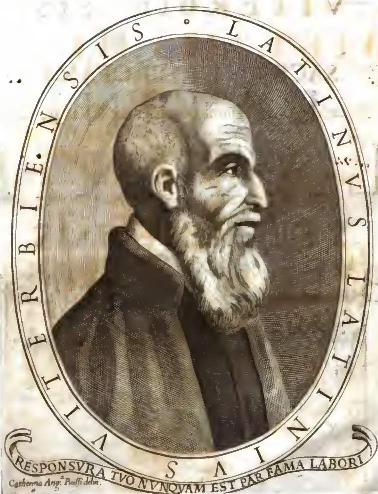
LATINI LATINII, VITERBIENSIS, BIBLIOTHECA SACRA, ET PROFANA,

LATINVS LATINIVS VITERBIENSIS
RESPONSVRA TVO NVNQVAM EST PAR FAMA LABORI
Catherina Ang.a Bussi delin.

LATINI LATINII, VITERBIENSIS,

BIBLIOTHECA

Bibl. SACRA, ET PROFANA. Secr.

SIVE

Obseruationes, Correctiones, Coniecturæ, & Variæ Lectiones.

IN SACROS, ET PROFANOS SCRIPTORES

Coll. Rom. E Marginalibus Notis Codicum Eiusdem. Soc. Jesu

A DOMINICO MACRO MELITENSI

Cathedralis Viterbien. olim Canonico Theologo, Sacrarumque Inquisit. & Indicis Congregat. Consultore, Protonotario Apost. ac Comite Palatino Collecta.

Et Nunc primum, è Bibliotheca Brancaccia in lucem Editæ.

ROMAE,

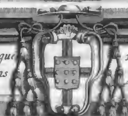
Sumptibus PONTII BERNARDON.

Via Parionis sub signo Virtutis.

M. DC. LXXVII.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

IOAN. GVALTERVS SLVSIVS SS. D. N. PP. REFEREN. ET PRELATVS DOM. AC A BREVIBVS SECRETAR.

Slusius en mira quoque vivit imagine; mente,
Plurima sed volens promere verba nequit.

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO DOMINO

D. IOANNI GVALTERIO
SLVSIO
SANCTISSIMI D. N.
INNOCENTII XI.
BREVIVM SECRETARIO:

FELICITATEM.

A est Illustrissime Domine eximiarum tuarum Virtutum, ac meritorum magnitudo, vt non modo omnem huius Aulæ, tum Infimorum, tum Summorum laudem promerita sit, dum & ij in dies magis magisque singularem tuam & re, & verbo, & exemplo probitatem, benignitatem, liberalitatem experiuntur, & isti acerba, qua doluere morte Præclarissimi Patrui tui Gualterij, cuius traditionum acerrimus euasisti æmulator, leuati; summam prudentiam, sapientiam, dexteritatem, ingenuitatem tuam singulis in rebus tàm publicis, quàm priuatis, tàm Sæcularibus, quàm Ecclesiasticis per humaniter amplectuntur, & admirantur, ne audacter dicam, in operibus manuum tuarum gloriantur: Verum etiam cæteræ quæque Christianæ Reipublicæ Regiones, apud quas iamdiù laudum tuarum præconia fama recensuit, nunc operum, ac laborum assiduitatem expertæ vndèquaque deuotionis ergo nomini tuo æternitatis monumenta cumulant, eàm præcipuè rationem reddentes, quod facta tua, & calamus tuus ad id hortantur, exposcunt, trahunt, impellunt. Quapropter ego, vt aliquod humillimi obsequij, quo Dominationem tuam Illustrissimam veneror, signum præbeam in tam communi omnium opinione, addita tot, tantorumque mole beneficiorum, quibus singularis me tua quotidiè deuincit humanitas; hic mearum non est virium, nec voluntatis omni prorsus dicendi facultate destitutus præcipua aliqua per te gesta in medium deducere, enim vero si primordia vitæ tuæ curricula tantum perlustrare velim, in quibus singulari modestia, admirabili morum grauitate, ac suauitate, & inenarrabili cura, ac sagacitate nihil leue, nihil inane, nihil vacuum die, noctuque animo peruoluens Auroram

tanti

tanti futuri luminis claritatem præseferentem ostendere cepisti, quis esset modus, quæ verba, quis finis! quidquid dicerem, nihil dicerem, aliquid laudis haud addidisse, sed decerpsisse viderer. Laudum tuarum partem aliquam commendare, & stagnantis Isocratis suauitatis, & Græcij Oratoris facundiæ, Romanæque eloquentiæ Parentis copiam defaticaret. Efficiam ipse, quod Veteres illi sapientes, qui dum Mineruæ Sacrum peragebant, Noctuas adhibebant, gratius fore auspicantes nullam ob aliam meo iudicio causam, nisi quia hoc Animal erat Insignia Athenarum, qua in Ciuitate longè magis, quàm in alijs Orbis Vrbibus hæc Dea colebatur. Tibi igitur æui nostri Sapientissimo præsentē hanc Bibliothecam Sacram, ac Prophanam sacro, quæ omni iure debetur, si enim Auctorē velimus inspicere LATINVM LATINIVM Viterbiensem, hic anteacti sæculi summis Vaticanis Principibus ob eruditionem suam acceptissimus fuit, cuius te hisce nostris temporibus vices longè præclariùs subire quis non videt? Athenæum, ex quo insignia tanti Viri scripta inuiolabiliter hucusque custodita ad meas peruenere manus, est illud bo: mem: Cardinalis Francisci Mariæ Brancaccij, cui non minus purpura, ac gentilitio stemmate, quàm omnibus probitatis, ac sapientiæ numeris corruscanti, Tu ob morum, ac aliarum dotium conformitatem præ omnibus, dum vixit, fuisti in delicijs ità, vt etiam nunc è cælo fulgenti redimitum corona, quàm sibi in hac Christiana Palæstra improbi longa laboris series parauit, mihi subpudenti facilius videor videre mostrantem iter, ac dicentem, quam ex meo litterario Armamento expurgatam opera Latinij Bibliothecam tuis hodiè sumptibus è prælo gementem extraxisti, omnigenarum eruditionum, ac materiarum animatæ, viuentique Bibliothecæ IOANNI GVALTERIO SLVSIO SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI INNOCENTII XI. FELICITER, OPTIMEQVE REGNANTIS BREVIVM SECRETARIO conuenit. Fac itaque summam enixè rogo humanitatem tuam, vt æquo animo hoc obsequentissimæ obseruantiæ meæ monumentum accipias, & Nestorios tibi precor Annos. Vale.

Romæ septimo kal. Nouembris M.DC.LXXVI.

Dominationis Vestræ Illustriss. & Reuerendiss.

Humillimus, & Addictissimus Seruus.

Pontius Bernardon.

INNO-

INNOCENTIVS PP. XI.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM. Cum ficut dilectus filius Pontius Bernardon Bibliopola in alma Vrbe nostra commorans Nobis nuper exponi fecit, ipse quosdam libros, vnum videlicet cui titulus Bibliotheca Sacra, & Profana Latini Latinij Viterbiensis, & alium, cui titulus Hierolexicon, siue Sacrum Dictionarium Auctore Dominico Macro, ac reliquum, cui titulus Italia Sacra Abbatis Ferdinandi Vghellij cum nonnullis additionibus typis in alma Vrbe nostra nouiter mandauerit, seu mandare, & in lucem edere proprijs expensis intendat, vereatur autem, ne postquam in lucem prodierint alij, qui ex alieno labore lucrum quærunt libros præfatos iterum imprimant, seu imprimi curent in ipsius exponentis præiudicium: Nos eius indemnitati ne ex impressione huiusmodi aliquod dispendium patiatur prouidere, illumque specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis Sententijs, censuris, & poenis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum præsentium dumtaxat consequentes harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, supplicationibus eius nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eidem Pontio, vt durante decennio à primæua dictorum librorum impressione respectiuè computañ., dummodò tamen à dilecto filio Magistro Sacri Palatij Nostri Apostolici priùs approbati fuerint, nemo tàm in Vrbe, quàm in reliquo Statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Nobis subiecto libros præfatos, etiam sub prætextu additionum neque additiones præfatas separatim, sinè speciali dicti exponentis, aut ab eo causam habentium licentia imprimere, aut ab alio, vel alijs impressos vendere, seu venales habere, aut proponere possit, & valeat auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Inhibentes propterea vtriusque sexus Christi fidelibus præsertim librorum Impressoribus, & Bibliopolis sub quingentorum Ducatorum auri de Camera, & amissionis librorum, & typorum omnium pro vna Cameræ Nostræ Apostolicæ, & pro alia eidem exponenti, ac pro reliqua tertijs partibus Accusatori, & Iudici exequenti, irremissibiliter applicañ., & eo ipso absque vlla declaratione incurreñ. pœnis, ne dicto Decennio durante libros prædictos, aut aliquam eorum partem, vel additiones præfatas separatim tàm in Vrbe, quàm in reliquo Statu Ecclesiastico præfatis sine huiusmodì licentia imprimere, aut ab alijs impressos vendere, seu venales habere quoquomodo audeant, seu præsumant. Mandantes propterea dilectis filijs nostris, & Apostolicæ Sedis de Latere Legatis, seu eorum Vicelegatis, aut Præsidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iustitiæ Ministris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & locorum Status nostri Ecclesiastici præfati, quatenùs eidem exponenti, seu ab eo causam habentibus præfatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes quandocumque ab eodem exponente fuerint requisiti, pœnas præfatas contra quoscunque inobedientes irremissibiliter exequantur. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam in ipsis libris impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die 10. Octobris M.DC.LXXVI. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Loco. † Sigilli.

I.G. Slusius.

Impri-

Imprimatur si videbitur Reu. P. Magistro S. P. A.

I. de Ang. Archiep. Vrbin. Vicesger.

MAndatis obsequens Reuerendiss. P. Raymundi Capisucci S. P. A. Magistri vidi, ac maximo cum fructu diligenter expendi Latini Latinij Viterbiensis Obseruationes, Correctiones, Coniecturas, & Varias Lectiones in plurimos Scriptores tam Sacros, quam Prophanos; ex ijsque miratus sum Authoris laboriosam in tot voluminibus euoluendis enucleandisque constantiam, ingenij solertis acumen, eximiam in ambiguis dexteritatem, solidam in decernendo prudentiam, ac præ cæteris admirandum veritatis amorem, quo vehementer incensus, sciens cum Platone eam ab opinionibus
Cic.lib.4. acad. qu. c.32. abductam, ac cum Democrito ab ipsa quoque natura in profundum relegatam; adeò vt eidem nullum locum apud nos relictum esse crediderit Cicero; tenuibus licet corpusculi viribus instructus, infractus tamen, ac veritatis, strenuus assertor, diligens indagator, cultorque pijssimus; variorum Scriptorum iugi consideratione præposita, conatus est eandem in tenebris delitescentem ad amicam lucem reuocare, inter dumeta constrictam leniter explicare, lacunis submersam eruere, laceram ingenij vnguine delinire, mendacio contaminatam sua assertione purgare, cæno fœdatam litterario vultus sudore detergere, ac corruptam integritati restituere. Qua in re verè se hominem monstrasse
Cic.lib.1. off. c.13. compertum est: cum *hominis sit propriè veri inquisitio, & indagatio; quodque verum simplex sincerumque est, id sit natura hominis aptissimum*; atque prudentissimum, ac sapientissimum: nam *sapientia, ac prudentiæ munus est proprium indagatio, & inuestigatio veri: vt*
Cic.lib.1. off. c. 15. 16. *enim quisque maximè perspicit, quid in re quaque verissimum sit, quique & acutissimè, & celerrimè potest, & videre, & explicare rationem, is prudentissimus, & sapientissimus ritè haberi solet.*

Quare hunc Latinij laborem: cum omne quod continet præceptis catholicæ fidei, ac bonis moribus consonum sit, dignissimum crederem qui possit Typis mandari ad publicam Studiosorum vtilitatem ego Franciscus Ptolemæus Patr. Sen. in Almæ Vrbis Archigymnasio Primarius de manè Iuris Ciuilis Interpres. Romæ Kal. Iul. M.DC.LXXVI.

Imprimatur.

Fr. Raimundus Capisuccus Ord. Præd. S. P. A. Mag.

AVCTO-

AVCTORES SACRI EXPVRGATI
in primo Tomo.

DECLARATIO CHARACTERVM IN HOC OPERE.

A. Ambrosius.
M. Maximus.
G. Gratianus.
V.C. Vaticanus Codex.
P.C. Petrus Ciacconus.
O. Omnes Codices.
F.V. Fuluius Vrsinus.
G.P. Gonsaluus Pócius.
O.P. Octauius Pacatus.
G.F. Gabriel Faernus.

F. C. seu Forb. Forbenij Codex Basileæ 1550.
Aliàs, idest, alia lectio.
F. Fortè
v. Addendum
< Demendum
∽: Suspendendum, seu suspiceandum
N.E. Non est } talis Au-
N.V. Non vi- } thoris o-
detur } pus.

L. Latinus ipse, & vbi nullum signum inuenitur, censetur coniectura Dom. Macri, qui Notis Latinij ab eo collectis; eius etiam adiunxit: cuius M. SS. Card. Brãcatio legauit. Sunt deniq; alia signa, quæ in suis proprijs locis declarantur.

AVCTORES PROFANI EXPVRGATI

in ſecundo Tomo.

Quorum paginarum notæ habentur ibi.

LATE

LATINI LATINII VITERBIENSIS VITA

A DOMINICO MACRO, ex varijs ipsius Epistolis concinnata,

ET

A CAROLO eiusdem Auctoris Fratre in Compendium redacta.

ATINVS LATINIVS Viterbij circa An: MDXIII. natus nobilibus magis, quàm fortunæ bonorum ditatis ortus natalibus; patrem Bernardinum Latinium, matrem verò Franciscam Closiam habuit. Post primam ætatem, ad capessenda grauiora litterarum studia, Senas se contulerat, quam Ciuitatem, ob vndecim annorum moram, ad instàr patriæ dilexerat, eiusque Ciues vrbanissimos, ingenioque præditos, ac hospitibus, aduenisque beneficandis propensos in iàm impressis eius epistolis summopere celebrat. * Cum autem in ea inclyta Academia Iuris scientiæ operam daret, ob continuam corporis imbecillitatem, contemplationem Astreæ æquilibrationum cum propriæ valetudinis desperatione coæquare minimè posse expertus fuisset: nè otiosè tamen interea tempus impenderet, excogitauit animum recreare simul, ac supra natalem conditionem latiali eloquentia se insignire. Prodierant enim tunc diligentia Gryphij tulliana Opera cum doctissimis Petri Victorij in eiusdem Epistolarum libros animaduersionibus, quorum operum elegantia, adeo inescatus fuerat; vt assiduo exercitio, omnigenam ciceronianæ facundiæ imitationem eius calamus consequtus sit; quod eiusdem lucubrationes recentèr impressæ satis demonstrant: de quibus in epistola Dom. Augustini Fauoriti (nostri temporis eruditionum speciminis) ad Cardinalem Brancatium scripta * hæc habentur: *Legi nupèr Latini Latinij litteras, nunc primùm in lucem editas: ex quibus non solùm voluptatem cepi illam, quæ communis mihi est cum omnibus, quicunque elegantioribus hisce studijs deditisint; verùm etiam præcipuã quendam fructum, ac propè singularem, quod exemplar tandem nactus sim absolutum,*

* Tom. 2. Epistolar. pag. 22.

* Extat in princ. to. 2. Epistolar. eiusdem Latinij.

& quale planè desiderabam epistolarum &c. Ac circa finem: *Cæterum, si quid est, quod desiderare fas sit in hoc Opere, non ab re futura fuisse videtur descriptio aliqua morum, vitæque Latinij. Quamquàm hanc ipse mirificè delineauit in suis litteris, in quibus ingenij illius amœnitatis variam, reconditamque doctrinam, singularem præterea pietatem, pari cum morum suauitate coniunctam videmus.* Igitur sub Pauli Tertij Pontificatu, Romam venit; vbi sub Iulio Tertio anno, nimirum, MDLIV. talari toga indutus, & clericali tonsura initiatus, ad sacrarum rerum notitiam incubuit; longo deindè tempore ab epistolis Iacobo Cardinali Puteo seruiuit, à quo Commenda D. Benedicti Bariensis Monasterij muneratus est, cui tamen ob infirmitatis impedimentum in legatione ad Tridentinam Synodum inseruire nequiuerat, & licet postea aliquantulum valetudine confirmatus, eius Herũ Tridentum ad vj. Kal. Maias assequi parauerat; morte tamen eiusdem Cardinalis sequuta, ab incepto itinere reuocatur, ac honestiori conditione in aula Rodulphi Pij Card. Carpensis Sac. Coll. Decani recipitur, sed hic post paucos menses è vita ereptus, eiusque bibliotheca Latino relicta; Medicorum consilio ad recuperandas vires, diuturno morbo consumptas in patrium cœlum se contulerat, vbi æstiuo tempore mineralibus, calidisque aquis vsus est. Romam postea reuersus præclarissimis conditionibus à non paucis Cardinalibus ad eorum seruitium inuitatur; nihilominus in famulatu Ranutij Card. Farnesij anno MDLXV. excipitur, cum quo Bononiam profectus; Viris eruditione eximijs ibidem innotuit, Vlyssi præsertim Aldourando, qui suum *Naturæ Theatrum* ei, tanquàm in omni genere litteraturæ, ac spectandæ sapientiæ Viro perlustrandum communicauit, vt ipsemet Vlysses in quadam epistola, Camillo Palæotto directa, fatetur. Nec tamen spe ille frustratus fuerat; nàm lynceis Latini oculis, errorem in primis ad Prudentij carmen deprehendit, in quo non *Spes*, vt malè antea reperiebatur impressum; sed *Seps*, idest, serpentis species legendum esse monuit, & sic Poëtæ versum restituerat. Ranutio verò defuncto, ab aula se per aliquos annos abdicauit: cum enim Magnates tanquàm tetrum mortis ominatorem Patronis auersabantur; (vt ipsemet Antonio Augustino Amico suo scribit) tres nàmque Cardinales, quibus famulatus fuerat, fato functos amiserat, ac proindè ad patrium tectum latitare cogitabat; sed intra labyrinthum quarundam litium impeditus à Curia aufugere non valuit, quamquàm aliquali Cardinalis Sirleti beneuolentia, absque tamen vlla spei firmitate retentus, quæ in promotione B. Pij ad Pontificatum, detruncata penitùs fuit. Tandem aliquando M. Antonius Card. Columna ei contiguam domum assignauit, ac in eius seruitute ab aula exempta recepit, eo namque fine, vt solius literariæ Reipub. vtilitati studeret; Proh mira tanti Domini in alendis eruditis celebranda propensitas! Quæ in nostro sæculo conspicitur suspiranda, Illa sanè amplissima, & excelsis Columna ad arripiendum iter in tot marginales Græcorum, & Latinorum PP. aliorumque quàmplurimorũ in sacris, & profanis litteris Scriptorum Obseruationes lustrandas Latinium animauit, atque illorum Opera per Amanuensium incuriam mendosa; in pristinum sensum restituta coniecturis, maximoque labore cum M.SS. & vetustissimis Codicibus collata fuere: vndè illud admirandũ occurrit, quod Codices post eius obitum impressi easdem prorsus admiserint correctiones. Salernum cum Patrono discessit; qua occasione cum Alphonso Salmerone Societatis Iesu viro singulari doctrina, linguarumque cognitione ornato Neapoli arctissimam amicitiam instituit, qui Latinũ de difficillimis sacrarum Scripturarum quæstionibus dissoluendis interrogauit, ab eoque eruditissimam epistolam recepit, in qua doctissimis coniecturis implicatissimos nodos de totius orbis descriptione facta à Cæsare Augusto soluit. Romam reuersus Ann. MDLXXIII. in Gratiani Decretorum immensam syluam purgandam, ornandamque duorum Pontificum deinceps succedentium studio, curaque euocatus, in eam rem tredecim annos

in

insumpsit cum alijs Consultoribus ad id electis in Congregatione. In eo munere Collegas habuit M.Antonium Columnam, Vgonem Boncompagnum, qui assumptus ad Pontificatum vocatus est Greg.XIII. Alexandrum Sfortiam, Gulielmum Sirletum, Franciscum Alciatum, Gabrielem Palæotum, Carolum Borromæum, qui in Sanctorum Catalogum ascriptus est. Guidonem Ferrerium, Antonium Carafam, Cardinalem Senonensem, Philippum Boncompagnum, omnes S. R. E. Cardinales. R. P. Generalem S. Francisci Montaltum, qui à Pio V. intèr Cardinales connumeratus, dein creatus Pontifex, ac Sixtus V. vocatus, R.P. Generalem S. Augustini Christophorum Patauinum. R.P. Mag. Sacri Palatij Paulum Constabilem. P. Lucatellum Bononiensem, qui creatus fuit Episcopus Regiensis in Aemilia, P. Iosephum Ordinis S. Augustini Veronensem, qui primùm Sacri Palatij Sacrista, dein Episcopus Signiensis in Campania creatus. Franciscum Torrem Hispanum, qui non multò post professus est Societatem Iesu, Marianum Victorium Reatinum, hic dein creatus est Episcopus Amerinus, Michaelem Thomasium Hispanum assumptum postea ad Episcopatum Ilerdensem, Hieronymum Parisetum Regiensem, M. Antonium Cucchum Mediolanensem, Cornelium vtriusque Signaturæ Referendarium Lusitanum, Arnaldum Pontacum Gallum assumptum ad Episcopatum Bassasseñ. Ioannem Rodricum Hispanum, Petrum Ciacconium Hispanum, Flaminium Nobilium Lucensem, Ioannem Molinæum, Simonem Maiolum, Achillem Statium, Ioannem Mariam Hispanum Secretariũ, Franciscum Leonem Hispanum Secretarium, qui deindè Societatem Iesu ingressus est. Post eos labores à Gregorio XIII. annua pensione centum quinquaginta ducatorum ex fructibus Cantoratus Ecclesiæ Siluensis auctus fuit, cuius pensionis portionem publico instrumento in Ludouicum Caldorium sororis suæ nepotem Clericum Amerinum transtulit, facultate sibi indulta ex speciali priuilegio ab eodem Pontifice, cuius verborum tenore ad cohonestandam tanti viri memoriam libet hùc afferre.

GREGORIVS seruus seruorum Dei Dilecto filio Latino Latinio Viterbiensi &c. Tibi; qui in Romana Curia per spatium quadraginta annorum, vel circa, vitam honestè egeris, & quatuor S.R.E. Cardinalibus in grauioribus negotijs inseruieris, necnon in restituendis Sacrorum Patrum scriptis semper incubueris, & præsertim in Gratiani Decreto emendando inter alios non minimam operam per tredecim annos, vel circa nauaueris, & nunc in ijs, quæ occurrunt emendanda, & restituenda strenuè labores. Nos volentes te, qui, vt accepimus, Dilecti Filij nostri Marci Antonij tit. S.Petri ad vincula Presbyteri Cardinalis Columnæ nuncupati familiaris continuus commensalis existis &c.

In restituendo Tertulliano, eruditissimisque coniecturis ornando integrum annum insudauit imbecilla semper valetudine. Eas coniecturas ex Pontificis mandato, ac studiosorum vtilitati post Pamelij lucubrationes typis excudendas curauit. In corrigendo Cypriano quantos labores susceperit testis est ipse Pamelius. Quo in munere vsus est vetustissimo codice ex Veronensi Bibliotheca aducto, ac litteris capitalibus antè annos mille exarato. Multis igitur vigilijs, ac laboribus quamplurima collegerat ad illustranda loca aliqua obscuriora. Parauerat etiam quasdam Annotatiunculas, in quibus post varias codicum lectiones indicatas, quam ipse maximè esset secutus significabat; additus etiam ab eo fuit syncerus epistolarum liber, multa denique summa fide restituta fuerant; Sed quia contra scriptorum codicum fidem nonnulla recenta, aliqua addita, quàmplurima immutata considerabat; non est passus nomen suum à Manutio vllo modo in editione adscribi, nè fidem suam vel leuissimè infirmaret. Ab omnibus illius æui Scriptoribus maxima in æstimatione est habitus. Eum enim consulebant suis epistolis Alphonsus Salmeronius, Franciscus Toletus, & Franciscus Turrianus sapientissimi Societatis Iesu triumuiri. Idem faciebant Gulielmus

Lin-

Lindanus, & Antonius Augustinus Episcopi, Paulus Manutius, Consaluus à Ponce, Hieronymus Mercurialis, Fuluius Vrsinus, Andreas Masius, Iacobus Pamelius, Petrus Ciacconius, alijque quamplurimi primi nominis Scriptores. Inter purpuratos verò Patres quanti Latinum fecerint Hosius, Sirletus, & Baronius eorum scripta satis, superque declarant, & præcipuè Baronius, qui in secunda editione suarum Notationum in Romanum Martyrologium multa ex Latini sententia emendauit, eiusque ecclesiasticam eruditionem honorifico testimonio exornauit. Arctissima præ cæteris Amicis familiaritas intercedebat inter Latinium, & P. Octauium Pacatum ex Ordine Seruorum B. Virginis, de quo in singulis epistolis mentionem facit honestissimam, eumque Socrati comparat. Ingrauescente iàm ætate, ac ferè semper in lecto decumbens faciliùs dictabat, quàm scribebat, & Amanuensium opera vtebatur, nàm honestissimo publicè iuuandi studio à laboribus, vigilijs, curisque nunquàm pedem retulit, vt vitæ propriæ plusculum temporis prorogaretur. Id enim longissimæ vitæ semper prætulit, si plurimis industria sua prodesse potuisset. Senio igitur confectus, amissis tùm corporis, tùm animi viribus, nouam opinionem *de Presbytero Pænitentiario* typis excusam publicæ vtilitati in lucem edidit, vt impeditissimum in Theologia nodum ipse primus solueret. Et, quod maximè admirandum est, Latinius in vltimo suæ vitæ limine constitutus cum Hymnos Sacros, qui de more ad Horas Canonicas recitantur, considerasset, offensus, quod plurimi nulla metrica ratione cōstarent, statuerat suam operam in ijs purgandis, reformandisq; impendere, sed agnouit laborum suorum fœlicem aliquando exitum se non consecuturum. Ea enim cantionis consuetudo longissimi temporis curriculo confirmata, & Clericorum memoriæ mandata; tantillum mutari difficillimè posset. Consilium nihilominus prorsus non abiecit; sed ferialibus Hymnis medicas manus admouit, in quibus corrigendis, vt notaui in fragmentis chartarum, tremula manu exaratis, illorum mentem assecutus est, qui deindè iussu Vrbani Octaui eosdem sacros Hymnos fœliciter restituerunt. Multa composuit carmina, quibus meditandis sæpiùs in nocturna vigilia molestum otium fallebat. Nouissima carmina strato recumbens, ac morbo confectus Innocentio Nono inscripsit, in quibus tanto Pontifici gratias agit pro munere benedictionis in extremo vitæ termino ei misso, precaturque Pontificem, vt Ecclesiasticam pensionem, quam ab eodem humanissimè obtinuerat, in suos domesticos transferre posset. Huius Summi Pastoris erga viros doctos propensio, & amor singularis in Amplissimo Pronepote Cæsare Cardinali Fachenetto non deficiunt, quem omnes plurimi facere debent non tàm vestium splendore eius egregijs virtutibus illustrato, & supra modum exornato, quàm eruditione, & pietate, singulariq; vitæ integritate, quibus Ecclesiæ Dei maximum adiumentum allatum iri speramus. Latinius igitur noster quamuis oculorum viribus quotidiè deficeretur; tamen binas semper faces parabat, vt sacris horis nocturnis ecclesiasticum onus persolueret. Diebus Dominicis, festisque celebritatibus ad sacram ædem se conferebat, vt Deo cultum exhiberet. Cæterum cōtinua corpusculi debilitate domo pedem non efferebat. Quibus studijs ab adolescentia assueuit, etiam senex, & inualidus ità oblectabatur, vt, quamquam saluti maximè nocerent, ab ijs auelli tamen minimè pateretur. Otiosus igitur nunquam fuit, licet continua malæ valetudinis afflictatione consumptus, donec euocante Christo vitam hanc cum meliori commutasset, quod accidit die xuj. Ian. Ann. MDXCIII. ætatis suæ annum agens octogesimum, sepultusque fuit in Ecclesia S. Mariæ in Via Lata; eius Bibliothecam Capitulo Cathedralis Viterbien. legauit.

ILLV-

ILLVSTRIVM SCRIPTORVM ELOGIA

IN LATINVM LATINIVM.

Ex Codice Vaticano Num. 5855.

LAtinus Latinius Viterbiensis vir magna eruditione præditus Romæ Summ: Pontificum iussu in expurgandum Gratiani Decretum magnum studium, operamq; contulit cum alijs consultoribus in Congreg. ad id deputata, Præfectis Vercellense, Sirleto, Alciato, atque Antonio Carafa Cardd. Veteres Patres pluribus in locis deprauatos emendare quantum coniectura, & iudicio valuit, conatus est, vt testes sunt Tertullianus, & Cyprianus à Pamelio editi. In multis alijs Auctoribus restituendis, in tomis Conciliorum, in marginibus librorum multa notauit, quæ corrupta ipsorum verba non parum declarare videntur, ad verũ, & germanum sensum eliciendum; sententias sacræ Scripturæ suis quibusq; locis assignat; inuicem auctores diuersos allegat, simulq; concordat ad maiorem singulorum intelligentiam. Libros autem omnes suos Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis Viterbien. Patriæ ornamento, ciuiumq; studiosorum commoditati consulens, donauit.

Octogenarius tandem viam vniuersæ carnis ingressus est.

Cæsar. Card. Baronius in Notationibus Martyrologij Romani 15. Iunij B.

Sed cum secundam editionem nostrarum Notationum meditarer, accidit vt de re tam ambigua agerem cum nostro D. Latino viro insigniter erudito, & in rebus ecclesiasticis admodum versato, quem eiusmodi reperi sententiæ.

Idem 18. Iulij G.

Sed Latinius noster, qui in mendis illapsis cognoscendis lynceos habet oculos, sic iure putat locum esse restituendum.

Idem 12. Aprilis. G.

Opinatus est de causa Latinius noster eundem Damianũ cognomento Magnum esse dictũ.

Antonius Augustinus in Antiquit. Rom. Dialog. XI.

Mihi Latinus Latinius Viterbiensis vir doctus, bonæque fidei.

Michael Mercatus tractatum integrum edidit considerationum ad obseruationes Latini de Obeliscis.

Vlysses Aldrouandus de Natura Sepis ad Camillum Palæottum Senatorem dignissimum.

Quare mihi fuit gratissimum quod D. Latini Latinij emendationem mihi communicaueris, cuius ingenium in hoc plurimi facio, quoniam ipsum spectandæ eruditionis virum cognosco; siquidem inter nos aliquando sumus collocuti, eiusq; ingenij acumen ex familiaribus colloquijs facilè perspexi; quum vna cum Illustriss. Card. S. Angeli Episcopo Bononiensi piæ mem. hìc ageret, quo tempore meum Naturæ Theatrum perlustrauit, quia rerum huiusmodi naturalium cognitione, & ipse plurimum delectabatur.

Consaluus Ponce de Leon in Notis ad S. Epiphanij Phisiologum. cap. 3.

Hæc dum videret Latinus Latinius vir eruditione, doctrina, ingenio præstantissimus, Vri cornua vtris huius ramis implicari facilè posse, nos admonuit, iconemque demonstrauit tortuosis, & spissis valdè ramis. Sic omni genere litterarum excellit.

Gabriel Vasquez in 3. par. S. Th. qu. 90. art. 1. dub. 3. num. 31.

Ad Chrysostomum verò variè etiam Doctores respondent. Latinus quidem Latinius nomine, cum ego essem Romæ, edidit tractatum breuem circa historiam Nectarij, vt supradixi, & non tantum historiam negauit, quod iam supra impugnaui; sed etiam auctoritate Chrysostomi. Asserit enim vel illa opuscula non esse Chrysostomi, vel à Nouatianis corrupta.

Honuphrius Panuinus de Primatu Pontificis Epist. ad Sixtum V.

Sed in primis Latinij familiaris mei diligentia in SS. Patrum lectione versati sum, quibusq; Auctoribus, qui in priore libro citantur, vindicarentur, locique vndè sententiæ sumptæ sunt, certiùs indicarentur.

Idem ad Lectorem.

Mirum non sit primum dumtaxat librum huius operis vulgari. Solus enim iussis, & opera M. Antonij Cardinalis Columnæ, & lucubrationibus eruditissimi, religiosissimique viri Latini Latinij Viterbiensis pridem emendatus in lucem prodit hoc tempore.

Iustus Lipsius Cent. 2. Epist. 39.

Est ibidem Latinus Latinius, si tamen viuit, probatissimus Senum, quos ego noui, & omni litteratura instructus. Eum quoque à me saluta.

Pierius

Pierius Valerianus de Sphera ad Cardinalem Alexandrum Farnesium.

Quare ijs, & falubriori doctrina illa, quæ eruditissimi Viterbiensis tui propria est.

P. Athanasius Kircher Soc. Iesu in Itinerario etrusco.

Latinus Latinius nulli litteratorũ sui sæculi secundus, celeberrimus Scriptor floruit an. 1590

Commendatur denique Latinus ab Antonio KorcKoërio de pallio contra Salmasium. Ab Andrea Schotto Soc. Iesu de Somnio Scipionis, à Iacobo Gretserio in vendicatione locorum Tertulliani, & à Pamelio in suis Notis in Tertullianum, & Cyprianum, vbi passim Latinij eruditionem admiratur, eiusque coniecturas tamquam solidiores amplectitur. A Petro Victorio singularis eloquentiæ illius æui Scriptore celeberrimo. Et à Florauante Martinello in libro de Ecclesia S. Mariæ in Via Lata. Cuius titulus est *Trionfo della santa Croce.*

Romæ in Eccl. S. M. Viæ Latæ à se viuente Sepulcralis Inscriptio parata.

IN SPEM RESVRECTIONIS
VITERBIENSIS.
VLTIMVM GENTIS LATINÆ CAPVT
LATINVS HIC LATINIVS.
NOVISSIMVM AD DIEM IACET.

Ad eius effigiem in Biblioth. Capituli Viterb. Cathed.

Mortalem luci reuocat pictura LATINVM;
Sed non mortalem munera significant.
Viuere dat cineres illa, ac monstratur in istis
Nobilitas animi. Hinc fama superstes erit.

LATI-

LATINI LATINII
VITERBIENSIS
Obſeruationes, correctiones, & coniecturæ in D. Auguſtinum.

Editio Veneta ad ſignum ſpei 1552. Tom. 1.

In Vita S. Auguſtini.

D finem leguntur hæc verba. *Non erit magnus, magnum putans, quod cadunt ligna, & lapides*) Non erit magnum, quod cadunt ligna, & lapides. L.

Ex Libris Retractationum.

Lib. 1. cap. 3. Nec illud mihi placet, quod Pythagoræ philoſopho tantum laudis dedi, & qui hanc legit, vel audit poſſit putare * credidiſſe nullos errores in Pythagorica eſſe doctrina, cum ſint plures; iidemque capitales.) me. F.

Cap. 7. Vanitas vanitatum dixit Eccleſiaſtes: in multis quidem Codicibus legi; ſed hoc Græcus non habet. Habet autem Vanitas vanitantium, quod poſtea vidi, & inueni eos Latinis eſſe veriores, qui habent vanitantium, non vanitatum.) Noſtri Codices hodie omnes habent vanitas vanitatum, atque ita Græci quoque ματαιότης ματαιοτήτων L.

Cap. 14. Quamuis & illa, quæ, immerito non voluntaria peccata dicuntur) non V. C.

Cap. 21. Vbi de gallo gallinaceo ait. Hoc ipſa petra Eccleſia) vbi de galli cantu ait. Hoc ipſa petra Eccleſiæ. F.

Lib. 2. cap. 21. *Sed* potius implere præcepti) ſe. L.

Cap. 31. *Intermiſſa* ſunt mihi à Chartaginæ Eccleſiæ) Interim miſſæ. L.

Ex Libris Confeſſionum.

Lib. 1. cap. 7. Niſi vero & iſta innocentia eſt in fonte lactis vbertim manante, atque abundante *opulentiſſimum*) <. O.

Cap. 16. Fingebat hæc Homerus, & humana ad *eos* transferebat) Deos. L.

Ibid. Ad quem Deum, inquit, qui tẽpla *Cælo ſummo* ſonitu concutit) Cœli ſumma. L.

Cap. 18. Vt qui illa *fanorum* veterum placita teneat.) fonorum. L.

Lib. 2. cap. 6. Nam & ſi quid illorum pomorum intrauit in os meum, condimentum *ibi* facinus erat) cibi. L.

Ibid. Et nunc Domine Deus meus quid me in *futuro* delectauerit) furto. L.

Ibid. Cuius poteſtati eripi, aut ſubtrahi quid poteſt, quando, aut vbi, aut quo, vel *à poteſt*) à quo poteſt. Edit. Venet. an. 1570.

Cap. 10. Quis *exaperit* iſtam tortuoſiſſimam, & implicatiſſimam nodoſitatem?) exequauerit. F.

Lib. 3. cap. 2. Hoc enim tu Domine Deus, qui animas amas, *alteque* purius quam) lateque. L.

Cap. 8. Audaces priuatis conciliationibus, aut *direptionibus*) diruptionibus. L.

Cap. 12. Nam & multa prætereo *propter* quod propero) propterea. L.

Lib. 4. cap. 2. Quid diſtaret inter coniugalis *plac. di modum*) placiti nodum. L.

Cap. 3. Quia enim factus ei eram familiarior, *&* eius ſermonibus) < L.

Cap. 5. An & fletus res *amara* eſt) amara. L.

Cap.6. *Et an'eque* amittat eas) etiam antequam. L.

Cap.8. Nisi quia *fuderam in arenam* animam meam) funderam in arena. F.

Cap. 12. Ecce *vbi* est, vbi sapit veritas) Ibi. L.

Ibid. *Sed* quantum est ad illud bonum est, & suaue) &. L.

Cap.14. Cum *idem* ipsi & vituperando, atque spernendo ea ipsa narrent) iidem. L.

Lib.6. cap.2. Vnde *indignationem* sumeret nō ponebat) libationem. F.

Ibid. Et vt quod posset daret agentibus) ∽;

Ibid. Et si communicatio Dominici corporis illic celebraretur) sic. L.

Cap.3. Ne *adiutore* suspenso) auditore. L.

Cap.6. Quam de visco tam tenaci mortis *exuisti*.) eruisti.

Cap.10. Hoc solo autem pœnè *ima* illectus erat studio litterario) iàm ∽:

Cap.16. Post mortem testare animæ vitam, & *tractus* meritorum) actus ∽;

Lib.7. cap 17. Et perueniret ad id quod ' est in ictu trepidantis aspectus) non. Aliàs

Cap.18. Per quem subdendos *deprimeret* à se ipsis.) dirimeret F.

Lib.8. cap.2. Quibus tunc tota ferè Romana Nobilitas inflata spirabat *populi vsiam*) Polytheiam, idest Deorum multitudinem, ita enim Epiphan. hær. 37. Tertull. ad Prax. plurimam diuinitatem dixit Iustinus Martyr in oratione ad gentes πολυθεΐαν vocat & πολυθεότητα. Hic autem alij codices habent *Populi etiam*, vt facilis lapsus appareat. Vtitur ea voce Niceph. lib.10. cap.26.

Cap.6. Isti autem nihilo mutati à pristinis, fleuerunt se tamen, vt dicebat, atque illi congratulati sunt) ∽;

Cap.8. Hortulus quidam erat *hospitij* nostri) hospitis. L.

Cap.10. De supplicio *liberioris* peccati, quia eram filius Adam) ∽:

Lib.9. cap.4. Et tortuosa mea *dixeris*) direxeris. L.

Cap.7. Et tandem respirans quantum *patet aura* in domo fenea) ∽:

Lib.10. cap.4. Qui mecum es & priusquam tecum sim.) etiam. L.

Cap.6. Nec candorem lucis *ecce istis* amicū oculis) cœlestis. L.

Cap.7. *Et* est eadem vis.) Quia. Aliàs.

Cap.8. *Ne* forte nos sumus) En. L.

Cap.11. Vt denuo velut noua excogitanda sint *in idem* iterum) Ibidem. L.

Cap.13. Et hoc memini, *aliterque* nunc video) aliter quam. L.

Cap.17. Quid igitur *tu* vera vita Deus meus) <.

Cap.31. Post concupiscentias tuas non eas, & à *voluptate* tua auertere) voluntate. F.

Cap.36. Sed vt inde sit gaudium, quod non est gaudium? misera vita est?) sed vt inde sit gaudium? quod non est gaudium, misera vita est. L.

Ibid. Huic *amplius* placuit donum hominis, quam Dei) autem plus. L.

Cap.39. Aut etiam sicut ex tua gratia; *sed non sua merita*) ∽;

Lib.12. cap.6. *Et* vt appareret insolitum) <

Cap.11. Et hoc solum à te non est, quod non est *motusque* voluntatis) motus, scilicet. L.

Cap.17. Quid *sibi* dicat alius) si. L.

Cap.28. Per tempora, & loca pulchras *narrationes* faciant) variationes. F. vel errationes. L.

Lib.13. cap.1. Et oblitum *tu* non oblitus es) tui. L.

Cap.8. Ex te oriantur vestimenta vestra.) Videtur innuere locum Isaiæ c. 58 secundum lectionem Tertulliani, & Cypriani, vt aperte facit serm. 172. de temp.

Cap.37. Quemadmodum sunt ista opera tua *per nos*) propter nos. L.

Contra Academicos.

Lib.3. cap.18. velut adiutor, & *cuius* irrepserat) eiuis. L.

De Ordine.

Lib.2. cap.11. Sed quoniam solent doctissimi viri quid inter rationale, & *irrationale* interfit) Rationabile. L.

Cap.14. Ad primum pertinere Tragœdos, vel Comœdos, vel choros *cuiusce modi*) cuiusque modi, sic infra lib.2. Soliloquior. cap.6. Vbi notandum est librarios vicinitate litterarum inter C. & Q. sæpe alteram alterius loco posuisse. L.

Ex Soliloquiorum Libris.

Lib.1. cap.10. Nam quanto augetur spes videndæ illius, *cui* vehementer æstuo, pulchritudinis.) qua. F.

Cap.11. Vt honores illi, quos ante *posse* necessarios iam dedisti) <. L.

Ibid. Et si ad illa, quæ cupio, nonnisi per hæc mihi transitus *eatur*) datur. L.

Ibid. Vt malè olere omne cœnum, *non semper commoueri sentias*) non semper; sed cū commoueri sentias. ∽;

Cap.14. Iam flere non duro) Iam durare flere ∽:

Lib.2. cap.2. Quid ' ipsa veritas occidat) si. L.

Cap.9.

Cap. 9. Quid omnis pictura, vel *cuiuscemodi* simulacrum); cuiusque modi. L.

Cap. 12. *Ex* hoc non peræqu in omnibus) sed. L.

Cap. 14. An inœcepta omittimus ⁎ expecta- mus) & . L.

Cap. 15. Hic vero dubitare *clementia* est)dementia. L.

Cap. vlt. Tum enim alterius, *atque* magnitudinis) æquæ. L.

De Magistro.

Cap. 4. Num nihil distat inter hæc omnia *in* eas res) &

Ibid. *Nam* omnia signa tibi videntur alind) Num. F.

De Quantitate Animæ.

Cap. 3. Sed *solo* interroganti mihi respondeas) volo. F.

Cap. 4. Imo *quidam* longè diuiniùs) quiddam. F.

Cap. 5. Qui ergo fundus est, qui finus, quæ immensitas, quæ *possidet* hæc capere) posset. F.

Cap. 7. Aut quidem his affecturus sis) Aut quid ex his effecturus sis. F.

Cap. 9. Et linea lineæ contraria *non* sit) <

Cap. 16. *Foris*, & in se ipso totus teres) Fortis. L.

Ibid. *Campos* rationis fit) composque L.

Cap. 19. Vel *quo tenue* vinum sit) Quotene. L.

Cap. 22. Voluntas autem *vtrum* exhibet)nntum. L.

Ibid. At si crescere animam putamus cum additur, viribus *minimi* putanda est) minui. L.

Ibid. Si iam *ibi* satisfactum est) tibi. L.

Cap. 27. Ex quo *licet*, vt opinor,) liquet. L.

Cap. 28 Tanto magis similiorem hominem *decori* facit) pecori. L.

Ibid. Vt nihil aliud agerem, quam *reddere me, cui mihi*) redderem me mihi, cui. L.

Cap. 33. Ac *molimimum* multimoda miracula) molium. F.

Ibid. *Demetiendi* subtilitatem) Dimetiendi. L.

Ibid. Quid effectum erit cum fuerit ab omni tabe anima libera, maculisque diluta, cum se denique in se ipsa lœtissimè tenet) Quod cum effectum erit, idest, cum fuerit, sic asserunt Louanienses in editione Antuerpiensi. quod si tenemns, necessario legendum videtur infra non *cum se denique*, sed *Tunc se denique*, vt sententia, & verborum ordo, & structura constet. L.

De libero Arbitrio.

Lib. 1. cap. 10. Quamquam robustissima *tueatur* fide) teneatur. L.

Cap. 13. Qui enim habet, & diligit voluntatem bonam, & *obstitit* eis) obsistit. F.

Lib. 2. cap. 4. Quo mouet non videns *&* indicat se vtrumque sentire) < nàm editio Veneta 1570. non habet coniunctionem, quæ certè sententiam suspensione perturbat.

Cap. 9. Vnde nec ego de tua mente aliquid cerno, *vt* de mea) tu. L.

Cap. 11. An alterum existat ab altero, *vt* alterum in altero consistat.) aut. L.

Cap. 16. Ad quas referas *quæque* pulchra sentis exterius) quæcunq; F.

Cap. 18. Et certè nunc responde quæso, quid tibi melius esse videatur in nobis ⁎ sine quo rectè viui potest) Id ne. F.

Ibid. Sicut in ipsa etiam, quam tu commemorasti, iustitia *rectè*, ratio viget) recta. L.

Lib. 3. cap. 1. Sed nescio an *vlla* culpa sit.) nulla. L.

Ibid. Atque in nostra *potius* potestate, neque *culpandus*) positus. L. laudandus.

Cap 6. Vt quod inuitus es, *afferatur*.) auferatur. F.

Cap. 8. Si dixerit. Non erat *tam* difficilè) tamen. L.

Cap. 12. *Sic* eam non peccaturam præsciuit Deus) Sicut.

Ibid. Sine *nulla* est melior rerum ordinatio) vlla.

Ibid. *Et* tamen propter loquaces, vt infirmos) < F.

Cap. 15. Nam & quæ redduntur *tralegando ei reddu-tur, qui tralegauerat*) translegando ei redduntur, qui translegauerat.

Ibid. Si iustum, & prudentia *perfectum*) profectum.

Cap. 16. *Deus* autem, si accepit) debet.

Ibid. *Quanto* & in ipsis eum laudabilem.) Quando.

Cap. 20. Aliquod in suo genere fieri *Deus*, ornamentumq; terrarum) decus. L.

Ibid. In istis autem ianua *ministerij*) mysterij. Aliàs.

Cap. 22. Nec vlla *vlterior* peccatorum causa quærenda) interior.

Cap. 23. Maior quærela, & quasi misericors *deponi* solet) depromi. L.

Ibid. Quis *ergo* nouit) inquam. F.

Ibid. Et talium quæstionum ⁎ studiosissimi examinatores) non.

Ibid. Restat vt aut officio susceptæ sint, aut irrogatæ supplicio) Ignorantia, & diffi-

cultas, aut officio suscepta, aut irrogata supplicio. L.

De Vera Religione.

Cap.14 Et hoc quidem * manifestum est) adeo. G.

Cap.15 Ita enim nobis suadetur à corporis voluptatibus, *&* ad æternam) < V.C.

De Moribus Ecclesiæ Catholicæ.

Lib.1. cap.1.*Cuiuscemodi* Ecclesia) cuiusque modi. F.

Cap.3. Ita *fit* fanè) fit. L.

Cap 31. *Traditionem* tamen etiam ipsi reddunt vni) Rationem. F.

Lib.2. cap.1 Hoc enim intellecto, & *perfecto.*) perfpecto. L

Cap.2. Eorum ne qui quærunt vnde sit, *quod* quid sit ignorat) qui. L.

Cap.3. Non enim erit aliter summum bonum, idest, *enim* quo nihil est melius) < L.

Cap.16. Quid de fimo bubalo, qui est certè bonis *carne* sordidior) carne. L.

De Genesi contra Manichæos.

Lib.1. cap.5. Qui fecisti mundum de materia informi) ∽:

Cap.8. Quousque ad *argis* regulas perducatur) artis. L.

Cap 13. Cuius semen in se * fecundum suam similitudinem) est. L.

Ibid. Quis iussit nasci tantas herbas, vel spinosas, vel *venosas*) venenosas. L.

Lib.2. cap.1. Et omnia viridia agri *tanquam* essent.) antequam. L.

Ibid. Hæc vocabitur mulier, quoniam de viro * sumpta est) suo.

Cap.10. Vtique locos istos terrarum quamuis secundum historiam in terra inueniantur) ∽:

Ibid. Iustitia enim ad omnes partes animæ pertinet, quia *ipse* ordo, & æquitas animæ est) ipsa. F.

Cap.11. *Adhuc* enim erat quo fieret) Ad hoc Aliàs.

Cap.21. Quo enim maiori *iuditio* potuit significari mors) inditio. F.

Ex libro Epistolarum. Tom.2.

Epist.3. Modus autem ipse dicendi, quo Sancta Scriptura contexitur, *quam* omnibus accessibilis.) quamquam. F.

Epist. 5. Vt munera ederet, *veneratoresq;* vestiret) venatoresq; L.

Epist.9. Si enim ad Scripturas Sanctas admissa fuerint *velut* officiosa mendacia) ∻.

Ibid. Cuius pondere contentiosæ falsitatis *obteratur* improbitas) subruatur.

Epist.19. Ac si aliquid in eis *offendo*) offendero. L

Ibid. Vt quantalibet sanctitate, *doctrinaque* præpollent) doctrinaue. L

Ibid. *Quod* vel Timotheum circumcidit) Cum. L

Epist.23. Quando quod traxit *admissum* est) admissum. G

Ibid. Quod quidem non ea fide ad baptismum percipiendum paruulos *ferunt*) offerunt. G

Ibid. Vnde miror parentes in istis rebus fideliter * paruulo respondere) pro. G

Ibid. Nam ille tunc adolescens, qui talia breuiter *volebat* audire) nolebat. F

Epist.28. Sed nunc quod dicitur animas nō in (nescio quo) fonte existentes mittere) Inter Hieronymi opera tom.4. ita hunc locum legimus. Sed nunc quod dicitur animas nescio quo fonte iam existentes non mittere.

Epist.31. Charitas Christi, quæ vrget nos, etiam absentes *licet* per vnitatem fidei alligat) < F.

Epist.32. *Ergo* neutrum possum) Ego. F

Ibid. Ne dum auidus hauris bona, & recta, quæ *data ministro*) dat à ministro. F

Ibid. Apud Deum *enim* meliorem) At enim Aliàs. Etenim. L

Epist.33. Quo pascuntur oculi temporalium *expectatores*) spectatores. L

Epist.36. Pulchra quidem, *sed* mira vagis præsentia tectum) seu. L

In Annot. Epist. 38. Videtur Paulini) & Paulinum non satis refert, & ab Augustino in citandis sacræ Scripturæ verbis non parū dissonat. L

Epist.38. Talibus *concepit se* feminibus, talique in vitam nouam connubio *procreat*) conceptus. F. procreatus. F

Epist.44. Quorum immanitatem, vel si hoc *maius* potentiam) manus. L

Epist.48. Qui nobis occasionem præbuit, *iamque* faciendi) viamque. F.

Ibid. Quorum schisma in *Byzantio*, & in Tripoli exatsit) Bizacio. L

Ibid. Tale tunc erat tempus, de quo scripsit Hilarius) fortè innuit locum, qui est lib.7. de Trinit. post principium. *Ecclesia inter hæc periclitatur*, vel veriùs locum, qui in libro de Synodis cap.27.

Epist.49. Vt qui æternam noluit *haberi* peccati perfruitionem) habere. F.

Ibid. Si fortè opus erat tanquam ouo coriū) Nisi. L

Ibid. *Vix* molestum esset, non tamen mirū) Vt. F.

Ibid.

Ibid. Vaporem ventris., quo cibi *madescunt*, potuisse) mitescunt. F.

Epist. 50. Verè hinc te apparet etiam *Dei* ipsa virtute militari) de. L

Ibid. Potest facillimè accipere de Ecclesia *Sitiuensi*) Sitifensi. L

Ibid. Tu nisi malo coactus rectè facere nescis) Terentius Adelphis. Est quidem ipsa sententia, sed non verba; ait enim prima scena. Malo coactus, qui suum officium facit, dum id rescitum iri eredit, tantisper cauet.

Ibid. Exundanti venæ puluis obstrusus sanguinem *obtinuit*) continuit. L

Epist. 54. Quamuis ergo cautè, salubriterq; prouisum sit, vt locus *illius* humillimæ pœnitentiæ) illis. L

Ibid. Vbi quidem si aliquos sustinet *repente* cruciatus) à repente. V.C

Ibid. *Ac non* potiùs subuertit, atque opprimit) ∽: Videtur aut abundare negotio, aut aliter legendus locus. L

Ibid. *Qui* vero contra ius societatis humanæ furtis, rapinis, calumnijs, oppressionibus, inuasionibus *abstulerit*) Quæ. L. Abstulerint. G.

Epist. 55. Saltem *timeantur* annonæ) mercãtur. L.

Epist. 56. Quam vt nostro ministerio, atque vt ita dixerim, satellitio *indurata*) inductæ. F.

Ibid. *Et* frustra etiam humeros conetur excutere) vt. L.

Ibid. Tam *gaudium* imaginum corporalium) grandium. L.

Ibid. Vt tardiùs quam *possent*, tibi hæc mitterentur) popofceras, vel posceres. L.

Epist. 64. Multas carnales *fælicitates*, & ægritudines) fœditates. L.

Ibid. In paucis gemit *consiliorum* grauitate) conciliorum. ∽:

Epist. 65. *Hinc* oro participem me facias) Hic. L.

Epist. 66. *Adbuc* eos ad domum Dei tecũ) Adduc, L.

Epist. 67. Architheater etiam Dioscorus) Archiater. L.

Epist. 68. Qui si malum pro malo redderent etiam si contra legem facerent Christi ▾) Desunt aliqua verba. Excusari forte possent. L.

Epist. 75. Tunc *quidem* ad terrorem viuentium) quippè. Aliàs.

Ibid. Sed si tibi *quam* justè fiat, dominus reuelauit) quod. Aliàs.

Ibid. Ad eum non pertinere quis ambigit? ▾ Quid de tot animabus) Quid dicam de coniuge? G.

Ibid. Vnde si fueris interrogatus *rectam rationem* non vales inuenire) responsionem rectam. G.

Epist. 86. Sine vllo scrupulo, *vt* disceptatione sectare) aut. L.

Epist. 96. Quamuis ad nos *à nostris quibusdam* laicis sint gesta perlata) Nescio quibus ∽:

Ibid. *Quibus* ille auditum se crederet, & absolutum) à quibus ∽:

Ibid. Quæ vtrum vera sint dubitamus, quod sub nulla *illius* persecutione) vllius F.

Epist. 99. In carcere conclusis spiritibus prędicauit *quid boni soli meruerint.*) Perplexa lectio, ita videtur extricatior reddi posse, si legatur. Duo boni soli meruerunt. Solos autem duos Abraham, & Lazarum. Clemens Alexander, Strom. lib. 6. quæstionem pœnè eandem tractauit. L.

Ibid. Vt cum Dominus in infernum venisset *illis* doloribus soluerentur) illi. O.

Ibid. Quid *is* ergo præstiterit) ijs. L.

Ibid. Præsertim quia ne ipsos quidem inferos vspiam scripturarum *locis* in bono appellatos potui reperire) < F.

Ibid. Iam vt arbitror *attendimur* forma verborum) attenditur. F

Ibid. *In illo vero*, quã proposuisti) Illa ergo. L

Ibid. Quid si factum ▾ fuerit, poterunt illa verba vtroque modo intelligi) & F

Epist. 100. Euigilauit, & somnium, vt fuit) euigilauit, atque ille, & somnium absuit F

Epist. 104. Quod autem quibus simul *scripsi*) scripsisti. F

Epist. 106. A quo sibi *bona* sunt omnia bona) donata. F

Ibid. Ne vel hoc ▾ sit in eo) non. F

Epist. 109. Cogitate quid mali sit, vt cum *Deo* natis in vnitate gaudeamus) de. F

Epist. 110. Hipponensium *regionum*). regiorum. F

Epist. 111. Volo *Et* me doceat, si verum sapit) vt. F

Epist. 119. Eos enim *inculpat* qui dicunt) culpat: F

Ibid. In interiora Austri nulla semita certa, *vel recta* gradiuntur) < F

Ibid. *Itaque* enim longitudo) Ita. L.

Ibid. Quod memento quam sæpè commemorem, *nec* iam nunc) ne. L

Ibid. Sicut in Octonario, *quia* redit ad primum) qui. L

Ibid. Quasi tubas exhortationes *inflamment*) Inflent. F

Ibid. Quam ▾ paucissimis, & manifestissimis) in. G

Ibid. Legalibus tamen *sarcinis*) Sacramentis. G

Epist. 120. *Scilicet* vnum aliquid intuentes) Sed. F

Epist. 122. Non itaque debemus tam nobis

ipsis esse contrarijs, vt * credamus) non. F

Ibid. Et nunc non *est pessimus* aperire os.) possumus. L

Ibid. Nobis autem confusio faciei, sicut dies *hie.*) hæc. F

Ibid. Et ad iudices nostros, qui iudicabant *in* nos) ∠ L

Ibid. Intende Domine, & ne *tradideris* propter te Deus meus) tardaueris. L

Ibid. Nam Sitifensis ante paucos annos Seueri Episcopi neptis) videtur glossa addi tum, sed non repositum suo loco, idest post verbum Episcopi. L

Epist. 124. *Ne fortè* nunc fieri possit, quod ante non potuit) Pro si fortè. L

Epist. 125. Non ne inter hæc verba, *ecce seminiuis* dum vita ducitur priùs finienda, quàm corrigenda. Vis vt ignoscam *satiabili* securitati tuæ) iaces semiuiuus. L. Insatiabili F. vt infra hic, vel Insanabili.

Epist. 126. Ne *quisque* non de homine, sed de ipso hominis bono aliter sentiat) Nequis. L. Nequisquam. F

Epist. 126. Neque enim te arbitror non recolere magnam me *ad* te) apud. F

Ibid. *Vt* quamuis magnum deferatur malũ, & magnum teneatur bonum, cogi *tantum* homines) ∠ F. tamen. F

Epist. 128. Cui se Christus largissimè infundat * fructus ei afferas.) vt. F

Epist. 130. *Circensibus*) Cirthensibus, vel Cirtensibus. F

Ibid. Et tamen malus Polemo *magis* ebrietate inueterati erroris *vestitur*) ∽ :

Epist. 131. Neque enim à quolibet diligor, subleuor, & *eligor.*) erigor. L

Ibid. Maximè quibus *dam* etiam silentiorũ dimensa) ∠ L

Epist. 133. Quæ vtique *per* viscera charitatis nostræ sunt) ∠ F

Epist. 134. Vt ipse quibus Christiano iure potueris *anima* fiducia istam epistolam legas) omni. F

Epist. 136. *Nequaquã* me de illo tale aliquid credidisse) Nec vnquam. F.

Epist. 137. *Qua* mala similiter prænuntiata.) cum. L. Quàm. F.

Epist. 139. Sed vt ingens diuisis *vber m* flumen haurirem) vberis. F.

Ibid. *Christi* de stipite pendens) ∠ L.

Epist. 140. Vnde fortassis *fecerimus*) fecimus. F.

Ibid. Ita illud quod *profectum* est) perfectum. F.

Epist. 143. Hoc est quod nos * magisque compellit non tacere) magis. F

Ibid. Definientes tantummodo esse *gloriam* Dei, & adiutorium) gratiam. L

Ibid. *Alij* Dominum, & deprecatus sum illum) Adij. L

Epist. 144. Tanquam & nos *id* ipsis quietius) in. L

Ibid. De spiritu *sonante* per gratiam) solante. F

Ibid. Nec facilè quisquam est, qui palam committat *quod per* illicitam) per quod. F

Ibid. Non quia hoc audent apertè dicere, sed *eorum sententiam velint*) ∽ :

Epist 147. Ne fortè intemperantes nonnulli auditores malint *expectare* certamen) spectare. L.

Epist. 148. Et maximè hoc tempore *faciliùs*, & latiùs) feliciùs. L

Ibid. Quod si propterea in re ipsa didici, qui populo ministrat Sacramentum) ∽ :

Ibid. *Aut* quod negotium mihi.) Ad. F

Ibid. Multò facilius *mique* gratius) Multoq; L mihique. F.

Epist. 152. Ecce Episcopi *patris* vestræ) patris. L

Epist. 153. Vel ipse, vel *ille*, quæ custodit) illa, Ita infra.

Epist. 154. Quam ille, qui ei iurat per duos falsos, quos colit) Codex Frobenianus, & Iuo p. 12. cap. 35. ita habent hoc loco. Quià ille, qui ei iurat falsos Deos colit.) Quia ille, qui ei iurat, iurat per Deos. F

Ibid. Sicut Laban per Deum *Iacob*) Nachor. Iuo.

Ibid. *Ideò* peccat, si fieri permittit) ∠ V. C.

Epist. 161. *) Honorato Donatianæ. Hæc Epistola in editione Veneta 1570. est numer. 160 & sic de alijs Epistolis vna minus.

Arbitramur nos non debere dubitare de *tam* euidentissima completione) ∠ L.

Epist. 162. Si propterea concilium *regebat*, vt paci consuleret) cogebat. F.

Ibid. Missaq; *tractatoria* super eorum nomine) Tractoria. Concilium Carthag. 5. c. 10. Africanum c. 43. to. 1. mentionem faciunt de Tractatoria, sed ibi legendum Tractoria. Est enim tractoria, vel euocatoria epistola Primatis euocantis Episcopos ad Synodum, vel facultas publici cursus, de quo Codex Theod. l. 8. tit. 6.

Ibid. Quos volebat *illi* differri) ille. L

Ibid. Propter ipsius Secundi societatem, qui eis *perceperat* territus) pepercerat. L

Epist. 163. Vt ad interrogationem suam breuiter responderem quærens à me *quam* iustum putarem) Quem. Vtrum iustiorem.

Epist. 164. Propterea ergo vos non rebaptizamus, qui *radicem* vos reddere cupimus) radici. L

Epist. 168. Minatur eidem matri se in partem Donati *translaturum*) Aliàs transiturum.

Epist. 180. Qui *quisquam* vult ire siue certis necessitatibus impeditus) nusquam. L.

Epist.

Epist. 183. Nota quæ sequuntur XVI. Epistolæ Augustini non sunt, & ab omnibus reijciuntur.

Epist. 202. Et erga coniugale vinculum fides, *certique* honesti, ac probi mores) cetcrique F.

Epist. 203. Quæ hic *reuelant*, ibi grauant) Releuant. L.

Ibid. Christiana potiùs indutus fiducia *existis*, & dicis) Exilis. L.

Ibid. Si tunc regnantibus iustis cum Domino, damnatisque impijs nemo *rebaptizabitur*) Baptizabitur. F.

Ibid. *Ne* forte fieri possit, vt adiuuante Domino) Pro si forte supra 131. vel epist. 124.

Fol. 172. vbi est epistola incerti auctoris ad Demetriadem. Cum opus hoc epistolarum emacularemus) Quæ sequuntur omnia falso inscripta sunt, vel Augustino, vel Cyrillo Hierosolymitano. Cum multa inepta sint, & hæretica. Sequuntur autem hic Epistolæ Augustini num. 66. idest, à CCIV. vsque ad CCLXX. in excusis Codicib. Antuerp. an 1576.

Epist. CXLIII. Nota; Augustinus supra Epist. 143. in fine plane videtur sentire hanc epistolam esse Pelagij, non Iuliani 138 L.

Circa finem tom. 2. epist 1. Quandiu in hac *ita* conuersaris sine peccato) vita. L.

Epist 4. Vbi iam non *certarum* spatio diuidemur) Terrarum. L.

Ibid. Merito *pertulisti*) Protulisti.

Epist. 15. Quas prouincias scimus *nobis* NOS habere primates) <. SVOS. V. C.

Epist. 16. Quæ fidelium nomine eos censet *indignos*, quibus) dignos. F.

Ibid. *Et* quamuis ab vtero recentissimi paruuli) <. F.

Ibid. Atque in Concilio iudicatum homini *nato* in æternum pareat) Nato ne. F.

Ibid. Attende obsecro *rem*) Te. F.

Ibid. Quemadmodum vir circumspectus Pelagius, nam ex eius libro hæc, quæ modo posui verba transcripsit sensit) Pelagius (nam ex eius libro hæc, quæ modo posui verba transcripsi] sensit.

Ex Tom. 3. *lib. 2. de Doctrina Christian.*

Ex lib. 2. cap. 16. Ingenium quippe, vt ita dixerim *ingenium* non potest non moueri.] ingenuum. F.

Ex Cap. 20. Qui ᵛ genethliaci propter natalium dierum) olim. Grat.

Ex cap. 22. Quod geminorum partum *sterminat*) differminat. L.

Ex lib. 3. cap. 12. Et *sanius* quisque maluerit) sanus. L.

Locutionis de Exodo lib. 2. num. 113.

Iusti æternæ non sunt stabilia) locus parum intellectus à librarijs corruptus vt opinor ita restituendus: Iustitiæ terrenæ non sunt stabilia. L.

Num. 122. Non dixit quid *aurea*) < F.

De Fide, & Symbolo.

Ex cap. 2. Nisi *cum* aliqua ab illo ᵛ fabricata natura tanquam materia adiuuaret) Lum... ᵛ Non. L.

Ibid. *Qui* nostræ fidei Christus Iesus Dominus commendatur) Quibus. V. C.

Ex cap. 3. Credimus etiam, *&* in Iesum Christum) < L.

Ibid. Quoniam per ipsam innotescit *signis secretissimis* pater) Animus secretissimus patris. Antuerp.

Ibid. Et tamen tale *iudicium* quo fiat) indicium. F.

Ibid. Quasi alter animus ab animo per quem se *indicet*) indicet. F.

Ex cap. 4. Neque ex tempore genitus quoniam sempiternus Deus) Quia ° Antuerp.

Ibid. Nihil ᵛ habet Deus contrarium) Ergo L.

Ex cap. 7. Ne ᵛ illud incidamus sacrilegium.) In - F.

Ex cap. 9. Digestaque, itaque *fidei* commendata, ET diuina generatione Domini) Fide atque < L.

Ibid. Spiritus Sanctus non *minore* natura, quam Pater) Minor. F.

Ibid. *Quodcunque* ergo de singulis interrogati) Aliàs quamquam.

Ibid. *Vt tamen non tres doceri* à nobis coli) Non tamen tres Deos. L.

Ibid. Vnde etiam ᵛ donum Dei dicunt) cum. Antuerp.

Ibid. Propterea, & fidentia prædicandæ veritatis, *quia* impleti sunt) Qua. Antuerp.

Ex cap. 10 itaque credimus ᵛ remissionem peccatorum) Et Antuerp.

Ibid. Quia in *eam identidem*, velut digitus, intenditur) eandem. L.

Ibid. Hominis autem, vel pecoris, & corpus, & caro ᵛ) est. Antuerp.

De Definitionibus Orthodoxæ fidei, siue Ecclesiasticis dogmatibus.

Algerus lib. 1. cap. 22. de Sacram. Euch. citat ex hoc libro c. 82. nomine Gennadij in prima editione, vt natarunt Louanienses. Valafridus Strabo lib. de reb. Eccles. cap. 20. citat sententiam 53. ex Gennadio Massiliensi presbytero in dogmate Ecclesiastico. Vide librum de diuinis officijs fol. 404. col. 2. S. Thomas item Gennadium laudat auctorem quodlib. 12. art. 10. tom. 12. 75. A & Platina in vita Symmachi. Petrus Lomb. sent. 2. d. 8. e.

De

De Fide ad Petrum Diaconum.

Bertrandus, is cuius extat tractatus de corpore, & sanguine Domini, citat ex Fulgentio in libello de Fide caput 19. in hoc opere locatū pag. 213.
Ex cap. 1. Æternum quippe, & sine initio est v de Patris natura natus existit) Quod, L.

De Trinitate,

Ex lib. 1. cap. 1. Nullius generis rerum verba *visitauit*) vitauit. L.
Ibid. Et paulo post *eis* dicit) < Antuerp.
Ex cap. 4. *Et* hunusque à Patre sit genitus) < L.
Ex cap. 8. Quod v forma serui maior est Pater) In. F.
Ex lib. 2. cap. 1. Et minor Patre secundum seruiin formam, quam accepit) < L.
Ex cap. 4. Quia de *filij* accipiet) Filio. Antuerp.
Ex cap. 5. In Euangelio dicitur Virgini Mariæ quærenti ab Angelo quomodo fiet istud Spiritus Sanctus superueniet in te) locus Euangelij si veterum sententiam sequimur Cypriani, Tertulliani, Lactantij, & aliorum, nihil pertinet ad distinctas Trinitatis personas, sed ad diuinitatem significandam, quia enim Deus spiritus est, homo autem caro: & Maria virum se cognoscere, ex quo conciperet, negauit, audiuit ab Angelo diuino semine, idest, Spiritu Sancto (quod erat ipsum Dei verbum) implendam esse, atque ita hic Spiritus non tertiam Trinitatis personam: sed Dei Verbum, & ipsum Deum verum significat: & cessant quæstiones inexplicabiles, de quibus multa multis locis tàm ipse Aug. quàm alij multi perplexe scripserunt, vt alibi notaui. L
Ex lib. 4. cap. 17. vtrum experimento præteritorum futura *conijciantur*) conijciant. L
Ex lib. 12. cap. 22. Negandum *non* est esse peccatum) < L

De Genesi ad Litteram.

Ex lib. 1. cap. 1. Tenebræ erant super abyssum, vt *transacto* verbo) Translato. L
Ex lib. 9. cap. 4. vbi nulla concupiscentia tanquam *stimulis* inobedientis carnis vrgebat) stimulus. L.
Ibid. Hoc est *desolatio* diei potest) De solatio. L.
Ex cap. 7. Quoniam id, quod bonum habent nuptiæ, & *quam* bonæ sunt nuptiæ peccatum esse nunquam potest) Quo. L.
Ex cap. 17. vt per *iuuen. am* sterilis fœmina in senectute pariat) Iuuentam. L.
Ex lib. 11. cap. 11. ex quo *odere* diuinæ prouidentiæ) opere. L.
Ex lib. 12. cap. 8. si benedixeris Spiritu QVIS supplet locum *idiotæ? quomodo* dicet) QVI Aliàs Idiotæ quomodo. L.

De Mirabilibus Sacræ Scripturæ.

D. Thomas librum hunc authenticum non esse ait, & falso Augustino adscriptum p. 3. q. 45. 3. 2. Adamannus quidem Presbyter, & Abbas Monachorum in insula Nua vltra Britanniam. his temporibus scripsisse traditur, quare non fuerit forte coniectura admodum fallax, si eidem libros hosce tribuamus: quamquam Beda lib. hist. Anglic. 5. cap. 16. & tribus sequentibus nihil tale scripsisse prodat: sed tantum de locis sanctis. Hic auctor accessum, & recessum maris appellat Ledonem, ac Malinam, quæ duo legimus etiam apud Bedam de Mundi constit. cap. 8. 318. 17. tom. 1. & lib. de natura rerum cap. 39. tom. 2. 39. & lib. de temp. ratione c. 27. tom. 2. 117.
Ex cap. 4. Huius argumenti lib. 2. Hiberniæ natum, & circa annum Domini 660. hæc scripsisse colliges horum trium librorum Auctorem. Quare post Augustinum scripsit an. 280. vel verius 230.
Ex lib. 2. cap. 4. *Allia, & Spassa* consulibus) Aniola, & Pansa. L.
Ex cap. 18. Sed motu *coagente gyrusiola* mole) cogente grauiuscola. L.
Ex lib. 3. cap. 11. Quod *de* prima vice moriuntur) Ideo. F.

De Agone Christiano.

Cap. 29. *Nec vere sic viuerent*, vt vel inter se pacem postea custodirent) Nequirent sic viuere. F.

De Opere Monachorum.

Cap. 1. Adsit itaque ipse etiam mihi, ipse quo ita pareain) Ipseque *vt*:
Cap. 5. Ille enim ea, quæ mittebantur, sicut de illo scriptum est *auferebat*) ferebat ἐβάσταζεν Portabat dixit exponens locum huīc tract. 50. tom. 9. L.
Cap. 16. Consilium in hoc *Deus*) dans. L.
Cap. 21. In eandem labem pestifera contagione *imitantur*) mittantur. F. vel inuitantur. L.

De Diuinatione Dæmonum.

Cap. 8. Vnde quis *vsque* adeo *decipiat*) desipiat. L.

De Spiritu, & Anima.

Cap. 29. *Veruntamen* ista fiant per eorum præsentiam) verum tamen. F.

Li-

Liber inscriptus Speculum.

Ex hoc libro quiuis cognoscere potest, iam tunc Augustino uiuente D. Hieronymi Bibliorum versionem non modo vulgatā fuisse; sed in manibus pœne omnium vbique fuisse: enim nihil sit toto hoc tractatu ab Augustino alijs verbis citatū, quam sit à Hieronymo versum. cū alioquin consueuerit Augustinus vulgatam multo ante LXX. interpretū versionem sequi, nec probare omnino Hieronymi ex hebræo versionem. Quare hoc opusculum ex ijs censendum erit, quæ extrema in senectute conscripsit, quo tempore verisimile est Hieronymi versionem apud omnes auctoritatem publice iam sibi comparasse. L

Sententiæ ex Aug.

Inter opera Prosperi Aquitani hæc reperiuntur omnia eodem ordine. L

De Mendacio. Tom. IV.

Cap. 13. Deinde ad Imperatorem ductus vsque adeò *mirabilis* apparuit) miserabilis. L

Cap. 14. Quod *meum* mendacium est) verum. Alias.

Cap. 16. Humanus est enim Spiritus *sapientia*, & non liberauit *maledictum* à labijs eius) sapienti L. maledicum. G

Ibid. sermonum autem illius auditio *à Domino* veniet) ad dominum. L

Cap. 21. Non est mentiendum quinto genere, quia nec ipsa veritas) si. O

Contra Mendacium.

Cap. 12. Mendacium est, quippe, falsa significatio cum voluntate fallendi) vocis. Ino. Grat.

De Fide, & Operibus.

Cap. 4. *Instituendam* putant esse, & Ecclesiam, & disciplinam) Destituendam. G.

Cap. 8. Non solum *qui* credere debeant) quid. L

Ibid. Cùm vita mutanda ex vetere in nouam *doctrinam* euangelica traderetur) doctrina. L

Cap. 16. Et membrum, quod eum scandalizat fortiter *amputat*). amputabit. G

Quæst. Super Gen. lib. 1.

Num. 145. Cum autem quæ non sunt, tanquam ioco dicuntur] sint. G

Super Exod. lib. 2.

Num. 47. Si autem quod aliquanto probabilius dici potest tunc *habeamus* intrasse Israël in Ægyptum] ωs:

47. Quando illic Ioseph esse venditus cœpit, detracturi sumus adhuc annos tredecim] aut ego nihil intelligo, aut mirum est Augustinum id temporis, quod ad seruitutis summam addendū omnino erat, censuisse esse detrahendū. L

Num. 71. Sed si furti nomine *bene* intelligitur omnis] pœnē. Burch.

Sed vtique à parte *tum* intelligi voluit) totum. Burch.

Num. 80. Si autem litigabunt duo viri, & percusserit quis mulierem fœtum in vtero habentem: & dabit *cum postulatione*] Origenes hom. 10. tractans hunc locum videtur occasionem dedisse Augustino, vt alicuius significationis causa duo inducantur rixantes; quod vero est apud LXX. μετ' ἀξιώματος est versum *cum postulatione* nullo fere sensu apud Origenis interpretem semper est *cum honore*, & apud Luciferum Caralitanum Episcopum lib. 2. pro Athanasio est *cum dignitate*. L

Num. 90. Si autem in diebus, quibus lactatur, quis hoc habuit vnquam Iudæorum, vt agnum non coqueret, nisi cum desisteret sugere? Quid est autem in lacte matris suæ?] Leu. 22. prohibentur offerri victimæ ante octauum diem à partu, & eodem die cum matre. Vide Theodor. in quæst. loci huius, & Ambr. in Virg. Instit. c. 16.

Num. 154. Ego transibo ante te in gloria mea, & *vocabo nomen Domini* in conspectu tuo, & miserebor, cui misertus ero] καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Vatican. Codex καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Antiq. codex καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ μου κυρίου L.

Num. 157. Non enim habet Græcus ne quando ponas, sed ne quando ponat] μήποτε θῇς sic habent nunc Græci Codices.

Super Leuit. lib. 3.

Num. 55. De duobus hircis vno immolando, & alio in deserto dimittendo] Vide Origenem hom. 9. Theod. q. 22. Amb. obiter lib. de Tobia c. 20. Cyrill. latissime epist. vlt.

Num. 76. Quicunque dormierit cum cognata sua. Quæritur quousque sit intelligenda ista cognatio] In hac quæstione Augustinus non consuluit Græcos codices: Nulla enim fuisset quæstio, aut dubitatio, cum de fratris vxore ab altero ducta lex loquatur. L

Super Num. lib. 4.

Num. 26. Quoniam præs nobis Princeps, & tu] Quoniam præes nobis, Princeps es? & tu. L

Num. 30. Et ignem alienum hunc *femina* ibi quia sacrificauerunt thuribula peccatorum horum in *manibus*. suis] seminare G. animabus. G

Num.31. Tu & filij tui, & *Dominus* Patris tui] Dominus. L

Num.37. Neque bibemus aquam de *lactu* tuo] lacu. L

Num.42. Propterea dicitur in libro Bellum Domini Moab inflammauit] Bellum Domini libri titulus videtur esse, vt Bellum Punicum, Bellum Mithridaticum, atque ita vetus interpres, & Hebræi accipiunt. L

Num.46. Satis ostenditur non omnes Moabitas venisse in *conditionem*) ditionem. F

Num.57. Si autem mulier vouerit votum Domino *autem* definierit, *definierit* definitionem) aut < L

Super Deuteron. lib.5.

Num.33. In alijs autem causis eum, qui testimonio falso cuiquam *nocuerit, quod si* probaretur) nocuerit quid, si L.

Num.55. Peccauerunt non ei filij) Græci videntur commodius explicare, cum *in* interrogationis notam accipiunt vt sit. Peccauerunt ne ei filij vituperabiles? L

Super Iosue,

Num.9. Neque *adhuc* intellectum quisquam tendere admoneretur, si *cum* propriè visibilis ignis exureret) ad hunc. F. cum. F

De Consensu Euangelist. lib.1.

Cap.3. Huc accedit quod solus etiam Lucas Mariam commemorat *ab Angelo* manifestè cognatam fuisse Elisabeth) < L

Ex libro octoginta trium quæst.

Quæst.30. Quoniam omne, quod ad aliud referendum est, inferius est, *qua* id, ad quod referendum est) Quam. L

Quæst.31. Consuetudine autem ius est, quod aut leuiter natura tractum aluit, & maius fecit vsus est *Religionem*) Religio. F

Quæst.68. Et item præcedit in alijs *in* piscatoribus) < L.

Ad Simplicianum.

Lib.1. q.2. Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc, & *prebetur* gratia Dei) præbetur F.

Lib.2. q.2. Cum enim *desero* de humana scientia mutabilitatem) despero. F

Quæst. Veteris, & Noui Testamenti,

Plures fuisse horum librorum, & quæstionum auctores apparet, quod multæ quæstiones bis proponuntur non ijsdem verbis explicatæ, quodque aliquis Romæ scripsisse videatur, vt q.115. aliquis alibi, vt q.55. & 84.

Quæst. 1. vt si bonum naturæ suæ *exercitatio* melior, & honorabilior sit) exercitat. F

Ibid. *Sed* per id opere suo videt se meliorem) Quod. F

Ibid. Et sperat talem posse *perficere* ad victoriam) proficere. F

Quæst.5. Vt per hoc & *dedicationem* suam, & meritum eius probaret) deuotionem. F

Ibid. Hoc Cain velut rusticus *præsentare* nequiuit) præstare. F

Ibid. Ideoque Cain munera refutata sunt dicente ei Domino: Quid contristatus es, aut quid concidit vultus tuus) Non ita solet citare locum hunc Augustinus, vide eum tom.5. de Ciu. Dei lib.15. cap.7. L.

Ibid. Sed *nec* didicerat quomodo hoc emendaret) Et. F

Ibid. Maior causa est mea, reliqui me, si eijcis me hodie à facie tua) Amb. lib. de Cain, & Abel 2. cap.9. aliter vertit. Non ita August. contra Faust. lib.12. cap.9. tom.6.

Quæst.6. Qua *de* die manducaueritis) autem. F.

Quæst.19. Labore suo gauderet, & esse se immortalem) < L

Quæst.23. Nam potuerat animam limo terræ admiscere, & sic formare corpus, sed ratione informabatur) Nam poterat Deus animam terræ admiscere, & sic formare corpus, sed ratione infirmabatur. G

Ibid. Anima certè quia Spiritus est in sicco habitare non potest, ideo in sanguine fertur v cum ergo) habitare. G

Quæst.25. *Neque* negasse illi visus fuerat) Nam quod. F

Quæst.27. Semper *enim* Diabolus sub velamine latens prodit se) ergo. G

Ibid. Dum ea fingit quæ *abhorreant* personis) abhorrent à. L.

Quæst.31. An *actu* dictus serpens diabolus eam subduxerit) astu. F

Quæst.35. Christum Dominum vocat, & honorem *deferri* ei) defert. F

Quæst.37. At vbi *autem*, & ipsa Hierusalem) <. F

Quæst.41. Quicquid enim propè sedem Dei acceditur, clariora) ∽:

Quæst.44. Et quis Ambigat de hoc numero, cum trecenti circiter anni nunc super hunc numerum inueniantur) Hinc scriptoris tempus colligi facile potest, vt vixerit Constantij, Iuliani, Iouiniani, & successoris ætate. L

Quæst.46. Hoc est non illum dicunt natum *Sacerdotum*) Sacerdotem. F.

Ibid. Cuius etiam præsumptionis vindictam pro certo habebat *Samuel*, & iterum faciam) semel. L

Quæst.47. Sed quia hæc satis non faciunt ad Deū &c. vsque ad quamuis enim Populus supradictus

ctus) In Comment. nomine Ambrosij in Epist. ad Rom. cap. 5. ferè eadem leguntur. L

Quæst. 58. Sed an ipse esset, qui donum Dei olim Patribus repromissum ministraturus esset, nesciebat, hoc est, quod tunc se didicisse profitetur cum vidit in eum Spiritum descendisse, sic enim se à Deo instructum dicit Ioannes) Multo aliter exponit Augustinus supra lib. 2. de consensu Euangelistar. c. 15. & alibi sæpe, & in ipsum Ioan. cap. 1. L

Quæst. 61. Sed simul *est* eum Dauid rei fieri) etiam. F

Quæst. 64. Quomodo probatur post tres dies, & noctes resurrexisse Saluatorem ex mortuis) valde discrepat à sententia Augustini in hoc. L

Quæst. 65. Non *legimus*, sed persistente maleuolentia Iudæorum) legibus. F

Quæst. 66. Quem nemo, inquit, Principum huius sæculi cognouit) eadem leguntur in comment. Apost. loc. cit. Ambrosij nomine.

Quæst. 69. Sanguis enim effusus quid aliud, quàm *iudicari* se postulat) vindicari. F

Quæst. 69. Retribuere enim *gaudes* ad tempus) gaudium. F

Ibid. Hic iustiores effecit, quia illa non potuit) Hos iustiores effecit quod illa non potuit. F

Quæst. 70. Omne *inquit* qui male vult agere) < F

Quæst. 72. Hic liber Euangelium κατὰ Ioannem intitulatur) Hoc citandi more Augustinus vsus non legitur, qui tamen Cypriano perpetuò seruatur. L

Quæst. 73. Denique Cleophas, & alius Discipulus Emaus euntes in via tristes dixerunt inter cætera ipsi Domino, nescientes &c.) Non ità Augustinus Epist. 69. Nec longioribus verbis Paulinus ibidem in Com. ad Roman. cap. 1. L

Quæst. 74. vt quem sors non tangebat de peccatrice carne corpus acciperet, per quod dicitur factum peccatum) eadem leges in locum Apostoli citatum apud eum, qui Ambrosij nomine commentaria scripsit in Epistolas Pauli. L

Quæst. 75. Saluator pro se tantùm, & Petro *Didrachma* soluit) Didrachmam; nam infra semper fœminino genere vtitur. L

Ibid. Magister vester non soluit *didrachma*) didrachmam. F

Ibid. Quia sicut in Saluatore omnes *causa* Magisterij) causa. F

Quæst. 77. Si ergo voluit, & non potuit, *infirmata* voluntas eius videtur) infirma. F

Quæst. 78. Propter tumultum Iudæorum, fratribus suis adhuc non credentibus; compellebatur ascendere) à. F

Quæst. 80. Vt lætemur in nobis cum rectè agentes remuneramur) Hoc nunquam docuit Augustinus. Immo Paulus Apostolus contrarium docuit fieri omnino oportere, vt in Domino gloriemur, eique acceptos feramus bona, à quo vere sunt. L

Quæst. 81. Procreaui hominem per Deum) Augustinus Possedi hominem est enim ἐκτησάμην. quare Auctor græcarum litterarum prorsus ignarus probatur. L

Ibid. De *Christo* autem ideo non nascitur Christianus) Christiano. F

Ibid. Vt accepta dignitas traducem *faceret*) faciat F

Quæst. 83. Nulli misericordiam facienti calumniam fieri *oportere*) oportet. F

Ibid. Sed pro hac misericordia vices illi aliqua *redderentur*) redderetur. F

Ibid. Ideoque non illi statim debuit subueniri *quippe cum pœnituerit*) qui nec pœnituit. F

Quæst. 84. Vbi *veritas* apparet) virtus. L

Quæst. 89. Palam, aperteque *manifesta* sunt) manifestata. F

Quæst. 91. Res enim inaudita, & quæ in sensum humanum non *ruerat*) venerat. F

Ibid. Christus autem post hanc vicariam, *impleta dispensatione* adoratur in Cœlis) impletam dispensationem. F

Quæst. 96. An Apostolus falli non potuit) Nunquam hoc Augustinus asseruit. Idem scripsit in comment. nomine Ambros. in eundem locum.

Ibid. Et erit cum dicent vobis filij vestri, quæ est *deseruitio* hæc) seruitus, ita vertit Augustinus λατρεία. L

Quæst. 97. Et filius Deus einsdem substantiæ *quia* patet est) qua. F

Ibid. Quod si *aliqua* ratio spiritualium est) alia. F

Ibid. *Si* enim de Deo dicendum est, vt dignum est ei) Sic. F

Ibid. Vt videntes sciant) *quid sic* ostenditur) quid sit, quod. F

Quæst. 99. Non sine prouidentia, vt arbitror) Multa hic leguntur, quæ sunt in comment. Ambrosij nomine editis in hunc locum. L

Quæst. 101. Qui contendunt Leuitas Sacerdotibus, *&* Diaconos, Presbyteris coæquare) idest. F

Ibid. Et iterum quo inflentur, & putent sibi multum deberi à nobis) Auctor aut Episcopus, aut Presbyter fuit.

Quæst. 102. Vt si quis *alius* Christianus) aliàs. F

Ibid. Senatoribus quoque fœnus *diffamia* est) infamia. F

Ibid. Reuertere ad me *commemoratio* Israël) commoratio ἡ κατοικία. L

Ibid. Denique ad se conuersis credentibus) Idem legimus in Comment. Ambrosij nomine in hunc locum. L

Ibid. Non ignosceretur, *quod* dictum Nonatiani, si esset verum) < Videtur enim turbare sententiam infra eadem. L

Ibid. Vnde Apostolus fornicariis, & immundis remissum probat dicens: Nè fortè veniens, &c.) Hæc eadem in Comment. Ambrosij

brosij nomine in hunc locum leguntur. L

Ibid. Vt per pœnitentiam *quisquis* vincat peccata) Quisque. F

Ibid. Sed quia *abscessionis suæ*) abscissionis. Aliàs.

Quæst.103. Ex quibus *exequium* in se Dei) obsequium. F

Quæst.104. Nam sicut significatur in Luca ipso Domino permittente percussit) Hoc non video vbi permissum in Luca, aut alijs sit. L

Quæst.106. Vbi se *partibus* inuicem recognoscunt) partes. F

Quæst.107. Vbi æternitas est, *cessent* hæc nomina) cessant. F

Quæst.109. De Melchisedech quomodo Abraham benedixerit) In hac quæstione hæreseos eius esse auctor conuincitur, quam qui sectati sunt Melchisedechiani sunt appellati, vt Augustinus tom.6. scripsit. L

Quæst.110. *Neque* puniendos ostendit) vt quia. F

Quæst.113. *Si* factum est, vt animaduerterem causam) sic. F

Quæst.114. *Et* ij, qui nullius meriti videntur, ea ipsa, quæ statuerant) vt. F

Ibid. Si autem ab illo non est mandatum, &c. vsque ad si forte) In Commentarijs Ambrosij nomine in cap.1. ad Rom.

Ibid. Quamobrem Pagani mysteria sua in tenebris celebrant, vel in eo *pudentes*) prudentes. F

Ibid. Et *circa* naturam subiecti muliebria patiantur) citra, vel contra. F

Ibid. Conserantur nunc leges, vt videatur vtra sit *prudentia*) prudentior. F

Ibid. *Discussis in aqua inhoneste crinibus* mollem, quassatamque vocem, & turpem emittunt) Discussis acu inhoneste crinibus, vel disclusis vt equa inhoneste clunibus. F

Ibid. Qui mutabundus per omnia se *circumferri* loca) circumfert. F

Ibid. Ecce quibus Ministris, siue Magistris Pagani prudentiæ sibi nomen *asistant*) asciscunt. F

Ibid. Sancta Fides Christiana *prodit*, & detexit) prodidit. F

Quæst.115. Vindicta obtutibus *adiacet*) obijcit. F

Ibid. Hic enim in Vrbe Roma) Videtur auctor Romæ scripsisse; contra verò supra, vbi patet non vnum, eundemque Scriptorem esse, aut non eodem loco omnia scripsisse. L

Ibid. Ita vt & collo eorum aureis *exornentur* torquibus) exornarentur. F

Ibid. Querelam *Deo* deponeret, vel resignaret) < F.

Ibid. Apud *rusticos* natus dicitur quidam tàm formosus facie) etruscos F ita Valer. Max. lib.4. c.5.

Ibid. Qui in Saluatore, *seu salutatione* mutati) < F

Quæst. 116. *Immolationis pascha hoc* Domini est) immolatio hæc Pascha. sup.

Quæst. 118. Quod *securi*, & malo carere, & ad bonum venire poterimus) secuti. F.

Ibid. Vt in multis constrictus alicubi *haret*, & posset modum excedere) hæreret. F

Quæst. 124. Quia penuria sua largiri non timuit) De. L

Quæst.125. Ideoque non potest nescire, quod hic, de cuius accepit) scit. L

Ibid. *Quia* à Deo processit) Qui. F

Quæst.126. Ergo cognitio Dei hanc *debet* prærogatiuam) habet. F

Quæst. 127. Non vendicando *hac*, *qua* contraria) hæc. Quæ. F

Ibid. Quomodo ergo potest *hac* sententia peccati genus intelligi) hæc. F

Ibid. Nam secundum legem in ieiunio *cadi*, & iurgari non licet) cædere. G

Ibid. Similiter, & *Saxonicia* Senatori) Saxonica. F

Ex veteri Testamento.

Quæst.2. Quare *&* dicimus, vt Pater noster, qui es in cœlis) < vel & L.

Quæst.4. *Quando à Cyro dimissi* reuersi *sunt* ad sua) < F sint. F

Quæst.5. Iechonias autem in transmigratione genitus *est*, idest, rex factus) < F.

Ibid. Et quia post Iechoniam Salathiel, *&* filius eius) est. F.

Quæst.7. Arbitratus est enim quasi Saluatori *elicuisset*) illicuisset. F. Illicio pro persuadeo. L.

Ibid. Quod duce *Saluatoris* doctrinæ) salutaris. F.

Quæst.26. Et omnis gratiarum actio refertur *à patre*) patri. F.

Quæst. 29. Hoc est, quod dicit per me remissio peccatorum. Non tamen datur Spiritus Sanctus) loquitur de baptismo Ioannis. Sed hæc sententia non videtur vllo modo sustinenda, quam Petrus Chrysologus ser.13.90.127.137. asseruit post hunc, & post Basilium serm.1.c.2. de Baptismo. Vide Aug.tom.10.

Quæst. 37. Quem *si* nô vides non credes) enim. F.

Quæst.46. Quæ in *duabus* tabulis scripta est) duodecim. F.

Ibid. Sabbatum obseruarent, Neomenias.) &. F.

Ibid. Hanc ergo legem dicit iram operari, propterea *enim* irato Deo) quia. F.

Quæst.47. Idest, inuisibilium substantias quorum ratio talis est) Hic desunt multa, quæ necesse est præcedant. L.

Ibid. Pœnitentiæ rationem *horrentis ad* fatuam iudicantes) horrentes, ac. F.

Quæst.49. Quia si *passi* fuerint talem inter se habere) eadem leguntur in Com. Ambrosij nomine in 2. locum Apostoli supracitatum.

Ibid. Et ipse fugans à se *ipsum factum*) Spiritum Sanctum. F.

Quæst.50. Imperitum putas fuisse Apostolũ &c.) eadem leguntur in Comment. eius loci Ambrosij nomine. L.

Quæst.

Quæst.55. *Si circumcidisset* Timotheum) sic circumcidisse. F.

Quæst.56. Non omne quod nascitur, hoc est, quod *&* vnde nascitur) est. F.

Quæst.58. *Sed* negligi cœperat) quæ. F.

Quæst.60. Sic *reprobat* cum dicit) rem probat, vel re ᵛ probat. F.

Quæst.61. His ergo repugnantibus medius homo est, qui ᵛ consentit spiritui) Cum. Plan. locus aut mancus, aut deprauatus. L.

Quæst.62. Quia in Christo inhabitat omnis plenitudo ᵛ corporaliter) diuinitatis. F.

Ibid. Et productum crescit in *incrementum* Dei) crementum. F.

Quæst.63. Vt quoniam verbis semper *contrahitur*) contradicitur, vel contra itur. F.

Ibid. *Vera* virtus in infirmitate perficitur) nam. F.

Ex vtroque mixtim.

Quæst.3. Aut certè satis *erit &* qui fallitur) erit ei. F

Quæst.9. Magnum aliquod, & maximè bonum edere *exeat qua* exhibere debuerat) ex se atque. F

Quæst.10. Aliud autem *inquit* Apostolus prædicabat) quam. F

De cura pro mortuis gerenda.

Cap.4. Etiam tacitis nominibus *quorumque* sub generali) eorum. F

Ibid. Ab vna eis *exhibeantur* pia matre communi) exhibeatur. Aliàs.

Cap.18. Cum ille recesserit, qui *regebat*) gerebat. G

De Trinitate, & Vnitate Dei.

Cap.3. Quæ missio *tamen esse* opus Sanctæ Trinitatis) Annè esset. F

Cap.6. Vbi nos ad humilitatem per Christi *misericordiam* exhortatur exemplum) < F

De bono Viduitatis ad Iulianum.

Nisi postea se correxit senex Iulianus ille, contra quem Augustinus scripsit, aliū putare esse auctorem huius libri necesse est; nàm Pelagianis maximè aduersatur, ita vt quicquid in eo libello peccatum est, in hoc videatur summo studio, & diligentia correctum. Vide August. epist.143. Ego hunc libellum auctore Augustino ab eloquentissimo eius temporis studioso conscriptum puto ad confutandos eos errores, qui in libro ad Demetriadem creberrimè repetuntur ad Pelagianam hęresim confirmandam. L

Cap.8. *Etiam* ipsum tamen laudabilibus transcendit) &. G

Cap.9. Iam non solum *non* capessere nuptias.) <. L

De vera, & falsa Pœnitentia.

Censura huius libri sic habet. cap.17. refert sententiam Augustini, & ab ea dissentit) videtur quidem ab ea dissentire, sed diligenter omnia rimanti apparebit idem cum Augustino sentire, præsertim si locus ita legatur, vt habet postrema editio Antuerp. à 576. L

Eadem censura ait. Totus ferè hìc liber transcriptus est in decreta, & sententias, vt hinc liqueat quanto plus fuerit in colligendo studij, quàm iudicij) si metiris non verè res ipsas, sed scribentium auctoritatem, nihil erit ratione faciendum, sed auctoritate tantum hominū ducemur. At non ita ratio postulat, sed vndecunque bona sunt, accipienda sunt, & probanda. Quare non sunt accusandi, qui ex hoc libro multa vtilia in decreta, & sententias iuditio, & studio adhibito sapienter transtulerunt. L

Cap.5. *Vt* si semel peccantibus.) &. G

Ibid. Ideo enim tot *saluauit* febricitantes) sanauit. G

Ibid. Vt timeat quisque *iungi* peccato) mergi. G

Ibid. Quapropter *elimandus* est ab Ecclesia iste error) eliminandus. F

Ibid. *Scimus* enim & iustis peccata solere contingere) sciens. F. Sentiens. V. C

Ibid. Nisi quia ᵛ quotidiana est offensio, oportet) quoniam. F

Cap.10. Lazarum *quem* de monumento iam suscitatum obtulit Dominus) enim. G

Cap.14. *Vt* cum destruxerit, quod suum non inuenit) &. G

Cap.17. Debet enim dolere de crimine, & de omni eius prædicta varietate. *Quod quamuis licet de eius* salute Augustinus potuit dubitare, credo quidem illi, qui dixit) Quod quoniam vix licet, & de eius. Ita forte legendus locus, statuendumque respondere hæc verba illis iam cap.14. præmissis, & in hoc ipse capite sæpius repetitis peccatorum multiplicibus qualitatibus, de quibus nominatim dolendū. Id autem cum vix fieri posse, aut rarò confirmat, Augustini sententia probat, quod manifestè declarant hæc verba sequentia. *Sed quoniam vix vel rarò est tam iusta conuersio timendum est* &c. L

Cap.20. Deberent enim in se timere crimen, quod in alijs timuerunt, & detestabile *senserunt*.) esse censuerunt. G

Ibid. Vt pristinam dignitatem ex *auctore* defendant, & quasi *ausum* peccandi sibi faciant) auctoritate. G. vsum. G

De Sermone Domini in Monte lib. 1.

Cap.17. Dicit & Dominus.Seruus,qui.)etiam.G
Cap. 38. Non temere illi *indicabant*.) vindicabant. G

Ex Epistola ad Romanos.

Num.16. Non tamen his desiderijs consentiens spiritus, quoniam est fixus in gratia.) Non tamen his desiderijs consentiens est spiritus, quoniam fixus in gratia.
Num.17. Non finientur hæc, nisi resurrectione corporis immutata illa, quæ nobis.) Non finientur hæc nisi resurrectionem corporis, immutationemque illam quæ nobis. V.C
Num.18. Sed *tamen* vt peccare nolimus.) tantum. V. C
Num.20. Cum *autem* adhuc lex ista) < V. C
Num.45. Cum *exclamauit* libratoris auxilium) exclamauerit, & implorauerit. V. C
Num.49. Cum superiora eligit, *diligit*) < V.C
Num.53. Erant enim adhuc credituri, qui *spiritui* subiacebant) ∽:
Num.58. Quia exuit *se ipse* hos principatus) ∽:
Ibid. Sed interno *volumine* inuitat) molimine.F
Ibid. Quia & nostræ animæ creatura sunt)Quia & nos, idest, anima creatura sumus. V.C

Ex Epistola ad Galatas.

Cap.1. Sed non est contra præceptum iuratio, quæ à malo *non* est) < L
Cap.2. Petrus autem,& Iacobus, & Ioannes honoratiores in Apostolis erant, quia ipsis tribus se in monte Dominus ostendit) Hic manifestus est error, nam Iacobus Zebedæi frater Ioannis iam ab Herode occisus fuerat, vt clarè colligitur ex cap.13.& 15. Act.Apostol.Sed erat Iacobus frater Domini dictus Hierosolymorum Episcopus. L
Cap.3. *Etiam* vulgo quippè dicuntur) < F
Ibid. *Etiam* de proximo ad Deum venditis suis rebus) & iam. F
Cap.4. In *expectandis* euentibus vitæ,ac negotiorum) spectandis. L
Ibid. Sed *quid* verum prædicans) quod. F
Ibid. Commutatio enim corporis in *immortalitatem* statum) immortalem. L
Ibid. *Quia* mortaliter nati sumus) qua. F
Ibid. Nam in quo peccatum non regnat non peccat. idest, *qui* non obedit) < L

Annotationes in Iob.

Vtrum quia non potuit, nisi per eos *audire*) adire. F
Cum regibus honoratis terræ *in* Ecclesiæ) idest. F
Quomodo dicerentur *vxores* naufragij pro vocibus naufragorum) voces. F
Quamuis adhuc populo paruo Christiano, *cui* constabat ex his) qui. F

De Ciuitate Dei lib.1. Tomus V.

Cap.20. Vt aduersus se ipsum quisquis falsus testis *assistat*) existat. G
Lib.2.cap.21. Itaque ante nostram memoriam, & mos ipse patrius præsentes viros *adhibeat*) habebat. F
Lib.4. cap.23. Et ideò regna mundi huius Deus bonis, & malis communiter præstat, ne boni ea tanquam Dei magna munera cõcupiscant) Hæc verba omnia superflua sunt; ex margine enim in contextum irrepserunt. L.
Lib.5.cap.9. Quantum Deus eas valere voluit, atque *præscitur*) præsciuit. L
Lib.7. cap. 10. Quasi Dij libentèr *expectarent*, quem illi homines deriserant) spectarent. L
Lib.8. cap.10. Siue quicunque alij quarumlibet gentium philosophi de Deo *isti* sentiunt.) ista. L
Lib.9.cap.4. Non ita illud periculum perhorresceret, *vel* palloris etiam) vt.L
Lib.10. cap.4. Quoniam nec mole distenditur, nec *partione* minuitur) partitione. Aliàs.
Ibid. *Eius* est altare cor nostrum) cuius. V.C
Cap.29. Quo *nitidum* sit) nitendum. L
Lib.15.cap.12. In Com.Ludou.Viues. Habebat enim olim annus ante Cæsarem CCCLV. Quumque viderent anno iusto *decem* dies, & sex horas deesse, negotium datum est Pontificibus, vt alternis annis mensem intercalarent in fine Februarij altera intercalatione xxij. *annorum*) CCCLIV. L. vndecim.L. dierum. L
Cap. 26. Possunt *hæc* intelligi, & illa tria) hic. F
Lib.16.cap.4. Nisi *animalium* terrigenarum deceptor) animarum. L
Lib.eod. c.41. *Fului* oculi eius à vino) χαροποὶ habent lxx. Cyprian.lib.1. c.21. ad Quir. vertit formidulosi, vt scripti codices habent, & Hesych.& Suid. exponunt.Ambr.in bened.Patriarch. habet Hilares, Ruffin. Gratificos.
Lib.19.cap.12. Quo vel hinc *tantum* non parum fœlicior fuit) tamen. L
Ibid. *Idem* enim est quod in putore sentitur) Id. L
Lib.21. cap.11. *Sic* autem quidam eorum) Hic. Aliàs.
Cap.16. Per ipsam prohibitionem desiderio crescente, atque vincenti *peccati* etiam reatus præuaricationis accedit.) peccato. F

De Hæresibus. Tom. VI.

Num.62. Quem perhibentur inflatum, & opertum * circumire bacchantes) ferentes. F

Num.63.

Num.63. Ne vel ipsam taciturnitatē voce *praeripiant*) praecipiant. F
Num.69. Veruntamen pletisque Donatistarū displicent *tales*) Alij. F
Ibid. Et ab eis se diuersi *coetibus*) diuersis. F
Ibid. Cum *eis* duodecim, qui ordinationi eius) < L
Num.71. De Christo Sabellianam sectam *tenent eundem ipsum esse, dicentes*) tenentes, eundem ipsum esse dicunt. F
Num.82. Ita * quaedam Virgines sacrae) vt. F
Num.90. Quod si tu sciens *perueniat* illud) perueni ad. L

De quinque Haeresibus.

In censura. Vt vix illius, idest, Augustini videri possit, nisi fortè scripsit iuuenis) Quod verisimile videri & potest, & debet, nam multa habet Augustini. L
Cap.3. Cui inter *duos* tantus honor) diuos. F
Ibid. *Est enim quis* filij inenarrabilis sermo.) inquis. F
Cap.4. *Et nunc* sequere Iudaee ducem tuum) hunc. F
Cap.6. Iam quidem cum alijs responderemus, nec *ipsi* tacuimus) ipsis. F
Ibid. Si vitam, quam non confero, *affero*) aufero? F
Ibid. Si cum esses inimicus patri meo reconciliaris *te* per me) < L
Ibid. Quos numeros, quas *minutas* momentorum natiuitatis) minutias. F

Ad Catechumenos.

Cap.1. Ne *quid* minus lucri arcae dominicae *accedens*) quod. F. accederet. F
Cap.6. Nusquam *vsquam* esse sine illo) nunquam. F
Cap.11. Ille autem * considerationem miraculorum vos mittebat) ad. L
Cap.15. Dic quid tibi fuerit *elatum*) reuelatū, vel oblatum. F
Cap.18. Cum vobis ille nullam iam *exhibet* patientiam) exhibebit. F

De Altercatione Ecclesiae &c.

Idcirco in hoc coetu vestro ius recito, tabulas *offero*) affero. F
Filios veteri mei lauacro *turgente* producam) tergente. F
Sed *nec* taciturnitas dubitationis lineam ducat) ne. L
Gladius tuus per apicem mucronis *madido* adhuc cruore distillat) madidus. F

De Vtilitate credendi.

Cap.1. Nam de illis non minus aestiuo, quàm hoc *mane*) inane. L
Cap.3. Qua de causa factum, vel dictum sit secundum allegoriam) Hic deest testium analogiae membrum. L
Cap.7. Quid si multitudo imperitorum frequentat Ecclesias, nullum *augmentum* est) argumentum. F
Cap.13. Neque enim *singulis* quibuslibet cognoscere) signis. L
Ibid. Cum id, quod quaeris esse non *potes*?) putes? L
Cap.15. Quibus ad sequendum Deum *imitaremur*) inuitaremur. L
Cap.17. Quae vsque ad *confessionem* generis humani) consensionem. F
Ibid. Quam tanto *labore* praeditae auctoritati) robore. F
Cap.18. Cum ea *magis* inuectionibus quererent) magnis. F
Ibid. Quae si *Nibil* concedis) mihi. F

Contra Epistolam Manichai.

Cap.8. Pro Christo *isto* ipso se coli voluit) < F
Cap.12. Ante multos annos secum bellasse *iam* dicit credibilem) rem. F
Cap.21. Aut si ad istam etiam possit coniungi *grossi, & tardi* quaero) < F
Cap.26. Et temerarios, *improbos* per infinitum praecipites) improbosque. F
Cap.33. *Si* enim intelligent) sic. F.
Cap.38. *Item* enim fecit corruptionem) ita. F

De duabus animabus.

Cap.1. Quae non eo ipso, qui vita est) quod, vel quo. F
Cap.3. Ne tum quidem *hoc*, scilicet, illius imperitiae) tempore. F
Cap.9. Quicquid, vel *&* qualicunque ingenio) ea. F
Cap.10. Vtrum *eis* peccasse videretur) is. F
Ibid. Vbi propter *intelligentiam* paucitatem) intelligentium. F

Contra Fortunatum.

In vrbe Hipponensium *regionum* in balneis) regiorum. L
Et electis vestris opponat) eam. F
Si autem aliquid * *patuit*) pati potuit. L
Si poterat ei *nocere* non est inuiolabilis) noceri. L
Quae *adeo* facta sunt) < L
De sordibus, & vitijs tàm mundi *potius*, quā corporum) totius. Infra.

Contra

Contra Adimantum.

Cap. 3. *Centies* tantum accipiet in hoc tempore) septies: ita legit Aug. in expositione epist. ad Galat. Cyprianus verò nunquam aliter. L

Cap. 10. In quo *commemoraui* vobiscum possum) commorari. L

Cap. 18. Et ipsius Petri filiam paralyticam factam precibus Patris, & hortulani filiam ad precem ipsius Petri esse mortuam) non ita scribit S. Marcellus in vita Nerei, & Achillei tom. 3. vitarum Sanctorum. L

Cap. 20. Et cui *parua* sunt nimis tardus est) pauca. F

Contra Faustum Manichæum, lib. 1.

Cap. 3. Sicut ad quosdam imperfectos loquens Apostolus, ait: Gaudens, & videns vestram conuersationem, & id quod deest fidei vestræ in Christo) mirum hunc locum ità legi ab Augustino, videri meritò potest; sed habet tamen socios eius lectionis, & expositionis apertiores, vt legimus in Commentarijs, qui Ambrosij nomine, & Hieronymi circumferuntur; omnes enim pro τάξιν lególe videntur ὑστέρημα, quo verbo idem Apostolus vsus est 1. Cor. c. 16. & 2. Cor. c. 9. & Coloss. c. 1. & alibi. L

Lib. 2. cap. 5. Vt de ipsis Principibus tenebrarū tali commixtione *capitis* mundus fabricaretur) captis, vel captiuis. infra.

Ibid. etiam in porris, *ridiculisq;* ructetur) radiculisque. L

Lib. 3. cap. 1. Quamuis *nec* sic quidem dignum erit) nè. F

Cap. 5. Iam ergo *in* singulorum patrum generationes) si. L

Cap. 6. Quamuis *nec* sic quidem) ne. F

Lib. 6. cap. 7. Fidei *Dei* gentium onera obseruationum non sunt imposita) ⊲ F

Cap. 8. Ita per omnes *contextiones*) connexiones. F

Lib. 9. Veniant à naturali sterilitate præciosi participes fœcunditatis) futuri. F

Lib. 12. cap. 1. Ad conuincendos errores *exicri* potest) exeri, vel exhiberi. L

Lib. 15. cap. 9. Ac *si* adiutus indulgentiæ gratia) sic. F

Cap. 14. Est enim bitumen feruentissimum, & (*violentissimum* gluten) valentissimum. F

Cap. 18. *Si* velut lignum) sit. F

Ibid. Per eundem *articulus numerus* in infinita incrementa consurgit) ∽:

Cap. 42. Ipse alligauit ad vineā pullum suum idest, populum suum in *cilicio*) Mirum est Augustinum ita hunc locum legere, atque explicare, cum facilè esset græcum codicem consulenti cognoscere Eliciū, vel Helicem esse legendum, vt legit Cyprian. lib. 1. ad Quirin. L

Ibid. Hi sunt fulgentes oculi à vino) fulgentes oculos hic dixit, quos supra lib. 16. de Ciuitat. Dei, cap. 41. fuluos dixit. lxx. verò χαροποὶ Cyprian. formidolosos, Ruff. gratiticos. Ambr. Hilares. L

Cap. 44. Adiuuante illo, qui *tanta sin copia*) tantam copiam. F

Lib. 13. cap. 6. Et multum dolent labores antiquariorum) Antiquarij scriptores librarij sunt. Hieron. epist. 6. ad Florentium antiquariam artem appellauit librariorum, quod antiquos codices describerent. L

Cap. 18. Imputet ergo sibi *incausti* immunditia) encausti. F

Lib. 14. cap. 1. Vt eum libenter *aspiciat*. F

Lib. 15. cap. 1. Et aceto *garos*) garum. F

Ibid. *Diptychio* lapideo suo) Diptyco. F

Cap. 4. Lapidem viuum, *&* hominibus reprobatum) ab. F

Ibid. *Et* diliges proximum tuum tanquam te) ⊲ F

Ibid. Plenitudo *enim* legis est charitas) ergo. F

Cap. 5. Ostende nobis mœchos tuos *splendidè tenentem*) splenditenentem. infra.

Cap. 8. Vt fiat supra modum peccator, aut peccatum per mandatum) peccans. F

Ibid. Siue obsit inanibus gratia, profit plenis gratia) siue. F

Lib. 16. cap. 2. Tibi sanè *insufficientes* referam gratias) indeficientes. infra.

Ibid. Ita *vt* etiam illud doceas) ⊲ F

Cap. 11. Quod te ingenti æstu positum fingas) in. F

Cap. 17. Hæc viuebat in Saulo cum *scandalo* crucis detestans) scandala. F

Cap. 31. Ecce homo vorax, & *vinauria*) vinhauria, idest, ab hauriendo, & potando vino, vel vinhaurius. infra vinarius scriptum est. L

Lib. 17. cap. 3. Cum Christus inter homines *aparet.*) appareret. F

Lib. 19. cap. 4. Me tanquam desidem obiurgas, *ad* præuaricatorem) ac. F

Cap. 30. Qui futuram eius reuelationem *viuebant*) videbant. F

Lib. 20. c. 1. *Vt in amicis* referam) vti amicus. F

Cap. 2. Ex quo cultus hic meus omnium pœnè *testimonium* confirmatur) testimonio. L

Cap. 3. Ego ab his in hoc quoque multum *diuersis* incedo) diuersus. F

Cap. 17. Nos hic præmimur, *deliniamur*, inquinamur) dilaniamur. L

Lib. 21. cap. 6. Cuius *vanitate* omnis modus sistitur) virtute. F

Lib. 22. cap. 2. Hebræorum *Scriptorum* irruentes) Scriptores. L

Cap. 5. Cui turpitudini *quod* sit deteriùs) quo. F

Cap.17. Satis *ostendit* cui debeatur) ostendi. F

Cap.33. Nàm Pharao *tertius* monstris) territus. L

Cap.61. Nonnisi socialiter *obstinato* connubio) ordinato, Aliàs obfirmato. F

Cap.74. Non *illius* militiæ desertionem imperauit.) illi. L

Cap.75. Ità vt fortassè *rerum* regem faciat iniquitas) reum. O

Cap.76. Illi *regi* bella gesserunt) reges, Aliàs regia. F

Cap.78. Quod nemo sapit, nisi qui *decipit*) desipit. F

Cap.79. Maiores criminis reos bestijs *porrigi*, quàm gladio percuti) obijci. F

Cap.80. Sic excæcatum *&* immundum cor eorum) est. L

Lib.23.cap.1. Et me *putaueram* ad præscribendum) paraueram. F

Cap.3. Ex Iordane *nobis* erit factus) magis. F

Ibid. Ex *parte* Ioseph seminatum) patre. L

Lib.24.cap.1. Quod significat *crudelitatis* tempus) credulitatis. F

Cap.2. Quod Manichæi *fabulas* amputat) fabula. F

Lib.26.cap.3. Si tu ex naturali *incisus* oleastro) excisus. F

Cap.5. Quia non est *contrarium* veritati) contrarius. F

Lib.30.cap.2. Dæmoniorum esse *religio*) religionem. F

Lib.31.cap.2. Nè *huic quidem ergo religionis* sententia est) Huius quidem ergo religionis: vel Huic quidem ergo religioni. L

Cap.4. Nec *vobis* omnia, vel proptèr salutem corporis) nobis. F

Lib.32.cap.11. *Quo quotidiè* omnis voluitur dies) Quoto die. F

Lib.33.cap.1. *In iustitia* nanque, & adulterio deprehensam) In iniustitia. F

Ibid. Sed Iudæis *consentiam, vt inquam*) consentiamus [inquam] Infra. cap.3.

Cap.2. Sed *neque* ipse de Abraham illic) tamen. F

Cap.6. Ità vt interrogati *cuiusque* quisque liber sit) <F

De Actis cum Felice Manichæo.

Lib.1. cap.4. Domine si in hoc tempore præstabis regnum Israël?) locum hunc aliter legit Aug. tom.9. & tom.10. Vide quæ ibi notaui. L

Cap.8. Vtrum *non* dicas omnem concubitum) nàm. F

Cap.12. Cum ergo respondissem Manichæi *per* Apostolos fuisse) post. F

Ibid. *Quia* & si non timeres, alijs rebus conuinceretis.) <F

Ibid. Non vt fidem illam comprehensi *edisceret* dubitarent) ∽ :

Cap.17. Circa me aperi *ad* locum, quem nosti) <F

Cap.18. *Se* tamen talia fuerunt) sed. F

Cap.20. Vt si cum illo veniam Christianus *est*) exeat. F

Lib.2.cap.13. Ad eorum concupiscentiam *tutandam*) tentandam. F

Epistola Secundini Manich.

Tutum propterea, quia vicerunt nihil?) Nùm. F

Noli comes esse lati itineris, qui *Amorræum expectat*) ad Amorræum spectat. F

Desine quæso vtero *esaudere* Christum) excludere. F

Væ *qui* accipient) enim. F

Qualiterque saluemur) qua vterque. F

Contra Secundinum.

Cap.4. Vndè *vbi* regnum statuerat) sibi. F

Cap. 5. *Si* sempiterna quoque virtus eius) <F

Cap.10. *Et tenente firmiore superatur*) & à mente firmiore superantur. F

Cap.13. Non habebat *necesse* hoc malum) nec esse. F

Cap.14. Cum sibi *miscerentur*) miscentur. F

Cap.17. Cum *illum*, cui consentit) illud. F

Cap.19. Ac teneri vix *possit*) possis. F

Ibid. *Nullam prosus mutabilitatem* temporis inueniri) nulla prorsus mutabilitas. F

Ibid. Quærere, & respondere, si potes) Quære, & responde, si potes. F

Cap.23. Tanta illic deformitate *captiuo* nomine pancarpi) captiuum. L

Ibid. Itaque ille non pancarpus, sed planè *compartus* factus est) confractus fortè legendum est, vt sit edulium ex fractis minutatim membris auium, aut hœdi. L

Cap.25. Et credendo *noueris* noli esse incredulus) veris. F

Cap.vlt. *Proximam* illam pudendum fabulam garris) Prolixam. F

Ibid. Quod non *potest* esse per te) potes. F

De Natura boni contra Manich.

Cap.16. Sed *cuiquam* naturæ non est malum) cuique. F

Cap.23. Aut quia non congruit huic rei adhibita est) cui. F.

Cap.44. Quæ in singulis cœlorum *tractatibus* ordinatæ sunt) tractibus. F

Ibid. Hac occasione laxata *euanescit*) euadit. F

Ibid. Quæ sibi ad *vectationem*) euectionem. F

Ibid. *Equidem* his, quæ fœminæ sunt) & quidem. Infra.

Cap.47. Mundius viuere contra suos libros *conantur*) cogantur. F

De Fide contra Manichæos.

Cap.5. In actibus etiam conscriptis à *Leontio*) Lenticio, alias supra de actis cum Felice Manichæo lib.2. cap.6.

Cap.7. Lucis autem *successiuam* partem) successiuam. F. Infra cap 43.

Cap.14. Hoc *quoque* modo dissolui.) < F

Cap.25. Terrenos affectus obstrepere non *debebat*) decebat. F

Contra Aduersarium Legis, & Prophetarũ.

Lib.1. c.3. Et *habendi* initium metiendus est finis) habenti. L

Ibid. Eius nè quo idem *esse* verbum esse cœpit) <

Cap 15. Quod est, vt diximus, ipsa *patientia*) sapientia. F

Cap.16. Vbi animæ de corporibus exeuntes habent *causas* suas) casas. F

Lib.2. cap.2. Si errore, vel infirmitate *sibi* laboraret) < F

Ibid. *Quemodo* loquebatur Apostolus ?) Quando. F

Ibid. Eam in vnam *faciem* congregare) aciem. F

Ibid. Aliud alere, vt crescant; aliud agere nè viuant) delere, infra: Delebat miseros, non alebat. L

Cap.5. Hoc est ergo, non *est* contentum) esse. F

Cap.7. Nam si ministratio damnationis [v] gloria est) in. F

Ibid. Atque vt omnes auferantur ambages *quoniam* modo est lex) quonam. F

Ibid. Itaque lex quidem sancta, & mandatum [v] & iustum) Sanctum. F

Ibid. In his qui [v] habent Spiritum) non. F

De Bono Coniugali.

Cap.2. Non *post* mortem, quæ insidia Diaboli) per: Ità omnino videtur legendum, vt inf. sæpè. L

Cap.15. Nisi *se* continere non possit) si se. F

Cap.18. *Quæ* de tanta desperatione susceperat) Quam. F

Cap.20. *Animam* sine disciplinæ forma) animum. F

Cap.21. Ecce vorax, & *vinarius*) vinhaurius. F. supra

Cap.22. Et qui poterat non promebat, sed tamen habebat) Breuitas, & obscuritas illustrari ità videtur posse. Et qui poterat continentiam tam animi, quàm corporis seruare propter legis maledictum, liberis operam dabat: sed tamen habebat animi continentiã, quam promere prohibebatur a lege. L

De Sancta Virginitate.

Cap.6. Et ideo *currunt*, vt Sacramentis imbuti) curant. F

Cap.7. Per hoc, *quo* membrorum Christi spiritualiter mater est) quod. F

Cap.8. Nisi *spiritu* priùs insita castitate) spiritui. Alias.

Cap.13. Hanc vanam *scientiam*) sententiam. F

Cap.20. Tanquàm *voluerit* dicere) noluerit. Infra.

Cap.28. Possunt autem vbique præter [v] cum in decore) quàm. F

Cap.37. *Vade* veni ad eum, & disce) Vnde. F

Cap.38. Nàm, quæ grauior offensio, quàm *vt superbia* illi displiceas) superba. F

De Adulterinis Coniugijs.

Lib.1. cap.7. Quod *cum* proculdubio) quoniam. F

Cap.9. Qui eam duxerit, [v] præter causam) quam. L

Ibid. Nunquid non alij generaliter *ad* ipsum complexi sunt) id. L

Cap. 11. Vnde non miror in eis intelligendis *labore* lectorem) laborare. L

Cap. An in explanando *aliquando* diligentius immorabor? Attende *vtrum* rem) aliquanto. G. vt Gr.

Lib.2. cap.4. *Cuique* iam nupserit) Cuicunque. L

Cap.8. In Lugendis pœnis mulieribus *comparemus*) comparemur. L

Cap.10. Et dico mœchata, quia nupsi?) & dicor mœcha, quia nupsi. L

Cap.15. *Vbi* liceat, quod non licet) Vt tibi. L

Cap.18. Qui verò *propter* se continente) propterea. L

Cap.19. Et propter hoc à suo consortio *diuertiantes*) diuertentes. L

Ibid. Atque ità voueant sinè *coniugij*, & sine coniugijs. F

De Epicureis, & Stoicis.

Hic tractatus à Posidio in indiculo recensetur, & stylus, & acumen Augustinum concionantem duntaxat refert. L

Cap.6. Et fœlices potius futuri, *vel victuri* post mortem) < F

Cap.8. Virtus te delectat, scio *sitis: sed virtutem tibi manare non potes*) satis, sed virtutem tibi manere non potest. F

Ibid. Iam non dicis *animus meus* facit beatum) me. F

Ibid.

Ibid. Ideò Dominus non *appellans* vitam) appellauit. F

De eo, quod dictum est: Ego sum, qui sum. Incerti Auctoris.

Habes tom. 10. huic similem sermonem, & neuter fortè Augustini est. L

Etiam nos corde *expectauimus*) spectauimus. L

Ambæ secundum fidem *sint*) sunt. L

Dicit etiam Apostolus Paulus. Quoniam semen Abrahæ dispensatum est, dispositum, inquit, per Angelos in manu mediatoris) Augustini videtur hoc esse, aut ab eo sumptum, ità enim legit hunc locum in expositione eius epistolæ tom. 4. & alibi, quem errorem retractauit lib. 1. cap. 24. Retract. Quare non longè est ab Augustini dictione, quamquam & hoc potuit aliquo modo alius imitari. L

Si quomodo possumus Dominum quærere) Sic quoquo modo. F

Contra Epistolam Parmeniani Tom. VII.

Lib. 2. cap. 5. Et quilibet vbilibet offert sacrificium *tale* corde) tali G. sic infra.

Cap. 8. Vndè non mirum est *si* verba bona) < L

Ibid. *Et* exaudiri tamen) Ea. L

Cap. 10. Qui baptizatur à mortuo, *& iterum tangit mortuum* quid) < O

Cap. 11. Et *non* per Euangelium) < Antuerp.

Ibid. Existimantes tribulationem suscitari *in* vinculis meis) < Antuerp. sic Tract. 46. Tom. 9. infra.

Cap. 13. Quod cum ipse acciperet, *dandum esse addidicit*) quomodo dandum esset didicit. G. V. C.

Ibid. *Sed* æs percutiendo signauerint) Vel. V. C

Ibid. Et *quin* perniciosè habeant) < V. C.

Contra litteras Petiliani.

Lib. 2. cap. 30. Aut nos propter Dei Sacramenta, quæ in *nobis* violare) vobis. G

Cap. 43. Secundum *partem* Domini voluntatem) parem. L

Ibid. Labores impiorum iusti edent) Cardinalis Sirletus in generali Congregatione Decreti putauit hanc sententiam sumptam ex cap. 61. Esaiæ. Infra contra secundam Gaudentij epistolam cap. 29. L

Cap. 47. *Non* ad funestanda præcipitia Circumcelliones) ∽:

Cap. 48. Nàm eum propter *Sacrosanctam* vnctionem) Sacramenti. G

Ibid. Non vitæ suæ, sed vnctionis: nàm hoc sinè innocentia nemo potest, sed) si præsidio vetustorum codicum locus non potest aliter restitui, non puto absurdam rationem visam iri, si ità legatur: Non vitæ suæ (nàm hoc sinè innocentia nemo potest) sed vnctionis; sed Sacramenti Dei. Exemplaria quædam Gratiani habent. Non vitæ suæ; nàm hoc sine innocentia non potest, sed Sacramenti Dei. Quæ lectio potest videri commodior, quàm vulgata hæc. L

Cap. 52. Omnium vestrum malum *Schismaticis facit*) Schismatis. L

Cap. vlt. Et in Hispaniam domui vnius mulieris) Lucillam significat: vide epist. 162. tom. 2. L

Contra Cresconium.

Lib. 1. c. 8. *Quisque* cuiquam sermonis altercationem) Quisquis. L

Lib. 2. c. 7. Alius est, diuersus esse non potest Baptismus: sed quoniam nec vllum est) Alius, aut diuersus esse non potest Baptismus: sed quoniam nec vnum est. F

Cap. 38. Et purgandam paleam *ventilabrum* iàm ferre posse) se. O

Ibid. Quam sibi furor prauus v assumit) insipienter. V. C

Ibid. Certè *falsè* Martyrij purgaretur) falce. L

Lib. 3. c. 27. Secundus Marino ab aquis *Tibilitatus* dixit) Tibilitanis. L

Ibid. Secundus Felici à Rotaria centurioni, & victori *Agerbe* dixit) à Gerbe. L

Cap. 29. Quartodecimo calend. Iunij *exacti* Simmacij) ex actis. L

Ibid. *Manente* ratione de lectoribus) ∽:

Ibid. Ex alio loco *exemi* libelli traditi) exemplar. Antuerp.

Ibid. Nàm, & victor *follo* vestri præsentia) fullo. Antuerp.

Cap. 34. Disce ergo, quod nescis Sardicense Concilium Arianorum fuit) vide eundem infra lib. 4. contra eundem cap. 44. & epist. 163. tom. 2. vide Nicephorum lib. 9. c. 12. Hist. Ecclesiast. Quam partem Sardicensis Concilij Augustinus vidit, ea nimirum est, quam Orientales Episcopi, qui ab aliorum cœtu, qui Sardicæ conuenerant Pilippopolim discesserant, statuerunt, quæ verè Arianorum fuit, eamque fraudulenter Sardicensis Concilij nomine Episcopi Ariana peste laborantes in publicum vulgari curarunt, vt factum quoque est in Nicæna Thraciæ. lege Hilar. L

Cap. 45. Si autem recusarent saltem *diffidentia* eorum) diffidentia. L

Cap. 69. Quid tibi ergo ad causam prodest, hoc ex illis quatuor propositis elegisse) vide si quid hinc fortè lucis offerri potest loco eiusdem in tract. 10. in Ioan. tom. 9. Ego nihil video. L

Cap. 71. Si aduersus Cæcilianum *diurnis* diebus) diuturnis. F

Contra secundam Gaudentij epistolam.

Lib.2. cap.20. Vouebant autem Pagani iuuenes idolis suis quis, *quod* occideret) quos, vel quot. Tom.2.

Ibid. Ab *aquis* vacans) agris. F

De Baptismo contra Donatistas.

Lib.1. cap.16. Sed per *ancillarem* vterum parit) ancillarum. G

Cap.17. Siuè ad hoc ipsum pio studio proficientes *num* cunt foras) nunquam. F

Lib.2. c.3. Grauiorem auctoritatem, *doctiorumque* prudentia) doctioremque. G

Cap.4. Patienter, concorditerque *correctum*) correptum. L

Cap.7. Rodunt murmura *calebrosa*) <

Lib.3. c.2. *Sed* ab orbis terrarum communione separarunt) se. L

Cap.9. Item Honoratus *Actuca* dixit) à Tucca, infra, lib.7. c.41.

Cap.13. *Aut* alter tradatur) vt. L

Cap.16. Spiritus autem Sanctus, *quia* in sola Catholica) quod. F

Lib.4. cap.6. Frustra quidam, *quia* ratione vincuntur) qui. L

Lib.6. c.4. Et bonum fidelem, cui traditur, tradentis malitia *superatur*) non superat. G

Cap.5. Sed quam perniciosè tradere, ille autem) Gratian. de Conf. d.4. c. Quomodo §. Omnes mali; ità habet. Sed quàm perniciosum est habere, tàm perniciosum est tradere.

Cap.20. Pollianus à *Milen* dixit) Mileo. supra, & Cyprian.

Lib.7. cap.28. Alius Saturninus ab *Itinis* dixit) Auitinis. F

Circa Censuram. Durius tractat Petrum Apostolum) Dum simulat Petri auctoritatem tueri, interim Augustinum nobis omni auctoritate spoliare studet. Vide quæ supra lib.6. cap.2. scripsit Augustinus. L

De Vnico Baptismo contra Petilianum.

Cap.17. *Nec* nè schisma fieret pacem) < L

De Vnitate Ecclesiæ.

Cap.2. Si autem manifesti sunt eis, & aliqua vel segnitia, vel *cobibentia*) conniuentia. L

Cap.3. Et in domo, vel patrimonio vnius Hispanæ mulieris) Lucillam significat. L

Cap.4. Sed *nouissimis*, & apertissimis earum testimonijs) notissimis. L

Cap.5. *Et* quidem auctorum hominum diiudicare) Est. L

Ibid. Si nobis pateat alind indè dicere) Si nobis placeat aliud indè elicere, quod pro nobis sonet. Aliàs.

Ibid. *Nolo* quæramus Ecclesiam) volo. L

Ibid. Omnem *fontem* impudentis elidat) frõtem. L

Cap.17. Vel *bonorum*, vel pecuniæ priuatione deterrendos) honorum. L

Ex Breuiculo Collationum cum Donatistis.

Collat.3. diei colum.4. Ad Imperatorem Constantinnm per *Amellinum* proconsulem) Anulinum. L

Contra Donatistas:

Cap.35. Sed vt *non* finiretur erroris) nox. L

Ex sermone super gestis cum Emerito.

Sic erit semen tuum tanquàm stellæ cœli, & sicut arena, quæ est ad *labium* Maris) τὸ χεῖλος. Ad oram vertit Hilar. in psal.138.

Nos enim *autem* aurem forinsecus percutimus) tantùm. L

Contra Fulgentium Donatistam.

Non videtur vllo modo Augustini esse, vt notarunt Louanienses quoque. L

Num.2 Ecce vos eis per omnia *similatis*) simulatos. F

Num.10. Aperta confessio perfidorum isto loco monstratur, quæ inimica præsumptione) Apertè confessio perfidorum isto loco monstratur, quæ inimica præsumptione. F

Num.12. Et tu Angelo exponenti, *& dicis*) contradicis, vel resistis, & dicis. L

Num.13. In æterna morte *abrepto*) abreptos. F

Ibid. O probare, o errare) ∽:

Num.14. Et rectè Spiritum Sanctum immundis alitibus traditores æquatis) & rectè Spiritus Sanctus immundis alitibus traditores æquat. F

Ibid. Sicubi reperiant *vulnerata*) vulnera. F

Ibid. Quæ animam *finiant*) inficiant. F

Ibid. Qui Spiritum Sanctum *efflatis*) exsufflatis. F. num.20.

De Peccatorum meritis, & remissione, & de Baptismo paruulorum.

Lib.1. c.6. Quo *dicto* est) dictum. L

Cap.27. Et Pater Domini Nostri Iesu Christi secundum multitudinem misericordiæ suę, *qui* regenerauit) qui. <

Ibid. In laudem, & honorem *Dei* Iesu Christi) <

Cap.32. Sed *tamèn* transtulit mortem) tantùm. Aliàs

Cap.

Cap. 38. Nisi *opere* nutrientis) ope. P
Lib. 2. cap. 6. Verum etiam *poterit* aliquando) potuerit. L
Cap. 7. Non enim aduertunt *eo quousque* fieri filios Dei) eos eousque. F
Cap. 22. Nihil *obediens* in illo aduersum se) inobediens. L
Cap. 32. *Quia* est ista iustitia) Quid. L
Lib. 3. c. 5. *Quia* hæc documenta) Qui. L
Cap. 11. Et vinceremus mortem per *immortalitatem* resurrectionem) immortalem. L

De Natura, & Gratia contra Pelagianos.

Cap. 15. Et oret *linguam*, vt dometur lingua) lingua. L
Cap. 28. Nisi *quia* potest credi) quemadmodum, vel quia si. L
Cap. 52. Reuelemus * eum confitendo) ad

De Nuptijs, & Concupiscentia.

Lib. 1. cap. 4. *Et* mas, & fœmina genetandi societate iungantur) Vt. L
Cap. 7. Discernitur autem non solùm ratione subtili; *vt* verùm etiam) < L
Cap. 10. Fieri verum connubium *non* potest) < L (< L
Cap. 16. Volo igitur iuniores *nuberes*) nubere
Cap. 17. Et *adulterari* amittunt coniuges) adulteri. L
Cap. 19. Sed quod *latent* fœtus oleastrorum) lateat. L
Cap. 32. Quod *&* ipse carnaliter natus) est. L
Lib. 2. cap. 2. *Quid* lauacro regenerationis abluuntur) quod. L
Cap. 16. Nouit ille, *qui* agat) quid. L
Ibid. Nec eum *propter* creare noluit) propterea. L

Contra duas epistolas Pelagianorum.

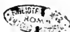
Lib. 1. cap. 3. Ac *deindè* non gratis datam) proindè. L
Cap. 13. Sed *hic* vocetur) sic. L
Lib. 2. cap. 7. Quod opus nostrum, nè *longum* fiat) longiùs. L
Cap. 7. Quod hic fatum, *fortunam* fuisse dicamus) fortunamue. L
Ibid. Sed lucem faciendo *decreuit*, vt) discreuit. L
Cap. 8. Quo additamento, idest, addendo faciliùs, *itaque* significat) <
Lib. 3. cap. 4. Quis enim dicat non debere obseruare Christianos, vt vni *de* religionis obsequio seruiatur) Deo.
Cap. 5. Superat illum *alterum* * si ambo illic erunt) etiam. L
Lib. 4. cap. 9. Dùm *absentes*, & non communicantes) abstenti. L.

Ibid. Dùm *absentes*, & non communicantes) à cœlesti pane) abstenti. L

Contra Iulianum Pelagianum.

Lib. 1. colum. 4. A quo Eua *maculata peccato*) mutuata peccatum. O
Colum. 5. Vel plebei pugiones, illorum conspectu) in. L
Ibid. Quod Christi Ecclesiam suorum *bonorum* tempore docuerunt) honorum. F
Colum. 10. Cui *omnis* carnalis natiuitas obligauit) omnes. L
Ibid. Vides *quod* sunt baptismatis largitates) quot. L
Colum. 17. A quo Eua *maculata* obnoxiæ successionis) mutuata peccatum. O
Colum. 20. Ex bono igitur *inferioribus*, *atque mutabilibus* orta sunt mala) inferiori, atque mutabili. L
Lib. 2 colum. 2. Aut *ipso* nullo, vel originali peccato) ipse. L
Colum. 3. Qui peccata in filijs damnat, *alienaque* in parentibus) aliena; quæ.
Colum. 6. Sed vtrunque in illo consopitum vacat, & *ab omni naturale* rationis) bonum naturale. L
Colum. 7. Quorum licet dissensio per præuaricationem primi hominis *se* in naturam verterit, vt nequaquam sibi paribus ad virtutem *efficaciam* studijs conuenirent) < <
Ibid. Tàm *inimicus*, quàm etiam mandatorum lege) inimicitijs. O
Ibid. Etenim misericors cibus mentis est, inquit, præclaraque alimonia suauitatis ratio) Etenim ratio cibus mentis est, inquit, præclara quædam alimonia suauitatis. O
Ibid. Quod vtique tunc *facit*) fit. O
Ibid. Etiam * vigore corrupto) suo. F
Colum. 9. Ideò dixit Paulus: *quæ* non licet homini loqui, quia, adhuc in corpore constitutus) quia. O. erat. O
Ibid. intelligis, quē *loquatur*) loquebatur. O
Ibid. Sapientia *huius* carnis inimica est Deo) < O
Ibid. Et *captiuantem* se in lege peccati, nec de conscientia sua *presumit*) captiuari. O. præsumpsit. O
Colum. 13. * Ideo quia ex viro solo non potetat) Et. O
Ibid. Non esse bonum, solum hominem *esse*) < O
Ibid. Quos saluos facere potest * quibus donaret peccatum) Et. O
Colum. 16. Sic docuisti, *sic emonuisti*, *vel* monuisti) < O
Colum. penul. Siuè administrantium, siuè *prævaricatorum*) præfectorum. Aliàs.
Lib. 3. colum. 1. Vel ex * numero fueris) eo. L
Colum. 4. Ergo Deus, & diabolus in fenis

vncijs

vneiſs hominem poſſident) In ſenis vncijs poſſidere hominem pro eo, quod est, pro æquali portione. L

Colum.6. Quaſi, & actio mala v faciat, niſi naturam ream) non. L

Lib.4. colum 7. Et ad intelligendum quodammodo *plumbi*) plumbei. L

Lib 6. colum.9. Et *in* ignem eum ſit omnibus exitio, Salamandræ eſſe ludibrio) < L

De Anima, & eius Origine.

Lib.1. cap.14. Sed quærat alia, *ne* fortaſſis inueniat) num. L

Cap.15. Nectamen comparatur pecoribus, *aut ſimilis factus eſt illis*) < V. C

Ibid. Vtrum illam de Patre *modo* traxerit) meo. V. C

Lib.2. c.3. Aut *eam* venia tuus iſte tàm horrendus, *quàm* iuuenis illius) ea. F. qua. F

Cap.13. Illum *ergo* turbinem) ego. F

Lib.3. cap. Sed *geritur* mox, vt ingeritur) egeritur. V. C

Cap.5. Addendum putaſti *ad* exemplum de Beato Eliſeo) Et. V. C

Cap.10. Et *prædeſtinaret* Deus quod) prædeſtinat. F

Cap.12. Nullus cum hoc *tempore*) tumore. V.C

Cap.13. Quos tu quamuis *ſit* Catholicus) ſicut. V C

Ibid. Licet eos, *quos* ab omni peccato liberos credet) < F

Cap.14.*Eſt* igitur optimi propoſiti) Eſto. V.C

Lib.4. cap.1. *Et doctrina, & adminiculo* deſtitutum) & doctrinæ adminiculo. L

Ibid. Vel quamuis neſciam, ſcire præſumo) vel quamuis ſciam, ſcire me non præſumo F

Ibid. Quod aliquis *laicus* doctus, & peritus ignorat) < F

Cap.7. *Et* quandocunque diſcere) Quid. F

Cap.8. Et *quanto* poſſum de natura ſpiritus) quando. F

Cap.14. Atque intellectu intimo eſſe non potuit, quod & ſpiritus) eſt. L

De Prædeſtinatione, & Gratia.

Hic liber Louanienſium cenſura in appendicem reiectus eſt, addito elogio ſuſpecti auctoris, cur autem? non video. L

Cap.1. Cum in *ſacris* voluminibus litterarum) ſacrarum. L

Ibid. Præter quem *nullum* nihil eſt veritatis) vnum. F

Cap.5. Nec reminiſcens *voluit* in præteritum) voluitur. L.

Ibid. Si tamen v apud Deum eſt præſcire) poteſt. L

Cap.7. Quæ diuerſo tempore varia eſſe *poterunt*) potuerunt. L

Cap.13. Non ſolum *vel* nos natos in Adam homines; *ſed* lex ipſa peccati) < < L

Ibid. Diuinum per ſingulos v implorer auxilium) actus. F. dies V. C

Cap.14. An fortè ſi piè de Deo) At. F

Cap.15. Cur medicamentum vnius medici v confectum) manu. G

Cap.16. Moyſes *cum* iam tunc) < L

In Pſalmos. Tom. VIII.

Pſal.18. Hoc ſanè vult iniquitas, *quaſi* diuiſi ſumus) qua. L

Ibid. Domine dic fratri meo, vt *teneat* mecũ hæreditatem) diuidat. L

21 Et ſic nos fecit *moneri*) moueri. G

Ibid. Quare litigando vocas ad *patrem*) partem. L

30 Non ſic te *expectat* Deus certantem, quomodo te *expectat* æditor) ſpectat. L

33 Sed *ſimpiternum* exinaniuit) ſemetipſum. F

Ibid. Si *exinaniuit* ſe noller) exinaniſſe. L

Ibid. Non id, quod *meum* habet latro commune) mecum. L

36. Vt quod populus pro ſe *quod* Deum non voluerit) apud. L

Ibid. Quomodo tu *obſeruaſti* concilio Numidiarum) ſeruaſti. F

38. Cuiuſdam ergo, qui vocatur Idithum, *eo* vocas expectandæ) hæ. F

39. Si nihil *expectabo*) ſpectabo. L

Ibid. Quamquam longum *fieri* debuit malum pro infinito bono) ferri. F

44. *Collinari* non poteſt) collineari. F

49. Et *ſuperexulteris* tanquam glorians de meritis tuis) ſuperexulteris. L

50. Et ſtant illic portantes in fronte, vnde abſcederent, ſi hoc in corde portarent) locus corruptus. L

Ibid. Non leuant oculos faciles ad aliena *mænia*, ad aliena ſolaria) meniana. F

Ibid. Fecit hoc v neſciens fecerat aliqua) Paulus. F

Ibid. Cum autem ipſum aliquid ſuggerentem, & docentem intùs *audiuimus*) audimus. F

Ibid. Non tantùm anima noſtra abſumatur ab illo igne *diuino* ſapientiæ) diuinæ. F

Ibid. Qui *tibi* elegit innocentiam nouæ ætatis) ſibi. F

Ibid. Pſalmus in nomine Chriſti, & ſi fortè non vt *volumus*) voluimus. F

54. Eſt enim amiſſa dilectio mors tua eſt) Etenim amiſſa dilectio mors tua. V. C

Ibid. At vbi illa collectio *in* conſpirationem ſuperbiæ præcipitata eſt *pepercit*. illis Deus) inter. V.C.

Ibid. Vel tantum exige, quantum dediſti fœneratori. Iniuriarum pugno percuſſus es, inter-

interfectionem quæris. Vsura mala est, qua iturus es) Quantum dedisti. Fœnerator iniuriarum, pugno percussus es, interfectionem quæris? vsura mala est. Qua iturus es. V. C

57. Cui enim iniquo non dixi facile est loqui iustitiam?) <L

59. Magnaque reddita vastitate in terram, quam promisisti) edita. L

61. Idest in nobis ipsis ad communem hanc quasi rempublicam. Nam quisque pro modulo nostro exoluimus quod debemus, & pro posse virium nostrarum quasi canonem passionum inferimus, paratoria plenaria: passionum omnium non erit finis, nisi cum sæculum finitum fuerit) locum corruptum esse satis apparet ex diuersa lectione, quam habent ij, qui locum hunc in collectaneis in Pauli epistolas retulerunt, vt Beda, & Anselmus, qui ità distinguunt. *Ad communem hanc quasi rempublicam nostram, quisque &c*, Insuper Beda in Collectaneis ità legit, & distinguit. *Et pro posse virium nostrarum quasi canonem passionum inferimus paratoria plenaria passionum omnium. Non erit finis &c.* Ego pro *paratoria* legerem aut *pariatio*, quod Anselmus legisse videtur, aut *pariatoria*, vt à pariari verbo Iureconsul, & Tertull. deducatur. Verbum autem *finis* & sententiam omnem perturbat, & non habetur apud Anselmum, quare expungendum censeo. L

Ibid. Et quasi ei diceretur *quid in siti*, quid tibi deest) quid enim sitis? L.

Ibid. *Non enim* tu scrutareris cor eius) Nonne. F

66. Metitur ex se, comparatur ex viribus suis) comparat. L

Ibid. Propterea & canticum nouum non pertinet ad *patrem*) partem. L

67. Inter medium meum, & vestrum inuenitur *inter* Græco) in. F

80. Exultat alij *circa vos Deo*) circo: vos Deo. L

Ibid. Hæc enim, quæ *extrahuntur* ad tempus) extruuntur. L

Ibid. Fremens ibat *in* obuiam) <L

Ibid. Quantumlibet mali seruant alieni *os* eos non adiuuent mali nostri) < F

Ibid. Sunt autem alij, qui rebus *infirmati* concessis inhærent) infirmitati. L

Ibid. Denique si veniat tentatio *vincendi* martyrij) incundi. P

84. *Quidam ergo* ille populus, cui datum est) Quid ergo? F

Ibid. Filius Senatoris es, pater tuus amplo patrimonio gaudet *in re vera*) In V. Radest, in Vrbe Roma. F

Ibid. Possumus hinc *dicere* alterum sensum) ducere. F

Ibid. Homo enim peccator eras o terra qui? <F

85. Ergo *quod dico* non te satiat) quid dico? L

86. Quia ipse Iacob appellatus est Israel *hic*) <F

87. Sed *quam* execrabilius præ cæteris habebant) quod. F

Ibid. Tua mirabilia * iustitia cognoscentur.) &. F

88. Vide si non de gratia, vide si non de Deo) Vnde si non de gratia? Vnde si non de Deo? Ità forte legendum ex more Augustini.

Ibid. Primum videte *frustre* eius nominibus gentibus) frusta. F

Ibid. Sed fortè nullus est, imò *qui* vt quę istas dictum est) quia. F

Ibid. Nec audebant resistere conuincientibus ante *quam* crimen) cum. F

90. Quod *timet* recedit à via Christi Dei) timens. F

Ibid. Putant *quot* deseruit illos Christus) quod. L

Ibid. Et ad horam gaudent *&* verbum) ad. L

Ibid. Venit enim, & *oleum*) oluit. F

91. Credentes in eum, quem non videmus, *aut* gaudeamus cum viderimus) vt. F

Ibid. Cum autem sol *cadens* aliquando fuerit arescit fœnum) calens. F. Solem cadentem videtur accipere pro solem præsentem, quia infra cadenti absentem opponit. L

93. *Abstinerunt* se quidem à factis malis) abstinuerunt. F.

Ibid. *Quomodo* autem tu quando faciebas) Quoniam. F

Ibid. Bene tamē *ea gubernant* ad refectionem) gubernante. F

Ibid. *Quia* quasi primatus habebant exponēdarum scripturarum? Qui. F

Ibid. Et ad quorum primatum *plebis* obsequiū videbatur temperare) plebs. F

Ibid. Et dicit omnia opera) ∽:

Ibid. Quare vbi illum fallas, & si potes cessa) ∽:

Ibid. Vt reddamus omnes præteritas nostras) ∽:

Ibid. Nam *quid finxit* oculus mendacium est) quod. L

94. Nisi *quid longè* sunt) qui à longè. F

95. Quod quidem *in* iam nostris) <F

Ibid. Nouit quid emerit, quia nouit *quanti* emerit, & *quanti* dederit) quantum. F

Ibid. *Quia illi*, quibus dicitur annunciate, extirpatores sylue sunt) Qui? illi. F

Ibid. Quid allaturi estis, *&* introeatis in atria eius) vt. F

Ibid. *Quia* fustibus Circumcellionum regnant) qui à. F

Ibid. Ligno Christi per mare, *&* traijcit) te. F

96. Et nobis, & nos exhibens veritatem promissis suis) ∽:

98. Adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est. Quis sanctus est?) ex his verbis ma-

manifestò apparet vbique Augustinum scripsisse sanctus est, græcè habetur ἅγιος ἐστι sed scriptorum culpa locû totum hunc corruptum. L

Ibid. In cuius *amore* adoras scabellum pedum eius) honore. V. C

Ibid. Regnum Veneris quale erat Carthagini, vbi nunc est regnum *Cœleste*?) Cœlestis (F nam Afrorum Deus ita dictus. Prosper de præd. & promiss. p.3.c.38. Victor lib.1. Tertul. Ambros. Saluian. Philast. August.

99. Vnde ergo possum quod supra me promittitur? Tamen cordi) vnde ergo possum quod supra me? Promittitur tamen cordi.F

Ibid. Et inde dicitur quædam operatio mundandi cordis, hoc dicitur à scriptura) ∽ ∗

100. Vult inferre *Dominus* vnde doleant) aliis. F

Ibid. Et eum habeat *quo* præstet) quod. F

104. Si enim v in omnibus profectò fuerunt ibi quidam) non. L

118. Vt ostenderet ei Deus quod ∗ meritò eius; sed in voluntate) non F

Ibid. In eis, qui suo *quippe* tempore hic vixerunt) quique. F

120. Et sæuiebat persecutores in *Christianum*) suspicor corruptum nomen martyris, & Crispinam legendum, de qua infra in Psal. 137. & deinceps multa. L

121. Nam & ego v quid aliud dixero, non dico id ipsum) si. L

123. Et perueniens ad Christum natum *est de Deo*) ex Deo. L

Ibid. Præda tibi fuit minor, præda eris *maiori*) minori. Aliàs.

130. Quanto potiùs meruit audire caro Christi templum *verbum*) verum. F

136. O infane v alium te Babylonis fluuium præcipitasti) in. L

Ibid. *Filius* est iste Babylonis) Fluuius. L

Ibid. Attendat *quisquam* ipsam fœlicitatem suam, qua exultauit anima eius, & *timuit* quodammodo) quisque. L. tumuit. L

Ibid Si autem nō est certus & videtur *& fluere*, vndè gaudet) effluere. L

Ibid. *volo* credere, doce me rationem, quare mihi imperas vt credam?) Nolo. F

137. *Sic enim ille me* volebat multiplicari) sic cine ille. F

Ibid. *Quidquid* ampliùs desiderauerit homo in terra?) Quo quid. L

143. Nullum *tumultum*, & clamorem in plateis) tumultum. L

149. *Sed* dicat, Continere iàm volo) si. G

In Euangelium Ioannis, Tom. IX.

Tract. 1. Et cogitantes in hac *ipsa* præsenti turba charitatis vestræ) <L

Tract. 4. *Quasi* in qua persona quærimus vtrum tu sis Christus) Quia si. F

Tract. 5. Quia *si* datum est à Iuda, baptisma Christi erat) Quod. G

Tract. 7. Quomodo autem phreneticus gaudet in insania *plerumque*) plurimum. L

Ibid. Plus valet dolor *noster*, quam gaudium illorum) animæ nostræ.

Ibid. Vt quisque ex illa celebritate raptus fuerit ex *viris*) viuis.

Ibid. Quia nouerat pretioso sanguine *quandocunque* redimendum esse genus humanum) quandoque.

Ibid. Addunt mellis *aliquantum*) aliquid.

Ibid. Vt ego nouerim aliquo tempore illius *pallenti* Sacerdotem solere dicere, & ipse *palleatus* Christianus est) palliati. F. palliatus. F. vel pilleati, pilleatus.

Ibid. Nisi vt sibi Euangelium ad caput *poneret*) poneretur. F

Tract. 8. Excepto miraculo aliquod, & in ipso facto mysterij *Sacramentum* latet) & Sacramenti.

Ibid. *Non* vtique ad cuius nuptias, vt *honoraret*, venerat.) < ∽:

Ibid. Reuera enim fratres eorum) Re. vera corrumpitur fides illorum.

Ibid. Nil aliud *eum quàm* mendacem predicant) quàm eum.

Tract. 10. Homines *in* gaudeant prole temporali) non. F

Ibid. Venale habent totum *qui* nolunt redimi) quia

Ibid. Bonum est eis, vt redimantur sanguine Christi, vt perueniant in pacem Christi) Bonum est eis, vt redimantur sanguine Christi, & perueniant ad pacem Christi.

Ibid. Nonne omnia transeunt, & decurrunt, & væ his, qui inhæserint) Nonne omnia trāseunt, & currunt, væ eis, qui adhæserint.

Ibid. *Nonne vt* fluuius præceps currens in mare) Nonne omnia &.

Ibid. Talis *ipse* erat) verè.

Ibid. De illis *erant*, qui columbas *vendebant*) erat. vendunt.

Ibid. Accipiunt *pratium* cathedras temporales.) prætio.

Ibid. Quot proposita fecerunt? Alterum propositum) si fas est in obscuris coniectura vtis non erit fortè nostra à veritate aliena. Vt legatur vbique pro verbo *Propositum*, vt locus redderetur clarior. *Propolium*, cum præcedat eius rei quasi sponsor verbum *Propolarius*, atque ità etiam sensus esset venustior. L

Ibid. Vnusquisque *ad propositum* suum laudat, quod vendit) Propolium. L

Ibid. Quia per ipsas *dissensiones* suas) discessiones.

Ibid. Si autem fueris frigidus, marcidus ad te solum *expectans*) spectans. L

Tract. 11. Sed *modo* verba quemadmodum se ha-

habeant aduertamus) omnia. L
Ibid. Quia si ferrent aliquam sarcinam graue, *aut* lapis) vt. L
Ibid. Si frumentũ portarent, si vinum, siue pecuniã, currerent, vt deponerent. Nunc onera, quia portant sarcinam peccatorũ pigri sunt currere. Currendum est; vt deponatur hæc sarcina, quæ præmit, & mergit) Si frumentũ portarent, si vinum, si pecuniam, currerent; vt deponerent onera. Portant sarcinam peccatorum, & pigri sunt currere? currendum est, vt deponatur. Hæc sarcina prḙmit, & mergit.
Ibid. An fortè non crederant ei, &) <
Ibid. Et propterea Iesus *nõ credebat semetipsum eis? sed non diceret)* Non credebat eis? sed si non crederent, non diceret.
Ibid. Si autem hoc solum vellet, *vt* nasceretur tantum.) <
Ibid. Quia omnipotentis Patris Filius omnipotens *est.)* <
Ibid. Ibi figura, hic veritas, ibi *membra*, hic corpus) vmbra.
Tract. 13. Qui erant *salui* apud Deum) saluandi. G
Tract. 14. Permanere in gratia eius, *quem* accepit) quam.
Ibid. Ambæ enim generationis Domini *vsitata* sunt) inusitatæ.
Tract. 15. De hac aqua viua dare mihi non potes, quia haustorium non habes) haustorium. F
Ibid. De ipsa messe *iecta* sunt pauca grana) electa.
Tract. 17. In fine *desinit*. Anima verò) deficit. L
Ibid. Credas hoc *euangelica* virtute fieri solere) angelica. L
Tract. 18. Et vult, vt attendat eum filius, *&* talia & ipse faciat) vt. L
Ibid. Et capias hoc ᵛ à me; sed ab illo) non. L
Ibid. Expergiscere erigatur Iudæus, credat Christianus, conuincatur Arianus hæreticus) Expergiscatur Iudæus, credat Christianus, conuincatur hæreticus. V. C. Expergiscere. Ringatur Iudæus &c. L
Tract. 19. Deinde nos *venientes*, qui reliqui sumus) viuentes. L
Ibid. Quia dixi, *dedi* ei potestatem) dedit. L
Tract. 20. Citiùs tu potuisti cogitare, quod facturus est sol, quam ille facturus est) Citò tu potuisti cogitare, quod facturus est sol; Quæ facturus est sol?
Ibid. Transit & ipsum? Quia ipse animus mutabilis est) Transi, & ipsum, quia & ipse animus mutabilis est. L
Tract. 24. Regis, quia *regitur* ab eo) regimur. L
Ibid. Aliquid præsens *annunciant*) annunciauit. L

Tract. 26. Da desiderantem, *da esurientem*) feruentem.
Ibid. Quod dicis ò Arri quid *dicis* hæretice, *quid* loqueris?) < <
Ibid. Non te traxit Pater, non ᵛ intellexisti Patrem) enim.
Ibid. Qui se credit non Pater eum *trahit*. Quem Pater *trahit*? illum, qui *dicit*) traxit, traxit, dixit.
Ibid. Spiritalem vtique eandem, *nam* corporalem alteram, quia illi manna nos *aliud*) < aliam.
Ibid. Aliud illi, aliud nos; sed specie visibili quidem; tamen hoc idem significantem virtute spiritali) Alium illi, alium nos; sed specie visibili, quod tamen hoc ipsum significaret.
Tract. 31. *Quem* apprehenderent adhuc nolentem?) Quomodo. F
Tract. 43. Sed si alia sarcina non portetur, *quia* homo in gehennam præcipitetur) qua. F
Tract. 45. *Arrius* dicit Aliud est Pater) Arrianus. V. C
Ibid. Alius nescio vndè *sit* Fotinus) <. V. C
Ibid. Quia Christus *est* homo, & Deus est) &. F
Ibid. Qui est ipse semper) Quid est ipse? semper. V. C
Ibid. Fures *sunt*, & latrones) fuerunt. V. C
Ibid. Præcesserunt ᵛ iusti) eum. V. C
Ibid. Quantò magis vocem pastoris proferebat, lingua pastoris) ipsa. V. C.
Ibid. Quomodo ᵛ ista soluitur quæstio) ergo V. C
Ibid. Redit, vt audiat, quod *neglexerit*) neglexit.
Ibid. Quæ erit *&* specie) in. V. C
Tract. 46. Quis ad eas missus esset ostendit) Qui scit eas esse ostendit. V. C
Ibid. Omnes ergo *audiunt* vocem pastoris) audiant V. C
Ibid. Aut certè *vt* multum mercenarij, omnes enim *hic* personas) < <. V. C
Ibid. Et latrones *mercenary* lupus) mercenarius. V. C
Ibid. Ipsum pastorem, ipsum ostiarium, quia enim hæc duo) Pastorem ipsum. Ostiarium autem quem? V. C
Ibid. Gratia illius, & misericordia nobis exposuit pastorem se ipsum) Gratias illi, & misericordiæ eius, exposuit se ipsum. V. C
Ibid. *Quemlibet* inuenerimus) Quem. V. C
Ibid. *Dicam* ergo in huius profunditate quæstionis) Dicamus. V. C
Ibid. *Pia* tamen sentiat) Piè. V. C
Tract. 52. Ità nobis compateretur *ad infima*) & infirma. L
Ibid. Et in conspectu meo nihil est vilius vitæ huius. Totus quantumlibet fuerit prolixus vapor præsentis præ amore.) Et in conspe-

ctu meo nihil eſt vitæ huius totus quantumlibet fuerit prolixus vapor præ amore.

Tract.56. Non ſolum *tibi iam* non ſubtraho) ima.

Ibid. Capiendam tecum partem ᵛ nullam tibi nego) cum.

Ibid. De huius quæſtionis profunditate illo adueniente *reſpondeam)* reſpondebo. F

Tract.58. Si non ſe indicet ipſe,*qui nouit, ſi ergo non ſe)* qui nouit ſes ergo. F

Ibid. Nobis ſapientiam *denegabit.*) denegauit?

Ibid. Nobis ſubiacere illi vtile eſt *celſitudinis)* celſitudini.

Ibid. Veritatem enim *dico*) dicam.

Tract.62. Quam *mercem* ſignificans redemptoris) mercedem. L

Tract.63. *Hac ne* eſt clarificatio) Hæccine. L

Ibid. Et nunc eſt glorificatus, cum *mortuis* propinquaret?) morti. L

Ibid. *Et iam* immortali æternitate dominetur) Etiam. L

Ibid. Non dum ſpiritus datus erat *vllo* nouo modo in eis) vllo vtique.

Tract.80. Nam & hoc vtique dixerat) dominus.

Ibid. Vndè iſta tanta virtus aquæ, vt *cor* tangat, & cor abluat) corpus. G

Tract.103. Quis vadit ad eum, qui cum *ille* eſt) ipſe. Aliàs.

Ibid. Vel quibus apud eum *proficiſceretur* acceſſibus) proficeretur.

Tract.112. Quoniam dies *illa, ille* verò tenebræ permanſerunt) illes illi. L

Tract.113. *Si* ergo dici poteſt aliquid) ſic. L

Tract.117. Et dum duceretur *vt in ligno* cum duobus) & ligno. V.C

Tract.119. Et cum ſors mittitur non perſonæ, vel *cuiuſcunque* meritis) cuiuſquam. F

Tract.123. Tamen Dominum *fuiſſe* non tacitū eſt) iuſſiſſe. L

In Epiſtolam Ioannis.

Tract.1. Si autem fratres *auditis* quid eſtis?) oditis. L

Tract.3. *Reuelabuntur,*qui premebantur.) Releuabuntur. L

Tract.5. Iam ergo ſi contemnebat quiſquam odium fraternum, nunquid & homicidium in corde ſuo contempturus eſt. Non mouit manum ad occidendum hominem, homicida iam tenetur à Domino) Eadem ſcripſit Bonifatius Primus, vt refertur Concil.tom.1. Si modo Bonifatij Primi par eſt ea eſſe credere. L

Tract.7. Chriſtianus vocari, & malus eſſe *non* poteſt) < L

Soliloquiorum lib.

Cap.18. Et vltra ᵛ non adipiſcuntur) vitam. L

Manuale.

Cap.12. Lac *niueum* cibus es grandium) iuuenum. Aliàs.

Cap.23. Miſeratio Domini *multa*) multa. L

Cap.29. Id circò nō *breui* crimine tenetur aſtrictus) leui. L

Cap.31. Nè *deſinar* impaſtus à te) deſinam. L

Cap.33. Nec in cor hominis *aſcendit.*) aſcenderunt. L

De duodecim abuſionum gradibus.

Hoc ipſum opus Cypriano quoque adſcriptum reperitur: & ex eo cap.9. citatur à Gratiano 23.q.5. cap. Rex debet. L

De diſciplina Chriſtiana.

Diuo Auguſtino dignus liber; ſed non ſapit Auguſtinum. Poſidius tamen ei tribuit. L

Cap.1. Qui cor *auro* coniungunt) auri. L

Ibid. Optas vndè nihil perdas, atque vtinam hoc verum dicas vel *p.te*) putes. L

Ibid. Inuidentia *diaboli conu cium* eſt; ſed habet matrem ſuam) diabolicum vitium. L

Ibid. Da comiti, & illum *adiuuas & te releuas*) adiuua, & te releua. L

Ibid. Non vt *ſemper* peccata noſtra pauimentum ſolidemus) ſuper. F

Ibid. Diximus enim iàm quid hic diſcatur, quare diſcatur) Diximus iàm quid hic diſcatur. Dicamus quare diſcatur? L

De Cantico Nouo) Et hunc cognoſcit Poſidius.

De Vanitate ſæculi) Non eſt Auguſtini, nec ſatis prudentis, & eloquentis.

De Bono diſciplinæ) eſt viri ſenſati, & eloquentis.

De Cataclyſmo) In editione Antuerp. Louanienſes reſtituunt hunc tractatum Auguſtino, quamquam planiore ſtilo decurrat.

De Tempore barbarico) N. E

De Sobrietate, & Virginitate) N.E.

Speculum peccatoris.) N. E

De Conflictu vitiorum, & virtutum) Aut inſigniter fallor, aut libellus à Monacho poſt regulam S.Benedicti conditam, & ordinem auctum, conſcriptus eſt: ita enim ex calce planè colligitur.

De Quatuor virtutibus charitatis) N. E

De laudibus Charitatis.

Hic tractatus idem est cum sermone 39. de tempore præter ea, quæ duobus locis inserta sunt.

Respice ad munera Ecclesiæ &c.vsque ad Dicit enim & Ioannes) Hæc non sunt in sermone Augustini supracitato.

Dilige, & fac quod vis) eadem habentur supra Tract.7. in Epistolam Ioannis.

Omnia fiunt facilia charitate) sumpta sunt ex cap.69.lib.de Nat.& Grat.tom.7.

Charitas est,vt mihi videtur &c.vsque ad Quapropter fratres.) Hæc non sunt in eodem sermone Augustini. Sumpta verò sunt ex Prospero de Vit. con.l.3.c.13.

De Honestate mulierum.

Hoc idem habes inter sermones de tempore num.250. to.10. sed mutatis, & omissis quibusdam verbis.

Cap.1. Citò *dabitur* in ruinam) labitur. Ibi.

Ibid. Et tamen *arma* castitatis custodit) ornamenta. Ibi.

Cap.2. Dauid enim ille sanctissimus in mille *passionibus pressus* vidit mulierem nudam) passibus. Ibi.

Cap.3. Et vestimenta eius non *ardeant*) ardebunt. Ibi.

Cap.4. Et *quia* de infœlici libidine) < Ibi.

Ibid. Quamuis ∘ post aduentum) autem. Ibi

Ibid. Iàm mœchatus est ᵛ in corde suo) cani. Ibi.

Cap.5. *Ac si* dùm aliquis mulierem) ac sic. F

De Symbolo ad Catechumenos.

Posidius in Indiculo agnoscit libros quatuor.

Lib.4.cap.1.Quam per inobedientiam sui *morti donauit*) morte damnauit. L

Ibid. *Et* quid singulæ contineant) Vt. F

Ibid. Ille enim labiles motus suos torrentis *ictu* percurrens) ritu. Imitatus est Horatium, qui Serm.lib.2.Satyr.3.dixit:Hęc si quis tempestatis propè ritu mobilia, & cœca fluitantia sorte.

De Conuenientia decem præceptorum, & decem plagarum.

Posidius agnoscit in Indiculo:sed vereor ne hoc sit, quod ille indicauit. Hæc eadem habes tom.10. serm.95. de temp. licet ibi decurtata sint multa. Vide Eugyppum p.1.

De Rectitudine catholicæ conuersationis.

Non est Augustini: tamen dignus est, qui legatur, vt Enchiridion christianæ disciplinæ.

Nec *turmarum, vel murorum* vel aliquem diem omninò) ∽:

Vel ad arbores, aut ad *ocellos*) lucellos. F

Nullus ad colla hominis, vel alicuius animalis *legumina dependere* præsumat.) ligamina appendere. F

Non *esset* dignus] est. F

Nulla mulier præsumat succinos dependere) dependere & hic, & supra videtur positum pro appendere. L

Quia Dominus signum suæ pietatis assiduo *patescit*) patefacit. F

Vt non concedet dominicum præceptum) Et. F

Quamuis *de* magnis criminibus) In. F

De Vtilitate Ieiunij.

Non est Augustini) Hæc censura tàm est absurda; vt censorem omninò, aut sine vllo naso fuisse putem; aut certè tractatum hunc non legisse. Mihi enim non modò Augustini esse omninò videtur;sed inter ea, quæ certissima, & optima sunt Augustini numerari, & censeri debere. Constat autem & scripturarum citationibus suo more vsum, vt in ijs, quæ eius sunt. Posidius in indiculo numerat hunc tractatum inter alios Augustini. L

De Vrbis Excidio.

Item Noë, & Iob iàm olim dormierant) Et. F

Et plerunque *non* eligens quem flagellet) <F

De Verbis Domini. Tom.X.

Serm.1. Et tempus fidei *Regnum cœlorum*) idest, regni cœlorum. F

Ibid. *Quia* tuo aduersario consensisti) Qui.

Serm.3.) N. E

Vt vtriusque professio *Sanctorum* testificatione signetur) factorum.

Ibid. Tamen vtriusque ∘ debet Sanctorum legum obsequium) esse F

Ibid. In doctore enim molesta est causa *dicere*) docere. F

Ibid Et quem metus à factis reuocare non possit ᵛ promissionum benignitas profit)ei.

Serm.4. Sed quid *insit* sententia vera?) ni fit. L

Serm.5. Quæ sunt tua superflua *sint* pauperibus necessaria) sunt. L

Serm.6. Misertus est vt ornaret, ornauit, ᵛ amaret) vt. F

Ibid. Nonne aurum *purgatur*) purgat.

Ibid. Permissus & vsque ad lædendum corpus) est.
Ibid. Certi estote fratres inimicos non *amitti*) admitti.
Serm.8. A laude Domini nec vnguem, nec dum *pedum*.) pedem.
Serm.10.) Eundem habes infra serm. 48. de temp.
Ibid. Et tremendæ sæuitiæ cœli, & maris importuni sunt mercatores) si quid hic mutandum est, vt hæc lectio integra sit. Verbum *importuni* mutandum erit in *opportuni* in eam sententiam, in quam à Plinio sæpè, & à Liuio vsurpatur, vt significet obnoxium, idest, expositum. L
Ibid. Et si angusta ▾ est) via.
Serm.12. Noluit cum eis & præteritis chartis rationem habere) ex.
Serm.18. *Alia*, quæ non approbauit) aliena. G
Serm.19.) Est Ambrosij serm.7.
Ibid. Sed *agere* rempublicam) gerere. G
Ibid. Nedum sumptus quæritur, præda grassetur) prædo. G
Ibid. Quasi *omnis*, qui clericus non est, aut monachus possit *et* licere quod non licet) omni. <. L
Ibid. Sed *quisque* militiæ suæ cingulo vtitur *dignitatis* suæ miles ascribitur) quisquis. dignitati.
Ibid. Quia etiam si militare *videamur* sæculo) iubeamur. F
Ibid. *Videmur* inquam non militare) iubemur.
Serm.20.) N. E
Serm.23. *Qui* est oleum vendebant?) Quid. F
Ibid. *Emendauit* me iustus in misericordia) Emendabit. F
Ibid. Et *arguit* me) arguet. F
Ibid. A quibus emerent *aut* inuenerũt) haud. P
Ibid. Sed ardeat in *robore* flamma nostra) robore, vel rubo. F
Serm.27.) Hoc est caput 4. lib. 5. de Sacramentis apud S.Ambrosium; ità vt alterutri fucũ factum esse constet. L
Serm.28. Quia Græci dicunt v aduenientem ergo) diem.
Ibid. *Quem iam modũ* Græci in oriente) Quemadmodum.
Serm.42. Vt nulla omninò exurgat concupiscentia *aduersanda*) aduersaria.
Serm.52.) N. E Serm.57. N. V
Serm.63. Excidit nobis quosdam malè intelligentes *vocati* Pattipassianos) vocari.
Ibid. Et *remouet* istos Ecclesia Catholica) remouit.
Ibid. Non in *patre* maior, & in *patre* minor) parte. parte.
Serm. 64. Res ista tanti valet, *quantum* es tu) quantus, vel quanti.
Ibid. Lactandi fide, pascendi *specie*) spe.
Ibid. *Non* modò cibus vegetat comedẽdo) Nã
Ibid. *Quod* est ipse lux ad oculos cordis?) Quid.
Ibid. Quid *valebant* qui ambulabant mortui?) < :
Ibid. Ipsam formam videbunt, *qua* lancea percusserunt) quam. L
Ibid. Ipse est *via* æterna) vita. L
Ibid. *Hoc* est merces) Hæc.
Ibid. Et *sic* suscitabitur anima tua) si.

De Verbis Apostoli.

Serm.13. Non ▾ debitrix est carni, vt secundum carnem viuat) enim. V. C
Serm.14. Aduersus sagittas ratiocinationum tuarum *muratus* assisto) munitus. F
Ibid. Ad verba aliena sanatur, *quia* ad factum alienum vulneratur) qui. F
Ibid. Ergo ▾ Moyses exaltauit serpentem) sicut. F
Ibid. Nunquid quia est *in* fortè modus aliquis sanctificationis) ibi. L
Ibid. Ibi ferendus est error, non *tantum* progredi debet) tamen. Aliàs.
Serm.15. Multum amauit, qui torqueri *non* potuit) < F
Serm.21. Tàm pauper, vt *proscolus* esset Grammatici) Proscholasticus. Infra lib.59.hom.9.
Serm.24. Si *innumeris* documentis, testibusque conuincitur) veris. G
Ibid. Plures *piorata* sunt à Maximinianistarum concilio) prolatæ. L
Serm. 26. Nummum quærit pestilentia, duos illi da, & *vt ducat se*) subducat se. L
Serm.30. *Facilius iurat*, qui verum putat esse) Fac illum iurare. G
Ibid. Non ex animo iste *periurat*) peierat. L
Ibid. Fac alium ▾ putat falsum esse) qui. Iuo.
Ibid. Inuoco Deum super *Deum* animam meam) <. L
Ibid. *Quando* illa citiùs, & faciliùs mouetur) Quanto. L
Ibid. Quia per id, quod sanctum ▾ *putas* falsum iuras) non. G. putat. F
Ibid. Sanctum *puta*, cui iuras) putat. G
Serm.33. Christus enim in carne venit, quæ similitudo esset carnis peccati, non esset caro peccati) Facit contra can. Filius Dei de consecerat. dist.4. in principio, qui citatur ex Augustino de baptismo paruulor. sed non videtur eius esse posse. L

Quinquaginta Homiliarum.

Hom.1. Hoc *quisque* intellexerit) quisquis.
Hom.2.) sumpta ex Commento in Psal.49.mutatis, & additis quibusdam. L
Ibid. Si fueris iniquus, & perseueraueris v illa iniquitate) in. F
Hom.4. Aut disciplina durior ipsa sui austeritate *crudelescat*) crudescat. F

Hom.10.) Hic sermo ferè totidem verbis habetur supra serm.26. de verb. Apost. L

Hom.21. Audi Dauid *agentem*) gementem. F

Hom.22. Eo quod paulò *Spiritus* de resurrectione peccatorum dixerat) superius. F

Hom.23. Sed ò tu, qui dicis te * multa commisisse) non. F.

Ibid. Natum quippè erat inter *eos*, qui crediderant) Iudæos. F

Hom.27. Hæc *dubitata*, & repentina dubitatione damnata est?) subitanea. L

Ibid. Quid ergo? putas tibi *futurum* auxiliatorem) defuturum. F

Ibid. *Debellare* potuit, superare non potuit) Rebellare. F

Ibid. Non tamen quando eis loquimur, & si vincantur *non* consentiunt) < L

Ibid. Impunita peccata habere, * occultare possunt, quæ *occultauere* non possunt redimere) quæ. F. occultare. F

Hom.30. Quia *quisque* eas habuerit non egebit) quisquis. L

Ibid. Cum cœperit abundare verum quidem *copia* auri, & argenti) corpus. L

Hom.32. Si iam tibi possem ostendere, *quid* videres) quod. L

Ibid. Ergo fides est, sicut alibi definitum est sperantium substantia, *confictio* rerum, quæ non videntur) conuictio. L

Ibid. Si non videntur quomodo *confinguntur*, quia sunt?) conuincuntur. L

Hom. 32. Erige interiorem habitatorem, *interiorem* oculorum tuorum) interiorum. L

Ibid. De quinque panibus saginasse tot millia) satiasse. L

Hom.38. Sanus *est* dicitur) enim. L

Ibid. Sed perpetuo vide, si non *lassabis*) lassaberis. L

Ibid. Iniquitas est, quæ te persequitur. In illo irrasci debes misericordia) Iniquitas est, quæ te persequitur in illo. Irasci debes misericordiam. F

Hom. 41. Deindè etiam dico in conspectu Dei, &c.) Ambrosius cohortatione ad pœnitentiã habet ferè omnia, quæ sequuntur. L

Ibid. Baptizatus autem desertor, & violator tanti mysterij) Hæc omnia habentur hom. 40. sinè initio apud Cæsarium Arelaten. Biblioth. Sanctorum Patrum tom.7.

Ibid. Nàm si scirem nihil tibi prodesse, non tibi darem; Item si scirem tibi prodesse non te admonerem) Nàm si scirem nihil tibi prodesse, non te admonerem. Cæsar, & Ambr. Nàm si scirem nihil tibi prodesse, non tibi darem. Item si scirem non tibi prodesse, non te admonerem. G

Hom.49. *Patienter* pereat villa tua) Patiente te. F

Ibid. *Dolet* tibi anima, si in foueam adulterij simul ruatis, *dolet* tibi) doleat. L

Ibid. *Pactum* suum attendat, tabulas suas legat) Pactum. F. Prætium. Aliàs.

De Tempore Serm.

Serm.1. Quidquid in domo sua *fordium* inuenerit) sordidum. F

Serm. 3. Si Virgo peperit *phantasmata* fuit) phantasma. F

Serm. 6.) Suspicor Augustini non esse, nàm & dictio plenior, & expeditior est, & videtur multa habere præter consuetudinem Augustini. L

Ibid. Et in carne mea videbo Deum. Quod de illo tempore prophetauit quando Christi deitas habitu nostræ carnis induta est) Videtur noua Augustini expositio, vt visionem Dei ab oculis carnis amoliatur, carnem Christi à Beato Iob in resurrectione videndam carneis oculis adstruere ex verbis Iob citatis. Quam tamen sententiam non videtur probare lib.22.c.29. de Ciuit Dei, vbi rem tractat diligentiùs, & pressiùs. Vide Hieron. tom. 2. aduersus errores* Ioannis Hierosol.

Ibid. Maledictus, qui vnitam deitatem *in* tres has personas esse non confitetur) Inter. F

Serm.7.) N. E.

Serm.11.) Inter sermones Maximi num.3. de Natali Domini L

Serm.15.) Fulgentius hunc eundem totidem verbis habet. L

Serm.17. Ità *sanè* viri coniunctione) sinè. L

Serm.18.) Qui non statim agnoscit hunc sermonem Augustini non esse; is certè parum, aut nihil Augustini saliuam cognitam habeat, necesse est. L

Serm.20. Iàm ergo erat vna sinè viro, & fœmina, iàm erat tertia &c.) Alterum diuisionis membrum deest, hoc est; iàm erat & secunda de viro sinè fœmina.

Ibid. Intellige natum Deum, & non *miraris* Virginis partum) miraberis. L

Serm.21. Causa igitur inualescentis errati miraculum noui partus *efficit*) euicit. L

Serm. 29.) Eusebius Emisenus hom.1. de Epiph. multa hinc sumpsisse videtur. L

Serm.33.) Habetur inter sermones Leonis Papæ serm. vlt. in festo Epiph.

Serm.34. Ipse enim Dominus Deus noster, qui elegit Apostolos) <

Serm. 36. In sinu matris latet, qui regnum Patris *excedit*) excepit. F

Serm. 37.) Habetur inter sermones. S. Maximi. hom.7. de Epiph.

Ibid. Confluebat ergo * Iordanem) ad

Serm. 39.) Hic sermo habetur tom.9. de laudibus Charitat.

Serm. 41. Vt psalmos, & timpana ad Dei Patris gloriam *contitaret*) concinnaret. F

Ibid.

Ibid. Vt nec *argumento valeat* inimicus) tegumento velet. F

Ibid. Hoc est Ecclesiæ *vota* Spiritus Sanctus inuocatur) voto. L

Serm. 48.) Integrum habes supra de verbis Domini, *serm.9.*

Serm. 50. Alius *fluendo* perdidit, quod in laborando congregasti) Ludendo. F

Ibid. Homicida, *fraudulator,* sacrilege) fraudator. F

Serm. 55.) N. V.

Ibid. Si nos *minus* occupationibus implicamus) nimijs. F

Ibid. Aut dissolutum *aliquid*, aut corruptum) aliquatenus. F

Serm. 56.) N. V.

Ibid. *Qui* secundum, quod scriptum est multos negligentes) Quæ. F

Serm. 59.) Hic sermo videtur consarcinatus ex lib. 1. de serm. Domini in monte cap. 41. 42. 43.

Ibid. Ego autem dico vobis diligite inimicos vestros) Hieron. in cap. 5. Matt. in extremo & initio habet, quæ hic sequuntur. L

Ibid. Cæterum diligere plùs *præcipit*, quàm) præcipi F

Ibid. Aut nos per ipsam excusationem liberare conemur) Vt per ipsam fatigationem excusare conemur.

Ibid. Partim *deprauatione* perseuerantium) damnatione.

Ibid. Ethnici ex græco in latinum interpretantur gentiles. Ethnos enim græcè gens dicitur) Non ità solet loqui Augustinus.

Ibid. Hypo enim falsum, crisis verò indicium sonat) Non videntur Augustini.

Ibid. Sed *hypocriseorum* maculam non habere) Hypocriseos. F

Ibid. Qui in Synagogis, & in platearum angulis orat &c. vsque ad Signanter autem dicit) Hieron. in Matth. cap. 5.

Serm. 62.) N V.

Serm. 63.) Hic sermo est viri eloquentis, & grauis, cum sit pressior, cultior, & elaboratior; quare auctori suo restituendus. Is autem est Leo Papa I. Serm. 5. in Quadrages.

Serm. 64. Quantum, & de *corpore voluptatem* decerpunt) corporis voluptate. F

Ibid. Et ad suscipiendam Domini voluntatem *ieiunus* præparatus est) ieiunijs. F

Ibid. Itaque v volumus benè ieiunare) si. F

Serm. 65.) N. V. Serm. 66.) N. V

Serm 67.) N. V.

Serm. 68.) Non videtur vllo modo Augustini, sed alterius iunioris exercitatio plena flosculis: poeticæ magis picturæ similis, quàm orationi populari. Multi putant ex Ambrosij scriptis contextum. L

Serm. 69.) N. V Serm. 71.) N. V

Serm. 74. Venire debuit videndus, occidendus, *& lu randus* eos) ad lucrandos. F

Ibid. Sed & si tardius moritur, *nisi* quid ideo non moritur) num. L

Serm. 76. Præsentia teneat, *futura sollicitudo* timore pertimescat) < F

Serm. 77.) Est purus partus Ambrosij. num. 37

Serm. 79. Quomodo Christus Dominus, & in *cacumen* scalæ in Cœlo) cacumine. F

Ibid. Et cum perfectis cibus *solis* tribuitur) solidus. F

Ibid. Qui nobis nullis *prædicentibus* meritis) præcedentibus. F

Serm. 80. Quod Sancti Patriarchæ matrimonia ad puteos, aut fontes *inueniunt*) ineunt. F

Serm. 83. Et re vera fratres quid infœlici viro præstat inuidia) vide Cyprianum lib. de zelo, & liuore. Vndè multa hùc translata sunt.

Ibid. Et in *malo opprobrio* bona aliena conuertere) mala propria. F

Serm. 84. Decipere innocentiam in *domum tuam*, quæ sunt fœda) domo tua. F

Serm. 85. Nos oporteat *semper* fideliter audire) < F

Serm. 86. Et ad aquam, idest, *ad aquam Baptismi* festinauit) ad Baptismum. F

Serm. 87. Possumus primogenita Ægyptiorum accipere etiam omnes *hæreticorum* auctores) hæresum. F

Serm. 89. Et *tertium* seueritate compesceret) territum. F

Ibid. O *prodigia* furoris audacia) prodigiosa, vel prodiga. F

Ibid. Qui genetrices *indixerat* parturire) interdixerat. F

Ibid. Ac si puluerulentos exhibet gressus imperio) puluerulentos exhibet gressus, ac sic imperio. F

Ibid. *Non* prohibet nasci, dùm natos decernit occidi) Nam. F

Ibid. Exhibes mala, quibus adhuc vsque promittis) bona. F

Serm. 90. Vel depellit ex corde, vel *omnino* recipit) non.

Serm. 92. Et vitæ suæ testimonium *perdunt*) produnt. F

Serm. 93. Qui verò illum reliquerit, & *pe*tra bibens) de. F

Serm. 94. Omnes, scilicet, *qui* etiam sic intelligendum est) quia. F

Ibid. Quia Pater est, quia *hæreditatem* parat) hæredem. F

Ibid. Sed ab illo *spectate*, qui fecit cœlum, & terram) expectate. F

Serm. 95.) N. V. Hæc eadem habes tom. 9. de Conuenientia decem præceptorum, decemque plagarum; sed integriora, & locupletiora. Vide Eugyp. p. 1. ex eo enim hæc sumpta sunt; sed decurtata. L

Serm.97.) N. V.

Serm. 103. Et nomen Iſarael ſuperuiſibilem gloriam myſticis *excolit* eloquijs) extollit. F

Serm.104.) N. V. Serm.105.) N. V.

Serm. 107. Quæ quia non poſſunt breuiter *implicari*) explicari. F

Serm.108. Quaſi in toteulari *ità* Eccleſia congregantur) in. F

Serm. 109. Sed intelligitur *præſentia* nunciatis) præſcientia. F

Ibid. Si venerunt tanta) non. F

Ibid. *Sed* quod promiſit non amamus) Si. F

Serm. 110. Et tamen inter omnia, quæ pupillum) Et tamen inter omnia quæramus pauperem, quæramus pupillum. F

Ibid. Occurrit mihi pauper, & *qua* pauperem) quæro. F

Ibid. *Sic nunque alius* accedebat ad duram terram) ſomnus facilius. V. C

Ibid. Qui ſunt iſti à fide pererrauerunt) qui. F

Ibid. Sicut ſi non vult fieri) diues. F

Ibid. Cum ego *vincam* tantas cupiditates) videam. F

Ibid. iſte diues *eum*, ille pauper) eſt. F

Ibid. Ponamus, *faciamus* diues eſt) < F

Serm. 111. Sine vlla miſeratione *humanitas* à barbaris exacta eſt) humanitatis. F

Serm. 113. Vbi falſa *voluntas*, nulla ſecuritas gaudij) voluptas. F

Serm. 114. Meritum enim redemptæ *mercedis*) mercis. F

Ibid. Miſericordia *afficitur* pro crudeli) affligitur. F

Serm.115. Credentes ergo Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum *habentes* communionem) habent &. F

Serm. 117.) Videtur ex Ambroſio contextus.

Serm.118.) Habetur inter ſermones S. Ambroſij num.49. & apud S. Maximum.

Ibid. Caſtitas enim Suſannæ affuit in iudicio, quæ *Eua* defuit in Paradiſo) Non. L. Dictionis ambiguitas fefellit ignarum huius loci corruptorem. Auguſtinus enim Paradiſum dixit pomarium ipſum, vt Græci παράδεισον Apud Ambroſium, & apud Maximum legitur. Caſtitas enim affuit in iudicio, quæ eam defendit, & in Paradiſo.

Serm. 119. Eſſes ſuſceptus ab Aduocato &c. Et audires illum iudicio venturum) Eſſes ſuſceptus ab eo; aduocatus, & audires illum iudicem venturum. F

Ibid. *In* Sanctam Eccleſiam) < F

Ibid. Magna eſt *ſponſo*, & ſingularis dignatio) ſponſi.

Serm. 120.) Inter homilias 56. Euſebij Emiſeni. num.32.

Serm.121.) N. V. Serm.124.) N. V

Serm. 125.) Ferè eadem legis apud Hieronymum. tom.4. in Papæ Damaſi ſymbolo.

Serm. 128.) Apud Ambr. ſerm. 57. & apud Maxim.

Serm. 129. Atque ex ea *vnum* hominem ſine viri ſemine generatum) verum.

Serm.130.) N. V. Hunc ſermonem ex alia verſione habemus apud Chryſoſtomum tom.3 de Cruce, & latrone.

Serm.131.) N. V. Serm.132.) N. V

Serm.133. Quod cum naſcitur *ex* vtero Virginis gignitur) In.

Ibid. Sicut enim pollutione ibi non tangitur, *ſic* mortis corruptione non læditur) Ità hìc.

Serm.134.) N. V

Serm 135. Reddidiſtis quod creditis, audiſtis quod oretis, *quo innocare non poſſitis*) quo enim modo inuocare poſſetis. F

Serm.136.) N. V. Louanienſes notarunt eſſe inter ſermones Euſebio inſcriptos.

Serm.137.) N. V

Ibid. Per hanc electi,&c.vſque ad Tunc enim Dominus Noſter) Gregorius. hom. 22. tom.2.

Ibid. Quiſnam eſt iſte terribilis, & niueo ſplendore coruſcus &c. vſque ad. Vndè eſt iſte tam ſplendidus) ex hoc ſermone ſumpta eſt homil.12. quæ prima eſt de Paſcha inter homilias. 56. Euſebio Emiſeno adſcriptas. Sed inter opera Hieronymi extat homilia incerto auctore. tom.4. quæ haber hæc ipſa omnia, & multo plura. L

Serm.138.) N. V

Ibid. Proijciant ſuperi tenebras, quas Saluator inferis *denegauit*) delegauit. F

Ibid. Fefellit cuſtodes *exiuit* de ſepulchro) exiuit. F

Ibid. Fecit etiam in morte *miniſterium*) Myſterium. F

Serm.139. *Quando* ille nouit curare) Quare. F

Ibid. Vt ſciremus *quod* etiam in corporibus noſtris) quid. F

Serm.141. *Non* credimus verbis eorum) Nos.F

Ibid. His legibus inferni *obſtructibus* naſcitur omnis homo) obſtrictus. F

Serm.142. Sed Chriſti ſanguine *temperatur*) comparatur. F

Serm.143. *Maiorem* eſſe animam latentem) Meliorem. F

Ibid. Quod enim paſſuræ putant ſe non paſſuras) ſunt.

Ibid. Eundemque mundum æternum eſſe dicitis *ſuper* futurum) ſemper.

Ibid. Quoniam non eſtis immortales, eſſe & *diſſolubiles* non poteſtis) indiſſolubiles.

Serm.144. Iudicat *melius* ille) medius. F

Serm.145. *Vt* ſic dicam, quomodo vos audire expedit) Et. F

Ibid. Melius ergo de *ſpiritu* ſentio) Chriſto.F

Ibid. Si duo *nolo* dicere) volo. F

Ibid. *Putatis* ſpiritum Chriſti) Putaſti.

Serm.146. Fons vtique manando ſe indicat, non

non *remanando*) remanendo. F
Ibid. Vbi *doleat* quando dixit) dolebat.
Serm.148. Iudæi carnaliter violant ᵛ Ifta tria præcepta) Deeft tertium præceptum. L
Serm.149. Si dilectionem tuam erga me habes, ᵛ vbi oftendas) habes. F
Ibid. Quatenus autem effent pafcendæ *agni* dominiei oues) agri. F
Ibid. *Patet*, quod ego fanguinē fudi) Patere. F
Serm.150.) N. V.
Ibid. Frontem admodum rugatam iàm, iamque *expurgat*) exporrigit. F
Serm.157. Peccata noftra nobis *repererunt*) pepererunt.
Ibid. *Reipublica* fœditas via fuit) Rei pulcræ.
Serm.152. Vt quælibet magna res veniat *in* faftidio) < F
Serm.156.) Et hic inter homilias. 56. Eufebij Emifeni. num.20.
Ibid. Per claufa hoftia *non* tranfiuit) < Eufebius.
Ibid. Si quando, vt moris eft fruges *botri ficcis*) putribus fulcis.
Serm.157.) N. V.
Ibid. Abftinentes ab omni *lufu*, ebrietate) luxu. F
Ibid. In qua *peregrinantur* ab eo) peregrinamur. F
Ibid. Nos autem quia tàm longum ieiunium *perpetrare* non poffumus) perpetuare. F
Ibid. *Optimis* menfis tanquam pecora) opimis. F
Ibid. Vt hoc impleat quod *regatur*) rogatur. F
Serm.158.) Hic fermo pars prima eft fermonis. 147.
Serm.159. Et iterum venit Dominus, nè periret difcipulus) Infra ferm.161. non longe à principio contrarium afferitur.
Serm.160. *Deum* credite) Deo. F
Serm.161.) N. V
Ibid. Thomas ergo cum effet Sanctus, fidelis, & iuftus hæc omnia follicitè requifiuit, non quod ipfe aliquid dubitaret) Nullo modo id potuiffet tàm impudenter vnquam afferi ab Auguftino contra verba Chrifti, & veritatem. Verè enim incredulus fuit Thomas, & fupra ferm.149. contrarium afferitur.
Serm.163.) N. V. Serm.166.) N. V.
Serm.167.) N. V. Serm.168.) N. V.
Serm.169.) N. E.
Serm.172.) N. E. Veteris tamen, & grauis fcriptoris effe dubium non eft. L
Ibid. *Quomodo* ieiuniorum tempus eft) Quoniam. F
Ibid. Ne ieiunia *veftra* ficut Iudæorum ieiunia) noftra. F
Ibid. Et omnem conuentionem diffipa) iniquam. F. Serm.173.) N. E.
Serm.176.) Hic fermo habetur integer pœnè eifdem verbis inter homil. 56. Eufebio Emifeno adfcriptas, quæ fecunda eft in fefto Afcenfionis.
Serm.177. Secundum formam *ferui*) Dei. F
Serm.178.) Hic fermo non eft Auguftini, fed potiùs flofculis affueti iuuenis exercitatio. Corruptus maximè fermo librariorum infcitia, qui poëticas defcriptiones minùs vfitatas non ità notant, vt res poftulabat. L
Ibid. Et omnis illa *voluntas* turba per auras Chrifto afcendente) volitans. F
Ibid. Clauftrum, quod cœlo iniquitas infixerat *reparatum* eft) referatum. F
Serm.179.) N. E.
Ibid. Ad hanc melodiam *fonantiam* organorum) fonantium. F
Ibid. Tanquam *pupilli* matris amplectentis pennatæ) pulli. F
Serm.180.) N. E. Sed eius, cuius duo fuperiores
Ibid. Qui funt, qui *expectant* afcendentem) fpectant.
Ibid. Finit eloquium, & iàm *reperit* cœlum) repetit. F. Serm.181.) N. V.
Ibid. Eft ergo fides &c.) fupra.
Ibid. Symbolum breue eft verbis) eadem fupra.
Ibid. Vel ex Deo, in Deum nato) Vel de Deo, Dei nato. F
Ibid. *Vel de fufcipiendo omni* Sacramento) Vel de fufcipiendi hominis. F
Ibid. Qui omnipotentem *precemur* confiteri) præcipimur. F
Ibid. *Domino* fuo afcifcens nos) Dominio. F
Ibid. Qui veniebat *inueterat* peccatis hominum renouare naturam) inueteratam.
Ibid. Neque fit incredibile quod ipfe ᵛ natus de Virgine) fit. F
Ibid. Manibus extenfis *penderit*) pependerit. F
Ibid. *In* infernorum ima contingat) Vt. F
Ibid. c.4. *Quod* aufi funt reprehendere) Qui. F
Cap.8. Nè quanto diutiùs *fpectat*, vt corrigamur) expectat. F
Ibid. Et teftes contra eam non deferis *aliquando*) aliquos. F
Cap.12. Quifquis ille eft, & qualifcunque ille eft &c.) Cyprian. ad Antonian.
Ibid. Sola *quippe* eft, per quam facrificium, &c.) Greg. lib.35. Moral. cap.6.
Cap.13. Hæc funt veftigia, quæ nobis Sancti &c.) ex Cypr. lib. de Mortal.
Cap.14. Miror autem quofdam fic obftinatos effe &c. vfque ad Si enim tantum potuit ad finem cap.) ex Cypriano epift.2. lib.4. ad Antonian.
Ibid. Sed ab ea, quæ per delicta poftmodum *furrepfit*) ferpfit. F
Cap.16. *Tantum* eft nè nofmetipfos ab ingreffu bonorum) Timendum. F
Cap.17. Nihil fibi gratiæ delectatione fomnuit) Nihil fibi gratiæ de delectatione fomnij. F. Serm.182.) N. V.

Ibid.

Ibid. Cui filij *obediant* amore) obediebant. F
Ibid. Implentes illud *Apoſtolorum* præceptum) Apoſtolicum. F
Serm. 186. Duodecim elegit, & centum viginti Spiritum Sanctum miſit) Ad. F
Ibid. Iàm enim fuerat magnus ille *bonus* calceatus) Botrus. F
Ibid. Quicunque *aſpiciebat* Spiritum Sanctum) accipiebat. F
Ibid. Modo impletur, quod *nunc* promittebatur) tunc.
Serm. 190. *Et* aliud Pater ſinè eo iuſſit, aut fecit) Nec. F
Serm. 191. Credimus in Deum Patrem &c.) Hinc vſque in finem ſermonis habes omnia inter opera Hieronymi. tom. 4. titulo ſymboli explanationis ad Damaſum.
Ibid. Vt qui tàm Deum perfectum in filio, quàm hominem confitemur, nec Deum verè, nec hominem temerè credamus. Nos autem ità dicimus ſuſceptum à Dei filio hominem, vt Deus tamen impaſſibilis permaneret) Qui tàm Deum imperfectum in filio, quàm hominem confitentur, vt nec Deum verum, nec hominem tenere credantur. Nos autem dicimus ſuſceptum ità à Dei filio noſtrum, vt deitas impaſſibilis permaneret. Hieron.
Ibid. Qui cum Iouiniano aſſerunt, hominem non poſſe peccare) baptizatum.
Serm. 193. Ità nunc contra Apollinarem perfectum hominem *comprobauimus*) comprobabimus. F
Ibid. Sed honor, *quod* Chriſtum Pater ſuſcepit, exprimitur) quo. F
Serm. 194. Quantum inſtructioni veſtræ, *vt puta* opus eſt) vt puto. F
Ibid. Vt poſt Patris, & Filij perſonam. Spiritus Sancti confeſſio *obſequetur*) conſequetur. F
Ibid. Sed expedit diſcipulis, ab eis Chriſtus aſcendat) vt. F
Serm. 196. Et non habes æternitatem *mouendi*) moriendi. F
Serm. 201.) N. V. quamquam multa mutuatur ab Auguſtino auctor.
Serm. 202. Qui peccantem *verbis* adulantibus palpat) blandimentis. O
Serm. 203.) N. E.
Serm. 205. Nàm falſum teſtimonium *quæras*) feras. F
Ibid. Si ergo non debent *de* diuitijs ſperare) in. F
Ibid. De agro tuo *ſtirpas* radicem ſpinarum) extirpas. F
Serm. 207.) N. E. Infantis alicuius ſermonem eſſe verba ipſa palàm faciunt.
Serm. 208.) N. V. Serm. 209.) N. V
Serm. 210.) N. V. Serm. 211.) N. V
Serm. 212. Quorum Princeps, & caput eſt ille, de quo eſt) ſcriptum. F
Serm. 215.) N. V. Serm. 216.) N. V
Serm. 218.) Finis abruptus indicat ſermonem imperfectum, vel alteri coniungi debere. L
Serm. 221.) Habet aliqua vndè videri poſſit Auguſtini; ſed plura ſunt, quæ contra perſuadent. L
Serm. 224.) N. E. Serm. 225.) N. E
Ibid. Si iuſtè, & caſtè, & miſericorditer *dixerit*) vixerint.
Ibid. Vt ſuperbiam, & vanitatem *multi* reprimeret Deus) mundi. F
Ibid. Amemus ergo pauperes, & cum illo) vt. F. Serm. 226.) N. E.
Serm. 227.) N. V. Serm. 228.) N. E.
Ibid. Cui quaſi ad orationem *anteire* fuerat conceſſum) antè iter. F
Serm. 229.) N. E
Ibid. Pendulas *aureas* diuitias ſuſpendit) auribus. F
Serm. 230.) N. V.
Serm. 231. Licet *proprio* Chriſto fratres) propitio. F
Ibid. Nolite ad *noſtram* iniuriam reuocare) veſtram. F
Ibid. Quia illud quod luxurioſis *videntur ingerere*) libenter ingerunt. F
Ibid. Quantum mali in ſe habet ebrietas, *rex* magiſtrum piſtorum erue i appendi fecit) ∞:
Ibid. Poſtquam vinum pluſquam oportebat accepit, idola ſibi fabricari fecit) Non habet ita hiſtoria. L
Ibid. Ad *ebrietatis*, *vel* ſobrietatis lucem redire) ∢ F
Serm. 232. Et *tamen* bibunt, vt interdum) tantum. F
Ibid. Et dicere *aliud*, vel audire) aliquid.
Ibid. Et *ſi* & ille, qui ebrietati reſiſtit) ſic. F
Ibid. Et in Deo ſpem non habent antiquam parentum) &. F
Ibid. Quare turpiſſimas illorum ebrietates *comitantur*) imitantur. F
Serm. 234. Dùm putat quia nemo, ipſe *ſit* nemo) ſit. F. Serm. 240.) N. V.
Ibid. Ignarus perſequebar v eius) amicos. F
Serm. 241.) N. E. Serm. 242.) N. E.
Serm. 243.) N. V. Serm. 244.) N. V.
Ibid. Sciat ſe illic eorum cauſam, quos occiderit eſſe *daturum*) dicturum.
Ibid. Si poſt pollutionem, quæ nobis nolentibus) Diſt. 6. can. Teſtamentum. contrarium definitur.
Ibid. Denique mulieres, quando maritos acceiplunt) Hoc videtur abſurdum, quid enim ſi filiorum tantùm cauſa iuncti ſunt; nùm id circò immundi erunt?
Ibid. Cum ergo in corpore tuo plagas) nec.
Serm. 245. *Equidem* diù viuunt, & mali) Et quidem. F

Ibid. Si videre *nolunt* homines diuitias ſuas) volunt. F

Ib. *Ergo ne*, quod dederis nō reddo) Ego nè. F

Ibid. Patria *cum Populis* Angelorum) contemplationibus. V. C

Serm.246.) N.V. Eſt tamen viri grauis.

Serm.248. Perpendite *quantum* neceſſaria vobis ſit) quàm. F

Serm.249.) N. V

Serm. 250.) Hunc ſermonem habes tom.9. Titulo de honeſtate mulierum.

Ibid. Quæ priùs nocituris *impedit*, quam nocendis) nocet. Ibi.

Ibid. In mille *paſſibus* mulierem nudatam vidit) paſſionibus preſſus. Ibi.

Serm.251.) N. V

Ibid. Neque otioſus quis *domini* remaneat) domi. F

Ibid. Nolite in *hominibus* bibendo) nominibus. F

Serm.252. Et hoc, quod *non* noſtis inſinuo) < F

Serm.253. *Videtis inquam* regina Saba) videns iraque. F.

Serm.254. *Quo* delectaris ſecundum interiorem hominem) Quod F

Ibid. Non de tuo *bono, quia* fuiſti malus) bonus, qui. F

Ibid. *In iſto* torculari Eccleſia comparata eſt) Iſti. F

Serm.256. Ergo ille lumen, *non* ſinè illo tenebræ) nàm. F

Ibid. In paſſione conſeius eſt) conſciſus.

De Sanctis.

In feſto S. Andreæ ſermo. Mirum quibuſdam videtur &c. de verbis Dom.IX.) Non video cur in S.Andreæ feſto ſermonem eum habitum putare debeamus. L

Serm.1. Et humilis ad alta *deſcendit*) conſcendit. F

Ibid. Durum eſt ᵛ contra ſtimulum calcitrare) tibi. F. vt infra ſerm.4.

Serm.3. Sed *do* vndè & ego vino) domini. F

Serm. 4. Vt Deus noſter *orabat* à nobis) oratur. F

Serm.5. In illius autem morte non erat, quod debuiſſet *doleri*) dolere. F

Serm.6.) N. E. vide cacozeliam penè ridiculam hominis, qui ſe putauit credi poſſe Auguſtinum. L

Serm.8. Sed oues cernimus matres, *quæ ſuperant agnos lugentes*) quæ ſuper agnos lugent.

Serm.9. Naſcente ergo domino &c.) Habes apud Euſeb. Emiſen.

Serm.10. Mors martyrum laudem in *confuſione* promeruit) confeſſione. F

Ibid. Copia verò eius non extollat *bonus*) bonum. F

Ibid. Sed inflammant *cupiditate diuitem? Tu putas*) cupiditatem? Diuitem tu putas.

Serm.12.) N. V

Serm.16.) Ambroſ. ſerm.47. Maxim.35.

Ibid. Et quia ipſe interrogationis tentatione *negauera*) mutauerat. Amb. Max.

Ibid. Petrus plantat, dominus *incrementat*) incrementum dat. Amb.Max.

Serm.18.) N. V.

Serm.19.) Videtur cento ex Auguſtini verbis, ſed non ſolis conſutus. L

Ibid. Et indè *gratia* ſanitatis totum corpus reſumpſit) gratiam. F

Ibid. Et tota ᵛ multorum hominum aures perueniat) ad. F

Ibid. Hoc conſilium medicinæ *accederunt* multi) acceperunt. F

Serm.20. Ac *ſi* rapit Eccleſia ſynagogæ regnū) ſic.

Serm.21. Si ᵛ comparetur hominibus) non. F

Ibid. Tanta gratia, vt ipſe *paratus* ſit Chriſtus) putatus. F

Ibid. Vt cordis oculi, qui lippitudine iniquitatis oppreſſi *fuerant*) < F

Ibid. Lætificari poſſent potiùs, quàm *retorqueri*) torqueri. F

Serm.22.) Petrus Chryſologus ſerm. 91. habet non totidem verbis; ſed multò pluribus.

Serm.23. Solemnem deſiderat ᵛ tanta expectatione ſermonem) in. F

Ibid. Qua prima *repoſita*) re poſita. F

Ibid. Quando eius caro in carne erat *excluſa*) incluſa. F

Serm.25. *Tanquàm* ergo natus eſt Saulus) Poſtquàm. F

Serm.26.) Inter ſermones Ambroſij num.68.

Serm.27.) Inter ſermones Ambroſij num.66.

Serm.28.) N. V. Serm.29.) N. V

Serm. 31. *Cibum* flammei ſaporis exhalat) Vim. F.

Serm.32. Vt coronam martyrij tempore pacis inuenerit) Quomodo verum id ſit, nō video, neque conſtaret ſibi Auguſtinus, qui in duobus præcedentibus tyrannis, & perſecutoris acerbitatem deteſtatur. L

Serm.35.) Quamquàm aliqua ſunt quæ Auguſtino congruunt, plurima tamen, circa finem Auguſtini eſſe nō poſſunt. Et non videtur totus ſermo vno filo textus, ſed multiplici, & vario. Citatur Iſidorus, qui poſt Auguſtinū annis 200. floruit. Louanienſes Theologi reiecerunt in Append. addideruntq; in Codd. ſcriptis tributum eſſe ſermonem hunc Fulberto Carnotenſi Epiſcopo, qui circa annum Domini.M. floruit. L

Serm.36.) Apud Euſebium Emiſenum ſerm.29. ſunt multa, quæ hic leguntur.

Serm.37.) Hic ſermo integer habetur inter homil. Bedæ. tom.7.

Ibid. *Per quæ* grauiora tormenta gratiora fuere & præmia) Perque. Bed.

Ibid. O verè beata Ecclesia &c.) apud Cypr. epist.6. lib.1.

Ibid. Vt labores quidem citò finirentur &c.) Apud Cyp.epist.25.lib.2.

Ibid. Quàm læto sinu &c.) Apud Cypr. de lapsis.

Ibid.Quæ erit illa fratres charissimi &c.)Apud Cypr. de zelo, & linore.

Ibid.Nàm nec Abraham,nec Isaac &c.)Apud Cypr. de mortalit.

Ibid. Quomodo & ille manebit in æternum) Quomodo & Deus manet in æternum. Cypr.

Ibid. Conseruantes fortiter &c.) Apud Cypr. epist.25.lib.3.

Ibid. *Indefessa* veritate constantiam) In defendenda.Cypr.Bed.

Ibid. Patriam quoque nostram &c.) Apud Cypr.de mortalit.

Serm.38. Nemo se *despicit*) decipiat. F

Serm.39.) N. V

Ibid. Quia Deus *iudex* est) vindex.

Sermo.40.) Cuius superior.

Sermo.41.) Habetur inter homilias Cæsar.Arelat. Biblioth. SS.Patrum.

Sermo.42. Non ego *sum*, sed gratia Dei mecū.) autem.

Ibid. Hoc est pera, quod sacculus calceamenta quid sunt? calceamenta, quibus vtimur coria mortuorum sunt) expende quomodo hæc expositio defendi possit, nè aduersetur Christi verbis Luc.22. Quando misi vos sinè sacculo, pera, & calceamentis. Vide eundem tom.4.

Ibid. Vt nè *nimium* quidem vos retardent) minimum. F

Ibid. Non *dissimile* intelligere) dissimilem. F

Ibid. Aliud ᵛ transuersò quod ageret) ex. F

Sermo.43. Et vitiorum vermibus seruarent illesi) seruarentur. F

Serm.45. Quid nisi, quod Dominus)Quo nisi, quo Dominus. F

Sermo. 46. Verum gaudium postea habituri in re ᵛ Quod.) videtur interruptus sermo. L

Sermo. 47. Sed de corde *proferamus* istam.) < F

Serm.49.) N. E

Ad Fratres in Eremo.

Serm.1.) N. E

Ibid. Quomodo abneget voluntatem propriā, & sponte sequatur me) Hoc Paulus electionis vas nunquam ausus est dicere. L

Serm.3. *Restringenda* est igitur hæc parua fauilla) Restinguenda. F

Serm.11. Timor autem, qui pœnitentiam *concupiscit*) concipit. F

Ibid. Nunquid & qui dissimulat irrisor ᵛ est) non. F

Serm.14. *Reuelare* lapsum.] Releuare.

Ibid. Nè eos moueat *res purpurea*) regis purpura.

Ibid. Qui sibi in aliquo reprehenduntur) Qui si aliquo reprehenduntur. F

Serm.17. Vt ait paganus ille Sanctissimi Apostoli amicus carissimus) Seneca epist.83.otiū sinè litteris mors est, & hominis viui sepultura.

Ibid. Nunquid ᵛ idem Deus est? Nunquid & pro te idem crucifixus ᵛ est) non. non. F

Ibid. Nunquid ᵛ & animalia bruta &c. Nunquid ᵛ etiam semper laborant) non.non.F

Ibid. Adorauit in thalamo vitulum aureum) Hoc ibi non legitur,nec vsquam asseruit Augustinus. L

Ibid. Isti enim, vt videmus, *qui* ampliùs) < F

Ibid. Fecerunt *enim* dùm potuerunt) ta men.F

Serm.18. Nos *quidem* grossi sumus) qui. F

Serm.20.) Hic sermo non sapit aliorum sermonum præcedentium saliuam, nec ad Eremitas videtur habitus, & non longè abest à dictione Augustini. L

Serm.21. Fama ad aures meas *peruenietis*) perueniente. F

Ibid. Quam *ibi* tenet, & amat) qui. F

Serm.25.) Quàm multa hic sunt indignissima Augustino. L

Serm.28. Sic vt fuit martyr ille sanctissimus, & Doctor Cyprianus, ante Petrum Iudam lauasse) Nihil tale habemus hodie in Cypriano. L

Ibid. Nunquid à morte) Auctori horum sermonum, elegantiæ fortè gratia, tantundem videtur valere, *Nunquid* quod valet *Nonnè*, vt supra sæpè. L

Serm.31. Nunquid non magis timendus) Hic videtur alius auctor; nàm vsum particulæ *Nunquid* non ignorat. L

Ibid. Video magnos latrones) Nota elegantiam scriptoris, quem Augustinum volunt esse, qui nullum nasum habent. L

Serm. 33. Ecce enim, vt scitis, potens erat) & hoc merum commentum videtur. Cur enim alibi Augustinus rei tàm memorabilis nunquam meminit? L

Ibid. Postquàm carnes comedit) Non videtur, nec verè, nec rectè asseri posse. L

Serm. 34. Sic enim fecit gloriosus ille adolescēs Nathanaël) Et si aliquo nomine appellatum fuisse adolescentem necesse est fateri; tamē Nathanaël eius fuisse nomē Euangelistæ tres non scripserunt; vndè autem hic hauserit,nō video. Illud autē quis ferat contra id, quod tres Euangelistæ asserunt, audere hunc afferere adolescentem illum secutum fuisse Christum. L

Ibid. Sic & Maria illa Lazari soror) Quo auctore asserit, quæ hic scripsit? L

Ibid.Nunquid nos etiam hoc idem optamus)

Nunquid non etiam nos hoc idem optamus. F

Ibid. Quandiù Episcopali Ecclesia *grati* non fuimus) grauati. F.

Serm.36.) Sunt inepta mendacia. L

Serm.37. Et ideò si *superbiam* habeat) superflua. F

Ibid. O fratres mei) videntur conficta ab inepto monacho. L

Ibid. Vidimus ibi multos homines, ac mulieres capita non habentes, sed oculos grossos fixos in pectore) grossi sunt qui credunt. L

Ibid. Nihil sumebant, nisi metretam aquæ per diem) Metretæ mensuræ modum si hic scriptor nouisset, nunquam ità desipuisset, vt diurni potus abstinenti Sacerdoti tantam, ac tàm amplam mensuram statueret. L

Serm.40. Abraham sub tribus temporibus tria sortitus est nomina) Vbi autem hoc scriptũ sit non indicauit. Nusquam verò legitur in Scripturis quod sciam. L

Ibid. Sed de *domo* Dei procedit) dono. F

Ibid. *Mortis* seueritas, & cuncta) Moris. F

Serm.46. Ipsi sunt cõtra somitem impetrantes) fomes pro radice peccati non est verbum Augustini. L

Ibid. Quis ergo fratres Angelorum memoria *mente* carebit?) < F

Ibid. & obtenta victoria ad paradisum, vel ad purgatorium per eosdem deportamur) Non puto id vnquam ab Augustino scriptum. L

Serm.47. Quid fecerit illa fœmina Romana Tarpeia) vndè haustum? L

Serm.48. Et ductus sum cum cæteris ad videndum cadauer Cæsaris in sepulchro) si quis ab hoc scriptore quærat, cuius Cæsaris cadauer Augustinus viderit? Puto audacter affirmabit Cæsaris dictatoris. Quid hoc homine facias, cui neque cor vllum, neque frons est?

Ibid. *A* quo recessit tanta iactantia) < F

Ibid. Medici [V] lucrentur) vt. F

Serm.49. Et aliud nunquam *manciperis*) nanciscceris. F

Serm.50.) Hic sermo quamquam Augustinum non sapit; tamen hominis videtur esse grauis, & prudentis, nec vllo modo eiusdem auctoris, cuius superiores penè omnes. L

Serm.55. Et hic sermo, & duo sequentes minùs ineptiarum habent. L

Ibid. Leopardus *capreas, vitis serpentis fœculũ*) Capreolus vitis, serpentes fœniculum. F

Serm.60.) Et hic, & qui sequitur sermo tribus præcedentibus similis videtur. L

Ibid. Nemo ergo dicat non esse martyrium *negationis*) vel negationes. F

Ad Fratres in Eremo de vita Clericorum.

Hos duos libellos de vita, & moribus Clericorum inscriptos fuisse, argumento est Aquisgranense Concil. sub Ludou. Imp. capp. 112. 113. to. 3. & deinceps. Beda quoque 2. Cor. 8. tom. 6. L

Serm. 52. Vt ergo vos non diù teneam, præsertim, quia ego sedens loquor, vos stando laboratis) In initio serm. quomodo conuenit?

Ibid. *Nauiculam* nolui esse Ecclesiam Christi) Nauiculatiam. V.C. Aquisg. Concil.

Ibid. Quomodo impleuit *eos omnes*) os omnibus. V. C

Serm. 53. Cumq; Episcopus legisset dixit) Cumq; legisset, Episcopus dixit. F

In Epiphania sermo de Tempore.

Serm. 1.) Nec Augustini, nec prudentis mediocriter viri videtur esse. L

Serm. 2.) N. V

Serm. 3.) Habet aliquid simile scriptioni Augustini, sed non videtur eius. L

Serm. 4.) Et hic multa sunt Augustini, sed sermo totus non videtur eius. L

Serm. 5. Finiuit in se, *quem* timebamus) quam. F

Serm. 6. [V] Quo pretium non dederunt) Pro.

Serm. 12.) N. V. Cum sit tamen viri grauissimi, & fortè antè Augustinum nati; Bedas tamen citat ex Augustino in sermone Natalis S. Cypriani, quæ infra notaui.

Ibid. *Tacitum* Cyprianum) Tascium. F

Serm. 14. *Præparare*) Præpara te. F

Serm. 17.) N. V. Tametsi multa habet similia August. loca tamen sacræ Scripturæ alitèr citat. L

Serm. vlt.) Hic sermo videtur ab alio auctus sumptis ab Augustino ferè omnibus. L

Obseruationes, Correct. & Coniecturæ in Iustinum Philosoph. & Mart.

Editio Frobenian. Basileæ 1555.

In Apolog. pro Christ. ad S. R. sub iudice Vrbico) Hic fortassè est Vrbicus Lollius, qui Legatus Antonini Pij Britannos vicit, vt Iulius Capitol. in Pio, & sui temporis historiam scripsit, vt Lamprid. in Diadumeno ait, & Africæ procos. fuit; verè Apolog. prædicti Apulei ipsa initio legitur. L

Pag. 145. Postquàm autem Christi doctrinam cognouit tantùm propter confessionem) Deest in græcis exemplaribus integra pagina, quæ restituenda est ex lib. 4. c. 17. Euseb. de hist. Eccles. vt fecit Perionius. L

Apol. 2. Pag. 164. Per litteras petijt ab Herode rege Iudæorum) vel errat Iuftinus, vel locus ab alio corruptus ; nàm antè Herodis regnum ann. 250. fub Eleazaro Pontifice per feptuaginta interpretes Ptolomęi iuffu Sacra Biblia in linguam græcam verfa fuiffe conftat . L

In Quæft. ad Gentiles .

Quæft. 1. Quod Manichæi malè afferunt) Iuftino hæc conuenire non poffe, ratio temporum demonftrat. Manichæorum enim hærefis multò poft Iuftinum orta eft . Quare vel alterius fortè Iuftini cognominis funt,quemadmodum aliæ quæftiones Chriftianis à Gentilibus pofitæ,in quibus Origenis fcripta citantur : vel multa in Iuftini Martyris fcriptis admixta funt, & inferta . L

Quæft.82.Dicta eft autem ab Origene) Hinc difce Iuftini nullo modo effe hæc poffe, vt infra quæft.86. L

Quæft.115. Vt ait B.Irenæus Martyr , & Epifcopus Lugduni) Hæc Iuftini effe non poffunt, cum fcribente Irenæo, Iuftinus iàm obijffet . L

Obferuationes , Correct. & Coniecturæ in Theodoretum Epifc. Cyri .

Editio Froben.Bafileæ 1555.

Lib. 3. De Montanift. Qui fuit *facra Vrbis* in Phrygia Epifcopus) ideft, Hierapolis .

De Nouato . Nouatus autem erat Romanæ Ecclefiæ Presbyter) Hoc falfum eft ex Cypriano epift. 12. lib. 1. nàm Carthaginenfis Ecclefiæ Presbyter fuit . Vide infra hoc eodem capite. Vide Hieronymum in Catalogo. Nouatianus .

Lib. 4. De Macedonianis) De Spiritu Sancto tribuunt Macedonio etiam alij,quod hic fcribit ; fed de filij inæqualitate nemo , quod fciam . Ex epiftola Tharafij, quæ habetur . 1. q. 1. cap. *Eos qui per pecuniam*, apparet nihil illi tale tributum ; fed nec Epiphanius, nec Chryfoftomus , nec Damafcenus inter Græcos quicquam tale de eo fcripferunt ; nec Auguftinus,& alij Latini ὁμοιούσιον pro ὁμοούσιον non Macedonius author fcribitur ; fed Patrum in Concilio Seleucię habito fub Conftantio, vt fcribit Hilarius contra Conftantium .

De Donatiftis.) Quos hic Donatiftas appellat ij funt , qui Circumcelliones ab Auguftino, & alijs dicti funt .

Obferuationes, Correctiones, & Coniecturæ in Philaftrium Epifcopum Brixienfem .

De Hærefibus poft Chrifti paffionem .

Pag. 19. Baffus) Colarbafus fortè, fic Tertull. & Epiphan. Κολάρβασον vocat. L

Pag. 20. Marcion, qui deuictus, atque fugatus à B.Ioanne Euangelifta) Quomodo fieri poteft, vt Marcion Cerdonis difcipulus. Ioannis Apoftoli tempore cognitus effet , cum nec Cerdon antè Hyginum , nec Marcion antè Anicetum cognitus fuerit ? vt Irenęus, Tertull. & Cyprian. docent. L

Catal. Hærefeon, quæ fub Apoft. extiterunt .

Tacianus &c. Poft Decij autem perfecutionē) Non fic Eufeb. in hift.& in Chronicis; nàm M. Antonino Vero regnante cognitum Tacianum fcripfit , ideft , annos ferè 80. antè Decium. L

Pag.23. De Melchifedech)videntur hęc Theodoto pofteriori conuenire. L

Pag.58. A Dño vfque nunc anni CCCCXXX. plùs) CCCLXXX. fortè . Numerum manifeftè corruptum,ità reftituendum neceffariò cenfeo . Vide Conciliorum tom. 1. Interfuit enim Concilio Aquileienfi habito Syagrio , & Eucherio viris Conful. ideft, anno Dom. 387. L

Pag.65. Alij funt hæretici , qui dicunt Dominum in infernum defcendiffe) occafio fumpta ex epift. 1. cap. 3. Petri Apoftoli, quem locum Gregorius Papa epift. 15. lib. 6. explicat teftimonio vfus Philaftrij, & Auguftini, qui cap. 79. de hærefibus hanc fententiam hæreticam recenfuit . L

Impreffõris errata	*Pag.*	*Col.*	*Lin.*	*Corrige*
vel re v probat . F	13.	1.	7.	vel re probat . F
afpiciat . F	16.	2.	17.	*afpiceat*) accipiat . F
Et fuperexulteris &c.) fuperexulteris . L	22.	2.	25.	*Et fuperexulteris &c.*) fuperextuleris . L

VARIÆ

VARIAE LECTIONES, ET ANIMADVERSIONES

In S. Hilarium Pictau. Episc.

Editio Parisiensis sub Sole aureo 1544.

DIE 22. Ianuarij 1561. collegi ex Codice Basilicæ S. Petri miræ vetustatis litteris penè maiusculis scripto, varias lectiones, quæ notantur nota. P

De Trinitate Liber Primus.

Quod *alterum* sine altero) aliud. P

Quibus in saltuosa loca, & maximè *pabulis læta euagantibus* adsit) pabula læte vagantibus. P

Satietas *ex pastuis*) ex pastu. P

Nàm si hic optimus, & *absolutissimus vita humanæ vsus existimabitur*) absolutus vitæ humanæ vsus existeret. P

Hanc *ineptè*, & belluinæ vitæ) inertis. L

Ob quam profectò non ambigeretur ᵛ munus Dei non esse *refutandum*) < ad. reputandum. P

Ipsam, atque ipsa inter se ætatem) Ipsa atque intra se. P

Doctrina, *&* *opere* transtulisse) opere. P

Studio flagrantissimo ᵛ accendebatur) animus. P

Aliqui autem ipsas illas *creaturarū*)creaturas. P

Cum neque incutiam Deo rerum à se conditarum dignam ᵛ arbitraretur) esse. P

Quod esset *ad protestationem* incorruptæ suæ æternitatis) à protestationibus. P

Nàm cum esse ei proprium esset, *qui* manens semper) quia. P

Nonne manus *mea fecit* hæc) meæ fecerunt. P

Introspectus sensu *continet*; quàm exceptus auditu) Intro inspectus, P. continetur. P

Supereminens, & internus, *idest*, circumfusus) idem. P

In tantum omnem *prosequentis* se naturæ infinitatem) persequentis. P

Si sumpsero pennas meas ante lucem, & habitauero in *extremis* maris) postremis. P

Tamen studio adhuc *interiore* ipsam illam) intentiore. P

Et pulchritudine creaturarum consequenter generationum conditor *inspicitur*) conspicitur. P

Pulchrum itàque cœlum, ᵛ aër, *vel ather*, terra) &. P. <

Vt dùm infra sententiam ᵛ sermo est) quam. P

Doctrinæ studijs animus imbutus in secessu quodam, ac *spelunca*) specula. P

Suberat ᵛ omnibus his naturalis adhùc sensus) autem. P

Cum constitutionis nostræ *hac* sola esse ratio intelligeretur, vt quod non esset *quod* esse cœpisset) ea. P. < P

Qui cum & constantem sententiam *suam* pia de Deo professione) sua. P

Quod factum est in eo *vita erat*) est. P

In sua ᵛ venit, & sui eum non receperunt) propria. P

Neque ex corporum *voluntate*; sed ex Deo natos) voluptate. P

Dei autem *virtutes* secundum magnificentiam æternæ potestatis) virtus. P

Videte nè quis vos dispoliet per philosophiā, & inanem *fallaciam*, *&*) < P

Viuificauit vos cum illo *donantis vobis omnibus delictis, dolens*, quod aduersum nos erat chirographum *in sententijs*) donans nobis omnia delicta delendo. P. decreti. P

Quod erat *contrarium* nobis, & ipsum tulit è *medio*) aduersarium. P. de medio. P

Exutus carne, & potestates ostentui fecit triumphantis ijs cum fiducia) Exuens se carne, & potestate traduxit palàm re trisiphans illos. P

Respicit captiosas, & *inutiles* philosophiæ quæstiones) inanes. P

Carnem enim peccati *expertem* recepit) < P

Potentem Dei naturam *ex* naturæ suæ infirmitate moderantium) < P

Sed *infra* finem sensus sui infinita concluderent) intra. P

Idem antea semper *fuerit*, atque sit filius Dei, *neque* in eo natiuitas Dei sit) fuit. P. nè. P

Sed

Sed natiuitatem veram nomini, ac fidei creationis *subycientes*) substituentes. P

In confessione Dei Patris, & Dei Filij *afferemus*) asserimus. P

Coegit species quasdam ex inferioribus tanquam superiorum indices quærere) Cogit. L

Neque naturis carnis, & spiritus, *aut* inuisibilium) < P

Nihil enim incompositum, indigestumque placuit *asserere*) afferre. P

Sed quia nullus *ad* prærupta *conscensus* est, nisi *substractis* paulatim gradibus) per. P. ascensus. P. substratis. P

Vt propè finè scandentium sensu, euntium *posit proficere conscensus*)proficeret ascensus. P

Vt baptizandi in Patre, & Filio, & *in* Spiritu Sancto) < P

Neque opinandum est, extra rationem fidei esse *intelligentia potestatem*) intelligentiam potestatis. P

Expugnans ipsam illam perfidiæ expositionem) Expurgans. P

Vt per *exceptionem* Dei, & vnius veri) professionem. P

Aut *nati veritatem* denegaremus) natiuitatẽ. P

Hos non veri Dei prædicatores *lite* certauit, *cur* Sabellius *subsistentem* filium) iste. P. cum. P. subsistere. P

Quod verus ᵛ Deus operatus est) viuus. P

At verò cum subsistentem Christum antè sæcula hi aduersus eum demonstrant *esse* semper operatum) < P

Post etiam Deum ᵛ verum doceremur) viuũ. P

Ipsam illam *proprietatem* per diuinitatis proprietatem) proprietatis fidem. P

Causas ergo omnes singulorum generum, ità ex Euangelijs *excepias*) excetptas. P

Nec potestas *exhorruerit* naturam) non exeruerit. P

Vt per id non *relinqueretur* impietatis calumnia) relinquatur. P

Non pro his *autem* tantùm rogo) < P

Sicut ᵛ tu Pater in me, & ego in te: vt & *ipsi* sint in nobis) &. P. isti. P

Vnigeniti Dei natiuitatem, & perfecti in eo Dei *ostenderent* veritatem) ostenderet. P

Quia plerunque *blandientes sensum* fallant) blandiente sensu. P

Quæ ad infirmandam vnigeniti Dei *natiuitatem*) Diuinitatem. P

Neque Angeli in cœlis, neque Filius ᵛ nisi solus Pater) hominis. P

Longe alienus sit *nesciens* ab sciente) nescius. P

Quæ à dominatu ignorationis *excepta* sit) excerpta. P

Qui me videt, videt, & Patrem, vel certè *cum* tanta à se diuersitate) < P

Neque Angeli in cœlis, neque filius ᵛ nisi Pater solus) hominis. P

Ab eo ad protestationem veræ, & perfectæ) à Domino, vel à Deo. P

Quia patiendi trepidatio causam *attulit* deprecandi) attulerit. P

Ad Sacramenti religionem nihil inexploratum, nihil tacitum derelinquimus) < P

Sed dictorum omnium pacificam intelligentiã ᵛ singulis, quibusque) in. P

Nec *commendationem* sui orantem alijs veniam dedisse monstrauimus) commendatione. P

Aut *Sacramentum reuelationis* ad Dei contumeliam transtulerunt) Sacramenti religionẽ. P

Sed per eam ipsam veritatem Dei, *quia* ex Deo sit natus) qui. P

Tùm eos ad ipsam palæstram gloriosi certaminis) Quum quos iàm.

Vt in quantum ad æternæ *natiuitatis* complectendam intelligentiam) Diuinitatis.

Quæ vltra naturæ nostræ opinionem sunt *niterentur omnem hanc* maximè dissoluentes) noscerentur, quæstionem hanc. P

De Domino Iesu Christo ratione se *putat* dicere) existimant. P

Et de non extantibus factus est, *vt* quia natiuitas) &. P

Dominus creauit me *initium* viarum suarum) in initio. P

Licet sit præstantior in *generatione* creationis) genere. P

Verum nos nihil nouum, nihil extrinsecus præsumptum asserentes *in* ipso illo) < P

Non id ipsum sit ᵛ, quod antè omnia est) id. P

Nihil de *tota* fidei absolutione deesset) totius. P

Intra *diffinitionem* salutarem Apostolica, atque Euangelica auctoritas) definitionem. P

Teque quod es *patrem*, scilicet, vnigeniti Dei) Deus Pater. P

Vt *extenta* tibi fidei nostræ, confessionisque vela) extensa.

Nos quidem inopes ea quibus egemus præcabimur & *in* scrutandis) < P

Omnes obseratæ intelligentiæ aditus ᵛ pulsabimus) per. P

Sed doctrinæ tuæ studia ad sensum nos diuinæ cognitionis *instituant*) instruant. P

Vltra naturalem opinionem fidei *obedientia prouehat*) obedientiam protrahunt. P

Expectamus ergo vt *trepidi* huius cœpti exordia) trepida. P

Neque non ex te genitum, *qui* Deus vnus es) quia. P

Ex libro secundo.

Euntes *nunc* docete omnes gentes) *nũ* non *&* legit Matth. 28. L

Plena sunt omnia, & perfecta, vt à pleno, & perfecto ᵛ) profecta. L

Nàm, & verborum *significationem*) significantiam. P

Vna potestas *innascibilis* ex qua omnia) < P

Intra

Intra quam *non* sit in Patre) < P
Adorare, scilicet, Patrem, & venerari cum eo filium) Adorari . P
Pro voluntatis suæ *sensu*, non pro voluntatis ipsius absolutione) < P
Aliter *interpretanda*, quàm dictorum *virtus* postularet) interpretantes . P. veritas . P
De intelligentia enim hæresis non de scriptura est, & sensus non sermo fit crimen) De intelligentia enim hæresis est, non de scriptura, & sensui non sermoni fit crimen . P
Nunquid natura filij *cum* continetur in nomine) non. P
Neque *in* filio deesse, quod filius est) < P
Neque *in Spiritu Sancto non extare*) Spiritui Sancto non existere . P
Sed homines *mente perversi* omnia confundunt) perversè . P
Non ex natura autem est *filius*, quando non eadem in se) < P
Pater *autem* quomodo erit) enim . P
Substantiæ, atque naturæ est, *genuerit* in filio) agnoscat. P
Vt Sabellius Patrem *extendit* in filium) extendat . P
Vt Hebion omne initium *filio* Dei ex Maria concedens) < P
Virgo *in carne* susceperit) < P
Quia non in verbo antea existentis Vnigeniti) Quia in verbo non antea subsistentis . P
Nè si ex Patre sit filius) Nisi . P
Tum *de* non extantibus comparando) ex . P
Vt de Spiritu Sancto diversa *nunc* sentiant, qui in largitore eius *& auctore*) < < P
Spiritum Sanctum *nesciendo*) negando . P
Dum *naturas* nominibus adimunt, qui nomina non possunt auferre *naturis*) naturam. P. naturæ . P
Horum igitur infidelitas in anceps nos *ac* periculum *pertrahit*) ad P. protrahit. P
Vt quia malignitas instinctu diabolicæ fraudulentiæ *excitata*) excita . P
Non frustrentur naturæ proprietatibus *nominum*) nomina . P
Tenebras *lumini* inferentibus, *indissecabilia dissecantibus*) luci . P. indesecabilia desecantibus . P
Quibus, *si factu facilè esset cuperent perfecta*) si tantum facile est perfecta . P
Ius ponere potestati, modum *scribere* infinito) Finem . P. circumscribere . P
Ea, quæ *sunt* significata credemus) erunt . P
Ipse in Christo, & per Christum *origo* omniũ) ortus . P
Sed id, quod est ex se, atque in se *continens*) obtinens . P
Semper *antè* æuum, quia tempus ab eo est) ex. tra . P
Curre sensu, si quid ei putas vltimum esse) Excurre . P
Semper autem locum eius intendere ità tibi est, vt ei esse *semper* sinè fine) < P
Nihil tenes *quia* totum hoc habet) < P
Ergo neque totum *ei est*, cui reliquum est) <
Neque reliquum est, *cui* omne quod *est* totum est) < < P
Ita *regionem* intelligentiæ excedit) rationem. P
Hoc *imperspicabilis* naturæ nomen in Patre) imperspicabile . P
Deus inuisibilis, ineffabilis, *infinitus*, ad quem *&* eloquendum [v] sermo sileat) immensus . P. < P. & . P
Et complectendum intelligentia coarctetur) contemplandum . P
Non enim humano modo habet aliunde, quod Pater est; *sed potens in semetipso habere, quod Pater est*) < P
Habens in se semper, vt *Pater* semper sit) < P
Qui solus *testis* fidelis est, sentiamus) < P
Sentiendus est itaque inuisibilis, incomprehensibilis, æternus) De quo scriptum est Deus. P
Quod inuisibilis, [v] & incomprehensibilis, & *immortalis*) est . P. æternus . P
Ratio humana absolutionis occurrit) Rationi humanæ absolutio non occurrit . P
Ergo est *aliquis* non ab eo, cui *alter* non fiat) aliquid . P. antè . P
Quod per enunciationem verbi huius *vindicatur*, *sed* ab altero) vincatur P <
Quantusque est non *loquetur*) eloquetur . P
Credendus est, intelligendus est, adorandus est, & [v] his officijs eloquendus *est*) in P. < P
Euecti *ergo* de impetuosis locis) < P
Plus tamen difficultatis *in* emetiendis est, quàm *in* emensis) < < P
Imago inuisibilis Dei est ille, qui natus est, *&* testatur) < P
Sed neque esse vt cætera *visus* est) iussus . P
Sed neque pars Patris *in filio est*) est filius. P
Et quæcunque habet Pater dedit Filio) < P
Neque *idcirco* existimandus est non dedisse *quia* habeat) < P. qui P
Habet igitur natiuitatis huius vterque *secretum*, *&* si quis) Sacramentum. &. P
Intelligentiæ suæ *imputabit*) imputet . P
Cum tamen, & Pater sit absolutè *intelligendus*) intellectus . P
Nam te quisquis es, qui hæc requiris *non* reuoco) Non . P. < P
Et qui est in sinu Patris) < P
Omnia, quæ habet *Pater dedit Filio*) tradidit mihi . P
Per Prophetam clamantem Spiritum Sanctum) < P. proclamantem . P
Et insere te in hoc *secretum*) secreto . P
Gratulor tamen profectutũ) Tamẽ gratulabor. P
Perfectus à perfecto, quia totus à toto, non diuisio, aut *scissio* quia alter *in* altero: *&* plenitudo Diuinitatis in Filio) discissio . P. ab P. sed P.

Quia

Quia ambo vnum. Deus à Deo. Ab vno ingenito Deo vnus vnigenitus Deus) Quia ambo vnum Deus. A Deo ingenito Vnigenitus Deus. P

Si nihil *poterit comprehendi*. Imò hoc officium fides profiteatur *id quod credit*) potuerit apprehendi. P id vndè quæritur. P

Incomprehensibile sibi esse *se* scire) < P

Et nefas *mihi est* nescire, quod natus sit) est me. P

Sed *legi*. Vbi sapiens? *vbi scribs*? vbi conquisitor *huius* sœculi? In hoc *enim* sophistæ) legimus. P. < P. < P. ergo. P

Hortabor *fortè vos conniuere*, & tacere) vos fortè cohibere. P

Sed hæc ᵛ hæretici confitentur, & pereunt) omnia. P

Consistit *Hebion* mecum in patrociniū) enim. P

Verum mirabilius *fuerit mortuum* excitasse) sit mortuos. P

Quid est istud in principio erat ᵛ) Verbum. P

Pone aliquid, quod voles tua *principium opinione*) opinatione principium. P

Solutus à sœculis ᵛ, vicit ᵛ omne principium) est P. enim. P

Aures *arrigamus ad* cætera: ait *enim*) erigamus in P. < P

Ergo erat, qui esset apud Deum, & quia abest) Est ergo qui erat apud Deum, & qui abest: P

Dices enim verbum sonus vocis est, & *enunciatio* negotiorum) enarratio. P

Sermo in natura *non* habet, vt esse possit) < P

Et eum locuti *erunt* non erit) fuerint. P

Nunquid audieras in Deo, vt sermonem *recondita* cogitationis acciperes) < P. recognitæ. P

Aut falleret rusticum quid esset inter esse, & *intèr* inesse, & *intèr* adesse) < < P

Sed de superioribus nihil sumo *consequentia* sibi adsint) cum sequentia. P

Adijcit namque: Et Deus erat Verbum) Dicit. P

Cum vnum Deum prophetæ *nunciauerint*) Cui. P. nunciauerunt. P

Nihil nec confunditur, nec confertur) Nihil offenditur, nec aufertur. P

Nàm nec aboletur in alterum, & apud *vnum* ingenitum.) < P < P

Omnia per ipsum facta sunt, ergo ᵛ nihil sinè illo est) si. P

Et *in infinito* est per quem quod est) infinitum. P

Tempus enim *est* spatij non in loco, sed in ætate *manentis significata moderatio*) < P. manet moderata significatio.

Et cum ab eo *sint* omnia) < P

Dicere molimur *occurrit, occurrit planè*) occurre. P

Piscator reddidisti auctorem eum socium es professus) < P

Alius est per quem, & alius, sinè quo: *vtrumque* discernitur) < P Quo vtroque. P

Sed *solicitor* de auctore) sollicito. P

Non enim in eo aliud, quod *natus* est, & aliud *est*, quod natus accepit) natum. P. < P

Non postea quàm natus est ᵛ, sed nascēdo Deus extitit) effectus est Deus.

Nascens enim à *viuente* viuus) viuo. P

Secundum prophetam piscator *consolaretur* adiecit) consuleret. P

Cessit sermo naturæ) cessat. P

Quia de *quo* agitur non sæculi res est. *Addatur*) aliquid) qua P. Edatur. P

Miremur hanc in piscatore ᵛ doctrinam, & in eo *eloquia Dei*) Dei. P. Dei eloquentiam. P

Stat enim ᵛ hoc fundamentum validum) in. P

Et optimum *est* quidquid à plurimis incursatum) < P

Habeantque in se virtutem *generalis* auxilij) generalem. P

Magnum est enim *tot in vna, eademque remedia esse quot morbos*) tot in ea remedia esse, quot morbi sunt. P

Et vnum vnigenitum *Deum* filium) Dei. P

Sabellius eundem prædicat, & ipsum *illum* esse) sibi. P

Vt cum eo vnus *sit* ambo) sint. P

Audiet statim de Euangelijs non semel, *neque* iterum) atque. P

Subrepat Hebion *omne* initium filio Dei ex Maria concedens) < P

Clarifica me apud temetipsum ea claritate, *qua fui*) quam habui. P

Et *iterum* in mūdo erat, & *mundus per ipsum factus est*, & mundus eum nō cognouit) < < P

Existant *noueli* apostolatus, *sed* sub Antichristo prædicatores, *idest Ariaui*) noui. P. < < P

Et *Filius*, qui est in Patris *sius*) Filium. P. sinum. P

Tanta in se *sustinens argumenta* veritatis) argumenta continens. P

Et sua, videlicet, Dei inumbrante virtute) & sua Dei, videlicet, operante virtute. P

Vt quemadmodum omnes in se per id, quod corporeum *se esse voluit* conderentur) sese, vt voluit. P

Quid *tandem* dignum à nobis tantæ dignationis affectui rependetur) tamen. P

Inenarrabilis à Deo originis vnus vnigenitus) inenunciabilis. P

Humani partus lege profertur ᵛ ad cuius vocem Archangeli, & Angeli tremunt) & P. atque. P

Assumptione carnis vnius *membra* vniuersæ carnis incoleret) interna. P.

Quod ille *est* Deus in carne consistens, hoc nos viciffim in Deum ex carne *renouat*) < P. renati. P

Ioannes in vocem adhuc ᵛ vtero matris detentus erumpit) in. P

Angelus ei diuinæ operationis efficientiam exponit) Angelus efficientiam diuinæ operationis exponit. P

SpiritusSanctus *desuper veniet* in te) superueniet. P

Nec se humanæ carni immiscuit) Naturæ se humanæ carnis admiscuit. P Nàm vt sunt delicatæ multorum aures, qui Theologos veteres, secuti recentiores, fastidiunt nè dicamexhorrent, ac pœnè abijciunt, ità non facilè Hilarium ferent, quemadmodum etiam Cyprianum non ferunt; ideoque eius germanam lectionem, & in scriptis codicibus integrè conseruatam non patiuntur restitui. Lat.

Vt nè quid per imbecillitatem humani *corporis* diffideret) generis. P

Veluti per vmbram *circumfusa confirmans, vt ad sementinam ineuntis spiritum efficacia*) circumfusa confirmans, vt ad sementinam ineuntis spiritus efficaciam. P

Emmanuelem, idest,nobiscum *Deus*) Emmanuhel P. Deus. P

Proclamat spiritus * per prophetam Angelus *testis* est) Sanctus P. testatus. P

Nouum Magis de cœlo stellæ lumen effertur) Nouum de cœlo Magis stellæ lumen exoritur. P

Gloria deindè in cœlis Deo, & pax) Gloria in excelsis Deo, deindè pax. P

Et post *illam* inanis scientiæ suæ *operationem arcanam*) illa. P. arcana operatione. P

Sic initia nascendi Spiritus Sanctus *desupèr veniens*) superueniens. P

Quia de Patre, & Filio auctoribus *confitendum est*) Qui P. confitendus est. P

Et qui *confessioni* Patris, & Filij connexus est) confessione. P

Imperfectum *enim* est nobis totum, si aliquid * desit à toto) < P. nobis. P

De quo *si quis* intelligentiæ nostræ *sensum requirit*) qui sit P. sensus < P

Misit Deus Spiritum Filij sui in corda *vestra*) nostra. P

In quo signati estis * Et *iterum*) in diem redemptionis. P. rursus. P

Vndè quia est *&* donatur, & habetur) < P

Si responsio nostra displicebit dicentium. Per quem omnia, *& in quo omnia* sunt) < P

Post hæc Pater, & Filius *displicebit*) displicebunt. P

Sinè enim Pater, sinè Filius *&* Spiritus Sanctus est) < P

Cum Samaritana *enim* Domino erat sermo; venerat enim *ratio*, *vel* redemptio) < P

Et nunc eius, qui esset *alienus* mulier respondit * Domine *animaduerto*) alieni. P. dicens P. video. P

Quoniam in Hierosolymis est locus, vbi *adorari* oporteat) adorare. P

Vt non in monte, vel templo *non sit Deus adorandus*) Deus sit adorandus. P

Quia per naturæ suæ virtutem vbiq; est) Qui. P

In omnibus *omnis exuberans*) omnes exuperans. P

Alter in *officio*, alter in honore est) obsequio P

Et muneris, & honoris *expressa* est * cum in Spiritu Deum) significata. P. & P

Spiritus adoratur, *ostendit simile*) ostendens simile. P

Illud Apostoli *est*) < P

Vbi Spiritus Domini, *ibi libertas est, & cuius est* significat) ibi libertas eum,qui eius est. P

Sed non potestis *portare modo*) illa modo portare. P

Et alium aduocatum mittet *nobis*) vobis. P

Ille me honorificabit, quia de meo *sumet*) accipiet. P

Hæc de pluribus ad intelligentiæ viam dicta *sint*) sunt. P

Vnicuique autem datur *manifestatio* spiritus) illuminatio. P

Et vsum maximè necessarij muneris *expectamus*) expectamus. P

Loquimur non *indoctis* humanæ sapientiæ verbis) in doctrinæ. P

Nullus ministerij erit vsus, *&* aures) vt. P

Et nares nisi odor *fragrauerit*) Vt. P. flagrauerit. P

Sed vsus *habeatur* ex causa) habetur. P

Vsque in consumationem sæculi *nobiscum*) < P

* *Et deinceps* præceptorum fide, atque operatione & obseruatione) Adorãdus est, P < P

Ex Libro Tertio.

Æternus non aliundè *quod est* sumens) quid P. < P

Non partè sui *vel diuisam*, vel discissam) < P

Sed incomprehensibiliter, inenarrabiliter, * ante omne tempus) &. P

Per charitatem, atque virtutem natiuitati eius *impartiens*) impertiens. L

Ea autem, quæ eius sunt secundum corpus) est autem quæ ei. P

Tantum in se & materiæ, humilitatis *recepit*) recipit. P

Quia plenitudo *deitatis* in filio) diuinitatis. P

Quod in ingenito, hoc * in vnigenito) &. P

Et creatio non *à se cœpta*, sed ex alio in aliud existens) excepta. P

Vt *in* liquoris natura, & nascatur, & pereat) < P

Alteram sinè damno portionis *suæ contueris*) intueris. P

Edentes in negotio sunt, esurientes *saturi* sunt) saturati. P

Non sensus, non visus profectum *tàm inconspicabilis* operationis assequitur) Tamen conspicabilis. P

Nunc de luxu noctium *vigilatarum* fessis) < P

In

In *cœlis* vocibus laudant, *& laudant*, quia) cœlo. P. < P

Cœlum *formauerit*, astra distinxerit) firmauerit. P

Nobis infirmis, & *ut* carnalibus prædicaret) < P

Ergo per stultitiam nostram *intelligimus hæc intelligibilia*) intelligamus hæc in intelligibilia. P

Sol non occidit, sed refugit, *sed* quid refugisse dico) < P

Sed terra quid fecit ad onus Domini [v] in ligno) nostri. P

Verè Dei Filius erat iste O creatura) < P

Multi enim nos Filij Dei, sed non *talis*) tales. P

Quod *unus* persequentium non negasset) Homo. P

Vt volentem ab *ipso*, qui obediat) eo. P

Hæc ipsa clarificatio *postulata ad* id enim, quod dictum est) postulati. P. < P

Per vicissitudinem dandæ, & *referenda* clarificationis ostendunt) repetendæ. P

Non opinor [v] demutabilis Deus *est*) vt P. sit. P

Qui quam clarificationem *Patris* Filius esset redditurus ostendit) Patri. P

Clarificatur ergo per Filium Pater in eo, quod sit à nobis *per Filium* intelligendus) < P

Caro enim factus est ipse, qui vitæ) Caro autem factus ipse, quod vitæ. P

Sine *spiritu emortuos*, sine lege tenebrosos) spe mortuos. P

Sed in quo tandem *æternitatis vita* est) æternitas vitæ. P

Sed in Cruce [v] hominis mortem Deus vicit) Filij. P

Dei Filius in *infernis* est; sed homo refertur ad cœlum) inferis.

Tanto plus laudis *ex* quo Christus Deus est consequetur) à. P

Per virtutum suarum opera) Per virtutem suarum operationum. P

Qui ex cognitione ignorantium *suscipiebatur*) susceptus est. P

Quo enim Pater non abundat, ex quo sunt omnia) Quid. P

Vel quid Filio deerat, *per quem sunt omnia*, in quo complacuerat) < P. < P

Namque Dei Filius *est*, sed qui erat Dei Filius) < P

Et hominis cœperat esse *Filius*) < P

Ergo quia Filius *est* Verbum, & Verbum caro factum *est*) < P. < P

Et de Cruce *recognitum* vniuersi videbunt) cognitum.

Non *ergo* ignorabatur Dei nomen; sed *Deus* planè ignorabatur) < P. < P

Nam Deum nemo *noscit*, nisi confiteatur, & *Patrem* Patrem vnigeniti) cognoscet. P. < P

Sicut clarificatur per Filium Pater, cum Pater Filij *per Filium* talis) sic. P. < P

Factorum suorum nobis *posuit* exemplum) exposuit. P

Vt per *inenarrabilem* gestorum suorum [v] efficientiam) inenarrabilium. P. inenarrabilem. P

Cum quinque *panibus* saturatis quinque milibus) panes. P

Cum res cernitur, & nescitur, sit, & non intelligitur) < P

In quo comprehēdi id, vndè quæsitum) Quod. P

Quia ingeniti est imago, qui genitus est) < P

Habeas in exemplo operationum, vt crederes Habueras. P

Et quidem fas *esset* non impossibile in Deo opinari) est. P

Et diuinorum *secretorum*, atque virtutum grauem arbitrum consulo) scrutatorem. P

Multis non credentibus: *credo* Thomæ non nisi *contrectatis*) certè. P. retractatis. P

Nisi videro in *manibus eius figuram* clauorum) manu eius fixuram. P

Et *mittam* manum meā in latus eius) mittero. P

Necesse est *ut* corpus, in quo est compunctus attulerit) < P

Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio *discipulorum suorum*) < P

An constructa parietum *penetrans*) pertransijt. P

Et solidam lignorum naturam [v] impenetrabilem *transcurrit*) eorum. P. transcucurrit. P

Sed ecce *assistit* medius) adstitit. P

Noli *nescire*, quod ab ingenito, & perfecto Deo Patre vnigenitus perfectus filius *Deus* natus sit) negare P. Dei. P

Permisceremus *discessus* oceani, & accessus) decessus. P

Certè non fallimus, *quid* si liceret essemus acturi) quod. L

Nanque quia *non* possumus prophana voluntatis audacia) < P

Et *cum* filius dicitur factus pro voluntate) cur. P

Quasi cætera admirari Deum *possum* conditorem mundi) possumus. P

Quia per eum *creata* sunt) cuncta. P

Non *fiat* degener, *vt* natus ex nihilo sit) quia P. aut. P

Quid istis nominibus suspicionem, malitiam, audaciam *interferis*) inferis. P

Non *audis* effectorem terrestrium effecisti) < P

Quid discindis, & *distrahis* Filium à Patre) detrahis. P

Non etiam ad aliquam naturæ dissimilitudinem intelligendam *discernit*) discernimus. P

Non est autem in tantum confitendum *in* prudentia humana) < P

Et in eo *arbitretur* absolutæ rationis formam contineri) apertæ, atque. P

Et idcircò id, quod [v] aliud ex authore subsistit) in. P

Et quàm *infirmus* subsistendi est virtute, tām

sensu sit) infirmum . P

Et idcirco Apostolus sciens naturæ humanæ imperfectam *cognitionem*) cogitationem . P

Non in sermone *se* sapientiæ prædicare) < P

Per quod in ea ipsa *infirmi* sapientiæ suæ opinione desperent) permissa infirmis . P

Stulta esse decernunt , & fideles potestati , ac virtuti Dei omnia *largiendo* sibi) Stultam. P. largienda . P

Quia gentili *ineptia*, humanaque prudentia rationem sublati in Cruce Dei *quærant*) < P quærant . P

Fit stultitia *infidelibus* cum quod naturaliter mens imperfecta) infidelis . P

Vt confusa humanæ *sapientiæ* opinione , ibi salus *reperiretur*) sententiæ. P. reperiatur. P

Et sapientiæ , & potestatis veritate *præcellunt*) præcellant . P

Sed naturæ *nostra* conscientia) < P

Tum per diuinæ sapientiæ prudentiam ad Dei sapientiam *imbuimur*) imbuemur . P

Ex libro Quarto .

Quamquam anterioribus *libellis* , quos v pridem conscripsimus) libris . P. iam . P

Neque hominum *eloquutionem* , neque naturæ humanæ) eloquia . P

Ea, quæ & sentimus , & intelligimus *loquuturi*) loquimur . P

Indulgentire tamen in eo v adoptionis , & nuncupationis affectu) indulgentiore . P. &. P

Vt v præ cæteris sit adoptatus) & . P

Deo potente similitudinem sui ex nihilo *cooptare*) coaptare . P

Ab anterioribus *esse* Episcopis prædicatū) < P

Ita vt in *duos* sit res vna diuisa) duobus . P

Vndè defecta *sit*, nec posse in Deum cadere diuisionis passionem, quia & demutabilis *erit*) est . P. < P

Necesse est *vt* excludendo , quod semper fuerit) < P

Ne per id , quod semper *fuit*) fuerit . P

Ecclesia abominatur, *respuit*, damnat)expuit.P

Per vnum cunctorū *originem & creationē*) <P

Cum ex quo , & per quem ad id , quod creatur v in his) ei . P

Nouit in Spiritu *Deum* Spiritum impassibilem, *&* indefeciabilem) Dei. P. < P

Nè fortè *cadere in eum* corporalium passionum) decidere in eo . P

Nouit v vnum innascibilem Deum) enim . P

Non ipsum *initiabilem* , sed ab initiabili) in initio . P

Aedita namque est sensus nostri professio) Edita . P

Et in *ea* , quod semper fuerit confessione suspicionis) eo . P

Quibus & subsistere Filium v in substantia, qua genitus) & P

Et *doctrinam* Dei *callentibus* viris) doctrina . P calentibus . P

Ad maximam fidei securitatem *vsurpari rationem* intelligamus) vsurpari ratione. P

Secundum planitatem interpretantium *præstitura*) præstatura . P

In obedientiam fidei in omnes gentes *cogniti*) cognitas . P

Quem temporibus suis *ostendit nobis* beatus, & solus potens) ostendee. P. < P

Et Iacobus Apostelus dixerit . Apud quem non est demutatio . Hunc iustum iudicem , quia scriptum est) < P

Deus Iustus Iudex , fortis, & patiens) Et alius Propheta dixerit . Deus Iudex iustus, & fortis , & patiens . P

Hunc *cunctis* procurantem , quia Dominus dixerit) cunctis . P

Et Pater vester cœlestis pascit *illa*) illas . P

Et vnus ex illis non cadet super terram sine patris vestri voluntate) Et vnus eorum non cadit in terram sinè voluntate Patris vestri . P

Hunc etiam *inconceptibilem* secundum quod dictum est) inconspicabilem . P

Etenim *illic* manus tua deducet me) illuc . P

Quis es *Domine* . Atque hæc quis intelligat) Dominus.P. Non. P

Ipso enim , quo Pater dicitur) In ipso enim, quod Pater dicitur .

A communione eorum secundum *hos* filius separatur) hoc . P

Necesse est *vt filius Deus* & falsus , & insipiens) nec Filius , nec Deus . P

Omnē *hunc* sermonem , quo *vsuri* erimus) < P. vsuri . P

Cum quidquid inesse Filio Maiestatis *docebitur*) docebimus . P

Quæ ad deformationem filij de Patre confessi sunt *id* ipsum illud) < P

Quia per eum creata omnia *sunt*) sint . P

Esse *autem* facturam perfectam) etiam . P

Vndè fratres *facti* vocationis cœlestis participes) Sancti . P

Concludunt ergo omnem irreligiositatis suæ doctrinam *istiusmodi*) huiusmodi . P

Et dispositionem inconuertibilem *incommutabilem*) immutabilem . P

Sed non sicut *vnam de creaturis*) vnum creaturarum . P

Nec vt Valentinus *prolatione Patris natum* commentatus est) prolationem natum Patris . P

Nec sicut Sabellius, *qui vnionem diuidit* ipsum *esse* dixit filium) diuidens . P. < P

Nec sicut Hierachas lucernam *dicit* de lucerna, *vel lampadem*) < P. nec lampadam . P

Nec *eum*,qui fuit antè postmodum natum) < P

Sed sicut diximus , *quod ipsi dicunt*) < P

Et esse accipiens à Patre , & glorians *cum subsistente* Patre) ei consubsistente . P

Et

Et quidem Deus *Pater* causa est omnium ꝟ sine initio solitarius) < P. omnino. P
Solus a solo Patre *subsistit*) subsistit. P
Aut aliqui duo non nata principia introducentes.) Aut alij, qui duo nata principia introducunt . P.
Secundum hoc principium *eius* est Deus) cuius. P
Principatur autem ei vtpotè Deus *eius*)cuius.P
Vnumquodque *eorum* ipso, de quo quæritur) eo. P
Et fecit Deus firmamentum, & diuisit Deus *per* medium aquæ) in. P
Non vtique quia complacitum ei est) Non quia ei complacitum est. P
Et *fecit* Deus per quem omnia sunt) facit. P
Eodem, parique nomine, & *in* dicentis significatione, & *in* efficientis operatione) < P
Et fecit Deus ꝟ vbi erit, quod dictum est omnia per *ipsum* facta sunt) & P. cum. P
Et illud Apostolicum vnus Dominus noster) Consequatur & illud Apostolicum & vnus.P
Hæc distinctio iubentis Dei, & facientis Dei *agatur*.) augeatur. P
Et fecit Deus firmamentum, nè tamen hic *quidem* inanis) idem. P
Si sibi *ipsi* dixisset, vt fieret, & rursum ipse fecisset) ipse. P
Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram sustulit *singularis* intelligentiam) singularem. P
Consortium autem esse aliquod solitario *ipse* sibi non potest) ipsi. P
An quæro si cum audias solitarium *vtrum* non ipsum) vtrumque. P
In non eodem verò, neque ipso *reperitur*) reperietur. P
Qui factus est homo Deus) & qui factus est, homo est. P
Atque ita Deus ad communem sibi *cum Deo imaginem, atque eandem*, similitudinem) < P
Quia in diuinis rebus non frequentiùs dicta ꝟ sufficiunt) sed tantum dicta. P
Dixerat enim *iam* ad demostrandam naturæ vnitatem faciamus ad *imaginem*) < P
Ex eo origo est, ex quo *caput* & sermo) cœpit. P
Cum certos ponebat fontes sub cœlo, cum *fortia* faciebat fundamenta) firma. P
Intellige compositionis, vel dispositionis officinam) Intelligis nè. P
Personarum autem ità facta *discretio* est) distinctio. P
Nam in eo, quod dicitur faciamus & iussio *exequatur*, & factum) exequatur. P
Lætatur autem antè eum, quem sibi *significat* adgaudere) significabat.P
Placere ꝟ Patri opera sua gaudet) autem. P
Quòd in consumato orbe ꝟ in filijs hominum pater *lætus* existeret) lætatus. P

Et in filijs hominum ob id ꝟ quia iam) extiterit. P
Post multum namque Dei *id* Abraham allocutiones) < P
Redi ad dominam tuam, & humilia te sub *manibus* eius) manus. P
Et vocauit nomen Domini, qui loquebatur *secum Deus*) ad eam; tu Deus. P
Tota enim iam personarum discretio ne præmissa) Tutò. P
Absolutum, & verum eius nomen *edicitur*) dicitur. P
Ecce exaudiui te, & benedixi *eum*) ei. P
Iam enim ad Agar sermo fuerat, *amplificatio* verò in futurum) amplificabo. P
Nunc enim primum ad Abraham de Ismaël Deus loquitur ꝟ. Ad Agar verò) & ad Abraham Deus loquitur. P
Deus igitur est, qui *&* Angelus *Dei* est, quia *&*, *qui*) < &. P
Scriptura & *per* Abraham Deum esse) ad. P
Dixit autem Dominus clamor Sodomorum, & *Gomorræorum impletus est*) Gomorræ ascendit ad me. P
Noli timere, exaudit enim Deus vocem pueri de loco *id*,quo est) in. P
Benedictum iam Ismaëlem edocetur, & multiplicandum esse eundem in gentem) Benedictum iam Ismaël docetur, & multiplicandũ eundem esse in gentem magnam. P
Vnum adorat, & Dominum confitetur. *Idemque* & adoratus, & confessus ab illo ꝟ tempore) Idem, qui. P. est. P
Iisdem postea de rebus ipsis ꝟ eundem vir ab eo visus alloquitur) ad. P
Contuere *responsionis* effectum; memento tamen virum esse, qui spondeat) sponsionis. P
Vir ergo iste Dominus est, *de quo scriptura dicit* efficiens, quod spopondit) < P
Trium omnium virorum, qui *simul* videbantur) semel. P
Et vidit Loth, & surrexit obuiam illis, & adorauit in faciem in *terra*) terram. P
Hic diuinæ scripturæ historia duos de tribus ꝟ Angelos fuisse) tantùm. P
Ego verè paritura sum) Ergo. P
In tempore hoc reuertar *ad te* in futurum, & erit Saræ filius) < P
Dehinc adest in *Sodomam*, *Gomorram* iusti pœna iudicij) Sodoma, & Gomorra. P
Deus ergo est, qui loquitur, *dicitur*, & de quo loquitur) Deus. P
Quos significatio subsistentes esse *distinguit*) distinxit. P
Angelus Dei, qui *cum* Agar locutus esset) ad. P
Vocem *eius* intelligendam existimas, vtrum cius, qui visus est) cuius. P
Etenim Dei Angelus cum Dominus, & Deus nuncupatur.) Est enim. P

Et cum omnis sermo *Dei* ex persona Dei vsque ad finem cantionis) ei. P

Lætamini gentes cum *plebe* eius) Populo. P

Honorandus est à Dei Angelis Deus) Honorificandus. P

Adorandus est ergo à filijs Dei, & *honorandus* ab Angelis Dei) honorificandus. P

Tuus enim *relatum* est ad auctorem) Relatus. P

Eius igitur qui sinè natiuitate ᵛ est *dignitas*) persona P. < P

Designata videlicet & auctoris *sui*, & ex eo geniti) < P

Vtrumque illum in naturæ eiusdem, & *dignitatis* nuncupatione constituit) dignitate, & domini. P

Quoniam ego sum, & antè me *nō est Deus alius*) nemo est alius Deus. P

Deus ipse sermonis sui testis est, sed v puer eius electus) &c. P

Vnum ergo *duorum* testimonium est nullum *ante se Deum* esse) duum. P. antè Dominum. P

Et hoc ipsum promptum est ex persona ipsius *discere*) dicere. P

Illorum idcireò ait, quia Deus innascibilis à nullo est.) < P

Posce à me, & dabo *gentes tibi in hæreditatem*) tibi gentes hereditatem. P

Deo tamen filio à Patre, idest, ipso *innascibilis* virtutis suæ) innascibili. P

Ego omnibus sideribus præcepi *lucere*) < P

Non cum præmio, neque cum muneribus *dicit*) dixit. P

Nisi id tantùm reliquum sit, vt *impietas professa* se prodat) impia professio. P

Testatur regem per se *excitatum* iustum, & ædificantem) suscitatum. P. < P

Magis namque diuinæ virtutis operationes falsa rerum specie *metientibus*) mentientibus. P

Impiæ religionis honor à seculo, *scilicet*, omni deferebatur) < P

In *magis* itaque, & muneribus labor Ægypti) donis. P

Ostenditur *seculi*, & mundi error) scilicet. P

Qui tandem isti sunt non *in obscuro* est) obscurum. P

Et nullus præter eum videtur alius esse, *qui* vnus est) quia. P

Et cui ergo Deus *dixerit* non est Deus præter te) dixit. P

In quo *habitat*, discernens personæ ᵛ tantùm distinctione) habitet. P. tamen. P

Sed in suo, atque *ex se* genito manet Deus.) à se. P

Decretum hoc in impietatem tuam Dei est) Dictum. P

Deus est enim, quem esse tu Deum *negas*) denegas. P

Ac ne sibi hoc ad diuinitatem filij destruēdam peculiare *deferres*) defenderet. P

Vnigeniti sui *gloriam honore* perfectę diuinitatis impleuit) < P. honorem. P

Caret *contumelia* honoris officium.) calumnia. P

Maximè enim aduersatio eius *plena* confusionis fit) pœna. P

Deum enim Dei filium abnegando non tàm Deum *tanquam* solitario *gloria*) < L. < P

Audi enim *præter* Moysen, & Esaiam) per. P

Qui inuenit omnem viam *disciplina*) scientiæ. P

Post hæc super terram visus est, & *inter homines* conuersatus est) cum hominibus. P

Habes ergo Deum in *terra* visum.) terris. P

Quis ergo iste, qui ᵛ visus est, & conuersatus *est*) in terris. P < P

Alius igitur ad eum non *deputabitur*) deputatur. P

Corruptionem carnis humanæ gloria corporis sui *perimens*) redimens. P

Soli enim hæc vnigenito *Deo* propria sunt.) < P

Et vnus hic in *hanc peculiarem* virtutum suarū *beatitudinem*) hac peculiari. P. beatitudine.

Ex Libro V. de Trinitate.

Non *ignoramus* in *eam* nos contradicendi necessitatem) ignorauimus. P. eandem P

Quod non minus impiè *confirmaretur*, quam negaretur.) crederetur. P

Equidem humani sensus opinione ineptum.) Et quidem. P

Cuius stultæ sapientiæ *sensum* hæretica sublimitas.) sensu. P

Non ignorans quantum in eo *fit*) esset. P

Vt si *sanctitatem* dicti infideliter vsurpati, *conniuentis* taciturnitas) securitatem. P. cohibentis. P

At verò si contradictio præsumptæ impiæ huius professionis *existeret*) persisteret. P

Deum vnum Patrem, & Filium *non* professa confessio.) < P

Specie blandæ, & pestiferæ *simplicitatis* illuderet.) subtilitatis. P

Et per hoc vtriusque rei periculum Dei *Filium Deum* non esse) Deum Filium. P

Quia & *vnitas* alium nesciret) vnio. P

Qui & aditum sibi *demonstrandæ* veritatis acquireret) demonstrate. P

Atque ità non auctoritati *contrarium est*) contra itum est. P

Hinc quoque *secundi* huius libri omnis sermo consistit.) quinti. P

Quin Moyses *vnum Deum* prædicans intelligeret) Deum verum. P

Nulli autem dubium est veritatem ex natura, & *natura* virtute esse.) < P

Et

Et folliculis *excussum*, *& in far* comminutum, & in *panem* coactum) decussum,& in farre.P. pant. P
Ne non interposita sponsione *de* vnius veri Dei) Dei. P
Creatio igitur mundi *priusquam* & Dei cognitio suscepta est) postquam. P
Quæro in quo ei veritas Dei desit, cui non desit *Dei*) < P
Vidit enim Deus, *quod* bona sunt) quia. P
Nec nomen demutauit in eo, *in quo* tantum *dicentis*) < P. dictorum. P
Nec Deus *nuncupatiuus*; sed Deus verus) connuncupatus. P
Et non necesse est aliquid è diuersò *demonstrare*) monstrare. P
Hoc mihi de eo creatio mundi loquuta est)Hoc mihi de Creatore mundi Genesis loquuta est. P
Exequatur Deus Deo nomine ᵛ, exequatur veritati veritas *opere*) dictorum. P. operum. P
Vt significatio *est* Dei potentis in dicto). < P
Qua auctoritate naturæ veritas *vel diuinitatis* denegetur) < P
Ipsa illa prima *euadentis* in hoc prophanum irreligiosumque iter.) vadentis. L
Verba sensum enunciant, sensus ᵛ rationis motus) est. P
Communio autem falsò, veroque non *conuenit Deus qui*) competit. P. < P
Vna enim est imaginis ᵛ ad quam homo creatus est: *species*) similitudo. P. < P
Manente inter vtrunque *&* facti communione) < P
Nondum absoluendæ huius quæstionis mihi *tempus* est.) sermo. P
Nunc interim hoc *tenemus*, an *iste* verus Deus non sit.) teneamus. P. < P
Vnum enim sunt, ad quorum imaginis, & similitudinis *vnum* est homo) vnus. P
Vt veritas ᵛ sibi cohærens non demutetur.) semper. P
Quia nemo filio dictum *denegat* ad imaginem & similitudinem) negat. P
Vt hominem ad imaginem Dei Deus *figurans & Deum*) figuraret, vt. P
Qui in opere efficiedo intelligebatur Dei filius) Deus. P
Vsa *est* in nuncupatione primum naturæ nomine) < P
Non potest non *in* vtroque consistere) ex. P
Angelus Dei ad Agar *de Deo* loquitur, & idem Angelus) < P
Vrens autem ignis illi ministri eius sunt sui autem spiritus) Vrens igitur ignis ille ministri eius sunt, & veniens spiritus. P
Vt ex vno consistat in vnum *atque* per vnum nō discernatur *ab* vno) quod.P. ex. P
Atque ita vnum sint per *vnum vt* vnus ex vno est) quod. P. < P

Quamuis inconsiderata festinatione descendimus ᵛ nunc quoque) &. P
Quod enim ignis est non potest esse *ne* verus sit) nisi. P
Nec natura manens in eo potest carere, *quod* vera est) quo. L
Non potest id etiam esse, quod Deus est, quia si natura non sit, non naturæ competit nomen) Etiam id esse, quod est non potest, qui si natura non sit, naturæ non competit nomen. P
Sed natio viperarum cōfessionis *tuæ hostis* existis.) fuę hęres. P
Per quam Deum, cui *credidit*, adorauit.) crediderat. P
Tuo te *impie* teneo mendacio) impio. P
Qui secundum plenitudinem temporis esset in homine *gignendus*) generandus. P
Namque ad visum species *præfigurata* veritatis assumitur.) < P
Mox etiam hoc *est*, quod *est* visus, & natus est.) < < P
Proficit assumptę ad contemplandum formę ᵛ) species. P
Cum in homine nobis aut *conspicitur*, aut nascitur.) videtur. P
Institutus interim ex lege ordinem prosequamur, probaturi postea ex Euangelijs, verum Dei filium)Institutum interim ex lege ordinē persequamur; probaturi Deum posteà ex Euangelijs, verum enim Dei filium. P
Namque cum Abrahæ homo visus est, & Deus *adoratur*, & iudex *prædicatur*) adoratus. P. prædicatus. P
Quin Deum verum adoraret,*quem* Deum intelligens adorabat) qui. P
Ad intelligentiam *veri* fidei difficultatem. Angustum enim *irreligiositatis* sensum)veræ. P.irreligiositate. P
Vt quæ ad Sacramentum salutis humanæ Deus in *hominem* nascendo) homine. P
Dum opus salutis suæ non intelligit Dei esse *veritatem*) virtutem. P
Vt ex *nobis* Christus Iesus in his passionibus Deus ᵛ sit) vobis. P. verus. P
Quod per assumptam infirmitatem non *admittat* Deus esse) amittat. P
Adesto ᵛ nunc mecum fidei tuæ spiritu aduersus venenata)Adesto. P
Tenes in *gestis* luctæ tuæ hominem infirmum.) gestu. P
Non hoc oculis tui corporis cernis, quod *vsu* fidei tuæ sentis) visu. P
Iacob in lucta es ᵛ post fidem postulatæ benedictionis Israel es.) nàm. P
Nec homo efficit quin qui homo est Deus sit.) Nec homo infirmus efficit quin qui homo est, Deus non sit. P
Nec qui Deus est non Deus verus *est*) sit. P
Et benedicit, transferens nuncupando) & benedi-

ncdicendo & transferendo, & nuncupādo.P
In visu *somni* Beatus Iacob Deum viderat) somnij.
Et domus Dei, & porta cæli, locus esse *hic* visionis ostenditur) < P
Surge, & descende in locum Bethel, & habita ibi, & *offer sacrificium*) fac ibi sacrarium.P
Qui visus est tibi cum recederes à facie Esau v) fratris tui. P
Aut quæ in vtroque naturæ diuersitas *est*, vbi eiusdem naturæ) < P
Namque honorandus esse nō intelligitur,nisi iste docuerit honorandum) Nàm. P
Hic *ianua est*, *et de se in Euangelijs testatus est: hinc Dauid cæli portam profitetur in psalmo*) < P
Habet *ergo* dispensatio sacramentorum *suorum* ordinem.) < P. suum.P
Ad Dei honorem per Deum, *qui & vita est, & porta docemur*) < P. ducimur. L
Quæro quomodo Deus filius *honorem sibi* Dei *postulant à se* posset) < P. à Deo. P
Quum præsumptio diuini honoris naturæ in se diuinæ protestata sit veritate? Hanc autem post Sacramentum in initio cum Iacob iusté loquutus est, qui etiam antè assumptionem carnis & visus est,& via Dei Deus adorandus esset, & porta non est de Deo) Nihil habet.P
Vt se in cœlestem cognitionem suis viribus afferat) Vt se ad cœlestem cognitionem suis virtutibus hæc *ferat*. P. efferat.L
Habes dispensationem in Angelo v quia in Angelo officium est) Dei. P
Nunquid non verus est Deus Abrahæ, & Deus Isaac, & Deus Iacob.) < P
Et nē adoptiui nominis *vtereris occasione*) fureris occasionem.
Quid ad hæc *inefficax heretica impietatis stultitia*) infelix hæreticæ stultitiæ.P
Et contra *cur* tantorum Patriarcharum scientiam generosi seminis) < P
Nisi forte negabis,quod de *Deo* Moyses locutus sit.) eo. P
Qui cum negare volueris,audies verbi Dei)Quod cum negare voles. P
Aut forte falsum hoc, & adoptiuum potiùs v naturæ suæ nomen est.) quàm. P
Et à populo orato ad loquendam *Moysi* confessam sub voce) Moyse. P
Moyses *in* montem adijt diuinorum, & cœlestium sacramentorum) < P
Cum Deum, & Deum v dominum lex loquuta sit) & dominum &. P
Et in creando mundo *obedientem* dictis Dei) obaudientem. P
Et in figurando homine communis secum, & Dei imaginis *dominum*) < P. Deum. P
Vt per id vnum Deum locuta lex esset, essetque in filio Dei Dei nomen) Deo.P
Sed intelligimus v vnum, & eundem Deum verum) Deum. P
Sic *stulta mundi sapientia* fallis) stultam mundi sapientiam. P
Professio tua sic putatur pia *quod* magis impia est, sic vera *quod* falsa) quo. P. quo. P
Cum tamen Deum non neges, Deum *tantum* non natura confitendo) tamen. P
Potes auferre nominis veritatem) Potestas aufert nomini veritatem. P
Si autem verè Deus natus est, quæro quomodo possit non *verus* esse) verè. P
Quomodo quod non est non erit, cum quod est non possit esse *vt* non sit.) nè. P
Impietatem mendacij tui prophetica *professione* commineam.) confessione. P
Neque v Sabellij hæresis ipsumPatrem sibi & *Filij* professa) sicut. P. Filium. P
Relinquetis *ergo* vos nomen vestrum, in *lætitia*) enim. P. lætitiam. P.
Et rationem nouitatis ratio *falsitatis* inducit. Cum enim antea *tantum* de Deo prophetiæ extitissent) veritatis. P. tantæ. P.
Et per hoc *Dei* filium ignorātes Deum tantum) Deum. P
Deindè *adiecit*. Ecce qui seruiunt mihi exultabunt in lætitia) subiecit. P
Secundum superiorem sensum etiam *nunc* futuri.) nūm. P
In clamore, atque v vlulatu per dolorem cordis.) in. P
Quod nomen suum electis Dei *relicturus* sit) derelicturus. P
Nempè Israël v ad quem tum erat sermo) est. P
Equidem testatur Apostolus: Qui spiritu, non littera.) Et quidem. P.
Et quod est hoc nouum nomen religionis,quod *benedicitur* super terram) benedicetur. P
Si à sæculis Christiani vocabuli antea beatitudo nunquam fuit: nunc nomen nouum non est) Si à sæculis Christiani vocabuli nomen antea benedictum vnquam fuit, nunc nouum nomen est. P
Si verò hoc sanctificatur pietas nostra in Deū) Sin verò sanctificatum pietatis nostræ in Deum. P
Absoluta sermonis *Euangelici* fides) Ecclesiastici. P
Et per seruitutis v professionem benedictæ) tuæ. P
Quamquam igitur omnis hic *propheticus* sermo) prophetiæ. P
Et quis gentium est, *qui* non inuocauerunt.) quæ. P
Deus exacerbatus v super non gentem.) est P
In zelum incitat infideles, & intellige.) In zelū incitatus infidelis tu vide,& intellige. P
Hæc *si* stultitia,atque impietas hæretica ad fallendum) < P
Ad Sacramentum passionis Dominicæ, & Euangelicæ fidei tempora *prædicante* tunc
cum

eum) prædicantis tum cum. P

Aduentum Domini in *carne* non intelligentis exprobat) carnem. P

Omnis enim quicunque inuocauerit nomen Domini *saluus erit*) saluabitur. P

Quomodo *ergo* inuocabunt eum, in quem non crediderunt) < P

Quomodo ᵛ audient sine prædicante) autem. P

Quomodo *autem* prædicabunt nisi *mittantur*) < P. missi fuerint. P

Quàm speciosi *sunt* pedes eorum, qui annunciant pacem ᵛ) < P. & eorum. P

Tota die *extendi* manus meas ad Populum non audientem) expandi. P

Quis in tertium cœlum incorporeus, an corporeus ingressus) Quis cœli circulos incertum in corpore, an extra corpore egressus. P

Hæc nesciens dicta, gestaque esse à Deo vero, ᵛ & intelligentiam Dei veri à *Deo* vero eius, & electo Apostolo) ad. P. < P. < P

Vidit enim gloriam Dei, cuius *pronunciauerat* mysterium) prænunciabat. P

Hæc autem dixit Esaias quando vidit ᵛ honorem eius) gloriam, &. P

Ità tamen, vt & seruientibus sibi nomen nouum *vocetur*) < P. inuocetur. P

Negat enim nouo confessionis ᵛ, impioque consilio) suæ. P

Prius confitendus est ᵛ Pater) Verus. P. &. P

Ex propheticis dictis perfectæ huius vnitatis fides est *astruenda*) extruenda. P

Vt in quibus *superiori* libro Deum Filium docueramus *in* ipsis) superiore. P. < P

Et erit radix Iesse, & qui *surget* regere gentes, in *eum gentes* sperabunt) exurget. P. eo. P. < P

Et Apostolo id ipsum *in* dominum nostrum Iesum Christum) ad P

Neque enim aliud, quàm Deus *subsistit*, quod non aliundè, quàm ex Deo *Deus subsistit*) subsistit P. < P. subsistit. P

Quia non ex alia genitus, neque aliud, quàm Deus est, quia non est aliundè, quod genitus est.) Quia non est aliundè, quod genitus est, neque aliud, quàm Deus est ille, qui genitus est. P

Neque abest à se, quod viuus gennit ᵛ vitum) in. P

Per hoc *vtique* subsistentis ex Deo Dei Sacramentum) itaque. P

Non est enim natura diuinitatis alia, vt præter *eam alius* Deus sit) se vllus. P

Deus est *vt* per id, quod ipse Deus, & in eo Deus est, & non est Deus) < < P

Vt enim per Moysen ex persona vnigeniti Dei ᵛ dicta pleniore ad *intelligentiam* confirmarentur profectu, rursum *sermonem*) intelligendum. P. sermone. P

Et nomine ad Ioseph per Angelum nunciato *confiteretur*) confiteretur. P

Deus Israël Saluator subsistentem in eo Dei naturam *intelligens*) intelligentes. P

Post hæc *super* terram visus est, & *inter homines* conuersatus) supra. P. cum hominibus. P

Quid diuersum, & *indiuersum* sub vnius Dei ementita religione) non diuersum. P

In his *ergo* si vnum magis, quàm solitarium Deum *intelligis*) < P. intelliges. P

Quæ Patrem in filio *confitebitur*) confitetur. P

Extra cognitionem Dei es Deum in *duo* esse non confitens) Deo. P

Ex Libro Sexto.

Asperrimoque tempore scribere ᵛ, hæc aduersum vesanam) &. P

Etiam si se *intelligat*, tamen exurgendi pudore) cognoscat. P

Habens hoc *impudentia*, vt quod errat, prudentiam velit) imprudentiæ. P

Præter studij mei, atque officij necessitatem, *qua hoc* Ecclesiæ) quam vt. P

Quo in laqueum *aues solent illici*) solent aues inlici. P

Emersit enim pestifera, & lethalis *populis proxima* lues) populo proximè. P

Cum populis suis *repens* vrbium vastitas) repentina. P

Aut frequens bellorum, & funeris mortis) Aut frequentes bellorum, & funebres mortes. P. Aut frequens bellorum, & furens motus. L

Hoc solum *perit*, quod sibi deperit) deperit.

Negat enim *negat* furens hæresis Sacramentum veræ fidei) < P

Cum infidelitatis *suæ* expositionem, vt *in* superioribus libris continetur) < P

Nouimus enim vnum solum Deum) Nouimus vnum Deum solum. P

Sed non sicut *cæteras facturas*) cæteræ facturæ.

Validissimè ad impietatis *professionem* communitis) defensionem. P

Quod ex Patre exiui, & veni velut *Patrem* eius) partem. P

Existimauimus in quarto iàm libro, licet omnem editionem huius hæreseos conscriptâ) Existimauimus quarto omnem in primo licet libro errorem huius hæreseos conscribentes. P

Inuitis licet, & contradicentibus *sensum veritatis eliciat*) sensu veritatis eluceat. P

Dicunt ergo *exemplum blasphemia*. Nouimus vnum Deum) < P

Inconuertibilem, *immutabilem*, iustum, & optimum) indemutabilem. P

Hunc Deum *genuisse* Filium vnigenitum antè omnia sæcula) generasse. P

Sed non *sicuti* vnum de creaturis: facturam, sed non *sicuti cæteras facturas*) sicut. P. sicut cæteræ facturæ. P

Nec vt Valentinus prolatione natum Patris) Nec quod Valentinus prolationem Patris natum. P
Sed nec sicut Hierarchas lucernam *dixit* de lucerna, vel lampadam) < P. lampas. P
Nec *eum*, qui fuit antè postmodum natum) < P
Et glorians * cum subsistente Patre) ei. P
Sed sine tempore antè omnia natus, solus à solo *Patre subsistit*) < P. subsistit. P
Aut simul non factus cum Patre *fuit semper*, nec simul cum Patre) < P
Aut aliqui duo non nata principia introducentes) Aut alij, qui duo non nata principia introducunt. P
Propter quod, & antè Filium est, *sicut & à te* didicimus) sicuti à te. P
Et *gloriari*, *& viuere*, & omnia ei sunt tradita secundum hoc principium *eius* est Deus) Glorians, & viuens. P, cuius. P
Et diuisibilis, & conuertibilis, *& mutabilis*, & corporeus) < P
Ingerunt enim nobis primum nomina veritatis) Ingeruntur. P
Ex Euangelicis, atque Apostolicis est *praestanda* doctrinis) praedicanda. P
Aut emendandas putet humanae *opinionis prudentia*) opinione prudentiae. P
Per id ipsum proditum *fit*, & reuelatum, *&* ad blandientis) < < P
Neque de natura, & in *naturam* Dei Deum ex Deo natum) natura. P
Valentinus *prolatione* natum Patris commentatus est) prolationem. P
Vt sub specie haereseos *valentiniana*) valentinae. P
Tunc prolatum Dominum Nostrum Iesum Christum mysterio *occultatae* voluntatis asseruit) Tum. P. occultae. P
Nescit enim aliud, quàm vnum Deum Patrem) Scit verò nihil. P
Per quem omnia *sunt*, natum ex Deo Deum) < < P
Sed natus ex Deo *Deus* est, & quod nascitur id ipsum secundum humanae *intelligentia* sensum) < P. naturae. P
Ità vt prolatio *ipsa* natiuitas esse existimetur) < P
Prolationes Dei natiuitas *existimanda*) aestimanda. P
Manichaeus *autem* abrupti in improbanda lege) enim. P
Quod in eo diuinae naturae proprietas *non* inesset) neque. P. < P
Quid vesanas *sollicitudines* ementita religionis specie) similitudines. P
Manichaeum secundum haereticae insaniae *praedicatores pia*) praedicatorem pia. P
Infer calumniam *temeritati* vsurpatae scientiae) temerè. P

Per quod, & portionem vnius substantiae *addit* ad Filium) odit. P
Sed *seposita* pleniore singularum responsionum absolutione) reposita. P
Nec sicut Sabellius, qui vnionem *diuidens*) diuidit. P
Nobis autem in confessione *natiuitatis* est) natiuitas. L
Quod autem non aliundè, quàm ex Deo *manet maneat*) manat manet. L
In ea * veritate, qua Deus est) sit. P
Neque aliud ipse est, neque aliundè, quod est) Neque alius ipse, neque aliundè, quod Deus est. P
Nè fortè suspitiosis magis, quàm veris *sollicitudinibus maleuolus*) similitudinibus malibolus. P
In quem se exitum *promissio* tàm subdoli sermonis instruxit) praemissio. P
Sed nec sicut Hierarchas lucernam de lucerna, vel *lampadem*) lampas. P
Postmodum natum, vel supercreatum *in Filium*) Filio. P
Tanquàm esset substantia exterior, vt *oleum* in lucerna) olei. P
Lumen ex se *vtrunque* protendens) vtrinque. L
Nec ademerit quod accepit, sitque *vterque* vnum duo) vtrunque. V. C. P
Dùm ex eo, quod est nascitur, *& quod nascitur*, neque aliundè) < V. C.
Nihil corporale secundum nos nihil *inane* in Dei rebus) inanium. P
Non *continentur* vt lampas, & lampas, aut lychnus) continetur. P
Sed ex lumine luminis *natura*. *V nitas* est) naturae vnitas. P
Iàm verò in eo quanta haereticae *stultitia*, & quàm callida professio) astutiae. P
Postmodum natum, & supercreatum in *Filio*) Filium. L
Si ex nostro loquimur *in eo* insolentes sumus) < P
Nec eum, qui fuit antè, postmodum natum) Non. P
Sed quae *in Deo* manebant *, & manent) < P. Deo. P
Non ergo, qui *non* erat, natus est) < P
Atque in his, quae Dei erant, Deus natus *exi-stit*) extitit. P
Temperauit se, quantum *putat*, hereticus sermo) potuit. P
Vt in eo, quod non fuit antequam *nasceretur*) nascitur. P
Quia nasci, qui erat, non potuit) Quia nasci non potuit, nisi qui non erat. P
Neque qui *antea* esset nascendi causam *per* quā esset) antè. P. post. P
Sed subdole *adde* negandā ex Deo Patre) ad. P
Euadere voluisti, * quod Deus ex quo Dei Filius natus est, erat maneret*que*) nè. P. < P

Sed

Sed vt ex Deo; *qui erat* Dei natiuitas intelligeretur) < P

Sed irreligiosos æstus suos calor hæreticus non continet, *vt* per id, quod ait) < P

Non enim corporalium consistens Deus, cum generationem Filij commemoraret, ait) Non enim membris corporalibus consistens Deus cum generationem Filij cōmemoraffet, ait. P

Vtrum ambiguitatem reliquerit *quin* intelligeretur) qui. P

Quæ nec extendi, nec protendi possit *opponis*) exponis. P

Sed in substantiam alteram *conditus* ipse tanquàm vnigenitus) conditio. P

Vt creationis indultæ *sibi* habeat substitutionem) < P

Ego dixi Dij estis, & Filij altissimi omnes *vt* vtatur) < P

Sicque *tecum* Filius ex adoptione) potiùs. V.C.

Primogenitus ex ordine *totius* creatio;) totus. V.C.

Quia *generatio* eius non naturalis) creatio. P

Ex Deo natiuitas sit; sed *substantiæ creatura*) substantia creaturæ. P

Et me terram, ac cinerem, charitatis tamen tuæ *religioni*) religione. P

Bonum mihi *statueris* esse, quod natus sum) instituеris. P

Cognoui tecum illic *Deum* non alterum in natura) Domine. P

Sed ex *virtute* naturæ dùm quod tu Deus es) veritate. P

Filium tuum ex te ingenito Deo vnigenitum Deum, *&* hominem) < P

Et qnem in te *manentis* ex te natiuitatis natura retineret) manantis, putarem legendum, nisi id verbum viderem semper citatum ab Hilario tanquam alienum á mysterio natiuitatis, & substantiæ Filij, vt infra aduersus Arium. L

Daniel temporum conscius, & prophetarum consecratus chorus, & v omne prædicationis) ad. P

Ab his *ergo* quæ teneo edoctus sum) ego. P

Quia in his nec emendari possum, *sed* commori possum) &. P

Tardè mihi hos *pijssimos* quantum ergo arbitror) impijssimos. P

Omnipotentem te scio, nec consciæ *sibi* tantùm) nisi tibi. P

Sed non aliud in eo, qui ex te est Deus credam inesse, *quàm tu es*) quàm tuum est. P

In reddendæ potius *rationis mysterium decidat*) rationi ministerium decedat. P

Vt primũ Dei Filium v esse doceamus) Deũ. P

Hoc vel potissimum *doceatur esse* quod Dei Filius est) dicatur. P. < P

Nec *baptizandi* sub Baptistæ professione virtus) baptizati. P

Filios *genui*, & exaltaui; sed non legeras) generaui. P

Et hæc quidem paternæ vocis significatio *eo* fuit) ea. P

Non enim alia æternitatis *vita est*) via. P

Non ad confirmationem honoris *charitas* conspecta satis fuerat) claritas. P

Adest *autem* authoritatis paternæ professio) tamen. P

Tamen & Filij *de se* professio de se credenda decernitur) < P

Vt paternæ vocis confirmatio audiendi à nobis *Filij* postulet obsequelam) < P

Quare me dereliquisti? & multa alia *istiusmodi*) huiusmodi. P

Proprietatis nomina sequuntur) Professionum nomina sequentur. P

Hoc sint, quod nuncupantur, tamen nè *aut* adoptionis) < P

Videamus quæ *proprietates* per Filium ad Filij nomen) professiones. P

Omnia mihi tradita sunt à Patre v, & nemo nouit Filium) meo. P

Neque Patrem quis*quam* nouit, nisi Filius) < P

Non enim nisi per mutuam *testificationem* cognosci) significationem. P

Vt *perfic am* ea, ipsa opera, *quæ facio* testimonium perhibent) faciam. P. < P

Sed etiam *veritatis* docet esse se Filium) virtutibus. P

Quid infertur hodiè *calumnia*, vt adoptio nominis sit) calumniæ. P

Cur non videatur esse in eo, *quod est Filij* veritas) idest Filij. P. < L

Proprietatis *enim* in his significatio nulla est) < P

Nec sanè quicquam de se minus Filius *hac* paternæ) à. P

Si opus *in eo* creationis est, vniuersa quoque, quæ creantur) < P

Scilicet, vt verus Filius ex natura *Deo* sit) Dei. P

Nàm omnia *à Deo* per virtutem creationis existunt) ab eo. P

Sicut *non* idem est, neque me feitis) hoc. P

Et quomodo negabat ab his vel ipsum *&* vndè *ipse* sit) vel. P < P

Nisi id vndè est ad naturæ suæ *referret auctorem*) refert auctoritatem. P

Vt etiam vnigenitum Deum ex nihilo substitisse *sis* ausa mentiri) sit. P

Ab eo ergo, qui misit est ille, qui missus est v ab eo est) &. P

Nec natum intelligit, qui *putabit* ex nihilo) putauit. P

Nesciunt planè, nesciunt, quia naturam nomini adimunt, *quia* nescientes) qui. P

Qui se Dei Filios confitentes Patrem sibi Deũ dicerent non v improbauit) solùm. P

Ego enim *à* Deo exiui, *&* *veni*) ex P. < P

Nec hæc Impia professio *piè* sibi assumit Deum Patrem) < P

Non vtique dici potest, *id ipsum esse ex Deo exire*) id ipsum in Filio esse à Deo exisse. P

Non *à* se sibi esse originē docuit cum ait) < P

Natiuitas itaque eius, & aduentus ostenditur cum absolutissima *significatæ*)significandæ. P

A Patre enim venisse, & ex *Deo* exisse, non est significationis eiusdem) eo. P

Et quantum interest *inter* nasci, & adesse) < P

Filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum ab Apostolis *traditum*) ereditum. P

Aliud in eo aliquid potiùs, quàm naturam *intellexit* natiuitatis) intellexerint. P

Obiurgato etiam Philippo cum de Patre *requireret*) quæreret.

Cur per operum virtutem Patrem in se v, & se in Patre *esse* nesciret) esse. P. inesse. P

Et ad id, quod à Deo exisse v dixit) se. P

Nunc primum vos veri intelligentiam *assecutos*) adsequi. P

Videratis vtique nuptiales aquas, & *in eisdem* nuptiale vinum) easdem. P

Et naturæ paruitas famem pellens profecerat in *eisdem* copiam naturæ) eiusdem. P

Reuiruisse *manus aridas* conspexeratis) manum aridam. P

Fœtens Lazarus constiterat ad vocem, & *sepultus vocatur*) e sepulcro vocatus. P

Et vitæ *citò* fuerat egressus, & adhuc odorem mortis) citiùs. P

In sensum narium spiritu agente ipse iàm viuus *extiterat*) adstiterat. P

Verum esse, quod à Deo exiuit v cum voluntatum *vestrarum*) &. P. nostrarum. P

Tanquam ignarus interrogat cum omnium v cognitor est) occultorum. P

Per hæc enim omnia, quæ *veritate*, ac natura Dei agit) virtute. P

Naturam in eo Dei v operibus cernentes, naturæ *veritatem*) et. P. virtutem. P

Per quod ea, quæ Dei sunt potest, atque agit, *plenaque fide testificantur*) < P

Non enim naturam Dei à Patre venisse; sed *à Deo* exisse) ab eo.

Non ad id tantùm responsum est, cum dicunt) Nàm. P

Profitendi *enim* contestationem intelligentiam veritatis elicuit) autem. P

Nunc v *primum cœperunt aduertere cum illum*, sinè prouerbijs profitentur *esse* locutum) secum. P. < < P

Non enim idem est substantiam, cœpisse, & Deum exisse de Deo) ex Deo. P

Et natiuitatis huius *scientia* licet non subiecta verbis sit) conscientia. P

Habet tamen in doctrina Filij v fidei securitatem) Dei. P

Per Sacramentum regenerationis *in* Filios Dei nasci) < P

Hoc Filio *deferente*, quod est v commune Sanctorum) deferens. P. in. P

Quid istud est, quod nunc *in* Petro Pater reuelat) < P

Petro reuelauit, vt diceret: Tu es Filius Dei v) viui. P

Christum non creaturam *nouit* ex nihilo mentiri) < P

Qui iterata à se dilectionis in Deum *postulata* professione) postulatæ. P

Supereminentem v beatæ fidei suæ confessione *locum* promeruit) gloriam. P < P

Quam vim affers dictis gloriosis? Filium Dei confessus) Quam vim affers dictis? In gloria enim Filium Dei confessus. P

Hinc Regni Cœlorum habet *clauem*) claues. P

Sacramentum occultatum à sæculis per reuelationem v didicit) Dei. P

Nomen Filij adoptione meruisti, & *quia* non ex Deo natus es) qui. P

Propitius tibi *Dominus*, non erit istud) Domine. P

Hæc nunc *nobis vobis* prædicatoribus reseruaret) vobis nouis. P

Necesse est, vt ea, quæ v creaturam potius ex nihilo confitebitur) eum. P

Claues Regni Cœlorum non v adepta, & extra fidem, ac *virtutem*) sit. P. veritatem. P.

Nec Ecclesia sit *vlla*, nec Christus) illa. P

Relictis deputatus, dùm non neque mori dicitur, & manere) Relictus, & deputatus, dùm non mori dicitur, sed manere.

Naturæ fides non satis explicata videbatur ex nomine *Filij*) < P

Præter Filium enim, & vnigenitum *nihil* cognominans) < P

Quæro quid *significatio ista vnigeniti sibi* postulet) vnigeniti significatio sibi.

Nec *enim* ignorauit hæc blasphemiæ nomina dicens) < P

Vt Filium suum vnigenitum daret v vt omnis) pro eo. P

Et pro mundo *id* dedisse, quod Mundi est) < P

Deus diligens Mundum Filium non adoptiuū, sed suum, *sed* vnigenitum) < P

Hinc *pietas* est, natiuitas est, veritas est) Hic proprietas. P

Hinc dilectionis, & charitatis fides, Mundi saluti, & Filium, & suū, *&* vnigenitum) < < P

Quid *ais* tu assertor creaturæ) agis. P

Nunquid non naturæ res ista omnis est, & quā naturæ *res* sit) < P

Et passus est, & *resurrexit a mortuis* assumpsit nos) resurgens de mortuis. P

Vt intelligamus verum, & simus in vero Filio v) eius. P

Ac per hoc indigna optimæ huius intelligentiæ sensu) < P

Vel ad sepulcrum prior quoque Petro *currens* adeptus es) currendo. P

Nec

Nec vita æterna est ei, nec resurrectio, cui ille *nec* verus) non. P

Sed nihil ab his dissimile *executore* Apostolus, & vas electionis) ex persecutore. P

Quis enim sermo eius non sub Filij confessione est) Qui. P

Quæ epistola nô de Sacramento veritatis *ipsius* cœpta est) istius. P

Filius suus est, Filius eius *fit*, non adoptio eius *est*) est. P. < P

Vt magnificentia *Dei* dilectionis ex comparationis genere) < P

Neque vtique pro adoptandis adoptiuo) Non vtique pro adoptiuis adoptato. P

In hoc loco pro proprio *Filio* suo Filio) < P

Conscriptum tamen habent *græcitas*, qua lingua Apostolus est locutus, proprium nunc magis, quàm suum *nuncupat*) Græci, P. nuncupant. P

Verum Apostolus cum in cæteris ᵛ dictis suum Filium commemorasset) alijs. P

Quod est græcè τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν, tamen hoc in loco) P. habet αὐτοῦ υἱόν.

Secundum quod ait ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο Qui proprio Filio *suo*) P. non habet γε. < P

Sed Paulus non desistat prædicare de proprio non intelligo aliud) Et.

Quam *negandi* esse odium vbi imperitiæ error) denegandi. P

Loquitur hæc interim *loquitur planè* per aduentus sui prophetas) < P

Quia, *&* Filij proprietatem creatura non *habeat*) < P. habet. P

Et per hoc à quibus hic *Dei* Filius iàm negatur) Deus. P

Meritum esse voluit confessionis *orantis*) < P

Neque enim ei virtutem, *quia Deus* virtus est) qui Dei. P

Id quod Christo proprium est ad fidem *poscit*) poscitur. P

Cum à nobis fides in Christo non creaturæ Dei sed Filij *Dei*) < P

Non iàm Apostolicis doctrinis, sed dæmonum *clamore* conuinci) ore. P

Quid *mihi* & tibi est Iesu Fili Dei altissimi) nobis. P

Honorem reddunt, dùm naturam ᵛ confitentur) Dei. P

O hæretice *præsumis* nomen creaturæ, & *indulgentiam*) < P. indulgentia. P

Quam enim illi damnationis in eum causam *detulerint*) attulerint. P

Cur Filium se Dei dicat, quem tu ᵛ asseris creaturam) esse. P

Illi tamen eo crimine minore ᵛ, quod nesciunt) sunt. P

Vt creaturam *connuncupandam* Filium mentiaris) connuncupatam. P

Sed quia id non licet naturam *nominis non relinquis*) nomini non relinques. P

Vt crederes, quibus desæuiente vento, ᵛ turbato mari) &. P

Sed te sæuiens Spiritus in naufragium vitæ *rapit*) rapuit. P

Loquitur nanque conspectis tantæ virtutis *operibus* Centurio) operationibus. P

Ex Libro Septimo.

In quo non ignoramus quàm difficile, *aut* arduum) atque. P

Qui loqui non audemus, silere non possumus) Quæ, P

Primum vt *fingeret* religionem, deindè) ingereret. P

Dicens etiam non fuisse antequam *nasceretur*) nascitur. P

Indemutabilem quoque, & *incorporeum* Deum confitens) incomprehensibilem. P

Vt totius blasphemiæ ᵛ editionem pertractantes) eorum. P

Neque Deus esse credatur ᵛ dùm ei concessis tantùm) ex Deo. P

Neque confitendo fidei *conseruata* perfectio est) consummata. P

Non aliud primum ᵛ quàm Dei Filium subsistentem *natura*) debuimus. P. naturam. P

Cognitioni audientium *debuimus* intimare, neque aliundè, *neque* ex nihilo) < P. aut. P

Habent quidem *mirabilem* securitatem) miserabilem. P

Iàm quod arduum, *aut* difficile sit) ac. P

Mihi verò aut angustijs *decidere*) decedere. P

Totum me *sub* verbi huius professione) super. P

Et confitentem verum Deum, Dei Filium, expectat *me* noua hæresis) < P

Ex Maria dicturo Hebion, *qui* est Photinus) quod. P

Auctoritatem mendacij sui ex *professione veritatis*) professionis veritate. P

Sed internum *hodie* adhuc malum est) illud. P

Malè in totum penè orbem, quos negat Deos *suos*) duos. P

Quibus religio ᵛ confirmatur, & *perit*) &. P. deperit. P

Sed eam, vt spero, Ecclesia doctrinæ suæ lucem) Sed ea, vt spero, Ecclesiæ doctrina lumen. P

Atque intra se *vellet* manere, nec ex tranquillissimis finibus suis aliquos ᵛ abijcere) vult. P. aut. P

Sed discedentibus ex ea hæreticis, *vel* abiectis) &. P

Nec negari possit ex vitio *malæ intelligentiæ fidei*) malè intellectæ fidei. P

Quæ operata in homine est *Deum* esse non ambigit) Dei. P

Indiscretæ, & *indissimilis* in Patre, & Filio) indiuisibilis. P

Naturæ impiè *eripuit* vnionem) adripuit. P

Differ-

Differtur in eo differens contemplatio) Differũt indifferens contemplatio. P

Stultum furorẽ ᵛ hoc dictum domini) etiã. P

Irreligiosè ad vnionis profecit errorem) ad irreligiosum. P

Compinge *huius* furori præsentium hæreticorũ furorem) huic. P

Naturæ faciunt *diminutionem* professione maioris) demutationem. P

Hæresis non negabit, nè Filium *Deum* credat) Dei. P

Hic vnum dicet, *hic* vnum *Deum* negabit) iste. P. non. P

Clamabunt verò contra hæc) Ergo clamabunt. P

Hi verò *ex Sacramento* fidei Filium *Dei* confitentur) ad Sacramentum. P < P

Iàm verò *qua* fidei nostræ victoria) qua. P

Ad hoc ei, qui antè sęcula filium nesciat, Filius Dei solum) Ab. P. ei. P

Et Sabellius de Sacramento filij *refellitur*) repellitur. P

Itaque dùm vnusquisq; defendit) Ita dũ quæ. P

Religiosè & defendentes, & damnantes) Religiosè defendentis, & damnantis. P

Tum quoniam sibi pro nobis inuicem diffiderent) Quum. L

Quisquam aut in duum Deorum, *ac* contra in vnici) aut. P

Cum quando neque vnio in prædicato Deo Patre) Quum. L

Neque *sub* indiscretæ naturæ demonstratione Deorum) < P

Nunc quia negabitis Dei Filium à Deo ex natiuitatis veritate *subsistentem*) subsistere. P

Sed de nomine nihil puto ambiguitatis *remansisse*) Et. P < P

Et vbi refertur, ego dixi, loquentis est potiùs sermo, quàm rei *nomen*) < P

At verò hic verbum Deus est ᵛ res existit in verbo) &. P

Verbi enim appellatio in Dei Filio, de Sacramento natiuitatis est *mysterium*) < P

Quamuis ex *eo* in Deum sint nata) Deo. P

Non enim sicut frequenter dictum à nobis est Dei *naturam diuisam esse asserimus* ᵛ in filio) < P. diuisionis. P

Tamen Patri *non d sint* ex indemutabilis virtute naturæ) insint. P

Non dictum solum audio verbum *Domini*, sed demonstratum intelligo esse quod ᵛ est) Deũ. P. Deus. P

Quia *non* sicuti superiùs in Moyse Deo) < P

Hic autem res significata *à substantia* est) substantiæ. P

Esse enim non est accidens nomen) Esse. P

Quia ab vnius Dei Patris professione religio non *excederet*) excideret. P

Nec quod ipse vnum ᵛ prædicauerat) Deum. P

Et *primò* quæro quàm natiuitas filij) primũ. P

Nisi fortè quod ex naturarum diuersitate conceptum nouum aliquid *in se & ità sit*. generis vtriusque) præter ista sit. P

Sed ea ipsa nouitas non inest, nisi ex *cognatis* proprietatibus) connatis P

Et diuersitatem eorum natiuitas non intulit) Diuersitatem eorum morum. P

Et cum hæc in *nobis* corporalibus causis, & passionibus) his. P

Natiuitatem vnigeniti *Dei* ad degenerem ex Deo referre naturam) < P

Cum natiuitas *nominis* ex proprietate naturæ sit) non nisi. P

Et iam natiuitas non erit, si proprietas naturæ in natiuitate non *fuerit*) inerit. P

Quia secundum quod ait ᵛ quod de carne nascitur caro est) Dominus. P

Quod de spiritu spiritus est, quia Deus spiritus est, ᵛ non ambiguum sit) cum. P

Ex quo *natum* sit non *inesse*) natus. P. esse. P

Neque aliud *aliquid* fuit antequàm Deus *esset*) < P. est. P

Nec cœpit quod ᵛ Deus, nec *quod Deus est* profecit.) est. P. < P

Tenet itaque natiuitas eam, ex qua *subsistit* naturam) substitit. P

Non aliud quàm quod Deus *est subsistit*) < P. substitit. P

Vel potiùs *agnoscat* ab Euangelio veritatem natiuitatis) cognoscat. P

Quia non solùm soluebat sabbatũ, sed & quod proprium ᵛ patrem.) Quoniam. P. sibi. P

Nec *tamen* illic reperietur vbi *differat*) < P differt. P

Respondebit enim Dominus. Non potest filius *à se facere*) Respondit. P. facere ab se. P

Natiuitate, natura, potestate, professione *docuissemus*.) didicissemus. P

Et hinc omnis accendebatur inuidia, quod se Deo *exaequasset*) æquasset. P

Ad ostendendam naturæ veritatem loquutus est.) ostendendæ. P

Non enim doceri eget, *qui quid* quis docendus sit sciat) quidquid. P

Et omnia demonstrat ᵛ ei, quæ ipse facit) opera. P

Sed nostræ fidei, *qua non* filio scientiã) neque. P

Neque enim non circunspectum) Non enim incircunspectum. P

Quæ per eum effici vellet, esset *cognata* cognitio) connata. P

Iudicij autem *dati ea causa* est, vt filius) datio ex causa. P

Quam non solum *operatio virtus*, honor) operatæ virtutis. P

Intellige naturam *Dei*, per quam Deus operatur) < P

Sed vt *manifestarentur* opera Dei in eo) manifestentur. P

Interim nunc nil aliud studuit responsio) Hic nunc nihil.

Quæ ab se nihil *potest* facere, nisi *videat*) possit. P. viderit. P

Per naturæ autem virtutem) Post. P

Vt omnes honorificent filium, sicut honorificãt Patrem, ᵛ qui misit illum) qui non honorificat filium non honorificat Patrem. P

Sacramentum in eo fidei disce. ᵛ Qui non honorificat.)vt omnes honorificent filium,sicut honorificant Patrem. P

Filius est, *quia à se* nihil potest) qui ab se. P

Et *super hoc ascifcit* sibi diuinæ de se sententiæ testimonium) adhoc adsit. P

Vnigenitus igitur Deus naturę *in se suę conscius*) < P. conscientia. P

Ad fidei ᵛ nostræ confessionem quanta potest verborum absolutione significat) tamen. P

In Dei natura esse credatur, *&* cum Patre vnũ sit.) vt. P

Per id, quod nemo oues de manu sua *abripiat*) eripiat. P

Et quia accepit, est in eo, quod *accepit* nascendo non postea) Et qui accipit. P. accipit. P

ᵛ Tamen ex alio est dùm *accepit*) Et.P. accipit.P

Postremò vt *per* Sacramentum natiuitatis veritatem naturæ) post. P

Et malignum animum *maleuolentiæ studium* absistente) maluolentiæ studio. P

Tamen dictus non *obedientes* odium impietatis exercent, ᵛ verborum lapides inijciunt) solũ inobaudientes. P. sed &. P

At id enim, quod dictum est. Ego & Pater) Ad. P

Lapides ille in corpus *eleuat*, tu in spiritum) eleuauit. P

Creatura es præstantior cunctis ᵛ, sed non es in Deum natus.) creaturis. P

Causa responsionis *causam obiectæ* ei blasphemiæ intulit.) Causam. P. causa. P

Beato Paulo scientiam nobis *nominis* istius intimante) significationis. P

Et vbi quod ᵛ sumus vnio non est, vnum eos efficit) vnum. P

Et professio Dei filij hoc ᵛ ego, & Pater vnum sumus.) quod. P

Nàm iàm quisquis nec erubescit stultitiæ, vbi perdidit religionem, ei non contradicere) Nàm quis nec erubescit stultitiæ, vbi perdidit religionem. His enim contradicere.P

Si non opera Patris facit, non credendum ei est *profitendi*) profitenti. P

Non exęquatur, *ac* similis est Deo creatura) aut. P

Sola ei natiuitas filij non *impropriè* per similitudinem *creditur*) impiè. P. credetur. P

Non est præsumptio arrogans, *quia* probari) quæ. P

Sub *mysterio* assumpti hominis exęquatur) ministerio. P

Quia natiuitas nec extra naturam est, ex qua *manat*) manet. P

Nec *natiuitatis* adimere naturam.) natiuitati.

Non enim ex compositis, atque *inanimis* Deus) inanibus. P

Viuens igitur Deus, & *naturæ æterna* viuentis potestas est) æterna naturæ. P

Quod per materiam *subsistit*, ac *viuit*, & cum ea per quam *vixerat*) subsistat. P. viuat. P. vixerit. P

Quod Dei est comparatione ex parte cognoscimus.) Quod incomparabile Dei est ex comparationum parte cognoscimus. P

Vt nos potiùs *ad* intelligentiam inuisibilium ex *comparabilibus*) in.P. corporalibus. P

Ità in Deo Patre, & in ᵛ Filio neque duos *connumerabis* Deos) Deo P. cognominabis. P

Vnum sit naturæ nomen *vtrisque vnum* vtrunque significat) vtriusque vnus. P

Vt qui tunc visus sit, *non* cognoscendus sit.) nunc. P

Cum cognitionem filij ᵛ ipse secundum hominem corporalis) Dei. P

Vt frequenter filius patrem à nemine visum esse testatus sit) Et. P

Apostolica familiaritate, & *constanter* Dominũ interrogans) constantia. P

Non ᵛ fides nunc periclitatur, sed ignorationis hic error est) enim. P

Deinde non visum negauit, sed ostendi sibi rogauit) Denique. P

Cum ᵛ ea, quæ gereret propria Deo essent) enim. P

Incrementoque panum *congestorum fidem*, *gerere*) cum gestorum fide. P. < P

Quod in Sacramento natiuitatis humanæ *gessisset* hæc.) gesserit. P

Non hic ille ᵛ contemplationem corpoream) nunc. P

Significatio *permittit*, *aliquid terrenum hic*) admittit aliquid hic terrenum. P

Ex virtute naturæ, & intellectus Deus filius.) Dei. P

Qui ergo imago est, eò proficit vt patrem Deum) Quid. L

Tanto tempore vobiscum sum, & non *nosti* me) nostis. P

Si *aliquis* alijs verbis demonstrare hoc.)quis. P

Sed fortè intelligentiæ sensus in *crimine* sit, *si* in fide nostra vitium,) crimen. P. fit. P

Per hunc ille visus, neque non vnum sunt in Sacramenti professione) Quia per. P

Etenim cum dicitur & patrem exclusa est.)Cum enim. P

Nisi *vt* per naturæ vnitam similitudinem pater per filium visus sit) < P

Non *credis quia* ego in Patre, & pater in me est) creditis quoniam. P

Tenet enim naturæ *proprietas ueritatis* proprietatem) < P veritas. P

Et nec *diminutionis* sit natiuitas, nec *diuersitatis*.)

tis.) diminutio.P. diuersitas.P

Nec per natiuitatem Dei amisit *esse* Dei natura, quod Deus est.) ex se. P

Et *specialis* virtutis hoc opus est, nihil differre & esse) spiritalis. P. < P

Ita verò inesse, vt & *ipsa* subsistat)ipse. P

Nàm vterque subsistens per id ▾ non sinè alio est) quod. P

Dum secundum generationem, & natiuitatem *subsistens*) subsistentis P

Ex libro Octauo.

Hanc veluti summam *consummatarum* in eo virtutum esse docuit) consumandarum. P

Docentem cum veneratione verbum sanum, *inreprehensibile*) inreprehensibilem. P

Sanitatem *peruasa* mentis inficiens ob quod sani sermonis) peruersæ. P

Aduersus impias, & mendaces & vesanas contradictiones *obnitentem*) obtinentem. P

Sensu humanæ *inanitatis* inflati) vanitatis. L

Per verborum syncritatem, vt *sanitas* veritatis sit) synceritas. P

Vt cum audierint in professione Deum vnum, vtantur *eo*) ea. P

Deum autem indemutabilem nullam ex se natiuitatem tribuere posse *nascenti*) nascendi. P

Tamen ipsis hoc domini *nunc* professionibus placuit ostendi) nostri.P

Cum in manente in se manet *Pater*) Patre. P

Et illud, quod est in actibus Apostolorum huic *diffinitioni* suæ aptant)defensioni. P

Et ipsi non *dissidentibus* inter se animorum moribus coëant) dissentientibus. P

Ad spem fidei. Et non possunt hæc sibi esse diuersa) Ad spei fidem. Et si hæc non possunt. P

Sin verò regenerati in vnius vitæ, atque æternitatis naturam) Si. P

Corrupto dictorum sensu aliqua ex his *ementita* compingimus) emetiti. P

Quisquis extra fidem eorum est, & impiæ intelligentiæ *crimen* spem) crimine. P

Accepti autẽ honoris datio *quo proficeret* ostendit.) quid profecerit. P

Nosque verè sub mysterio corporis *sui* sumimus) eius. P

Dum *secum* hoc, quod nos sumus in Deo est.) secundum.P. scilicet. L

Sicut me misit viuens Pater, & ego viuo *per* Patrem, & qui *manducat*) propter. P. manducauerit. P

Et ipse viuet *per* me. Viuit ego *per* Patrem, & quomodo *per* Patrem.) propter. P. sic semper.

Non loquitur vnanimitas, sed *natura*) natiuitas. P

Et audiant *adhoc* naturæ sibi cum Patre vnitatem.) adhuc. P

Vtrum acceptum, *ac* dimissum, aut genitum) aut. P

Certè id ipsum, atque vnum existimabitur à filio accipere, quod sit *accipere* à Patre) procedere. P

A Patre enim procedit spiritus veritatis; *sed à Filio mittitur, & à Patre omnia*) sed à Filio accipiet: a Patre mittitur, quia omnia. P

Et cum Christi spiritus in nobis est, eius *tum* spiritus in nobis est) tamen. P

Hæc enim videntur *non* ambiguè, vel Patrem significare) nobis. P

Vt ▾ vbique sit, qui insistens alicubi sit.) non. P

Cum *alicubi sit* non & vbique esse credatur) aliquibus insit. P

Cum post *consummati* baptismatis natiuitatem ▾ hæc) cosummatam. P. tùm hæc quoque. P

Vnitatem naturæ *paterna* manentis in filio, *qui etiam*) < P. tùm quum etiam. P

Non potest aliud quid diuersum *Christus* esse, quam *Deus* est) Christi. P. Dei. P

Deus igitur Christus est *unus* cum Deo spiritus) vnius. P

Nè non credentes Euangelio Dei extra Euangelium Dei simus) < P

Vt gratiam eius, *qua* hæc tribuit) qui. P

Vt paterno opere *operatus* filius fungatur) operans. P

Et diuinitatis spiritus ▾ ostende quis spiritus) diuisionis. P

Et in quo spiritu has v nobis diuisiones v operatur) in. P. in domino, & Deo. P

Nisi fortè non tenuisse rationem vnitatis in eo *Apostolum existimas, quod dixit*) Apostolus existimatur, quod dixerit. P

Id, quod *vnius* est proprium ei sit, ac singulare) *qui* vnus est) vnus. P. quod. P

Deus tamen in fide nostra nec Deos patitur esse, nec dominos) Duos. P

Vt in vno Deo Patre vnum significaret, & dominum non tenens vnionem, vt Deus singularis sit, nec tamen diuidis spiritum) Et in vno Deo Patre significaret, & Domino, non retinens vterque vnionem, vt Deus singularis sit, nec tamen diuidens spiritum. P

Quorum patres, & ex quibus Christus ▾, qui est) secundum carnem. P

Ex Deo omnia ▾ per Christum omnia) &. P

An nè possit separabilis à se *natura & spiritus* intelligi) naturæ spiritu. P

Per quem omnia Apostolus *retulerit*) retulit. P

Cum *vtrumque apposuit* virtutis eiusdem) per vtrumq; opus sit. P

Non patet ad occasionem impietatis *pius* sermo) suæ. P

O dignus ille magnorum, & cœlestium arcanorum *conscientia*) conscius. P

Ea ipsa illicìti eloquij silentio necessariò statuens)

tacens) Ea ipsa inlicita eloqui silentio necessario tacens. P
Vt inter hæc nec v duos quisquam posset prædicare) Deos. P
Christi natiuitatem Pater *demonstratus* ostenderet) demonstraturus. P
Nec doctrinarum diuersarum esse poterit gloria) Nec doctrinarum diuersitas in his esse, se poterit gloriari. P
Quæ vnius, & Dei, & Domini, & spei, & baptismi *sit*, & fidei) sint. P
Hunc enim Pater *signauit* Deus) significauit. P
Sacramentum, & *concorporationis*, & diuinitatis suæ dominus *exponit*) corporationis. P. exponens. P
v Qui tandem sunt, quibus præbet eam.) Et. P
Filium hominis à Patre v signatum Deo) esse. P
Et in his omnibus professus autè, se filium *patris* exæquauerat) Patri. P
In quo *significauerat* naturæ *eius*) signauerat. P. eiusdem. P
Ipsum illud significat habendo) Ipsum illum significabit in habendo. P
Et si *natiuitas* eius intelligatur *significari*, cui data est) natiuitatem. P. significare. P
Per *quam* mollioribus naturis validiorum generum species imprimuntur) quæ. L
Non aliud ex se, quàm formam Dei signantis *afferet*) ei ferret. L
Vsque ad mortem *nisi* rapiens esse se æqualem Deo ad susceptionem v formæ) sibi. P. se. P
Non exinaniuit autem se ex Dei forma) < P
Per Deum Deus signatus *extaret. Nunc non quæro*) existeret. Hinc nunc quæro. P
Vt putet v aliud ex se Deus in Deum) non. P
Aliud aliquid *totus* ipse, quàm Deus sit, v post Sacramenta) totum. P. si. P
Idest homo v extaret) natus. P
Neque differre docuit, neque non existentem *existimari* permisit) nos existimare. P
Et interrogo verum visibilis imago est inuisibilis Dei *Deus*) < P
Per formam circumscriptam, & imaginem coimaginari possit) Per formæ circumscriptæ imaginem. P
Qui; si circumscriberent hunc spiritum v *formali*, & corporali modo) Christum formabili. P
Non erit inuisibilis Dei imago *corporea*, *nec indefinitæ speciei* definita moderatio v) corporeus, nec indefiniti species. P. est. P
Sed v neque Dominus incertum reliquit) modo. P
Ipse est antè omnes, & omnia *in ipso* constant) ipsi. P
Per naturæ suæ virtutem intelligenda, non *visibili* qualitate) inuisibilis. P
Reddidit Apostolus spiritualibus *Sacramentum concorporationis*) Sacramentis corporeas operationes. P

Dùm nobis *concorporalis* est, qui Dei imago est dùm qui primogenitus v) corporeus. P. omnis. P
Quod in primogenito ex mortuis *renascatur vita æterna*) renascantur æterna. P
Vt in omnibus teneat ipse primatum *capitis*) < P
Dùm in eo per ipsum, *& in eum* reconcilientur omnia) < P
Qui imago est naturam eius, cuius imago est in *se* esse cognosce) < P
Cum in eo reconcilientur paternæ in eo *virtutis*) vnitatis. P
Et dedit nobis *ministerium* recōciliationis) mysterium. P
Et per visum videri, & per reconciliantem *reconciliari*) reconciliare. P
Et manere se in eo, qui in se v maneret) ipse. P
Vti potuerit *apertiore* sermone) aptiore. P
Id in filio Pater & loqueretur, & *ageret*) gereret. P
Non est hoc itaque naturæ *specie* à se alienæ v per creationem) < P. neque. P
Deus & operatus, & locutus, & visus sit) Deus & operatur, & loquitur, & videtur. P
Vnum ex vno, & totum *à* toto) ex. P
Neque per natiuitatem Patri adimisse quod *totus* est) totum. P
Sed Christus *non de extantibus* manet) non de non subsistentibus. P
Sin verò, quod est potiùs corporaliter in eo manens, *diuinitas* naturæ in eo Dei ex Deo significat *vnitatem*) Si. P. diuinitate. P. veritatem. P
Et totus corporalis secundum *sui plenitudinem* manens) se plenitudine. P
Id etiam per natiuitatem Dei in Deum *natus est*) natum est. P
Cum id, quod est corporaliter habitet in Christo) Ad id. P
Quid mihi affers *vnitatem* concordiam, creaturam) vnanimitatem. P
Nè ad vnionem *impium* fidei sermo decideret, *nè* in alterius) impius. P. nec. P
Dùm nec *se patitur* à corporali plenitudine) separatur. P
Corporalis plenitudo *discerni* nec habitans diuinitas) neque discernitur. P
Vt in eo inhabitans v nihil aliud intelligatur esse) plenitudo. P
Huius itaque diuinitas *corporalis* in Christo est) corporaliter. P

Ex Libro nono.

Sed ad vnitatem *indiscreta natura* secundum generationem diuinitatis) & discretæ. P < P
Nec *Sacramentis euangelicis* apprehendentes) Sacramenta Euangelica. P

Nec dictorum virtutibus *sentientes*) consentientes. L

Aumplentes aures ignorantium) Ad implendas. P.

Inferiorem in naturam nasci *posse* potiorem) posse. P

Hoc, quod sit non habet in *veritate* non esse) virtute. P

Non imprudenter profectum naturæ *prioris* expectat) potioris. P

Sed contumeliæ suæ voluntas nostra *profectio* est) prouectio. P

Et tamen se Deo Patri, [v] & Filij honore) Nec tamen. P. non. P

Cum & [v] natiuitas omnis se referat) Dei. P

Necesse est dictorum eius Sacramentum esse, quod *generum*) generis. P

Nonne hominem se non egit) Non &. P

Hæc autem iàm antè *conditionem* mundi Sacramenta) constitutionem. P

Neque creatæ virtutis in se posset vsurpare naturam, cum se immortalis Deus intra legem mortis *babuisset*) Atque. P. < P. habitasset. P

Nunc in Christi corpore manent [v]) repleti. P

Qui *transfigurauit* corpus humilitatis nostræ) transformabit. L

Iesum in gloria Dei Patris, & natum in *hominem Deum*) homine. P. < P

Donantis vobis omnibus delictis) Donans vobis omnia delicta. P

Exutus carnem, & potestates ostentui esse fecit triumphantis his in semetipso)Exutus carne, & principatus, & potestates dehonestans, & cum fiducia triumphans in semetipso. P

Et *ex* sensus sui dicta alius, præter quàm *ipsius* sermo non explicat) < P. eius. P

Et de triumphatis potestatibus in semetipso) < P

Vt iàm superiùs tractauimus) < P

Chirographum delet, *&* *affigit* cruci) affigens. P

Tene Deum Christum salutis nostræ *operationem* cum esset moriturus *operantem*)operationes. P. operatum. P

Non tamen *vt* alius sit, qui mortuus est, & alius sit, per quem mortuus *resurgit*) < P. resurexit. P

Non *contrariè* intelligitur Apostolus, Christũ Dei virtutem) contraire. L

Quiá opera Dei Patris ipse *natura* à Deo non *differentis*) natura. P. differente. P

Quod autem *mortuum* est peccato *mortuum* est semel) mortuus. mortuus. P

In communionem diuinæ immortalitatis vnita.) In communione substantiæ immortalis vnita. P

Qui cum se euacuauerit, *vt* manens spiritus Christus) &. P

In totum enim iàm dictorum singulorum genera) Toto enim iàm dictorum singulorum genere. P

Denique ostendens *se* magistri in se *boni* per fidem eius) < < P

Neque se ab his, quæ *in* Deo deputabat professus alienum) < P

Quæro in *quo* se *in* natura discreuerit) qua. P. < P

Verbi virtutem diligens lector expendat) Verborum. P

Et verbum eius non *est* in vobis manens. *Et* cum testatus) habetis. P. Vt. P

De eo Pater fuisset, *vt* causa tamen, neque vocis auditæ) < P

Secreto & vocem Dei audiendam, & figuram videndam) Se eredito. P

Et verbum eius in his, qui *credunt* inesse demonstrans) crediderint. P

Pater & loqueretur, & videretur, & *baberetur*) audiretur. P

Non tamen dictum hoc *nudum*, & non antea ad vnitatis fidem) nesciendum. P

Quid enim homo hominis honoris *impartiet*) impertiet. L

Et hic quidem ipse *sermo testis est*) sermone suo testatus est. P

Deo *perinde* Dei *filio* intelligendo, neque ità Deo intelligendo) Deum per id in Dei filio. P Deum. P

Vt non etiam Deo *Filio* confitendo) Filium. P

Ità diligendus ex toto corde, & ex totis *virtutibus*) viribus. P

Et cum tota anima, & totis *virtutibus*, & toto corde diligere) viribus. P

Vel illis, quibus hæc pauperis *spiritus* merces est) spiritu. P

Profectus hìc fructus est, & absoluta *professio* est) possessio. P

Perfecta autem charitas omne *huiuscemodi* indulgentiæ implebit officium) cuiusque modi. P

Et si *ignoranti*, & prælata omnibus dilectione Dei)ignorata. P

Qui futurus magis in Dei regno sit) Quàm. P

Et quia per vnius Domini Sacramentum manere, non relinqui videbatur) Et quia per vnius Domini secundum legem professionem, Dei Filio, vt in vnius Dei Sacramento maneret relinqui videbatur. P

Vt scriba [v] secundum carnem, & partum Mariæ, *quod* ex Dauid esset) se. P. quæ. P

Sed eum, qui naturali Sacramento natiuitatis ex *incorporali* Dei vtero) incorporalis. P

Esse se dominum, *dominum* se tamen) Deum se tamen. P

Nec Filio non *perficiat* nè non sit, & dominus) proficiat. P

Neque vnigenitus Deus *dominus* separatur ab vno) Domino. P

Et sicut se dominum ex lege dùm negare videretur,

retur, *professus*) profitetur. L
Nihil alienum naturæ eiusdem exæquandum sit *veritati*) veritatis. P
Sed *vt* in hoc ipso eodem dicto non ambiguè ipse se in vnius Dei veri *naturam*) enim.P. natura.P
Profectum natiuitatis ex incorporali Deo sub exitionis significatione testantium) sub exitionis significatione natiuitatem testantiū. I.
Quam paterni nominis est *professio* consecuta) confessio. P
Sed de natiuitate naturam in se Dei Patris noscendo) sed natiuitatem. P
Sed *animi æqui* estote, quia vici ego mundum) animæqui. P
Neque dissentionum studio *fua perfidia* discepationibus) super fidei. P
Et eadem reuoluere admodū *ociosum est*)odiosum. P
Quæ authoris sui exprimit imaginem: quod enim Pater dedit potestatem in hoc Filium genuit,quod Filius accepit natiuitatem consummat. Dedit.) Quem authoris sui imaginem genuina natiuitate consummat. Dedisse. P
Vt det *eis* vitam æternam: habet ▾ in dante quod Pater est) ei. P. &. P
Alienata est per id ab authore, quia data est) Alienat eum. P
Sed data non infirmant *natiuitatem*, quæ in his eum constituunt) Diuinitatem. P.
Verum credidisse, *sed non finè Christo* separato Christo)finè Christo. Si verò. P
Non enim *tibi* nunc quid de Christo *credideris*) habet. P. credere. P
Cum si quod vitium *natiuitatis* intulisset *ei* potiùs naturæ contumeliam, per quam natiuitas subsistebat *inferret*) natiuitas.P. < L. incheret. P
Non eum demutatio corrumpebat *eo*, qui in substantiam nouam *subsisteret*) < P. subsistebat. P
Sed eum, qui ▾ natiuitate Filij impotens naturæ suæ) in. P
Hæc enim ▾ inseparabili protensione manent potiùs *de re*, quàm sibi *sunt*) à se. P. detenta. P. insunt. P
Et per *exinaniendi* se ex Dei forma obedientiā) exinanientis. P
Cum qua sibi naturalis vnitas erat Patris natura non *fineret*) senserat. P
Paternæ voluntatis *vnitate* paternæ naturæ *maneret*) vnitati. P. inesset. P
Nisi per vnitatem Dei in vnitatem Dei *naturalem* euaderet) naturalis. P
Reddenda igitur apud *se ipsum* patri erat vnitas sua) semetipsum. P
Ego te *glorificaui* super terram, opus consummaui) clarificaui. P
Quam habebam antequàm *sæculum* esset apud te) mundus. P
Non enim ait gloriam, quam habebam antequam sæculum esset, *cum essem apud te*) < P
Glorifica ▾ verò apud te non idem est, quod glorifica me) me. P
Quia gloriæ suæ *vnitatem* per obedientiam dispensationis excesserat) vnitas. P
Efficetque *Patri* apud semetipsum glorificatus) Pater. P
Et hoc ipsum *glo ificandi filij* apud semetipsum Dei *patris Sacramen um*) glorificari filium. P. de Patris Sacramento. P
Impijs ad Deum calumniæ nostræ disputationibus *fallimus*) rebellamus P
Deus in Filio hominis glorificato, glorificatum Deum in *se* glorificat) Deo. P. sese. P
Et gloria Dei ▾ gloria Filij hominis) in. P
Homo vtique non per *se* glorificatur) Hoc. P. sese. P
Eum, quem glorificauit ▾ in *sese*) Deum. P. < P
Vel *glorificari* in sese glorificatum hominem Deum) glorificare. P
Loquere *hoc* secundum impietatis tuæ sensum verbis tuis, quid velis esse *glorifi are*) aliud. P. glorificari. P
Natum hominem *clarificat* in sese: numquid extra se est *quem clarific t*) glorificat. P. quod glorificat. P
Reddit enim in se Christo gloriam, quam habuit apud se) Reddidit. P
Et eum in forma Dei assumptio formæ seruilis *assumit*) < P. assumitur. P
Dispensationem in se *se* erat, & per formam *sui*) < P. serui. P
Non glorificauit gloria *exteriore*, sed glorificauit *gloria* in sese) exterior. < P
In *eam* eum, quæ sua est, *gloriam* resumendo) *ea* P. gloria P
Et in eam gloriam, quam apud eum habuit, eū apud se eum glorificat) Et ea gloria, quam apud eum habebat, eum & apud sese glorificat. P
Si enim *in se Deum* glorificat Pater) in sese eum. P
Et quod à solo ▾ vero glorificatur in sese) Deo. P
Vt aliena ab *intelligenda* Dei veri sit hæc necessitatis confessio) intelligentia. P
Verba, quæ ego loquor vobis non *ego* loquor) à me. P
Cum enim in se operante *operetur* Pater) operatetur. P
Et communi humani generis *sensu*) adsensu. P
Nàm ▾ ab se non potest nisi *videat*, *neque* enim præstat) quod. P. viderit, quid. P
Si quod *ad æqualitatem* virtutis, naturæq; proprium est)æqualitati. P
Tenet quod ad Sabbatum pertinet) Tene. P

Si autem * sine exceptione quæcunque sunt) sunt. P

Audiens ergo *à Patre* ad Filium *veni*) Patrem; P. venit. P

Sed vt eum, qui se *mittat*, & se, qui missus est) misit. P

Cum autem * vnitas demonstratur, ibi paternæ voluntatis) auctoritatis. P

Nam eum Pater velit credentes in *Filio* vitam æternam habere) filium. P

In forma Dei manentē in natura *hominis* mansisse profitemur) Dei

Erit enim *humanæ* naturæ proprietas, sed *non* Dei forma) < P. < P

In forma *Dei* homo repertus, Deum se virtutibus agens) serui. P

Non habent ex *qualitate* naturæ eum contemplatio filij visum *complesset*) æqualitate. P; compenset. P

Credire *in me*, quoniam ego in Patre, & Pater in me est) mihi. P

Indifferens per id Pater *in filio cognosceretur*) à filio nosceretur. P

Dixi vobis, vado, & venio ad vos *) & contristati estis. P

Quam natiuitas *generata* consummat) genuina. P

Vt in gloria Dei Patris sit * confitendus) Filius. P

Nempè cum donatur ei nomen * super omne nomen) quod est. P

Secundum *spiritum* Christum Deum *natum* donat rursum) < P. tantum. P

Iesum Christum Deum natum * mortuum...) &. P

Atque inferaces palmites *desecans* deputaret arsuros) desecandos. P

Et causa memoratur *sensu* communis iudicij*) sensum. P. Interrogo an. P.

Scientia *etiam* ea, quæ neque in se) eius. P

Et virtutem naturæ non *nesciens* apprehendat) nesciæ. P

Ex Libro Decimo.

Et indeflexo motu aduersandi *studium* persistit) studio. P

Sed ex generatione *vnigenitum* non disparem) vnigeniti. P

Non idcireò natus est, *ne non Deus maneret*) vt Deus non maneret. P

Vt non defectio Dei ad hominem sit, sed hominis *prouectus*) profectus. P

Et commendationis * confessione restaretur) spiritus. P

Potestatem habens ponendæ animæ, *vt* resumendæ) vel. P

Vel *aut ruptis*, aut perfossis, aut collisis membris) abrup tis. P

Intra triduum corp oris sui templum esset *suscitaturus*) excitaturus. P

Non est in voluntate *morientis mors*, *& in potestate non diu in morte manendi* timor mortis) mortis, & potestate non diu mori. P

Nodatam, & transfossam carnem dolor *mansefit*) innasceit. P

Ex *quodam* enim obtinentis se, penetrantisque) eiusdem. P

Et digiti excedētium ex carne vnguium *præsegmina* nesciunt) præcisamina. P

Cum tamen haberet in originis *natiuitate*, quod Dei est) virtute. P

Non enim *ex se* corpori *Mariæ* originem dedit) < P. Maria. P

In carne rursus panem suum esse dixit) Carnem. P

Cum nos verbum carnem factum, & *sit ex forma* Dei euacuantem) formam. P

Non potest in his sacramentorum diuersitatibus ità ab se *diuiduus* esse) diuisus. P

Nec tamē naturam passionis *exercuit*) exeruit. P

Quid per naturam humani corporis *concepta ex Spiritu Sancto caro iudicatur?*) conceptam ex Spiritu Sancto carnem iudicamus. P

Ità vt *passionis* conficeretur iniurijs) passionū. P

Et sitiens sitim non potatura depelleret) Vt & sitiens non potaturam sitim depelleret. P

Sed in *formam* corporis nostri virtutis suæ potestate subsistens) forma. P

Nē natiuitatis veritas naturæ quoque per vitia *infirmi*.) infirmæ. P

Potiùs quàm *ipse* caro peccati sit) ipsa. P

Non *oportuit* nisi in naturæ suę origine permanere) potuit. P

Hinc *infirmis* in eo naturæ præsumitur assertio) infirmæ. L

Quomodo tristem eum *metum* passionis effecerat) metus. P

Quomodo enim per patiendi metum transferri *à se deprecatur*) à se calicem precatur. P

Quod per dispensationis studium festinaret *implere*) implere. P

Vt pati nolit, quod pati velit) Vt pati nollet, quod pati vellet. P

Intelligentiam confiteri, quam ad * impiæ stultitiæ *furorem*) Intelligentiā. P. id. P. furore. P

Iàm non dico *metus*, sed nec infernæ sedis *regio est concludens*) metu. P. regione est cōcludes. P

Et naturam hanc mundi dominum, *ac libertate* spiritalis virtutis) & libertatem. P

Et de Christo apud inferos pone, quod doleat) Et da Christo: &. P

Per dolorem infirmitatis in *Christi corpore* didicit) Christo corporis. P

Collatis ergo dictorum, atque gestorum virtutibus *demonstratis*) demonstrari P

Non tamen vitiosæ infirmitatis nostræ forma esset in corpore) Cum tamen in vitiosæ infirmitatis nostræ non esset corpore. P

Tamen non terrenæ conceptionis *suscepit* elemen-

mentis. Genuit *etenim*) susceptis. P. enim. P
Tristis autem non, incerto, neque *indefini.o.*) in. P. in infinito. P
Postquàm vulnerforum in se scandalum docet) Post quæ. P
Petrus licet cæteris *scandalizandis* se tamen non *scandalizandum*) scandalizaturis. P. scandalizaturum. P
Et ratio significatæ voluntatis, *& deprecatio*) deprecationis. P
An nè adhuc tristitiæ causa, & *transeundi* calicis deprecatio) transferendi. P
Nàm, qui non *scandalizandos* se per constantiā) scandalizaturos. P
Meminerit creatorem Angelorum *creationis* suę non eguisse præsidio) creaturæ. P
Deindè necessariò eo modo eum *confortari*) confortatum. P
Quia *dùm* & contra naturam est sudare sanguinem) < P
Quod *potestas non* secundum naturæ consuetudinem gessit) potest contra naturam. P
Qui si vellet duodecim millia legionum de cœlis ᵛ deduceret) Angelorum. P
Nec propter mortem anxiatus, vt à se transferatur calix rogat) Nec propter mortem timet, qui vsque ad mortem anxius est, nec vt à se transeat calix rogat. P
Et tristitiæ causa, & *transeundi* calicis deprecatio) transferendi. P
Et extra terreni est corporis *mala*) malum. P
Et ipsum ad illatorum *dolorem* corpus anima corpori permixta viuificat) dolorum. P
Quæ vbi *cælestis* spei, ac fidei suæ beato calore) in cœlis. P
Ipsa terrena corpora, *& timere, & dolere* interdum nesciunt, *quod & dolere necesse est, & timeri*) & timorem, & dolorem. P. quæ & dolere necesse est, & timere. P
Quæro enim an *pastas* ad fomenta *exæstuanda* Babyloniæ fornacis flammas) posci. P. < P
Et vtrum in illud nostræ *conceptionis* corpus metus tanti ignis incesserit) carnis. P
Quæro etiam an *circumaduri* se flammis doluerint) circumambiri. P
Ignem non timent dùm *incenduntur*) scandūt. P
Naturam suam in his & ignis, & corpora *amittit*) amiserunt. P
Interrogo cur pueri *ignes* non timuerint) in igne. P
Et *ædificatos* sibi congerie lignorum ignes cū canticis scandunt) ædificata. P
Animatumque corpus id in se sentiat, in *quod* animæ studio) quo. P
Animus gloriæ cupiditate *contemnit*, id se pati corpus anima *negante*) contempserit. P. vegetante. P
Orantes *pro Christo* recōciliari Deo) per Christum. P
Carnis quidem *peccati* nescius, sed pro nobis caro factus ᵛ carnis similitudo peccati *est*) <. est. < P
Et salutis nostræ per *Dominum* opus memorans) Domini. P
Quod in timore est scripta confictio est, si in timore) Quo in te mors, scripta confixio est, si in morte. P
Eleuari in *lignum*, sed terram tremere, pendere in cruce, sed solem, ac diem *fugare*) ligno P. fugere. P
Sepeliri mortuum, sed *resurgere demum secūdū*) resurgere Deum, secundum. P
Quæ *maxima* querelæ esse intelligitur protestatio) maximæ. P
Quam in omni dictorum dominicorum genere *compugnat*) confingat. P
Naturæ suæ in naturam infirmitatis, & Verbum Dei) Naturæ se infirmantis extiterit, & Verbum Deus. P
A Dei verbo contracta rursum protensione *desertus* clamet) se desertum. P
Cuius desuper texta vestis *inscissa est*) nec scissa est. P
Neque rursum Deum Verbum in animam, & in corpus *absumat*) adsumat. P
Totum ei *&* homo Christus ᵛ) <. est. P
Vt hæc non facilè aut verbis enunciare, aut *diuidere* sensu) dijudicare. P
Quia omnem eius consectantis se peruicaciam *ipse complexus*) ipsa complexu. P
Quantus admittitur, nè si plus velimus *spectare* minus quoq; quàm possumus *consequamur*) Quantū admittit. P. expetere. P. exequamur. P
In quantum apprehendendā se *dedit*) dederit. P
Est ergo in Deo quod *percipi* potest: est planè si modo quod *potest* velis) perspici. P. potes. P
Amittas autem quod *potest* videre, dùm quod non potes) potes. P
Currimus per causas, & ratione *deficimur*) deficimus. P
Animæ tamen eas in ministerio corporis quasi quidam mœror exudat) Anima tamen in ministerium corporis eas quasi quodam mœrore exsudat. P
Voluit congregatos pullos eis *pennarum integmento* obumbrare) pinnarum integumento. P
Sed neq; in *animam* conuenit aliquid antè corpus egisse) anima. P
Gerit Dominus, & *ait* quod cum conscientia agit. P
Et in *virtute* Sacramentum est) veritate. P
Sed nec corpus mandatum ad resumendum *habet*) accepit. P
Quia nec per se *resumit*) resumpsit. P
Et vngi suum corpus; Neque conuenit corpus suum esse, seque sepeliri; sed Sacramentum istud diuinæ intelligentiæ) Et vnctum sepeliri sed Sacramenti istud diuini intelligētia. P
ᵛ Et sepultum non putare, quem *resuscitatum esse* intelligas) non. P. resurrexisse. P

Resuscitatum non ambigere, quem negare non audeas v sepultum) non. P

Vtrum corpus animam commendet : *an corpus animam)* an Deus corporis. P

Nunquid *diuisus* est Christus, vt alius sit Iesus crucifixus) diuersus. P

Christum in dextris v sedentem, orantemque pro nobis) Dei. P

Sinè aliqua sui, & *partitione*, quod homo est) portione. P

Nàm & si crucifixus est ex infirmitate v, sed viuit) nostra. P

Vt in eo, quod fleuit *gratulatus sit*) glorificatus. P

Calumniam confessio ista non recipit) contumeliam. P

Mansura ex se sobolis numerositatem pollicebatur) Manentis. P. Manantis. L

Tantùm in efficiendo *libertatis Deo promente*) liberalitatis Deo promptæ. L

Quam omnipotentiam Dei *indefinitæ* potestatis) indefinita. P

Dicti etiam prophetici *ratiere monstrata*, ait enim) auctoritate demonstrata. P

Vt ex illa beatitudinis suæ sede *descendens quisquam è Cœlo*) ascēdentis quisquam cœlum. P

Quæ verò insania, qualis, & *cuiuscemodi sit Iesum* calumniari) cuiusmodi Iesus sit. P

Christus in Cruce consumasse se omnia aceti poculo *gratulatur*) gloriatur. P

Et cum nobis hæc sola *sit proprietas* ad salutem) sint propria. P

Cur ergo in hac irreligiositate *moramur*?) moriamur. P

Ex libro Vndecimo.

Vnus Dominus Christus est, non & Deo *Patri demptum* esse intelligatur) <. debitum. P

Quia & *duos dici* irreligiosum est, & Deum *non intelligi*) Deos dicere. P. < P. intelligere. P

Alij sit ex natura, alij ex *cognomine* Deus, & alij ex generatione) cognitione. P

Extra fidem esse quicquid extra fidem *vnum* est) vnam. P

Manentis intra, extraque, & omnia in omnibus *sentientis*) sentiendæ. P

Vt Dominus Iesus Christus extra hanc *corporationis* beatitudinem) < P

Ea in eo, quæ naturalis *Deo Patre* beatitudo est, maneat) Dei Patris. P

Quia natiuitas in naturæ eius sit virtute, *qua* genuit) qui. P

Quæ nisi perfectam paternæ beatitudinis habet *formam*, & absolutam naturam) gloriam. P

Sed imaginem esse *ei Deum* inuisibilis, & formam esse eum Dei) eum Dei. P

Quam ad id, quod *inuisibile Dei* est, inuisibilis Dei Imago sit) inuisibilis. < P

Qui vtique in substantia *conspicabili naturæ* inuisibilis imaginem non refert) inconspicabili aliam, quàm naturæ. P

Nec dispensatio *efferret* errorem) adferret. P

Et sub assumpti corporis *natiuitate* diuinæ naturæ) natiuitatem. P

Omnis quidem calumnia improba est, quia *veritati falsitas*) veritatis tarditas falsitati. P

Quod manifestum est in carne, *viuificatum* est in spiritu) iustificatum. P

Conformes *assumi* claritatis dominicæ præparanint) assumptioni. P

Et *qua tandem spe* in fide nostra est piæ dispensationis mysterium) quæ tandem spes. P

Diuinitatis infirmitas v *cum* per claritatis assumptionem) est, quam. P

Et *quia iàm* non est infirmitas, sed Sacramentum: nec necessitas) quoniam. P

Dùm *ei vngens se* Deus in Deum suum sit antelatus) eum vnxisse. P

Quam in ea natura esse, qua Deus est, *quia nasci* v cum causam) <. &. P

Qua si aliundè est non natiuitas est) quia. P

Cum autem ex Deo Deus est, per id v Deus Pater Deo Filio) quoque. P

Et natiuitatis eius Deus est, & naturæ Pater, quia Dei natiuitas & ex Deo est) Et natiuitate Deus est, & natura Pater, quia Christi natiuitas ex Deo est. P

Sed & illud verba, quæ *ego* loquor v non à me loquor) < <. vobis. P

Cum autem se viso Pater *videtur* naturæ) videatur. P

Quæ ad demonstrationem in se Dei, non aliena à Deo in Deum natura substitetit) Quia, & demonstrationem sui Deus non alienat à Christo in Deo, quæ nata substiterit. P

Non in aliud aliquid, quàm in *Deum substitit*) Deo subsistit. P

Quæ secundum *natiuitatis* est proprietatem) natiuitatem. P

Totum habens *naturale*, quod Deus est) naturæ. P

Non possumus v nisi tunc *ei* dominum deputare eum seruus est) non. < P

Quia *si cum* antè per naturam non erat seruus) sicut. P

Cum *ei*, qui in forma Dei manens formam serui assumpsit) < P

Et hæc vermis *vel* ex conceptu communium originum) velut. P

Passionis suæ *Sacramenta* prophetico spiritu *prolocutus*) Sacramentum. P. prælocutus est. P

Habens ex natiuitate *tunc* Patrem tantum ex constitutione, nunc Deum, & Patrem tantum ex constitutione nunc Deum, quia ex Patre Deo omnia) Habens ex natiuitate tunc, vt ex constitutione nunc Deum Patrē secundum constitutionem, nunc quia ex Deo Patre omnia. P

Nam-

Namque nunc fratribus mandans Patrem) Nam qui. P

Congruum itaque est omnem *super his* apostolici sermonis sensum) superioris. P

Vt singulorum quorumque dictorum ratione exposita, atque edita Sacramenti totius capaces veritatis intelligentiam præbeamus) Et singulorum quorumque dictorum ratione disposita, atque ita Sacramenti totius capaces per vniuersitatis intelligentiam præbeamur. P

Nouissima autem inimica *destruetur* mors) destructa est.

Cœlestium *dispensationum* arcana Apostolus non ab hominibus) mysteriorum. P

Sed per Iesum Christum ᵛ electus gentium Magister) & Deum Patrem. P

Quia infirmitas nostra *aliter* in verum, atque) sæpius. P

Quam ᵛ oderint permansisse in non veris)non.P

Quibus *id* Deus reuelauit monet in id festinare, in *quo* ingressi fuerunt) <. quod. P

Reuelationem perfectæ *intelligentia* consequantur) Reuelationis. P. intelligentiam. P

Vt omnem impiæ voluntatis sensum *sub dictis apostolicis deceptum*) subditis apostolicis præceptis. P

Vt dùm res singulæ in res alias *desinant*, habeat semper *subiacentem*) destinant. P. subsistentem. P

Sed cum euacuauerit omnem *magistratum*, & omnem *potestatem*) potestatem. Principatũ.P

Euacuabit omnem *magistratum*, & potestatem) Principatum. P

Erunt in ea *intelligentia*,qua dicta sunt) intelligentiæ veritate. P

Sed cum finis *omnium* sit, manens ipse sibi totus) omnia. P

Et idcircò Dominus religiosæ fidei patientiam *fini se reseruantem*) in finem seruantem. L

Non vtique vt *si & beata* defectio, & non esse, sit fructus) sit beata. L

Et merces fidei *sua cuiusque* constituatur abolitio) sui cuique. L

Qui vsque ad finem *consummanda* beatitudinis manserint) consummatæ. P

Non vltra se fidelis spei expectatione *tendente*) tendentes. P

Quia vtrinque *per* constitutum finem sit in cõmune non esse) secundum. P

Causa in his per defectionem sui non *extante* patiendi) existente. P

Hunc igitur quia ambigi non potest in *fine* non defectionem) finem. P

Adhuc quædam *in ipsa* dicti absolutione sint reseruata) ipsius. P

Defectio sit intelligenda *regnantis*,vt quod tradit Filius Patri, *tradenda*) regnandi. P. tradendo. P

Patrem cum tradidit omnia Filio amisisse tradendo, *si tradentem traditis egere significet*) si tradidisse traditis carere significet. P

Subiectis enim sibi omnibus, tunc *subiciendus* subijcienti sibi omnia *erit*) subijciendum ait. P

Et rursum ᵛ Pater diligit me, quia omnia) propterea. P

Et qui *sit* obediens suscepit ex voluntate) fit.P

Qua cur futura erunt dispensationis in his potiùs) & quæcumque. P

Temporum succedentium ad *fidem* ætatum profectus est) finem. P

Denuò & Dominus testatus est, dicens) De quo. P

Atque ità, & cognito Filio *Deus* Pater aduocat) Deo. P

Ad *absolutiorem* itaque dicti præsentis *intelligentiam*) absolutionem. intelligendam. P

Denique vt Sacramenti huius esset ratio *obsoluta*) absoluta. P

Vt quemadmodum nos gloriæ *regenerantis corporis* subdimur) regnantis corporis sui. P

In qua habitum regni sui Apostolis in monte transformatus ostendit) Quo habitu se. P

Quia Christus primitiæ *ex mortuis* est) Dormientium. P

Naturæ assumpti corporis nostri *natura* paternæ diuinitatis inuecta) in naturam. P

Adeptus in omnibus ex subiectione, quod *Dei* est) Deus. P

Vt intra se duos continens) vt antè duos in se continens. P

Et per dispensationem Dominum Nostrum Iesũ Christum) Et dispensationis. P

Dùm homo, & Deus, iàm Deus *totum* est) totus. P

Nè non etiam ex Euangelijs præsumpsisse existimemur) < P

Quæ ex naturæ diuinæ consociatione mutuaretur) Quæ ex natura diuinæ consociationis gloriam mutuaretur. P

Succedit deinde gloriæ *plenioris effectus*) plenior profectus. P

ᵛ Deus honorificatus est in eo, & Deus honorificauit eum) Si. P

Vt quia iàm regnat in gloria, *qua* ex Dei gloria est) qui. P

In se enim ᵛ Deus glorificauit, idest, in ea natura) eum. P

Tota iàm in Deum ex *ea* qua homo est dispensatione mansuro) Toto. P. illa. P

Vt quia prodeunte ad proditionem Iuda gloriam, quæ sibi post passionem *consequuta* resurectione futura esset ᵛ in posterum) consequutura. P. significasset in præsens eam, quàm in se eum *Deus* glorificaturus esset. P

Ipso verò in Dei *gloriam*, *idest*, *in Deum* omnia in omnibus) gloria, idest, Deo. P

Desperare in Deo, quod humanis suis spebus blandiatur) sperare in de Deo. P

Nihil

Nihil vltra possit, *quàm* nobis, ac sibi sit * commune præstare) quod . P, in P.

Si Deus esse omnia in omnibus per *processionem* temporum consequatur) profectionẽ. P

Verbis, quorum adhuc significatio *angustior*, quàm intelligentia) angustior . P

Ac primum ambigere v, desit *ne quid* Deo) an aliquid . < P

Vel pleno iàm pleniorem esse reliquum sit *) non licet . P

Vt *plus* sit aliquando non potest tamen ad id peruenire) plenus . P

Non sibi reliquit vt v plenus sit, quia accessionem) non plenus . P

Nec viæ cognitionis eius *ininuestigabiles* sectantium studijs derelinquunt * incomprehensum) inuestigabiles. in. P

Nè temeraria *opinio* aliquid sibi de Deo præter quàm *docetur*, vsurpet) opinione P. oportet . P

Vt aut res * *opposita* oculis, aut opus quod*que* ipso sensu nostro)aliqua proposita . < P

Quorum vnum quid aut *attrectatur*, aut cernitur *dum cedit*) tractatur. P. concedit . P

Aliud verò quod *fit* in tempore, *& quodam iuniore* à nobis aut gignitur, v constituitur) fit. < P. aut. P

Nè dum eorum, quæ antè se sint æternam rationem) Nè dum modò eorum, quæ canta non fuit æterna ratione. P

Internis externus, & effectis conditor) Internis exterior in effectis cognitor . P

Nihil antè * est, nihil aliundè, nihil extra est) eum . P

Et intra se *latens*, *& infra* suam ipse vacuefactus potestatem) plenus, & intra . P

Per quam, quod carnale v est in *naturam* spiritus deuoratur) ei . P. natura . P

Qui præter Deum, & homo est *constituet*, noster autem illè homo in *id*) constitutus . Deo . P

Exuti veterem hominem cum actibus suis, & *induti* nouum eum, qui *renouatur*) Exuite . P. induite. P. innouatur . P

In imaginemCreatoris excedit secundum dispositam primi hominis) < P

Ex libro XII.

Vt cum in eo grauissimæ *tempestatis* fluctui cõmunitam puppim damus) impietatis . P

Et *nescire creaturam* Christum, quem creatorem nuncupauerit) nescierit creatum . P

Qui soli creatori seruiendum *monerit* dicens) monuerit, P

Et longa eius expectatio *nostra* potiùs expectet *) nostram P. reuelationem . P

His enim per creaturæ contumeliam *ludibrijs* deputare) etiam ludicris . P

Deus non aberit à creatura, *qui* in forma Dei sit creatura) quia . P

Quasi natura sit creatura . Qui autem in forma) Quia in. P. Quia. P

Ex forma eius in serui formam *decederet* . *Decedere* autem) deciderat . Decidere . P

Vt non esset, cum esset, *&* aliud quam fuisset) Nè . P. < P

Nunquàm diuersitas, nisi & in *honore diuerso* est) honoris diuersitate . P

Quia vt summus honor indignè inferioribus *deferetur*, *ita*) Omninò autem. deferetur, aut . P

Filius autem *si concreatio* potiùs, quàm natiuitas sit) vt creatio . P

Causarum nostrarum *instituit* exemplo) instruxit . P

Qua extra scientiam Dei nihil sit) Quia . P

Quomodo * in eo quod ex vtero genuit non per causam corporalem) iàm . P

Humana originis intelligentiæ etiam spiritualis intelligendæ natiuitatis *sensus affertur*) < P. sine effectu . P

Cæterarum quoque in Deo *spiritualium* efficientiarum) < P

Quia ergo *proponitur* cor ad voluntatem) ponitur . P

Cum tamen *extra* partium infectam comparationem) vltra . P

Nonne significatio, *qua* ex vtero *Deus Deum* genuit) quam . P. < P

Natura igitur humanæ consuetudinis non *sinit*) sustinuit . P

Vt ignarus scientiæ, & per conditionem *inferior fit*) ignarum . infirmum . P

Pastura autem opera creaturarum sunt) Facturæ . P

Nato verò vnigenito Deo manifestum sit) Natiuitate verò vni Deo . P

Quia omnes ex his omnibus, qui antè * fuerint nascantur) non . P

Quia vt esset, qui non erat *matr's est*, non *qui* erat natus) < P. quia . P

Cum ad id vt esset, *qui* non erat, nasceretur) quia . P

Et *simpliciores sensu* nè ab his spolientur & obstruere, & instruere) simplicium sensum . P

Nàm cum possit omnia, *& in ea* omnià sapienter Deus possit) & ea ipsa . P

Quod ergo *nisi ex vtroque non consistit*) sinè vtroque consistit . P

Aliud ex eo *nasci*, qui semper est) natum esse. P

Ergo qui non semper Pater est : non semper & *genuit*) Filius est . P

Per virtutem, & *venerationem* sicut Pater & *honorandus*) generationem. honorificandus . P

Ad intelligentiam eius, qui est *Deo* id ipsum tantùm) Deus . P

Nihil aliud nobis intelligendum permittitur id ipsum) quàm . P

Quod *si* illi Patrem semper esse, atque *huic* Filium

lium semper esse sit proprium) cum hnius. P

Et in eo, quod *est* significatur æternitas per id quoque, cui quod est proprium *est*) < < P

Nàm nascendi ad eum non proficit causa, qui *per se* maneat æternus) semper. P

Qui autem ab æterno est, & semper fuit v, dùm semper) nec est sinè natiuitate, nec non fuit. P

Quia aliquid in *naturis terrenis* antè tempora natum esse non *competit*) natura rerum terrenarum. P. conuenit. P

Quomodo id, quod sinè sensu intelligentiæ *æternæ*) humanæ. P

Cum ramen antè tempora natum *non* esse non subeat in sensum v) <. non fuisse. P

Nàm cum anterior ipso tempore *sensum* nō est) sensus. L

Iàm natiuitas ipsa post *tempus* est) sensum. P

Vt igitur Deo Patri proprium est v sinè natiuitate) esse. P

Medium enim quicquam *nomina* ista *aut* natura permittit) nomen. < P

Vt non v filio tempora natiuitatis; sed v Patri generationis ascribat) solum. P. &c. P

Prius *temporibus* initium decerne, quo cœpta *sunt*) tempori P. sint. P

Non post aliquid se esse sapientia, sed antè omnia) Non post aliquid, sed esse sapientiam ante omnia. P

Tecum a sole, ac luna tempora instituta *sunt*) Et cum P. sint. P

Nàm Iudæum potiùs negātem Christi antè sæcula æterna diuinitatem) Non. P

v Hæc verba sapientiæ subsistentis *extinguunt*, quæ se nunc creatum v initium) Per. extinguens. in. P

Nàm apparatus, & virtus eorum in hac imperturbatæ *institutionis*) constitutionis. P

In apparatu eum cogitandi operis *commemorari*) commorari. P

Vt quantum ad fidem proficeret Dei *intellectus*) intellecta natiuitate. P

Et antè sæcula fundata, quæ initium viarum Dei, & in opera est creata) Et antè sæculum fundatus, qui in initium viarum Dei, & antè omnia est creatus. P

Aut nunquid eiusdem intelligentiæ est v initium viarum) in. P

Ità intelligi oportere, vt propter opera sit *creatus*) creatum. P

Et ad ministerium efficiendi sęculi crearetur) Sed. P

Totò id quidem *pro nobis*, quia ei, qui pareret omnia) Totum. < P

Nunc tamen sapientia ad *denegandam* impietatis occasionem) excecandam. P

Per me reges regnant, & potentes *sciunt* iustitiam) scribunt. P

Vniuersa agi, intelligi, laudari, *teneri* docet) obtineri. P

Et ius terram obtinentium tyrannorum *contineri* ostendit) per se obtineri. P

Ergo ea, quæ à se quotidiè fiunt enarraturam professa) Ergo ea se, quæ quotidiè fiunt enarrare professa. P

A verò, quæ antè sæculum sunt præueniunt) At. P

Neque generationis antè sæcula *prædicat initiū*, sed dispensationis à sæculo *initæ*) prædicatę. <. inita. P

Rursum v initium viarum Dei, & in opera creari) in. P

Qua tùm creaturæ nostræ, & *natura*, *&* species nascebatur) Quia. naturæ. < P

Et certè cum *eo* veræ secundum hominem natiuitatis) eius. P

Qui enim *erit* Filius Dei, natus erat & Filius hominis) erat. P

Secundum Deum autem creatur, quia secundū Dei iustitiam, & sanctificationem, & veritatem homo peccati nescius est creatus) Additum totum. < P

Atque ità creatam, *vt fundatam* se antè sęcula doceret) < P

Quæ autem fundata antè *sæculum* est ea ipsa *in* initium viarum) sęcula. in. P

Nàmque & si infirmitas intelligentiæ sensum *irreligiosæ* opinionis) religiosæ. P

Apostolus enim videtur vnius ex vno natiuitatem, idest, *Deum*) Domini. P

Et factura vnius ex vno *natiuitatem* protestaretur) Diuinitatem. P

Quia humanæ permixtionis conceptum facturæ nomen *excederet*) excluderet. P

Ac vide tu quàm sis impius ò hæretice) At. P

In tantum necesse est *etiam generatio* excedat) <. generationis. P

Concesso mihi hoc à te spiritu vigebo *Sancte* Pater) scire te. P

Sacramentorū *arbitrum* hunc infirmitatis meæ sensum vltra *infirmitatis*) Arbiter. P. infinitatis. P

Et religiosa fides est, vbi est etiam naturalis *inscitia*) scientia. P

Et annos recursus, & vergilias *septemtrionem*) & septemtriones. P

Sed nec motum dimensæ huius vicissitudinis assecutus, fidem tamen rationis mihi imperspicabilis licet apprehendens) Sed nec motum immensæ huius vastitudinis assecutus, fide tamē rationis mihi imperspicabilis hoc apprehendens. P

Dùm famulantis mihi naturæ *imperitus vsu te tantum*) impertitus vsus à te tantum. P

Quo ego vltra & creatorem, & Deum meum tendam) Quod. P

Et à te in naturæ tuæ veritate vnigenitus genitus. Post te ità) Et à te in naturæ ingenitæ genitus potestate. Ex te ità. P

Aeternæ originis suæ author *es* æternus) est. P

Cæteris à te substitutis commune est, *pretendisti sensui meo* contumeliam) à te quoque procedentis timeo. P

Ex te *per vnitam tuam* manentis potentiam) per vnigenitum tuum. P

In spiritalibus enim rebus tuis *habes sum* vnigenito tuo dicente) habeo ipso. P

Modus autem spiritui nullus est *loquenti*) loquendi. P

Huius naturam intèr creaturas referam, & originis *sui* definitionem) suæ. P

Contra Constantium Augustum.

Quibus postea per factionem eorum pseudoapostolorum ad *Biturensem* synodum *compulsis* cognitionem' hnius hæreseos obtuli) Qui. P. Biterrensem. L. compulsus. P. demonstrãdæ. P

Denique exindè nihil in *tempore* malè dictum) tempora. L

Dum erroris indulgentiam ab Antichristo ad Christum *recurrentium*) recursum. P

Nunc demum fideli in Christo libertate *testante*) certantem, vel stantem. L

Tantùm adhibui ad silentium *tempus*) temporis. P

Nec ego per misericordiã Domini, & Dei Filij tui Iesu Christi, calens eculeum metuissem) Locus fortasse ità distinguendus est, vt calens ad *Ego* referatur. Nec ego, per misericordiam Domini, & Dei Filij tui Iesu Christi calens, eculeum metuissem, ità vt *calens* non quarto casu, & neutro genere positum; sed casu primo, & genere masculino capiamus: sed quid si hoc nomen ex ijs sit, quæ vtroque genere apud priscos fuerunt in vsu? Lat.

Quisquis postulantiam illud magis, quàm constantiam) Quisque petulantiæ studium. P

Subrepis nomine, *blandienti occidis*) blandimẽto occides. P

Et aliquas laniatorum corporum *praferant* cicatrices) perferant. P

Qua non professio nominis in cœleste regnum, sed obedientia paternę voluntatis *admittitur*) Quam. P. admittit. L

Professus sit, quod non esset, quasi neque, possit) esse. P

Vt tyrannidem aliam præter quàm Dei *referrem*) Aut. proferens. P

Non, quia causam ignoro, sed tamen) queror. P

Et Ecclesiam Sanctam *Treuerorum* tali Sacerdote spoliasti) Treuirorum. L

Aut de *Montana*, Maximillæque antro prophanatum expectaret) Montani. L

Et *in* ipsum, vt Sanctissimi mecum intelligunt in *ipsum* Christum manus missæ) impiæ. < P

Num quia hæc, quæ *conscientia publica* tenentur, non magis à me maledicta sunt') Nunc. conscientiæ publicæ. P. dicta. P

Omiusion, idest, dissimilis essentiæ profiterentur & soli Aegyptij) Omœusion, idest, similis essentiæ prædicarent & decem, & nouem anomœusion, idest, dissimilis essentiæ profiterentur. Soli Aegyptij. P

Ex his, qui *omiusion* prædicabant) omœusion. P

Qui verò *omiusion* defendebant nihil nisi prophanum) anomœusion. P

Cum autem intellexissent & *hi*, qui dissimilem Deum) ij. L

Rursum hi ipsi *palatio* potiùs, quàm Ecclesiæ Episcopi) Palatij. L

Hæc audiens hebui neque credidi *donec cum*) Donicum. L

Pauci plurium *damnati* sunt) dominati. P

Similitudinem verò cum *imagine* ad Deum homini deputauit nè veritatis') imaginem, esse. P

Quibus quisque in *vnum* blasphemiæ *sua* barathrum descendens) imum. tuæ. P

Per gradus præcipites *cucurrit*. Námque post primam veræ fidei *synodicen*) cucurristi. P. synodi Nicœn. P

Post synodum deindè *Sardicensem* omnem rursum) Serdicensem. L

De quibus post *Niceam* synodum *institutis* conquerimur) Nicænam. constitui. P

Damnare homousion decernis. Antiquitatis fidem, & pietatis securitatem anathematizari, homœusion ab his ipsis) Locus iste videtur distinguendus, vt legatur. Damnate homousion decernis, antiquitatis fidem, & pietatis securitatem. Anathematizari homœusion ab ijs. L

O tu scelestè, *quod* ludibrium de Ecclesia facis) qui. P

Substrauisti enim voluntati tuæ v; sed & violentiæ) orientales Episcopos; neque solùm voluntati tuæ. P

Vnum tantùm *perficis*, vt posteritas quid decernere in eos debeat) proficis. P

Sed non licet tibi nunc regno *potenti* etiam in posterum præiudicare) potienti. L

Et inimicum memorijs *auctorum*, & paternæ pietatis *haredem* rebellem) Sanctorum. < P

Pater est, ex quo omne, quod est) Ab hoc verbo vsque in finem nihil habet Codex S. Petri cum tamen in calce additum sit cadẽ manu. L

Et ad eloquendum sermo sileat, & ad inuestigandum sensus *bebeat*) hebetetur. L

Ex Libro ad Constantium Augustum.

Quæ diuulsa sunt *coërceri* possunt: nisi vnusquisque) cohærere. P

Et à duobus Eusebijs, & à Narcisso, & *Theodoro*) à Theodoto. P

Fas fuerat sacerdotali, vel ecclesiastica *continentia*

nentia contineri) conſcientia. P

Deus vniuerſitatis eſt' obſequio non eget) Dominus. P

Reus quereretur in fidem literarum, in iudicium vitam) Reus quæreretur in fide literarum, in iudicum vitam. L

Quæ obliuio ſpei, *quæ mors* ſcelerum? quod odium veritatis?) qui amor. P

Paulinus Epiſcopus tantis iſtorum ſceleribus *contraiſſet*) contraitet. P

Soporatis deindè conſilijs omnibus; vbi libitum eſt, aduocatur) ſuſpiratis. P. ſupporatis. L. ſubodoratis. L

Eſſe facturum, ſi *pro* fidei *profeſſione* ſcripſiſſent) <. profeſſionem. P

Ex libro ſecundo ad Conſtantium Auguſtum.

Dùm *diſtantibus* opinionibus ambiguam ſententiam ad ſtudium intelligentiæ *promouet*) his tantis. permouet. P

Et quia mihi à Deo *de præſentia tua* opportunitas præſtita eſt). <. præſentiæ tuæ P

Epiſcopus ego ſum in omnium *Gallicarum* Eccleſiarum) Galliarum. P

Non ob aliquam criminum meorum conſcientiam per impios homines *delatus*) delatis. P

Quur autem eſt *deſperandum* de vita, de immortalitate) de ſpe. P

Oportuerat enim *humanæ infirmitatis modeſtia omne*) humanitate infirmata moleſtiam omnem. P

Veritate naturalis ſignificationis eludit, *nè* id maneret in ſenſu) Veritatem. neque. P

Vt volumus, aut ità vt *volumus*, intelliguntur) nolumus. P

Dùm in ſtudijs certamen eſt, dùm in *conſenſu* difficultas eſt) conſeſſu. P

Primum homouſion decernit taceri, ſequens rurſum quæ) Primumque homouſion, decernit taceri, ſequens rurſumque homouſion. P. Primum, quæ homouſion decernit taceri. Sequens rurſum quæ homouſion. L

Decretis *pœnitemus* pœnitentes defendimus) pœnitemur. P

Et morientes *morum vice* iam abſumpti ſumus ab inuicem) mori inuicem. P

Euangelicam fidem *confeſſam* in baptiſmate) inuictiſſimam. P

Sub nomine nouitatis Euangelium negaretur *impericulosè*) vt periculosè. P

Non emendatio aliqua ſit *emendationis; ſed* cœperit eſſe damnatio) emendationi, ſi. P

Paucis me de Scripturis Euangelicis digneris audire) pauca. P

Ego enim penès me apud fidem, *exteriore non egeo*) exteriorem non nego. P

Aures tuas, fidem tuam ad *eum* erigas) Deum. P

Ex libro contra Arianos, vel Auxentium Mediolanenſem.

Nec *ipſius* temporis noſtri peccata meruerunt) < P

Hoc ſub ſpecie prædicationis Euangelicæ *prædicatur*) laboratur. P

Hæc de comparatione traditæ nobis olim Eccleſiæ *nunquàm deperdita*) nunc valdè perditæ. L

Incircumſcripta enim ratio eorum cœleſtibus libris docetur, *ac*) Circuminſcripta. P. at. L

Cui ſecundum Apoſtolum miniſtris ſatanæ) Cum. L

Incerta *verò* opinio auferetur, ſitque Antichriſto iàm peruium) veri. P. veritati. L

Chriſtum eum eſſe ſe *falleret*, de quo nunc vſq; *diſceſſum*) fallere. L. diſſenſum. P

Cuius hæreditas *nominis* ad Valentem, *Vrſacium*) omnis. P. Vrſacbium. P

Nolunt enim hunc ſuum Chriſtum non eiuſdem diuinitatis eſſe) volunt. L

Per indulgentiam eſt deſtinatum, & regenerati omnes) Per indulgentiam æternitatis eſt deſtinatum, aut regenerati omnes non. P

Et Angeli omnes per Chriſtum vtique conditi antè tempora) Aut Angeli omnes per Chriſtum vtique conditi non antè omnia tempora. P

Vt iàm ſub Antichriſti Sacerdotibus Chriſti populus non *occidat*) concidat. L

Si Deum *verè* Ariani prædicant) verum. P

Cumque iàm in arcto eſſet negandi *periculo*) periculum P

Thraciæ impietas ex ſe *ſoluiſſet*) reſoluiſſet. P

Ab Auxentio Satanæ Angelo, hoſte Chriſti *vaſtato*) vaſtatore. P

Epiſtola Auxentij Mediolanenſis.

Ego quidem pijſſimi Imperatores *exiſtimo*) æſtimo. P

Natum ex Patre Deum' ex vero Deo Patre) verum filium. P

Sic enim cognoſcet Serenitas veſtra *quia iam dudùm damnati, depoſiti*, hoc eſt) quia, qui iàm dudum depoſiti ſunt. L

De Synodis fidei Catholicæ contra Arianos, &c.

Dominis, & beatiſſimis fratribus coëpiſcopis) Dilectiſſimis. P

Nouæ Populanæ, & ex Narbonenſi plebibus, & Clericis *Toloſſanis*) Nouempopulonæ. Tholoſanis. P

Verens nè in tanto, ac' plurium Epiſcoporum) tàm.

Byturenſis profeſſionem, in qua patronos *vos*) Biterrenſis, < L

Expectatis enim Sanctæ, & indemutabilis) expectastis. P
Neque antea ad occasionem *proruptura* hæreseos) proruptæ. P
Per hoc ignorantiæ *decretum* nescire, quod ex Deo sit) secretum. P
Vt secundum intelligentiæ suæ sensum omnibus hæreticorum artibus *contrairent*) contraire. P
Homousion dicitur, aut, homœusion nullam omnino) quod dicitur. P
Nec quemquam prædicare *eadem esse* ratione) ea de causa. P
Et quod superbi nominis scientia sit) Et quod super hominis scientiam sit. P
Illa autem *clauis* totius fidei, & illa confirmatio) clausula est. P
Sed quia scirem *mea* sola Syrmium esse delata) ea. P
Cum v imago omnis eius, ad quem *imaginetur*) quando. coimaginetur. P
Qui confitetur hoc idem v. Ego viuo propter Patrem) id est. P
Manifestum est enim *quod vita in Patre hic* intelligitur) quæ vita in Patrem hic similem ostendit. P
Non deseruit in *eo genitam* similitudinem naturalis proprietatis) congenitam. P
Ex Deo Patre *genitam* naturæ suæ ostendit esse substantiam) genitæ. P
Quasi se ipsum fraudans *cognatione* vitæ perpetuæ) cognitione. P
Aduersum singularum peruersitatum vitia, *neque* occasio fraudis *adm ttitur*) nequa. L. admittatur. L
Et super humanam existimationem vnigenitum *aut* Filium) < P
Intemporalitas paterni nominis veritas) Intemporalis. P
Congregati intra synodum condidere) Congregata intra synodo condiderunt. P
Ità nullam intra se diuersitatem patiatur *essentia*) essentia. L
Credimus v in vnum Deum Patrem) consequenter Euangelicæ, & Apostolicæ traditioni. P
Inconuertibilem, & *incommutabilem* diuinitatis, essentiæque) immutabilem. P
Manifesta vtique Patris vera Patris, certaque Filij) Manifestè vtique Patris, verè Patris, certumque Filij. P
Verè Fily, notaque Spiritus Sancti, verè Spiritus Sancti, hisque nominibus non simpliciter) < P
Hactenus habet exemplar Basilicæ S. Petri, in quo aliquot quinterniones desunt.
Quæ *veritatem* Patris, & Filij, & Spiritus Sancti) vnitatem. L

Epistola ad Abram filiam suam.

Nunquid non & sericum secundum subtilitatem eius *partem babuerat*) spartum erat. L
Nunquid aurum iuxta fulgorem eius v liuebat?) non. L
Aut ætatem demutet, aut impediat *sanitati*) sanitatem. L

In Euangelium Matthæi Commentarius.

Ex Vaticano codice collato per Gulielmum Sirletum, qui postea Cardinalis creatus est.
De Natiuitate Christi, de Magis cum muneribus, & de infantibus occisis *Canon.* I.) Capitulum I. V. C
Gressus, quem Matthæus, & Lucas in ordine regiæ successionis edíderat, quem dùm vterque dinumerat, & agnitionem in Domino vtriusque tribus vterque significat) Gressus, quem Matthæus in ordine regiæ successionis, & quem Lucas per sacrdotalem ordinem dinumerat, vterque agnitionem in Domino vtriusque tribus significat. V. C
Cum in numero *decem & septem* reperiantur) tresdecim.
Sed gloriosus per prophetam v eorum honor redditur dicentem) neci. V. C
Denique consolari *se* voluit, quæ dolebar) < V. C
Non enim *non* erant ij, qui mortui putabantur) mortui. L

De Iesu regressu ex Aegypto &c.

Ad eas transferunt Christum *Iudææ missum*) Iudæis amissum. V. C
Erat enim per eum *implendi* iustitia) implenda. V. C

De Tentatore Diabolo &c.

Gloriabatur v homine vinceretur, & qui Dei beneficia) ab. V. C
Anceps sermo est si filius Dei es) < V. C
In piscatorum verò *allectione* ex hominum arte) electione. V. C
Et paternæ domus consuetudine non *contineri*) teneri. V. C
Galilæam igitur *circumit*, & in synagogis prædicat) circuit. V. C

De Beatitudine, & præceptis &c.

Perfunctæ in nos bonitatis v esse æmulos oportere) eius. V. C
Diuinæ *charitatis* insistit, & ad conspectum Dei acies *obsoleta*) claritatis. absolutæ. V. C
Quibus omnia pro Christo pati *promptus* affectus est) pronus. V. C

Omnem

Omnem vitæ vſum teſtimonio *veritatis* eius impenderint) æternitatis. V. C

Vſque ad tentandi *erupit* audaciam) prorupit. V. C

Niſi eum piaculo *Dei* conſtituit eſſe ſoluenda) Deus. V. C

Et Spiritus aduerſantium ſibi concordiam *retulerit*) retulerunt. V. C

De Oratione, & Ieiunio &c.

Neque corpori veſtro quid *induatis*) induamini. V. C

Si enim fœnum agri, quod hodie eſt, & cras in *ignem* mittitur) clibanum. V. C

Quem nox *interiectu* diſcriminat, & interuentu ſuo) interiecta. V. C

De Margaritis antè porcos &c.

Et idcircò omnes cognoſcendos eſſe de fructibus *) edocet. V. C

Dæmonia Chriſti nomen exagitet) Dæmoniorum fugam. V. C

De Leproſo, quem curauit &c

Mandatorum * obſeruantiam exagerat) Dei. V. C

Sed habere milites, iubere quod velit) Seque. V. C

Et ſecretum quoddam *imperanda* ſalutis eligere) impertiendæ. V. C. impetrandæ. L

Subiecta eſt omnibus, & ventorum *fluctibus)* flatibus. V. C

Igitur infidelitatis affectum ſub *differentiæ* interrogationis) diffidentia. V. C

Mortuos autem *& idem* eos eſſe, qui extra Deũ viuant) etiam. V. C

De Diſcipulis in naui excitantibus Ieſum &c.

Et *increpitis* his, qui modicæ eſſent fidei) increpatis. V. C

Sed quod ſomno noſtro *conſoporetur* in nobis) conſopiatur. V. C

Vt à Deo *præcipuè* in periculi metu, & vexatione) præſidium. L

Chriſti intra nos *ſeruitute* vigilante) virtute. V. C

Sem in poſſeſſionem Dei *lectus* eſt) electus. V.C

Venientes Domino duo homines occurrerunt, *vt occurſus*) Venienti. occurſu. V. C

Quibus occupatis totus in mare impetu rapido *per* præceps) < V. C

In cupiditatem, ſcilicet, *ſecularium* dæmonum præcipitatur) ſæcularem. V. C

Vrbs illa Iudaici populi habet ſpeciem, *qui* Chriſti) quæ. V. C

Neque enim euangelica lex *præcipit*) recipit. L

Deo ciuitas fidelium plebs eſt) Dei. L

In hanc igitur naui, ideſt, *Eccleſiam* inuectus introijt) Eccleſia. L

Gentium vniuerſitas offertur medenda, *&* curationis) ſed. L

Iter in paradiſum credentibus *eſſe inhibendum)* redhibentibus eſſe. V.C. Redhibendum, niſi fortè vt ad Att. Cicero inhibere iter, ſit idem, quod inhibere nauigium, ideſt, in alteram partem conuertere. L

Et honorificauerunt Deum, *quod* tantam dedit poteſtatem) qui. V.C

De Vinitoribus, qui miſſos ad ſe &c.

Et *ſepem* circumdedit *ei*, & fodit in ea) ſepe. eam. V.C

Regni cœleſtis gloria tanquam nuptiæ nunciantur *. Plures verò) ſed eorum quoque admonitionem ità intellexerunt, vt aliqui eorum ambitione ſæculi tànquam agro occuparentur. V.C

Dono enim gratiæ vitæ *interioris* crimina remittuntur) anterioris. V.C

Quia ſancta eſt, & ex optimo affectu *inuitatis* profecta eſt) inuitantis. V.C

De Tributo Cæſari dando &c.

Porrò autem ſi rebus illius *incumbamus*) incubamus. L

Nos quidam temerè locum hunc à cunctis fermè præteritorum) Non. L

Et diuinæ virtutis *poteſtates*, futuras eſſe demõſtrat) poteſtas L

Quæ ad futurorum ſpeciem *prælata* imaginẽ) prolata. V. C

Non enim *alius* ille efficiebat, quàm quod lex) aliud. L

Nàm de proximo frequenter admonuimus, nõ *in* alium) < L

De Cathedra Moyſi &c.

Quia inſolentiam Deus effecturus ſit humilem, & humilitatem *electurus*) elaturus. V.C. erecturus. L

Legem nànque ipſe dederat, & lex non *inſcientiam*) efficientiam. V.C

Propriam ſignificantiam pro natura vniuſcuiuſque metalli *complectuntur*) complectitur. V. C

Et aurum *templi*, & donum dedicaretur altari) templo. V.C

Quia non *in* lege Chriſtus, ſed lex ſanctificaretur) ex. V.C

Et quia minus piaculi *eſſe* decimationem oleris potiùs) eſſet. V. C

Et

Et quia indignum eum cœlesti regno ob hæc opera *aenunciabant*) renunciabant. V. C

Propriorum criminum esset venia *præstito*) præstanda. V.C

Hierusalem, Hierusalem, quæ *interficis* prophetas) occidis. V.C

Quod quia noluerunt domus eorum deserta, & vacua relinquetur) Sed. V.C

De Structura Templi interrogantibus &c.

Quod vestigium & aduentus sui, & consummationis sæculi) Quodue signum. V.C

Et publici in eos odij propter nomen eius) publicum in eos gentium odium. V.C

Hæc igitur in eam, vt fuerant *prædicata* perfecta sunt) prædicta. V. C

In corporis sui perfectione *consistit*, regeneratione nouus) constiterit. V. C

Vt dominantes *potestate* concludant) potestates. V.C

De Seruo fideli, quem constituit &c.

Erunt enim iam ambo vnum, quia in gloriam spiritualem) Erant. V.C

Deprecantur eas, quæ prudentes erant, vt oleū *mutuent*) mutuentur. V.C

Fatuæ *occurrunt*, aperiri sibi aditum rogant) adcurrunt. V. C

Nam *&* corde fides, & ore confessio est) ex. V. C

Vt gentium fidem exæquatam credentium ex lege *scientia* noscere mus) < V.C

Nām *cum laudatione* eadem iubetur in gaudiū Domini introire) collaudatione. V.C

Sed propter inuidiam saluandarum gentium, in terra *receptum*) acceptum. V.C

De Muliere, quæ accessit ad Iesum &c.

Mulier hæc in præfiguratione gentium *plebes* est) plebs. V.C

Cæterum non nisi ex præcepto [v] salutem gentibus posse præstari) suo. V.C

Venit Iesus in agrum, qui dicitur &c.

Potuit perindè hoc *quod erat* aliquando non esse) Potest. V.C. quod in ea est. V.C.

Sed aliud est, vt transeat [v] deprecari) à se. V.C

Qui pati nisi ex eius passione non possumus) Quia. V.C

De Iuda, qui erat vnus de &c.

Magnum in hoc prophetiæ Sacramentum & in factis, *& in dictis*) iniquitatis. V C

Et totus hic sæculi empti vsus *alienis* est) alienus. V.C

De Pilato cum sederet &c.

Quia fidei gentium erat *relictum*, & crucem accipere) reliquum. V.C

Quod per vitium, aut incuriæ, aut vasis *conecesset*) inacescit. V.C

Motus verò terræ tempore matutino diei *Dominici*) Dominicæ. V.C

Et lapidem reuoluens, & sepulchro *adsidens*) adsedens. V.C

De Matthæo publicano &c.

Et *concedens* in domum conuiuium instruit) cōscendens. V.C

Intra *quem* euangelicis cibis peccatoribus, & publicanis conuiuium *de vita*) quam I. diuite, V. C

Velamine verba legis *exprompsit*) expressit. V.C

Et quisquis sine Christo est *in vita cib. ieiunio relinquetur*) in vitæ cibo ieiunus relinquitur. V.C

Sed *prior* cum Apostolis peccatorum turba saluatur) prius. V C

Quia Christum nisi admoniti non videbant lumen menti *inferit*) inseruit. V. C

Deus, quippè *cognitione* superstitionum omniū vesania *effugata*) <. fugata V.C

Misertus turbarum Dominus *&c.*

Missorum copiam Deus præstet) Messorum. V. C

Et *turbator* expelli, & infirma curari) turbata. V. C

Hoc minus Israël sceleris sui excusationem *adhibiturus*) habiturus. V.C

Non alium *ingressus* nostri habere, quàm quem à Christo) gressus. V.C

Hæc non mediocriter sensus intelligentiæ *commouent*) commonent. V.C

Multi autem etiam in hæresim per intelligentiæ *peruersitatem*) prauitatem. V.C

Et signo puluelis pedibus [v] excussis) eorū. V.C

Instructos igitur *vos* serpentis prudentia monet) nos. V. C

Et profundæ doctrinæ Euangelicæ secretum [v] lumine prædicationis) in. V.C

Qui *infecturi*, qui in fugam coacturi) insectaturi. V.C

Dei igitur verbum nuncupatum meminerimus *in gladio*) gladium. V.C

Hoc igitur quinque habitantes in [v] domo) vna. V. C

Ioannes de Carcere ad Iesum mittit &c.

Ioannes cum audisset in *carcere* opera Christi) vinculis. V.C

Ioan-

Ioannes detentus, carcere dominū ignorat) in. V.C

Cœcorum scilicet visu, clandorū *cursu*) gressu. V.C

Quid illud sit, quod pauperes benè *nunciantur*) euangelizantur. V.C

Abeuntibus illis ad turbas v de eo locutus est) sic. V.C

Neque ad consistendi firmitatem valens, & *animi*) animę. V.C

Iam lex *repletur*, iam prædicatio omnis includitur) expletur. V.C

Discipuli spicas vellunt &c.

Et quia esuritio fames est salutis *humana*) humani generis. V.C

Opus salutis v non in sacrificio, sed in misericordia est) nostrę. V.C

Et ministerium corporis, quo aliquid agitur, atque *imperatur*) impertitur. V.C

Et ex reliquis veteris gratiæ *spiritum non ablatum*) spem non ablatam. V.C

Et non congregare, dispergere v omne peccatum, & blasphemia v) fit. V. C. remittetur hominibus; spiritus autem blasphemia. V. C

Cum *constituere* malum non audemus) constat verè. V.C

Et *ministratam* esurientibus *mannam*, & ad postremum) ministratum. manna. V.C

Sedens in nauicula Iesus turbis parabolas loquitur &c.

Nihil.

De Scriba in regno calorum &c.

Infidelitas tamen eorum *virtutem* indicij non *recipit*) veritatem. recepit. V.C

Quem apprehendens Dominus *obiurgat*) obiurgauit. V.C

Quem v ex natura sua sumpsit) vnusquisque. V.C

Herodiados filia saltauit. *Voluntas* enim tanquam) Herodiades. Voluptas. V.C

Et victus illecebris *voluntatis* etiam *mæstus* obtemperat) voluptatis. tristis. V.C

Damno scilicet legis *voluntas* corporum) voluptas. V.C

Ac si probrosus Israël & *voluntati*, & infidelitati) voluptati. V.C

In vacua diuinæ cognitionis pectora *transit*) transituram. V.C

De lauandis manibus &c.

Ex gentibus scilicet v populi alterius nomen excedens) in. V.C

Fitque *saturitas* nobis dictior semper, & plenior) saturatis. V.C

De Iona Propheta signo &c.

In aures superas virtute dominicæ *præfigurationis euadit*) incarnationis euasit. V.C

Beatus hic est, & vltra *humanum* oculos intendisse) humanos. V.C

Vbi in monte cum Moyse, & Elia videtur &c.

Nam post dies sex *gloria dominica* habitus ostenditur) gloria dominici. V.C

Verum etiam mortuorum *excitandorum* esset indulta) suscitandorum. V.C

Qui *didrachmam* exigebant ad Petrū. dominus *didrachmam*) didrachma. didrachma. V. C

De Infantibus inhibitis &c.

Pueros autem credentes omnes per *audientium* fidem nuncupauit) audientiæ. V.C

Et mola, & asinaria, & *cum ea* in mari mergendus) < V.C

Idest peccatorum nodis *in nexos* reliquerint) innexos. V.C

De Transitu Iesu in Galilaeam &c.

Poterat namque ægrotorum turbas non fatigare) Poterat. V.C

Sed typicam consummationem prohibendorum infantium *subregit instinctus*) surrepsit in sanctos. V.C ∞: L

Quæ scriptæ sunt, gestæ, *factaq;* sunt) effectæq; V.C

Et legi adulterij intulerat, & *Dijs alienis* adorauerat) Deos alienos. V.C

Non falsum *sestem* fieri, hic Christum negauit ex mortuis) testimonium. V.C

Sed hoc ideò, vt à iuuentute *hoc* seruiente) hæc. V.C

Pecus enim hoc *verberibus* obedit, metu continetur) verbis. V.C

Hac igitur angustissimum iter regni cœlestis) hac. V.C

Acus, scilicet, quæ est verbi *noui* prædicatio) noua. V.C.

De Spe Apostolorum, de nouissimis &c.

Rationem quærere cœlestis intelligentiæ *admoneremur*) admonemur. V.C

Quàm vt per fidem saluet, vt per *quam* regeneret) aquam. V. C

Totidem enim testamenta *humani generis* constituta) humano generi. V.C

Nam

Nam ex omni numero, qui ſpatio [v] præſentis ſęculi) eſt. V.C

Sed erat geſtorum effectibus *prophetandum*) profandum. V. C

Vt in domini tegno vnus ad dexteram eius ſedeat, *alter* ad ſiniſtram) alius. V. C

Monens in eminentioribus non *accubari* oportere) accubate. L

Competenter igitur cœci duo viam *obſident*) adſident. V.C

Sed Dominns miſeretur, & quid *volunt* requirit) velinr. V. C

Quibus miſertus oculos contigir, & viſum) Qui. V. C

Atque vt typus crediturarum gentium *explicetur cæleſtis gratia cognitione præcepta*) expleretur ordo cœleſtis gratiæ cognitione percepta. V.C

De Aſina, & Pullo eius &c.

Reſpondeant domino neceſſarios, ac ſtatim *emittendos*) remittendos. V.C

Quod autem inſinuntur, vr quærenti reſpondeanr Domino neceſſarios, ac mox *emittendos*) remittendos. V.C

Oſanna *fili* Dauid, benedictus, qui venit)filio. V. C

Altius verborum virtutes in iſtiuſmodi ſignificationibus *contuendas*) intuendas. V. C

Zaboli celſitudinem, *montemque* demergant) molemque.V.C

At illi reſponſionis periculo *cunctantur* cogitantes) percunctantur. V. C

Et ex ea ſilentij *neceſſitate* iſtiuſmodi poſitum *eos* obiurgaret) neceſſitatem. L

Sed quia *tri* non poterar non ijt.) ire.V.C

Enarrationes In Pſalmos.

In Pſal.2.Quare fremuerunt genres &c.)A Cypriano in vetuſtis exemplaribus manuſcriptis ſemper hic pſalmus citatur primus; vt à Iuſtino Martyre, & alijs mulris. L

Poſcente rege Ptolomęo ſeptuaginta ſeniores libros veteris teſtamentis ex hebræis litteris in græcas tranſtulerunt) Vide quæ notaui in Irenæum lib.3. cap.25. & apud Iuſtinum in Scholia Perionij 64. ex Parænetica oratione. L

Ex quo cætera iſtiuſmodi eſſe, *atque* vt ſunt, intelligantur) æquè. L

Quos regij ijdem translatores ediderant *collocatis*) collatis. L

Sed *à Deo* Filius hominis Filius Dei eſt) adeo. L

In Pſal.51. Aut ob infidelitatem, aut ob inutilitatem fructuum *necatorum*) negatorum. L

Non erit autem, non quod ſibi *homo* patuerit incolatus) non. Frob.

Et nos qui viuimus, qui reſidui erimus) περιλειπόμενοι. qui reſidui ſumus. 1. Theſ.4.

Neque ſibi Deus ius *vindicandi* ademit) viuificandi. F

Mors autem in eos rantùm, in quos decreta *legitimè* eſt) legitima.F

Vita legis demurauerit legem moriendi) vitæ legem demutauerit lege moriendi. Frob.

In Pſal.52. *Eadem* tanquàm *generalis* huius ſententiæ profeſſionem) Eandem. generalem.F

In Pſal.62. Vniuſcuinſque mens ad cognitionem, *ſpem æternitatis*) ſpemque ſempiternitatis. L

Non & inĕtrm ſecum corpus retrahat ad *oblationis* affectum) oblectationis.V.C

Condemnatione ſit *voluntatis*,quod in eaden eſt *voluntate*) voluptatis. voluptate.V.C

Poſt regenerationis gratiam mētis *gladij* ſenſus corporis) gaudijs. V. C

Nàm quamuis in eo deſerto, & in inuio, & *aquoſo*) inaquoſo. L

Quæ eſt in Chriſto,ſiut *Apoſtolorum* ſeparatura) Apoſtolum.L

In Pſal.67. *Sicut* in conſpectu ignis cera ſic liqueſit) Sic &. L

Nàm & continuò ſubiectum eſt.Et *iuſti* lætentur lętitia) iuſta. L

Euangelicæ benedictionis *merita in conſpectu* Dei) meritum conſpectu. L

Ex *ipſis* lætitiæ hourſta, mentalique veritate ſuſcipir) ipſius.

Exultationis diuinæ *ſocietatem* lætantes) ſocietate. L

Cum [v] aliquid optandum, agendunque conciliante caſu) ad. L

Sed cognitio pręcepta in Dei nos exultatione *canticum collocaret*) canticoque locaret. L

In huius itaque cōſpectu exultabimus cui iter *exæquitatis*) exæquatis. L

Quæ [v] legi ſit mortua, Chriſto poſtea ſe *ſociari*) cum. L. ſociarit. L

Deus dum *egredieris* coram populo tuo, dùm *tranſgredieris*) egredereris. tranſgredereris.L

Cum in *oleo* ſancto ſuo, ideſt, in domo congregatos) loco. L

In Pſal.68. Niſi in *carnem* corporis noſtri *antequam* in ſubiacente materia poterent) carne. tanquam. L

In Pſal.118. Lamed. Alius *ſecuritate* conſummat, ſicut alij curationum conceſſa eſt virtus) ſe caritate. L

In Pſa.121. Hinc gaudetur, hinc exultatur *quia* hæc, quæ dicta ſunt) propter. L

In Pſal.127. Hęc igitur tanquam *nouella* oliuarum menſam noſtram circuibunt) nouellę. Zeno.

In Pſal.128. Et iam non eſſe *dixit*, & mortuum deputauit) duxit. Zeno

In Pſalm. 129. Rem eſſe *iniquam* ſine lege peccare, quia *peccati* ſine lege) iniquè. Zen. peccanti.F

Pec-

Peccato autem in lege iudicium est, & idcircò ait) peccatori. Zen.

Vt vndecimæ licet horę *operari* diurni laboris denarium consequamur) operarij. L

In Psal. 131. Neque locum, & tabernaculum Deo humana *requiret* operatio) reperiet. F

In Psal. 133. Qui stat loco non mouetur iam *currit* iam ascendit) cucurrit. L

De Patris, & Filij vnitate.

Constat enim mecum in patrocinium meditatarum difficultatum) Consistit. ex lib. 2. de Trinit.

Manibus lino occupatis, veste humida, pedibus *lino* oblitus) limo. Ibid.

Atque vt id quod ipse, *quod* Deus dicitur) Frob. quoque. L

Vitæ æternæ fidem vel loqui Hæretice discere credere) vel. Frob.

De Essentia Patris, & Filij &c.

Hunc libellum cum superiore qui leget, intelliget non esse Hilarij, sed alterius operum Hilarij studiosi, qui in vnum hinc indè multa Hilarij coëgit, vt ne opus longissimum duodecim librorum de Trinitate legeret; vnde omnia sumpta sunt, quanquam & corrupta, & mutila sunt. L

Vt & in viuentem viuat. Et in se habeat vitā viuentem admonuisse vos) Vt & in viuente viuat, & in se habeat vitam viuentem. Admonuisse vos. L

Aut nunquid *hac* non manet in eo: quod ex se se) hoc. L

Et amodo scietis. *Et* vidistis eum; ait illi) Et modo scitis eum, & vidistis eum. Ait illi. L

Non *vos* in erratica, atq; in inuia deducit ille, *quia* via est) nos, qui. L

Quia veritas est, neque in mortis *reliquit* errore, *quia* vita est) Qui. relinquit. qui. L

Ad salutem nostram dispositionis suæ nomina *ipsa* constituit) ipse L

Obtinendæ vitæ Sacramentum esse *demonstrari nemo* venit) demonstrarit. Nemo. L

Vtrum hoc per doctrinæ admonitionem, *ac per naturam fidei* sit) an per naturæ fidem. L

Quia videri possumus *post* doctrinam filij) per. L

Intelligentiam igitur sensuum in consequentibus requiramus) Intelligentiæ igitur sensum. L

Idest hominis in eo *habitu* Apostoli *recognoscuntur*) habitum recognoscant L

Diuinitatis paternæ naturam in se dominus *conformans*) confirmans. L

Nam quem cognoscendum ait, eundem iam dixit & visum. Sed commouit) vt naturę iam pridem in se conspectæ scientiam ex tempore nunc huius reuelationis acciperent. L

Homo cernitur Dei se Filium confitetur, *cognitus*) cognito se. L

Patrem visum *esse* dicit, & per id cognoscendū esse) se viso. L

Humani istud animi, *sed* fidem sumit tām diuersarum rerum *professioni*) nec. professio. L

Cum cognitionem filij ipse secundum hominem corporalis & visus, & tactus *incesserit*): Dei P. ingesserit. L

Prorupit igitur Apostolica familiaritate, & *conscientia* Deum interrogans) constantia. Philippus. P

Non fides nunc periclitatur, sed ignorationis hic error est) enim P

Denique non visum negauit filium, quem in habitu hominis viderat, sed ostendi sibi rogauit, sed quo modo) Visum enim iām, & amodo cognoscendum Dominus patrem dixerat; sed visum esse Apostolus non intellexerat. Denique non visum negauit sed ostendi sibi rogauit, neque ostensionem veluti corporalis contemplationis desiderauit; sed demonstrationem intelligendi eius, qui visus est postulauit: filium enim in habitu hominis viderat, sed quo modo. L

Domine ostende nobis Patrem, vt intelligendi) ostensio illa. L

Qui per Domini professionem auctoritas esset non incerta credendi) Quia. L

Hinc autem ostendendi Patris & petitio orta est, quia dictus esset visus. Dominus itaque dictis Philippi hæc reddit) Hinc autem ostendendi Patris petitio orta est, quia dictus esset visus esse, & per hoc noscendus esse, quia visus sit. Nec impudens erat ostensionem eius, qui visus est postulare. Dominus itaque dictis Philippi hæc reddidit. P

In intellectu de mutatione vini, *in rementatoque pane*) incrementoq; panum. L

Damna corporum *reprehendere*, emendare vitia) rependere. L

Et hæc agere carnalem, & Dei se Filium inter ista *profitenti*) profitentem. L

Gesisse hæc: in homine assumpto Dei non est intellecta natura) Gesserit. P

Et idcircò *agens* cur cum hæc tanto tempore, & cognitus non fuisset) Et idcircò arguens cur cum hæc tanto tempore gereret agnitus non fuisset. P

Significatio *promittit* aliquid hic terrenum, & corporeum intelligi, sed ad *perfecturum fructum*) permittit. perfectorum fructuum. L

Beatitudinem cōtuendam *intelligentia eius sit*) intelligentia iussit. L

Ad contemplandam eo Dei formam, & imaginem *proficit*) in. proficit. L

Vt *in anima* viuentibus, & vel picta, vel scul-

sculpta) inanima. L

Et in nullo *diuersi* tenet naturam eius, ex qua) diuersus. L

Vt Patrem Deum vnigeniti Dei significet *natiuitatis*) natiuitas. L

Et hinc illud est, *vt* tanto tempore vobiscum sum.) videlicet. L

Hoc negare Iudæi est, hoc nescire *gentibus* est) gentilis. P

Sed fortè *in te agentior* sensus in crimine sit) intelligentiæ. P

Visum enim in filio *ex pa re* non singularis potestesse) patrem. P

Vbi *pr e niunctione ipsa* paterni nominis significatur) per coniunctionem ipsam. P

Cum enim dicitur & patrem, exclusa *e* singularis) est. P

Visus autem *à Deo* est ex proprietate naturæ dum ex *differentia*) adeo. indifferentia. P

Et *generatus*. vt hic sermo Domini sequeretur *credite*) generans. non creditis. P

Diuersitatum venient *mansionem qua* facient) mansionemque. L

Sentis quid tibi de se Christo negando, quod suum est, si per) Sentis quid tibi des Christo negando, quod suum est? Si per. L

Hilarius Augustino de reliquijs Pelagiana &c.

Hanc epistolam si quis Hilario Pictauiensi tribuit; is necesse est, vt antè annum vigesimum ætatis Augustini scriptam putet, quod ex ipsius epistolæ initio falsum esse deprehenditur, cum Beatissimum Patrem appellet. Quare alterius Hilarij, quàm Episcopi Pictauiensis sit necesse est, quem etiam Augustinus epist. 89. dilectissimum filium appellat. L

Exterrita *supplicij* voluntate vnumquemque ægrotum velle sanari) supplicijs. L

Hila rius Augustino. Proponit illi &c.

Hic est Hilarius, qui vna cum Prospero post Augustini obitum presbyteros quosdam Cœlestino Papæ detulerunt sectâtes, ac prędicantes Pelagij errores, vt ex epistola Cœlestini Papæ apparet, quæ decretis eius pręposita est. L

Incipit metrum S. Hilarij.

Fieri etiam potest, vt eiusdem Episcopi sint versus, cuius præcedens epistola. L

Obseruationes, Correctiones, & Coniecturæ in S. Leonis Opera

Editio Coloniæ per Melchiorem Nouesianum 1546.

Vita S. Leonis Papæ.

En duo quidam dextra, leuaque viri) Vnum tantum refert Paulus Diaconus lib. 15. L

Quamobrem vt auctor est Eutropius) At Eutropij historia nō vltra decem libros vsque ad Valentiniani. & Valentis imperium procedit. Quæ sunt addita vsque ad lib. 18. & ad Leonis imperium Pauli Diaconi nomine circumferuntur. L

Vt manum scandalizâtem amputarit penitus) Quam ineptum sit commentum in tali viro iudicent prudentes. qui norunt sacris canonibus id maximè cautum, nè quis membra sua mutilet; sed quod factum est spiritaliter, vt scandala, & offendicula tollerentur, id imprudentes carnaliter acceperunt, atqui inde natus est error. L

Deprecatus sum pro te Dominum) Vereor nè ab ipso Leone ità ironicè dictum sit; propterea quod nemo fortè alius in recipiendis ijs, qui promouendi erant adeò ocius, & inexorabilis esset. Solennis enim omnes ità loqui, cum omninò, furti, videlicet, aut alterius criminis conscij nobis non sumus. Omnia mihi crimina condonari à Deo assiduis precibus postulo, furti autem crimen remitti mihi nequaquam rogo. Hac autem ratione fiebat, vt improbitatem multorum molestissimam, & in re tanti momenti, cum nihil apud se loci humanis affectibus relictū ostenderet, propinquorum, necessariorumq; ac domesticorum offensionem vitaret, atq; omnibus Episcopis se ipsum, quod imitarentur exemplum proponeret. L

Sanctissimo in Christo Patri Paulo II. &c. Andreas Episc. &c.

Vel *inuidia* ætatis angusta spatia permisissent) viuidæ. L

Sermo. 4. de Collectis. Euangelicis paginis iudicij sui inseruit *qualitatem*) æquitatem, vel æqualitatem. L

Sermo 5. de Collectis &c. Quia ipsi animas suas fame afficiunt, & nuditate *honestant*) dehonestant. F

Sicut ait Apostolus operemur bonum, maximè) ad omnes. L

Sermo. 3 de Ieiunio decimi &c. Vt perseueranti industria, quæ legitimis *temporalibus*) temporibus. F

Sermo.

Sermo.4. De Ieiunio Decimi. ᵛ Qui poteſt eſſe par animus, etiam vbi impar eſt *ſenſus*) Quia. cenſus. F

Sermo. 6. De Ieiunio Decimi. Ne per doloſa officia laqueos *incidat* inſolubilium debitorum) inijciat. F

Sermo. 2. in Natiuitate Domini. Deum quoq; *iuſtè* ſeueritatis exigente ratione) iuſtæ. L

Origo diſſimilis, ſed natura *conſimilis humano* vſu) conſimilis. Humano. L

Propter quod oportuit *eum*, vt nouo naſceretur) < L

Vt virginitas, quæ in alijs non poterat ſalua eſſe generando fieret *&* in alijs) < L

Niſi *de* eo quod ſubegerat vinceretur) ab. L

Quo nitebatur, *excidit* ab illo iniquitatis exigens pœnam) excedit. L

Et ſi te Dei filium per ſpiritũ adoptionis agnoueris *vt* Deum) Sic L, vel Vt ſi. L. < L

Sermo. 3. in ead. Sed ita vt naturæ alteri alteram *miſceretur*) Caue nè mixtionem, aut compoſitionem in eo verbo accipias; ſed vnionem. L. inſeretur. L, vt infra linea 24. conſetitur, & 59. col.4. Tertull. de Trinit.

Sermo. 4. in eadem. In qua virga non *dubiè*, *quod* Beata Virgo Maria prædicta eſt) dubium. < L

Sermo. 2. In Epiphania Dom. *Et* te enim exiet dux, qui regat Populum meum) Ex. L

Sermo. 7. In eadem ſolem. Non ergo ad *lubrica* infantiæ, & ad imperfecta nobis primordia) ludicra. L

Sermo 4. In Quadrageſ. *Secunda* igitur, & quarta, & ſexta feria ieiunemus) Vereor nè addita ſit hic ſecunda, cum ſemper in alijs quarta, & ſexta feria notetur. L

Sermo. 5. In Quadrageſ.) Extat totidem verbis inter ſermones Aug. de temp. num. 63. L

De peccatorum ſuorũ impunitate *condemnat*) contemnat. L

Serm. 12. In Quadrageſ. Spiritales epulas, *caſtaque* delicias, quas *ſolubriter*) caſtaſque ſalubriter. L

Sermo. 1. De Paſſione Dom. Vndè cum indubitabilem obtineat *and torem* ſacra narratio) auctorem. F

Sermo. 3. De Paſſione. *Informis læti* ſuſpendium diſtuliſſes) Informe lætum. L

Ad *præparationem* vigoris celeri mutatione cõuerſus eſt) reparationem. F

In iſtis enim inſanum, *cruentamque* conſilium) Iniſtis. cruentumque. L

Sermo 4. De Paſs. In quo Pilatus *impijs* Iudæorum clamoribus) improbis. L. vt in ſuperiori ſerm. vbi dixerat: vinctum Ieſum ad Pilati iudicium deduxiſtis, vt clamoribus improbis &c.

De quo *erroris* fonte Iudæi, de quo inuidiæ lacu) furoris. F. vt infra hic, vbi ait: Non eſt amplius, quod inſaniam Populi furentis expectem &c.

Et ad voluntariam Domini pertinet paſſionem) Id. F

Sermo 6. De Paſs. Et exercentes tela linguarum *volentes* interficere) nolentes. L

Sermo 7. De Paſs. Aut *mendacij* eſurit ſumpſit cibum) mendaci. F

Sermo 9. De Paſs. Dominus autem Ieſus, qui intra pontificale *conſilium*) concilium. F

Sermo 1. de Reſurectione. Nàm ille, qui *ſtans* impulit in ruinam) ſtantes. L

Et quæ humana *poſſit* infirmitas) poſcit. L

Sermo 2. de Reſurectione. Et propaginem noſtri generis à communi *tramite* non abrumperet) traduce. vel palmite. L.

Sermo 1. de Pentecoſtes. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus. Sabbato autem in idipſum conſueta deuotione celebremus.) Vereor nè hęc ex tranſlatitia formula addita ſint. Non enim veriſimile eſt intra dies Pentecoſtes trium dierum ieiunium indici debere contra antiquos canones, & Patrum traditiones, vt ex Tertulliano, & Baſilio omnes nouimus: ieiunia, & vigilias ſimul agere non conſueuit Eccleſia. diſt. 76. cap. de ieiun. in fin. Lat.

Sermo 2. de Pentecoſtes. Non enim timemus vt ſpirituales, & eruditi *vota* faſtidiant) nota. L

Sine Spiritu Sancto, ᵛ & omnibus exiſtentiæ gradibus) vt. L

Nihil ᵛ ordine creaturæ in vniuerſum mundi lex ſancta) de. L

Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud Beatum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus) Vide quæ diximus ſupra in ſerm. 1. eiuſdem Pentecoſt.

Sermo 2. de Ieiun. Pentecoſt. Nulla ſimilitudine *comparamur*, nulla communione *miſcemur*) comparemur. L. miſceamur. L

Nam omni ſe merito laude *diſpoliat*) ſpoliat. F

Sermo 4. de Ieiunio Pentec. Qui ſub *lenitate* ieiunij, nec eundẽ ſenſum poteſt) leuitate L

Per occaſionem licentię blandioris ᵛ aliquas negligentiæ culpas) in. L

Et in paradiſo virtutum *non* creſcat ſylua vitiorum) < F

Sermo Primus in Nat. Apoſt. Pet. & Pau. Quos ſuſceperas *diligendos*) dirigendos. F

Sermo in Nat. Sanct. ſeptem Fratrum Macab. Et omnes *recurſus* animæ tuæ diligens explorator ingredere) receſſus. F

Sermo in Nat. S. Laurentij. Tu deficis flammis tuis. Superari charitatis) tu deficis. Flammis tuis ſuperari charitatis. L

Sermo 2. de Ieiunio Septimi Men. *Perſpicatiùs* fidei oculis ſecurus agnoſce) Perſpicacibus. L

Sermo 3. de eod. Commotionem, quam frequenter populus Iſraël merito iniquitatis inciderat)

ciderat) Incidere commotionem iustitiæ, pro in commotionem. Sic ferè semper Ambros. & Prosper.

Sed *cum* magnanimitas ista paucorũ est ᵛ plenum) < Et - L

Sermo 4. de eod. Vt quod vestris vsibus *regiosa* parcitate subtrahitis) religiosa. L

Sermo 5. de eod. Nihil in *hominem* iracundia non ascendit) homine. L

Sermo 6. de eod. Nullius sit captiua mendacij, *quam* sicut in præteritis) quia. L

Ita & in nostris diebus nõ desunt veritatis inimici, *quia*) qui. L

Seiunctus à carne, nec *partu, sic* humanitatem sibi) partu. Sic. L

Sermo 7. de eod. Quomodo ergo *abundauit* iustitia, nisi superexaltet misericordia) abundabit. L

Sermo 8. de eod. Donec tamen corpus mortale gestamus necesse *esse*) est. L

Mala quæsita de alieno, quando *bona* expensa de proprio) Malè, benè. L

Homelia de Transfigurat. Id est in regia claritate, quam *spiritualiter*) specialiter. F

Epistola 1. cap. 5. Data Sexto Idus Octobris Maximo ᵛ & Paterno viris clarissimis) iterũ. L

Epistola 2. Leo Episcopus Vrbis Romanæ *omnibus Episcopis per Italiam constitutis*) vniuersis Ecclesijs per Italiæ prouincias constitutis. L. S.

In marg. Anno Christi 446. Qui fuit annus Pontificatus S. Leonis quintus, scripta est hæc epistola) 444. L

A nostris ouibus morbus *abijcitur*) abigitur. L. S.

Per *vestras se dispergat Ecclesias*) vestræ sedis pergat Ecclesias. L. S.

Vt enim habebit à Deo *ingens* remunerationis præmium) dignæ. L. S.

Epistola 3.) Hæc Epistola quartum locum obtinet in scripto exemplari Rauennatis Ecclesiæ.

Epistola 85.) Locanda est vel antè, vel post hãc tertiam; nàm & eandem rem, & verba continet, & eodem tempore vtrasque scriptas esse verisimile est 447. F. S.

In marg. Anno Christi 449. Qui fuit annus Pontificatus S. Leonis octauus scripta est hæc epistola.) 447. L.

Quam ad desides, *negligentes* rectores) negligentesque. L

Epistola 4.) Hæc epistola tertium locum sortita est in codice Rauuennate. L

In marg. Anno Christi 449. qui fuit annus Pontificatus S Leonis 8 &c.) 447. L.

Epistola 5. In marg. Anno Christi 450. qui fuit annus Pontificatus S. Leonis 9. scripta est &c.) 448. L

Apud te nouo ambitu, *fædoque colluuio* Presbyterij ordinem fuisse *turbatum*) fœdaque colluuie. L. turpatum. L

Quibus ociabatur, inciperet. Miror qui si fieret) Quibus sociebatur, inciperet maior quasi fieri. L.

Si *tantum* tamen quis assequitur dignitatis) < L

Circa Epicarpium sibimet proponẽdum tam *huic*) humilis. L.

Epistola Flauiani Episcopi cap. 1.) Quàm patrum latinis auribus trita legimus, interpretis culpa fortè. L.

Cap. 2. Et vituperantes Patrum disciplinas, & *reliquas* sanctas) obliquant. φθάνω. 2 Pet. 3. L.

Cap. 3. Et non timuit præceptum regis *verè* Dei) veri. L

Epistola 2. Flauiani Episcopi. Per ineffabilem & ad vnitatem conuersionem) inintelligibilem. L.

Dum *omninò* legerit gesta, quæ Ephesi sunt cõfecta) modo. L

Epistola *vndecima*) Nona. L.

Epistola Decima. Cap. 1. *Nec* ad euangelicas authoritates, sed ad semetipsos recurrunt. *sed*) Non. Et. L

Cap. 2. Quem ᵛ in peccatum contaminare, nec mors potuit detinere) nec. L

Cap. 3. Natus est Deus totus in suis, *est* totus in nostris) Et. F

Cap. 4. Quamuis enim in Domino Iesu Christo *Dei*, & homine) Deo. L

Cap. 5. Quia Catholica Ecclesia hac fide viuit, *ac* proficit) hac. F.

Cap. 6. Cum ᵛ impiè duarum naturarum antè incarnationem) tàm. L

Benè cœperat à sua persuasione discedere.) Penè. F

Vel se reum cognoscit, vel si ad satisfactionis plenitudinem.) In. F.

Epistola Vndecima. Ab inuiolata Virgine sinè concupiscentia *carnis* est conceptus) carni. F

Epistola Duodecima. Hoc saltem sibi ad promerendam veniam *reseruauit*) reseruauerit. L

Epistola Decimatertia. Quia etiam ignorãtia ᵛ graues nonnunquam incidit lapsus) in. L

Vt quales intra Ecclesiam lateant *possis* agnosci.) possint. L

Epistola Vigesimatertia. Et Sanguis Christi inter communis Sacramenta fidei *teneatur*?) taceatur. L

Epistola Trigesimaprima. Ad *Leonem* Rauennatem Episcopum) Neonem. Ex tab. Eccl Rauen.

Leo Episcopus *Leoni*) Neoni.

Epistola Quadragesima. Quod tota Ecclesia eidem credita est nè rugam) > L

Epistola Quadragesimaprima. Quosdam ᵛ persistere in sua obduratione cognouimus) tamen. L

Euse-

Eusebij Epistola ad Leonem. Omni exultatione in Christo *reuelatus* sum) releuatus. L
Ego Maximus Episcopus Ecclesię *Taurinatis*) Taurinensis. L
Iussus à pręsente Sācto Eulogio Episcopo meo Ecclesiæ *Iporiensis*) Eporediensis. L
Epistola Quinquagesimaquarta. Authores tantum *violare* fidei deperirent) violatæ. L
Epistola Sexagesimatertia. Dilectissimo Fratri *Theodorico* Episcopo) Theodoreto Cyri Episcopo. Vide ad quam respondet apud Theodoretum tom. 2.
Paschasini *Archiepiscopi Constantinopolitani*) Episcopi Lilybetani. L
Priores *verò* anni communes, tertius embolis malis) enim duo. L
In tātum, vt *ministerio* certo, quod dono Sancti Spiritus ministratur) mysterio. L
Vt aqua *veniret ex sese descendit*) venerat ex sese discedit. L
Epistola Sexagesimaquarta. Si in *principio Sacramenti* veritas, & vnitas ab Vniuersali Ecclesia) principe Sacramento. F
Epistola Septuagesimatertia. Gloriosum vobis est vniuersali Ecclesiæ me *suspicante*) supplicante. L
Epistola Octuagesima. Tamen quia non omnium *huiusmodi* sunt peccata) Eiusmodi. F
Vt ea, *quæ* pœnitentiam poscunt non timeant) qui. L
Inimicis suis sua facta referare* quibus possūt) pro. Gratian. can. quamuis. de pœnit. dist. 1.
Tunc enim *demum* plures ad penitentiam poterunt prouocari) < Gratian. ibid.
Epist. 81. Cum *enim* beatissimus Petrus *Apostolicum* à Domino acceperit Principatum) < Gratian. Apostolus. idem can. cum beatissimus. 24. q. 1.
Cap. 1. A *vobis* quoque volumus custodiri, *vt* non passim) nobis. L
Sed post diem Sabbati, *eiusque* noctis) Eius. L
Hoc est sub lege diuini officij substituantur) videtur glossema, & Gratianus non habet. L
Cui à vespera Sabbati initiū cōstat adscribi, *&* tantis diuinarum *dispositionum*) < L. dispensationum. L
Epistola octuagesimaquarta. cap. 1. Plus tamen *corrigenda* agat beneuolentia) erga corrigendos, vel corrigendo. L
Facile ab hac lege *discernuntur*, & dum dominari magis) discendunt. L
Apostolicæ sedis præsulum scripta *decurrat*) percurrat. L
Cap. 5. Nè *ciuitas* Episcopum non optatum, aut contemnat) plebs inuita. L
Cap. 11. Nec enim poterit *veritatis* nostræ firma esse compago) vnitatis. L
Cura conflueret, & nihil *vnquam* à suo capite diffideret) vsquam. L
Epistola Octuagesimaquinta.) Hæc epistola videtur tertio loco omninò ponenda, nàm eius mentio ita fit, vt eodem tempore scriptam hanc quoque verisimile videri cuique possit. L
Epistola Octuagesimaseptima. cap. 1. Sed etiā *sæcularium* vxorum viros, aut viduarum maritos) secundarum. L
Epistola Octuagesimaoctaua. Sicut, Presbyterorum, & Diaconorum, aut Virginum consecratio) est. L
Epistola Octuagesimanona. Vt exortem se *mysterij* intelligeret esse diuini) ministerij. L
Aut *retracta*, aut confirmata fuisse iudicia) retractata. L
Epistola Nonagesimaprima. Apud quem nullas patitur *venire* moras conuersio) veniæ L
Epistola Nonagesimasecunda. Odio habeantur peccata non homines, *nunc* corripiantur *timidi*) < tumidi. L
Cap. 15. Nàm si humana *facta* non possunt impunè calcari) pacta. L
Epistola Nonagesimatertia. Quando etiam principes mundi *in* hanc sacrilegam amentiam,ità detestati sunt) < L
Ibid cap. 15. Vt mirabilium narratione seductos laqueis cuius*cunque* erroris inuoluant) < L
Epistola Nonagesimaseptima. Motu crebræ *moderationis* agitatus) meditationis. L

In Castigationes, & Scholia &c.

Ad Epist 23. De veritate Eucharistiæ manifesto tradit, vt nec ab infantium linguis, inquit, veritas corporis, & Sanguinis Christi inter communis Sacramenta fidei taceatur (nos legimus, *teneatur*)] Non videtur assequi Leonis sententiam, ideò retinenda est prior lectio, vt taceatur, omninò legatur. Lat.

Sermo D. *Leonis De Martyribus*.

Non arbitror Leonis esse; sed recentioris fortasse alicuius monachi; nàm ita videtur ex verbis eius, cum Monasterij exempla, & ciborum affert; & longè videtur esse à stylo Leonis vbique rotundo, & aptè cadente periodo. L

Obseruationes, & Annotationes in Io: Trithemij Catalogum.

De Scriptoribus Ecclesiasticis.

Editio Coloniæ Petri Quentell. Anno 1531.

Theodotion patria *Ephesinus*) Ephesius. At Hæreticus fuit, & in græcam, non in latinam

nam linguam faciam Bibliam transtulit. L

Origenes, qui & Adamantius) Origenes duos fuisse colliges hoc argumento, quod distinctionis causa à Patribus huic semper cognomen additur: deindè apud Epiphanium Hæresi 53. & Augustinum de hæresib. num. 42. 43. & ex sexta Synodo collat 8. can. 11. ex Epistola Tharasij Patriarchæ tom. 3. Concil. col. 978. a. Lat.

Pauper apud Tyrum sepultus sub Valeriano, & Galieno) Sub Gallo moritur anno ætatis vnde septuagesimo peracto. Niceph. lib. 5. cap. vlt.

Hippolytus cuiusdam Vrbis Episcopus) Portuensis Episcopus fuit. Niceph.

Cornelius Romanus) Desideratur Sixtus II. Papa Martyr. Scripsit, vt Franciscus Turrianus asserit lib. 6. 7. & 8. synodo pag. 51. libellum de Castitate. Vndè ipse quædam citat. Vixit in Pontificatu an. 2. m. 11. d. 13. creatus anno Domini 258. & occisus anno 260. vt putat, & scripsit Honuph. Panuin. sed verius puto anno priore, idest, 259. paucis diebus ante Cypriani necem. L

Cyprianus &c. Passus est tandem sub Valeriano eo die, quo Cornelius Romæ, sed non eodem anno, videlicet, an. Dom. *CCXLIX. Indictione X. Decimo octauo Kalen. Octob.* CCLIX Indict. VII. Decimo octauo kalen. Octob. Hoc anno pati non potuit Cyprianus, cum post Cornelium, & Lucium mortuus sit. Lucius autem an. 255. Quarto Non. Mart. obijt. Error hic originem ducit ab ijs, qui Stephano Papæ annos attribuunt vij. Menses x. cum annos tantum tres. m. 3. d. 24 vt Honuph. & alij scribunt, vixerit in Pontificatu. L

Dionysius Alexandriæ vrbis &c. claruit sub *Galba*, & Volusiano) Gallo. L

Nouatianus Romanæ Ecclesiæ &c.) Desideratur Dionysius Papa 26. & Martyr, qui hoc tempore floruit. Scripsit autem volumina contra eos, qui Filium Dei opus, aut creaturam affirmabant. Vide Athanas. in epist. de sententia Dionysij contra Arianos. fol. 345. m.

Victorinus Episcopus *Pictauiensis*) Victorinus Martyr Pectouionensis Episcopus. Pectouio vrbs Norici, vel Superioris Pannoniæ à Tacito, Ammiano vocatur; à Ptolomæo verò licet corruptè Πετόβιον pro Πετουίων

Ioannes *Climachus* quod latinè sonat *scholasticus*) Climacus. Scholasticus. L. idest gradatus, quia librum xxx graduum, per quos ad perfectionem ascenditur, scripserat. Claruit circa tempora Constantini, Constantij, & Constantis) cum Ioannes Climacus in quarto gradu Ioannis Cassiani auctoritate vtatur ad sua confirmanda; locandus omninò est post Cassianum, quem habes infra fol. 26. a. Lat.

Hidelfonsus Toletanæ sedis) locandus est infra post Isidorum Ispalensem, cuius discipulus fuisse scribitur à Iuliano Pomerio. tom. 1. Sur. 572. L

Cum beatissimus iste præsul Hidelfonsus librum de Virginitate) Vide Concilium Francofordien. tom. 3. 217. vbi alio nomine, nisi adsit error, appellatur, & item Paulinum Aquileiensem Episcopum contra Felicem Vrgolitanum, & Elisandum Toletanum Episcopos orthodox. p. 1122. L

Didymus Alexandrinus) Post eum locandus est Phœbadius, seù Febadius, qui infra fol. 38. a. Sabarius scribitur hùc transferendus ex Hieron. in Catal. Lat.

Basilius Cæsariensis Cappadociæ Episcopus. Claruit sub Valentiniano, & Valente anno 380.) Moritur Imp. Gratiano. Hieron. in Catal. Amphilochius in vita Impp. Valentiniano, & Valente anno 5. Sur. tom. 1. f. qui fuit anno Dom. 368. atque is annus idem est, quo iam cum Patre Valentiniano imperabat in occidente. Certum autem est Basilium Episcopum eo anno fuisse, quo Iulianus Imp. in Persas profectus est, qui anno Dom. fuit 363. octo autem tantum annos præfuisse Ecclesiæ Gregorius eius frater in Macrinæ vita prodidit tom. 4. 368. Quare ante annum Dom. 371. vel eo ipso anno mortem Basilium obijsse certum est, quo autem anno nondum certò comperi. Lat.

Post Basilium locandi sunt duo scriptores, nimirum, Cyrillus Hierosolymæ Episcopus sæpè pulsus Ecclesia, & receptus ad extremum sub Theodosio Principe, octo annis inconcussum Episcopatum tenuit. Extant eius Κατηχήσεις, quas in adolescentia composuit. Hier. in Catal. Pacianus in Pyrenæi iugis Barcilonæ Episcopus castitate & eloquentia, & tàm vita, quàm sermone clarus, scripsit multa opuscula, de quibus est Κέρβος, & contra Nouatianos: sub Theodosio Principe iam vltima senectute mortuus est. Hier. in Catal.

Gregorius Episcopus *Emissenus*) Nyssenus. L

Eutropius Monachus) Prosper Aquitan. lib. de promiss. & prædict. Dei, par. 3 promiss. 38. cum paganum appellat; nam verba auctoris hæc sunt: Eutropius quoque præpotens plurimum, anima, & mente paganus, cum in cõtumeliam Ecclesiæ edictum obreptitiè ab Archadio Imp. Christiano sculperet, vt si quis ad eam confugeret etiam ab altari sublatus pœnas lueret ampliores: diuino iudicio suæ sententiæ prior ipse propinatus est, offensam, quippè, prædicti regis incurrens ad eius refugium, quam oderat cõuolauit; quem sancta mater pietatis gremio suum excepit inimicum, cui per vene-

rabi-

rabilem facerdotem Ioannem impetrans veniam osori, & superbo vitam contulit, & salutem. Quæ verba facilè Eutropio nostro conuenire possunt; nam quæ videntur in alijs iàm excusis Eutropij Codd. hunc ab infidelitatis, aut gentilitatis nota vindicare (vbi, scilicet, Iesum Christum Deum & Dominum nostrum vocat) ea in alio codice desunt omnia. Quare fieri potest, vt Pauli Diaconi opera, & industria multa addita Eutropio fuerint, inter quæ ea maximè sint, quæ notaui. Itaque res diligenter expendenda est; nàm quod hic scriptor consularis vir vbique in exemplaribus notetur, neminemque alium consulem legimus Eutropium, quem semel cum Valentiniano 3. ann. Dom. 387. & iterum cum Manlio Theodoro ann. Dom. 399. videtur asseri vnum, idemque esse. At verò Suidas vtrunque distinguit, alterum Italum historię scriptorem, Theodosij Imp. procuratorem; alterum Eunuchum, & Archadij Imp. cubicularium, cui id ipsum, quod Prosper narrat contigisse scribit. Idcircò dubium nisi ità solui non videtur posse, vt dicamus notas illas. V.C non viri consularis; sed viri clari, vel clarissimi significare. Raphael Volat. Antrop. lib.16. ex Ptolomæo Lucensi scribit Eutropium Presbyterum Afrum Augustini discipulum huius historię scriptorem fuisse, ac præterea duas epistolas ad sorores virgines scripsisse refert Gennadius in Catalogo, qui neque Afrum fuisse, neque prẹter duas epistolas quidquam scripsisse testatus est. Quarè vnde Ptolomęus hauserit adhuc quęrendum est. Suidas Sophistam Italum fuisse prodidit. L

Esytius Presbyter. & Monachus) Isychius. L

Ambrosius Episcopus &c. De vocatione gentium lib.2.) Extat liber in Bibliotheca Vaticana, in quo sub nomine Prosperi Aquitani libri duo de vocatione gentium iàm multis sæculis apparuerunt; & nunc cum reliquis Prosperi libris typis excusi sunt. L

In Epistolas Pauli lib.14.) Qui non tribuuntur Ambrosio à Doctis.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiā meam non venerunt) Aug. lib 2. cap.4. Retract. citat librum Ambrosij de Sacramentis, siuè de prophetia. Et lib.4. ad Bonifacium contra duas Epistolas Pelagianorum c.11. affert testimonium Ambrosij exponentis Esaiam, appellatque illius opus. tom.7. L

Claruit sub Theodosio) Anno Dom.381. Syagrio, & Eucherio Consul interfuit Concilio Aquileiensi. Creatur Episc. ann. Dom. 369. moritur ann.398. creato post Syricium Pont. Anastasio Indict. 11. L

Philastrius Episc. Brixiensis) Philiaster scribitur in actis Conc. Aquileiensis. L

Ioannes Monachus, & presb. Damascenus &c Claruit sub Theodosio deuotissimo Principe anno Dom. 390.) Claruit post Leonem Isauricum, qui imagines sustulit circa annum Dom. 720 Hunc eundem errorem secutus est Nauclerus. vide infra, & Alphōsum de Castro contra omnes hæreses lib.6. vbi notaui; Theodosius Imp. qui post Anastasium antè Leonem Isauricum regnauit intelligendus est. Claudius Espenceus de Eucharistiæ Sacram. lib.1. cap.2. & 4. duos facit Damascenos. Vndè verò id nouerit, non indicat: putò itaque eum cum Trithemio hoc, multisque etiam alijs lapsum occasione nominis Theodosij. L

Epiphanius Cypri Salaminæ &c. De *nonagin a* hæresibus) octuaginta. L

Hieronymus Presbyter, & Monachus &c. De octoginta quatuor hęresibus) Augustt. est. Lat. De fide, & conuersatione Christianorum.) Hunc non habemus. Ex hoc tamen libello citat semel, atque iterum quædam Marinus Solomonius in lib. de Principe. L.

In Hieremiam) Vsque ad 33. cap. scripsit, cætera eius non sunt, sed Rabani Mauri. L

Moritur tandem sub Honorio, & Theodosio Principibus Anno Domini 422. Indict.5.) Hieronymus in c.3. Habacuc ità scribit. Cum adhuc essem puer, & in grammaticæ ludo exercerer, omnesque vrbes victimarum sanguine polluerentur, ac subitò in ipso persecutionis ardore Iuliani nuntiatus esset interitus &c. Vndè colligitur anno Domini 363. (nàm in eum cadit Iuliani cædes) si puer adhuc erat, idest, & summam pueritiam attigisse illum credamus, annum 14. ætatis agebat, mortuusque est an.422. Cæterum, vt ipsemet fatetur in Catalogo Scriptorum, vbi de se scripsit anno 14. Theodosij Imper. Iunioris tum vertente scribebat, fieri non posse, vt annum ætatis septuagesimum tertium transgressus fuerit, vt eum natum An. Dom. 349. teneamus, mortuum verò, quo anno notatur, idest, 422. Indictione 5. qui annus vigesimus Theodosij Iunioris fuit, qui cum Honorio patruo imperauit. Satis igitur clarè videtur in eius ætate colligenda negligentes fuisse Scriptores, cum si ijs terminis initium, & finem eius vitæ circumscribi æquum sit, necessario consequatur, annum ad summum septuagesimum quintum attingere vix potuisse. Ad examinandum id quoque simul esse, cum Damasus Papa ann. Dom.382. obierit. qui fieri potuerit, vt is Hieronymi versionem sacrorum bibliorum probarit, cum vix trigesimum annum ageret Hieronymus, cum ille ex humanis excessit, opusque illud longo studio, meditatione, & summa prudentis viri, ac matura diligentia, & iudicio perfo-

perfectam omninò eſſe probabile ſit. L

Rufinus Monachus &c. *de ſua fide* ad Laurentium Epiſcopum) In ſymbolum Apoſtolorum. L

Ioannes Epiſcopus Conſtantinopolitanus &c. *In epiſtolam Pauli ad Hebræos*) In omnes epiſtolas Pauli. L. Moritur 6. kal. Februarij an. Dom. 411.) Metaphraſtes in vita eius ſcripſit obijſſe die 14. Septemb. ità quoque Niceph. lib. 13. c. 37. Socrates verò 18. kal. Decemb. an. Dom. 407. Honorio VII. & Theodoſio II. Coſs Impp. Augg. L

Seuerianus Epiſcopus *Ganallenſis*) Gabalēſis L

Ioannes Caſſianus natione ſcyta &c. In quibus etiam apud interpretem venuſtas eloquij conſpicitur) At hoc Docti negant eum latinè ſcripſerit. L

Rogatus à Leone Archidiacono poſtea Romanæ vrbis Epiſcopo) ex epiſtola Caſſiani ad Leonem apparet manifeſtè Leonem Summū Pontificem iam tūm fuiſſe, cum illum ad eiuſmodi ſcriptionem hortatus eſt. L

Scripſit aduerſus *Neſtorem* hæreticum) Neſtorium. L

Moritur tandem an. Dom. 435. Si verum eſt eum ſcripſiſſe tempore Leonis Papæ, mortuum ſerius exiſtimamus; cum Leo Pontifex creatus ſit an. Dom 440. & mortuus ſit an 461. L

Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis &c. Moritur an Dom. 430.) Biennio poſt obijt ſecundum alios, quamquàm Scoti opinio mihi videtur verior. L

Maximus Epiſcopus Taurinenſis &c. Claruit ſub Archadio, & Honorio Principibus an. Dom. 420. & ſub Theodoſio iuniore moritur) Si is eſt, vt omnino puto, qui ſub Euſebio Mediolanenſi ſubſcripſit epiſtolæ Leonis Papæ confirmatæ in Chalcedonenſi Synodo non potuit antè an. Dom. 453 mori. Vide epiſtolam Euſebij poſt epiſt. 52. Leonis Papæ, vbi Maximus inter alios loco ſeptimo ſubſcripſit Imperij Martiani ann. 2. Lat.

Siricius Papa natione Romanus) At hic antè Innocentium, & Anaſtaſium rexit Eccleſiā; quare ſupra antè Hieronymum locandus. L

Theodoricus Epiſcopus vrbis) Theodoretus. Vide Gennadium apud Hier. tom. 4.

Oſius Epiſcopus Cordubenſis) Senem fuiſſe Oſium in Synodo Nicęna arguit Synodus Sardicenſis, quæ in Imperij Conſtantis annum vj. cadit: vbi cum ſenior eſſet primas dixit ſententias, eaſque omnes ſecuti ſunt. Quare fieri non poteſt, vt poſt Conſtantiū, qui anno Chriſti 361. obijt, & imperauit an. 30. Oſius mortuus ſit, cum antè obitum Conſtantij planè hic ipſe fateatur eiuſdem fraude deceptum obijſſe L

Idacius Lemicę Hiſpaniarum vrbis Epiſcopus) Extant libri tres de Trinitate contra Arianos editi tom. 5. Biblioth. S. S. Patrum. L

Leporius presbyter) Huius Leporij epiſtolam magna ex parte habes apud Io: Caſſianum lib. 1. c. 5. de Incarnatione Domini. L

Paſcaſinus ſicilienſis ᵛ Epiſcopus) lilybetanus. L

In quo vna cum Sanctis Patribus numero *ducentorum*) ſexcentis triginta L

Petrus Epiſcopus Rauennaris) Chryſologus cognomine dictus eſt, quod aureo dicendi, ſcribendique lepore, & gratia maximè polleret. L

Sabatius Epiſcopus Prouinciæ Gallicanæ) Dictus Phœbabius, vel Febadius ſupra locandus fol 16.

Saluianus Maſſilienſis Eccleſiæ presbyter) Epiſcopum fuiſſe ſcribunt alij. L

De preſenti iudicio lib. 5.) Habemus de vero iudicio, & prouidentia Dei ad Salonium Viennenſem Epiſcopum libros octo iam editos. L

Claudius Epiſcopus Viennenſis) Claudianus aliter. L

Victor Epiſcopus Capuanus &c. Vnum Euangelium ex quatuor) Non ſcripſit Victor id opus; ſed Tatianus Alexandrinus, cui addidit Victor præfationem, & numeros, & opus in latinum ſermonem vertit. L

Fulgentius Epiſcopus Ruſpenſis &c. Mythologiarum ad Catum presbyterum) Hic liber non eſt Fulgentij Ruſpenſis, ſed alterius Carthaginenſis. vt ex ſtyli diuerſitate clariſſimè patet. Quid enim poteſt, aut legi, aut excogitari diſſimilius omni ex parte? Quare ſi liber hic Fulgentij eſt eiuſdem, cuius Superiores, Iuuenis hæc ſcripſiſſe neceſſe eſt; quod indicant & argumentum rei, & perſona, ad quam ſcribit: non enim poſteaquam Epiſcopus factus eſt hæc eum ſcripſiſſe, ad preſbyterum præſertim, vlla poteſt ratio perſuadere. Lat

Anaſtaſius Papa ſecundus &c Inteſtina cum fecibus à Deo percuſſus effudit vt patet 19. Diſt. can. Anaſtaſius) Et hic cum Gratiano fallitur. Vide Pighium hierar. lib. 4. cap. 8. & Hoſium contra Brentium. L

Benedictus Abbas Caſſinenſis &c. Moritur ergo Sanctus Pater Benedictus ſecundum hanc Mariani ſupputationem vltimo anno Mauritij Imp. videlicet 601.) Mariani Scoti opinio ex eo falſi argui poſſe videtur, quod Gregorius Papa, qui Monachus Ordinis S. Benedicti fuit, geſta Benedicti in lib. Dialogorum ita deſcripſit, vt multò antè Pontificatum eius omnia geſta fuiſſe appareat. L

Enodius Epiſcopus Ticinenſis) Ennodius Diaconus Romanæ Eccleſiæ ſub Symmacho Papa ſcripſit apologiam, quam inſcripſit defenſorium pro Symmacho Papa, & duarum Synodorum ab eo habitarum, quam legimus

mus Concil. tom. 2. Floruit sub Anastasio Imp.

Dionysius Abbas Romanus &c. librum quoq; Gregorij *Emiss ni*) Nysseni. L

Gregorius Episcopus Thuronensis &c. Auiti præsulis *Auernorum*) Aruernorum. L

Admannus presbyter, & Abbas) Adamnanus, ità enim scribitur à Beda lib. 5. hist. Anglican. c. 16. 17. 18. tom. 3. & deinceps.

Beda Monachus, & presbyter &c. Moritur sub Leone Imp. ann. Dom. 752.) Vide an fieri possit, vt hoc anno moriatur, qui libro de Vernali Æquinoctio scripsit se superstitẽ an. Dom. 776. tom. 2. & lib. epitomes historiæ Anglorum ad annum Dom. 766. texuisse se tradidit tom. 3. Quæ si vera sunt, non possunt, vera esse quæ hic legimus. L

Bonifacius primus Archiepiscopus Moguntinus &c. A Gregorio Papa *Primo*) secundo. L

Ioannes Monachus, & presbyter cognomento Chrysoras) Vnum, atque eundem fuisse Ioannem Damascenum, qui hic describitur, & supra fol. 20. scriptus est, omnes boni statuunt. Erroris ansam præbuit Theodosij Imp. nomen, qui non vnus, sed multi cum fuerint, non facilè occurrit scriptori properanti quis esset. L

Alcuinus, siue Albinus Monachus) Habemus hodie opus inscriptum de diuinis officijs titulo eiusdem Albini. L

Paulus Monachus Casinensis cœnobij v ordinis) qui Diaconus nuncupatur. Lat.

Codex Vaticanus de Longobardorum historia Pauli foroiuliensis nomine prænotatur. L

Einardus Cancellarius Caroli Magni) Eginardus aliter. L

Ioannes Scotus Monachus) Refertur à Roberto Bellarminio tom. 2. Controuers. notatus inter primos hæreticos in Sacramento Eucharistiæ.

Hincmarus Archiepiscopus Remensis &c. claruit sub Carolo Magno, & Ludouico eius filio Impp. anno Dom. 800.) Non potuit hoc tempore clarere, cum Nicolao Primo legamus Concilium apud Côuicinum coactum contra Hincmarum, & Cε episcopos, qui in depositione Rothaldi Episcopi coniurarãt, & extat hodiè excusum Conciliũ, & epistolæ multæ Nicolai in Appen. Biblioth. SS Patrum. Lat.

Ansegisus Abbas Lobiensis &c. Statuta Ecclesiastica Caroli lib. 2. Leges mundanas eiusdem. lib. 2. Statuta Ecclesiastica Ludouici lib. 2. Leges mundanas eiusdem lib. 2.) Hi sunt libri capitularium, qui sæpè citantur ab Iuone, & Gratiano. L

Bertramus Presbyter, & Monachus &c. De Corpore, & Sanguine Domini) Damnatus est hic liber ann. 1559. in Catalogo Paulo IV. Pont. L

Ioannes Diaconus Ecclesiæ Romanæ, scripsit ad multorum ædificationem ad Ioannem Papam *Septimum*) Octauum. L

Vitam Gregorij Papæ Primi lib. 4.) Volaterranus lib. 22. Ioanni Octauo Papæ tribuit opus vitę Gregorij Papę libris quatuor explicatam. Quærendum vnde hauserit Et Platina fortè, qui idem prior scripserat in Ioanne Nono. Aloisius Lipomanus 3. part. tom. 7. cum agit de Limonario eandem cũm Platina sententiam sequitur. L

Notgerus Episcopus Leodien &c. Præfuit sub Lothario Imp. ann. 850.) Lib. 2. & 4. de Viris illustribus Ordinis S Benedicti locat hunc eundem sub Otone Primo Ann. Domini 790. L

Ambrosius Ansbertus Monachus &c. Claruit sub *Arnoldo* Imp.) Arnulpho aliàs. L

Regino Abbas Prumiensis &c. Claruit sub Arnoldo Imp. ann Dom. 910) Chronica sua i pretexuit vsq; ad aduentum Otonis Magni Romam ad Ioan. Pont. XII. idest, ad ann. Dom. 963. vt ex ipso, & Sigiberto clarè colligitur. L

Eutrandus Ticinensis Ecclesiæ Diaconus) Luitprandus. L

Guimundus Archiepiscopus Auersanus) Hic post Lanfrancum infra fol. 6, locandus, cui Vrbanus II. qui creatus est anno 1088. epistolam scripsit, cuius extat aliqua pars. in I cau. fanè quod super. 24 quæst. 2. L

Algerus ex scholastico Monachus) Cum Algerus citer multa, quæ in Lanfranco sunt certum est post Lanfrancum scripsisse, vt etiam Guimundus fecit. L

Leo Papa Nonus &c. *Bruno* antea vocatus) Baunon aliàs. L

Ad Constantinum *Monachum* Imperat.) Monomachum L

Humbertus Monachus Tullensis &c. Ad confutandas hæreses Græcorum, adeo Nicetam pectoratum) Vide quæ notantur apud Gratianum dist 31. c. omnino. L

Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis) Ex scriptis Guimundi Auersani Archiepiscopi cõstat Lanfranc. ei præcessisse; nam lib. 1. & 2. contra Berengarium citat, laudatque Lanfrancum Algerius quoque post Lanfrancũ, quare hic vtrosq; præcedit cum Berengario coram cõgressus ad Palinodiam canendam compulit. L

Petrus Damiani ex Monacho &c. Qui exemplo Magni Gregorij Antistitis) At nihil tale Gregorius fecit. L

Anselmus Episcopus Lucensis) Extat ingens volumen decretorum, vnde Gratianus multa sumpsisse videtur. L

Theophilactus hic desideratur Bulgariæ Ar-

chiepiscopus, qui scripsit sub Alexio Comneno circa annum 1050. quod ex oratione eius ad Alexiũ, notauit Samb. in comment. ad Acta Apost. L

Ante Iuonem Carnotensem desideratur Isidorus Mercator, alias Peccator, qui opus Canonum collegit ante Iuonem, à quo citatur p.4 cap.107.& Gratian.dist.6.c. Placuit. L

Iuo Episcopus Carnotensis &c. Pannormiam. *lib.10.*) libri octo tantum editi, qui fortasse ijdem decem sunt. Lat.

Thomas Valden. lib. de Sacramentalib. tit.2. c.16. citat Iuonem Carnot. lib. Chronicorũ contra hæreses Claudij Taurinensis Episcopi. Vide Alfonsum de Castro lib.2. contr. hær. in verbo Adoratio.

Scripsit etiam volumẽ magnum decretorum, & canonum partibus 17. distinctum, quod Iuonis decretum dicitur. L

Post Theodoricum Abbatem desideratur. Euthymius Monachus Zigabenus his temporibus sub Alexio Comneno Constantinopol. Imp. floruit, ad quem orthodoxæ fidei Panopliam contra omnes hæreses diligentissime scripsit, & in quatuor Euangelia, & item in Psalmos breues commentarios, siue magis scholia collegit ex aliorum scriptis, idest Basilij, Gregorij, & Chrysostomi. floruit circa ann.Dom.1080. L

Rupertus Abbas Tuitiensis) Vide vitam S. Eliphij ad Albanum Abbatem S. Martini intra Coloniam Agrippinam tom.5. L

Gratianus Monachus *Bononiensis, siuè Classensis*) Clusinus Tuscus. L

Claruit sub Henrico IV. ann. Dom. 1120.) Moritur ann. Dom. 1151. vt ex eius sepulchri inscriptione Bononiæ in Monasterio S. Proculi videri licet. L

Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis) Petrus Lombardus creatur Episcopus Parisiensis post annos octo, quàm Gratianus moritur. Quare potuit in libros sententiarum multa ex Gratiano accepta referre. L

Post S. Franciscum Ordinis Minorum Institutorem desideratur. Conradus Abbas Vrspergensis Chronicon opus scripsit vsque ad annum 1228. quod opus extat, & multa continet circa tempora diligenter examinata. L

Petrus de Vineis natione *Theutonicus*) Campanus ex vrbe Capua plebeius. Vide Dantẽ cant.13. Infernii vbi lege Christoph. Landinum n.97. B.98. A

Eustachius. qui & Bonauentura) Eutychius F. vt latino vocabulo respondeat. L

Guillelmus Duranti Episcopus *Minacensis*) Mimacensis. L

Egidius Roma v Ord. Fr. Eremitarum) De familia illustri Columnia.

Desideratur Ptolomæus Lucensis Ord. Prædicatorum, qui historias Pontificum vsque ad annum vltimum Clementis V. idest, ann. Dom. 1314. scripsit in hęc incidit tempora Volat. Anthropologia. 214. B

Hambaldus natione Romanus) Annibaldus. F

Matthæus de *Aquasponta*) Aquasparta Tudert. Dicec. L

Poggius Florentinus Philosophus &c. *Dionysium* Siculum & alios multos) Diodorum. L

Antonius Ord. Fr. Prædic. Archiep. Florent.) Antoninus. L

Ioannes de Turrecremata Ord. Fr. Præd. &c.) In libros Decretorum. L

Hermolaus Barbarus natione Venetus &c. Demum Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Episcopus Cardinalis) Hoc nunquam legitur factum. L

Ioannes Andreas Episcopus Aleriensis &c. Moritur sub Frederico Imp. III. & Innocentio Papa Octauo ann.Dom.1 93.) Innocentius moritur ann.Dom.1492. die 28 Iulij: quare si Io. Andreas viuo Innocentio obijt, prius obierit necesse est.

Ioannes Britannicus ex palatiolo &c. In *Statii* quoque lib.1.) Horatium. L

Post Ioannem Camerarium de Dalburg. Iocandus. Amodeus Hispan. natione ex familia Franciscana minoris obseruantiæ vir miræ sanctitatis, reformatorque religionis tempore Xisti Pontif. IV. scripsit quædam more prophetico, quæ vulgo non sunt permissa legi, propterea quod reuelationibus à Deo, vel Angelis sibi credita asserit Volater, 241 b. L

Laurentius Bonincontrius &c.) Scripsit de ortu Regum Neapolit. Item commentarios in Manilij Astronomica. L

In Additionibus.

Marianus natione Romanus &c. Qui cum eo *exquireret* comparari) quiret. F

Hieronymus Ferrariensis Ordinis Prædicatorum &c. In Florentino foro cum socijs duobus arsit) Vide historiam in actis publicis bona fide descriptam à Ioanne Nauclero, qui fortè solus veritatis studio rem totam diligenter persecutus est. L

Guillelmus Copus Basiliensis &c. Professionis antistitis *non* sibi peperit) nomen. L

Dominicus de Flandria Doctor clarissimus eiusdem Ordinis *Bononiensis*) ≺F

Obijt præsidente in Cathedra Petri Alexandro *Octauo*) Sexto. L

Obser-

Obseruationes, & Annotationes in B. Fulgentij Episcopi Ruspensis opera.

Editio Basileæ ex officina Henricpetrina Anno 1566.

Censurā Latinij in Fulgentium vide vbi supra in Obseruationes Io:Trithemij.§.Fulgentius, notatum fuit.

Post Eugippi opera, siue Thesaurum inuenies homeliam Fulgentio inscriptā de Charitate tom. 2.quæ videtur eiusdem credi posse, cum stylum eius plurimum redoleat. L

Bertrandus, qui de corpore, & sanguine Domini ad Carolum Regem scripsit citat Fulgentium in libello de fide, & refert integrum cap. 19. libri de fide ad Petrum Diaconum, qui est inter Augustini opera. tom. 3. L

In Præfatione.

Sed *illo* me debere fateor, in quo me reddere) illud. L

Quod vtique Beatus Paulus hæc loquens fidelibus *euidentior*) euidenter. L

Quod non accepisti. v Quid gloriaris,quasi non acceperis ?) Si autem accepisti. L

Misericordiam se profitebatur *itaque* consecutum) vtique. L

Et quantò magis eum debitorem) Et quantò amplius donat, tantò magis eum debitorem. F

Qui non solum meum nomen sub *Fotiani* erroris nota) Photiniani. F

Ad Monimum de Prædestinat. lib. 1.

Modulum propriæ prauitatis *agnoscere* sub illo vno) agnosco. F

Ipsa veritas illuminat, ipsa adiuuat, v confirmat) ipsa. F

Quod autem ex eo non est, opus eius *itaque* non est) vtique. F

Faciatis in vobis quod placeat coram se) Faciens. L

Gratia autem *de* vita æterna in Christo Iesu) Dei. L

Ista est fidei, illa *spei* Dicit autem Paulus, qui nunc per fidem ambulamus, non per *spem*) speciei. L speciem. L

In illa,quippè,immobilitate consilij sui secundū *bonumplacitum*) beneplacitum. F

Creator *ille* iam fecisse dicitur, quod in creatura mutabili) illud.

Propterea de solo v dignè dicitur) Deo F

Gratis *seruabit*, gratisque perfecit) seruauit.F.

Tunc illi ibunt in combustionem æternam. v in vtrisque ergo) Iusti autē in vitam æternam. L

Sic erat in præsenti opere Dei bonus v in prædestinatione eius esset) vt. F

Scito *quam* malum est tibi. & amarum reliquisse Dominum) quia. F

Quid reddendum præsciuerit, & *qui* donandum.) quid. L

Præscire *etiam* potens est *autem* quę ipse non facit) autem. etiam. L.

Rectè defendit *fide*,& copioso sermone)fideli. L

Latoris renouet studium temperies distincta librorum) Lectoris. L

Ad Monimum lib. 2.

Et *pertractam* continet, & solutam, ita vt plerique) pertractatam. L

Vt aut Patrem fateantur Abrahæ visum, *vt* certè consentiant) aut. L

Super populos linguam in progenies eius, *&* innocent omnes) vt. L

Sacrificium sibi oblatum *sacrificare* non possit) sanctificare. L

Quia si minor, *itaque* inferior, & si inferior, vtique minor) vtique. L

Quod v quibusdam seu plus, seu minus insunt) in. L

Quo Iudas Apostolus sine hoc spiritu euidenter, ostendit) Quos. L esse. F

Per Spiritum Sanctum diffusam, in ea custodit, ipsam Ecclesiam) per. F

Sed v qui sanctum commendauerat, promiserat se rediturum) quia L

Et fieri quidem potest, vt & *à* nobis quispiam, & alius alio exponat) < F

Inferiora bicamerata, & tricamerata facies *eam*) <. L

Vt ab imo sursum v tertia consurgeret habitatio) versus. L

Et si quid *aliud* secundum fidem ciuitatis huius intelligi) melius. L

Ad Monimum lib. 3.

Cupiens sibi reddere quod *deb(am)*debebam.F

Credendum quidem apud Patrem esse,non in *patrem* esse) Patre. L

An cum eum reddimus, *& eum* in nobis habemus) an cum L

Cum accepit postquam autem *reddit* apud se habere iam destitit) reddidit. L

Non solum extra corpus hominis non fit; sed *ne* corporis actio fit) neque. L

Etiam si ad exteriorem hominem cogitatio pertineret; quanto magis intra se *cogitatur*) cogitat. F

Quo vtique non exterioris, sed interioris)

Quod vtique non in exterioris, ſed in interioris. F

Et alium Paraclitum dabit ᵛ vobiſcum in æternum) vobis, vt maneat. L

Et ne hoc *v l in* filio aſſignate, audiant in eodem loco) velint. L

Quæ derelinquit doctrina adoleſcentiæ, & teſtamenti diuini *obl ta* eſt) oblita. L

Et cum apud inferos eſt ᵛ inferno eſſe) in. L

Dicitur *enim & nobis*, quia in Deo viuimus) & de. L

Et in Deo eſt Verbum Deus, qui de Deo naturaliter natus ᵛ) eſt. L

Liber Arianorum contra Orthodoxos &c.

Adauctum eſt quod non extrinſecus, ſed ex Deo natum eſſe) Adiectum eſt quoque. L

Deludibrium eſt credere ex tribus partibus Deũ vnum conſtare) Ludibrium. ∽:

Dicitur de eis, quod *ſi* credendus eſt vnus Deus) ſic. L

Liber contra obiectiones Arianorum &c.

Adauctum eſt quod non extrinſecus, ſed ex Deo natum eſſe) Adiectum eſt quoque. L

Ergo cum quotidiè iſta fierent ᵛ a ſæculo facta) quæ. F

Nec beneficij noſtri Saluatoris *exiſtimant* ingrati) exiſtimemur. L

Quod per vitam factus eſt filius, & lux oſtenſus hominum) Per quod vita. L

Vapor eſt autem virtutis Dei, & manatio quædam *char ta is*) claritatis. L

Reſponſio. Vera fides nunquam *ſuperflatus*) ſuperfluas. L

Sicut enim Patrem alium *filium* dixit) filius. L

Et pro temporum, cauſarumque opportunitatibus profeſſione fidei *reperitur*) Sed reperiantur. L

Quis autem dubitet ita Deum per naturam ſuam *totam* videre) totum. F

Et multi dormientium in terræ foſſura *in operatione* exurgent) < F

Et verus Deus ᵛ patris ſubſtantia denegetur) de. L

Nullis fraudibus *ac* proprijs, aut alienis decipitur) aut. L

Quem in cœlis ᵛ omneſque Virtutes adorant ſemper, & laudant) Angeli. F

Tu autem ᵥ iudicas fratrem tuum, aut tu quare ſpernis) quid. F

Ad Traſimundum Regem lib. 1.

Qui errore, ſeu *tempore* poſſeſſus ſilendo non adſtruit.) torpore. L

In quantum *facultatum* diuinitus accepimus) facultatem. L

Et perpetuitatẽ immenſam *creaturam* putauerit) creaturarum. L

Vel hominem ᵛ quis audeat negare perfectum) de matre. F

Quanto ſalutis *mutetur* æternæ diſpendio) multetur. L

Et induit nouum ᵛ eum, qui ſecundum Deum creatus eſt) hominem. L

Veroque hominis filio, *minus* perſpicientium tenebratur) minuſque. F

Naturæ *malignam* ſibi mendaciter fingit) mali, quam. L

Nàm quia opus ᵥ vinculo tenebatur diabolici operis) Dei. F

Qui reuera homo ſaluari non potuit) Quia. F

Qui dicit ſe in *Chriſto* manere, debet quemadmodum ille) ipſo. L

Et *exultauit* anima mea in Deo, *qui* induit me) exultabit. quia. L

Sequuturus in corpore, qui non præceſſit *in corpore*) capite. L

Si vos filius *liberauit* tunc verè liberi eritis) liberauerit. L

Chriſtus *pro vobis* relinquens) paſſus eſt pro nobis, vobis. L

Cum Dei ſit proprium non ſolum ᵛ peccare) non. L

Vndè debuit per omnia fratribus *ſimulare*) aſſimilari L

Si ergo in eo, quod tentatus eſt *qui* tentatis auxilium donat) & F

Vtrum ᵛ à Deo non fuerit facta, an peccato) quod. F

Quo nonnunquam totum ſignificatur à *patre*) parte. L

Totum hominem deſignaret paulo poſt *identidem* dicit) ibidem. L

Secundum diuitias gloriæ ſuę virtute *corroborati*) corroborari. L

Euangelium Ieſu Chriſti ᵛ Dei) filij. L

Hinc etenim cum ex authoritate diuina Iudęos informans) Hic. L

Præterea iucundatum eſt cor meum, & exultauit lingua mea) Propterea. L

Cum omnes in radice *vniata* communio circumplecteretur) vitiata. L

Perenni bonorum *profeſſione* priuatus, forſan angelico fuit) poſſeſſione. F

In imam, perpetuamque cernitur deuolutam *miſericordiam*) miſeriam. L

Quia de ipſo Hieremias dicit Magnus eſt, & non habet finem) Notabis Hieremiæ eſſe adſcripta quæ Baruch eius ſcriba prodidit cap. 3. L

Quam de pectore viui fontis *bibebat*) biberat. L

Non autem ambigitur vero principio nihil *alterius*) anterius. L

Et licet vtraque vera in vno Chriſto *ſubſtantiam*) ſubſtantia. L

Nullum diuinæ Natiuitatis ᵛ habuiſſe, vbi ſempiterno

piterno patri) initium. L
Idcirco non solum filio anterior , sed æquenus dicendus est locus) non. F. nec. F
Quodnam non vbique substantialiter est, *sive* in malis non est) Quoniam. F. si. F
Quodammodo ergo *non* videt omnia Deus , & quodammodo quædam non videt) < F
Omnia , quæ habuit propter infirmitatem *finiret*, & solam infirmitatem) finisset. F
Nec petitionem commendandam *Deo cum vultuosa*) modestè Deo tumultuosa. O
Non tantum de factis , sed & verbis, & cogitationibus nostris) de. de. O
Conceptas *intra ipsas* adhuc clausi pectoris *latebras* intuetur.) in ipsis. O. latebris. O
Quo conuersistis ad Deum à simulacris, seruire Deo viuo) Quomodo. L
Secundum ipsius Domini præceptum credentes *vbi* cognoscimus) vbique. L
Si tota Trinitas adest ad *significandum* , ecce vbique mirabiliter) sanctificandum. L

Ad Trasimundum lib. 3.

Vt si qui nunc vsque *spiraliter* de Deo nequeunt cogitare) spiritaliter. L
Si eum ab vnigeniti nomine , nobis quoque tributa communio) Sic. L
per hoc quod dicit sumus non *conditur* in genitore natiuitas) confunditur. F
Et postmodum *perfectum* , immutabilis factus statum plenæ perfectionis) perfectus. L
Sicut d Nathanaël loquens, quem scripsit Moyses,inquit) ad. L
Quod autem dubitatur olei nomine Spiritum Sanctum demostratum) Quid. F
Sicut Deus *sicut* Christus in homine nomen hominis sumpsit.) < L
Christus in *Dei* vocabulum deitatis accepit. Nam si non ex *communione*) Deo. coniunctione. L
Nec turbationem potuit in *animi* morte sentire) amici. L
Et veritas diuinæ naturæ , *quia* Christus templum sui corporis) qua. L
Sed in Christo tristi , & passo licet *deitate separare* non posset patiens) à deitate separari. F
Passionemque toto deputandam Christo , officiorum naturalium veritate) vt. F
Vt *vllo* peccati casu , nullo infirmitatis quatiantur incursu) nullo. L
Domine quid est homo , *nisi* quod memor es eius) < F
Sicut voluntaria susceptione tristitiæ ad hoc cognoscatur animam) Sic. L
Gaudium quoque in sua Saluator anima *mea monstrauit*) demonstrauit. L
Potestatem habeo ponendi eam , *sed* potestatem habeo iterum sumendi) &. L

Christus surgens à mortuis iam non moritur, & mors ei vltra non dominatur) < F
Quis autem ignoret Christum *nec* diuinitate , sed in solo corpore mortuum) non in. F
Attendenda est *Apostolorum* virtus præclara dictorum) apostolicorum. F
Sic Paulus scribens Romanis *potuit* dicens de Deo) posuit. L
Annunciauimus coram ipso vt *pater* vt radix in terra sitienti) puer. F. ὡς παιδίον sicut pueri , habent Cyprian. lib 2. cap. 13. ad Quir. & Lact. lib. 4. c. 16. Hieronymus ex lxx vertit puerulum. Ipse Fulgen: virgultum. Cyrillus exponit campum , & planitiem , vel agrum: vt sit πεδίον . Augustinus legit virgultum tom. x.
Propter quod tradita est in morte anima eius , & inter iniquos) Propterea. F. mortem. F
Vt iuste peccati supplicium lueret,qui Deo *iste* iniuste peccasset) iusto. F
Nolite expauescere in *feruorem*, *quia* ad tentationis vobis sit. *Nolite pauere.*) feruore,qui. F. < F
Qui adhuc tanquam viuentes in mundo *discernitis*) decernitis. F
Nam si commortui sumus , & conuiuemus, v sustinebimus) si. L
Donans *vobis* omnia delicta, delens quod aduersus nos erat) nobis. F
Exuens se *carne* principatus , & potestates traduxit) Mirum vndè hauserit hanc lectionē , cum Græci omnes legant ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς ipse legisse videtur τὴν σάρκα. Ita etiam infra alijs in locis. L
Igitur & qui suscitauit semetipsum & suscitatus est . Christus) est. F
Quia sicut in eo quod *in* se fecit , ipse dignatus est fieri) ω 1
Et cum eum veritatem carnis denegant accepisse) < F
Est in nobis charitas Patris , qua dicit Paulus) de. L
Ego autem in *multitudinem* misericordiæ tuæ introibo in domum tuam) multitudine. L

De Coniugali debito. Epist. 1.

Scilicet non solum quid in se coniugalis *ammixtionis* qualitas) commixtionis. L
Reformetur Baptismatis Sacramento , cuius *opere* prius formatur) ope. F
Si qua *nunc* potuit esse deuotio. Neque enim) tunc. F
Verum tamen non peccet virgo, quæ nubit) verum & si. F
Quàm sit autem malum, quamque sollicitè *effugiendum.*) fugiendum. F
De precio agri *quemdam partem* infideliter subtrahentes) quandam partem. L
Qui vtique fecisti hoc non hominibus mentitus

tus es, ſed Deo) Quia. F. locus non integrè ſumptus. L

Tenorem veſtræ *dilectionis* cum Dei timore ſeruate) deuotionis. F

Pernicicm non teneat, nulli detrahat, cum amicis fidem teneat) ∽: L

Vt diſciplinam ſuæ domus exiſtimet *negligentiam*) negligendam. L

At ſic & quando iuſtitia perſequitur culpam) Ac ſi quando.

Quàm diuitias colligendo, dum filijs tenaciter ſubſtantia colligitur) ne. F.

Ad Gallam de conſolatione Ep. 2.

Vtramque triſtitiam non minus opere docet, quàm *retributionem* diſcretam) retributione eſſe. L

Tales ſunt qui, viuunt, vt cum audierint vocem filij Dei) ita. F

Non habebunt ſpem, nec in die *magnitudinis* alloquutionem) agnitionis. L. Inſolens quidē; ſed exquiſiti, & ſubtilis verbi ἀνγνώσεως interpretatio. L

Faſcinatio *autem* nugacitatis obſcurat bona) enim. F

Caſtitas coniugalis, & *honeſtatis* verecundiæ tenax) honeſtas. F

Vt non ſolum in hac vita cum hominibus *debeant continuo*) maneant. F. ∽:

Conſiderantes veſtram in timore caſtam conuerſationem, *qua inſit*) quarum ſit. L

Non ſunt monilibus *commenda*, ſed moribus) comendæ. L

Sed comprimat ad timorem, qui non *attendat* carnis concupiſcentiam) accendat. L

Qui non *illicet* ad concubitum, ſed excitet ad profectum ex quo cordis compunctio, carnis libido naſcatur) iliciat. L. non. L

Quæ autem verè vidua eſt, & deſolata *ſperauit* in domino) ſperat. L

Ad meritum *tibi* ſanctæ operationis accendat) tibi. L

Erat Iudith bona aſpectu & formoſa facie valdè, & prudens corde, & bona intellectu, & erat honeſta valdè) Non ſunt verba propria eius loci, neque ea quæ ſequuntur. L

Qui tibi demonſtrauit rectam viam, & ipſe tibi deductor) erit. L

Ad Probam de Virginitate. Ep. 3.

Spiritualibus virtutibus *præditum* arbitraris te tanquam expertem) præditam. L

Quippe Chriſtus offenditur, *ſeu* quando debita ſeruitus) ∠ F

Niſi vt nos doceret *nos* inuicem libera charitate ſeruire) nobis. F

Romanis ait: *reddens hoc dabat*. Teſtis enim eſt Deus) ∠ F

A quo *ideò* gratia nullis præcedentibus meritis datur) igitur. L

Itaque cum *in* virginis nomen ex nomine viri deſcenderit) ∠ L

Typice itaque à viro *dicitur virginis voci bulū, quia nomen a Chriſto ducitur*) ducitur virginis vocabulum, quemadmodum à Chriſto dicitur. L

Quæ diuini gratia muneris, virtute videtur originem vocabuli) à. F

Quia membra ſumus corporis, de carne eius) eius. L

Vt coniugium inter *zizaniam* deputemus) zizania. F

Eſt alia quanto occultiùs, tanto periculoſiùs) Et. F

Sollicita debet virgo ſemper *exultare* cautela) exuberare. F

Virgo, quæ ornatum *corpore* veſtis affectat animam ſuam) corporeæ. F

Non v terrenis rebus, ſed in ipſis cœleſtibus aduerſarius tendit) in. F

Si qua enim *vero* virgo eſt Chriſti non poteſt Chriſto niſi) vera. L

Si ergo ſemetipſam comparet Virgo Chriſti) Sic. L

Incarnatus ſum, & humiliatus ſum nimis) Incuruatus. F. ἐκάκωσα ideſt afflictus, malè habitus. L

Qui omnia bona, quæ *habet* gratuita largitate iam dedit) habes. L

Ad Probam de Oratione. Ep. 4.

Quamdiù in hoc mortali corpore *conſtituit* peregrinamur à domino) conſtituti. L

Magnæ igitur beatitudinis eſt ſi in præſenti *in vere* ſæculo) viuens. F

Ex *fatie* ſubiecti, per culpam verò noſtram ſumus adhuc ex *patre*) parte. L. parte. L

Nec cogitationibus fatigabitur ſpiritus, laboribus macerabitur corpus) nec. L

Ad Eugypium Abbatem de Charitate. Epiſt. 5.

Et eum illud quod videtur, ab oculis tollitur *ſi* ſanitas ineſt oculis) ſi. L. tamen. L

Vt poſſit & charitatem *non* diligere, & dilectionem v habere) ∠ L. non. L

Si ergo alteri quiſquam malè velit *in quantum malè velit*, in quantum malè vult) ∠ L

Voluntas autem vel bona, vel noxia non ex officio, ſed ex fine *ei eſt*) rei eſt. O

Quod eſſet, multò melius: ſciebat tamen manere in carne) ſibi. F

Charitatem igitur vtrobique dilexit, quam ſemper bona voluntate *ſperauit*) ∽:

Nonne tibi videtur apertè, propheticis, atque Apoſtolicis dictis) de. L

Obſe-

Obsecro vt libros, *quos* opus habemus, serui tui describant) quibus. L

Ad Theodorum de Conuersione. Ep. 6.

Vt ignotus corpore *videar* epistolari tibi meā notitiam inferre sermone) audeam. L
Qui respicit terram, & facit eam tremere, qui tangit montes, & *fumigabunt*) fumigant. L
Iam hoc est, quod esse potest ᵛ cui naturaliter hoc est esse posse, quod semper *est*) nisi. F. esse. F
Hoc est quod solicitudinem fidelibus, humilitatemque commendans *permisit*) præmisit. L
Et ibi ᵛ si fueris qui sis, quique debeas esse cognosce) qui. F

Ad Venantiam de Recta Pœnitentia. Ep. 7.

Ipse est charitas, quæ credentes perducit ad Deum) Ipsa. F
Et verè malorū profunditas necat, *si* quos desperatio indulgentiæ) < F
Indigentiæ aliquid relinquitur, cuius desiderium in *nobis* satiatur) bonis. L
Derelinquat *ergo* impius viam suam, & vir iniquus cogitationem suam) < L
Plerosque sub *vna* spe indulgentiæ in peccatis diabolus tenet) vana. L
Aut *cui* iubetur, vt de præteritis deprecemur, vt nobis dimittatur) cur. L
Infirmitatibus corripit, angustijs *eripit*, vt qui in sanitate corporis) erudit. F
Ita fit vt *qua* nobis abutendo sanitate infirmitatem peperimus) qui, vel quia. L
Nolite sperare *iniquitatem & in rapina* nolite concupiscere) in iniquitate. F. rapinas. L
Nullatenus desperemus *timentes* domini fidele promissum) tenentes. L
Nec conseruauimus, neque fecimus sicut præcepisti nobis. esset) vt benè nobis. L
Omnia quæcunque fecisti nobis, *vt benè nobis*, in vero iudicio fecisti) < L
Et nunc sequimur in toto corde, & timemus *v* faciem tuam) te, & quærimus. L

De Fide Orthodoxa ad Donatum.

In qua *tamen* quisque crescit, quantò magis quod verum) tantum. L
Sine cibo pascatur ᵛ tamen à sinu matris Ecclesiæ non recesserit) si. L
Quam vitam nec ille possidebit, qui permanet in *fidelitate*) infidelitate. L
Naturaliter *verum* esse Deum, summum, verū, & bonum) vnum. F
Inuitæ *seruitutis* subiugare *contendunt*) seruituti. F. contendant. F
Consequenter dicant filium *hac* dominum suū esse, nec Deum) nec. L
Vt nouerit creaturæ non *debere* seruitutis obsequium) deberi. F
Æqualis est Patri, & Filio Spiritus Sanctus quia omnium fidelium membra vnum templum *habent*) habet L
Nec Sacramento redemptionis sit aliquatenus *nominandus*) tenouandus ∽ :

Sermo de Confessoribus.

Venit non *manifestari, sed manifestare*, & dare animam suam) ministrari, sed ministrare. L
Vnicuique *sic* Deus diuisit mensuram fidei) sicut. F
Vt auaritiam calcet, vt ᵛ perfectionis culmen tota mentis intentione festinet) ad. L
In æternum ignem cum diabolo *eiusmodi* angelis damnabuntur) eiusque. L
Habet iste apud Deum patronos ᵛ quia cum *domino*) pauperes. Videtur aliquid deesse. L Dominus. L
Vt oppresso *velaminis* iustitiæ dumtaxat, defensionis auxilium impendat) velamine. F ∽ :
Lumbos *vestros* ipse præcingat, lucernas nostras ipse ardere faciat) nostros. L

Sermo de duplici natiuitate Christi.

Deus Pater genuit de se ipso, per quod *anima* creauit ex nihilo) omnia. L
Quid Deus hominem dignatus est prærogare) Quod Deus homini. L

Sermo de laudibus Mariæ.

Natiuitas Domini nostri Iesu Christi) Augustinus eundem habet totidem omninò verbis serm. 1. in Natiuit. Dom. tom. 10.
Deus per Angelum ad Mariam *pertulit* verbū) protulit. Aug.
Angelus sermone eiecit, & Christum virgo concepit) Angelus sermonem eiecit. Aug. fecit. L
In *angusto* corporis membro sustinuit) angusti. Aug.
Plena sunt viscera, & nullum nouit *contagium* Virginis conscientia) < Aug.
Quia per ipsam à ruina *patria* maledictionis probatur) primæ. F

Sermo de S. Stephano.

Quæ nec *frequentium* sæuitiam formidauit, nec lapidantium) frementium. L
Per charitatem pro lapidantibus orabat ne *puniretur*) punirentur. L
Nec tamen ᵛ videt correptionem aliqua verborum austeritate feruere) si. F

Sermo

Sermo de Epiphania.

Sed nec illis pueris, *aut quod* nocuisti ; imò inscius) aliquid. F
Non inuenitur in numero paruulorum morientium, quia ipse expectatio gentium) est. F
Moritur ergo sicut vnus & quidem) Videtur locus mancus. L

Ad Petrum Diaconum de Incarnatione &c.

Cap. 1. Victor, Scholasticus: *Vorontius*, Vindicianus, Ianuarius) Voeontius. F.
Fotinus, *quod vult Deus*, Fulgentius, Fœlix.) QuodvultDeus. L
Cap. 2. Per vnitatem personæ in *quam* formam serui accepit) qua. F
Cap. 3. Quod indubitanter diuinis credere, *atque* iubemur oraculis) < F. aut deest aliquid.
Cap. 4. Vt misericors Dominus, & iustus *iniquitatibus* humanæ vestigia deleturus) iniquitati. L
Cap. 6. Esse se æqualem Deo & semetipsum exinaniuit.) sed. L
Cap. 8. Vt prius iustificati per fidem mortis resurrectionis Filij Dei) &. L
Totus hic accipiendus est homo, *idem* anima rationalis, & caro) idest. L
Cap. 9. Ex Deo non est, & hic, Antichristus) est. L
Cap. 10 Ecce ego vobiscum, omnibus diebus vsq; ad consummationem sæculi)sum. L
Magnus est, & non habet finem, excelsus, & *vn mensus*) immensus. F. ἀμέτρητος. L
Videndo Deo gloriam futuræ resurrectionis exhibeat) ad. F
Cap. 11. Propterea neque in passionibus *ad* illa humanitate) ab. L
Ipse humani generis conditor, & redemptor, opifex.) &. F
Cum idem *si* vnus filius in Trinitate cum Patre) sit. L
Cap. 12. Etiam per corporis mortem vitæ præsentis *mutaretur*) multaretur. L
Cap. 17. Eandem gratiam diuinitus datam gentibus, quàm) tam. L
Tunc enim verè, rectèque *ait* eius hoc velle eum *enim* gratia) erit. F. eum. F.
Cap. 18. Sed in se *non in ipso* gentium magister ostendit dicens) ipso nobis. L
Fidem suam, & charitatem gratiæ *designare* non desistit) assignare. L
Cap. 21. Quod ea in scriptura præparari *dicit* à Domino) dicitur. L
Cap. 23. Ipse tamen omnipotenti bonitate potest vitiatam *satiare*) sanare. L
Cap. 24. Vt caro nostra *quantum* viuificatur ab anima) quamdiù. F
Cap. 25. Quoniam omnes sciencme *à maiore vsque ad minorem*) à minore vsque ad maiorem. L
Cap. 28. A quibus sancta scriptura humanæ curiositatis *exercet* audaciam) coercet. L
Cap. 29 Itane vero tetum ordo credi, putariue *permittitur*) permittit. L
Potest ergo praua voluntas ex *te* bonitatem gignere) se. L
Velit quidem, facere *ante* nullatenus possit) tamen. L
Cap. 31. Omnes *itaque* dixit, sed quoscunq; Dominus aduocauerit) vtique. F
Hanc *omni* discretionem, quam fidelis debet intellectus) omnium. F
Statim quosdam *omnes* homines exceptis alijs *intimare*) < F. intimaret. L
Omnes istos *ita ne* omnes per Adam in condemnationem) vtique. F
Et Angelos eius per *spiritum* creatos esse neget) ipsum. L
Vita verò nostra voluntatis eius est *donem*) donum. L

Mythologiarum ad Catum Presbyterum.

Alius est hic Fulgentius Placiades Carthaginēsis ab hoc Ruspensi Episcopo: nàm styli indicium clarissimum est. Quid enim potest aut legi, aut excogitari dissimilius omni ex parte? Quare iuuenis hæc scripserit necesse est, quod indicat & argumentum rei, & personæ, ad quam scribit. Non enim posteaquam Episcopus factus est, hæc eum scripsisse ad Presbyterum præsertim, vlla potest ratio persuadere. Lat.
Neque illam v maritum Phędriam in tumulū duxit) Phædram, quæ L
Quibus me *Galgatici* quassauerant impetus) Galogetici. L
Qua spumanti gurgite Tinctas haustu musico) Irrorat loquacis nymbi. L
Quod *ce ni* pastorali) cecidit. aliâs.
Fabula de nouem Musis. Gutturis fistula, quæ tereti *n eatum* spiritalem prabet *excursu*) meatu. F excursum. F
Et pulmo, qui velut *aceruus* follis concepta reddit, ac renoeat) carneus. F.
Fabula Phaëtontis. In Eridano flumine *equis* durandum, emittunt) aquis L
Fabula de iudicio Paridis. Aut rapina succenditur, aut liuoribus *ranci atur*) raneidatur. L
Fabula de Iunone. Sicut enim paruus *stellarum* eandæ euruamen coneanans) stellatum. L
Fabula Promethei. Flammantis animata vegetare vaporibus *quam* ferulam) elàm. L
Fabula Vlyssis, & Syrenum. *Syrenum* græcè tractoriæ dicuntur) Syrenes. L

Fabula

Fabula Perdicis. Plusquam etiam videns *Conthyroletas* suos, idest, Actæonem) Contheroletas. [Greek]. L

Fabula Psyches. Quibus tres addunt *carmen* vitro metantem) carnem. L

Fabula Orphei. Orpheus dicitur [Greek]: idest, optima vox) [Greek]. L

In aurispicinis aliud est fibrarum *particulacunque* inspectio) particularumque. F

Effectus *vero* rationem reddere non potuit) veram. L

Obseruationes, & Correctiones, in S. Paulinum Nolanum Episcopum.

Colonia 1560. apud Maternum Cholinum.

Ex D. Hieronymi Epistola.

Canere in *dogmatibus* quod in cubilibus cognouisses) domatibus. Luc. 12. [Greek]. L

Ad Seuerum epist. 1.

Tu vero potiore tui parte, quàm manseris solo corpore domi residens) Tu vero solo corpore domi residens potiore tui parte, quàm manseris. F

Respuens patrimoniorum onera, *seu* stercorum) ceu. P

Quia bonum est viro (vt Propheta *tacens*) & sedere singulariter) canit. F

Visitati enim medica omnipotentis manu *in* spem sanitatis) < F

Communis patroni *Dominedin mei felicis* excipiam) Dominedij mei Felicis. L

Cum vos simul, & vicissim complexos omnes merito dicam *conscientibus* vobis) concinentibus. F

Sed fretus, & *nexus* in Christo, quia virga eius, & baculus) nisus. F

Ipse statuet, & immaculatam, & inoffensam *vitam* tuam) viam. F

Vni Deo debitum ", homini cuilibet, ne dicam miserrimo peccatori *deferre*) defer F. < F

Longo internallo *loquar* obliuiscor impositum finire sermonem) locorum. F

Ep. 2. Quamquam tu in opertis literarum promptuarijs, *&* super tecta) quod. L

Hæc enim nobis *dicitur* nimio tuæ vnanimitatis affectu) dici. F

Tua falsis vituperationibus *muniens* arguam te) minuens. L

Sed non habentibus *habens.* Domus tuæ hospes es) habes. F

Sed vt mercennariatus vel inquilinus *manes* stipédium) < F

Sane considera ipsas, de quibus nobis adrogas *perfectione*) perfectionem. F

Quod à diebus Ioannis vim patitur *&* à diripiẽtibus) < F

Exuamur oneribus aduersis, vt *medicis operibus*, induamur) ∽ :

Et fide non ficta *serta* inserit, & affigit Deo, vt nihil extra Deum amans) ∽ : se ita. F

Et per aspera itineris *angusto muniti* pede tutus ingrediar) angusti muniro. F

Et qui *non* lege ipsa iustitiæ iustiores) nos. F

Ep. 3. Nec sufficit literarum ad nos *editione* mutare, nisi gratiam sermonis tui) editionem. F

Verè *recognouimus* in eo Sanctorum formulam beatorum) cognouimus. F

Fabam intriuit *panicio*, quo citiùs senatorium poneremus fastigium) panico. F

Quamuis ex parte nobis pepercerit fabam tantum milio, *paniçioque*) panicoque. F

Lentem quoque, & ordeum, & viciam miscuisset in cumulum, *vt* æstuantibus) ni. F

Quasi repugnante coctura fatiscens rimis *ola* crepitaret) olla. L

Intulit nobis multo nidore catina *infumantia*) fumantia. F

Ep. 4. Quibus super capillos capitis multiplicatis animam habemus *impexam*) implexam. F

Denique capillaturam illius pro iniquitatum mole defectam etiam tonsuræ necessitas *indicata*) indicata. L

Superposuerunt iniquitates *meas* caput meum) meæ. P

De quo dicitur caput eius vt aurum *paz*) Codex Vaticanus lxx. habet [Greek] hoc loco. Danielis autem caput x. habet [Greek]. Hebræi inter auri genera, vel nomina *Paz* habent. Ambr. de obitu Valent. & serm. xv. in Psalm. 118. v. 1. Cephas habet ab Aquila petrã, à Symmacho lapidem aurum interpretatum. Amb. de Spiritu Sancto lib. 2. in prologo. Lat.

Qui Abraham *patrem* corpore magis, quam spiritu gloriantur) patre. F

Ep. 5. Et ignauiam quasi pecus molle prosternis; *atate* vitæ istius) & à te. I.

Quod quidem nobis nihil proderit *nibil* minus) nihilo. F

Cuius *supellectili* pulchra ambiunt, & ingenij tui floribus comunt) supellectilia. F ∽ :

Et candem molam ægra, & impari manu verto *pristino* socius) pistrino. L

Ep. 6.) Hæc Epistola videtur primum locum tenere debuisse, idest, antè quinque præcedẽtes; nã constat tempore priorẽ illis fuisse. Lat.

Etiam suis in euangelijs *or*, & venena in colloquijs) ∽:

Talibus autem velle purgari idest est quod *posse* Christum) ∽:

Vos autem, qui sanam doctrinam non sustinẽt) fuge. F

Sed credo ipsius ordinatione *correctus* & presbyteratu) correptus. F

Data igitur ceruice in iugum Christi video *ma-*

m iore

iore me meritis) maiora. F

Ep. 7. Epistolas, quas per nostrum illum *inspiritalem* monachum) spiritalem. F

Ep. 8. Cœcet videntem *meum*, *ne* videam vanitatem, & illuminet) me, vt non. F

Ep. 9. Ferens *indefectus*, ac referens commercia literarum) indefessus. F

Sed vt asseruit de Narbonensi, vbi fratri *posthuminio* occurrerat) posthumino. F

Modiex fidei *tempori* reuomendus ab his, qui saporem *societatis*) tepore F. satietatis. L

Sanctæ Melaniæ spiritali v via comitem verè sanctum) in. F

Ep. 10. Adijciens nomen ex *insibulis*, quod proculdubio in Hebræis esset insigne) *is ton meiac* ∽:

Sine ignata *male* securus infantia, miserabili ludo) mali. F

His edocta documentis *non finiri* sæculo fragili) fidere. F

In Isaac *exercitum* in ariete formaretur, cum & agnus ille) exertum. F

Vnam salutem, de qua eius omnia æstimentur *operam* prædicabo) opera. F

Hæc erat princeps, vel particeps cunctis pro fide *inflantibus*) flantibus. F

Vidimus gloriam Domini in illo matris, & filiarum itinere *quidem in eo*) ∽:

In istis tamen diuitibus *eadem die* de maternis boni) ∽:

Ep. 11. Quam modo apud Primuliacum *nostrum* maiorem priore condideris) nostrã. infra ep. 12.

Quod nobis bonũ benedicta Melania ab Hierusalem munere Sancti inde Episcopi Ioannis attulit) De Melana,& Bassa, sic enim scribuntur a Nicephoro lib. 14. c. 52. Laur. Sur. tom. 1. vitarum Melanæ vitam à Græco forte scriptam, & latinam factam habet. Vide Pallad. Lausica c. 117. vsque 214. Atq; inde disces Melaniam hãc auiam fuisse eius, quod à Surio refertur. Lat.

Sed propter meritum fidei quam auditur receptam, *factu* probatis) facto. F

Passus est, vt resurgeret, surrexit, vt regnaret; iudicatus v vt iudicaret) est. F

Cum Hierosolymã agnosceret nomine v conregnabat) videntur de esse verba ∽:

Itaque in toto basilicæ spatio *solus* in sui cespitis specie virens permanet) solum. F

Illicò inter *expectatores* suos rediuiuus incessit) spectatores. L

Sine dubio ad ipsam fabricam egerentibus reuelata *est*) ∢ L

Quotidie *dimiduam* sumentibus, & semper *totam* venerantibus) dimidua. L. tota L

Ep. 12. Ita in hominibus eodem loco mixtis si *disterpens* meritis) discrepent. F

Aula duplex tectis *vi* Ecclesia testamentis) ∢ F

Infantes *niueos* corpore, corde, habitu) niueo. L

Cura salutiferis imbuit ora cibis) Pura. L

Qua perpetuum tibi hospitem in ea *clarum* largitus est) Clarum. L

Presbyter hoc regit, sed membra *caduco* sepulchro) caduca. L

Et dum casta pio referuntur munera Christo) Vt. F

Qui meritis titulum nominis *aequiperas*) æquiparas. L.

Sine patrũ finibus recumbas, dominiue sub ara Conderis, aut sacro pasceris in nemore.

Qualibet in regione poli situs, aut paradisi.

Nota Sanctorum animas pluribus locis exeipi, sed poëtica potius, quàm verè dicta puto. L

De qua *honori* quatuor fontes meant) sonori. F

Quasi *diatriam* speciem ab vtraque in vtrumq; spectantibus præbet) diatreta. L

Egrediamur iam Nolana hac Basilica, & in Fundanam transeamus. *Fundis*) Fundi. F

De terrenis in terra *liborem* molieram) labore. F

Potens est dominus *conteret* Sathanam sub pedibus nostris) conterere. F

Quod *vnam* amicitiæ communis spe præsentię) vnum. L

Ep. 13. Iam occasionibus non requirens toto) ∽:

Rescribendi tamen ex vrbe facultas non fuit, *quem* vix decem dies) quam. F

Et tibi forsitan mens fortior, & anima robustior, aut potens) Sed. F

Ad Delphinum *Episcopum Epistolæ Quinque.*

Ep. 15. Delphidium. Sic enim vocat Sigonius lib. 10. hist. Imp. Occid.

Ep. 16. Quia & si vna illa, qua rescripsimus tam prolixa, vt sufficiat) Hæc epistola non extat. L

Qui est ignis cõsumens suum ignem *agnoscatur* in nobis) agnoscat. F

Ep. 17. Vt respiciat v cęlo, & visitet vites istas quas plantauit dextera sua) de. F

Ep. 18. Transiuimus per ignem, & aquam, & induxisti nos in *refrigerio*) refrigerium. F

Ad Amandum. Ep. 1.

Ep. 20. Vt pro eo infirmitati nostrę compatiaris, & orandi *abore*) labore F

Vt roscido pietatis eius *lumine* in tenebris ardentibus æstuantes) flumine. F

Otiosæ fidei partem cum infidelibus *ponit*) ponet. L

Sed pacem Christi, quæ cum Deo *conferit*) ∽ ż

Per interuentum mediatoris, qui est pax nostra, *quia* fecit) qui. F

Ep. 21. Tu tamen desiderium sermonis mei potiùs quam tædium *cupias*) capias. F

Solu-

Solutis Deo linguis significans *locutura*) locuturam. L

In mensura, *qua* mensurauit nobis Dominus, nosmetipsos metiamur) quam. F

Qui etiam terrenarum rerum suæque naturæ nescij *infcrutantur*) scrutantur. F

Iniquitati obnoxia miscens *aqua* vinum) aquæ. alias.

Nunc sanè Marium portitorem huius epistolæ commendamus) Hunc. F

Vnum de *Aliguonensi-us* dignamini mittere cũ epistolis) Aligonensibus. F

Ep.24. Iste & Euangelistis cæteris vel ab humano Saluatoris ortu *velato spi.o*) vel à typico. L

Baptistæ præconio Euangelium resurrectionis *exorsus*) exorsis. F

Ep.25. Nec iam *modio, sed mod eo* vino vti, quo non venter) modico, sed modicè. F

Inebria ad sobrietatem spiritali crapula ructantem Deo hymnum) Inebria. F

Ad Victricium. Ep.2.

Ad hunc Victricium extat epistola Innocentij Primi num. secunda Concil. tom. 1 quæ data est Honorio Aug. VI. & Aristonato VV CC. Coss. idest, anno Dom. 404. cum, vt verisimile videtur, nuper Victricius creatus esset Episcopus. Lat.

Ep.26. Et triumphauit potestates aduersarias carne sua) in. F

Ep.27. Per tuam sanctitatem à Domino luce gaudentes *corde* aspera) corda. F

Quem tenui antehac spiritu fides veritatis afflauerat *& potissimum*) te. F

Apostolorum quoq; *præsentia* meritum tuæ sanctitatis adduxerit) præsentiam. F

Excussis illico oculis cæcitate percussus est) ∽;

Fructum Deo fœcunditate tuæ terræ *efferens*) referens. F

Ad Aprum Episcopum. Ep.3.

Ep.28. Totamque *sapientiam vanitate* spiritu celsiore despiciens) sapientiæ vanitatem. L

Vbique se gentium *voluntas e* circumferens) volitante. F

Ep.29. Eruca est in folio sedens, *qua* decussa) qua. F

Ep.30. Nec *idem* scholastico magis quam diuino sermone) tàm. F

Vel impendia, quibus passim diuitem pauper *repascere*) pascere. F

Pro vita tua deficit, vt in tua vita *reficiatur*) reficitur. F

Insalutaris damni auarior, quàm lethalis lucri) salutaris. L

Sed *tuis* potius operibus, quàm damnosis auaritiæ quæstibus) pijs. F

Quia quis aut *inutilis* conducet operarios) inutiles. L

Ad Florentium Episcopum.

Ep.31. Non iuxtà meritum *malum* faciens, sed secundum diuitias) meum. F. ∽;

Ad Alethium Episcopum.

Ep.32. Quantum in te mihi à Domino adiutorium *conferam* agnoscerem) conferatur. F

Aut enim nullus mihi de *inspirantia* siccitate) insipientiæ. F

Quem vtinam orationes, & literæ tuæ sæpiùs impensæ mihi *exundarent*) exundanter. L

Itaque patronos animarum nostrarũ *pauperes*) pauperum. F

Et spiritaliter irrigans *in deprehensis actibus* cõmixta supplens) indeprehensis actibus. L

Et ad morsus edentium fragmina *subsitiua* depromens) subseciua. L

Ipsam superans *ciuitate pietatem* non dubitauit quantum in ipso fuit) pietate ciuitatem. F

Et *fixis* gemino vtriusque testamenti vnge vestigijs) fissis. L

Credo videre bona Domini *in lumine* viuentiũ) Videtur legisse ἐν φωτὶ pro eo, quo nunc habemus ἐν γῇ. L

Hominem *resuscitatum* à mortuis, & ostendit discipulis) resuscitauit F ∽;

Suo velut quodam (vt sic dixerim) *potente* continuat) ponte. L

De Gazophylacio Epistola.

Apparet non ad vnum quempiam, sed ad multos simul potiùs dictam concionem, quam scriptam epistolam. Lat.

Ep.33. Neque tantùm ad speciem videndi *iacte mensa. Eten m*) iacet. Mensa enim. F

Negligant pabulum inferre *proclini* tabida inopi stabulo) proclinus. ∽;

Et non pascentia fames *depascitur* animalia) depascetur. L

Qui vnum necessarium *vt illis* impendij sumptum) vtilis. L

Nam quo ille *indulgeret* extrinsecus bono, qui totus) indigeret. F

Propterea igitur frater tàm vberem tibi *obstringere* debitorem) obstringe. F

Nec *trepides*, nè cuncteris, nè parcas) trepides. L

Ad Macarium Epistola.

Ep.35. Nunc confessoris, & amici sui *Domini mei* communis patroni) Domini dij. F

Et adflatibus diuinis *odorem* recusati capitis puluinar habuisse) odorum. F

Sed ijs *omnibus*, quibus cum, & socij spreuerant) nominibus. F

Et misit Angelos in circuitu eius, & factus est in salutem) ei. F

In hoc sene vno agere *dignatus* est, cum blandimento seruus) dedignatus. F ∽ :

Et seue meo parone piraticam in terra agens occupaui.) Et sine myoparone. F

Ad Iouium Clarissimum.

Ep.37.Aut in naui *naufragorum* erumna capiatur) Naufragiorum. F

Et quia quantus est, bonitas,& sapientia,& origo *orationis* est) rationis. L

Nihil nisi ratione constituit,& ad *materiam* suæ bonitatis creauit) memoriam.F

Voluntatem tibi potius *in* sacris litteris parem, quam aut vocationem) < F

Quasi illos patriæ *oblittera ores* de baccarum suauitate lothophagos) oblite ratores. L

Sed ad omnes rerum temporalium species nobis esse *lotofagos*) lotophagos. L

Quia liberatur homo illuminatus fide) Qua. F

Vt ordinem, atque mensuram sui generis intelligens, *Deum* tantum) Deo. L

Patior *ex copia* tibi in nostris quoq; studijs possidendæ) & copiam. F ∽ :

In contentionibus eruditæ loquacitatis *assumptos*) absumptos. L

Ad Sebastianum Eremitam.

Ep.39. *Quasi* solitudo non sit tua,*quem* nō deserta est) Quamquam. F. quæ. L

Nec esset potens fidelium ministratio , *si* materiam ministrandi) n si. F

Ad Augustinum.

Ep.40. Charitas Christi, quæ vrget nos etiam absentes , *licet* per vnitatem fidei) &. F

Vt te *præstante* meritis officio sociatus *æquaret*) præstantem.F. æquarem. F

Ad Alipium.

Ep.42.Eusebij venerabilis Episcopi *Constantinopolitani*) Cæsariensis. F

Promptiùs mihi paruit in hoc beneficio , quod tibi deferendum *iudicauit*) iudicaui. F

Ad Romanianum.

Ep.43.Si quem *tibi* dignum genuit in literis , hunc & sibi dignè filium pariat) sibi. F

Scripsi,si recipis, *suscipiere* Deo) susciperere. L

Ad Augustinum.

Ep.44.*Paulus* infra dicit: Ne occideris eos, ne quando obliuiscantur legis tuæ) Paulo. L

Carmina Ausonij ad Paulinum.

Cum redditæ sunt mihi literæ tuæ oppido *quæ* literatæ) quam. F

Quod *de* tribus Suetonij libris, quos ille de regibus edidit) è. F. Suetonius libros tres de Cæsaribus scripsit , qui cum duodecim sint , singuli quatuor tantum continent. L

Celum superfluæ *expolitionis* adhibebo, magis vt tibi paream) expolitionis. L

Quos ad spatium lucubratiunculæ vnius effusi) Quod. F

Paulini ▾ vsque mœnia Hebromanum loquor) ad. F

Tota illa familia hominis literati non ad Tullij *frumentaria*) frumentariam. F

Concinnatam *ambis* signatamque ad te epistolam misi) iambis. L

Non cultor *est* instans , non arator gnarus is) < L

Nec *Nodonai* cessat tinnitus aheni)Dodonæi. L

Quarta *redituris* hæc iam messoribus æstas) redit duris. L

Carmen Paulini ad Cytherium.

Nisi Christus illum *seu* manu prænsum suo) ceù. L

Sicut *recussis* fugit olim vestibus) relictis. F

Sic hunc ▾ alta naue in vndas cernuum) ab.L

Nam liber vndis intra mare *exter* maris) ∽ :

Et adlabantem portui sensit ratem)Vt. L

Vrbem hanc petentes *naufragij* casum indicat) naufragi. L

Magis coëgit quas *haberti* non dabat) auenti.L

Sed sermo lapsus *decurrit* longiùs) decucurrit.L

Et sicut ille vir *de* Ioseph pius) Dei. L

Panegyricus de Celso puero.

Pauper in *Abrahamo* diues in igne iacet)Abrahamo. L

B.Felicis Natalis Secundus.

Tandem exoratum est *inter* tua limina nobis) intra. L

Semper *eo* & terris te propter tutus , & vndis) ego. L

Natalis Tertius.

Limina cæratis adolentur odora papyris) Lumina. L

Natalis Quartus.

Te *reuelante* iugum Christi leue noscimus in te) releuante. L

Adiurare malos , & sacris *vellere* verbis) pellere . L

Car-

Carceris obsessi sed *mox* diuina morantem) vox. L

Natalis Sextus.

Rem, victus, geminos (quod *ci* substantia) nummos) erat. L

Tenderet æterni, *merito* ad consortia regni) merita. L

Nec satis est *audisse* semel, iuuat vsque morari) adijsse. L

Ast illum placido *candentem* celsa volatu) scandentem. L

Adspectata instar magnæ dant visibus *vrbes*) vrbis. L

Ducens *ne* tacitis cœlat sua gaudia votis) nec. L

Et referens densas trahit ad sua verba cateruas) Sed. L

Nanque vides *quid* agas, tibi adhuc superesse; sed in me) quod. L

Natalis Septimus.

Nubila tristitiæ *sicut* cognoscat amicos) sic, vt. L

Namque sub hirsutis mutæ modo sepibus errat) Nam quæ. L

Occultaque manu cum *nosset verberat* hostes) nox euerberat. L

Nutabat solitus *lignum* suspendere funis) lychnum. L

Mergitur *plombum* tripes, & cauus illo) plumbum. ∽:

Ergo *vidente* manum Christi, malè pendulus ille) videte. L

Cauta manus leuem trepido moderamine *molem*) ∽:

Crimine, quem tunc pœna ferit *quem* soluere fueuit) quum. L

Natalis Nonus.

Quis in aqua positis pecus aduocat, & *cessit eis*) ∽:

Sic *animæ* steriles in nomine gratia trino) animas. L

Virgineo fœcunda *viro*, materque salutis) vetero. L

Dum virgis intenta tribus bibit viuida *verba*) verbo. L

Porticus *obsecro* fuerat priùs obruta tecto) obscuro. L

Parta sua cineris fraternum funus honorat) Parte sui. L

Contestante Deo meriti *documenta* beati) documenta. L

Magna, & in exiguo sanctorum *corpore* virtus) puluere. L

Ingrederc hæc *psalmis* recinens antistes, & hymnis) psalmis. L

Natalis Decimus.

Atque *ad* Apostolici cineris virtute medelam) ab. L

Obstantem simili bipatentibus *obyce* valuis) obijce. L

Depositoque *situm* reducem sumpsere iuuentã) situ. L

Suntque simul vestra *v* noua: nec noua, nec veteraque) &. L

Deserto veteris vitæ squallore, nouari) Deterso. L

Vestibus excussis puros vt corde *recussi*) ∽:

Egerere est opus, & *primum* hanc euellere fibris) primam. L

Matricisque suæ *causam* mala cuncta sequuntur) casum. L

Canticum, & Precatio Matutina.

Cœlestes intrare plagas, & *mane* sepulchri) mane. L

Sit satis antiquam serpens quod *prodidit* Heuã) perdidit. L

Obseruationes in Aurelium Prudentium

Editio Lugduni 1553. apud Io: Tornesium. Ex vita eius per Aldum.

Genere fuit Hispanus ex vrbe Cæsaraugusta, vt ex eo hymno colligimus) At in eo hymno Calaguritanum se videtur facere. L

Ex Psychomachiæ Præfatione.

Attrita *baccis* colla liber erigit) boijs. L

Præfatio in Cathemerinon.

Oblitus veteris *Messaliæ* consulis arguens) me Suliæ. L

Hymnus antè cibum. Territat de grege candido) Territa de grege candidulo. L

Sanguine pasta *cui* cui cedit auis) Infra dissyllabum fecit, & corripuit. Hic monosyllabum. L

Hym. ad Incẽsum. Et de languidulis fota natatibus) Et de pinguidulis fota namatibus. L

Hym. ante Somnum. Liber *vacat* per auras) vagat. L

Hym. Ieiunantium. *Helias* tali creuit obseruantia) Helia. L

Parum locustis, & fauorum agrestium) Paruũ. L

Placare Christum mos edẽdi spernitur) At Christus non dum natus erat. L

Peristephanon.

Hym. in honorem Sanctorum Hemeterij &c. Esse

Esse Christi *refugas*) perfugas. L
Hym. in hon. S. Laurentij. Violatur *aurum* integritas) auro. L
Quo corpus arc:at debile) Quod. L
Acroma festiuum fui) Aeroama. L
Mysteriarches *incidat.*) ∽ ;
Qu d mox timere debeant) Quod. aliàs.
Errans *Iulita* cæcitas) Iula. V. C. Iuli. aliàs.
Carnalis, erupit *volens*) volans. L
Plebs ad tribunal curritur) Plebs in Sacellis rarior. L
Christi in Sacellis rarior) Christi ad tribunal currit. L
Clarissimorum liberum) Charissimorum. L
Ablue vinclis feculi) Absolue. L
Hym. in laudem S. Eulaliæ. Emicat indè columba *repens*) tepens. L
Nunc locus *Emerita* est tumulo) emerita. L
Hym. in laud. decem, & octo Mart. Res *cui* tanta est) vbi. L
Indè *vincenti* tua palma nata est) Vincenti. L
Pars semper inuictam mihi) Par semper inuictum mihi. L
Terere pœnam sumere) Te rere. L
Hunc ᵛ lacesse, hunc discute) tu. L
Inuictum ᵛ insuperabilem) &. L
Sodomu nec latet cinis) Sodomius haud. L
Vis vndè *rotis* fumidi) roris. L
Hym. Beatiss. Mart. Fructuosi &c. At nè quis socios *minor* ferirer) minis. L
Ac vilis gladiator ense *euro*) diro. L ∽ ;
Passio Cassiani Mart. Qua parte aratis ᵛ sulcis scribitur) charta. L
Quam qui profunda *perforata* viscera) perforat. L
Altar tepescit ore saxum pectore) Altare. L
Tunc quod petebam, quod *timebo* murmuro) timebam. L
Romani Mart. supp. *Ecclesiateuus qua* de sacrarijs) Ecclesia, tenusq. L
Quasi citetur legibus *vestri* reus) vestris. L
Disco, & dicauit florulentum *succubam*) succubum. L
Luat seuetam victus, & *cantiniam*) seatiniam. L
Signo, *&* sacello consecrarit Herculem) aut. L
Quia quod sub ipsa veritas signis patet) Quid. L
Cur fine are nō fuit ludibrio?) cur? si Neæreæ. L
Clauam minari, ni colatur, creditur) Claua. L
Quos lana terret *discolor* in stipite) discolore. Hic versus nisi ità legatur, pyrrichium in quarta habebit, quem senarius non recipit vllo in loco. L
Aras *offellis* obsecrare bubulis) ofellis. L
O fas priorum, *motis* ò prisci status) moris. L
Hoc sanctum ab auo est, hoc ab *auis* traditum) ab auis. L
Christum sequuta patris *intres* gloriam) intrat. L
Inltet, ruina quod resoluendum est ruat) Instat. L
Nec distat ignis, *&* fidiculæ sæuiant) aut. L
Qu m sæpe morbos maior armet sæuitia) ∽ ;

Nodosa torquet quos podagra, & *arthesis*) arthresis. L
Putatur ferrum triste *chirugos* meis) Putate. L. Chirurgos. L
Hoc *prado* solum, quod peribit omnibus) perdo. L
Tamen ᵛ tenebris proferam claram facem) in. L
Sanus videbit, *lippos oclos* obteget) lippus oculos. L
Sed stulta mundi summus *eligit* Pater) elegit. L
Non destiterunt formam pingere crucis) Non destiterunt pingere hanc formam crucis. V. C. Non destiterūt crucis vmbram pingere. L
Da *septennem* circiter puerum, aut minus) septuennem. L
Vnum esse oportet ᵛ quod vni est vnicum) & V. C. Vnum esse oportet vndequaque, quod vnicum est. L
Inferre *legis*, nec loquenti talia) leges. V. C. lege. L
Nostros fatiget, *quantulus autem dolor*) rantulos, at si dolor. V. C.
Vexabat artus, mortis auxilio breuis) Vexabit. V. C.
Vix hæc *profanus*, pr fionē præcipit) profatus. L
Quem plaga *fera* roscidis liuoribus) fl erat. V. C
Isaac fuisse paruulum patri vnicum) Isac. L
Gula est ferina ᵛ socors edacitas sed V. C. ∽ ;
Manusq; tendebat sub ictu & sanguine) Manusque subtendebat. F. ictu vulneris. V. C
Etiam retortis brachijs furca eminus) Et iam. L
Hæc eius *offa* sequitur immēsus fragor) orsa. ∽ ;
Hydrina fuetus *vitum tre* vulnera) ire inustum. V. C. vstulare. aliàs.
Reum cicari, *putari* nundinatū *nunc* arguit) ∽ ; hunc. L
Versasse frustra *seu retunsis tactibu*) ceu retusis ictibus. aliàs, ceu retunsum tactibus. L
His *se* Aristo purpat. At contra impium) se. L
Cinctu Gabino *fericam* fultus togā) russeā. V. C
Qui nos supinat, obuias offert genas) Quin os. L
Fœdis latentem sub ea uernis *lauerint*) lauerit. L
Parta ad secundum dextera fertur in pia) Parca. L
Lætatus, omne crimen in *fasces* refert) fastos. L
Suum tyrannus chartulis viuacibus) Suos. L
Illa sed ætas conficit diutina) Illas. L
Vt sum futurus eminus dinoscerer) Si. L
Passio Hippolyti Mart. Sunt ei muta tamen tacitas claudentia *tumbas*) turbas. V. C
Quanta virum iaceant *coniectis* corpora aceruis) congestis. L
Mersa latebrosis crypta *patet* foueis) latet. aliàs.
Permistim populos, *religione timor*) religionis amor. L
Agna nec vlla tuum *captum* gregem minuat) capta. L
Passio Agnetis Mart. Intactum ab omni crimine *virginali*) virginal. L
Corpusque duris *exercitatibus*) excruciatibus. L

Expe-

Expectans formam lumine lubrico) Despectas. L

Apotheosis.

Contra Homuntionitas. Nimirum qui membra dedit, qui fictilis *clux*) vrnæ. L

Hamartigenia.

Aduersus Marcionitas. Surgite in auxilium *Chananaus*, atque agmina denset) chananeus vel trisyllabum est, & versus constat, vel si Chananæus quadrisyllabum legitur non, atque, sed, &, necessario legendum est. L

Contra Symmachum Præfatio. & lib. 1.

Spes insueta subit, serpere flexibus) Seps legendum omnino, ne à proposita similitudine discedat. Eius autem serpentis naturam, & vim lege apud Aët. tetrab. 4. serm. 1. c. 26.

Lib. 1. Romam alloquitur. Lima terens, aut in partem caua membra *grauata*) grauato. L

Contra Symmachum lib. 2.

Quis familiaris est Barbaris, vt aram Victoriæ) ita. L

Isis *Nicolas*, Rhodios Venus alma reliquit) Nilicolas. L

Cur Cremeræ in campis, cornice, vel oscine *parta*) parra. L

Non nego communem cunctis viuentibus *ipsum*) vsum. L

Haud aliter solis radius *quum luminat* omnes) colluminat. L

Stercoris, & spuream *redolent* in fornice cellam) redolenti. L

Quot sunt, qui summum cœli Dominum venerantur) Quod. L

Spectatura sacris oculis, *sedet* illa verendis) sed &. L

Enchiridion.

Mons Oliueti. Montis *oliferi* Christus de vertice sursum) oliuiferi. L

Obseruationes & variæ Lectiones in C. Iuuencum Presbyterum.

Editio Lugduni 1553, apud Io: Tornæsium.

Ex lib. 1. Cætera nàm foribus plebes *astrata* rogabat) abstracta. L

Visus *cum* læti sermonis gratia placet) eum. L

Ex lib. 3. Matth. 14. Fluctibus in liquidis immersos *vigere* gressus) figere. L

Obseruationes variæque Lectiones in Arnobium.

Editio Basilea Froben. 1537.

Psal. 7. At vbi senserint ingrati *domini* irascẽtem) Dominum. L

Ne iterum excitare *æstimet* bellum) festinet. F

Qui *terram* suam non se conuertentibus præparat) iram. F

Psalm. 9. Qui non in finem obliuiscitur pauperem, cuius patientia non *perierit*) periet. L

Psalm. 10. Siue Saul, siue Absalon *suus* innumerabiles inimici) siuè. F

Psalm. 15. Mirificauit omnes voluntates *meas* in eis) suas. L

Mirificauit voluntates suas, ita *vt* omnium merita *in* inæstimabili virtute) < L

Psalm. 16. Qui tàm pro nihilo habuit primatus, vt vnius cibi vilissimi etiam pretió computaret) Qui pro nihilo habuit primatum, quem cum vnius cibi vilissimi pretio comparauit. V. C

Psal. 17. Tenebras hic pro inuisibilitate posuit vnde & sequitur) Latibulum, idest operimẽtum secreti sui, quia Deum nemo vidit vnquam vnde & sequitur. V. C.

Sine dubio omne facinus, omne, quippe, peccatum ex abiectione vitiorum super excelsa virtutum ascendent) Sine dubio omne facinus, omneque peccatum; & abiectione vitiorum super excelsa virtutum ascendant. L

Si tamen ipse doceat manus nostras in prælio, quia sine *rebellantibus*) reuelantibus. L

Alludit ad Mosis manus, quæ Aron, & Vr sustentantium auxilio adiutæ victoriam Amalecitarum, duce Iosuẽ impetrarunt. L

Psal. 18. In solem, non istum, qui ministeriũ *diuinum* exercens) diurnum. alias.

Psalm. 20. Et super salutare tuum *exultabitur* vehementer) exultabit. L

Psal. 21. Cera dùm soluta fuerit ab igne non poterit, vt ceteræ species ab igne semel incensæ in cinerem rediguntur. Cera verò cum arserit ad hoc redit, quod fuit.) Cera dùm soluta fuerit ab igne, non potest vt cæteræ species ab igne semel incensæ in cinerem redigi: Cera autem cum liquefacta fuerit, atque effusa ad hoc redit, quod fuit. L. Hoc autem est falsum, quod cera redit, vt ipsemet auctor infra ait in Psal. 140. Cera secus focum posita mollescit in foco autem missa liquescit, & deperit.

Psal. 25. Ego autem *nullum* in indicio nocui) nulli. F

Psal. 26. Etiam *quasi* tu ò Domine, quem derelictum à parentibus assumpsisti) quia. L

Psal. 30. Asserit hominem ab *æterno* confusio-

ne liberare) æterna. L

Psal. 31. Conuersus sum in ærumna mea,dùm *configitur* spina) confringitur. L

Pro eo quod fracta esset eius spina, quæ libertatem ceruicis, & capitis eius sublimabat) Sic Cassiodorus; at ceruicis spina non ... sed ... dicitur; quare vterque lapsus est Græcæ linguæ ignoratione. L

At vbi venit Dominus, tacuit, *dum clamarem* ... Veniente enim Domino) < L

Psal. 33. Misit Angelum suum in circuitu timentium ' corpus eius) ne raperetur. F

Qui *eum auertitur* à malo,vt faciat bonum) conuertitur. L

Psal. 34. Crimina inaudita committunt, & nullus penitùs *à nullo* arguitur) ab vllo. L

Psal. 36. *Quorum* scie vias immaculatorum,*quorum* hæreditas eorum) quoniam.F.quoniã.F.

Tempore, quo *pereunt* peccatores videbis.) perient. L

Psal. 37. Quoniam *lumbi mei impleti sunt* illusionibus) Anima mea impleta est, sic auctor infra in comment. sic Cassiod. sic Fulg.

Bene quidam voluit adtropare in beati Iob passionem istum psalmum exponendo; sed) Me quidam voluit rogare, vt in beati Iob passionem istum psalmum exponerem;sed. aliàs.Vnus, quem viderim, Cassiodorus est, qui psalmum hunc inuicto Christi militi Iob, vt ipse scripsit, canendum conuenienter censuit. Ex Græcis, & Latinis neminem legi,qui hunc Iob conuenire asseruerit, nisi quosdam eius versiculos affines admodum esse ijs, quos cecinit Iob. Quare suspicor hunc auctorem post Cassiodorum scripsisse. Lat.

Psal. 40. Voluisti *mecum* pro me mori etiam non recusasti) me, cum. L

Quod quidem mysticus, vt dixi sensus *ad* resurrectionem dominicam) < L

Psalm. 41. Ita serpentis antiqui *passus* consilio festinat anima) pasta. L

Psal. 44. Et pulchritudinem suam, idest, *&* Spiritum Sanctum.) < L

Et *pro* hoc ipsum ad interitum sunt deuoluti) per. L

Psal. 47. In huius ciuitatis *grauibus*, idest in his, qui nulla sunt) ἐν βαρέσιν; sed tam Latini, quàm Græci interpretantur in domibus præter vnum Cassiodorum, qui in gradibus legit, & exponit meritorum gradus. L

Psal. 49. Vt ipse quidem *cum* sit Deus deorum, qui seruiendo ei) < F

Psal. 50. *Audiui te habentem* greges ouium) A diuite habente. L

Vriam *ecetheum* occidisti, & vxorem eius accepisti) hethæum. L

Psal. 51. Prohibendi causam Dauid *prodidit* dicens) præcidit. L

Psal. 55. Inimici mei verba mea execrantur *dicentes. Ita iste*) dicentes ità. Iste. L

Psal. 63. Quia *fecit si* consenserimus ipsos vulneramus) si non. L

Psal. 64. Extra terra aliena est, & non potest cantare hymnos) Extra terram alienã,quia non potest cantari hymnus. L

Cuius eius, idest, Iordanis quod est *baptismata*) baptismatis. L

Psal. 65. Non est à Deo, te dæmonia fugante, *mortuos suscitante*) < L

Psal. 67. Si super *fenicium* fuerunt nigri, tanquam lana candida) phœnicium. L

Psal. 68. Et *per populum* oris sui aperuit super eos in morte) poculo. L

Psal. 70. Iterum dicendo exclusit *noua. Ita nos* pœnitentiam) Nouatianos. L

Namque si *incorporaliter* quispiam pœnitentiæ suæ) corporaliter. F.

Psal. 75. Idest somnum ' suæ dormientes) mortis. F

Psal. 77. Genus inquit, quod non *direxerit* cor suum) direxit. L

Cor autem eorum longe est à me. *Hæc* quare hæc?) Et. L

Propter hoc,inquit repulit tabernaculum *Sylon*) Sylo. L

Et in sensu manuum *duarum seducet* nos) suarũ deducet. L

Psal. 78. Et liber Regum primus de *Salamon*,& arca testamenti memorat) Saul,vel Samuel. F

Ac dum peccando Deo ab eius *offensione* discesserit) defensione. F.

Si tantum gemitus pro peccatis non potest fieri) Hic tamen ∽: F

Psal. 79. Non enim discedemus à te si tu *viuificaberis*) viuificaue ris. L

Psal. 81. Et parentes, ' fratres dicebatis apud vos esse) &. L

Psal. 82. Quorum vasa carnes sunt exteriores: homines sunt, cum illis interioribus agent.) Quorum vasa carnes sunt; exteriores homines sunt, cum illis interioribus agunt. F

Tit. Psal. 87. Pro *Amalech* ad respondendum *Izraita*) Maeleth. L. Ezraitæ. L

Quem relinquentes discipuli solum in manibus' *fugierunt*) Iudæorum fugerunt. F

Quo traditus est ' Iuda) à. F

Calicem non exibam passionis ' de manibus ligantium me) non exibam. F

Et vita eius,quę in infernũ appropinquauit)Vt.F

Psal. 88. *Humiliatur* ergo rex Dauid per diminutionem populi) Humiliatus. L

Electuri electum de plebe Dei, in quo glorietur) Exaltasti. F

Hic tamen pro peccatis nostris ab inimicis suis tentus ', prophanata est) est. F

Psal. 89. *Quid* tàm grauiter corripimur? Quia *non* potestatem) Quia. F. nouit. L

Per quem ' opera manuum nostrarũ) dirigas. L

Psal. 90. Quia arbitrio est, vt credas prius, vt dùm credideris gratiam consequaris) Nota.

ea cautè; nàm videtur fidem Dei donum non agnoscere. L
Psal. 91. *Parauerunt* operantes iniquitatem, vt intereant in sæculum sæculi) Apparuerunt, vel paruerunt L
Psal. 92. Qui *cum* Dei filium prædicabant, & *hijs* ista signa facientibus) eum. L. ijs. L
Et decet *ea* Sancta Sanctorum, vt ibi habitent in sæcula) eam. F
Psal. 93. Deus vindex *esse* populi sui iudicibus canit) < L
In iudicio orphanis, & egenis *ab* hijs) ∽:
Hic tu [v] sapis, & nosti filios Dei fieri posse credentes) qui. F
Nam si de his orphanis, & de aduenis) Iàm. L
Aut si taceret psalmigraphus, quis vnquam de hoc) An. L
Verum quia hæc agentes nos ipsi [v], qui putamus nos sapere *sit*) desipimus. F. si. F
Contra quos animo satis est *arguit* pugnandū) ∽:
Psal. 97. Quia nullum penè flumen est, in quo non data *sunt* remissa) sit. L
Psal. 101. Sed *te* aliquis factis nefarijs *constitutis nobis rogemus*) < F. constituti non rogemus. L
Et dicendum est. Auerte faciem tuam à peccatis meis) Sed. L
Nunc aduersum me iurabant, idest, *non* læto illius viuant) ∽:
Interepti sunt patres *non* omnes Sancti) nostri. L
Psal. 102. Ita & Dei filius inuisibilis *lætetur* cum Iacob) luctetur. L
Sit in *duce*, & in qua voluerit forma) luce. L
Hunc operibus *hys* benedicat anima nostra in omni tempore) pijs. F
Psal. 103. Si enim *distectam* eam inuenerit) detectam. F
Ita bis de medio atra nox odij oculis eorum incumbit) Itaque die. L
Psal. 104. Sicut *Amalech* & cæteros, & dixit eis) Abimelech. L. sic infra.
Nisi Deus admonuisset me nocte in visione &c.) Nihil tale habet locus Genesis. L
Cum vna lingua Latina sit sub vna lingua diuersæ sunt patriæ, Brutiorum, Lucanorum, &c.) Exempla in Italia, & non in Africa indicant vna cum dictione auctorem Italum, & fortè post Cassiodorum floruisse: multa enim habet communia cum illo. L
Prudentiam doceret, & in *ministerio* absconditā) mysterio. L
Lætatus est Ægyptus) Ægyptus masculini generis: sic etiam supra Psal. 103. abyssus. L
Psal. 105. Suscipiat regulam pœnitentiæ excluso *noua ita* vt) Nouatiano. L
Insuper etiā consecramus *Bilfegor*) Beelphegor. L
Sed quia à littera ingressi sumus *infra* litteram) intra. Aliàs.
Psal. 106. Bona vtique, quæ non *habebat esurientem, ergo*) habebat. Esurientem ergo. L
Sed non se subducit Dominus, *nisi* in spiritu tribulanti) si. L

Patre ait, *pet it* Sathanas, vt ventile[t] [v]os) petiuit. F
Psal. 107. Paratum Deo *alludet* i[n] psalmo, & in verbo) illud &. L
Psal. 116. Per indulgentiam omnium peccatorum credenti bus, & pœnitentibus *sit promissa*) promissum. L
Psal. 117. Hæc porta, quam pulsatis, non est *homini libertate*) hominis libertati. L
Psal. 118. Quid est plena est terra misericordia Dei? medicamentum est animæ) Quid est plena est terra? Misericordia Dei medicamentum est animæ. L
Qui statim *vt* à seruitio tuo recessit tunc quando) < L
Et corporis, & animæ fines tener, ducet, sibi sursum) seruientem. F
Ergo is quicumque *legem* Dei ratione habere vult) legis. F.
Psal. 119. *Hos populos* idcircò seminant, vt quis cos audierit) Hoc populis, vel In populo. L
Psal. 122. Et despectiones *nobis* superborum exagirant) nos. F
Psal. 123. Quare non irascentur? cur illi suis cōtradictionibus) Quare nàm irasceretur. F. cur ponitur pro quia. L
Pium est, vt iudicem *videas*, vt causam defendas) adeas. L
Psal. 127. Nàm in *domum*, quam ædificasti lapis super lapidem) domu. L
Psal. 129. Huic præponetur peccator *vilissimus* Christianus) vilissimus. L
Psal. 131. *Et* non recalcitrantem exhibes Christo) Te. F
Psal. 132. Quæ contra vitia luctantur quotidiè, *&* vincere valeant) vt. L
Et ros Hermon *descendentem* in montem Sion) descendens. L
Psal. 137. Vt ergo *domino* vitiorum eripiamur) dominio. L
Abyssi profunda descendens *scidit*, & quia) sciuit. F. vel vidit. ∽:
Psal. 139. Et omne opus etiam Sanctum *præsumptio* crimen est) præsumptori. F
Caput circuitus eorum, *sed* labor labiorum eorum) &. F
Psal. 140. Ordo Psalmi, qui *fidem* accepit) finem. L
In foco autem *massa* liquescit, & deperit) missa. F
In inferno autem *massa* liquescunt) missæ. F.
Psal. 143. Docuit *ergo* manus nostras in prælio non armis) < L
Et quid opibus affluunt contenentes) qui. L
Iguorant *medicum* his parsimoniam imperare) medicos. F
Æternæ tristitiæ pœnas *assumuntur*) assumunt. F
Psal. 146. Vigilanter age, & non calumniosè, *& vides* gratiam Dei) vide. L
Psal. 147. Eum lauda, quia *confortabit* seras portarum tuarum) confortauit. L
Nec ipsos *Brittones* à parte occidentis vbique cōcurrit) Britannos. F.

n Psal.

Psal.149. Non desinas *spectare*, & si te pro certo quod credis) expectare. L

In Arnobium Afrum Contra Gentes.

Editio Froben. Basileæ 1546.

Lib.1. *Insanire, baccari*) < F
Ibid. *Exterminandi sumus*, si per nos examinata) Exterminati sunt Dij longè. P.C
Pag.28. Atque intestini *decoris* publicatrix) dedecoris.
Ibid. Et ouorum progenies *dij? syriapis*) Dioscuri? Apis. F
Pag.31. Ordinatum)Coronatum.
Pag.47. Quis enim mortalium, qui quæreret eum videre) Quis enim mortalium quieret eum videre.
Lib.2. pag.65. Qui Deû vobis asciscitis *patrem*) parem.
Pag.69. Sed *notum* aliquid fiat) nothum. P.C
Pag.72. Dibus, aut Pinamus, aut sesquitertius vltimus) Cubus, aut Piramis, aut sesquitertius numerus. P.C.
Pag.102. *Qui longeuas* facere perpetuitatis possit) Qui longæ eas.
Pag.113. *Extincta* frumenta) Extrita.L
Ibid. *Superiorum* verò ignotaret antiquitas) Superior. L
Pag 119. *Reuelatis* nos vinculis) Releuatis.L
Lib.3.pag.126. Et honoris,& *dotis* causa) dicis.
Pag.137. *Pistricum* dominus) Pristium.
Lib.4. *Dici* causa) Dicis.
Pag.163. Megaleonis) Megaleonis.Clem.
Pag.164. Hurius) Turius.
Pag.165. Amymonus, Menalippus, Aleionas) Amymonus, Alepus, Menalippus,Chionas.
Pag.169. Aut *terram* tenere non potuit) tensam. Vide Plutar. in Numa, Cicer. de respon. Arusp.
Pag.171. Maletractatione) Mala tractatione.
Ibid. *Istis* obuiam) Itis.
Ibid. In *Chalcidicis*) Chalcidicis.
Pag.176. Vt sit vobis connitendum, falsa, vt credantur) magis.
Pag.186. Etiam nè *flore* de sanguinis)fluore.
Pag.187. Ipsis mater est ingressa *tum* mœnibus) sub.
Pag.191. De dijs *grato*) græcorum.
Pag. 193. Ex continua passione *primo*) Brimo *Beqw*
Pag.195. Talos *mollissimos*) molli fimo.
Pag.198. Strieuli pusionis) Glossarium Histriculus, Hirsiculus, vbi fortè Histriculus, vt antè, ab histrice animante spinoso. Scitulus pusio infra pag.203. Tertull. de pall. Vstriculum dixit.
Ibid. Atque pubi affigit oculos) Ad quæ vbi affigit oculos.
Pag.199. *Exta* sumpsi) ex cista. Ita Clem.Alex.
Pag.206. Quid sibi velit *primo* verbum) Brimo.
Lib.6.pag.222. Inter Deos videmus leones toruissima facie mero oblita minio) Vide Plinii lib.33. cap.7. vbi ex auctoritate Verrij tradit festis diebus faciem simulacri Iouis minio illini solitam fuisse.
Ibid. Ramum *Frognes* Thespios)pro Iunone. Clem. Alex.
Pag.224. Cum in *acumine* ipso esset pulchritudinis) culmine. P.C. cacumine. L
Pag.233. *Dirigi* perpetiuntur impunè) Diripi.L
Pag.242. An illa *leta*,& sublimis magnanimitas) lauta. L
Pag.245. Vel dierum?) Vel diariorum.
Pag.259. *Restituere*) Retinuere.F
Ibid. Nomen *omenti*) omentum.
Ibid. Fitilla) Fritilla.Plin.
Pag.267. Scabillorum) Scapillorum.
Pag.375. *Vti* ad Consules) Iret.L
Ibid. Contatori) Cunctatori.L
Pag.283. Mali huius afflicta est *mollibus*) luibus.L
Lib.8. pag.295. Eius scripta *deriserint*) deusserint. L
Pag.323. Et cantabra) Tertull. Apolog. cap. 16. *Sypara*, inquit, *illa vexillorum, & candelabrorû stola crucium sunt*. Ita editio vltima, sed B. Rhen. legit, & exponit *labarorum*, quæ vox quia rara erat, nec satis cognita occasionem fortè dedit huius quoque dialogi librario, vt in aliam commutaret non minùs raram. P. C. Ego vero & hic integram lectionem censeo, & ex hac emendandam Tertulliani lectionem. Legimus enim in Cod. Theod.lib.14.tit.7. c.2. de Collegiatis. Signiferos,& cantabrarios L
Pag.334. At enim nos exequias *adoramus*) adornamus.

Variæ Lectiones, & Obseruationes in Petrum Chrysologum.

Editio Parisijs 1574. apud Hieron. de Marnef.

De duobus filijs. Serm. I.

Quantum pius pater, tantum hæres impatiens: qui Patris fatigatur ad vitam, qui Patris, quia tempus *audire* non potest) aut diem. F
Adolescentior iste planè non ætate, sed *censu*) sensu.F
Ser.2. Vt fame tabidum porcorum *dederit* seruituti) dederint. F. vel addendum. se.
Fames reuocat, *quam* saturitas exularat) quem.L
Cui peccatur in cœlo, non terrenus pater est; sed *&* cœlestis) < F
Ser.3. Nox sepelit *hesternum* lumen peccata sensum) externum. F
Ser.5. Posteaquam Christus nostrę carnis suscepit *oues*) onus. F
Verum cum nil diuinum, nil salutare, profuturû *nil*) nihil. F

Ser.6.

Ser. 6. Beſtiarum *furorem* ſitientes ad vſum lactis) furore. F

Vt gentes *idem* mitis gratia ſaluaret) tàm. F

Quando non ſub dęmonibus pallens ? Quando v ſub idolis tremens) non. L

Et lethalı gramine ſauciatas *ſuper non* iubilo) ſuperno. F

Ser. 7. Quàm ſeruorum caret *faſtu*, qui ſua patri ſeruanda committit) actu. F

Ser. 8. *Homo* petit Deus ſed tibi non ſibi) Hoc. F

Vt maluerit Deus *deduci* ſententiam) induci. F

Ser. 10. Et ſubleuet ſymphonia prouocante nos ad hæc Dauide beato, qui dum fiſtula pecus *earum)* carum. F

Patris erat paſſio ibi tota vbi filius immolabatur *ignauus)* ignarus. F

Quos agnos præſtet innocentia, non *habeat*) hebetes. F ∽ :

Aut *ſpectatio* decipit', aut fallit confuſione paupertas) expectatio. F

Adducite volentes, attrahite *volentes*) nolentes. F

Ser. 11. Diabolus mali author, nequitiæ origo, *rerum* hoſtis) ∽ :

Vitia dat *amoris*, errores ſerit, diſcordias nutrit) amori. F

Audientes iſta in Deum non *vadant*) ∽ :

Faciant bona habituri in bonis *auditorem*) adiutorem. F

Quia ſicut diabolus impellit v mala) ad. F

Non à diabolo, vt eſſet *diuinitus* curſus) diuinus. F

Ergo Chriſtus non ieiunio *laceſſit* non eſurit fame) laſſeſcit. F

Serm 12. Sic muniti fratres, *inſtituti* ſic) inſtructi. F

Hoc Moſen diuini feruoris fecit lumine *perducere*) perlucere. F

Nec ſic *laceſcit* ſame Deus, vt ad prouidendum ſibi cibum, quod eſt ſuæ poteſtatis *addicat*) laſſeſcit. F. abdicat. F

Satis hominem probare vult, cui non *aſſenſum* prouidit) aſcenſum. L

Et quod ſolum deitatis inſigne eſt, hominibus dimiſiſſe peccara) Contrarium aſſerit infra Ser. 50) Locus notandus, ſed repudianda ſententia omninò videtur. Dei enim ſolius eſt peccata dimittere, nec vſquam legimus poteſtatem dimittendi peccata prius collatam fuiſſe à Chriſto Apoſtolis ſuis, niſi poſt reſurectionem: tunc enim tributa Sacramentis nouæ legis gratia, & Spiritu Sancto in Apoſtolos inſpirato, virtus remittendi peccata collata eſt Apoſtolis. Ioannes autem ingenuè faſſus eſt ſe Chriſtum non eſſe, & demonſtrato Ieſu vero Dei agno ab eo peccatorum remiſſionem mũdo dandam eſſe confirmauit ? Idem aſſerit Baſilius Ser. : cap. 2 de Baptiſ.

Ser. 14. Quod fruſtum panis, aquæ calicem dator omnium *;na*) quærat. F

Verus amor eſt feciſſe ſuas *anguſtiatis* anguſtias) anguſtiati. F

Iſtum non verſar in ſtratum, ſed in ſtrato *verſat* infirmus) verſatur. F

Ser. 15. Hoc eſt *ſauere*, non rogare. Pater meus iacet in domo) rapere. F

Ser. 16. Et ideò illuc *eſſe* vt ſic deſperatis) iſſe. F

De tempore ſic queruntur quaſi *ipſum* cum tempore fuerint) ∽ :

Aut virtutibus v ſubiecta nobis dæmonum colla) vt. F

Ser. 17. Vt *cum* nec porcorum natura ſufficeret ſuſtinere) eum. F

Ser. 20 Et per liquentem viam *ſaxa* ſoliditate ſeruiuit) ſaxi. F

Ad ipſum gubernatorem, *vectorem* mundi, elementorum magiſtrum) rectorem F

Denique vbi iuſſio ſola addixit mare, *recuſſit* ventos, tulit turbinas) retudit. F. vel repercuſſit.

Per *auſterum*, per Eurum diffudit ſe Chriſti turbine) Auſtrum. I.

Maria confundit, *delet* aëra, montes deijcit) ∽ :

Ser. 22. Quam venire ad regni ſui *inſulas* incrementis) inſulas. F

Quies perit, pœna diues eſt ille, nõ *ſenſu*) cenſu. L

O homo ſi *ſic* permanſurus es, quæ tua ſunt hic repone) hìc. L

Si illuc iturus es hìc quæ tua ſunt cur *delinquis* ?) relinquis. L

Si in hac vita, qua peregrini ſumus, & viuimus, *&* modicum) <F

Ser. 23. In ſocietate *ſenſus* paſtor oues aſſumit, atque ad conſortium dominationis) cenſus. L

Seruos Dominus *aſſiſcit* ad participatum) aſciſcit. L

Cui regnum minui, v vacuari poteſtas non poteſt largiendo) cui. F

Abiecta, & vilia *pecunia* ſeruitutis iubet abijcere) peculia. L

Qui cenſu *functus*, & honore) auctus eſt. L

Serm. 2. *Actumque* diem prouidentiùs deputat) Aptumque. F

Denique vt ad reſurgentem veniat *annuas* excitatur) annuus. F

Ser. 26. Dum contaminare *extremo* igne altaria præſumunt) externo. L

Vt in neutram partem poteſtatis ſuæ trutina *perpenſa)* propenſa. L

Ser. 27. Scandalum ſanctos tentat, fatigat *incautos*, incautos deijcit) cautos. L

Ser. 28. Quod *ſi* virtutibus cognata paupertas) ſit. L

Ser. 30 Et paralyticus ſola dignus venia *lux* habetur) vix. F

Non repulit iuſtos, *ſed* quia ſine Chriſto innocens non habetur) ſcilicet. F

Sic dicendo non repulit iuſtos, *ſed* quia omnes reperit) <F

Ser. 31. Vinum nouum *quod ad* Euãgelij verbum) ∽ : eſt. F

Ser. 33. Cum gignunt periculoſos *ordines*) ∽ :

Retro accedit, *&* ad videndum ſe iudicabat

indignam) quod. F

Ser. 34. Mulier prima dedit formam quomodo peccator tacita confeſſione deleat ſine confuſione peccatum, quomodo delinquens ſoli Deo cognitus de reatu nudare apud homines verecunda conſcientiæ non cogatur, quomodo homo poſſit venia iudicium præuenire) Hæc cautè legenda, vel ſanè interpretanda. L

Ser. 35. Mulier ergo non *voluntatis* conſcia, ſed doloris) voluptatis. F

Ser. 36. Quæ plenam *fidi* dederat notionẽ) ſibi. F

Ser. 37. Myſterijs ſunt applicanda, non *lapidibus*) ∽:

Quid ſibi vult, *aut* confuſa ventis procella) autem. F

Et periclitantis *mora* periculũ præuenire) mors. F

Et tu ad ᵛ venientem ſapientiã Dei infeliciſſimus occidiſti) te. F

Ser. 38. Percutienti iterum *percutienti* licentiam non negare) percutiendi. L

Ser. 39. Parum eſt quod facienti miſericordiam nox *velabatur*) ∽:

Indicit in hac humanitate geminam neceſſitatis ſpeciem) Inducit. F

Ecce pulſanti illi plus ſomnus, quàm *ſomnus* extitit) ſonus. F

Quod deuotum, & iuge pernoctantis demonſtrat *inditum*) ∽:

Plus ſomni, quàm tui amator *impendere*) impende. F

Vbi *autem* quid quærere debeas vis noſſe) aut.. F

In ipſo quærere, per ipſum pulſare me *credidit*) credidi. F

Ser. 40. Niueo vellere *perducerent*) perlucerent. L

Videbit in meſſe, & *quod* in ſulco deflet, gaudebit in fructu) qui. F

Ser. 42. Impetrandi meritum non *capeſcit.*) capeſſit. L

Facit ergo miſericordiam, qui vult gehennæ) Faciat. L

Nihil *nos docebit* in terra, ſi nobis in cœlo miſericordia ſit patrona) nobis nocebit. L

Ser. 43. Horum qui vnum habet, iſta qui ſimul) nihil habet. F

Ser. 48. Iudæe *quod* dicis fratres, & ſorores Chriſti) quos. F.

Inuidia de cœlo *adiecit* Angelum, de paradiſo excluſit hominem) abiecit. F

Ser. 49. Vt vitam mortalibus olim perditã redderet, & repararet *ocioſos*) occiſos. L

Ser. 50. Metus diſperſerat, fecerat *ius* poteſtatis extorres) vis. L

Vt æternas pœnas reſolutionis animæ non defleret: *gratiarum*) gratiorem. L

Non *expectare* ignorantium fidem) ſpectare. L

Ser. 52. Sic homines illuſit, circumuenit *gnaros*) ignaros. L

Ser. 54. Cum autem Ieſus veniſſet ad locum *ſuſcipiens*) ſuſpiciens. L

Contemplatus eſt ᵛ ſalutem) ad. F

Quando ſe *ex* hoſtibus immiſcet) Rex. F. ∽:

Ita ille ſe *ſibi* non credit eſſe victurum) ibi. F

Et ſe ipſum ſic dedit Domino, vt Epiſcopatus honore fultus) Quartum Hieroſolymorum Epiſcopum nomine quidem Zacehæum fuiſſe conſtat, & 14. Traiani anno poſt Iuſti mortem, eam Eccleſiam regendam ſuſcepiſſe, ideſt, anno Chriſti 114. Fuiſſe autem eundem, qui publicanus in Euangelio deſcriptus eſt, vix, aut nè vix quidem veriſimile videtur; cum poſt tàm longũ temporis interuallum, hominem iàm publicani munere fungentem cum vocatus à Chriſto eſt. Superfuiſſe, atque ad regendam Eccleſiam idoneum exiſtimatum eſſe non facilè credi poſſit. Lat.

Ser. 56. Et *fractis* viſcerum clauſtris repentina viuendi lucra) effractis. F

Ser. 57. Imò ſic ſuo *tempera ig* attractu, vt prophetæ purget labia) temptat F

Donec tibi homo naſcendi *ordine* mutet) ordinẽ. L

Et *vbi* videas pendere credentium vitam) ibi. L

Ser. 59. Nemo aſcendit in cœlum, inquit, niſi ᵛ de cœlo deſcendit) qui. F

Ser. 60. Minoratio geniti *reuelat ad* generantis iniutiam) ∽: < F

Ser. 61. Qui *nunc* rapuit paradiſum, quando latrocinij ſui pœnas) tunc. F

Sicut fons ore anguſto *manus* magnis fluuiorum) manans. F

Ser. 61. Participem regni cœleſtis, *corfſſorem* diuini iudicis) confeſſorem. F

Arripe ingenij tui acumina, excita ſcientiæ tuæ) Arrige. F

Si Chriſti humana generatio extitit, ſi diuina) Lectio niſi aptè diſtinguatur, & pronuntietur non parit hoc loco congruam ſententiam. Quare, ſic puto legendum. Si humana Chriſti generatio extitit, & diuina? Hoc eſt ſi vtraque generatio in eo locum habet, & in vno Chriſto, cum ad occiſionem ductus eſt, tàm diuina, quàm humana reperitur, vtramque inenarrabilem ſignificauit Iſaias. Lectio non eſt mutanda, ſed aptè diſtinguenda. Lat.

Nullus accedat, *quia* Chriſti paſcuntur, & ſaginantur iniurijs) qui. F

Ridere poſſe credas, quem poſſe omnia) redire. F

Ser. 63. Neceſſitudinem neceſſitudine geſtiunt *ſubmouere*) ſubmonere. F

Qui erat ibi, *ſed* ſi in paradiſo tu mulier non fuiſſes) ſcilicet. F

Ser. 64. Orate ergo vti *quia* in ſæculi obſcuritate verſamur) qui. Aliàs.

Ad ſcientiæ diuinæ quantam poſſumus *charitatem*) claritatem. F

Tam funera, tam crudeliſſima imago mortis) Tã funeſta, tam crudelis imago mortis. F

Quid? illum iubere *mori* ?) morti F

Ser. 65. Quantum ſe Lazaro *non* conſurrexiſſe gauderent) < F

Cur ſolus, aut ſine tremore tremendos mortis laceſſat *&* acceſſus) < F

Ser. 66. Vbi ſanie ſua pinxit micas tuas) Quomodo

modo

modo potuit pingere, si negauitmicas? L

Licet quia tu Lazarum non potes *si* videre) Lucet. F. sic. F

Ser. 67. Iuxta illud Apostoli. Sit Deus omnia in omnibus *vobis*) < F

Ser. 69. Parua tamen sunt ad supernæ in nos dilectionis *in nos* iudicium) < F

Ser. 71. Fratres charissimi, qui *vos* donauit credere) vobis. Aliàs.

Lacessit mens, caro deficit ad diuina, nisi Deus) lassescit. L

Honor, immortalitas, *furia*, castitas, Deustotũ) ∽:

Ser. 73. Trahant teneris faucibus innocentiæ *pactum*) pastum. L

Ser. 75. Totam tunc Christi tetendit, & *erexit* in lucem) erepsit. F

Ser. 76. *Cui* homo aut minoratum Deum in carne iudicat) Cur. L

Sumptione cibi *vis* reuocat ad fidem) vix. L

Beatus vir, cuius est v abs te Domine) auxiliũ. L

Quia nos *idem* ipsi cum diuina scimus) iidem. L

Ser. 78. Et semper viuacius, qui *diligitur*, sentit) diligit. F

Ser. 81. Et tumultus *mensium* ipsis etiam visionibus augebatur) mentium. L

Ser. 82. Probatur in duabus fœminis, *aut* in discipulis duobus) vt. F

Ser. 83. Quia pater, & filius non *est* censendi sunt ordine) < F

Ser. 84. Vt resurrexisse Dominum, nec *in* ipsa in posterum dubitaret impietas) < L

Ecce non solum corpus humanum, sed *per* pœnalis corporis passiones) < ∽:

Ser. 86. Ille vbi sensit linguæ suæ vincula *sua* ianuam clausisse sermonis) sui. F

Ergo tàm *nobis*, quàm mihi præteritus suspensus est sermo) vobis. F

Ser. 87. Ita *diurno* perfidiæ morbo contenebratis mentibus) diuturno. F

Vt degustato lumine in se iam diuini solis iubar ipsum *praferrent*) perferrent. F

Ser. 88. Et quamuis benè *concitus* pauet) conscius. L

Vt quia blasphemat, quia negat hæreticus, *contumescat*) commutescat. F. vel non tumescat.

Nemo cum hoc audit *μετεμψύχωσιν impuset*) μετεμψύχωσιν putet. L

Ser. 90. Ad gemitus, ad pericula, *optare* licet ærumnosa moritura) optaret. F

Et iam conspicuum mundo *vllis* fœlicibus tradat) vlnis. L

Ex nihilo *legerat* substitisse *credere debuit quod* potuit) fecerat. F. < F. locus corruptus.

Ser. 91.) Hic Sermo inter Sermones August. de Sanctis. num. 22. non totidem verbis legitur. L

Hoc iam diximus) Hæc verba, & quæ sequuntur non sunt apud Aug.

Sed ad mandatorum plenitudinem peruenisse) Hactenus apud Aug. non sunt.

Sanctitatis hospitium, *metatus* metatoris Christi) metatum. Aug.

Sed si *processurus* est, iàm nascatur Ioannes, quia instat natiuitas) præcessurus. F

Quando angelico præconio Ioannis *profertur* gloria) prædicatur. Aug.

Nec mirum fratres semper ortus regios) Hactenus Augustinus; quæ sequuntur inepta huic loco videri cuiuis oculato facile possunt. L

Ser. 92. Remisit in Sacerdotio *legalis* coniugij castitatem) legali. F

Quia sic mihi fecit Dominus in diebus, quibus respexit *offerre* opprobrium) auferre. L

Ser. 94. Vndè propheta *sit* non quantum vult, sed quantum dederit ille) scit. F

Medicum cum *tangit* vulnera, putredo non polluit) tangunt. Aliàs.

Quæ vt *tangit* fimbriam Domini, non fimbriam polluit) tetigit. F

Mundana *voluntate* captiuus factus es gloriosi fœnoris debitor) voluptate. F

Ser. 95. Er tamen *si* hoc dedit, vt illud quod postulatus est) sic. F

Ser. 97. Quia *festiuus* ante hac sermo, vt communem temperaret laborem) festinus. L

Magnis sudoribus offensam non potuimus *non parare*) comparare. F

Ser. 101. Qui *tingit* in aquis superiora eius) tegit. F

Ser. 103. Vt nec commixtio discreta confunderet, nec discretio rerũ *inscinderet*) scinderet. F

Vt sol *germinata* luce amplificet claritatem diei) geminata. L

Quando se pauperem fames *vastat*) vasta. F

Ser. 105. Ne cœlum videant, ne *aspera* sapiant) supera, vel superna. F

Dum cœlestes sensus intelligẽtia terrena *prauoluit*) reuoluit. F

Ser. 106. Circumcisionibus suis nudabat *patrem* corporis) partem. F

Quæ pro tanta pinguedine cespitis Sancti *tota* cœlesti imbre) Fota F.

Ser. 109. Liberare studet, laborat attollere, *expirare* contendit) expiare. F

Hinc Saul *tremens* regali vertice, dùm putat sibi) tumens. F

Ser. 110. Iustis *eum, qui* credimus largiturum), quid aliud. F

Ser. 111. Tunc ipsa obsequia videntur *otiosa*.) odiosa. F

Ser. 112. Quibus adiunges silentium, omnis æmulorum) si. F

Sicut fonti fluuius, *sic* fructus semini, ita origini deseruit) sicut. F

Ser. 113. *Sicque* totus homo virtutum domicilium.) Sitque. L

Ser. 114. In verba eiusdem. Peccauimus, quia non sumus sub lege, sed sub gratia &c.) Vide quàm longè ab Apostoli vera lectione, & sententia discedat. L

Vt *non* modo aliud impediatur ex alio) nullo. F

Quia bonis omnibus abscissus es supradictis) Qui à. F

Qui

Qui possibilia sibi, & vsitata præcipit *vt* repensari) < F

Ser. 115. Et apostolicus vigor, tramite recto remoueri) à. F

Qui ergo per corpus Christi ab omni crimine exemptus est, & *eruditus*) erutus. F

Ser. 116. *vt qui* sibi iam, quod esset occisus, quid prouideret iam mortuus?)Et quid. F

Ser. 117. Ego sum primus *est* sine initio) idest F

Si Deum sic nasci *magus* fatetur munere, fatetur dum adorat) Magus. L

Tales poterunt inueniri non manendo quod nati sunt, & quod renati sunt permanendo) Tales poterunt inueniri? Non manendo, quod nati sunt, sed quod renati sunt permanendo. L

Fuerit necessitas quod de terra concreti *cœlestia aspirare*) cœlestia spirare. F

Ser. 120. Non solum qui faciunt illa, sed *&* cõsentiunt facientibus) qui. F

Ser. 121. *Quem* in horreis recondere suas studuit facultates) Quam. L

Crudelem se credidit *quiquam* si negaret)cuiquã F

Et ipsis censibus *compedibus* tantum pompæ immobile) compeditus. F

Nàm quod canes hoc studio facere *curantum*) curarunt. F

Ser. 122. Toto vigore, & *debito* caperemus auditu) deuoto. F

Ser. 123. Vt quod sententia negat, Ecclesiæ *mereamur*) mereatur. F

Ser. 124. *Et contra* pauper iacebat ipse vestitus in carne) E contra. F

Diues morabatur seruorum, choris) in. F

Frustrabatur diuiti sontem animam) Locus corruptus, & mancus videtur. F

Ne vbi possit *ferre* diuitis crudelitas inueniret) ferire. F

Hinc est, quod differebatur cura pauperis v diues sumeret) vt. F

Ser. 124.Quomodo ante diem iudicij diues cruciatus sentiat gehennæ*) Deest aliquid. L

Sed dolor reuocat *ad dicendum*) adiciendo. F

Si est apparitor *istis, quæ* nos ad ista rapiat post sæcuii labores) instans,qui. F

Ser. 125. Et in his præsistenti minatur pœnam) persistenti. F

A damnatis sententiam non refugi mortis *perstitor*) perditor. F

Ser. 127. Corda tremuerunt, caligauit visus, intellectus *habuit*) hebuit. L

Aut quid constat in sensibus humanis quando *perdidit virtutum*) perdit. L

Datur *incestui*, traditur adulteræ, addicitur saltatrici) incestæ. F

Ser. 1 8. Et sicut virtutis est in acie, in conflictu pro *re* amore succumbere) regis. F

Cœlum *suscipiens* carnem despiciebat, & terram) suspiciens. L

Ser. 129.) Hic Sermo nihil sapit Chrysologicũ.L

Turbæ erant malorum *expectantium* chori) spectantium. F

Ser. 130. Cura peruigili faciat persecuram *solicitudo* labore) solicito. L

Ser. 131.Succidit hospitis in figura, & lasciniatoris in mortem accepit) Succedit hospitis in figura, & lassi viatoris in morem accipit.L

Vt ignotum ante *tantis* perfidis Christum fidelibus notum) < F

Quantum viuificans mortuo, quantum *suscitando* suscitato) suscitans. L

Ser. 132. Aut asperatur *sensibus*, aut agresti luxuria dominante syluescit) sentibus. L

Qui nihil negat tàm paucis, quid in *consilijs* & cõgregatione Sanctorum) concilijs. F

Ac toto virtutis gradu Dominicis incumbit hærere vestigijs, *nec* eum cursus faciat) nè. F

Et *secutus, vt* deuotio perprobauit, quos metus improbauerat) secuta sui. F

Ser. 135.) Longè abest à Chrysologi dictione. L

Ser. 136. Et fluenta putei sui tota acquirit, atq; attrahit *libertate*) vbertate. L

Ser. 139. Septimus numerus per *ogdoadas* currẽs) hebdomadas. F

Ser. 142. Monita ergo per Angelum Virgo, nè præsumas hunc vocare filium) Nota, & sanè interpretare. L

Quæ Deus iubet,fieri non posse *perscribit*) præscribit. F

Ser. 144. Verbum *Deus* intra se Virgo reperit) Deum. F

Qui *tota* iniuriarum genera non refugit, qui ascẽdit crucem) tot. F

Veniet, vt quibus est gloria de regno *sic* de familiaritate fiducia) fit. L

Ser. 147. Mortem petit, requiem *credit*, si periret) credidit. F

Ser. 149. Quem quidam D. Seueriani Episcopi putant, sed falso) Non temerè putant alium esse; nam Chrysologi nihil habere videtur.Lat.

Ser. 150. Christus quod *fuisse* legitur quid dicemus? Fortè sicut uatum diximus*) fugisse. L. vt. L

Extorrem habitu, lingua, moribus barbarum *procuratur* exilium) procurat in. F

Inducit Angelus latentem peregrinationem) Indicit. F

Priusquàm sciat puer vocare patrem, aut matrem accipiet *&* virtutem) < F.

Christus se in carne venturum,ascensurus per *ætatem* gradus) æratum. L

Ser. 151. Vt ad deitatis latebras profana Ægyptus *conducatur*) condicatur. F

Quare tantis, quare talibus, summisit iniurijs) se. F

Ser. 154. Et quia promittente Domino risum *credidit*) edidit. F

Vere dati sunt in reprobum sensum, & *non* est hoc iudicij diuini) < F

Ser. 156. *Crux* rex Iudæorum in præsepe iacet) Cur. F.

Ser. 157. Quæ concepta tempore diuerso peperit tria *deitas* insignia) deitatis. F

Vno ;

Vno, eodemque die *magnorum* munere, *atque* mutatione) Magorum. L. aquæ. L
Ser. 158. Vitale magisterium in suum *sensum*) censum. F
Ser. 159. Et nos sicut illi Magi, qui sunt fidei nostræ duces, *crudelitatisque* principes) credulitatisque. L
Ser. 160. Hodie Magus quid vbi videat *perfundo* stupore) profundo. L
Ser. 161. Docetur, & intelligat se *magistrum*) magistro. F
Nam denique hic relicturos approbat) Omnia. F
Ser. 162. Hæreditas mundana ante posteris infert iurgia, quàm conferat *sensum*) censum. L
Ser. 163. Quis *sic* ita inuidus bonis suis) fit. F
Vt te tali examinatione redarguat, quam tanta *mutatione* non traxit) imitatione. F. vel imitatione.
Et perituro in crastinum *germani* tantam *vestibus* gloriam contulisse) germini. L. vestium. F
Ser. 164. Præstetur agricolæ *liberas*, fiat facilis via vomeri) libera. F
Et iugi cultu *effectus* ad inopiam non respondit germini) effœtus. F
Vos enutrit, quorum tanto ardet, calet, æstuat, anhelat affectu) Nos. F
Dum de isto Christi, & Ecclesiæ consortio altera *hæres* scinditur) hæresis. L
Ser. 165. Proiectum venerabilem virum *amabilibus* Pontificem consecrare) amabiliùs. F
Ser. 167. Et caro mea immutata est propter *misericordiam*) *ἔλεον* legit pro *ἔλαιον*. L
Ser. 168. Et caulas perdidit salutares, & tota lethalibus v sauciata vulneribus) est. F
Ser. 170. Hunc te aquila protegit pennis sapientiæ, *&* cælestem) vt.
Imò & gentium, *&* impleatur Isaiæ vaticinium) vt. F
Ser. 174. Cur in disco, cur pretiosè gestas, quem *viriliter* occidis) viliter. L

Variæ Lectiones, Correctiones, & Animaduersiones in Bibliothecam Xysti. Senensis.

Editio Veneta 1566. apud Franciscium.

In Præfatione.

Adimens à Cypriano dimidiam penè laborum partem) Hæc fortè non iniuria Cypriani Codicibus notata, cum Cypriani vetusti Codices non habeant, & stilus fateatur. L
Chrysostomo vnius tomi dimidium) Plura postea Parisiensis editio per Margarinum. L
Augustino libros, siuè opuscula plusquàm sexaginta) Plura sustulerunt Louaniensis Academiæ Theologi in postrema Augustini operum editione Plantini. L
Ex lib. 1. Sect. 1. Iob. Origenes cui etiam Rabbini Iudæorum assentiunt) Videnda censura in tres libros Origenis in Iob. nàm longissimè abesse videntur ab eo, vt Origenis censeri mereantur. L
Psalterium. Deus iuditium tuum *regina*) Regi da. L
Matthæus. Apud recentiores vero Latinos in • octo capita) viginti. L
Sect. 2. Esther. Scripsit itaque Mardochæus omnia) Argumentum certum quantum ad Epistolas attinet: ad historiam vero nullius momenti videtur esse. L
Baruch. Quem Concilium Florentinum, & Tridentinum in Catalogo Canonico enumerant) Quin Patres omnes tàm Græci, quàm Latini veteres Hieremiæ nomine citant. L
Historia de sudore Christi. Qui ab Athanasio in sexto de beatitudine filij Dei volumine enumeratur.) Infra in Catalogo hoc opus non recensetur; nec extat excusum adhuc inter eius opera: immo extat inter libros VII. ad Theophylum de Vnitate Trinitatis sextus in ordine, & Anathematismus octauus est. L.
Sect. 3. lib. 3. & 4. Esdræ. Inter latinos, autem Augustinus hunc ij suum tertium librum vt Esdræ Germanum agnoscens ita in decimo octauo • de Ciuit.) Cyprianus in epist. ad Pompeium contra epist. Steph. L. cap. 36. L
Diuus Ambrosius etiam quartum librum putat) Non est Ambrosij.
Sic in libro de bono mortis • scribens) cap. X. L
Et infra addit • quis vtique prior Esdra) cap. XI.
Dubium non est Cyprianum v hausisse) ad Demetrianum.
Est apud Lactantium Firmianum lib. 4. cap. 28. citatus ex Esdra locus) Ex quo autem libro sumpta sint verba nondum reperi. Lat.
Quam sententiam quamuis Diuus Ambrosius in libro iam citato visus sit approbasse) Poterat hic consultiùs tum libri Esdræ, tum Ambrosij rationem habere, cum liber ante Christi resurrectionem animas Sanctorum promptuarijs clausas, non cœlo adhuc receptas scribat. Et quoad corpora ante iudicij diem nihil fœlicitatis habituras, Ambrosium interpretari oportuit. L
Appendix lib. Iob. Quam Origenes in epistola ad Iulium Africanum negat) Aduertendum Origenem in ea epistola non reijcere quicquam eorum, quę LXX. editio habeat: adducit autem aliquot loca scripturarum, inter quæ sunt verba vxoris Iob, quæ hic recitantur, quæ à Iudæis dempta fuisse ex Sacris Scripturis probat; atque ideo Ecclesiæ consuetudinem omnino retinendam, quæ ea verba omnia agnoscit, & recipit. L
Tempore vero multo *præeunte* dixit ei vxor sua) elapso. L
Accipiens spem salutis meæ. Ecce enim deletum est) Expectans. L
Et ego erratrix, & *cultrix* locum ex loco circumiens)

miens) fetua, mercenaria, famula. L

Sed dic *quoddam verbum ad* dominum ,¦ & morere) verbum aliquod contra. L

Notandum quoque videtur, quod Tertullianus lib. de patientia asserit Iob cum omnia bona duplicia recepisset; filios tamen minimè recuperasse; sed sustinuisse voluntariam orbitatem, ne sine patientia viueret. Vndè colligitur extremi capitis vltimam partem non agnouisse, quod mirandum est. Lat.

Ex lib.2. Chaldæorum &c. Quos Hieronymus in epistola ad Hebræos ait) Quis iste est Hieronymus in epistola ad Hebræos? cum nihil in eam aut ipse scripserit, aut alter eiusdem Hieronymi nomine. Lat.

Fuit aliud apud Chaldæos diuinitus *infusa sapientia*) infusæ sapientiæ genus. F

Clemens &c. Ait enim Adriani II. sententia approbatos) Non ita scripsit Gratianus; sed ex eo quod Adrianus sextam synodum cum suis canonibus recepit, videri eum recepisse canones 85. Apostolorum, quos sexta synodus in suis canonibus receperat, & probarat. Lat.

Sed excepta, ac separata *creatura* produxerit qualitas) creaturæ. L

Puto quod non te lateat *& lementis* huius in græco) Clementis. L

Et scholijs illustrauit Ioannes V Ostuniensis Episcopus) Carolus Bouius. L.

Huius operis *recordantur* Clemens Alexandrinus) meminerunt. L

Henoc. &c. Hieronymus in primo libro aduersus Iouinianum fortè ex memoriæ lapsu hanc translationem tribuit non Enoc, sed Enos) Multa collegisse temerè Xistum hunc facile deprehendet quisquis singula diligenter expenderit. Quamquam enim fortè in Codices corruptos, & deprauatos incidit: potuit tamen ex Hieronymi verbis facilè colligere, de Henoc, at non de Enos cum ibi esse locutum. Nam verba Apostoli ad Hebræos, quæ sunt cap. XI. secutum se ibi Hieronymus scribit. In quibus verbis nulla de Enos mentio, sed de Henoc, qui translatus est, facta legitur. Lat.

Traditiones seniorum &c. Post hanc vitam actorum præmia, *pænisque* rependi) pœnasque. L

Ex lib.3. Asteriscus &c. Veluti in translatione Hieronymi apud Oseam) Hoc falsum esse Hieronymus in Com. Oseæ ostendit. Nam LXX. ita vertisse scribit. Ex Ægypto vocaui filios eius. L

Ex lib.4. Adamanus Presbyter) Vide ne hic ipse auctor sit librorum trium, qui de mirabilibus Sacræ Scripturæ inscripti sunt, & inter D. Augustini opera excusi sunt tom. 3. Nam & tempus conuenit, & locus, nisi fallit coniectura. Vide quæ ibi notaui. Lat.

Ambrosius Ausbertus &c. Claruit sub Arnoldo Imp.) Arnulpho Imp. an. d.890. Trithem.

Ambrosius Episcopus Mediolan. &c. Quod ego crediderim magis à Rufino confictum in odium Hieronymi) Quæ scripsit Hieronymus non sunt sua verba, sed Paulæ, & Eustochij relata ab ipso Hieronymo.

In omnes Pauli epistolas) Miror hunc ita statuere; cum & doctrina, & dogmatibus, & stylo multum absint ij commentarij ab eo, vt Ambrosio tribui posse videantur. Etsi nonnulla fortè ab eo mutuata sunt. Vide quæ notaui initio eorum comm. L

Quæ opus ostendunt non esse Ambrosij) Citatur quoque in eo cap. Hieronymus, & videtur auctor omnino rudis græcarum litterarum, vt cap. 6. in Bilibri tritici, & Trilibri ordei colliges. L

Anselmus Laudunensis &c. Glossam interlinearem appellauit) Vide quomodo hic sibi constet, cum infra lib.6. cap. 255. eundem auctorem faciat glossæ ordinariæ.

Claruit sub Henrico III. an. d. 1080.) Moritur an. d. 1109.

Apollinarius Antiquior &c. Quæ sunt in vsu grata crederent) Quibus assueuerunt, cara haberent. L

Aristobolus Antiquior &c. Claruit olympiade 124. hoc est anno ante Christi aduentum 350.) Si Christus an.3. olympiade 194. nascitur, vt fatetur Euseb. & alij. Certè numerus 350. redundans nimium est, cum in annum incidat 280. ante Christum. L

Arnobius Afer &c. Palam arguit *aurem* magis, quàm cœlum) Auctorem. L

Nunc post septem adiectus est, & *Octauus* inscribitur) Octauius inscribitur, opus Minutij Felicis nobilis causidici. L

Longè post alterum Arnobium fuisse) Immo post Pelagium, & Augustinum scripsit. Vide eum in exposit. Psalmi 90.

Claruit Arnobius sub Diocletiano.) Ille, qui scripsit libros VII. contra gentes. Alter verò, cuius in psalmos extant scripta postquam Imperatores Christum amplexi sunt, & post Augustinum, & Pelagium floruit, vt necessario ex eius scriptis collegi. L

Athanasius &c. Totius diuinæ Scripturæ synopsis) Neque Hieronymus, neque Photius, neque Trithemius agnouerunt. Quamquam autem eius nomine circumferuntur, alicuius alterius Athanasij fortasse censeri æquius, vetiusque est. L

Diceret ex v libro tanquam fonte quodam haurientes) eo. F. Oecumenius in cap.6. 1.ad Cor. adfert ex libro Athanasij de venerandis nuptijs expositionem eorum verborum. Quodcunque peccatum fecerit homo extra corpus est; sed qui fornicatur in corpus suum peccat. L

Aurelius Augustinus &c. De genere *dictorum* sunt tractatus) dictatorum. L

Varij auctores collegerunt diuersa in diuinas Scripturas) Eugippius, Abbas libros duos Thesaurorum ex Augustini insigniotibus sententijs collegit, qui extant. L

Aure-

Aurelius Cassiodorus. Claruit) Et hic multa prætermissa sunt.

Aurelius Prudentius &c.) Quàm ieiunè tàm pauca collegerit nescio, cum tamen obuia passim occurrant opera eius. L.

Beda venerabilis &c. Non esse ea, quæ Beda ipse adunauit, sed quæ Bartholomæus) Aut multa intercidisse Augustini opera non multo post Bartholomæi ætatem asserendum, aut Bartholomæi opera collectanea non fuisse: cum in eis nonnulla legamus, quæ iam ante perierant: quæ tamen Bedas videre, & colligere potuisse videtur, vt ex ijs, quæ à Gratiano ex Augustino sæpè citantur verisimile apparere potest. L

Sermones nonaginta, & octo, videlicet de Tempore septuaginta, & de Sanctis octo, & quadraginta) Hic numerus secum pugnat, & apud Bedam sunt numero 1 8. L

Diodorus Tarsensis &c. Theodoretus lib. 6. Ecclesiasticæ historiæ cap. 3. ipsius mentionem facit sic scribens) Theodoretus quinque tantum historiæ Ecclesiasticæ libros scripsit, in quorum nullo habentur verba hic citata. Diodori meminit lib. 4. cap. 25. & 27. lib. 5. cap. 4. Quare restituendus locus hic, nam verba Socratis sunt historiæ Ecclesiasticæ lib. 6. cap. 3.

Eucherius Lugdunensis &c. Anno ab vrbe condita 1185. hoc est anno ab orbe redempto 427.) Scripsit eam epistolam an. 1185. ab vrbe condita, qui annus Christi erit 433 L.

Eusebius Cesareæ Episcopus &c. Sunt decepti similitudine appellationis) An Hieronymum dices nominis similitudine deceptum, qui epist. 65. ad Pammach. & Occan. de erroribus Orig. vocat eum apertissimum propugnatorem impietatis Arij, & in Apologia contra Rufinum appellat Arianorum Principem? Theodoret. histor. Ecclesiast. lib. 1. cap. 5. & deinceps vsque ad 14 Niceph. lib. 9. cap. 13. Zonaras lib. 3. in Constantino Magno producit ex historia Eusebij loca quatuor, in quibus Arianismum sapit. Athanasius de Nicenæ Synodi decretis fatetur Eusebium temerè prius errasse, & contra veritatem pugnasse; tandem resipuisse & per epistolam errorem suum declarasse, & damnasse. Quod tamen post Athanasium non probatum multis legimus; sed simulatum ab eo fraudulenter id, tandem aliquando deprehensum cum Arianis semper sensisse. L

Eusebius Episcopus Emissenus) Homiliam in resurectione Domini primam, et secundam coniunctim legimus integras apud Hieronymum tom. 4. secundam etiam habemus inter homelias Maximi, & quæ quinta est de Pascha habetur item inter Hieronymi opera tom. 4. & extat excusa cum Rabano de Sacramento Eucharistiæ inscripta Eusebio Cæsariensi. Prodierunt item homiliæ 56. sub insigni geminæ anchoræ 1547. quæ auctorem grauem, veterem, & eloquentem fatentur, sed Latinum tamen natione Gallum, Patria Lugdunensem, vitæ instituto Monachum, & Abbatem. L

Euthymius Zigabenus) Scripsit in psalmos, & in quatuor Euangelia, & Panopliam contra hæreses. L

Hilarius Episcopus Arelatensis &c. moritur anno Domini 440.) Si moritur anno 440. certum est initio Pontificatus Leonis obijsse, eo enim anno Leo creatus est. Quare quod opus heroico carmine scripserit aut ipso, quo obijt anno, aut ante Leonem scripserit necesse est. Lat

Itala vtriusque testamenti translatio) De latina veteris testamenti translatione, vide eundem lib. 8. Quam autem hìc Italam appellat non satis videre possum, quæ sit. Cum ante Hieronymi tempora Latina lingua vterentur Itali Lat.

Iustinus genere Samaritanus &c. Citantur Irenæus, & Origenes longe eo posteriores) Non longè aliquanto tamen posteriores. L

Origenes Adamantius &c Verba quoque illa vxoris Iob exponit) Si hoc argumento hunc posterioris expositionis auctorem reijcis, non video cur prioris quoque auctorem eodem argumento, præter alia, reijciendum non putaueris, cum is longissima oratione eadem vxoris Iob verba explicet in extremo secundi libri. L

Et ab ipso Origene ceu apocrypha, & ascititia reprobantur) Vide quæ supra notaui in Appendice libri Iob. nihil enim tale scripsit Origenes in ea epistola ad Iulium Africanum. Certe Xystus nimium dormitanter eam epistolam legit, & expendit Cum omnino verba vxoris Iob, quæ omnes editiones, quibus Ecclesia vtebatur, præter Aquilæ Hebræi versionem, habent, retinenda censuerit vt genuina, & germana. Hebræorum vero Canonem negligendum; cum constet multa multis ex locis dempsisse, vt seniorum scelera celarent, vt ex ea epistola colliges. Chrysostomus in 3. & 5. homilia agnoscit, & exponit verba vxoris Iob tom. 1. Agnouit ante eum Basilius homil. 23. Non adhærendum esse sæcularibus. Lat.

Pantaleon Magnæ Dei Ecclesiæ Diaconus) Aliqui interpretati sunt Ecclesiæ Constantinopolitanæ; sed tempus obstare videtur, cum hunc anno 307. floruisse scribant: Constantinopolis autem anno 334 condita sit Lat.

Procopius Gazæus &c. Qui nondùm Latinè versi in Bibliotheca Marciana Venetorum seruantur) Editi sunt Græcè, & Latinè an: domini 1580. Lat.

Seuerianus Gabalensis Episcopus &c. Oecumenius in Commentarijs epistolæ primæ ad Corinth. *citat octo, & quinquaginta sermonum ipsius volumina*) cap 6. citat ex volumine quinquagesimo septimo. ser. 3. cap. 19. Chrysostomi sententiam. Lat.

Symmachus tertius Scripturarum græcus inter-

pres &c. Iuxta quorum dogmata scripsit etiam in Euangelium Matthæi Commentaria) Suidas in ἀειγῶν non Symmacho, sed Ebionæis videtur tribuere commentaria in Matthæum. Nicephorus autem lib.5 cap. 12. nisi fallit interpres, asserit Symmachum auctorem Commentariorum fuisse: quod tamen apud Eusebium, vnde sumpsisse videtur, non ita scriptum legimus; sed tantum Symmachi Commentaria etiam tum extare, in quibus ex testimonio Euangelij Matthæi suam hæresim nisus sit confirmare. Lat.

Ex lib.5. Annot. 5. Et ita *subsisterunt* splendores secundi) substiterunt. L

Postquam multa aduersus Basilium disseruit) Fieri quidem potest vt contra Basilium disserat; eius tamen nomini ita pepercit, vt nunquam meminerit. Quare & hic taceri poterat. Lat.

Annot.16. Quam sententiam Ioannes Caluinus cap.9. suarum *Institutionem*) Institutionum L

Si vtique peccatis aduersa v faciamus ?) Non. L

Annot.17. Vide infra Annotatione nonagesima *tertia* libri huius) quinta. L

Annot. 20. Non omnino multiplicationem *pronuptialem* consociationem significat) per nuptialem. L

Poterat enim Deus hoc genus, & alio modo *multiplicaret*) multiplicare. L

Sed sciens Deus præscientia sua omnia *sciente* prius) sciens. L

Annot. 23. Vt Hieronymus in traditionibus Hebraicis annotauit pro eo, quod in Hebraica veritate legitur) Immo ironicè Hieronymus hebræos taxat. L

Hunc locum eodem modo citant, & exponunt Philo, & Theodoretus) Cur Philo, & Theodoretus soli, cum Græci omnes, & Latini consentiant? Lat.

Nam quod Moses dixit, Deum in septimo die compleuisse) Immo Moses contrarium docuit Exod. cap.20. vbi Scriptura ipsa teste arguuntur hebræi, & LXX. vera scripsisse probantur. L

Annot. 35. Hæc Ambrosij verba sunt, ex quibus tamen adduci non possum) Si obseruasses ex Philone passim, & ex Origene hausisse quamplurima non ita sensisses; præsertim nisus argumento Commentariorum in epistolas Pauli, qui nullo modo Ambrosij sunt, aut esse possunt; quamquam eius temporis Scriptoris non spernendi censeri merito & possint, & debeant. Lat.

Annot. 46. Filium vero vtpotè Patre minorem Deum dumtaxat appellari non Dominum) Quam vereor ne tu non modo Chrysostomi mentem, sed & hæreticorum fraudem perperàm interpretatus fueris; cum Domini nomen Filio, per quem facta sunt omnia Ariani semper tribuerint, Dei autem Filium tantum, non etiam Deum Filium fuisse contenderint. L.

Annot. 50. Intelligendum esse vult de adultis iustis) Addit & aliam rationem, quæ verior est: naturæ enim dixit, non hominis naturæ autem in Adam peccatum nocuit, qui natura pater omnium est. L

Quod quia Pelagianæ hæresi v videtur) fauere F

Quæ penitus vllo vitio condita est) Quæ primitus sine vllo vitio. L

Annot. 56. Peruerterunt sensum hebraicæ veritatis) Videtur nimis liberè, ne dicam temerè damnare, quod tot Patres Sanctissimi, atque doctissimi secuti, & venerati sunt. Lat.

Ipsi Adæ, quæ scribunt ante Paradisum à Deo collocatum) quem. L

Annot. 64. Et in Commentarijs Epistolæ ad Philippenses) Non videntur iure Ambrosio tribui posse Commentarij in Epistolas Pauli, cum auctorem ignarum Græcę Linguę passim fateantur. Ambrosius vero doctissimus appareat. Lat.

Annot. 67. Parum consonè verterunt ἐπίμον καὶ) σίνον καὶ. L

Quos vixerunt viri illustres ab Adam vsque ad diluuium) At non hęc differentia annorum totius cuiusque vitæ post prolem generatam magnum discrimen affert ad summam annorum mundi, vel ad eam tantum, quæ ab Adam ad diluuium colligitur; sed ea ratio discriminis causa est, quod in hac serie ab Adam ad Noë multi referuntur à LXX. interpretibus filios genuisse; cum plures annos nati essent, quàm Hebræi prodant. Id enim annorum numerum auget. Cęterum in enumerandis quot quique annis vixerint penè semper Hebræi cum LXX. conueniunt. Lat.

Seth post genitum Enos vixit annos) Seth ante genitum Enos vixit iuxta LXX annos 205. iuxta Hebræos vero 105. ita vt in summa annorum vitæ conueniant. L

Emerserunt ex hac deprauata LXX. interpretum enumeratione duo errores) Vide ne præceps nimium sit modo hoc tuum iudicium. Nam ex vulgata editione, & ex Iosepho colliges quo anno diluuium accidit Mathusalem diem obijsse. Nam si 187. vitæ suæ anno genuit Lamech, vt vulgata, Iosephus, & LXX. habent; relinquitur vitæ Mathusalem spatium annorum 782. ex quibus si demas annos 182. Lamech ante ortum Noë, & ipsius Noë 600. efficientur anni 782. quos vixit Mathusalem post ortum Lamech. Quare non statim indicta causa damnandi sunt LXX. aut Hieronymi sententia, nisi prius cognita causa probanda. Quin etiam si Hieronymum ipsum sequi volumus in eo, in quo cum LXX. conuenit, non cum vulgata; ante diluuium anno sexto mortuum Mathusalem confiteri cogemur. Nam vbi vulgata editio habet. Vixit autem Lamech 182. annis. LXX. habent 188. & totidem etiam Hieronymus ibidem annos ei tribuit. Si ergo anni 188. coniungantur cum

annis

annis 600. Noë ſumma erit annorum 788 poſt ortum autem Lamech ſuperſtes fuit Mathuſalem annis 782. Ergo ſexennio ante diluuium Mathuſalem iàm vita exceſſerat. Lat.

3952. Hieronymus, & Beda) 3941. L

3974. Theophilus ad Autolicum) 5528. L

4697. Caſſiodorus) 5181. In meo libro. L

5049. Paulus Oroſius) 5599. In meo Codice. L

5600. Suidas.) Abundant anni 280.

5800. Lactantius.) Vbi cum numerum Lactantius definiat non inueni. Tantum legibus ab eo affirmatum non dum ſex annorum millia fluxiſſe. Ita lib. 7. c. 14. Et in Epitome c. 7.

6984. Alphonſus Rex Hiſpaniæ) 6384. L

Annot. 88. Atque hic idem error irrepſit in genealogia Seruatoris) Non ferenda temeritas, vel impietas veriùs. L

Quod ſanè vehementer Hieronymus admirans) Hæc verba apud Hieronymum non reperi, ſed apud Bedam in prologo, ſiue Epiſtola ante Comment. in Acta Apoſtolorum. L

Vt Spiritus Sanctus occulta aliqua ratione Moyſis mentem permouerit) Cur Moyſi adſcribitur veritatis occultatio potius quàm Hebraicæ vel malitiæ, vel ignorantiæ: cum Lucæ, cum Lxx. concors fides, & teſtimonium Sacro-ſanctum præferri omnino debeat Hebraicæ, quam multi temerè appellant, veritati? Iudæi vt fidem Septuaginta funditus ſubruerent, & eneruarent in ijs, quæ nihil ad ipſos conuinciendos pertinent, fraudulenter aliqua mutarunt, & ſubtraxerunt vt in alijs ſibi locum pararent, eis detrahendi, & confutandi. Lat.

Annot. 107. Hieronymus quoque huic Origenico dogmati acceſſiſſe videtur) At idem Hieronymus lib. 1. contra Pelagianos videtur aliter ſentire, vt Petrus ſcilicet in ea re peccauerit. tom. 2. Lat.

Quia, iuxta diuinam prouidentiam, quæ illum ad primogenituram) prius ab Eſau primogenituræ iura emerat. &. L

Inter has recenſeri poſſunt finctiones Moſis Ægyptum exſpoliantis) At hoc non fuit Moſis fictio, ſed præceptum Dei. L

Petri ſe eon edere ſimulantis, & Pauli ficta obiurgatione) Hoc non video ſalua ſcripturæ fide poſſe in eam claſſem referri Cum Sacræ Scripturæ periculo omnino fieret. L

Annot. 109. Hieronymum reprehendit Franciſcus Georgius tom. 1. prob. 215.) At cur non potius ſeptuaginta Interpretes vir audax reprehendit? qui duces fuerunt Hieronymo & alijs ita vertendi. Ignorauit Georgius quæ letifera alicubi oriuntur, ea innoxia alibi naſci: Diſcat igitur Patribus, & Doctoribus deferre, nec ſtatim quod ignoret accuſet. Lege tu Auguſtinum lib. 22. c. 56. contra Fauſtum Manichæum, vbi poma, & pulchra, & odoris ſuauis eſſe experientia doctus aſſeruit, inſipidi tamen ſaporis, non venenati, vt ſomniauit Georgius iſte. Lat.

Annot. 116. Quod Hieronymus non conſiderata veritate Hebraica) Immo ea veritate ductū ſe ſcribit ita ſenſiſſe contrà Iouinian. lib. 2. to. 2. L

Annot. 137. Hæc Gregorius ſecutus, nimirum, *Auguſtini* decretum) Fulgentij is liber eſt. L

Qui ſolum *habuit* originale peccatum) habent. L

Putat Auguſtinum in hac parte ex multiloquio erraſſe) Vide quò nos perducat multa ſcribēdi immoderata cupiditas. Vt Gennadius de Auguſtino quod ſenſit, verum maximè fuiſſe fateamur. Quis indicauit Xyſto ad hanc priuatim quæſtionem tantum verba Gennadij pertinere? Quod hic nimium ſecurus, ne dicam valde imprudenter, impudenterque aſſerit? Cum contra ſcribat Proſper. Nec vnquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit: & in Concilio Toletano 8. cap. 2. tom. 2. encomium longiſſimum habeatur. L

Annot. 149. Hilarium taxat Hieronymus in principio) Neque Hieronymi verba hoc aſſerunt Hilarium in expoſitione eius verſiculi id ſcripſiſſe, cum ſcribat tantùm in expoſitione cuiuſdam pſalmi, & alioqui, quæ ſcripſit Hieronymus apud Hilarium non habeantur. Cum ingenuè fateatur Beresith apud Hebræos ſcriptum eſſe, quod tres ſignificantias haber, id eſt. In principio, In capite, In filio: & Lxx. tamen. In principio traſtuliſſe, cum alij diuerſis modis tranſtulerint. Quare neque ex Hieronymo neque ex te quicquam affertur certi contra Hilarium.

Videtur in hoc *Hilarium fuiſſe deceptum* auctoritate Tertulliani) Hilarius fuiſſe deceptus. L. Neque Tertullianus, vt arbitror ita quicquam aut ſenſit, aut ſcripſit, niſi ex aliorum fortè, nō ſua ſententia. L

Annot. 156. Atqui manifeſtum eſt ex ſequentibus verbis) At manifeſtum quoque eſt hæc, quę addis eſſe Eraſmi ibidem. L

Annot. 164. Protulit hunc locum Ioannes Oecolampadius) Si diligenter expendatur locus Prouerb. cap. 9. ad quem ſcriptoris verba referuntur, nihil habuit Oecolampadius, quod ſibi ſuffragari in ijs poſſe putaret; nec tibi neceſſe erat aliundè petere, quod ex verbis citatis colligi facilè poterat. L

Annot. 166. Cauſa 26. *quæſtiones* ſcribitur) quæſt. V. C. ſortes. L

Annot. 175. Sed ſoluit peccata *propter* confuſionem) præter. F

Conſtantinopolitano Epiſcopo prædeceſſore ſuo ob matronam *à Diacono ſub confeſſionis prætextu in templo compreſſam*) quæ orandi cauſa ex præcepto Pœnitentiarij Presbyteri Eccleſiam frequentabat, in templo à Diacono compreſſam. Lat.

Quoniam omnino non peccare &c. vſque ad finē) Hæc omnia perperam intellecta, & peſſimè Latinè reddita ſunt ab interprete, quod miror Xiſtum non vidiſſe. Vide Niceph. lib. 12. cap. 28.

& Sozomenum lib. 7. cap. 16. Sed consule Græca exemplaria; nam versio in Tripart. Hist & postrema quoque Christophorsoni non sunt ita fideles in omnibus, vt rem ipsam claram faciant. Lat.

Annot. 186. Claudianus Viennæ Episcopus) Franciscus Petrarcha in Apologia contra Gallum tom. 2. Lugdunensem Presbyterum fecit. L

Annot. 195. Respondet Apostolus. Quis enim *se* discernit?) te. L

Annot. 218. Hoc ipsum retractauit lib. 2. retractationum *cap. 3*) cap. 4.

Iesus filius Syrach non ita constare) scripserit. L

Annot 220. Quare LXX. tam perspicuã de Christo prophetiam in græcum noluerint vertere) Cur non hic, vt alibi lectio LXX. manca, & à Iudæis decurtata iudicanda potius est?

Annot. 223. Atqui nunc in vulgata Græcorum editione, quæ LXX. creditur esse palàm extant) Si legisses Ambr. lib. 3. cap. 1. in Lucam non ita certo asseruisses ista. Nam & Vaticanæ bibliothecæ liber non habet præter ea, quæ Hieronymus, & Ambrosius scribunt: alia verò Aquilæ sunt. Lat.

Annot. 224. Neque enim Angelorum anima subiacet pauori) Vide Aug. lib. de Catechiz. rud. c. 18. iuncto cap. 14. lib. 2. retract. L

Annot. 247. Quis igitur gloriæ eiuscemodi, & dignitatis splendores) Vide quàm fraudulenter agens frustrari conatur petitionem Augustæ, quæ imaginem hominis Christi, quam non solum Apostolis; sed omni populo quotidiana consuetudine conspiciendam Christus præbuit, requisiuit, non eam, quam semel tantũ in monte gloriosam ostendit, multoque minus quam nunc obtinet in cœlis. L

Ioannes Damascenus annis ab hinc pene octingentis.) Vnde hauserit quæ sequuntur nescio, certè omnia verba inuersa citat, vt ex sequentibus patebit. L

Primum quidem responderim doctrinam illam à marginaria annotatione fortè relatam in contextum, atque ita esse commentitiam, non item profectam ex eius lucubratione) Primum quidẽ fortasse adulterinus, & confictus sermo est. L

Vetuisse Sanctorum reliquias imponi capsulis, siue loculis, verius præcepisse, vt eædem terra conderentur) Sanctorum reliquias vrnis claudendas non censuisse, verum magis terræ mandandas. L

Nam quod huius propositum non fuerit eas submouere, Ecclesia istius Beati Epiphanij testimonio est ad nostra vsque tempora exornata omni ex parte imaginibus. Tertio responderim non infrequens, aut rarum quid inuentu est lex Ecclesiæ tradita. Neque enim vna hirundo facit ver, vti Gregorio Theologo, & ipsi veritati videtur; neque vera sententia) Nam quod eius propositum non fuerit eas abrogare, testis est ipsius diuini Epiphanij Ecclesia, ad hoc vsque tempus imaginibus exornata. Tertio; non quod rarum est pro lege Ecclesia obseruat; neque vna hirundo facit ver) vti Gregorio Theologo, & ipsi veritati videtur) neque vna sententia. L

Annot. 250. Πρῖνος arbuscula est, ex qua nascitur coccus) Arbor magna glandem, & coccum ferens, Latinè Ilex dicitur. L

Annot. 251. Strabus in glossematis loci huius videtur) Non videtur Strabus aliud sensisse, quam id ipsum quod ante hunc locum D. Hieronymus scripsit in Epist. ad Eustochium de custodia Virginitatis, quam refert Gratianus 22. q. 5. c. si Paulus. Qui locus omnino videndus est, & probandus Strabus eum ducem secutus. Lat.

Annot. 255. Quam herbam videras arbusculam *suscipis*) suspicis. L

Ex lib. 6. Annot. 6. Posteriorem vero Hieronymi nomine citans) Est enim verè inter opera Hieronymi explanatio Symboli ad Damasum tom. 4. continens omnia eadem quæ habet Augustinus, Ser. 191. citato. L

Annot. 12. Auctor operis imperfecti hom. 3. enumerans) Auctor operis imperfecti imperfectum Baptisma videtur censuisse, qui tantum aquæ ablutione sine vnguento, & manus impositione, & Corporis, & Sanguinis Domini Sacramenti participatione constabat. Priscis enim temporibus ita Ecclesiæ Baptismum in adultis fuisse non Dionysius vnus, & Iustinus, sed ferè omnes Patres scripserunt. Nam vno, eodemque tempore abluebantur, & consignabantur, & Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini sumebant. Quàm rem præter alios Ambrosius lib. de ijs, qui mysterijs initiantur, per totum manifesto explicauit. Quare benignè interpretanda sunt vetera scripta, nec statim temerè damnanda, aut in erroris suspicionem trahenda. Lat.

Annot. 13. Sed ambo illa corpora *vere* esse credimus. Sequuntur Augustini placitum) vera. L Videndus idem Augustinus lib. 2. cap. 5. circa finem de Trinitate. & Epist. 102. ad Euodium vbi contrarium statuit, & quidem merito. Adde Iansenium in Euangelica concord. c. 14. L

Annot. 15. Sed hæc confessio &c.) Quæ sequuntur in meo codice 8. forma non leguntur, neque in ijs, qui 4. forma sunt excusi. L

Annot. 16. Auctor operis imperfecti in initio homeliæ) Nũc locus hic ita legitur. Ex eo quod subiunxit dicens, vt tentaretur à diabolo, ostẽdit quia à Spiritu Sancto est ductus, sed non quasi minor maioris præcepto, sed nec quasi maior minoris hortatu: & exemplis, & similitudinibus declarat non minorem esse qui citatur, nec maiorem: ita vt, aut nunc ad lectionem veterem addita sit negatio, Nec, aut non necessario sequatur, quod hic auctor de Arianismo notat. L

Annot. 17. Quia si non fuisset Baptizatus &c.) Nunc quæ sequuntur in meo codice non leguntur 8. forma; nàm in 4. leguntur. L

Annot. 19. Subiudicare videtur esse quosdam, qui diabolo cogente, compellenteque peccant)

Idem

Idem auctor in fine homeliæ quintæ. Cum pulsat te aliquod genus peccati non est circa te Angelus bonus, sed diabolus loquens in corde tuo; tentat te pariter, & compellit. Si tu ergo permanseris confringens cor tuum, magis autem diabolum in corde tuo confringens, cum te non potuerit superare, discedet à te. Vbi quęvis in verbo compellere sit facilè apparet, cum nobis facultatem resistendi, & vincendi tentationes tribuat. Et homil. eadem Qui obaudit diabolo ipse se deponit deorsum. Nam diabolus ad malum hortari potest cogere autem non potest. Lat.

Qui diabolo *compellente* delinquunt) impellente. F

Annot. 21. In quibus non est verū corpus Christi, sed mysterium corporis Christi continetur) Hæc verba non habentur in meo codice in 8. neque 4. forma. L

Cum homil. 17. non multo ante finem Eucharistiam appellat panem benedictum) Vbi tamen cū præcessisset. Sancta est gratia corporis Christi, propterea illis solis danda est, qui iam per Baptismum facti sunt filij Dei, & per impositionem manus. Subijcit. Benedictus panis sācta sunt. Itavt de eulogijs necessario verba interpretanda sint, non de Eucharistia, de qua iam dixerat: quod ipsum ita planum facit circa finem homiliæ, vt valde mirer non suffecisse prius maturè omnia expensa, quam auctorem in crimen vocare. L

Et hom. 19. Ferè in principio vocat sacrificium panis, & vini) Nunc legimus sacrificium Corporis, & sanguinis Christi, quæ lectio est in margine notata in codice 4. forma excuso. L

Annot. 26. Et in Epistolam ad Hebræos vndecima explicans ius iurandum) homelia. L

Annot. 35. Nihil est quod non in substantia & creatione corporeum sit) Ex. F. Hoc mutuatus est ex Tertulliano, vt infra. L

Annot. 39. Hæreticos eos censet, qui Sanctissimam Trinitatem fatentur) Qui Trinitatem asserunt quidem, vnitatem autem negant hos verè hæreticos appellare censendus videtur. L

Annotat. 42. Super petram ædificauit perire non potest. Nec est contrarium) super petram ædificauit, neque pluuia mendacis doctrinæ corrumpit, neque diabolicus ventus impellit, neque violentorum fluminum impetus mouet. Nam & si humiliatur Ecclesia propter tentationem; tamen perire non potest propter fidem Christi, nec est contrarium &c. Ita habent omnes excusi codices. L

Annotat. 44. Propter quod ipse sub maioribus, sed ab illis quidem iubeor) sum O

Sic & tu quamuis sub potestate patris sis habes tamen) secundum quod homo es. O

Sed forte dicit hæreticus volens ostendere Patrem, & Filium vnum, vel æqualem. Non est ita intelligendus hic locus) Codex meus 8. & 4. forma notat deesse. L

Sed hanc interpretationem peruersam non recipit textus: non enim dixit. Si ego homo in potestate: sed ita. Nam & ego homo sum sub potestate: non comparationis inter se, & Christum differentiam fecit, sed rationis similitudinis introduxit.) Et hanc interpretationem elegantissimè recipit textus. Vide ergo quomodo gentilis, & rusticus miles mysterium veritatis agnoscit, & homines hæretici, qui Scripturas portant in ore denegant veritatem. Ita habet Codex meus. L

Annot. 47. Quibus autem, aut ad hoc prosunt, vt si plena remissio) prosunt. L

Annot. 64. Augustinus Sermone in Natiuitatem Christi quartodecimo) Quis autem Sermonem illum Augustini esse tibi indicauit? cum ipse palam fateatur hominis imprudentis, & inepti esse. L

Annot. 71 Et possit discernere qui *immundus*, quiue immundus sit) mundus. O

Annot. 78. Ideo Christo incusabant quod manducaret cum publicanis) in. F

Annot. 81. Tertullianus lib. aduersus Marcionem 4. elucidans &c.) Non puto Tertulliani verba satis intellecta huic Scriptori, aut alij cuiuis, qui putatit hic Tertullianum reprehendendum in eo, quod Moysis repudium probarit; cum manifestè causam repudij iustam eam vnam ostenderit fuisse, & Christo, & Moysi, si vxor impudica, vel adultera fuerit; nam quod est Deut. 24. ἄσχημον πρᾶγμα impudicum negotium, idest, adulterium interpretatus est semel, atque iterum: in quo si lapsum eum verè agnoscimus; non ideo tamen aliud sensisse de Moysi diuortij permissione æstimandus est, quam de Christi permissione: id autem tantum est adulterij causa. Quare non videtur in eo reprehendendus; sed indicanda tantum erroris eius occasio, vndè originem sumpserit. L

Quia non licet dimitti, vt alia ducatur; illicitè dimissam) enim. O

Pro indimissa ducens: manet enim matrimonium) adulter est. O

Manente matrimonio, nubere *adulterum* est) adulterium. L

In totum permisit. Habes itaque Christum assertorem iustitiæ diuortij.) In totum permisit, & infra. Habet itaque Christum assertorem iustitia diuortij O

Ac demum Sacrosancta Tridentina Synodus in vigesima quarta sess.) can. 9.

Qui in Synodis Prouincialibus *Elibertina*, Moguntina, ac *Triburina*) Eliberitana. L. Triburiensi. L

Ceū Tertullianus, & Ambrosius) Tertullianus, vt ego sentio, & supra notaui nullo modo potest hoc affirmare, quod semper vbique destruit. Tantum enim abest, vt dimissa vxore viuente, alteram duci licere putarit, vt etiam post mortem prioris non putat secundam duci licitum esse, in quo cum hæreticis aliquot ab

ab Ecclesia explosis, & confutatis communicauit. L

Existimet Ambrosij Commentaria eo loco à falsarijs corrupta) Immo Ambrosij non sunt, sed alterius in Pauli Epistolas Commentatoris, vt supra notaui, & disseruit Franciscus Turrianus lib. 5. cap. 2. post epist. Sum. Pont. Lat.

Sed illam non ait nupsisse alteri, priore superstite marito) Neque superstite, neque mortuo: nihil enim post diuortium, vel repudij libellum quicquam gestum narratur inter eos. L

Annot. 88. Non quæro vtrum Filius sit Patris procurator &c.) Meus codex 8 forma non habet quæ sequuntur. In 4. vero notantur non contineri in aliquot codicibus. L

Annot. 91. Quod alterum eorum *sicut* Eliam mori oporteat) scilicet. F

Annot. 92. Quis est autem dies alius de die, nisi *ingenitus* Deus de ingenito Deo) Vnigenitus. L

Annot. 94. Ergo inter eum cuius non est &c.) Quæ sequuntur non sunt in codice meo. L

Annot. 103. Hæresis inquit *homousianorum* non solum Christi Ecclesiæ aduersatur; sed) Photini. Ita Codex meus. Quod si etiam Homousianorum habetur in aliquibus Codicibus, non idcirco error censendus est. Fuerunt enim Macedoniani hæretici, qui Filium non eiusdem substantiæ, sed similis cum patre asseruerunt, & ὁμοιούσιοι appellari possunt. L

Annot. 104. Verba sententiam huiusmodi exprimentia sunt hæc) Non leguntur ita in meo Codice 8. forma, neque in 4. L

Annot. 124. Ceu aduersantem sententiæ Augustini) Augustini non esse eum librum annotauit D. Thom. part. 3. q. 45. art. 3. ad 2. & alioquin Hibernum eius libri auctorem fuisse ex eo planè colliges. L

In libro de mirabilibus diuinæ Scripturæ *secundo* refert) cap. 3. L

Testatur se in Heliopoli vrbe Ægypti) Cum Hierosolyma 66. longitudinis gradu sita sit à Ptolomæo, facile credi potest solis tenebras vsque ad Heliopolim Ægypti porrectas esse non negari ab Origene; cum Heliopolis gradu 62. m. 30. locetur, ità vt interuallum non sit ampliùs, quàm graduum trium cum dimidio: & sunt in Iudæa loca gradu 64. m. 10. sita, vndè minus interuallum colligitur. L

Annot. 134. Non ideo, inquit Angelus, et ir magnus) Verba sunt Glossæ ordinarię in cap. 1. Lucę, vbi ex Beda, & Ambrosio refertur, cum apud neutrum legatur ea sententia. L

Annot 152 Qui nec litteras norunt, nec legere *didicerunt saluare nequeant*) didicerunt saluari non posse. L

Annot. 156. Deplorat quærelis penè tragicis *scholarium*) scholasticorum. F

Ascribam hic integram Chrysostomi sententiam ex homilia) Quæ post expositionem totius epistolæ ad Romanos locata est. L

Non se defendere, *malum pro bono* reddere) bonum pro malo. L

Annot. 186. Siquidem in *octaua* sessione Generalis Concilij Florentini) Quæ postrema est. L

Annot. 196. Bertramus presbyter, siuè quispiam alius) Cum libellum Paschasij verè, sed Rabani nomine editum, cui annexus erat etiam Bertrandi de eadem re tractatum, percurrissem immemor in indice notatum hæreticos nomine. Quare post agnitum errorem meum proieci libellum, & à Summo Pœnitentiario curaui me absoluendum Reuerendissimo Card. Vormiensi. Sed hic non obtusæ naris Xystus suspicatus est confictum ab hæreticis recentioribus libellum, cum post sæcula damnari mereatur hæresis vetusta ante Berengarium. Lat.

Et omnes in Moyse baptizati ' in nube, & in mari, & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt, *& omnes eundem potum spiritualem biberunt*) sunt. L < O.

Aliud illi, aliud nos, sed specie visibili ' quod tamen) quidem. L

Iuxta vulgatam loquendi formam, ' quam diem) iuxta. L

Nonne *simul* immolatus est Christus in se ipso) semel. L

Beringarius Andegauensis Ecclesiæ Diaconus, qui *ducentis* penè post Bertramum annis) Si vera est Bertrami inscriptio ad Carolum Magnum, trecentis quinquaginta annis ante Berengarium scripsit. Sunt tamen qui scribant non ad Carolum Magnum, sed Carolum Ludouici Filium Regem librum Bertrami scriptum. L

In cuius octauo, & *decimo* capitibus verba ista sparsim, & interpolatè leguntur) nono. L

Non enim *maius* est nouas *res* dare, quàm mutare naturas) minus. O. rebus. O

Quia spiritus *Christi*, vt legimus spiritus ante faciem nostram Christus Dominus) Christus. L

Afferens alterum testimonium sub nomine Ambrosij de Sacramentis ') 4. cap. 4. locus corruptus à Beringario a Lanfranco obijcitur, & restituitur in Codice forma 8. in folio maiori pag. 1287.

Post consecrationem altaris fiunt panis, & vinum) Per. O

Horum pestilentissimum errorem confutarunt, Lanfrancus) Paschasius Abbas Corbeiensis. L

Et post eum ' Petrus Lombardus Parisiensis Episcopus) Guidmundus Episcopus Auersanus, & Algerus Monachus Corbeiensis. L

Annot. 198. Aut asserere non authenticam, *&* hoc tantum) ex. F

Vt illud *suderet*, quod non sit continuatio sequentis historiæ) suaderet. F

Annot. 205. Vt pudorem infunderem eos, qui Origenica commendant) At quæ bona sunt com-

commendemus; nec fraudi esse permittamus, vt bona repudientur, quia mala aliqua scripsit probemus omnia, quæ bona sunt tantum teneamus. L

Annot. 212. Quo docuerat incredulitatem omnia etiam in specie *bona facere grata*) bona facere ingrata. L

Annot. 220. Vt græcum Ioannis Euangelium leges nequiuerit discernere ἀπὸ ab ὑπὸ ab. L

Gregorius Trapezuntius Græcus, & Græcæ Linguæ eruditissimus) Multo erat verius vtrâque particulam legendam videri, statuere vt sic eum volo manere. Nam primam particulam librariorum negligentia, & inscitia omissam fuisse arbitror. L

Annot. 225. Et qualem acceperunt & ordinationem *necessariam, erit*) < L. necessariû erit. L

In sententia *Ambrosii* eunctos penè Latinos inuenio) Catharini. L

Annot. 235. Non esse donum aliquod Spiritus Sancti in nobis creatum) Anselmi verba in commentarijs non hoc habent; sed hoc tantum. Spiritus Sanctus & Deus est, & donum Dei. L

Annot. 251. Chrysostomus homelia v in Epistolam ad Romanos) 6.

Et qui lapidum præciosorum *indices* sunt, & qui cæterarum artium opifices) iudices. L

Quos credentes præsciuit Deus v vt antequam crederent, scirentur) futuros sibi idoneos. O

Cui dandum non est, neque non dare illi, cui dădum est) Cui dandum est, neque dare illi, cui dandum non est.

Auctor commentariorum v Hieronymi inscriptionem præferentium) In Epistolas Pauli Apostoli. L

Peccatores *non* propter generale peccatum vnam massam *fecerunt*) cum. O. fecerint. L

Annot. 252. Rursus in libro soliloquiorum cap. 28.) Liber hic soliloquiorum quamquam ex Augustini dictis hinc inde collectis intextus videtur, & censura Eruditorum non Augustini, sed hominis studiosi, & in eius scriptis maximè versati censetur: tamen sententia ipsa Augustini omnino esse affirmari potest. L

Annot. 255. Anselmus Laudunensis in glossa ordinaria) Supra lib. 4. fecit hunc auctorem glossæ interlinearis; hic verò glossæ ordinariæ, quare non vbique sibi constare videtur. L

Omnis infidelium vita peccatum est, &c. Vsque ad. Optimis moribus) Sententia Prosperi est nō Augustini. L

Opera quæ videntur probabilia præter fidem &c.) Verba sunt Augustini sumpta ex præfatione in Psal. 31. tom. 8.

Concinit his Ambrosius libro primo de vocatione gentium) At Prosperi sunt non Ambrosij libri duo de vocatione gentium. L

Neque ab his dissentit auctor commentariorum v Origenis v in Iob) nomine. L

Annot. 257. Nonne præcepta eius *à Deo leuia* sunt, vt multi) adeo. L

Habuerunt autē illi *quandam μερίδα*, hoc est, portiunculam castitatis) quoddam *μέρος*. F

Annot. 261. Habita copia *confessionis* necessario præmittendam esse) confessoris. F

Annot. 264. Aliquādo appellare solet τὸν ἱερὸν πρόδομον hoc est Sacrū vestibulū) τὸν ἱερὸν πρόδομον. L

Annot. 265. Et hi qui non moriuntur: *mortales & si*) (mortales & ij) L

Annot. 269. Ætati delatum est, quia Petrus senior erat &c.) An hæc vera esse possint Vide quæ notaui apud Hieronymum tom. 2.

Annot. 273. Quartum vero à Græcis eius loci corruptoribus additum eius verba sic *habeant*) habent. L

Quæ ignorant Leges *Romanorum*, idest vt observent) Romanæ.

Annot. 275. Ex sententia Eusebij Cæsariensis in primo historiæ Ecclesiasticæ, & Clementis Alexandrini in quarto) Apud Oecumenium hoc loco nihil legitur, quod ad Clementem Alexandrinum pertineat. Quare aliunde quam ex Eusebio id asserit. L

Annot. 276 Quæ vtique vocabula Gentilium fabularum, & causas, & *Origines* habent) origines. L

Annot. 279. Arbitror hanc periodum à seditiosulo quopiam monacho) Si hac ratione agamus facilè multa conciliare poterimus alioquin maximè pugnantia. L

Annot. 287. Hanc Rufini accusationem Hieronymus in prima aduersus eum Apologia confutans) Quantum valeant quæ contra Rufinum afferuntur eruditi iudicabunt. L

Annot. 288. Quæ verba non sunt intelligenda de pœnitentia priuata) Non satis omnino ad Chrysostomi sententias tertio recitatas facit distinctio priuatæ, & publicæ pœnitentiæ. L

Annot. 298. Domini est terra, & plenitudo eius orbis terrarum *vt* vniuersi) &.

Annot. 324. *Relegati* Apostoli ad Philippenses verba dicentis) Relegat is. L

Annot. 340. Duo contra omnium *scholarium* Theologorum sententiam) scholasticorum. F

Terram extremo orbis incendio renouandam, & v maiorem amœnitatem) in. L

Annot. 345. Alphonsus Castrensis libro aduersus hæreses tertio) Vide quæ ante aliquot annos notatam in Alphonsum hoc ipso loco.

Iacobus Apostolus in liturgia diuini sacrificij pro animabus Sanctorum) Nihil hic video quod ad rem faciat. L

Et ex eadem fide, qua & Abraham Deo *credit*) credidit. F

Hanc apparitura cœlesti promissione, ad quam) Tunc. L

Nemini inquit ante resurrectionem ex his, quæ in vita gessit, præmium redditur) Hæc ibi non leguntur. L

Corporum enim est somnus v nouit, & apud inferos) & infra. Adeo. L

Ex libro septimo. Hær. 9. Dissol. 1. Qui *mane* intellexerunt ipsum Apostolum Paulum) malè. L

Ex

minus) comprehensus. L

Ibid. Aut vero Dominicas omnes *delicatas* ducit.) deliciosas τρυφερὰς.

Ibid. A *nono* vsque ad vesperam. In quibusdam verò locis *quinta*)nona. L. diem post quintam.

Ex libro Ancorato.) Ab Ambrosio nescio quo librum Aneoratum Latinum factum scripsit Ioann. Turrecr. in Concil. Flor. sess. 18. pag. 419. tom. 4. Epist. Responsiua S. Epiph.

Non *coniunctio* existens cum patre, non qui inceperit esse) commixtio. L

Ibid. Imò potius te ipsum à fide *persequeris*) expellis. L

Ibid. Filius enim semper non *coniunctio* existens patri) commixtio L

Ibid. *Colligam a* autem est fidei coessentialem dicere) Compago, vnio, nexus. L

Ibid. Si enim dixeris coessentialem *soluisti Sabellij potestatem*) Sabellij vires fregisti. L

Ibid. Non enim vnius *substantiæ* significationem habet vox) subsistentiæ. L

Ibid. Neque *coniunctio* est patris, & filij) commixtio. L

Ibid. Non alteri alicui *spiritu* adæquatus) spiritui. L

Ibid. Qua ratione colligata sunt duo *ad* vnum sigillo) in. L

Ibid. Ille enim à Domino discens, & à filio accipiens cognitionis facultatem *reuelauit*) reuelabat. L

Ibid. Secundum carnem Deus existens quadragesimo secundo anno regni Augusti. Augustus autem regnauit annos sexaginta sex.) Quando primum numerum, qui Epiphanio quadragesimus est in quadragesimum secundum verti sti, vt rei veritas constaret, ita poteras sexagesimum sextum Imperij Augusti annum in quinquagesimum sextum restituere. Lege eundem infra fol.570. A. Lat.

Ibid. Attigit enim loculum, *& non dixit aliquid puero*) Fallitur memoriæ culpa, nàm dixit. Adolescens tibi dico surge, Luc.7. Lat.

D. Epiphanij Anacephalæosis, siuè summa totius operis *Pani*) Panarij. L

De Mensuris, & Ponderibus.

Nunquam animum inducere potui, vt Epiphanij Episcopi Constantiæ Cypri libellum hunc esse crederem, ita multa habet inania, leuia, & parum firma. Suo tamen iudicio quisque in ea re ducatur. Nihil enim per me alijs volo præscriptum esse; sed indicatum tantum quid de authore huius libelli sentiam.

Ibid. Deinceps verò, ò Dei homo ad reliqua quemadmodum precibus tuis polliciti sumus) Vide quò hæc referenda statuas, cum libri initio nihil tale habeat. L

Ibid. Gomor Magnum, & paruum. Magnum eiusdem mensuræ est cum Lethec quindecim modios etiam ipsum complectens, paruum vero duodecim batos) Gomor maior cum Lethec in mensura conuenit, habet enim quindecim modios, quot metitur Lathec. Gomor minor habet duodecim batos. Batus dicitur hic statim sextariorum quinquaginta. Modius Cyprius sextariorum septemdecim. Modius Hebræis sextariorum viginti duorum scribitur. Si igitur quindecim modios capit Gomor Magnum, erit eius vanitas capax sextariorum 300. Gomor vero paruum batos duodecim, quorum singuli quinquaginta sextarios habent: quis non videt Gomor paruum 600. sextariorum capacem esse? Quarè præstat operam, & oleum (quod dicitur) in huiusmodi Scriptoribus non perdere, qui nusquam aut sibi constant, aut rem rectè explicant. Vide Cedrenum in hist. compendio. pag.63. 32. vbi Gomor vncias 32. cum dimidio continere, vel idem pondus habere scripsit, ita vt idem sit quod Rotulus Neapolitanis Italiæ. Lat.

Ibid. Paphij vero,& *Siculi* ex quatuor cum dimidio) Non possum adduci, vt credam in hac diuisione Siculos locum habere posse, proindè alterius Vrbis in Cypro Insula nomen restitui debere putò, vt propositæ rei conueniat. Lat.

Ibid. Attaba hæc mensura apud Ægyptios *nomen requirit*) vocata est ἐπιζητεῖ. L

Ibid, Est autem sextariorum septuaginta duorum) Polianus Artabam Medimnum Atticum esse scripsit in lib. 4. stratag. in Alexand. Maced. cap. vlt.

Ibid. Alabastrum autem appellatum est propter fragilitatem.) Quid hoc autem cum nominis Ethymo affine habeat quiuis intelligit. Hic enim quidquid in buccam venit illico effundit. Lat.

Ibid. Siclorum centum vigintiquinque, hoc est libras duas, & dimidiam) Siclos CC. Iosephus minas quinque scribit pependisse.lib.7. cap. 8.

Ibid. Dicit enim in Leuitico.Didrachmon autem sunt viginti oboli) Et hoc stateri, non didrachmo datur, vt viginti obolorum Hebraicorum sit; cum idem sit stater, & Siclus Sanctuarij. Lat.

Ibid. At argentum hoc est quod Romani Miliaresium vocant) Miliaresij vocabulo ante Iustinianum in Nouella 105. qui fuerit vsus nondùm plenè reperi. Quarè ex tempore quoque suspectus mihi hic auctor redditur. Lat.

Ibid. Mares mensura est apud Ponticos duarum hydriarum, hydria autem ipsis decem sextariorum est) Aristoteles lib. 8. cap. 9. hist. animal. de potu elephanti agens, scripsit eum bibere ὑπὸ μαρεῖς ἕν, & addit statim ἔστι δ' ὁ μαρεὶς ἐξ κοτύλαι; ita vt non viginti sextariorum, sed trium tantum sit Mares, nisi in eo, & Polluce sit error, vt prò ἐξ sit κ. Polianus verò lib.4. stratag. in Alexand. Maced. c. vlt. Marem scribit Choas decem Atticas esse.

Obseruationes, & Correctiones in D. Eusebij Emiseni Episcopi Homelias.

Editio Lutetiæ Parisiorum an. 1547. apud Nicolaum Diuitem.

Ex duobus Codicibus excusis Lutetiæ diuersis tum typographis, tum temporibus, in quorum altero, qui hic ipse est, homeliæ quinquaginta sex continentur, in altero vero non homiliæ, sed Euangeliorum capitula, quæ per anni curriculum in Ecclesia leguntur, centum quadraginta duæ explicantur; vtræque Eusebio Emiseno inscriptæ falsò esse reperientur. Nam & si homiliæ quinquaginta sex hominis sunt grauis, & qui ante vulgatam editionem scripsisse videtur, tantum tamen abest, vt Eusebius Emisenus sit earum auctor, vt ipse palam clamitent ne hominis quidem Græci omnino esse posse; sed Galli, & Lugdunensis Monachi, & Abbatis. Reliquæ Euangeliorum explicationes 142. Latini Scriptoris sic se esse fatentur, vt simul affirment eum Græcarum litterarum omninò rudem fuisse. Quarè & si Gratianus de Cons. d. 2. cap. Quia corpus. ex Eusebio Emiseno citet, quod est hom. 16. quæ est quinta post Pascha; nihilò tamen minus illi, quàm nobis factum esse fuci existimandum est. Citatur iterum de Cons. d. 5. cap. Spiritus Sanctus. sed Melchiadis Papæ nomine. In eadem homilia 16. Pelagij hæretici errorem arguit, qui circa annum Domini 400. vixit, & damnatus est. Eusebius verò Emisenus imperante Constantio, vt Hieron. in Catal. tradit mortuus est. Constantius autem imperauit vsque ad an. Domini 361. itá vt fieri nullo modo possit, vt Pelagium agnouerit. Baronius in Not. Martyrologij putat has homilias Eucherij Lugdunensis Episcopi esse; eius, inquam, Eucherij, qui cum Petronio Augustino, æqualis tempore floruit, cuius extat Epistola ad Valerianum post alterum Eucherium iuniorem itá: die 16. Nouembris. Lat.

Hom. 1. de Natiu. Quis *credit* auditui nostro, & brachium Domini, cui reuelatum est?) credidit. L

Ibid Vbi primum legitur conceptus, statim consumatus, statim *fuit & genitus*) fuisser. L

Sed hominis dicitur ex vno creari patente monstratur) filius. L

Hom. 3. de S. Steph. Vides quod *expectantis* intuitus amat) spectantis. L

Sicut futura *confessio*, atque damnatio hos latuit) conlusio. L

Hom. 4. de Epiph.) Ex Aug. sermone 29. de temp. mutatis, & omissis multis, atque additis. L

Non ad hoc venerat, vt sacrum illud caput ad *diadematum gemmam*) diadema gemmatū. Aug.

Videamus si hodiè aliquid, quod ad *perfectum* meum) profectum. L

Hom. 5. de eod. Ecce vera, ecce prædicanda miracula, stupendas *imitationes*) mirationes. L

Hom 6. de eod. Merito modus non augetur, & *perfectus* adquiritur) profectus. L

Et sicut homines excitati ad bibendum vinum istud, solent ebrij plus *sentire*) sitire. L

De talibus, & Euangelista testatur) Sunt Aug. lib. hom. 50. hom. 16. tom. 10. & deinceps. L

Vtentes facultate, vel corpore suo contenti) Vtentes facultatibus, vel corpori suo necessarijs contenti. Aug.

Qui amisso, & non *seruato* baptismo) reparato per pœnitentiam. Aug.

Ad quos sermo Dei dirigitur &c.) Alitèr. Aug.

Et confixus clauis legem mortis fixit) Hactenùs. Aug.

Inferre *nesciret* rationabilis ardor iniuriam) nesciet. L

Hom. 7. de Epiph. Ad scelus *erigenda* salutis armatur) eripiendæ. L

Hom. 8. de Initio quadrag. Ecce extrinsecùs *virus* augetur,) virtus. L

Tàm manifestum iudicantes *affectionis* remedium) afflictionis. L

Illa rogat, hæc *imperat*, illa quodammodo iudicis audientiam) impetrat. L

Tunicas, ac vestes, quas faciebar illis Dorcas cælo *ostendente*) ostendentes. L

Reserata Ecclesiæ *lumina* assiduis terantur officijs) limina. L

Hom. 9. de Symbolo. Angusta sermonibus, sed *diuersa* sensibus) diues. F

Et de vtroque testamento totius corporis *virus*) virtus. L

Triplex quidem substantia, sed *non vna materia est*) non nisi in vna natura est. L

Hom. 10. de eod. Legimus in veteri testamento quantis *filys* Israël, ac populo Iudæorum, quantis *eo* difficultatibus multiplicium præceptorum conscriptor antiquæ legis ornauerit) *is*. L

Ecce salutem tuam subitò fides intulit, cor concepit, sermo *parturit*) parturijt. L

Vt dum cariosa perditione nos redemit) Vt dùm cariùs a perditione nos redemit. L

Et è contra facilè probabis *in* somno fuisse solutum) à. F

Vndè misericordiam *partiturus* est) petiturus. L

Et mortuus *partiturus*, idest, victurus in inferno) [illegible]

Homini enim *in* beatitudine mortuo) à. L

Item dicimus vnum Deum: ne putes esse naturas) plures. L

Discas sperare promissa, & *opem* rebus mittias) spem. P. C.

Et de consequendis ea, quę iàm es consequutus interroges, ac *præceptorum* experimentum) perceptorum. Aliàs [illegible]

Ac

Ac *si* iàm attributa beneficia pro retribuendorum) sic. L

Hom. 11. de S. Blandina. Nostros, eos fides faceret, & remotis) enim. L

Dignè, inquam, tecum ò Bethleêm Lugdunus noster certaret) Lugdunum patriam suam vocat, sic etiam infra. L

Non potuisti *expectare* certantes: te coronauit) spectare. L

Et plenus dierum Beatus pater *Focinus*) Photinus vocatur ab Euseb. hist. l. 5. c. 1.

Hom. 12. de Pascha) Aug. 137. de temp. eadem habet, indè emendanda hæc homilia. Inter Hieronymi opera tom. 4. hæc homilia cum sequenti integra extat, quæ hìc alicubi decurtata, & diuisa in duas legitur. Habetur quoque in Bibliotheca SS. Patrum tom. 7. Cæsario Arelatensi Episcopo adscripta, & est prima de Pascha. L

Mox igitur ferruginei ianitores descendite) Hìc incipiunt, quæ habet Aug. sermone supracitato tom. 10 L

Nunquàm in hoc fuligine, & nigra semper caligine,) loco. L

Hom. 13. de Pascha) Extat inter sermones S. Maximi. L

Ac salutari vulnere, Ecclesia omnium patens reparanda) fidelium. S. Maximus.

Et innocens fraterna tanquam Iudaica *pietate* mactatur) impietate. Maximus

Requiramus, quæ ista sit nouitas, idest, *inter multitudinem*) in multitudine. Max.

Quis hic alius *præfigurabatur*, nisi Dominus noster) præfiguratur. Max.

Et ærumnis Christi, & passio, & resurectio *præfiguratur*) prę signatur. Max.

Typum Domini gessisse *præscribitur*) perscribitur. Max.

Post quadraginta dies, & Niniue subuertetur) < Max.

Nisi Ionas *perditum detur* naufragę nauis) pessum detur. Max.

Idest, viuens vnam Iudęorum gentem, *vtpotè incredulam*) < Max.

In vitæ *exilio* cum vita peregrinatur) exilium. Max.

Vt vel per hoc *erubescendo* subiacere vitijs dedigneris) erubescendis. Max.

Habet causas, quibus se ipse *homo* confundat) < Max.

Nisi ergo te degenerem, ac despectum faciat vita) Nihil. L. Non Max.

Hom. 14. de Pascha) Et hæc est secunda Cæsarij Arelatensis de Pascha tom. 7. Bibliothec. SS. Patrum. L

Habemus adhuc in *extatico* sub simplici, & pari signo) eptatico, pro heptateucho. L

Hom. 15. de Pascha) Ambrosius quoque habet sermon. 52.

Ad viuos mortui reuertuntur, & *prouectu* quodam) profectu. Amb. Max.

Cœlum, *quod* suscipit, repræsentat ad Dominum) quos. Amb. Max.

Nàm quia hic dies Christus cœlum, terram, carceratumque *collustrat*) collustret. A.M.

Hom. 16. de Pascha) Habetur excusa cum Rabano de Sacramento Eucharistiæ Coloniæ anno 1552. inscripta Eusebio Cæsariensi. Hæc homilia incerti auctoris inter opera Hieron. inserta est: ex ea potest emendari. Est Cæsarei Arelatensis excusa nuper in Bibliotheca SS. PP. tom. 7. col. 134. e. Lat.

Accipite, & *edite*; hoc est enim corpus meum) comedite. L

In spiritualibus Sacramentis verbi præcipie virtus, & seruit effectus) Rei. Aliàs. Regi. Aliàs.

Quanta itaque, & quàm celebranda *beneficia* vis diuinę) <. Aliàs officia.

Quod in Christi substantiam terrena, & mortalia *committantur*) commutantur. Hier.

Cum ipse, atque idem esses multò *aliter* fidei processibus extitisti) altior. F

Honore, mirare, mente continge, cordis manu suscipe.) Honora. Hieron.

Et quis panis Angelorum est, nisi Christus, qui *eos* cibo suo charitatis) suos. L

Qui *multa* non abundabit, & qui modicum non *minorabit*) multum. L. minorauit. L

Nec dubitet quisquam primarias creaturas nutu potentię) diuinæ. Aliàs

Præsentia Maiestatis in Dominici corporis transire posse naturam) summæ. Aliàs

Sicut autem quicunque *qui* ad fidem veniens) <. L

Hom. 18. de Pascha. Sempiternus gehennæ ignis excoquere, & *expirare*) expiare. L

Nullam sentiet fœlicitas mutationem, nullam sentiat ætas longissima *retracti*) retroacti. L

Hom. 19. de Pascha. Sed iustitię *stabilitatem incuruasse* præualeat) stabilitas inconcussa. L

Hom. 21. de Pascha Sed vetustis, cui vita *seruit* in tumulis) senuit. L.

Ita iàm nunc in spei *spectatione* perficitur) expectatione. F

Hom. 22 de Pascha. Quæ in ambitum diuinitatis exarsit *obnoxius* est) ∽:

Improbus fœnerator extorserit, quàm vbi *causatio* designabat) cautio. L

Si non inueniat suscipientis affectum *quod si* homo) quasi. L

Hom. 23. de Latrone) Augustini sermo 120. de temp. tom. 10. integer.

Sub eadem mora regnum mortis anima *omnia* destruebat) < Aug.

Quem *salutis* culpa perdiderat, perditio inuenit) saluti. Aug.

Illisæ per latus lanceæ tremenda *perfusio*) percussio. Aug. perfossio. L

In desperationis nouissimum reseruauit, nec religionem) qui. F

Hom. 24. in Litanijs. Si aliquem in nobis *perfectum* post castigationem) profectum. L

Hom. 25. de pœnit. Qui eam vel accipiendam, vel *communionem*) communione. L

Hom. 26. de Ascens. In gremium immortalitatis *immortalis* natura) mortalis. F

Et *spe* præcedente promittitur) prædc. F. idest vade fide, iussore. ∽ :

Et germanam carnem, vitæ huius administratione) in. L

Gaudens anima victricem *carnem* in illa die conspectibus) < L

Hom. 27. de Ascens) Augustinus pené totidem verbis in sermone 176. de temp.

Ex ipsis sibi gradum *consuat* quo possit ad superiora coicendere) construat. Aug.

Ire post medicum. v Si intrate ipsius medici regiam volumus) Igitur. Aug.

Hom. 38. in die Pentecost. Sic enim exigit militaris ordo) Hinc vsque ad versum (Adhoc enim) omnia reperiuntur in Epistola Melchiadis Papæ ad Hispaniæ Episcopos tom. 1.

Affectoram prodigum despiciens, & spem auidus sequens) Affectu rem prodigus L

Hom. 29 de S. Io: Baptista) Habetur inter sermones Augustini de Sanctis n. 56. tom. 10.

Quod vxorem *viuentis* fratris inuaserat) < Aug.

Hom. 31. de Machabæis Si hodié aliquid, quod ad *perfectum* meum) profectum. L

Hom 32. de Natali Apost. Itaque tanquam sagittæ acutæ *potentissim*) potentis. P.C

Quia vulnerata charitatis *telo* ego sum) < L

Diuerso *noscent* genere varijs opem ferre languoribus) nossent. L

Iocundissimam claritatem *infusam* fidei luce reddebant) infusa. P.C

Ac diuersorum iacula peccatorum à diabolo *inflicta*) in fine. P.C

Æternæ vitę sitim *indigestis*, ac defecatis mentibus) digestis. P.C

Quomodo iste sine clauibus penetrare potuerit diuinæ *ædi* excelsa) sedis. P.C

Agnoscamus charissimi veras cælorum claues &c) Cauté legenda. L

Hom. 33. de Trinitate. Ab aquilone, & mari *vbicunque* idem spiritus) vbique. L

Deus inquam est, qui, collatum bonum plenitudinum) ad. F

Hom. 34.) Extat tom 6. Vitarum Sanctorum in in vita eiusdem S. Maximi.

Honoratus tanquam *Moysi* primi populi primus princeps) Moyses. L

Et pro cibo, ac potu *hac* secum incessabiliter ruminaret) hæc. L

Hom. 35. ad Monachos) Eiusdem Auctoris saliuam resipiunt etiam, quæ sequuntur homiliæ ad Monachos. L

Viderit se per extremas mundi *horas*) oras. L

Hom. 37. ad Monachos Isti tales nesciunt quid *nouerunt*) vouerunt. L

Nullus ille senior tam indoctus appareat) Nullus illic senior tam doctus appareat. L

Hom. 39. ad Monachos. Vt *quantum* ampliùs quisque peccauerit) quanto. L

Et *conuersationi* nomen ad hoc assumpserit, vt grauius) conuersionis. L

Et vetusta mala tanquam sagittæ quædam de conscientia *debellentur*) reuellentur. L

In arbitrio est cum velis ad *cælum* declinare) sæculum. L

Hom. 41. Non iàm solum porrecta manu v subleuat) non. L

Hom. 42. ad Monach. Suam animam inuidus veneno liuoris *abstergit*) aspergit. L

Hom. 43. ad Monach. Videamus si hodié aliquid quod ad *perfectum*) profectum. L

Hom. 44. ad Monach. v Aut *exustione supercuretur*, & dolor dolore pellatur) Videtur deesse membrum. L. exectione curetur. L

Ac condenda est compunctio, corroborandæ sunt preces) Accendenda. L

Hom. 45. Et facilè cuiuslibet iniurię commotione *cassanda*) cassabunda. L

Nunquid *ita fusus* fuit homini Deus) infusus. L

Et ita Deus homini probatur *immixtus*) Non forunt nostri sæculi aures verbum mixturæ. L

Hom. 47. ad plebem. Sicut & langor, & lepra corporum, ita *prurigo*) porrigo. L

Quod malum est ista passio, vt detrahas) Quæ. L

Et oratio, inquit, eius fiat in *peccato*) peccatum L

Trabibus interdum malitiæ luxuriæ) Trabalibus. L

Dùm videtur omnibus *executus*) exęquatus. L

Hom. 49. de Sanctis Martyribus Elipodio, & Alexandro) Hinc etiam licet manifestè colligere auctorem Lugdunensem esse; nàm hi Martyres Lugdunenses fuere, Vide Martyrologium die 22. & 24. Aprilis. L

Quod hic nullus Sanctorum cõsumatus v) labor. L

Præsentiam Domini *expectantis*) spectantis. L

Illi per virtutem fidei *expensi* sunt) ∽ :

Ne quis nostrum *spolietur* per vulnus peccati) spoliatus, vel sauciatus. F

Hom. 50. de Natali S. Genesij. Vita nascentium, *qua* ad omnem) quia. F

Et quid tandem crederee, vel quid pro eo *Redemptor suus*) Redemptori suo. L

Et *implere* sacrilega verba contremuit) imprimere. Aliàs.

Vt inter huius mundi *conflictionis*, vitia) confligantes ∽ :

Per *custodiam* viuentem, sanctam, placentem Deo) hostiam. L

Hom. 51. de S. Romano. Consumationes gloriosus *sub* hac die manum *suam* pretiosis laboribus imposuit) summam. P. C. suis. P.C

Et enauigatis mundi huius periculis fęlici *periculo*) periodo. L

Subito *quamcunque* de populo pro Christo mori) quemque. Alias.

Ad *compendiosi* martyrij gladio peruenire victoriam) compendiosam. P.C

Ac sublimem in rebus Dei *verum* Christi nominis) virum. L

Toto

Toto in *eo* perſecutionis impulſu impetum facit) eum. L

Rapitur felix reus ad beatam damnationem *ferens ſecum pracium*) <

Et indè *euenit* vt impoſſibile non ſit ingentia fieri hoſtis) venit. L

Intus incluſum eſt. *Et propterea* theſaurum pietatis) < P. C

Si non *producat* voluntas, poteſt expugnare crudelitas) prodat. L

Cruce Chriſti confectus) Crucem Chriſti confeſſus. P. C

Sed mortem an vitam inferre *habent*) habeant. L

Ad expugnanda pectora à Deo *conſcia*) conſecrata. P.C

Intra tormentorum ſtrepitus hoc ſolum poſcitur) Inter. P.C

Quid velut muto *teſte* inſultare te credis) teſti. P. C

Sicque ſinè plectro ſuo Chriſtum reſonare mirantur) Seque. P.C

Ecce elinguis *precum* auctorem rerum muto licet ore) preco. L

Interrogentur inquam. Infantis iuſtitiam) Interrogetur infans. P.C

Qui *eligere* poſſit ad gloriam tenera infantia) erigere. P.C

Ecce contra *referre* teſtimonium poteſt) te ferre. P.C

Hom.52. ad Pœnitentes. Quia extremam horam vt *cælo emigraturus* expectat) cœno. F. cœlum migraturus. L

Hom.53. de eo quod Idolo &c. Quæ bruta *pecora* ità interdum) pectora. L

Sed ita eſt per totas tibi ſyluas ſpargenda religio) Si. P

Et [v] non habuerunt Deum in *notitiam*) quia. L. notitia. L

Sed præſens eſt, nuſquam videtur, & omnia contemplatur) Et.

Etiam eorum, quæ tibi *ſeruiuit* dignitate cognoſcas) ſeruiunt. L

Illum ergo • homo ſolum tibi noueris excolendum) ò. L

Quomodo in meliùs ſua morte renouatur) < L

Nonne vides alteram germinum renocationem, vel germinum, quod tempus reddit, quod tempus aſſumpſit) Nonne vides alteram germinum reuocationem, quod tempus reddit tempus abſumpſit.

Hom.54. Sermo exhortatorius &c. Iam cæleſtes recepta carne; *ſine*) ſinè. L

Hom.55 Sermo caſtigationis &c. *Facit* te in gaudium inimicis tuis) Faciet. L

Hom.56. de Vidua &c.) Hæc homilia eius eſſe declarat, qui alteriùs imperio pareat. Cum ſuperiores homiliæ eius eſſe videantur, qui alijs præſit. Lat.

Animaduerſiones in Concilia.

Editio Coloniæ Agrippinæ apud Geruinum, & alios 1567.

Ex Tomo Primo.

Origo Conciliorum &c. Macarij Hieroſolymitani, Alexandri *Conſtantinopolitani*) Alexandrini. G

Temporibus Theodoſij Magni Principis) Temporibus Theodoſij Principis iunioris. G

Præceptum, vel *interdictum* ab Imperatore lege ſ lata) edictum. L

Canones Apoſtolorum.

Can.25. Epiſcopus, aut Presbyter) Canon hic inſtauratus legitur in Nicæno I. arabicè olim ſcripto cap.77. qui verſi editi ſunt opera Franciſci Turriani L

Præfatio Io: Caroli Bouij in Conſtit. Apoſtolorum à S. Clemente.

Quod ſi quis hoc non ſatis eſſe velit &c. At quid prohibet, ſi quis Clementis neget eſſe, ſed alterius ea, quæ ex Ignatio mutuo ſumpta ſunt totidem verbis) Nihil hoc tuo argumento confici?

Eiuſdem Scholia.

Lib.2. cap.33. Quæ quod *confeſſionem* Eccleſiæ Corinthiorum afferrent) confuſionem. L

Liber Pontificum.

De S. Lino vſque ad Capitonem, & Rufum Conſules) Capito, & Rufus biennio antequàm Petrus occiditur Conſules fuerunt. L

De S. Clemente) Tàm hic in Clemente, quàm infra in Euariſto temporum confuſa, imò peruerſa ratio manifeſto apparet. Quare conſiderandum eſt, quod vel librarij culpa, vel aliorum temeritas locum vtrumque corruperit, & qua ratione commodiùs reſtitui poſſit. Sic etiam in Breuiario precum horariarum emendandus idem error eſt. L

A Conſulatu Trachali, & Italici vſque ad Veſpeſianum Nono) Si vltimo Neronis anno, ideſt, an. Domini 68. vel 69 Trachali, & Italici conſulatu creatur Pontifex Clemens; & annos tantum nouem eum adminiſtrauit Pontificatum, qui fieri poteſt; vt ad tertium Traiani Imperatoris fuerit ſuperſtes? niſi relegationis tempus ità prolixum fingamus, vt à nono Veſpaſiani conſulatus anno, vſque ad tertium Traiani Imperatoris extendamus. Qua ratione nulla

fortè

fortè alia commodior, aut probabilior excogitari poterit. Lat.

Epistola Clementis Prima) Si Iacobus Frater Domini anno 7. Neronis præcipitatus è templi pinnaculo moritur, quomodo verisimile fiet à Clemente Pontifice post Petri mortem epistolas ei scriptas fuisse: cum Petrus vltimo, idest, 14. Neronis anno Pontificatum Clementi moriens reliquisset, vt scribitur in hac eadem Epistola? Lege Franciscum Turrianum de Can. Apost. & epist. Rom. Pont. lib. 2. c. 13. & sequentibus. L

Nunc inimicus aduersus sponsam eius commouet bellum.) Nunc nè quum. F

Epist. 2. Nemo per ignorantiam Clericus palla mortuum &c.) Locus manifestè corruptus. L

Epist. 3. Quòd à contribuli populo, & à propria gente *speraretur is*) expectaretur. F

Animæ verò eorum creditæ sunt) Animæ enim eorum illi creditæ sunt. F

Epist. 4. *Et* demum ex operibus bonis ostendat in se) Tunc. L

Epist. 5. Nobis præsentibus in conspectu omnium &c.) Consideranda sunt hæc verba. Nàm de Clemente habes apud Apostolum ad Philippenses. Cum Clemente, & cæteris coadiutoribus meis: fuit enim ipsius Pauli comes. Sed an eo tempore cum Ananias, fraudata pretij agri parte, increpitus à Petro, interijt, cum cæteris Apostolis, & discipulis præsens ei spectaculo fuerit dubitari iure posse videtur. L

Epist. Anacleti 2. Exemplo Prophetarum, & Regum capita eorum) Videtur corruptus locus. L

Inde electi sunt ab eis septuaginta duo Discipuli, quorum typum gerunt Presbyteri) Falsa est ex loco Euangelij S. Lucæ cap. 10. L

Qui non *Trimatum* sed aut Metropolitanorum, aut Archiepiscoporum nomine) Primatuum. F

Ep. 3. Siuè qui aduersus nos armantur *propriè nos ipsos decerpunt*) non nos; sed propriè se ipsos decipiunt. V. C.

Decreta Euaristi.

Fuit autem temporibus Domitiani, & Neruæ Traiani) Et hic, & supra in Clemente animaduertendus error est in temporum ratione confusa. Cum Clementem passum an. 3. Traiani, ibi scribatur. Fieri autem nullo modo potest, vt Domitiano, & Nerua Imperatoribus Ecclesiæ præfuerit Euaristus; si qui antè illum præest, tertio Traiani anno occisus est. L

Decreta Pij Papæ I.

Eadem lex erit illi, qui suum *seniorem* interfecerit) Neque temporibus, neque personæ videtur ea vox conuenire. L

Vt de oblationibus, quæ offeruntur à populo, & consecrationibus *qua* supersunt) < L. Aliquanto secus habetur apud Burchardum, & Iuonem, atque in Nannetensi c. 9. subiuncta quoque illic est formula benedictionis.

Decreta Victoris Papæ.

Vt à decima *tertia* Luna primi mensis) quarta. L

Decreta Zephyrini.

Ep. 1. Finis verò eius causæ ad Sedem apostolicam deferatur, vt ibidem [v] terminetur) de. G.

De occultis *enim* alieni cordis temerè iudicare peccatum est) Abruptus transitus ad diuersa non videtur commodè recipere verbum *enim*. L

Decreta Calisti Papæ I.

Ep. 2. Sic nec vxor Episcopi, quæ eius Ecclesia, vel Parochia) vel Presbyteri. Burch.

Alteri iudicari, vel disponi, aut eius concubitu frui) Ab altero dijudicari. Burch.

Quia manifesta peccata [v] sunt occulta correctione purganda) non. L

Decreta Vrbani Papæ I.

Tàm præsentibus, quàm futuris temporibus *plurima*, & elegantiora) plura. G

Communem *fidem* ducentibus, quàm ex precio eorum) vitam. G

Omnes enim fideles per manus impositionem &c.) Obserua hic lector, quæ sequuntur, quomodo cohæreant cum præcedentibus. L

Decreta Anteri Papæ.

Eusebius quoque de quadam parua Ciuitate apostolica authoritate mutatus est Alexandriam) Non est in catalogo Alexandrinorum Episcoporum quisquam Eusebij nomine ab initio Marci Apostoli vsque ad Athanasium. Quare aut in Eusebij nomine error librariorum arguitur, aut non Alexandriam; sed aliam vrbem necesse est intelligere. Eusebium Alexandrinum Episcopum, idest, hunc ipsum citat Franciscus Turrianus in lib. 1. c. 21. pro defensione Can. Ap. homilia prima ex XVI. quæ extant de ieiunio. L

Qui claues Regni Cœlorum habentes, antè iudicij diem iudicant) quodammodo. Hier.

[v] Veteri quidem lege habetur) In. G. Hier.

Decreta Fabiani Papæ.

Epist. 1. Et si quis cum excommunicatis *auertendo* regulas) euertendo. F

Decreta Cornelij Papæ.

Ex Hist. Eccl. Euseb. lib. 6. cap. 35. *Nouatus* Ecclesiæ Romanæ Presbyter) In Græcis hæc sunt cap. 43. quod penultimum est eius libri. L. Nouatianus est hic, de quo agitur; nàm Nouatus, qui

qui fuit Carthaginensis Presbyter, eodem tempore hæresim conflans, quo Nouatianus schisma. Vide Cypriani epistolas infra 224. a. 227. a. & 230. a. b. Lat.
De Nouato igitur quali vitæ instituto) In Nouatianum Presbyterum hæc competunt. L
Et doctrinæ Ecclesiasticæ, *si dijs placet* propugnator) Exemplum Græcum non habet. L
Ep. 1. Cornel. Sic de aliorum *conuersatione* Domino auxiliante) conuersione. L
Et induite vos loricam iustitiæ, & calceati pedes) < L
Ex Decret. Ex Grat. Quod ad nos attinet conscientiæ nostræ conuenit *semper*) Fratres. L
Si quis autem vltrò) Si autem quis vltrò. L
Inculpatos futuros *credimus*, qui *eorum* consuluimus sanitati) < O
A certa regula non recedamus, *quam Apostolus instituit, dicens*) quando & Apostolus instruat. O
Ep. 3. Vt pateretur & *manus quasi* Episcoparum imponi) ei manum quasi in. O
Ep. Cypr. 2. Certè, & *falsorum ore* maculas inspergere) falso ore. L
Ep. 6. Curiosus semper, vt perdat, ad hoc *adulatur*, vt fallat) adulator. Alias.
Ep. 7. Neque enim sic *putamina* quædam colligenda sunt) putramina. Alias.

Decreta Lucij Papæ.

Sedit annos tres, menses tres, dies tres) annum vnum, menses quatuor, dies 14. L
Epist. Decret. Quoniam aliter *acta* nullas vires habebunt, nec *ecclesiastica* reputabuntur) actæ. Ecclesiasticæ.

Decreta Stephani I.

Sedit annos 7. menses quinque, dies duos) Annos tres, menses tres, dies 24. L
Epist. 2. Sed *etiam* multis antè Aduentum Christi) iam. L
Nulli tamen de ecclesiasticis facultatibus aliquid *respondendi*) disponendi. L

Decreta Sixti II.

Sedit annum vnum, menses *decem*, *dies* 24.) vndecim. dies. 13. L
Sepultus est via Tyburtina in crypta in agro *Verano*) Veranio. L

Decreta Dionysii.

Sedit annos sex, menses duos, dies quatuor) Annos nouem, menses 4. dies 5. L
Epist. 2. Quia infames omnes esse censemus, qui suam, *aut* Christianam) idest. L

Decreta Eutychiani.

Epist. 2. Habita tamen dignitatis æstimatione *patiatur, nec forte*) patiatur, nec fore. L

Decreta Gaij.

Vt esset Ostiarius, Lector, Exorcista, Acolythus, *sequens* Subdiaconus) < L

Decreta Marcellini.

Et cessauit Episcopatus annos septem, menses sex, dies viginti quinque) Falsum est. Vacauit sedes menses tres tantùm. L

Ancyranum Concilium.

Celebratum fuit hoc Concilium post tempora Marcellini Papæ circa annum Domini ferè 308.) Ergo Marcelli Papæ tempore, qui obijt an. 309. creatus an. 304. L
Can. 2. Ipsi autem ab omni *Sacerdotali* ministerio) iac[illegible].
Can. 21. Secunda verò *septennium* implere) quinquennium. L

Decreta Eusebij.

Sedit ann. sex, mens. 1. dieb. 3.) Ann. 2. mens. 7. dies 27. L
Sub huius tempore Crux Domini nostri Iesu Christi quinto Nonas Maij inuenta est) Si Helena Crucis inuentrix fuit, mirum est, quomodo fieri potuit ut antè Constantini imperiū quod certè post Maxentij mortem, quod ad hanc rem attinet initium habuit an. 313. idest, biennio post mortem Eusebij Papæ. Aut igitur prius repertam Crucem exornauit Helena, aut ipsa antè Maxentij mortem Christi fidem professa, Crucem inuenit. L
Epist. 2. Quia facta pastorum *oris* gladio ferienda non sunt) ouis. L
Ep. 3. Seu qui ad *sacrilegos*, diuinosque concurrerunt) sortilegos. L
Crucis ergo Domini nostri Iesu Christi, quæ nuper nobis &c.) Contra Græcos omnes historicos, qui Helenæ studio inuentam anno post Nicænam Synodum tradunt: ita scribit Ruffinus in Chronico. Vide Ambrosium de obitu Theodosij Imp. L
Eiusdem Eusebij decreta ex Gratiano) Citatur decretum C. V. Eusebij Papæ ab Iuo: ep. 16. Virgines, quæ Virginitatem non custodierint, sed eosdem, qui eas violauerint, maritos acceperint, eo quod solas nuptias violauerint: post pœnitentiam vnius anni reconcilientur. ω:

De-

Decreta Melciadis.

Data kalendis Martijs, Volusiano, & Rufino viris clarissimis Consulibus) Volusieno Ruso, & Anniano, quibus Consulibus Diocletianus mortuus est an. Domini 314. quo anno idem Pontifex 4. Idus Decemb. obijt. F

Neocæsariense Concilium.

Cap. 7. Qui propter conuiuium talibus nuptijs *possit* præbere consensum) velit, vel audeat. L

Nicenum Concilium.

Subscriptiones, &c. Narcissus *Neronianus*) Neroniadis. L

Arasphius Sophonen.) Simeon Metaphrastes in vita Gregorij Armeniæ Maioris Episcopi in extrema scribit successorem Gregorij, quem Martyrem quoque appellat, fuisse Arostanem, huncque à Constantino euocatum Concilio Nicæno interfuisse. Hic autem nulla eius mentio fit, quare de tota ea Metaphrastis narratione non nihil vt suspicer, non solum hoc, sed multa prætereà faciunt. Lat.

Eutychianus Amaseus) Basilius Amasenus Episcopus Concilio Niceno interfuit ita Athan. & Niceph. Hic Eutychius Callistrati Filius successor eius fuit, vt in vita Basilij legitur. Quare vtrumque verum esse non potest: cum adhuc regnante Licinio, Basilius cæsus fuerit ab eodem. Lat.

Concilium Romanum.

In Epilogo, &c. Nemo *enim* Clericum quemlibet in publico) etiam. L

Sicut Corpus Domini nostri Iesu Christi in Sindone, munda sepultum fuit) linea. G

Actio 1. Diuersorum Martyrum suscipientes ordine *renarrabant*.) rem narrabant. L

Cap. 2. Sub *arbitrio* sui tenacitate derumpebat veritatem) arbitrij. L

Concilium Elibertinum) Eliberitanum. L.

Cap. 5. Quod si *infra* tempora constituta fuerit infirmata) intra. Aliàs.

Cap. 16. Sed neque Iudæis, *neque hæreticis* dari placuit) < F.

Cap. 54. Si tamen ijdem sponsus, vel sponsa in *illo* graui crimine) vllo. F.

Cap. 59. Prohibendum, nè quis Christianus *aut* gentilis) vt. F.

Concilium Gangrense.

Can. 9. si quis *vulgò* sit, vel continens à matrimonio) virgo. L

Concilium Arelatense II.

Agritius, Episcopus, & Felix Exorcista) Agretius. F.

Natalis Presbyter, Ceterius Diaconus) Natalis. L

Concilium Carthaginense. 1.

Antè hoc Concilium locari debere Concilium Sardicense; quod infra locatur: manifesto argumento est Canon 5. vbi gratus Episcopus refert Sardicensis Concilij statuta. Lat.

Cap. 2. Neque ad passiua corpora, quæ sepulturæ tantùm.) Passiua corpora hic, & in Can. 7. passiua communio, Afrorum more dicta pro communia corpora, & indifferentia: quorumuis tàm bonorum, quàm malorum. Ita communio passiua fiet, idest, passim omnibus communis, & libera sine vllo discrimine merentium, aut immerentium passim exhibebitur, quod sumptum à Tertulliano videri potest, cui tàm frequens est id verbum, vt paucæ paginæ sint, in quibus non occurrat. L

Decreta Marci Papæ.

Sedit *annos duos* menses octo, dies viginti vnum) < Honuphr. Panuinus.

Temporibus Constantini Augusti, & Nepotiani, *ac Secundi*) Facundi. Honuphr.

Rescriptum Marci Papæ &c.) Vide, quæ notaui apud Athan. & Honuphrium in vita Marci. Nàm fieri non potest, vt hæc Epistola anno, & Consulibus, quibus annotatur, scribi potuerit, si tantùm menses octo, & dies 22. vixit. Sigonius lib. 4. hist. Occid. Imp. litteras Marci 8. Kal. Octobris datas scripsit, ità vt Marco superstite scriptæ probentur. L

Nepotiano, & *Secundo* Viris Clarissimis Consulibus.) Facundo. Honuphr.

Decreta Iulij Papæ I.

Epist. increpat. Et remouere hanc insidiantium altercationes, *quas*) quorum. L

Sin aliter præsumptum à quibusdam fuerit in vanum *deducatur*) deducetur. F

Et nos scitote, hunc *typum* deinceps non esse passuros) typhum. L

Romana Synodus.

Luciano *Maurianesi*, & reliquis cum eis) Marianensi, quæ est Ecclesia in Insula Corsicæ, Maurianensi, quæ est Ecclesia in Gallia in Prouincia Viennensi. L

Concilium Antiochenum.

Hæc Synodus ea non est, de qua mentio fit apud Gre-

Gregorium Nyssenum in vita Macrinæ sororis, in ea enim ipse, vt fatetur, interfuit, nono mẽse post Basilij mortem, quæ octauo anno Episcopalis eius muneris contigit, qui annus non egreditur an. Domini 371. Nàm cum Iulianus Imperator in Persàs profectus est, iàm Basilius erat Episcopus. Iulianus autem an. Dom. 363. occisus est; quarè Synodus Antiochena, cui Gregorius eius frater interfuit, ann. Dom. 371. aut ad summum 372. celebrata est. Hæc verò si Iulio Papa I. acta est intra an. Dom. 352. peractam esse necessariò colligi videtur. Hæc ex Niceph. Hist. Eccl. lib. x. cap. 25. hausi, quæ si vera sunt, videndum est, qua ratione Basiliũ an. Dom. 380. superstitem floruisse B. Hieronymus in Chronico scripserit; & octauo Episcopatus anno obijsse alij prodant. Cum constet Iulianum occisum an. Dom. 363. quum Basilius iàm Episcopus esset. Lat.

Cap. 14. Propter huiuscemodi *itaque* controuersiam amputandam) < G

Cap. 25. Tàm *in* suis, quàm *in* fratrum, qui ab eo suscipiuntur) < Parisien.

Concilium Sardicense.

Hoc Concilium antè secundum Carthaginense habitum fuisse constat, in eo enim can. 5. mentio fit eorum, quæ in hoc Concilio can. 16. 18. 19. statuta sunt.

Marcus Ciuitatis *Scistia*) Sisciæ. L

Decreta Liberij Papæ.

Extat Liberij Epistola ad Constantinum Imp. post opuscula Luciferi, quam operæpretium est videre. L

Ex Niceph. lib. 9. cap. 33. Iulius, tùm *viginti quinque* annis) quindecim. F.

Decreta Felicis II.

Rebaptizatum ab Eusebio Nicomediensi iuxta Nicomediam in *Aquilone*) Ancyrone. L

Qui etiam passus est in Ciuitate *Corona*) Corana, nàm Cora est vrbs in Latio non procul à Signia. L

Epist. Ægyptior Et sicut in Christo Christiani, & in *petra*) ἐν Πέτρῳ sic in græca Epistola esse oportuit, quarè delendum Petrus, & legendum, & in Petro petri L

Epist. Felicis prima.) Extat in actis Concilij Ephesini tom. 2. pars Epistolæ Felicis Papæ, & Martyris ad Maximum Episcopum, & Clerum Alexandrinum de Verbi Incarnatione, quam Secundi huius esse verisimile maximè videtur, cum post epistolam Iulij locum teneat. Huius Felicis mentio est in Epistola Victoris Carthaginensis ad Theodorum Papam, & habetur in actis Concilij Lateranensis sub Martino I. tom. 2. Quamquam verba ibi citata sint ex Epistola Athanasij, & Ægyptiorum ad Felicem, vt hic habes. Vide Niceph. lib. 9. c. 10. Adde Theodoretum hist. lib. 2. c. 16. vbi Maximum Hierosolymorum Episcopum catholicum laudat. L

Annum, *aut* sex mandauerunt menses concedi) & G

Agario, & Iuliano viris clarissimis Consulibus) Arbetione, & Lolliano. F. an. Domini 355. ex Cassiod.

Concilium Laodicenum.

Cap. 4. Vel vsuras, vel lucra, quæ *sexcupla* dicuntur, accipere) sesquipla. L

Cap. 54. In græcis, quæ habemus, hoc caput deest. L

Decreta Damasi I.

Per *successorem* Sacerdotium in vrbe Roma susceperat) successionem L

In Basilica, quæ *Sicimini* appellatur Episcopum se fieri) Sicinij. F. Sicinini. L

Professio fidei, &c. Quod si quis *partiatur* Deum Patrem dicens) patiatur. F

Rescriptum Hieronymi, &c. Apertiùs latinè *trabatur*, sensus) tradatur. F.

Epist. 3. Damasus Seruus Seruorum Dei) Si hoc verum est, considerandum erit quomodo falsum non sit quod Ioannes Diaconus de Gregorio primo affirmat eum primum fuisse, qui se in Epistolis suis Seruum Seruorum Dei scripserit. L

Et veræ fidei *plenitèr* instructi esse debent) plenitudine. G

Ep. 6. Nè ità *quenquam subripiat*) cuiquam subrepat. G

Concilium Aquileiense.

Quare *subripuistis* Imperatori?) subrepsistis. L

Vt plenum Concilium non esset *obripuistis*.) obrepsistis. L

Concilium Constantinopolitanum I.

Can. 6. Et aduersus *Canonicos nostros* Episcopos congregationem faciunt) communicantes nobiscum τοῖς κοινωνικοῖς ἡμῶν. L

Can. 7. Quicunque ex his rectæ fidei adscribi volunt, vt *Græcos* admittimus) Gentiles. L

Concilium Valentinum

Concilium Valentinum triginta Episcoporum) cum enumerarentur tantùm vnus, & viginti nominatim bis; idest, hic initio, & infra in Epistola ad Ecclesiam Foroiuliensem, videtur error manifestus pro XXI. triginta irrepsisse. L

Fegadius, Emerius, Florentius) Fegadius hic videtur idem esse, qui in Catalogo Diui Hieronymi Sœbadius scribitur, & cuius extat opusculum

culum contra Arianos nuper editum Fœbadij Epiſcopi nomine: nàm & tempora, & Prouincia, & argumentum conueniunt maximè, fuit autem Epiſcopus Agenni Galliarum, vt Hieronymus tradidit, de qua vrbe Ptol. lib. 11. Adde hunc ipſum à Gennadio in Catalogo Sabbatium vocari. Fœgadium vocauit Ambroſius epiſt. 55. ad eum ſcribens. Sulpitius lib. 2. hiſt. 5. Łagadium nominat Epiſcopū Galliar. id eſt, ſuæ gentis faciens. L

Decreta Siritij.

Exiens *vnuſquiſque* de ſeculo, & regnum perdat, & vitam) quivis. L

Vt ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum) Et. L

Ep. 2. Luxuriæ magiſter *crudelitatibus* paſcitur) cruditatibus. F

Concilium Telenſe) *Teleptenſe.* L

Super *tractatoria* Siricij Papæ) Tractoria opinor meliùs. L

Tàm fieri poteſt, vt Concilium hoc habitum ſit in Hiſpania, quàm vt Roma ſit in Africa. Primū nomina ferè omnia Africæ ità propria ſunt, vt pauciſſima in Hiſpania reperias: deindè quid hìc agunt legati Prouinciæ Proconſularis ad Byzacenum Concilium cum narratione ea, quæ ſequitur. Cum eſſemus Tuſdrum. Tiſdra enim vel Tiſdrum vrbs olim opulentiſſima erat, vbi Iugurtha theſauros ſeruabat. Demùm Tractatoria, quam recitari iubent Siricij Papæ ad Coëpiſcopos per Africam miſſa eſt. Quarè Nebriſſenſi non puto credendum, niſi aliud proferatur. Idem Donatianus primæ Sedis Epiſcopus Telepienſis, vel Tibulenſis, vel Tceuſtenſis recenſetur. Nomen autem loci manifeſtò corruptum eſt: nàm infra multis in locis Donatianus hic primas Prouinciæ Byzacenæ Teleptenſis Epiſcopus dicitur; vndè legendum omnino Donatianus Epiſcopus Ciuitatis Teleptēſis, & Concilium hoc Teleptenſe ſcribendum, vbique habitum Telepte in prouincia Byzacena Lat. Vide in Synodo Martini I. tom. 2. epiſtolam Africani Concilij cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum, inter quos legitur Stephanus Teleptenſis. L

Concilium Carthaginenſe V.

Cap. 1. Qui cognitor, vel *præſens* fuit) Præſes. L

Cap. 10. Quod ſi non potuerint occurrere excuſationes ſuas in *tractatoria* ſubſcribant) tractoria. F

Concilium Toletanum I.

Cap. 2. Sub *concilio*, diuino fuerit conciliatus altario) cilicio. G

Decreta Innocenty I.

Domos in cliuum ſalutis *balneata* præſtantes ſolidos) balthcatę. F

Ep. 1. Cap. 1. Antè confecta myſteria quoſdam populis *imperare*) impertiri. G

Cap. 5. *Et* Presbyteri eorum conficiendorum ius *habeant*) Quòd. F. habent. Cod. Mog.

Ep. 2. Cap. 3. Nec alicui liceat [v] Romanæ Eccleſiæ) ſine præiudicio tamen. G

Ep. 4. Innocentius Felici Epiſcopo *Nuceriano*) Nucerino. L

Ep. 11. Cur ergo indignum eſt) Cura ergo dignum eſt. L

Cum vnanimis, & conſacerdotibus noſtris.) < L

Ep. 12. Præcipueque Epiſcopus *relegam, vel audiam*, & tua fraternitas) < L

Ep. 18. Cap. 1. Quæque vrbis *Roma* Sedi non cederet) Romanæ. L

Quorum enim *te maxima expectat cura*) ad te maximè ſpectat cura. L

Ep. 22. c. 2. Quia illud coniugium *poſt* Baptiſmi Sacramentum) per. G

Qui vt crimina committerent in paradiſo cum ipſe eos iungeret benedixit) Qui vt crimina committerentur in paradiſo præcepit, cum eos ipſe benedixit. Iuo, & Cod. Mog

Annè de his [v] loquutus eſſe credatur) copulis. Cod Mog.

Quæ poſt baptiſma ſortiuntur *meminerint*) meminerit. Cod. Mog.

Cap. 5. Et ideo omnibus *ſegregat*, hæc ſola electa eſt) ſegregatis. L

Ad Eccleſiam redierunt, *intelligitur* eos, qui in Catholica) intelligimus. L

Epiſt. 24. Cap. 2. Vt quicunque tales ordinati fuerint cum *ordinationibus*) ordinantibus. L

Ep. 29. In portu pacis *petra* præſtabit conſcientia) pura. F

Concilium Mileuitanum.

Concilium hoc habitum eſſe in Numidia prouincia fatentur ipſi, qui interfuerunt Epiſcopi. Quarè miror tàm ineptos fuiſſe aliquos, vt putarint æquum, aut veriſimile eſſe tot Paſtores Africanos cum Primate ex continenti, & commoda omnibus Prouincia in paruam inſulam Synodi celebrandi cauſa conueniſſe. Vide Epiſtolam Concilij Mileuitani ad Innocentium. Mileum, vel Mileuum, vel Mileuium Numidiæ vrbem, lege Aug. ep. 168. & de Bapt. lib. 6. c. 20. et ad Boniſ. lib. 1. contra epiſtolas Pelagianorum. tom. 7. Quinimò idem met Papa Innocentius de hac ipſa cauſa etiam Numidiæ reſcripſit Epiſcopis, quia de vtroque Concilio de Carthaginenſi, ſcilicet, & Mileuitàno ſcripta ſuſceperat. Videndus Franciſcus Balduinus in prolegomenis Optati Mileuitani. Ptolomæus lib. 4. c 3. habet Miræum, fortè corruptè pro Mileuo. L

Do-

Donatianus *Telepienfis* primæ fedis fubfcripfi) Teleptenfis. L

Decreta Zofimi.

Ep. 1. c. 1. Verum etiam *in* ordinatores eius) < L

Tàm impudens innenitur, *vt* in cœlefti militia) qui. G

Hinc paffim numerofa *popularitas* etiam his locis) pluralitas. G.

Decreta Cælestini I.

Epift. 1.) Hæc epiftola poft omnes locari debuit: aliæ enim viuente adhuc Diuo Augustino fcriptæ funt, quod ex Confulibus patet: hæc verò, & fi quo anno fcripta fit non fatis apparet; conftat tamen, cum poft Auguftini obitum fcripta fit, vt ex cap. 2. anno vltimo Cæleftini, vel certè penultimo fcriptam. Auguftinus verò anno Dom. 430. diem obijffe, quo anno Ephefina Synodus habita eft, verifimilius videtur, quàm probari neceffe fit. L

Cap. 11. Cum enim fanctarum plebium præfules mandata) Hæc omnia vfque ad calcem totidem verbis habentur in fermone de Adam & Eua apud Chryfoftomum tom. 11.

Decreta Sixti III.

Lucernam *nixorum* decem aureantpenfantem libras 20) myxorum. L

Concilium Rhegienfe.

Culpam fibi pœnitentiæ cum ignorantiæ *profcriptione* imputaffent) præfcriptione. L

De Expurgatione Sixti III.

Cap. 6. Actum in Bafilica *Heliana)* Heleniana. L

Cap. 12. Actum eft autem Valentiniano feptimo, & Auieno Confulibus) Annus his Confulibus notatur 450. quum antè annos decem iàm obijffet Sixtus. Quare non leuis in tempore error oftenditur. Auienus autem eo ipfo anno 450. cum Valentiniano feptimo Confule legitur, nec vnquam antè, vel poft. L

Concilium Agathenfe Meffala Confule.

Anno Domini 506. qui fuit annus feptimus Symmachi Papę, quare illuc transferendum Concilium hoc. Ex hac Synodo multa mutuati funt Patres, qui in Venetenfi Concilio conuenerunt. L

Cap. 1. Placuit de digamis, aut *internuptarum* maritis) iterum nuptarum. L

Cap. 7. Vt *pro* Ecclefiæ augumento, aut neceffitate, aut vtilitate, vel yfufructu) in. G

Vt habita difcuffione facerdotali, eorum *profcriptione*) fubfcriptione. G

Cap. 12. Sacerdotali ordinatione, & *diftinctionis* comminatione ieiunent) diftrictionis. L

Cap. 15. Iunenibus *etiam* pœnitentia non facilè committenda eft) autem. Aliàs.

Cap. 16. Sanè fi coniugati iunenes * confenferint ordinari) fe. L

Cap. 35. Si Epifcopus Metropolitanus ad Comprouinciales Epifcopos *Apoftolos* direxerit) epiftolas. G.

Cap. 48. Omnia * iure ecclefiaftico referuare cenfuimus) in. G

Cap. 67. Quoniam non oportet cum *omnibus* hæreticis) hominibus. G.

Agretius Epifcopus fubfcripfi) Agroecius. F

In Decretal. de celebrat. Miffarum, c. 1. notatur fumptum effe Canonem ex Agathenfi, quod tamen Palea dift. 91. cap. Presbyter citat ex Concilio Anauethenfi. Citat item Gratianus dift. 50 ex hoc Concilio caput illud in capite quadragefimæ, quod tamen non habemus.

Decreta Leonis I.

Et addidit fuper fepulchra Apoftolorum & Clero Romano cuftodes) è. L

Concilium Vafenfe.

Cap. 8. Pro perfona maioris authoritatis inbeatur, illo quandiù probari nihil poteft in communione omnium præterquàm eius, qui eum reum iudicat, permanente) Pro perfonæ maioris authoritate iubeatur, ille tamen quandiù probari nihil poteft, in communione omnium, præterquàm eius, qui eum reum iudicat, permanebit. G

Canones fecundi Vafenfis Concilij.

Cap. 5. Sub die Nonas Nouembris *Decio Iuniore* Viro Clariffimo Confule) Aëtio III. fortè anno Dom. 446. Si Decio Iuniore Confule, qui Cæcina Maurus appellatus eft Concilium hoc celebratum effet poft hunc annum 446. annis octoginta tribus celebratum fuiffe dicere cogeremur, cum abfurdum fit eofdem fubfcriptores Epifcopos tot annos fuiffe fuperftites. Quare, & hic, & infra locus luxatus reftituendus. Cæfarius Epifcopus, ac penè omnes alij interfuiffe narrantur in Arauficano, & in fequenti, itavt ijdem Epifcopi tandiù fuperfuiffe non potuerint. L

Concilij Vafenfis Capitulum ex decreto Gratiani ex Nannetenfi Concilio c. 6. tom. 3. L

Canones Concilij alterius Araufícani.

Cap. 5. Quo in *eum* credimus, qui iuftificat impium) Deum. L

Ab impietate ad pietatem, *&* naturaliter nobis inesse dicit) sed. L

Cap. 16. Quia litera extrinsecus *velut legitur*, apparuit) vel vt legeretur. L

Cap. 25. Quinto Nonas Iulij *Decio iuniore* viro clarissimo consule) Aetio III. vt supra.

Concilium Arelatense III:

Concilium Arelaten. tertium 14. Episcoporum æra 461.) 481. F. Anno Christi 453. L

Concilium Veneticum.

Probabiliùs erat ex sequenti Synodo Turonica colligere, & hanc in Gallia celebratam esse eisdem temporibus, cum ijdem quoque Episcopi reperirentur, vel interfuisse eidem Synodo, vel in eam postea consensisse. In hac ergo Synodo pleraque sunt repetita ex Agathensi, vt ex antiquiore, & pleniore eiusdem regni.

Decreta Hylarij *Papæ.*

Hilari habent vetusta monumenta in æs incisa. L

Cum columnis porphyreticis *foraitis* aquam fundentes) striatis. F

Lucernam auream cum *nixis* luminum) myxis. L

Lucernam auream *nixorum* decem) myxorum. L

Decreta Simplicij Papæ.

Epist. 1. In fratrem, & coëpiscopum nostrum Gregorium non *electione*) dilectione. Aliàs

Inuitum facere *forte* credideris, ordinationes tibi) posse. Aliàs

Decreta Felicis III.

Cap. 4. epist. Qui quolibet modo Christum, quem semel confessus, abiurarit) est. L

Ex Grat. decret. 1) 24. q. 1. duo capita sunt, quorum initium est Acacius Primum ex Gelasio citat Grat. quod tamen non extat apud eum, secundum citat ex Felice, id autem est apud Gelasium infra; quare errauit ille, qui huc ex Gratiano retulit subiectum caput. L

Decreta Gelasij I.

Epist. 2. cap. 1.) Ex hac fortè epistola citat Iuo Pan. 3. cap. 203. & Grat. 27. qu. 1. Neque viduas, quod cap. 9. erat, hodiè apud Symmachum infra extat. L

Cap. 2. Nec non, & diœceses, *quæ* ab aliquibus possidentur) < Pan. Iuo 2. 65. & Grat. 16. q. 3. Præsulum § Item Gelasius. L

Com. ad Faust. *Ne* cui velut insperatum videri potest) Nec. L

Epist. 3. Vt quia mundo *radix* est Apostoli gloriosa confessio) ∽ ;

Vnius ciuitatis populum negat posse, pace componi) sine. L

Ex Grat. Mea enim in illum *mea* manente sententia) < L

Quod in alijs cerneretis præter *illum* morem violenter admitti) vllum. L

Taceo, *&* ad Sedem Apostolicam ex more referri) quod. L

De Apocryph. Script. Ab vrbe Romana pro diuersorum patrum *consolatione*) consultatione. L

Opuscula *Tatij* Cypriani apocryph.) Tascij. L

Epaunense Concilium.

Ex subscriptionibus apparet in Gallia, & prouincia Narbonensi gestum hoc Concilium, ita asserente Auito Episcopo Viennensi. L

Cap. 34. Excommunicatione biennij *confusionem* sanguinis expiabit) effusionem. F

Cap. 40. Maximus Episcopus Ciuitatis *Genauen*) Geneuen. L

Pragmatius Episcopus Ciuitatis Augustudunen) Ad hunc extat epistola 2. lib. 6. Sidonij Apollinaris.

Decreta Anastasij II.

Multi Clerici, & Presbyteri se à Communione ipsius *erexerunt*) retraxerunt. L

Qui *communis erat* Acacio, & quia occultè voluit reuocare Acacium) communicauerat. G

Epist. cap. 5. Pro officio *noll. & instructionis* offeremus) nostro instructionis. F

Ingeniorum iactantia, vel *pr...tatis* audiatur) prauitas. F

Cap. 7. Cum per loca *fœtidissima* transeunt) fœdissima. L

A Deo autem non quæritur quis, vel qualis prædicet) Adeo. L

Decreta Symmachi Papæ.

Reuocauerunt Laurentium *post* libellum Romæ factum) per: F

Epist. Decretalis) Symmachi epistola apologetica aduersus Anastasium Imp. extat tom. 1. Biblioth. SS. Patrum. L

Romana Synodus III.

Cap. 1. Quare si amplitudini vestræ, *vel sanctitatis placet*) < F

Subscript. Rusentius *Ignatinus*) Egnatinus. L

Romana Synodus IV.

Sed allegasse cum per directos Episcopos mandatis canonibus sibi concessisse affectu purgationis suæ culmen humiliat, quantis) Sed allegasse (cum per directos Episcopos mandatis ca-

canonicis sibi concessis affectu purgationis suę culmen humiliat) quantis. L
Subscriptiones Episcoporum &c. *Bonifatius* Aquęuitensis) Benignus. Supra.
Rufentius *Ignatinus*) Egnatinus. L
Probus *Camarinensis*) Camerinensis. L

Ennodij Diaconi liber Synodorum.

Ecce orationem veri neruis nitentem, & ipsi *ceperio proferendum* nitori) etiam pario præferendum. L
Hic non incesso ignorantiam, *limosam* memoriam non accuso) timosam. L
Ep. Symmach. ad Clerum. Verum etiam effusionem pij sanguinis ad crimen *persuasionis*) peruasionis. L
Pascino quodam grauatis *basilicis coimperante* pręmiserat) Basilisco imperante. L
Nuda *videtur* spe æternæ hæreditatis) videlicet. L
Dùm hæc enim *vanitas* ista non reducat) veritas. L

Ilerdense Concilium.

Cap. 1. Vel vasa sacro offitio deputata contrectant *vt* ab omni humano) < L
Quod si hoc *inciderint* duobus annis tàm offitio, quàm communione) ceciderint. Aliàs.

Aurelianense Concilium.

Cap. 2. Vt in *eis* Episcopi, in cuius positæ sunt territorio.) eius. L
Qui in huiusmodi *personis non regulari animaduersione* distrinxerit) personas non regulariter animaduerterit. G. regularem animaduersionem. L

Concilium Cæsaraugustanum I.

Cap. 2. Nec habitent in latibulis *cubiculorum*, ac montium) cuniculorum. F

Decreta Felicis IV.

Cap. 1. Et non solum diuinis *preceptis ac* precibus, ea facrasse) < G
Officia agi, vel sacrificia offerri v licet) non. G
Cap. 2. Ne talis trepidatio faciat deteriorationem) Nec talis trepidatio facit iterationem. G

Decreta Siluerij Papæ.

Epist. ad Amator. *Ante omnia* verò patricia infesta mihi erat) Antonina. L
Epist. ad Vigil. Decessoribus nostris peruicacia tua *subripiens*) subrepens. F

Constantinopolitana Synodus V.

Ex Niceph. Atque ipse etiam Agathon Agapeti in Ecclesia Romana successor) Agapeto Siluerius successit, qui vixit an. 1. mens. 5. d. 11. vt infra. L
Const. Iustin. Imp. Hæc demùm diuersis lustrationibus aufugit) frustrationibus. F
Κύριον propter nostrum ponit imperium, & contra illum præsentem scribit legem) Κύριον ὁ ἡμέτερος τίθησι βασιλεία, καὶ ἐπὶ τούτοις παρόντα γράφει νόμον. Ratam facit nostra Maiestas, deque his præsentem legem conscribit. Haloander Nouella 42.
Ibi autem illud *mittendo* seipsum, & sermones suos) προβάλων, admittens, præferens. L
Epist. Nazian ad Theod. *Ita vt* post mortem anathemati subijciantur) Vt etiam G
Vt demonstrato peccato isti, & post mortem) Tamen. G
Epist. Procli ad Ioan. Quod post *vnitatem* non inuenior dixisse) vnionem, concordiam. L
Epist. Cœlest. Papæ ad Nest. Statim hæc volumus esse correcta. Ipsum videas prædicare nos, & quod contra fas est etiam Sacerdotes) Confestim eadem illa, quæ illum prædicare intelligis, & tu quoque nostræ voluntati facturus satis prædicare ne cunctéris. Nos enim & si id parum decorum videatur, etiam Sacerdotes. L
Ita in *nos* necesse est damnationis sententiam) eos. F
Quod nisi fiat, quos dicimus *efficiendus* eiecit in nostra communione, sicut isti, an qui talis cognoscitur extitisse) Et vt id, quod iubemus maturè fiat eijciendum illum nihil omnino ambigeas, qui eiecit; & si à Societatis nostræ communione nunquam exciderint illi, in quos tu tam iniquus fuisse visus es. L. Hæc ex Concil. Ephesino nuper seorsum edito emendata, & restituta sunt ex tom 1. cap. 17.
Collat. 7. Epist. Vig. contra Rust. & Sebast. Placuit vniuerso Concilio) 11. q. 3. Placuit vniuerso. Citatur autem à Gratiano ex Concilio Africano, & ab Iuone Pan. lib. 5. cap. 102. citatur canon similis ex Nicolao ad Epiphanium Archiepiscopum in Concilio Africano, quod non video consistere posse. L
Etius Archidiaconus relegit.) Aetius. L
Epist. Vig. ad Episcop. Arelaten. Elegit Sacerdotem ex omnibus, ait, ascendens ad altare meum, & portes coram me nomen magnum cunctis diebus vitæ tuæ) Locus restituendus ex cap. 2. lib. 1. Reg. Elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in Sacerdotem, vt ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret Ephod coram me.
Vel omnes in fide *repreuant, aut repraaure*, aut iniuriare) reprobant, aut reprobare. F

Aure-

Aurelianenſe Concilium III.

Cap.23. Quod qui præſumpſerit *regradetur* communione) degradetur. G

Cap. 27 Vel miſſione, excuſſione, vel exacto ſæpè) Vel meſſione, exuſtione, vel exactione ſæpis. L

Breuiarium cauſæ Neſtorianorum, & Eutychianorum.

Cap.2. Socrates verò in libro Eccleſiaſt. hiſt.) Vide Socratem ibidem, & confer cum græca lectione; nam hic non facile rem ipſam explicat. L

Cap.4. *Subripuit* pio Principi Theodoſio, vt ſacram ad eum) Subrepſit. F

Cap.11. Epiſcopus Dorylenæ Ciuitatis Prouinciæ Phrygiæ *ſalutariæ*) ſalutaris.

Cap.13. Necnon & ipſius Ibæ Epiſtola ad Marim Perſam) Cautè lege. Infra cap. 24. vbi pluribus agit de tribus capitibus.

Cap 22. Siluerius Romanam velle *perdere* ciuitatem) prodere. F

Aruernenſe Concilium.

Cap.12. Diuino munere benedictione percepta vxoris ſuæ *prius* frater) pius. L

Aurelianenſe Concilium IV.

Cap.10. Si quis Epiſcoporum ſciens aut bigamum, aut *inter* nuptæ) iterum. L

Turonica ſecunda Synodus.

Cap.25. Quæ ſuper Iudam venit, qui dum loculos *faceret*) ferret. L

Decreta Pelagij II.

Epiſt. Decret. cap. 1. Vos quoque deinceps, vt nullius hortatu talia præſumatis) videte. L

Videlicet Chriſto per *electionem* pompatiei ſermonis) elationem. F.

Et fortaſſe *is* in errore perit, qui vniuerſalis dicitur, *&* nullus) ſi. L. < L

Epiſt. ad Benignum. Qui hoc negant cauſa vtilitatis, aut neceſſitatis fieri *non*) < G

Et de ciuitate ad ciuitatem, tales nequaquam receiperet) recipere. G

Epiſt. ad Epiſcopos Germ. & Gall. Nonam de ieiunio, *&* quadrageſima) in. G

Toletanum Concilium IV.

Cap.10. Nulla *vidua* ad nuptias iterandas venire cogatur) vi. Iuo

Maſticonenſe Concilium.

Matiſconam Galliæ Ciſalpinæ Ciuitatem) Quàm vereor, ne inſigniter labaris; nàm Epiſcopi omnes Galli Tranſalpini ſunt in ſubſcriptione relati. L

Cap.16. Et licet *quod* de Chriſtianis, qui aut captiuitatis incurſu) quid. L

Sed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis) Duodecim ſolidi hodiè Romæ an. 1570. valerent viginti ſcutatos monetæ pontificiæ, & iulios ſeptem. L

Seù ad ſeruitium licentiam habeat redimendi quia nefas eſt) et ſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat. Burch. Iuo. Grat.

Decreta Gregorij I.

Subſcript. Gratioſus Epiſcopus Ciuit. *Numentinæ*) Numentanæ. L

Romanus Epiſcopus Ciuit. *Blerane*) Bleranæ. L

Ioannes Epiſcopus Ciuit. *Beliterne*) Veliternæ. L

Candidus Epiſcopus Ciuit. *Bulſinen*) Vulſinen. L

Marianus Epiſcopus Ciuit. *Ferenti*) Ferentinatis. L

Albinus presbyter tit. S. *Marcelli*, & Petri) Marcellini.

Decreta Deuſdedit.

Et poſt expletum annum recipiant aliùm virum, ſimiliter & vir vxorem) Vide nùm hæc ſint probanda: quamquam ſuperiora quoque non ſunt tenenda. Vide 30. q.1. c. de his, & ſequens. L

Antiſiodorenſe Concilium circa tempora Deuſdedit) Altiſiodorenſe. Aliàs

Concilium Spalenſe II.

Cap.1. Pro qua re placuit, vt omnis Parochia, *quæ* ab antiqua) quam. G

Cap.3. Sicque poſtea in *miniſterio* Eccleſiaſtici Ordinis reuocari) miniſterium. G

Cap.7. Septimo examine relatum eſt nobis) Ex Epiſtola Leonis Papæ I. ad verbum ſumpta ſunt omnia. Ea verò eſt epiſtola 86. in tom. 1. Concil. Sed in Leonis operibus eſt 88. Lat.

Concilium Toletanum IV.

Die Nonarum Decembris æra 681.) Anno Domini 643. aut æta falſa, aut non ſedente Honorio Concilium hoc habitum; ſed Theodoro, qui in id tempus incidit.

Cap.11. Nàm *& ille hymnus*, quem nato in carne Chriſto) in illo hymno. F

Cap.18. Qui ſemetipſos abſciderunt, aut *naturaliter* defectu membrorum, vel *defectione*) naturali. F. defectione. F.

Cap.

Cap.25. Rationem *vt* Episcopo reddant, qualitèr) suo. G

Cap.27. Recipiat coram *altario de manu* Episcoporum) Altari de manibus. G

Cap.66. Quanto magis hi, qui auferunt pauperibus *qui* non dederunt) quod. G

Qui nihil ex proprio *sua* Ecclesiæ Christi compensauerunt) suo. G

Cap.69. Ac ne *libertas* eorum in futura prole non pateat) libertinitas. L

Fruđuosius Ilerdensis Episcopus subscripsi) Fructuosus. F

Concilium Toletanum V.

Habitum æra 684.) 674. F. idest an. Domini 646. Quare sub tempus Martini I. cadit, aut Theodori prædecessoris eius. Notat Honuphrius mortuo Honorio Sede vacante coactam Synodum an. Domini 636. Quare æra falsa. L

Concilium Toletanum VI.

Circa tempora Honorij Papæ I.) An. Domini 639. sub Ioanne 4. ait Honuphrius. L

Cap.5. *Nec* per retentionem diuturnam præiudicium afferat) Nè. G

Cap.6. Vel fœmina fuerit, *aut fuit* delegata puellarum Monasterio) < G

Concilium Bracarense II.

Cap.2. Lumen, & sartatecta *abstulit* Ecclesiæ) abstulerit. G

Cap.5. *Attamen* vnusquisque Episcoporum meminerit) Hoc tamen. G

Præfatio S. Martini Bracaren. Episcopi.

Cap.16. Non cum Presbyterorum, vel Diaconorum consilio *contaminauerit*) intaminauerit. Cod. Reg.

Cap.26. Similitèr si homicidij aut facto, aut præcepto, aut consilio, aut *defensione*) assensione. Cod. Reg. & Ans.

Cap.31. Et [v] desinens egerit aptam pœnitentiam decem annis) si. Toletan.

Cap.51. Ita vt ad *dirigendum* Chrisma Diaconus) accipiendum. G

Cap.57. Si quis presbyter publica pœnitentia à Sacerdote accepta, aut aliqua necessitate) Hic canon sumptus videtur ex can. 18. Gangren. Synodi; sed à Martino auctus, vt complecteretur id, quod postea animaduersum noua declaratione indigebat. Pœnitentiam enim publicam à Sacerdote indictam peragere necesse erat (quæ tamen neque Presbyteris, neque Ministris Ecclesiæ imponi nullo modo solebat) Ieiunare ergo die Dominico ex causa, vel alia necessitate licebat. Quarè restituenda lectio. Si quis præter publicam pœnitentiam à Sacerdote acceptam, aut aliquam necessitatem. L

Cap.74. Nisi tantum cum Symbolo diuino, *&* oratione dominica) aut. G

Cap.81. Oportet autem tales inter *dæmoniosos* orare) dæmoniacos. L

Concilium Toletanum VII.

Cap.2. Vel minimo præsumptionis *tactu saluantur*) actu soluantur. V C

Quam aut incipientis, aut subsequentis [v] completa *benedictione*) sint. G. benedictio. L

Cum enim sumus omnes vnum in Christo nihil, contrarium [v] diuersitas) personarum. G

Quod etiam consultum cuncti ordinis Clerici *indiuiduum*) indultum. V.C

Missas facere nullus absque patentis *prouentu*) præuentu. G

Martini Papa I. *Gesta.*

Martinus de Ciuitate] Tudertina Prouinciæ *Tusciæ*) Vmbriæ. L

Et tollentes Sanctissimum Martinum Papam) Qui. F

Concilium Lateranense.

Reparato *Manturianensi* Episcopo) Maturianensi. L

Iuliano *Hostano* Episcopo) Hortanq. L

Laurentio *Perusio* Episcopo) Perusino. L

Catoso *Faralitano* Episcopo) Faleritano. F

Cresente *Lucrensi* Episcopo) Lucensi, vel Locrensi. L

Luminoso *Tiferniștiberinorum* Episcopo) Tiferni-tiberinorum. L

Pontiano *Belliternensi* Episcopo) Veliterno, vel Veliternensi. L

Martino *Gauinate* Episcopo) Grauinate, vel Garbinate. F

Laurentio *Taurianensi* Episcopo) Taurinensi. L

Ioanne *Trapeiano* Episcopo) Tropeiano. L

Sabbatio *Buxento* Episcopo) Buxentino. L

Bono *Ficudensi* Episcopo) Ficulensi. L

Thomate Lunensi Episcopo) Thoma. L

Detorato Tiburtino Episcopo) Decorato. L

Theodosio *Contonensi* Episcopo) Cortonensi. L

Scholasticio Fanensi Episcopo) Scholastico. L

Andrea *Hydruntensi* Episcopo) Hydruntino. L

Maximo *Mesinati* Episcopo) Misenati. L

Boëthio *Cornensi* Episcopo) Crotonensi. F

Stephano *Fopiliensi* Episcopo) Foropopiliensi. L

Donato *Sassinate* Episcopo) Sarsinate. L

Concilium Toletanum VIII.

Cap.2. Ex his vnum *temperare* compulerit) temptare. L

Mirabilis, inquit, necessitas, quæ soluitur

parti-

parricidio) Miserabilis. L

Concilium Toletanum X.

Cap.1. Cuius festum ita debet esse solenne, sicut & eiusdem *natiuitatis*) natiuitas. F

Cap.4. Seu lectulo quiescens, siue quocunque in loco) in. G

Cap.6. Interdum *mutare* facit honestum constitutionis edictum) mutare. L

Certè aut nolentibus. vel nescientibus sese susceptam) Aut certè. L

Concilium Toletanum XI.

Cap.5. Et sub exilij relegatione *perpetuam* excommunicationis sententiam) perpetua. L

Cap.6. Sententia propria iudicare præsumat, aut truncationes) membrorum. G

Cap. 8. *Equidem* si sciente loci Episcopo) Et quidem. L

Cap. 12. *Qui vtique* reconciliationem non meruerit) Vti qui. F

Concilium Bracarense III.

Cap. Quosdam etiam expressum vinum in Sacramento dominici calicis offerre quod quam sit Euangelicæ) Alios verò pannum lineum musto intinctum per totum annum seruare, & in tempore sacrificij partem eius aqua lauare, & sic offerre. G

Valdè est omninò confusum, Calix enim Domini meus) sed si necesse sit, botrus in calice comprimatur, & aqua misceatur. G

Decreta Agathonis.

Per quam *reuelata* est quantitas, quæ solita erat dari) releuata. L

Subscriptiones Episcoporum in Romana Synodo ad sextam Synod. Constantinop.

Petrus humilis Episcopus Sanctæ *Cortonensis* Ecclesiæ prouinciæ Brutiorum) Crotonensis. L

Clarentius Episcopus Sanctæ Ecclesiæ *Balnensis*) Valnensis, hodie Sulmonensis. L

Agnellus Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Vulsiniensis *Sedia*) Tusciæ. L

Bonifatius Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Tudertinæ Prouinciæ *Tuscia*) Vmbriæ. L

Ioannes Episcopus Sanctæ Ecclesiæ *Salernitana* prouinciæ Tusciæ) Faleritanæ. L

Canones ex Synodo VI. Constantinop.

Can.3. Præteritæ quartæ Indictionis anni millesimi centesimi) sexies. L

Can.29. Vt sancta altaris non nisi à *sobrijs* hominibus) ieiunis.

Can.43. Et rerum ad vitam pertinentium deposita tempestate) Et sæcularium molestiarum depositâ iactatione.

Can.60. Cum clamet Apostolus quod Domino adhæret) qui.

Can.87. *Biennio audiant, tertio anno* substernantur) Bienninm audiant, triennium.

Can.95. Vt *Græcos* recipimus, & primo quidem die eos Christianos facimus) Gentiles.

Can.102. Siuè contra *proprijs moribus* prouocare) aptis modis, congruis rationibus, L

Concilium Toletanum XII. XIII.

Ego *Iulius* Vrbis Regiæ Toletanæ Sedis Episcopus) Iulianus. L. Burch. lib.1. cap.33. citat ex cap. 4. huius Concilij Toletani XIII. longissimum caput. L

Decreta Zachariæ Papæ.

Iàm dictus Sanctissimus vir trophæo fidei *munitus*) munitus. L

Vsque ad Padum *comitatus* eidem Sancto viro) comitatus. L

Epist. 5. Dùm, cos aceessisses corporaliter) ad. G

Epist. 6. De eo autem quod tibi successorem constituere dixisti, *& te iubente*) vt te viuente. G

Concilium Nicænum II.

Ex Vita S.Sabæ &c. *Quumque eorum* ordinationem reliquerint) Cum cæterorum. L

Epist. Adrian. &c. Quo minus *non* liceat & sanctos Dei Ministros venerari.) < L

Synodus Cabilonensis II.

Cap.7. *Vepura* turpis lucri sectatores subiaceât) Vtpotè. G

Res *namque*, quæ ab illectis, & negligentibus datæ) autem. L

Cap.14. *In* lucris animarum potiùs, quàm *in* deprædandis) < L. < L

Et *item* fratres illius potentia non grauentur) ijdem. G

Cap. 19. *Familia* verò ibi dent decimas suas) Familiæ. G

Decreta Nicolai I.

Epist. ad Michaël.Imp. Non potuisse (*vt nunc* dicamus) Prælatum suum) non. G

Solius Episcopi sui iudicium tantummodo *alias postulandum*, præstolandum sit). <

Non denique vlla Synodus *quicquam* Romanæ contulit Ecclesiæ) quodquam. L

Vormatiense Concilium.

Cap. 12. Nisi quod in *nono Cæsariensis* Sancti Con-

cilij capitulo) Neocæsariensis. L

Cap.28. Contigisse creditur, *tantum* tamen leuior) tantò. L

Cap.72. Sed omnibus vt Christianis licet in sua, aut suorum necessitate) vti. L

Synodus Constantinopolitana IV.

Can.21. Si verò quia Laicorum ad *concertandum*, vel cooperandum) contractandum. L

Concilium Triburiense.

Cap. 39. Gregorius in decretis suis Capitulo septimo) Nota etiam præter eos Canones, qui in corpore Canonum continentur; alios quoque collectos fuisse ex Gregorio I. qui, vt illi, solerent certis numeris citari, vt hic legimus. L

Cap. 31. Comite vita *emendatione* morum, & actuum *confitetur*) emendationem. L. profitetur. F

Cap.38. Hæc eadem lex, pro qualitate sexus fit feminis, & viris *libertas*) libertis. L

Cap. 51. *Ne* vlterius ei coniungatur matrimonio) Nec. G

Nec Christianæ religioni *oportet*) conuenit. G

Alexandri III. Gesta.

Apud Rouretum *Taro* amnii adiacentem) Tanaro. L

Variæ Lectiones Animaduersiones, & Correctiones in Tom. De Diuinis Offitijs.

Editio Coloniæ apud Geruinum 1568.

Ordo Romanus.

De Off. Miss. Tunc duo Acolyti tenentes capsas cum *sancta* apertas) Sanctis. F

Prior verò scholæ *custodit ad* Pontificem, vt ei annuat) custodiat. F

Postquam legerit cantor cum cantorio *i*, & dicit responsorium) ascendit. F

Et paraphonistæ quatuor à foris hinc indè, sed *infantes* infra) in faciem. F

Ordo de consec. Chrism. Tunc chrisma nouum misceatur cum veteri, si quid residuum fuerit) Hoc non videtur locum habere posse, cum ex præcepto Fabiani Papæ vetus Chrisma comburendum sit. L

Ordo in Nocte Parasceu. Egressus Iesus trans *Iordanem* Cedron) torrentem.

Ord. in Pentec. Et quamnis intermissa *repetentes*) repetamus. F

Ordinar. Ostiar. Post hæc *expectante* plebe tradat eis Episcopus) spectante.

Si fideliter, & *viriliter* vtiliter impleueritis officium vestrum) < L

B. Isidorus.

Lib. 2. cap. 23. Filium autem à patre nascendo procedere) Locus hic in operibus Isidori Parisijs an. 1580. editis ita legitur. Filium autem à patre nascendo natum. Rabanus, qui capite hoc integrum habet infra cum loco hoc concordat. Ego verò negationem puto addendam, vt sit. Filium autem à patre nascentem non procedere, vt aptè opponatur ei, quod sequitur, nimirum, Spiritum verò Sanctum procedendo non nasci. Lat.

Albinus Flaccus.

Cap.15. Fest. Ramor. *Capitilauantium* ideò hunc diem appellat vulgus) Capitilauium. F

Cap. 36. Nam neque in animo bono quicquam iuuenis, quod magis sibi ex omni parte consentiat.) Locus mancus, & corruptus facilè restituetur ex Amalario lib.2. cap. 5 ita enim habet. Nam neque in animo boni quicquam iuuenis, quodque magis sibi ex omni parte consentiat, quàm virtutem.

Cap.39. Hoc corpus, hic sanguis non in spicis, *sed in sacramentis colligitur*, *&* consecratione) & in sarmentis colligatus, sed. L

Cap.43. Vt quibus *ista* desunt parentes, aut filij) aut. F

Amalarius Fortunatus.

Lib. 1. cap. 13. Vsitatiùs eam Latinè cœnam cognominant) putamex Aug. Tract. 120. in Io:

Cap 14. Et *reuixit* genus humanum, quod occisum erat in Adam) reuixit. L

Cap. 14. Post salutationem crucis oportet singulos *remanere* ad sua) remeare. L

Lib.3.cap.19. Cyprianus monstrat ad *Quirinum* de Sacramento) Concilium. L

Si autem in sanctificando Calice Domini offerri aqua sola non potest) Sic.

Quomodo & vinum solum non potest) Quomodo vinum solum nec potest. O

Cap.24. Dicente Augustino in expositione Euangelij Ioannis *hom.63.*) Tract.118 L

Cap. 33. Sicut passione sua totius mundi *talic offensa*) offensam. L

Cap.34. Continuò quippe cum dixisset iudicium sibi *&* manducat) < L

HRabanus Maurus.

Lib.1. c.31. *Adstante* enim Iohanne aquæ populi *sunt*) Testante. L

Cæterum si tanta fint peccata, vt excommunicandus) non. L

Cap.32. Sed *tamen* Epistolæ Pauli recitabantur) tantùm. F

r Lib.

Lib.2. cap.14. Itaque exomologesis prosternendi, & *humilefacie di*) humilificandi. O

Cap. 39. Nam Iudæi *tantundem* mensem nouorum, & lunam obseruant) tantum eundem. L

Cap 57. Filium à patre nascendo * procedere) non. F

Berno.

Cap.3. Quod in similitudinem mortis, sepulturæ, resurrectionis Christi *regitur*) geritur. L

Micrologus.

Cap. 41. Omnis terra *adorate*, cum multoties &c.) adoret te.

Iuo Carnotensis.

De Conu. Nou. & Vet. Sacrif. Quod idem Christus Dei Filius) Miror hactenus non fuisse à quoquam obseruatum hæc ferè omnia sumpta ad verbum esse ex Cypriano lib.2. ad Quirinum. L

Ecce ad memoriam veniunt verba beati Andreæ Apostoli.) Vndè sumpta? ex libro vitæ eius per presbyteros Achaiæ edito Conc. Sacram. fol.11. a. Lanfrancus Petro tribuit. L

Ser. de Cœn.Domini. *An* ne conscientias nostras tanquam pedes immundos) Non.

Radulphus.

Propos.5. Et beatus Augustinus lib.2. de Vnico Baptism.o) Cypriani verba refert. L

Propos.8. B. verò Augustinus in lib. Admonitionum, qui regula secunda dicitur) Est in secunda regula (quæ vna cum prima Augustini esse non creditur) aliquid de numero psalmorum secundum anni tempora variatum, quod habetur tom.1. L

Propos. 10. Quos vulgus sui loci *dignitas* appellar) decurias. F

Propos.13. Cuius meminit Augustinus *libro* 7. confessionum) lib.9. c.12. L

Quod dicitur Micrologus *cap.* 5. in hæc verba) fol. 438. supra.

Propos.15. *Et* modo obseruandi officium mortuorum) De. L

Prop.23. Vt ait *Isidorus* super Matth. & ponitur de Consecr. dist. 2.) Hieronymus in com. cap.26. in Matth. tom.9.

Pulchra dicta Innocentij Papæ III. ext. de celeb. Miss. c. cum *Matth.*) Martha. L

Sed de Epistola *con de vi. & ho. dicti cap. vt Clerici dicunt vt ibi*) Locus corruptus est, quia in textum relata sunt, quæ in margine quispiam notarat; id autem apparet ex Micrologi verbis, quæ hìc recitantur, quibus quæ sunt adiecta manifestò apparet ex margine relata esse: peruersè tamen, & corruptè: Nam de vit. & honest. cler. cap.3. ex Concilio Matiscensi canon desipit his verbis. Vt quisque presbyter, qui plebem regit, Clericum habeat, qui secum cantet, & epistolam, & lectionem legat &c. Ita vt de epistola legenda ex eo canone apparet quid sit statutum: quod hic notandum erat ex adiectione in margine prius facta, quæ post in contextum deprauata relata est. Verba autem ita videntur facilè restitui posse. Sed Epistolam de Vit. & honest. cler. cap. vt quisque. clerici dicunt, vt ibi. Burch. lib. 2 cap. 56. cum can. citat ex Concilio Nannatensi, sed neque in Matisconensi, neque in Nannatensi quidquam huiusmodi reperitur. Lat.

S. Marcus natione Romanus successor Siluestri, qui cœpit an. Domini 339.) 336. L

Tempore Beati Damasi Papæ circa annum Domini 387.) 381. L

S. Alexander natione Romanus Papa *quintus* à B. Petro) septimus. L

Qui cœpit anno Domini 121. præcepit vt panis tantum) 109. L

Pelagius autem primus natione Romanus, qui cœpit anno 558) 550. L

Sixtus primus natione Romanus successor Alexandri, qui cœpit an Domini 129.) 117. I.

Siricius Papa natione Romanus, qui cœpit anno Domini 388.) 383. L

Leo I. natione Tuscus, qui cœpit an. Domini 443. in ordine 47.) 40. L. 46. L

Qui in latere Christus * nisi vnum vulnus habuit) non. L

Gregorius I. natione Romanus, doctor egregius, in ordine 61.) 65. L

Qui cœpit anno Domini 592. inter multa) 590. L

Cum *omni si da propitium* pacem) omnibus Sanctis da propitius.

Innocentius Papa I. natione Albanen. in ordine 43. qui cœpit an. Domini 407.) 41. L. 402.

Sergius I. natione Syrus in ordine 87. qui cœpit an Domini 677.) 85. L. 687.

Missa Gregoriana locum *summum* nequit habere) suum. F

Variæ Lectiones, Animaduersiones, & Correctiones, in Opera S. Ambrosij.

Parisijs apud Guillelmum Merlin. 1569.

Ex vita scripta per Ioannem Costerium.

Hac igitur peste extincta in comitiali contentione) Depositum à Damaso in Concilio Romano Auxentium scribit Sigon. lib.7. Occid. Imp. 164. Lat. Extat eruditissima eiusdem Latini Latinij probatio typis impressa opera Dominici Magri Canonici Theologi in qua euidentèr apparet Ambrosium electum viuente Auxentio.

Non

Non esse tàm effœtam, ac orbatam *Vmbriam*) Liguriam. F. Nam quid hic agit Vmbria. L

Anno post Christum natum trecentesimo septuagesimo septimo, Gratiano, & Equitio Consulibus) At annus is fuit 374. Valentiniano, & Victore Coss. an. 369. Sigon. L

Venerat id temporis è Syriæ partibus Mediolanũ *alius quidam* Auxentius) Imò idem, qui depositus fuerat, vt ex epist. 32. & Sigon. lib. 8. Lat.

Qui fuit à partu Deiparæ Virginis *nonagesimus*) Anno Vrbis 1148. Domini verò 397. Atticus, & Cæsarius Consules notantur. Quare post Consulatum eorum Ambrosij mors incidat necesse est. Constat enim Martinum Turonensem Episcopum Attico, & Cæsario mortuum, superstite Ambrosio, cuius obitus si in Aprilem mensem incurrit, necessariò sequitur post eorum Consulatum, idest Honorio Imp. IV. & Eutychiano Coss. an. Dom. 398. Ambrosium mortuum esse. Atque ita in suo Chronico tradit Marcellinus Comes apud Honuphr. post commentarios Fast. Rom. pag. 58. in prædictis Coss. indict. 11. Hieronymus autem in Chronico Episcopatus Ambrosij post Auxentium in ann. Dom. 378. retulit. Sed Prosper in Supplemento consulatum Honorij, & Eutychiani an. Dom. 401. tribuit: itaut ab initio Episcopali munere ad eius exitum anni 24. numerentur. Erit autem annus primus Valentis primus quoque Ambrosiani Sacerdotij, vt ex prædictis, & HermannoContracto planissimè constare omnibus potest. Quare non est facile in diuersorum scriptorum varia sententia quicquam certum pronunciare. Postremò Sigonius lib. x. Hist. Imp. Occid. audacter tradit eodem anno, idest, Attico, & Cæsario Consulibus Ambrosium pridie Non. Aprilis, Martinum 4. Idus Nouembris obijsse, ita vt non Ambrosio superstite; sed iàm antè septem menses mortuo Martinus obierit. Tenuit autem Ambrosius Episcopatum annis 29. An. 369. creatus vsque ad annum 397. in quo obijt. Ita ex Sigonio, cui facilè assentior, cum idem prius scripserit Honuphrius in Chronico Ecclesiastico.

Ex vita scripta à Paulino Presbytero.

Auctorem vitæ huius Presbyterum Ecclesiæ Mediolanensis fuisse quiuis facilè colliget. Quod & Paulino Nolano Episcopo conuenire maximè potest, vt ipsemet scribens Alipio epist. 41. in ordine testatur his verbis. Nam ego & si a Delphidio (ita enim legit Sigonius) Burdegalæ baptizatus à Lampio apud Barcinonem in Hispania per vim inflammatæ plebis subitò sacratus sum; tamen Ambrosij semper & dilectione ad fidem nutritus sum, & nunc in Sacerdotij ordine confoueor. Denique suo me clero vindicare voluit, & si diuersis locis degam, ipsius Presbyter censear. &c. Sed non videtur verisimile Paulinum Burdegalensem nobilissimum Senatorem, de quo Ambrosius ad Sabinum epist. 36. honorificè multa scripsit post secessum Nolæ electum, & ante Ambrosij obitum iam Episcopum factum, ita vilem apud Ambrosium locum tenuisse, vt amanuensis, & librarij munus obiret, vt hic auctor infra fatetur; & Paulinum Nolæ Episcopum Mediolani Ambrosij Diaconum fuisse nusquam legi; Auctor autem vitæ manifestò asserit se eius Diaconum fuisse semel, atque iterum. Adde Gennadium in Paulino, qui Nolæ Episcopus fuit, cum multa eius scripta recenseat, hoc vitæ Ambrosij non numerat. Præterea Isidorus Hispalensis lib. de Scriptor. Ecclesiast. cap. 4. Paulinum Presbyterum laudat, qui libellum de Benedictionibus Patriarcharum explicuit triplici intelligentiæ genere, & vitam Beati Ambrosij rogatus ab Augustino conscripsit. Quarè ex ijs non potest idem Paulinus & Mediolanensis Presbyter Ambrosij vitam censeri scripsisse, & Episcopus postea Nolæ fuisse, cum Gennadius, & Isidorus multos post Paulinum vtrumque annos scripserint. Honorius quoque Augustudinensis Paulinum Nolanum negat Ambrosij vitæ scriptorem fuisse, sed Paulinum Presbyterum Mediolanen. vt Gallesius in suo Martyrologio notauit. Lat.

Cui non minimũ solatij Sacerdos præbuit, dando sumptus, *vel alia*) &. F

Ingemiscebat enim vehementer cum videret radicem omnium malorum auaritiam *pullulare*) < L

Sisinni etiam, & Alexandri Martyrum, qui nostris temporibus) Sisinij. L

Ex libro 1. Officiorum.

Cap. 10. Quotidiano vsu palestræ durantes membra, nutrientes patientiam *laborem* assuescunt) labore. L

Cap. 15. Adhuc populus spectat, adhuc athletæ in *flemmate* sunt) sceammate. L

Cap. 20. Sed quos sæpè incurrit, si intemperantium incidamus consortia) in. L

Cap. 21. Mala enim *lex* peccati indignatio est) illex. L

Cap. 23. Nàm licet interdum honesta *ioca* ac suauia sint) < L

Cap. 24. Nonne *multiplicitate* necessitudinis perstrictus affectu) multiplicis. L

Cap. 26. An non ille eruditus in omni scientia Ægyptiorum) nè. L

Cap. 38. Ideo ista incidi, quia non arbitrabar posse euenire) in. L

Ex libro 2. Officiorum.

Cap. 24. Cæterum si quis non obediat Episcopo extollere, atque exaltare sese desiderans, obumbrare merita) quærens etiam. G

Ex libro 3. Officiorum.

Cap. 5. *Et apponatur mihi, non ſit à Domino in*ijcere manum meam in Chriſtum Domini) καὶ [illegible] μηδαμῶς μοι. Mihi non ſit à Domino, ideſt, auertat à me Dominus. L

Cap. 6. Captans annonam maledictus in plebe eſt) Neque vulgata latina editio, neque quam græcam habemus Lxx. interpretum nomine, neque hebraica nunc habet in cap. 11. Prou. niſi ſemel tantùm eam ſententiam, quæ hic prior citatur. Qui continent frumentum relinquent illud nationibus. Quod verò infra addit. Captans annonam maledictus in plebe neque græci habent, neque latini in eo loco. Ex quo etiam Cyprianus ad Quirinum lib. 3. cap. 61. ita citauit. Quarè putandum eſt eundem locum repertum eſſe ex diuerſis interpretibus. Lat.

Cap. 7. Frumentum ſuſcipis, nec affectum *impartis*) impartiris. F.

Cap. 12. Meliùs eſt non vouere, quàm vouere id, quod ſibi ▾ cui promittitur) is. L

Cap. 14. Et facta ſunt vlcera, & veſicæ *cadentes* in hominibus) candentes. L

Tunc ſenior filiam ſuam virginem, & coæqualem eius, cum qua cubitare ſolita eſſet) Tunc ſenior Filiam ſuam virginem, & iugalem eius, cum qua cubitare ſolitus erat. L

Et introiuit nuncius, & mandatum regis pertulit) Non ità narrat Regum hiſtoria. L

Cap. 16. Nec te pœniteat eiuſmodi offenſiones) Nec te pœniteat eiuſmodi offenſionis.

De Virginibus lib.. 1.

Nàm fortè de terra ſuſcitet inopem, & de ſtercore erigat pauperem) Num. F

Aut declinauit aqua *valida* vento, quæ portatur) valido. L

Lib. 3. Quod aliquando inueni ob amorem Dianæ contigiſſe) Hanc fabulam non habet ità Virg. 7. Ouid. 15. Seruius in 7. Virg. Hyginus, & alij. L

Denique etiam ille Philoſophiæ ipſius, qui nomen inuenit &c.) Cicero Tuſc. 4. initio non ita omninò. Seneca de Ira lib. 3. cap. 9.

Quod etiam cum horremus aliquid animo recurrendum eſt) Quo. L

Palpitante licet motu *damnabat* inceſtum) damnat. L

Sancta Pelagia apud Antiochiam quondam fuit) Exemplum non imitandum. Euſebius 8. hiſtor. c. 12. matrem facit huius conſilij auctorem. Niceph. 7. c. 12. Miror tantum virum hoc exẽplo adducto, ac probato, ità ſtatuere veritum non eſſe, cum & ratio ipſa, & leges vniuerſæ ſemper improbarint hoc factum, & pœna etiam perſecutæ ſint. Lege eundem infra, & Aloyſium Lipomanum tom. 3. vitar. Sanct. Laurentium Surium. Vide Aug. de Ciuit. Dei lib. 1. cap. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. & 25.

Vt quæ religioni debitum ſoluerat, pietate hærede *mereretur*) moreretur. L

Dinque etiam bona mater *euentu* hæſit ambiguo) euentus. L

Tunc ait illi Dominus: Maria reſpice ad me) Hæc verba, Reſpice in me, non habent neque latini, neque græci Codices vlli. L

Aperi mihi ſoror mea, *ſurge* proxima mea, columba mea, perfecta mea) < L

Cincinni autem ſunt *in eo* guttarum noctis) mei P. C.

Ad Virgines exhortatio.

Sic & aliquando Balaam dixit; Moriatur anima mea *pro animis* iuſtorum) ἐν ψυχαῖς in animis. L

Quod ipſum tamen ſi abundaret, *timeretis* magno pretio ſeruitutem) emeretis. L

Eritis profectò ſi *ableues* virginitas onera conditionis) alleuet. L

Denique operiuntur *&* nubes, cum acceperint nupturæ velaminæ) vt. L

Cognouit Heuam vxorem ſuam, & illa concepit &v peperit filium, cui nomen Abel. Melior itaque ſecundus, quàm prior fructus) Videtur hic aliquid deeſſe, ideſt: peperit Cain, & dixit poſſedi hominem per Deum & rurſum. L

Vndè & ſcriptum eſt *de* Euangeliſtis. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea) De pro ab.

At illa vbi audiuit hanc vocem, vultum aperuit ſoli inuelata, atque *inta a*) intecta. L

Septies de neceſſitatibus te liberat; in ſeptimo autem) ſexies. L

Inſtitutio Virginis ad Euſebium.

Cap. 3. Cum enim feciſſet hominem, & *potuiſſet* in paradiſo, operari) poſuiſſet. F

Cap. 7. Cum eodem geſtiebat reſurgere, non ignara *fuit* myſterij) < F

Cap. 14. Venter tuus ſicut aceruus tritici *minuti* inter lilia) muniti. L

Cap. 15. Ex illo ergo vtero Mariæ diffuſus eſt in hunc mundum aceruus tritici *minuti*) muniti. L

Ad Virginem Deuotam.

Fieri poteſt, vt Ambroſij ſint quæ ſequuntur. Sed mihi quidem longè ab eius viri grauitate, eruditione, & eloquentia abeſſe videntur. L

Ad Virginem Lapſam.

Cum inter Hieronymi quoque ſcripta hæc eadem reperiantur, & parùm ſapiant Ambroſium, diligenter obſeruandum, cauendumque nè temerè viriis tribuamus. Habent enim quædam, quæ Ambroſio maximè conuenire videantur.

Erunt

Erunt hæc fortè eiusdem, cuius superiora; vtitur enim sæpè iisdem verbis. L

Cap. 4. Quibus te *spinis* serpens ille nequissimus obligauit?) spiris. L

Cap. 6. O quicquid prætendit sermo crudeliora occurrunt) O, inquit, qui prætendit sermonem, crudeliora incurrit. Hier.

Cap. 8. Quantumuis, & qualemuis cruciatum longior vita *duceret*) deduceret. L

De Viduis.

Lætare sterilis, quæ non *parturis* erumpe, & exclama) paris. L

An despicabilis nobis *auctor* videtur ille Dominici corporis auctor) < L

Paratus *est* mœstitudine animi fletus oculorum) enim. F

Sabbato tantum, & *Dominica, sacratarumque* temporibus feriarum) Domini sacratarum. F.

Eo *quod* cæsi sunt, & fatigati) quo. F

De Pœnitentia lib. 1.

Cap. 2. In quo se, suamque damnat sententiam sua damnat sententia) Alij codices impressi legunt: In quo se sua damnat sententia. Igitur alterum additum ex varietate lectionis. L

Aliud enim quasi *delinquendi* parte vsurpares, aliud quasi ærumnæ) delinquenti. L

Cap. 3. Nunquid non habebit *remunerationem* laboris) remuneratorem. L

Cap. 16. Quoniam qui dimisisset omnia sua, & Deum secutus esset; septies tantum reciperet) Locum Lucæ cap. 18. Cyprianus quater citauit semper iisdem verbis, idest: Nō centies tantum, sed septies tantum. Citatur item ità tom. 4. August. in quæst. Noui, & Veter. Testam.

Ex lib. 2. de Pœnit.

Cap. 2. Sed tamen de Baptismo dictum, nè quis iteraret vera *ratione* persuadet.) ratio. L

Cap. 3. Si ex toto corde, & manifesta confessione peccati pœnitentiam *gerant*, Sacramenti cœlestis refundendam gratiam) agant. G. egerint. L

Cap. 6. Putet nobis saltationis *lubrica* histrionicos motus) ludicræ. Aliàs.

Cap. 8. Si dignus fuero lachrymis tuis *fœtorem abstergo*) abstergam. L

Exhortatio ad Pœnitentiam.

Admoneo vos fratres &c.) Aug. hom. 41. quæ incipit Pœnitentes, hæc eadem ad verbum refert, quod relatum est etiam in c. Pœnitentes. de pœnit. dist. 3. L

Baptizatus homo, si postea desertor &c.) Hic incipit fragmentum Cæsarij. L

Peccaui: & mox, vt audiuit, abstulit peccatum *suum*) tuum. L

De Fuga Sæculi.

Cap. 8. Sapiens enim quando *monuit*, addidit) minuit. V. C.

Paritura enim erat, quę *concesserat*, & promiserat Deus) conceperat. V. C.

Paritura antè expectatum ingenium celeritate partus *fœta* sapientiæ) fœtum. V.C.

De Bono Mortis.

Cap. 2. Nunquid *hinc consultò* Imperatore discedunt) inconsulto. F

Cap. 9. Et quasi *feruida* cauea claudatur sepulchri) fera. P. C.

Tom. 2. De Vocatione Gentium. lib. 1.

Duo libelli de Vocatione Gentium Romæ in Vaticana Bibliotheca non modò inter opuscula Prosperi Aquitani reperiuntur, verùm eius nomine, & cognomine eorum initia muniuntur. Prætereà contra Pelagianos acritèr agit, qui post Ambrosij obitum orti sunt, nè dicam de stylo ipso facilè pronuntiari posse Ambrosij non esse. Accedit, quod Augustinus contra Iulianū Pelagianum scribens; diligentissimèque ex Ambrosij scriptis sententias prolaturus eruens, nunquam horum librorum meminit. cum alioquin ex his vnis plura, quàm ex cæteris omnibus argumenta suppeditari possent. Louanienses inter cætera Prosperi opera hos quoque libellos excudi curarunt, vt tandem auctori suo opusculum vindicarent. Lat.

Cap. 3. Diuinorum eloquiorum fontibus *mundati* benedicant, & laudent Deum) inundati. L

Postremò *omnes* sinè cuiusquam exceptione promisit) omnibus. L

Cap. 5. Et inuidia agentes odibiles *audientes* inuicem) odientes. L

Cap. 9. Qui & incipere, & perficere *voluisset*) valuisset. L

Exhortetur & corda vestra, & confirmet in omni opere) < L

Et tu conuersus confirma fratres tuos, & roga nè intretis in tentationem) Locus Lucæ ità citatur infra libro seq. cap. 9. & ad eundem modum citatur in libello de Lib. Arb. ad Ruffinum quod certè mirum est, atque vndè hauserit postrema verba illa: Et roga ne intretis in tentationem, non video, cum Christus ea non vni Petro, sed omnibus Apostolis, vt scribit Lucas, vel tribus seuocatis, vt scribunt alij.

Et contra omnem *electionem* de libero arbitrio gloriantem) elationem. L

Quia licet insit homini bonum nolle, tamen nisi donatum non habet) Quia licet insit homini velle. L

De

De Vocatione Gentium. lib. 2.

Cap. 4. Vniuersi generis animalium quantum *reparationi aderat*) reparationi sat erat. L.

Cap. 8. Causa communis est, non vnum esse de tanta parilitate *iudicem*) iudicium. F

Qui hinc sinè lauacro generationis *exissent*) exirent. F

Ità vt *multis* sæpè, quos suorum impietas deseruit, alienorum cura *seruierit*) multos. L. seruauerit. L

Siuè igitur nouissima *contemplentur* sęcula, seù prima, seù media) contemplemur. F

Cap. 9. Quæ auctore *gratia* eodem proficit timore, quo cœpit) gratia. F.

Si quidem tàm grauis tum perturbatio etiam post ista *concusserit*) concussit. Aliàs.

Ad Gratianum Augustum lib. 1.

Librorum de Fide à se scriptorum meminit in Comm. in Luc. lib. 3. in expositione mysterij Ruth, quod est in lib. 3. c. 5. Libros octo de Fide Catholica scriptos ab Ambrosio respondente ad epistolam Gratiani Augusti asseruit Symmachus Papa in Epistola Apologetica contra Anastasium Imperatorem. Extat in Bibliot. SS. Patrum tom. 1. Simul ergo numerantur de Fide libri quinque, & tres de Spiritu Sancto, vt octo libri verè dici possint. Paschasius appellat hos Libros de Trinitate; ità enim habet in expositione cap. 27. Matth. de Cœna Dominica Biblioth. SS. PP. tom. 4. Lat.

Cap. 2. Non quicunque inquit, *qui* dicit mihi Domine Domine) < L

Rusticus noster cum ficus insereret inuenit, quod Philosophus ignorauit)Quis hic rusticus ficus inferens, nisi Ieremias significetur, non satis video: fortè ob ficuum calathos visos. cap. 24.

Cap. 4. Aut velut quædam monstruosi *Sylla* portenti in varias formas) Scylla. L

Cap. 5. *Quia supra* omnia est Deus benedictus in sæcula; sicut scriptum est) Qui super. Aliàs.

Quem non legit, sed *credi* indicauit) credidit. L

Cap. 7. Vanè iactare consueuerunt, quod scriptum est. Et *Deum* eum) Dominum. L

Ad Gratianum. lib. 2.

Cap. 1. A plenitudine diuinæ *potestatis* vnigenitus excluditur) bonitatis. L

Cap. 3. Nùm *intra* homines constitues Deum?) infra. L

Timet ergo Christus, & *dum* Petrus non timeat Christus timet?) cum. L

Cap. 4. *Aut* si volunt de patre dictum, reliqua non cohærent) At. Aliàs.

Ad Gratianum. lib. 3.

Cap. 3. Christus autem Dei sapientia sit, non *accedens* vtique) accidens. L

De Spiritu Sancto. lib. 1.

Cap. 1. Quo facilius ij, qui *fidem* non deferunt, vel ratione flectantur) fidei. F

De Spiritu Sancto. lib. 2.

Prolog. Licet fortibus, & diabolus sit pusillus) Scilicet, fortibus, & diabolus sit pusillus. F.

Lib. 3. cap. 12. Sicut Apostolus dixit. Spiritui *Dei* seruimus) Deo. F

Cap. 22. Stant præterita, *volant* futura. Et quasi alæ Seraphin) vel. F

Ità faciem Dei, vel pedes velant. Eo quod in Deo qui nec principium, nec finem habet, omnis *ab hac* cognitione principij) absque. F

Tom. 3. Oratio in obitu Valent.

Quàm molle illud, ac plenum deliciarum *inuidia mentis* ceruice portare) inuitamentis. L

Benè beatus planè, qui vel in senectute correxit errorem) < L

Iactabant inuidi, *qui* præmaturè prandium peteret) quod. L

Quæ cito mouere inuidiam solet regiæ *cupiditatis* accusator vrgeret) cupiditati. L

Quod sæpè me appellabat absentem, & à me *initiatum* se sacris mysterijs) initiandum. L

Eo quod vadem fidei tuæ *haberem caput* comitem tuum velles) habere apud. L

Si pro te non esse auditum videres, *multa* haberam, quæ *tenerem*) tentarem. L

Post victoriam reuertenti occurrerat filia *ignara* pietatis, ignara promissi) guara. L

Et ideo præ cæteris causis me *accersiendum* putauit) accersendum. L

Sed iam chara mihi complectar viscera, & debito *quondam* sepulchro) condam. L

Caput eius aurū *cephas* oculi eius sunt columbæ) cephaz. Iuxta LXX. ϕαζ. Dan. 10.

Manus eius tornatæ plenæ *tarsis*)Tharsis.

Quid videbis, inquit. in *Sunamite, de qua* venit sicut chori castrorum) Sunamitide, quæ. L

Audiuit a Domino * conuertere Sunamitis) conuertere. L

Conuersa est iterata *communione* ad gratiam Christi) commonitione. F

Speciosi facti sunt gressus tui in calceamentis filia *Aminadab*) Nadab. L

Vt *quia* superior & eminentior, vt velles) quasi. ∽:

Sed etiam gratiæ suauitatis, quæ florebat * lilium) vt. L

Quod non regalia diademata, sed *Domini* Sanguinis insignia) dominici. L

In

In Obitu Fratris.

Raptus est ne manus incideret Barbarorum) in. L

Quàm maius putabat fusum in viscera, quod tantùm sibi tectum orario) Quantò. F.

Nunquam nobis fuit vitæ conditio *discretior*) discreta. L

De Fide Resurrectionis.

Et pœnæ addictos quàm immortalitati *debitos*, quos dilexeris æstin are) deditos.

Sed recuperandi ribi intercelusa spes; quasi *cuidam* certa redeundi) cuiquam. L

Denique multa gignentia; quamuis iugi serenitate, *humo arida, arenosaque nascantur*) humi arido, arenosoque. L

Qui vel animam, solam durare dicant post corporis mortem, vel *μετεμψύχωσιν* credant) μετεμψύχωσιν. L

De obitu Theodosij.

Quando in regno Domini Iesu Christi & considerat templum eius) se.

Quando eius *flacilla* adhæreret fidelis anima Deo) Flaccilla. L

Ideo *illum* Christus de stercore leuauit ad regnũ) illam. L

Quæro *vel* vexillum salutis, & non inuenio) enim. L

Ego, inquit, in *regnis* & Crux Domini in pulnere) regijs. L

Illa generatum *decuit* ego resuscitatum.) docuit. L

Misit itaque filio suo Constantino diadema gemmis insignitum, quas *pratiosior*) pratiosiore. L

Epistolarum lib. 1.

Epist. 1. *Statim* staterem pro didrachma iussit pro se, & Petro da ri) Sed. L

Ep. 3. Non est enim acceptum, nisi quod fuerit in *diuitijs* synceritatis) azymis. L

Lib. 2. Ep. 7. Prohibetur enim, qui non *fungitur* ijs, quæ desiderat) fruitur. L

Et quanta in ipsis insipienti naufragia sint *quid* huic adiumento) quod. L

Quæ *iniquissimi* animæ nostræ aduersarij ignitis sæpè) nequissimi. F

Lib. 3. Ep. 11. Et audiens verba Dei *quomodo* ad corporis infirmitates) quodammodo. L

Lib. 4. Ep. 13. Si quidem David duas vxores habuit *achinaam* Iezrahelitem, & *Abigeam* acquisitam sibi postea) Achinoam. L. A'ϐιγαία ita habent LXX. Sed facilè fieri potuit, vt postrema nominis littera ex formæ affinitate ex Λ in A versa sit. L

Lib. 5. Ep. 29. Nihil etiam in Sacerdote tam *periculum* apud Deum) periculosum. L

Sit *aliquis* iste Episcopus feruentior in exustione Synagogæ) alioquin. F

Nunc velut Romanis legibus se vendicandos *putent*) petunt. F

Ille igitur statim à Francis, & à Saxonum gente in Sicilia, *Sicia*) Siscia. F

Aliquos Christianorum, aut gladio, aut fustibus, aut *plumbis* necatos) plumbatis. L

Ep. 31. Sed vim rerum *expe..andam* putes) spectandam. F

Capit animorum oculos specie formosi, *visuque* perstringit) visumque. F

Quid de Atilio loquar, qui militiam etiam *mortis* impendit) morti. F

Sacrificium vestrum ritus est bestiarum cruore respergi) Sacrificij vestri ritus. L. Sacrificium vestrum vetus. F

Odi ritus Neronis, quid dicam bimestres Imperatores) Quid. F.

Per iniurias, per inopiam, per supplicium nos *credimus*) creuimus. Aliàs.

Non est integritas quæcunque *tanquàm* in auctione nummario) < V. C

Sed quæ *melioratio*, vt eorum munera petant) (malum) ratio. F

Et vnde Græcis oracula *babita* suæ quercus) habita. L

Ergo *mensuram*, quæ legibus tenetur inclusa) mens vestra. L

Quem beatiorem Cneo Pompeio Romana templa *miserunt*) viserunt. L

Ep. 33. Nec altaria tenebo vitam obsecrans; sed pro altaribus *gratius*) gratis. G

Ep. 34. Sed quia in secessu aliquo delitescere, & Sacerdotio *exire*) seruire. L

Ep. 35. Ignouit illicò, *iussi retrahi* epistolam) iussi eradi. L

Lib. 6. Ep. 40. Filium itaque coæternum *Patris* suscepisse carnem) Patri. F

Sic in illa forma hominis nihil ei defuisse *quo imperfectus* homo iudicaretur) quin perfectus. F

Sed quia impossibile est mentiri Deo non *fefellit ergo: quia*) fefellit. Ergo quia. F

Lib. 7. Ep. 46. Eo quod in labijs eius *diffusa* gratia *&*, *fit* in moribus) sit, &. L

Quia ipse tanquam *bonus* retrorsum rediens) Bononiam. Codd. vet. & O

Ep. 51. Malè de te *iudicat*, nec de me melius) iudicas. L

Ep. 55. Ambrosius Fœgadio & Delphino) Hunc Fœgadium eum puto esse, cuius extat libellus contra Arianos, de quo Sulpitius Seuer. lib. 2. Histor. Sacræ. Plura scripsit, cumque Galliæ Episcopum facit. Vide quæ notaui initio eius libelli, qui nunc cum Athanasio de Trinitate editus recens est. Delphinum, vel Delphidium (ita enim vocat Sigonius) eum esse arbitror, ad quem extant epistolæ quinque Paulini Nolæ Episcopi. L

Ep. 57. Vnde de nobis propheticum illud concinere videtur *pro laboribus*. *Vidi* tabernacula)

Pro

Pro laboribus vici. L

Ep. 59. Et emigrauit à nobis veteranus Christi Iesu *cœlo, terrasque* istius solum mutans) cœlo terræ. L

Mutuo desiderio, & expetito diù fruimur v adhærentius amplexu) &. L

Lib. 8. Ep. 62. Vmbilicus tuus crater tornatilis non deficiens *musto*) κρᾶμα, mixto. L

Lib. 9. Ep. 73. *Quando* libertatem vsurpat, qui negat sanguinem) Quomodo. L

Lib. 10. Ep. 78. Extremæ opis egentes compellentur inopiam *gerere*) gemere. Concil. T. 1.

Aut certè victum inopis *itineris* vsurpare) itineri. L

Vt si in eo perseuerauerit, *quo veniendum* non putet) quod & conueniendum. L

Lib. 11. Epist. 80.) Extat in tom. 1. Concil. inter epistolas Siricij. L

Qui quasi vtilitate Christi nosse se iactent, vt sub vehementio) Qui quasi vilitate Christianos se iactent, vt sub velamento. F. Qui quasi subtiliter Christianos esse iactent. Tom. 1. Concilior.

Passim in furorem Gentilium publicè à Fidelibus) Passim fauorem Gentilium publicatum; sed à fidelissimis. Tom. 1. Concil.

Scriptura honorifica videntur esse delati, vt sacerdotali inditio) Scriptura horrifica videtur esse delata, vt sacerdotali iudicio. Tom. 1. Conc.

Detecta diuinæ legi contraria spirituali sententia *deleantur*) deleretur. Tom. 1. Concil.

Sed Virginum nuptias Deo deuotas) Sed Virgines, quas nuptiæ creant Deo deuotas. Ibid.

Ep. 82. Appetentia igitur voluptatis constat *acceptum* Adam excidisse) deceptum. L

Clamat ergo ille (vt *Demarchus* asserit) quia non potationes.) Hermaebus Agemarchi filius Mitylenæus heres Epicuri, & discipulus. & successor in secta, & disciplina; atque ità puto restituendum nomen incuria librariorum deprauatum. Diog. Laërt. in Epicuro. Lat.

O stultum Helisæum, qui syluestribus *ramis*, & amaris pascebat prophetas) grumis. F

Vt sit promptus ad misericordiam, *promissum* non remordeat) remissum. F

Ergo quia sine crimine est vnius vxoris vir *teneatur*) Idem valet, ac si dicat admittatur. L

Ep. 83. Euntes, *ite* parate nobis pascha, vt manducemus) < V. C.

Ad cognoscenda Domini testimonia *Ecclesiastes ait*) & Ecclesiastes quoque. V. C.

Cum igitur triduum illud sacrum in hebdomadâ proximam *concurrat* vltimam) incurrat. V. C.

Cum incidisset quarta decima luna & vigesimo, & octauo die *Pharmutij* mensis celebrarunt Pascha) < V. C. Phanemoth. F

Qui est non primus mensis, sed duodecimus, & incipit sexto kalend. Aprilis) Deest aliquid. L

Sed & proposita lectio docet litteram non *consequendam*) sequendam. V. C.

Et occidetis illum *tota* multitudo Synagogæ) omnis. V. C.

Et super limen ostij domus, in *quibus* manducabunt) qua. V. C

Et edetis illum cum sollicitudine *Pascha*. Pascha est enim) < V. C.

Et non potuerunt sustinere apparatum v sibi fecerant in via) quem. V. C

Sicut & septuagesimo sexto anno, die imperij Diocletiani) ex. V. C.

Ep. 84.) Extat excusa inter opera Prosperi Aquitani.

Ambrosius Episcopus Sacræ Virgini Demetriadi) Hæc verba non sunt in V. C.

Vt oriatur in deserto aqua, & *fient* in sicca terra flumina) fluant. F

Quod Virgo Anicia super omnes fastigium trahens beatæ nobilitatis euecta, de cuius fœcunditate auis, atque atauis responsura posteritas, & familiæ votis expetebatur) Quod Virgo Anicia super omne fastigium beatæ nobilitatis euecta, de cuius fœcunditate auis, atque atauis responsura posteritas, & familiæ votis expetebatur? L

Quasi tunc istius gratiæ particeps factus est) Quia si. L

Sed *quid* illud est, quo corporeorum sensuum exteriora pulsantur) quidquid.

Quæ fieri sine ipsius *opere* non possunt) ope. L

Vnde cum Sanctorum animus ex Deo sit *vt illis* meditatio) vtilis. L

Ep. 85. Tales ego ambio defensores, tales milites *habeo*) aueo. L

Sermones.

Ser. 7.) Augustini sermo 19. de Verb. Domini. L

Ser. 9.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 11. Hi mente viperea generationem cœlestem carnaliter *existimant*) æstimant. F

Ser. 14.) Habetur inter homilias Maximi. L

Alter exultet in *holosericis*, alter *consumat* in pannis) consummatur. L

Ser. 16. Et caligo referta criminibus *sæculorum* possideret) sæculum. Alias.

Ser. 27. Sic ergo mortificat Dominus, *vt viuificare* faciat) viuere. F

Vt his quadraginta diebus ieiunijs, orationibus, vigilijs *opera* commodemus) operam. F

Ser. 29.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 30.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 31.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 32.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 37.) Est quidem apud Augustinum num. 77. de Tempore; sed est omninò Ambrosij. L

Sed videamus quæ causa *steterit*, vt ieiunia Saluator indiceret) extiterit. L

Illius maternum solum nec dum, fessum fuerat) rastrio. Aug.

Videre rem miram in paradiso cum Adam diabolus dimicat) decertat, in deserto cum Christo diabolus. Aug.

Ser. 40.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser.

Ser. 42.) Habetur inter homilias Maximi. L

Vt comparatione eius mors remedio putetur eſſe non *pœna*) pœnæ. L

Ser. 43.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ingrati inquam, qui Deum nec quaſi ſerui metuunt v dominum) vt. L

Niſi gratiarum quadam ſit *immoderata* confeſſio) modulata. L

Ser. 44.) Habetur inter homilias Maximi. L

Plus incipit *dolere*, quod ſperat, quàm ſentire, quod patitur) dolere quod ſperat. Verba non ſatis conſentanea rei ipſi, quare interpretis inſcitia factum affirmari poteſt, qui *ωδίνει*, quod hic parturire, ideſt, auere, & cupere aliquid efficere, aut conſequi potiùs ſignificat, quàm dolere, ità vertit non ſuo loco. Hinc autem, & ſupra etiam ſæpè colligi poteſt, hos ſermones vel omnes, vel plures ex eis à Græcis ſcriptos, & poſtea non ab Ambroſio, ſed alio minorum gentium pio ſcriptore verſos fuiſſe. Lat.

Ser. 45.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 46.) Habetur inter homilias Maximi. L.

Poſteaquàm fleuit *erectus eſt*) electus. L

Ser. 47.) Habetur inter homilias Maximi. L

Sanctum Petrum in Saluatoris paſſione *ſine* erroribus profeciſſe) ſuis. L

Ser. 48.) Quid habet hic ſermo, in quo non poſſis agnoſcere Ambroſij, vt ſic fieri nullo modo poſſe? L

Ser. 49.) Hanc orationem iiſdem verbis penè totam habemus apud Auguſtinum ſer. 118. de temp. tom. 10. Habetur etiam inter homilias Maximi. L

Ser. 50.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 51.) Sermo eſt apud Maximum hom. de Iuda traditore 119. & Aug. ſerm. 128. de temp. L

Ser. 52.) Reperitur hic ſermo non modò inter homilias Maximi in ſolemnitate paſchali; ſed etiam inter homilias 56. Euſebio Emiſeno adſcriptas. L

Ser. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59) Habentur inter homilias Maximi. L

Ser. 60.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 61.) Habetur integer inter Homilias Maximi. L

Æqualis ergo eorum neceſſarium, vt eſſet feſtiuitas, quorum *æqualis eſſet, & ſic quantitas*) æqualis eſt, & ſanctitas. L

Non igitur ieiunamus in v quinquageſima) hac. L

Ser. 62.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 65.) Non tàm *verè*, quàm cauſa, & interpellare dominum) voce. L

Cur huiuſmodi ſuſcipiuntur *adulteri*, qui Patri pudori ſint) adulterini. L

Dicit enim ſcriptura: Adulterorum filij *in conſummatione* erunt) inconſummati. L

Serm. 66.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 68.) Extat apud Aug. ſer. 26. de Sanctis. Tom. 10. L

Sanctum Apoſtolum baptiſmi gratia in ipſa *cæde extitiſſe*) nece fecit. Aug.

Dicendo: Dabo vobis terram fluentem lac, & mel) Dicens: Dabo vobis terram melle, & lacte manantem. Aug.

Quæ iugiter purum, ſuaueque diſtillat.) Quæ ſuauem potum diſtillat. Aug.

Quæ enim Pauli Epiſtola non melle dulcior *eſt*, lacte candidior) non. Aug.

Igitur iàm Paulus poſſidet regnum, quoniam caret & ſanguine, qui impedire dicuntur regnaturum) Iàm igitur Paulus poſſidet regnum, quod caro, & ſanguis non poſſunt, quæ impedire dicuntur regnaturum. Aug.

Ser. 72.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 77.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 78.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 81.) Homilia Baſilij eſt 35. in græcis ab Ambroſio non ad verbum verſa; ſed fuſiùs alicubi multis additis, locupletata, & exornata. L

Similis *namque* eiuſdem ignauiæ eſt in aduerſis) enim, atque. L

Mente, ac propoſito *pauperes*, ac totius boni egenus) pauper es. L

O quam multi pretij *vbi* in die iudicij ſermo ille videbitur) tibi. L

Ser. 82.) Habetur inter homilias Maximi. L

Ser. 92.) Et hęc potuit quiſquam Ambroſij putare ſcripta eſſe? ò hominem verè ſtipitem. L

Hexameron lib. 1.

Cap. 2. Neque *diſciplinam quandam* materiæ, quam contemplando) diſcipulum quendam. V.C

Quod viſibilium, atque inuiſibilium *ſubſtantiarum*, & cauſas rerum) ſubſtantia. V C

Cap. 3. Dedit etiam creaturæ *infirmitatem*, ne anarchon) informitatem. V.C. Infirmitatem, ideſt, corruptionem; nàm creata omnia corruptioni ſubiectà ſunt. L

Quis principium *tanti operis* dederit, quis tàm citò fecerit) tanto operi. V.C

Cap. 4. Principium quoque *peruerſionis*, & deprauationis dici poſſe Scripturarum) conuerſionis. V C

Cap. 9. Quod ſi apud nos oculis iudicium *emittitur*) remittitur. F

Lib. 2. c. 1. Nàm quomodò ſibi conueniunt operatoria *impaſſibilis* Dei virtus) < F

Cap. 2. Quem imitantes philoſophi *ſeptem* ſtellarum) quinque. V.C

Quàm *celeberrimus* ille cælorum efficit motus) celerrimus. V.C

Cap. 4. Vndè puto, & illud dictum. *Volatilia cæli ſemper vident faciem Patris mei*) Volatilia cæli Angelos ſignificare videtur; nàm reliqua verba ex Euangelij loco ſumpta Angelis tributa ſunt. Eadem metaphora Iob vſus eſt cap. 28. cum de ſapientia dixit. Abſcondita eſt ab oculis omnium viuentium: volucres quo-

que cæli latet, vbi glossa interlinearis volucres Angelos exponit. L

Lib.3. cap.8. Est ergo in radice vis quædam *seminarij*) seminaria. F

Quæ statim genus *satini* similitudine sui prodit) sati. F

Cap.9. Cum tritico *conium* quod inter alimenta vitæ noxium reperitur) κώνειον cicuta. L

Cap.14. Nucis autem, & *node*, nucleique fructus) Locus mutilus fortè, certè corruptus: quid enim *noda* significet non video. L

Lib.4. cap.3. Oriente diei lumine nox fugatur, decedente *die* nox infunditur) < F

Cap.4. Nemo ergo debet vitam suam, statum, moresque mutare: *sed* exiti) seù. F

Obstetrix vtique cum primò cognoscit, explorat vagitum, quo *natiuitas*) nati vita. L

Pone veram esse eorum opinionem de natiuitatum necessitatibus, *non posse veram esse collectionem*) non potest vera esse collectio. L

Nàm & ipsi *vitalem* illum signorum duodecim circuitum) ζωδιακὸν. L

Quæ *inenarrabilis* habetur, regreditur) inerrabilis. L

Lib.5. cap.12. Et cum paululum conticuissem, iterum sermonem adorsus aio) Et cum paululum conticuisset, iterum sermonem adorsus ait. Sunt enim verba notarij exceptoris, non Ambrosij. L

Cap.17. Quo paulatim festucas, vel minutos surculos *sibi* colligat) ibi. L

Cap.20. Quia desponsata viro Maria peperit pudoris *eius* faciunt quæstionem (ci. F

Cap.23. Fertur hic corniger vermis conuerti primum in speciem *caulis*) campæ. F

Indè processu quodam fieri *bambilius*, nec camtamen formam) bombylius. F

Liber De Dignitate humana conditionis.

Non emunctę admodum naris sit oportet, qui libellum hunc Ambrosio tribuit. L

Lib. De Paradiso.

Cap.1. Quasi profluo quodam *torrentis* spiritus irrigatur) torrente. L

Cap.2. Illud multò *angustius*, multoque pulchrius, quod Sanctorum orationibus) augustius. L

Cap.5. *Et* si homo non gustauerat mortem, vtique quam non gustauerat) < L

Cap.6. Quia dignus inuenitur pœna, qui peccatum vitare *non* potuit) < L

Cap.7. *Siquidem* viuificauerat insufflatio fructus huius ligni) Si quem. L

Cap.9. Cui contrarium est *pœna* viuere, hoc est, quando quis) pœnæ. F

De Cain, & Abel. lib.1.

Ex Philone mutuantur pœnè omnia lib. de sacrificijs Abel, & Cain. L

Cap.1. Idque colligitur ex arithmeticæ *proportionibus*) portionibus. L

Lib.2. cap.2. Et cum ad coronam peruenerit, intelliget citius hanc mundi gloriam *tanquam* coronæ ipsius folia marcescere) quam. L

Mundanosque exire seruitio in libertatem supernæ cognitionis) Mundanoque. L

Cap.6. Hunc cibum menti nostræ deferamus, qui multa attritus meditatione, ac *politus*, cor hominis) molitus. L

Cap.10. Et ipsa deliberationis immaturitate puniret innoxium, aut pœnam acerbaret *irati*) errati. L

Lib. De Noe, & Arca.

Cap.1. Aduertes iustitiam solam esse, quæ alijs potius nata *est*, quàm sibi) < L

Cap.4. (Quo nihil habet anima præciosius) *auersatur*) aduersatur. L

Tanquam voluntarij obnoxij peccatis grauiori condemnantur *securitate*) seueritate. L

Cap.14. Sed tamen caro delicijs, & *luxuria* vacat) luxuria. L

Sensum omnem, *virorem que* consundunt, atque animus incerto) vigoremque. L

Lib.1. De Abraham.

Cap.4. Et ideò publici muneris gratia priuatam culpam *pratexuit*) prætexunt. L

Lib.4. c.4. Dimittit eam, *atque* se relegat, nè patiatur eam volui) à seque. L

Cap.11. Ergo & Iudæus, & Græcus, & quicunque crediderit, debet *scire* se circumcidere) < L

Lib. De Iacob &c.

Cap.1. Cognoscens, quod periculo alieno aqua sibi eadem constitisset, *profudit* illam) libauit. Aliàs.

Vt *diuina* humana cognoscat eruditus in lege) diuina. Aliàs.

Cap.4. Et per bonum denunciationis suę peccati ipsius *acerbauit* inuidiam) aceruauit. L

Cap.5. Quia *exarceruauit* crimina, ergo & obfuit) exacerbauit. Aliàs.

Cap.6. Aduocatus est tibi, & sanguinis sui *mercem* reseruat) mercedem. L

Cap. *Quoniam quod habet, despuit: cætera* non requirit) Quoniam qui, quod habuit, respuit. L

Lib.2. cap.11. Quis hanc beatam neget, quæ quasi septem vallata *muneribus*) funeribus. L

De

De Benedictionibus Patriarcharum.

Cap.4. Et ipse erit expectatio gentium, alligans ad vitem asinam suam, & *cilicium* pullum asinæ suæ) ad helicium. L ἕλικι.

Hic est ille alligans ad vitem asinum suum, & *cilicium*) ad helicium. L

Cap. 5. Sicut docet quinquagesimus septimus decimus psalmus) Nota morem citandorum psalmorum; fortè ex eo principio natum, quod in tres quinquagenas cum distincti essent, secunda series ita post quinquagesimum citari solebat, vt quoto quisque numero, post eum erat, vt quod hic quinquagesimus septimus decimus psalmus dicitur idem sit, ac si sexagesimus septimus ab initio omnium psalmorum dictum esset: nisi fortè locus mendosus ità me existimare frustra coëgit. Lat.

Cap.7. *Confundam* & ego eum coram patre meo, qui in cœlis est) Confundar. I.

Cap.11. Primogenitus tauri decus eius cornua *vnicornui*) vnicornis. F

Lib. De Nabuthe.

Cap.5. Hæc si fateor, verum quid faciam) Hoc si fateor verum; quid faciam. L

Cap.11. Si non acquiescatur arbitrio diuitis *cœna componitur*) cœna non ponitur. Aliàs.

Lib. De Helia, & Ieiunio.

Cap.3. Nulla illis cura *mensuram*, nullus conuiuiorum vsus) mensuram.L

Cap.4. Et sanitas tua *matura* orietur) Matutina. Aliàs. Suspicor locum esse corruptum: nàm quid sanitati cum vestimentis? locus autem Esaiæ cap.58. vbi habent exemplaria nostra. Et sanitas tua. Tertulliano, Cyprianoque: Et vestimenta tua citiùs orientur. Hoc autem fortassè modo Ambrosius quoque legit, vt ex sententia ipsius penè constare affirmari potest. Locus idem obiter attingitur ab Augustino lib.13. Confess. cap.8. in eadem verba: legerunt non *idueam*, sed *iuàna*. L

Cap.8. Inter philosophos vina laudantur. Vigiliæ inquit) Labor. F

Cap.9. Hæc enim succincta ieiunio in castris *se* prætendebat alienis) < L

Ieiunium nescit fœneratorem, non sortem fœnoris nouit, non redolet vsuras. Mensa ieiunantium non strangulat filium, continentes viri paternę centesimæ. Non vexat viduam oppignerata sobrij viri, viri defuncti non defœnerata excludit hæredem aula ieiunij) Ieiunium nescit fœneratorem, nec sortem fœnoris nouit mensa ieiunantium. Non strangulant filium continentis; viri paternæ centesimæ. Non vexant viduam oppignerata sobrij viri iura defuncti. Non defœnerata excludit hæredem aula ieiunij. Ita Basil. hom. 30. de ieiunio; vndè mutuatus est Ambrosius, vt pleraque alia. L

Quæ assiduitate fastidio sunt, & *diurna* continuatione vilescunt) diuturna. L

Cap.10. Plerumque *in turbatione* incessu proditur motus animorum) turbatiore. F

Cap.15. Ergo væ sibi debitum. Habent concertationes, conserunt lites) Habent. L

Cap.16. Ebrietas fomentum libidinis, ebrietas incentiuum insaniæ, ebrietas venenum *insipientia*) sapientiæ. L

Quid est homo ebrius, nisi superflua creatura. Itàque sic ait) Locus Hieremiæ cap.48. vt nunc quidem extat, tàm apud Hebræos, quàm LXX. & vulgatam editionem, multò est alienior à citatione Ambrosij. L

Cap.22. Quoniàm non primitiua obtulit, sed primitiuis ipse *perfunctus est*, de sequentibus munus Deo tentauit offerre) perfructus, de sequentibus &c. L. Perfructus non perfunctus: tum quod proprium fructibus perfrui, non perfungi, tùm quia imitatus Ciceronem in Hortensio maluit fructus, quàm fruitus vti prætèrito. Basilius denique voluptati priùs suæ Cain obtulisse, quàm Deo conditori, & largitori, scripsit; vndè mutuatus est Ambrosius.

Lib. De Thobia.

Hunc librum, qui Ambrosij esse negarunt, quia nonnulla eius verba non satis intellecta ab eis, parum cum catholicis dogmatibus conuenire existimarunt, legant Augustinum lib.1. contra Iulianum Pelag. tom. 7. vbi ex hoc Ambrosij libro testimonia citat tanquam ex Auctore certissimo, omnibus probato, & recepto. L

Cap.1. *Meruit* edictum, ne quem ex filijs captiuitatis mortuum sepulturæ daret) Metuit. F

Cap.13.) Sumpta penè ad verbum omnia ex homilia 15. Basilij in psal.14.

Ociosum nescit auaritia vsuras æreas) Otiosa nè sit auaritia, vsuras creat. P. Otium suum nescit auaritia, vsuras creat. L

Cap.14. Et cum de alijs peccatis semel, aut multum iterata admonitione præscripserit) vt.L

Et prædonis violentiam, & deformis nodum mortis *expresserit*) expressit.L

Antè solis occasum restitues. Illud est enim.) Antè solis occasum restitues illud. Est enim. L

Si quis *instaurandum* conuiuium putat, ad negotiatorem mittit) instruendum. L

Ad cauponem dirigit, vt *picenum* vinū, aut *tyriacum* requirat) pucinū. Plin.lib.14.c.3.& 6.lib.15.c.5. L. theriacum, vel theracum. Plin. lib.23. c.1.

Vt *byllam* sibi procuret, ad alium, vt poma) hyllam. L

Itaque *humanitates indicant*, quæ alieno periculo constant) humanitati vindicant. L

Cap.15. Sinè gladio & de hoste vlciscitur, qui fuerit vsurarius, & exactor) sc. G. < G

Periurastis postea, quod non *reperitis* pecuniam) repetitis. L

Cap.16. Si escarum desiderantur vsuræ, à quoque præsto est.) Si escarum desideratur vsura, ea quoque præsto est. L

Cap.20. Dedit Deus pignus *Spiritum* in cordibus nostris) Spiritus. L

Et sententia nos paternæ censionis his adstringit, & professio *creditorem* (creditorum. L

Sibi diues videtur, ipse se decipit, si pignus tradiderit suum) Si sibi. L

Qui cum tunica vna iubetur pergere, alteram non *require*) requirere. L

Sui corporis non permisit; obiectio huius fortis) Sui corporis non permisit obiectu. Huius fortis. L

Cap. 23. Aut si vis interuenire, noueris amici obsecratus oratis erubesces negare) Aut si vis interuenire (nàm veri amici obsecratus oratis erubesces negare). L

Lib. 1. De Interpellatione.

Cap.3. Et *factum* suorum stimulis compungitur interior conscientia) factorum. F

Remedium quidem *debits*, & tamen conscientiam vulnerauit) dedit. F

Cap.4. Cogitationes destitueret versutorum, os obstrueret *iniuste*) iniusti. F

Lib.3. cap.2 Nisi hic, qui ex *successionibus* commodorum suorum) successibus. L

Non enim auferetur eculei tormentis) Non enim aufertur equulei tormentis. L

Apologia Dauid.

Cap.8. Quinquaginta *didrachmata argentea* accipiet) didrachma argenti: δίδραχμα ἀργυρίου, ita LXX.

Cap. 9. Peccatum tegitur bonis factis, & tanquàm *malis* operibus obumbratur) alis. L

Cap. 12. Nigra sum, & decora, filiæ Hierusalem) sed. L

Cap.12. Quomodo dicantur *exultare* ossa) exultari. L

Et quomodo rogandus sit Deus, *vt non quidem respiciat*) nos quidem aspiciat. L

Cap.17. Qui suum pro Christo corpus obtulerint *exarandum*) exurendum. L

Lib. De ijs, qui mysterijs initiantur.

Lanfrancus citat hunc librum, vocans sermonem de mysterijs ad Neophytos. L

Cap.1. Aperite igitur *aures*, & bonum odorem vitæ æternę) nares. L

In altero, vt os eius *infusæ* sonum vocis aperiret) in fusæ. F

Cap.9. Potior est enim lux, quàm vmbra, veritas, quàm figura, corpus *authoris*) creatoris. G

Et inuitat vernantis gratię suauitatem) ad. L

Quia spiritus *Christi*, vt legimus, Spiritus antè faciem nostram Christus) Christus. L

De Sacramentis.

Lib. 1. cap. 5. Nobis iam in plenitudine Ecclesię *non signa, sed fide* veritas colligenda est) non per signa, sed per fidem. G. non signo, sed fide. L. non signa, sed fidei. F

Cap. 7. Noli hanc vitam *illi* vitæ anteferre) vlli. L

Lib.4. cap.4. Quanto magis operatorius est, vt sint quæ erant, & in aliud commutentur) Quantò magis operatorius est, vt quæ e ant in aliud commutentur. Ita legendum, vt auctor secum ipse, & cum rei natura consentiat; infra enim linea 4. & deinceps clarè ostendit, & in cap. proximo; sed supra de ijs qui initiantur mysterijs cap. vlt. euidenter locum hunc quomodò restituendus sit, palàm ostendit. Lanfrancus contra Bereng. locum hunc legit, vt ego emendaui. Quia Ambrosij sententia satis clara est ex præcedentibus, & sequentibus, & verba, quibus hic vsus est, possunt etiam sustineri, vt absurditas physicę rationis, & Catholicæ definitionis decretis repugnans tollatur, consideranda sunt non duo; sed tria omnipotentis virtutis Dei documenta. Primum in eorum creatione, quæ non erant. Secundum in eorum, quæ sunt, conseruatione. Tertium in trasmutatione eorum quæ sunt quidem; sed in alia secundum totam, veramque rei substantiam mutantur. Quarè vbi ait, Vt sint quæ erant, hoc ad conseruationem status in sua natura rerum omnium accipiemus, & sequentia membro tertio, quod ad mutationem earum rerum refertur, quæ priùs erant, tribuemus, ità vt nihil sit in prædictis verbis absurdum, nihil dogmati Catholico, vel minimum repugnans. Lat.

Lib. 5. cap. 4.) Habes totum caput apud Aug. ser.28. de Verb. Domini tom.10. Quod videtur significare voluisse Lanfrancus, cum vtrumque Ambrosium, & Augustinum ijsdem verbis panem quotidianum ἐπιούσιον dixisse asseruit. L

De Dignitate Sacerdotali.

Diligenter legendus liber est, maturèque deliberandum, an Ambrosij opus sit: nàm acri iuditio præditi nihil temerè in vtramuis partem statuent priùs, quàm iterum, atque iterum rem ipsam examinarint. L

Cap.1. Vndè verens ijs increpationibus,& supplicijs &c.) Quam dissimilis hic ab eo, quem se descripsit initio lib.1. de Offic. L

Cap.4. Et *in* desiderio luxuriæ deditus in præcipitium demergatur, sed potiùs filios suos *suo* castitatis exemplo) < L. suæ. L

Cap. 7. Dilatasse sermonem, *in* quo eorum excel-

excellentiam simul & casum) < L

In Psalmos.

Psal. 1. In quibus nihil *natura* est bonum) natura. L

Non potest definita prædicatione laudari, *qui* patere adhuc possit errori) quia. Aliàs

Qui bonum operantur in ipso opere, & quo probentur) < L

Et demonstrabis ea filijs tuis, & loqueris in eis sedens, & in itinere) in domo tua. O

Alligabis ea in *sinu tuo*, & in manu tua, & erunt *monilia*) signum. O. immobilia. L

Quid prosunt innumeræ possessiones publicæ? sunt ne tuæ) Quid prosunt innumeræ possessiones? publicæ sunt, non tuæ. L

Quæ non prætermisimus in libris consolationis, & resurrectionis) Consolationis, & Resurrectionis libri ab Ambrosio conscripti fortalsè sunt de Fide Resurrectionis. L

Psal.35. Commune commodum, non suum *expectat*) spectat. L

Psal.37. Vndè benè LXX. viri animæ illusiones dixerunt) LXXII. Lat.

Bonus *motus*, qui loqui malè nescit, cuius ex ore crimen exire non nouit. Hic est *motus*) mutus. L

Psal. 39. Qui inter viuos, & mortuos medius stetit, & *per serpentem* statuit luem) proserpentem. F

In quo nec macula sit vlla, nec *fortitudo* peccati) turpitudo. L

Psal. 43. Tauri decus species ipsius, cornua *vnicornui* cornua ipsius) vnicornis. F

Psal.118. Ser.2. Hoc debilitatis est remedium, illud robur *salutis*. Salutis) < L

Ser.8. Denique scriptum est, quia Angeli amauerunt filias hominum &c Vsque ad, Infecta criminibus) Videntur nec integra esse, nec suo loco posita. L

Non eadem est illic iniquitas vicinum possessionis finitimo *rure* depellere) iure. F

Ser.12. Ideò quia *angusta via* latum mandatum necessarium est) angustæ viæ. L

Ser.13. Sed qui intelligit quid sit. Vetus *expurgat* fermentum) expurga. L

Ser.14. Sed & si lucerna tibi longius sit, *sit ergo* fides tibi itineris tui) < F

Et ego pastor malè feci, & isti *in hoc grege* quid fecerunt) hoc est, greges. F

Ser.19. Ad sera deuotionis officia deposito iàm *segnior* vigore conuertat) se. L

Comment. In Lucam. Lib.1.

In explanatione proœmij secundum Lucam) Si quæ legimus in Lucam Commentaria Origenis iàm versa latinè erant, quo tempore Ambrosius hęc edidit, verisimile certè est, tum ex illo mutuatum multa esse. Sin minus Origenis interpretem ex Ambrosio verba sumpsisse. Lat.

Legimus aliqua nè *legantur*, legimus nè ignoremus) negligantur. G

Cap.5. *Propter* quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur) Propterea.

Lib.2. cap.1. Quia ex illa hora suscepit eam discipulus in *suam*) sua. L

Non enim virginitatis ereptio, sed coniugij testificatio nuptiarum *celebratio*) celebratione. L

Iunguntur tamen ad *temporalis speciem sacerdotis*) temporalem speciem sacerdoti. L

Cap. 2. Vt *nusquam* filius sinè patre, aut pater esse videtur sinè filio) nunquam. L

Cap.31. Quod homo viam non possit adoriri nisi dominum habeat *præuiantem*) præeuntem. F

Scriptum est enim de templo, quod ædificauit Salomon, in quo typus Ecclesię fuit, quia tria millia sexcenti erant, *qui in humeris portarent*) qui præessent operantibus. 3. Reg. 5. & 2. Paral. 2.

Lib.3. cap.1. Et ideò *bis* author generis declaratur) is. L

Iurauit Dominus Dauid veritatem, *& non pœnitebit eum*) Memoriæ culpa est, ex alio enim psalmo, idest, ex 109. sumpsit hæc verba. L

Et vocabitur nomen eius admirabilis, *consiliarius, consiliarius meus fortis*) consiliarius Deus fortis. L

Iustificata est Thamar magis, quàm ego *propter* quod) propterea. L

Quam apprehendens obstetrix coccum in *eam* ligauit) ea. L

Et imperauit Pharao super Israël, Ioachim filio Iosiæ regnante) Locus mirè corruptus. L

Lib.4. cap.4. Et illud diaboli verbum est, cum dicit. Homo fortis esto, manduca, & bibe) Et illud diaboli verbum est, cum dicit homo. Fortis esto, manduca, & bibe. L

Cap.11. Denique Moabitæ, & cæteri non intrabunt Ecclesiam vsque ad tertiam, & quartam generationem) At Deut. c. 23. alitèr scriptum est, quare miror hic, & supra. L

Per lauacri regenerationem omnibus remissionem dederit peccatorum nisi vt vitiorum magis) Cur ergo Giezi semen in æternum damnatur? L

Cap. 13. Virum ab spiritu nequitiæ liberatum, antè præmisit, & *subdit* fœminæ) subdidit. L

Et ideò pro animi *voluntate* corporis salus plerumque contemnitur) voluptate. F

Nudum est enim Deo omne secretum, nec *illius* ficus folijs) vllius. F

Cap.14. Ergo non turbatur hæc nauis, in qua prudentia nauigat, abest perfidia, fides *aspirat*) superat. G

Lib.5. cap 3. Magna itaque infidæ plebis amentia, *vt* cum confessa fuerit) < F

Cap.19. Vel pigra quædam corporis *habitudine* vigor hebetatur animorum) hebetudine. Aliàs

Lib.6. c.9. Sed vt *hospitij* gratia deferenda censeatur) hospitio. L

Lib. 7. c. 2. Duorum prudentium facundiam

nium,

mui, & apibus comparatam) Videtur indicare Vlyssem, & Nestorem, de quibus Homer. in Iliad. α. & γ. Quintil. lib. 12. cap. 10. & Cic. de Senect.

Cap. 3. Quia nonnunquàm amplius prodest clementia tibi ad patientiam v lapso) quam. G

Cap. 8. Redempti enim sumus præcioso sanguine, vt vltimæ mortis *vlcera*) vulnera. F

Cap. 18. Sinè nostro labore *perpetuat*, nec salutaris deficit vsus alimenti) perpetui. V. C

Cap. 20. Etiam *sui* vigore corrupto alienis grauis oneribus parturiut) suo. L

Cap. 40. Nec reprehenditur villiens, in quo *discimus* non ipsi esse domini) dicimur. L

Lib. 8. cap. 2. Dimittis ergo vxorem *quasi iurè sinè crimine*) quàm scis viuere sine crimine. V. C

Cap. 3. Verborum insulas, fucum argumentorum, ambitiosa sententiarum *eclamina*) volumina. Aliàs

Sed Paulus diligentissimè colligebat, iniurijs suis *eligens* plebem) erigens. L

Lib. 9. c. 1. Qui pulsatur ab ingredientibus, & *à benè meritis* adoratur) ab emeritis. L

Lib. 10. c. 8. Contingat lagenam aquæ portare, quam *portat* pater familias) potat. F

Cap. 12. *Vtilia* vulnera amici, quàm voluntaria oscula inimici) Vtiliora L

Cap. 13. Quid tamen negauerit considera) Videndum, nedum excusando Petri peccato, ingeniosi videri volumus. Christum se negaturum affirmantem, mendacem faciamus, ipsumque Petrum ineptum prorsus, & stupidum, quem temerè sui facti pœnituerit, eaque de causa amarè fleuerit, quum non negasset. L

In Epist. Pauli ad Romanos.

Notarunt Theologi Louanienses in nouissima editione operum D. Augustini per Plantinum, hoc opus videri omninò eius esse Scriptoris, cuius extant plures libri quæstionum ex veteri testamento, ex nouo, ex vtroque mixtim tom. 4. operum D. Aug. atque ideo reiectos eos in Appendicem dicti tomi. Et certè legimus in hisce commentarijs plurima, quæ in illis quæstionibus penè eisdem, totidemque verbis leguntur, & Scripturarum citationes eædem sunt. Quarè non Ambrosij; sed eius coæui omninò sunt, qui tamen græcę linguæ prorsus ignarus fuit. L

Longè absunt à stylo Ambrosij, quàm eius esse hi commentarij credi possint, nè quid de eruditione dicatur, cum Ambrosius græcę linguæ peritissimus vbique appareat; hic verò prorsus ignarus. Quarè viri alicuius Ambrosij fotrassè studiosi, aut etiam cognominis existimari possunt, ne qua fiat Ambrosio iniuria, si huiusmodi commentarios ei falsò tribuamus. Ex his commentarijs multa mutuatus est quisquis is fuit, qui Hieronymi nomine in quatuordecim Epistolas Pauli Commentarios breues edidir. Amalarius Fortunatus lib. 4. cap. 37. de Ecclesiasticis Officijs citat expositionem Ambrosij ex cap. 14. ad Roman. Glossa quoque ordinaria ex his commentarijs citat Ambrosium nomine, quod fecerunt deindè Burchardus, Iuo, Anselmus, Gratianus, Petrus Lombardus, & ferè alij omnes vsque in hunc diem. Vidè quæ contra disserit Franciscus Turrianus lib. 5. cap. 2. pro Epist. Sum. Pont. Adde tu Augustinum, cùm Ambrosij scripta plurimi faceret, nusquàm horum commentariorum prorsus meminisse; præsertim in Controuersia cum Iuliano Pelagiano, in qua Ambrosij sententijs citatis multis ex locis, verisimile, immo necessarium videbatur, hinc etiam aliquid citare vel quod pro se faceret, vel pro aduersario, nàm Iuliani quoque argumenta confutat. L

Cap. 1. Apud veteres nostros ratione nomina *componebantur*) imponebantur. L

Num. 4. Illos autem erubescere, quia quod *illis tradiderat*) illi tradiderant. F

Num. 5. Solent tamen *pudore* passi neglecti Dei) pudorem. L

Cap. 2. num 7. In pœna enim positus sinè fructu *pœnitentiam* pœnitebit) pœnitentiæ. F

Cap. 3. num. 9. Sinè dubio iniquus *erat* si peccantes damnaret) esset. Aliàs

Vt peccata hominum, & mali actus *Dei iustificatione* proficiant) ad Dei iustificationem. Aliàs

Num. 10. Permisit enim v sæuienti diabolo, sed impræse io. *Putans* autem) se. L. Putauit. L

Num. 11. Et *propter* quod genus sint Abrahæ videntes non iustificari hominem) propterea. L

Cap. 4. n. 12. Quamuis differat quod *non* eredituri vnum tamen donum habet fides) nunc. F

Cap. 5. num. 15. Sed regnàuit mors ab Adam) Ambrosius in tota huius capitis enarratione tenet non omnes peccato Adam in condemnationem esse; sed tantùm eos, qui propria delicta cumularunt peccato Adæ, & hoc secundum eam lectionem. Qui peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ. Quod Ambrosio conuenire nullo modo potest, qui cum sæpè alibi, tùm in Lucę Commentarijs cap. 43. contrarium ità disertè docuit, vt nulla aliter sententiæ ipsius interpretandæ cuiquam relicta omninò ansa videri possit. Lat.

Regnabat ergo mors in eos, qui *non* peccauerunt) < L

Num. 16. Vt omnis gratia Dei à Christo *discatur*) dicatur. Aliàs

Cap. 7. num. 20. Quando quem tenebat reum *cognitum* est ei authoritate legis cessante) ignotum. F

Quod eum data lege *manifestum est reuixisse* peccatum) manifestum est, reuixit. F

Cap. 8. n. 26. Quomodo non etiam cùm illo omnia nobis *donauit*) donabit. L

Cap. 9. num. 29. Hoc est dare illi, cui dandum non est, neque non dare illi, cui dandum est)

Hoc

Hoc est, dare illi, cui dandum est, neque dare illi, cui dandum non est. L

In Epist. Pauli ad Corinth. 1.

Cap.7. num 35. Quia viro licet ducere vxorem, si dimiserit vxorem peccantem) Magister sententiarum putat à falsarijs additum, quod liceat viro, priore dimissa vxore; aliam ducere lib. 4. dist. 35. Tu vide quid de hac re sentiat Card. Caiet. sup. Matth. cap. 19. & post eum Ambr. Catherinus. in tractatu de matrimonio col. 275. Vide verum Ambrosium in Comm. in Lucam cap.16. & lib.1. cap.4. de Abraham patriarcha. L

Cap. 8. Hoc ideò dixit, quia videns quis fratrem peritum in idolio *nouatatum*) inuitatum. F

Cap. 10. num. 47. Propter Christum ergo pati humana tentatio est, per quam *proficescitur*) proficitur. L

Num.51. Licet aliquid pollutum sit per *accidentiam*, idest, oblationem) accidentia. G

Cap.12. num.61. Sicut enim qui dicit dominum Iesum in Spiritu Sancto dicit *qualisuis sit*) qualis is sit. Aliàs

Cap.14. num.63. Per id enim, quod fortè solus *sit*, quod loquitur) scit. L

Hoc nihil proficientes *, vt puta genera linguarũ) tàm multa. L

Non *vtique* id studendum monet, vt inuicem per incognitam linguam) itaque. L

Spiritus autem, qui datur in baptismo, scit, quid oret animus, dum loquitur) Videtur hic confundi spiritus animi, mentisque distinctio; quare vide Aug. de Gen. ad litteram lib. 12. c.8. & 9. tom.3. Lat.

Ostendit se omnium quidem *horum* loqui linguis) eorum.

Sed in Ecclesia, inquit, volo quinque verba loqui per *legem*) διὰ τῶ νόμου legit, pro διὰ τῶ νοός μου quod Ambrosio tribui indignum videtur. L

Cap.15. num. 66. Vt exemplum *de* eorum, qui tàm securi erant) det. L

In Epist. ad Corinth. 2.

Cap. 1. num.4. Hoc significat, quia non aliud egit, quod *scit* agendum) sit. L

In Epist. ad Ephes.

Cap.1. n.2. Deus nobis gratiam suam dedit, *propter* quod credidimus) propterea. L

Cap.5. n.6. Nè eum quidem incitet ad blasphemiam, & tempestatē *monendam*) monendo. Aliàs

Cap.6. n.7. Aduersus spiritualia *enim* nequitiæ, spiritaliter repugnandum est) autem. L

In Epist. ad Philippen.

Cap.1. num.2. Cum Episcopis, & Diaconibus, hoc est, cum Paulo, & Timotheo &c.) Hæc potest sanus quisquam Ambrosio tribuere? L

Cap.3. n.4. Si quis videtur confidere in carne, ego magis *circumcisionem*) circumcisione: atque ita legit Lucifer Caralit. lib. 2. in fin. contra Const. pro Athanasio.

In Epist. ad Colossen.

Cap.1. num.2. Qui liberauit nos à potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij charitatis suæ) Non sic Ambrosius supra.

Et suppleo *reliquias* pressurarum Christi in carne mea) ὑστερήματα.

Cap.2. num.3. Quæ idcircò despecta sunt à nostris, quia ad salutem non pertinent; sed magis mittunt in errorem) Sæculares scientiæ tantùm abest, vt non sint necessariæ, vt à pietate animos abducant. L

Et *supplens* id, quod deest vtilitati fidei vestræ) Secus legit quàm in græcis, aut latinis exemplaribus legatur. Ità enim habent: Et firmamentum nostræ in Christum fidei; pro στερέωμα legisse videtur ὑστέρημα, quod verbum etiam supra legit. Ità quoque August. lib. 1. contra Faustum Manich. legisse videtur, & is, cuius sunt breues Comment. in omnes Pauli Epistolas Hieronymi nomine. L

Nil tàm verum æstimans quam * conspicitur, & intelligitur) quod. L

In Epist. ad Timoth. 1.

Cap. 1. num.2. *Humanus* sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit) πιστὸς tàm hic quàm infra cap.3. Humanus vertit. Sic Aug. tom.7. & tom.10. Lat.

Cap.2. num. 3. Nunquid non medicus idcireò proponit in publico, vt omnes se ostendat velle *saluare*) sanare. F

Cap.3. num.4. Quia multum tempus *otio* vacabant à ministerio, aut Sacerdotio) otiosè. L

In Epist. ad Hebræos.

Certum cuique sit hos commentarios Chrysostomi omninò esse, sed in epitomem redactos Ambrosio tributos. Facilè enim quiuis diligens comperiat ex collatione verborum, quibus vsus est Ambrosius sparsim in operibus suis, & eorum, quæ in hisce commentarijs leguntur; sunt namque valdè diuersa. Lat.

Expositio super Apocalypsim.

Sunt plurima, quæ clamitant Ambrosij Mediolanensis non esse, cum & styli similitudine, & grauitate, & elegantia multò inferior appareat Auctor horum commentariorum. Et quod index, vel lydius lapis esse meritò nobis debet ad explorandam veritatem; Auctor hic græca-

rum litterarum rudis apparet, & in tempore plusquàm longissima hominis vita proferatur inter vtrumque interesse, cum post Atilam Hunnorum Ducem Italiam, & alias prouincias vastantem scripserit; Et quod caput est, Hieronymum, qui vni Ambrosio præcipuè detrahere solet, citat, vt cap.6. & 17. in margine notata reperies. Vide Biblioth. Sanctor. lib.4.

Cap.6. Non inconuenienter ergo per binarium numerum, qui perfectus est, opera Sanctorum designantur.) Neque Hieron. neque Mathematici concedent. L

Cap.17. Sicut Beatus Hieronymus quorundam assertionem sequens exponit) Hinc collige an Ambrosio Mediolanensi conueniat hos commentarios tribui. L

Orationes eiusdem.

Hæc prima meditatio sumpta est ex 11. S. Aug. tom. 9. & quæ sequuntur, non eodem tamen ordine, neque eisdem initijs, vt difficilior forte fiat fraudis, ac furti deprehensio. Qui omnia reperire volet, aliquot bonas horas insumat in hanc rem necesse est. Quod ego non facilè, vt à me impetrari possit, futurum vnquam puto.

Epistola altera) Hæc epistola est Gregorij Papæ primi ad Ianuarium Caralitanum Episcopum lib.7. Indict. 2. epist. 1. tom.2. & habetur dist. 86. can. Tanta. & 2. quæst. 7. can. Paulus. Quarè miror nihil vidisse, qui eam hic edendam curarunt. L

Liber de Pœnitentia.

Cap.1. Sententiam *tantum* cognitoris præuenit in humilitate exercita) tamen. L

Vt non inueniat, quod vltum *iri* debeat) ire. L

Cap.3. Tunc enim *potens* perfectum consequi beneficium) poteris. L

Cap. 4. Et credebat crudelissimus hominum sine teste aditum *criminis non fateri*) crimini nō patere. F

O insaniam detestabilem, ò audaciam singularem, *fidus* negat) fidens. F

Vox eius aduersum te interpellat *authorem*) vltorem. F

Vt celeritas interrogati supplicij compendium magis videretur addicti, & fieret pœnali) Nè celeritas irrogati supplicij compendium magis videretur addicti, & fieret pœna. L

Cap. 5. Potest tibi ad tempus prodesse testis conscientia. Nec rectum superest) Potest tibi ad tempus prodesse testis. Conscientia verò tecum semper est. F

Vacant hæc omnia, vbi *mentem* conscientia) manet. F

Cap. 6. Itur ab omnibus in *curatione* criminum fatendorum) curationem. F

Indicunt sibi necessarium perituri ieiunium, ipsis corporibus) in. F

Indicunt pro veste cilicium, & cinere pro vnguentis aspergunt) Induunt. L

Sed planè illæ sordes corporis ornamenta *fuerant* pœnitentiæ) fuerunt. F

Eripuit reos pœnæ confessio, & vindictæ iam deditos pœnitentia *sibi metu dicauit*) sibimet vindicauit.

Et absoluit obnoxios pœnæ *speratio* confessa de crimine) adstipulatio. L

Et errata suæ conscientiæ ea *stipulatione* damnantes) adstipulatione. F

Cap.7. Apparet illum adhuc *munus* soluisse vindictæ) minus. F

Hoc est de *primitijs* terræ fructibus primo comedit) primitiuis. F

Cap. 8. Fert ille commotus *indesignatæ inde sub veritate sententia*) indesignatam in se sub veritate sententiam. F

Cap.9. Itâ enim Rex hic egregius vitæ *mutabilis* institutor) imitabilis. F

Tria ego tollo in te, elige tibi vnum ex ipsis) τρία ἐγὼ αἴρω ἐπὶ σέ. Tria ego ad te fero. 2.Reg.c.24.L

Cap. 10. Et proximum fit veniæ quod *simulat* pœnitudo) stimulat. F

Et *affectum* negare redeunti, à quo scias perditos *effectu*) effectu. F. affectu. L

Cum enim castigatus filius recipitur ᵛ affectum) ad. F

Cap.12. Sed non negabit auxilium, qui non *contaminat* ægrotum) contemnit. F

Cap.13. Eme tibi ab illo aurum ignitum *de idoneo*) Dei dono. F

Horret tibi vestis tua, quæ *fit* deformis ex macula) sit. F

Et non tibi horret anima tua, quæ *fit* peccati sorde, & sceleris inquinatione) sit. F

Patet enim incursibus incauta securitas, *sed* facilè dormienti *subripitur*, vt lætaliter feriatur) &. F. subrepitur. F

Surge, qui dormis, exurge à mortuis, & *accinge* Christum) attinge, vel attinges. Est enim græcè, vt notauit Chrysost. ἐπιφαύσει σοι Χριστός. Supra in Commentarijs Ambrosij nomine legitur, & exponitur. Continges Christum. Vide Hier. in Comm. huius loci. Paulinus ep. 12. ad Seuerum. Surge, inquit, qui dormis, erige te à mortuis, & attinges Christum. Lat.

Cap.14. Quam *pertulit* in peccati recordatione timiditas) perculit. L

Quibus compertis veluti saucio cordis eius fomite consolationis infecit, quo ars cum plura concinnatis) Quibus compertis veluti saucio cordi eius fomitem consolationis iniecit, quo ad compluribus concinnatis. L

Ecce ego superduco super te mala, & *incidam* post te) ἐκκαύσω. L

Sicut domum Ieroboam filij *Naboth*, & quomodo Baasa filij *Achia*) Nabat. Ahiæ. 3. Reg. cap.15. num.27.

Cap.

Cap. 17. Obtrectantis Pharisæi murmur *obuerterat*) obuerberat. F

Nec contriti cordis, & humiliati spiritus apud pium indicem) Nē. F

Nec de profundo luxuriæ, & de mundanæ voluptatis gurgite) Si. F

Nec putes, quod te ab ipso adeò elongaueris) Ne. F

Cap. 18. Et eum appareas fœditati tuæ deformis, non cogitas qualiter *identidem*) itidem. F

Cap. 19. Et *æternæ* domus abundantiam cogitans) paternæ. F

Velut *postliminium* ad lares patrios nudus, exulque reuertitur) postliminio. F

Tùm ille *pariter*, qui cogitantis viderat in corde consilium) pater. F

Brexerat in germani odium fratris feuerior pertinacia) Emerserat. F

Quia per carnis obtentum dæmonicis non poterat *inagitari*) saginari, vel satiari. F

Cap. 20. Et intelliges *quantum* fecerit pœnitentiæ Sacramentum) quanti. F

Sed interuentu coloni interitum *differri* permittitur) differre. F

Qui scrobem infructuosi plantarij *culturas* dominicorum) cultura. F

Quod si inueniri post dilationem temporis omninò non posset) in ea fructus. F

Cap. 22. Non præterita mala *expectat*, nec errata computat) spectat.

Cap. 23. *Pro* te frater hæc metuas, fugias, & expauescas) Oro. L

Et cum vnum nemo patiatur diabolum, quis sustinere valeat dominatum) octo. F

Et sub incursione barbarica tenuisset prædonis *vrna* captiuum) vrna. F

Incedis comptus ornatu vestium, celebras *opulentibus* cibis) opulentis. F

Tradidit eos in reprobum sensum facere *inconuenientiam*) inconuenientia. F

Cap. 24. Causam suam non argumentis, *& præscriptum genus nè patientia*) sed per scriptum genus pœnitentiæ. F

Atque cum Sancto Apostolo Petro fuisset in causa consultus) à. F

Cap. 25. O indignationem de pietate *minantem*) manantem. L

Rogo *quis* sic irascitur, quemadmodum miseretur) qui.

Cap. 26. Magis fomitem *authoris pœnitentiam* prębuisse) < F

Cautior *tantum* ad euitanda præterita efficitur) tamen. F

Vt quos pro facinoribus suis aliquoties destinat *pœnæ interpellans*) interpellatus. F

Cap. 27. Vt euadere gehennæ præcipitium *sapiamus*) cupiamus. F

Cap. 28. Sed & de pristinis *depetare*, *vt sibi* dimittantur) deprecare, vt tibi. F

Cap. 30. Illos stagno ignis *effluentes* incendij) & fluento. F

Cap. 31. Si nunc quantum ad *secundum* quisquam paupertatis labe) sæculum. F

Cap. 32. Hoc Chore, Dathan, & Abiron *inexpertum* testatur exitum) inexpectatum. F

Obseruationes, & variæ Lectiones in D. Gregorium Papam.

Editio Basileæ 1551.

Eius vita ex Platina.

Pontifex creatur anno Domini *sexcentesimo, ac decimo nono*) Quingentesimo, nonagesimo primo, Indictione nona, vt ex libro primo Epistolarum patet, & ex subscriptione priuilegij Ecclesiæ Suessionen. lib. 12. an. Domini 593. indictione XI. Quarè neque huic, neque Ioanni Laziardo fidem habeto. L

Vita Incerto Auctore.

Obtinet is à negotiatoribus, vt in *cratere* occultatus educeretur ab vrbe) crate. L

Corporalem *palam* reuelat, & vniuerso populo, atque ipsa muliere conuente) pallam. L

Diuisit, & singulis singulatim *buxetis* imposuit) pyxidibus. L

In Libros Iob.

In Præf. cap. 3. Nequaquam ergo in iactantiæ vitium cecidit, *quia* contra) qui. F

Cap. 6. Quasi tot astra super peccantium tenebras cælum misit) in. F

Cap. 9. Per veritatem *crudelitatis* intus est) credulitatis. F

Lib. 4. cap. 4. Nam si *quod* exterius rationabile fortasse sonuisset) quid. L

Cap. 7. Inuolui enim amaritudine non potest, quod omninò perditum penitus *non est*) < L

Lib. 10. cap. 12. A sinu cordis cogitationis *apes* excutitur) pera. L

Lib. 14. cap. 13. Et contra bonorum vitam districtione *prosperitatis* eriguntur) asperitatis. L

Lib. 19. cap. 16. Nè debiliores vos habeat sancta libertas *charitatis*, quàm in carne validos habuit vsus terrenæ voluptatis) carnis. F. Appellat sanctam libertatem carnis, quæ matrimonio legitimo iunctis permittit vxoribus, vti propter fornicationem vitandam. Vide eundem tom. 2. epist. 24. lib. 1. vbi penè locum hunc declarat. Et Past. p. 2. cap. 5. Vaticanus Codex legit. Sancta libertas; quos in carne validos habuit vsu terreno voluptas. Vide eundem Interrog. & Respons. 10. ad Aug. Anglorum Episcopum. Lat.

Lib. 20. cap. 8. Quia cum Scripturæ Sacræ scientia est in boni rectoris pectore; si est virga districtionis, sit & manna dulcedinis) Quia

tium Scripturæ Sacræ scientia in boni rectoris pectore, si est virga districtionis, & manna dulcedinis. Lat. ex epist. 24. lib. 1.

Ceciderùntque in die illo quasi *viginti* tria millia hominum. Ecce qui vitam omnium etiam cum sua morte petijt, paucorum vitam gladio extinxit) Si paucorum morte satisfactum est iustæ indignationi; certè numerus viginti trium millium non itá exiguus censendus videtur, vt hanc expressam paucorum sententiam sustinere possit. Quarè cum tàm hebraici, quàm chaldaici, & græci codices mirè hic consentiant in trium millium tantùm numero; putandum omninò est, vt tunc quidem habebant codices, Gregorium trium tantùm legisse. Lat.

Cap. 29. Sicut in fornace auro palea cum igne sociatur, vt *quo* ardeat palea, purgetur aurum) quum. F. Auro in fornace purgando palea igni miscetur. Vide si huic loco Plinius lib. 33. c. 3. circa finem addit aliquid lucis. L

Lib. 32. cap. 17. Quod non etiam deferens, dùm aliud emendat, aut certè regimen deferens flere nititur) Quod non etiam deferens emendet, aut certè regimen deferens, dùm aliud flere nititur. G

Lib. 33. cap. 3. Quantò in eisdem mentibus *per* transitus illius) pes. L

Lib. 35. c. 10. Quando hanc mediator Dei, & hominum, & cum obedientes remunerat non relinquit.) Quando hanc mediator Dei, & hominum tenuit, & tenendam præcepit, & cum obedientes remunerat non relinquit. G

Cap. 11. Sed plana non est. Vt autem in latitudinem surgat) Sed plena non est. Vt autem in altitudinem surgat. L

Pastoralis Cura. Pars 1.

Cap. 1. *Dum* qui pigmentorum vim nesciunt, videri medici carnis erubescunt) Cum. L

Primos recubitus in cœnis, primas in *conuentionibus* quærunt cathedras) conuentibus. L

Cap. 3. Oblatam gloriam culminis fugit; pœnam probrosæ mortis *appetit*) appetijt. L

In elatione protinus *vsu* gloriæ permutatur) <L

Cap. 5. *Ipsi* se quæ priuata habere appetunt, bonis priuant) ipsis. L

Bonis quoque eius Sancta Ecclesia exprobans, & quasi in faciem) ei L

Cap. 8. Quæ sit irreprehensibilitas *ipsa* manifestat) ipse. Aliàs.

Quo *quisque* plebibus præerat primus ad martyrij tormenta ducebatur) quisquis. L

Quando per hunc *quemquam* dubium non erat ad supplicia grauiora peruenire) quemque. L

Par 2. Cap. 2. Nè tacta quæque deteriùs inquinet, si sordida in se *mens* lutum tenet) met. L

Cap. 4. Qui iudicaturus est viuos, & mortuos, & adnentum ipsius) <. per. L

Cap. 5. Vt & per pietatis viscera in se *firmitatem* cæterorum transferat) infirmitatem. L

Cœlum contemplatione transcendit, nec tamen statum carnalium *sollicitè* deserit) < F

Cap. 6. Et dùm ad *vsum* cuncta subiacent, dùm ad votum velociter) iussum, vel nutum. L

In luxum superbiæ *pro* potentiæ fastigio lenocinante corrumpitur) < L

Cap. 8. Liberæ *puritatis* verbum à subditis obsequium humilitatis credunt) veritatis. L

Cap. 10. Per sartaginem, quippè, *fixura* mentis, per ferrum vero) frixura. L

Part. 3. Adm. 5. Vt à commissorum custodia minimè *torpescat*) tepescat. F

Iste *enim* terribiliter admonetur, cum dicitur) etiam. L

Dialogorum lib. 1.

Cap. 4. Qui ad virum reuerendissimum *Castrorum* Amirtinæ Ciuitatis Episcopum pergens) Castorium. L

Quidam verò Felix nomine *Mirsiæ* prouinciæ nobilis) Musiæ, vel Mysiæ. L

Cap. 9. Fuit vir vitæ venerabilis Bonifacius nomine, qui in ea Ciuitate, quæ *Ferentis*) Ferentum. F.

Lib. 2. c. 3. *Nunquid non* Paulum mortem dicimus timuisse) Nunquidnam. L

Graui labore ad laborem se alibi cum fructu seruauit) Et grauem laborem. Aliàs.

Tunc quoque bonæ spei suas soboles *Euicius* Maurum) Eucius. F

Cap. 8. Atque in ipso templo Apollinis *oraculum* Beati Martini; vbi verò ara eiusdem Apollinis fuit *oraculum* S. Ioannis) oratorium. L

Cap. 15. Atque importunis precibus, vt relaxaretur *incurret*, quadam die) irrueret. F

Cap. 16. Qui *agebat* Fatris sui pnerum morbo elephantino fuisse correptum) aiebat. F

Lib. 3. cap. 5. Quidam enim Religiosi viri Apuliæ prouinciæ *partibus* cogniti) in. F

Cap. 6. Eodem nan que Gothorum tempore cum præfatus Rex Totila *Narnis* venisset) Narniam. F

Cap. 9. Per loca quæ *qua* ei visa sunt, rastrum per terram traxit) < F

Cap. 26. Hic itaque nihil ad vsum suum aliud, nisi pauca *aptum* vascula possidebat) apum. L

Cap. 31. Leandro *Ispalitano* Episcopo dudum mihi in amicitijs familiariter iuncto) Ispalensi. L

Cap. 35. Atque in superiora domus *secus* ad oratorium duxit) secum. F

Cap. 36. Nono autem die in *Cotbronensis* castri portum deducta est) Crotoniensis. L

Lib. 4. cap. 12. Qui nunc in hac vrbe Monasterio præsto est, quod appellatur *Reatum*) Reatinum. F

Cap. 13. Quæ interius sponsi cœlestis speciem *amauit*) adamauit. F

Cap. 15. Et sicut *se dicebant* sexus ex vocibus discreuisse) decebat. <:

Cap. 27. Quod de Theophanio *Centerelensis* vrbis

bis comite) Cenetensis. F.

Cap. 31. Quibus dùm adhuc concessum est viuere, licet etiam à malis operibus *emendare*) emendari. F

Cap. 36. Sed in illo occulto *arbitri* examine) arbitrij. F

Cap. 55. Pecunia tua tecum sit in *perditione*) perditionem. L

In Ezechielem. Lib. 1.

Hom. 10. In quibus Domini verbis pensandum est, quomodo *&* in electis) ei. G

Hom. 15. Nocte verò exurgit, ac die, quia *in* aduersa, & prospera) inter. G

Cum se virtus animo concepta ad profectum boni operis *pertrahit*) protrahit. G

Eo nobis amplius exaltatur, *quanto* altius, & incomprehensibilis) quo. G

Homiliæ in Euang.

Quadraginta homiliarum de diuersis lectionibus Euangelij ad Secundinum *Laurimitanum* Episcopum) Tautomenitanum. L

Hom. 39. Iustitiam enim vendere est hanc pro præmij *acceptatione* seruare) acceptione. G

Dumque rem iurè debitam facere contemnunt, dato patronis *pramio*) prætio. G

Epistolarum. Lib. 1.

Cap. 5. Volui obliuisci quos noui, ad Saluatoris pedes quiescere) &. L

Hinc rursum scriptum est: Deus meus pone illos *in* rotam) vt. L

Cap. 6. Gregorius *Narsi* patricio) Narsæ. L

Cap. 8. *Menturiensem* Ecclesiam desolatam Formiensi coniungit) Minturnensem. L

Cap. 18. Quæ vel propriæ Ecclesiæ, vel de diuersis Ecclesijs *similia* sunt collecta) cimelia. F

Cap. 11. Vicedominum enim eum constituimus, cuius arbitrio *Episcopum* commisimus) Episcopium. L

Cap. 13. Luminosa honesta fœmina relicta carissimi *Zemarchi*) Azimarchi. F

Cap. 22. Gregorius Georgio *Episcopo* Italiæ) Exarcho. F

Cap. 25. Quod ex omnipotentis Dei munere *accepistis* esse) cepistis. F

Cap. 27. Gregorius Sebastiano Episcopo *Risiniensi*) Rhiziniensi. L. Plinius lib. 3. c. 2. in Liburnia locat Rhizinium. Quis sit autem Anastasius Patriarcha non satis video: nàm monachum, de quo in dialogo fit mentio, nullo modo esse arbitror.

Cap. 30. Quorum *sinthicia spata* sunt, & gratia pœna) synthicæ spathæ. L

Cap. 31. Causa sue verò Italiæ vestra quæso Excellentia habeat *mandatas*) commendatas. L

Cap. 33. Si mihi credideris, si correptionis mea verba *secuturus* audieris) secutus. L

Cap. 34. Gregorius Episcopo *Terracinensi*) Tarracinensi. L

Oportet ergo vt ad audiendum de vobis verbũ Dei benignè conueniant) potiùs. L

Cap. 35. Gregorius Io: Episcopo Rauen. de controuersia *Ioannis, & Stephani Episcopi*) Maurilionis, & Georgij. L

Cap 37. Volo autem, vt Dominæ Paterichiæ meæ mox, vt præsentem iussionem susceperis, offeras ad *calciarium* puerorum) calceatum. F

Cap. 39. *Verum* Paulinus Episcopus Tauri ciuitatis prouinciæ *Briciorum*) Venerabilis. L Brutiorum. L

Monachos suos *occasione dispersos barbaricè*) occidione dispersos barbarica. L

Cap. 41. Gregorius Leandro Episcopo *Hispanarum*) Hispalensi. L

Cap 42. Ad maiorem modium dare compellãtur, quam in *borreis*) horrea. L

Vt plusquàm decem, & octo sextariorum *modium*) in modio. L

Neque verò post obitum meum hæc ipsa onera) Nè. L

Quatenus *in primis* dicens tantam pensionem vnumquemq; debere persolnere inibi *adiectis*) imprimas. V. C. abiectis V. C.

Quod autem ex his minutijs in *vsu* rectoris accedebat) vsum. L

A *communione* autem eius omninò abstineatur) commodo. Aliàs.

Qui ad eum transmissus fuerit, proficere *non* possit) < O

Dummodo causam, quam nobiscum habet, *exeat*) perexeat. V. C

Cap. 48. Comperimus autem in insula *Orphiana*) Ophiaria. F. pro Colubraria, vel Ophiusa; quanquam non video hic locum habere: vicinam Palmariæ Mela Phytoniam collocat. L

Cap. 51. *Canosinam* Ecclesiam commendat) Canusinam. L

Cap. 52. Et quoniam Sauinus Abbas Monasterij Sancti Stephani insulæ *Cabis*) Caprearum insulam contra Surrentum sitam fortè significat. L

Cap. 66. Clericos *Benefana* Ecclesiæ oblitos timorem futuri iudicij) Venafranæ. L

Cap. 74. Sicut lucernæ lumen per collimitantia *quaque quo* lucet) quousque. L

Cap. 77. Præcipit de Tamitana Ecclesia transire in *Aleriensem*) Sagonensem. L.

In Ecclesia *Salonensi*, quæ iàm diù Pontificis auxilio destituta est) Sagonensi. L

Cap. 78. Gregorius Clero, & ordini, & plebi *Vianensis* Ecclesiæ) Viuanensis. L

Lib. 2. cap. 2. Mortalitatem omninò grassari, quæ res nos nimis *addixit*) afflixit. L

Cap. 14. Eum *enim* verò, qui contra iustitiæ regulam) < L

Cap. 17. Gregorius Iobino *Episcopo* Illyrici) < L

Cap. 19. Gregorius Benenato Episcopo *Visitatori Cumanæ Ecclesiæ*) Misenati. L

Cap. 21. Gregorius *Rusticiano*) Rusticianæ patriciæ. L

Cap. 22. Ità tamen, vt pro causis suis ad Rauennatem Vrbem nullatenus *reuocetur*) euocetur. L

Cap. 23. Gregorius Iustino *Presbytero*) Vide nùm hic sit idem Iustinus Prætor Siciliæ, ad quem extat epistola 2. libri primi, quia verba illa, Gloria vestra, non conueniunt Presbytero. Aliquot exemplaria Gratiani habent, ad Iustinum Imperatorem; sed manifesto errore, cum ante Gregorij Pontificatum Iustinus iunior annis 16. mortuus esset. Inuentus est codex vetustus Gregorij, qui Iustinum Prætorem retinet. L

Cap. 25. Propterea te Ioannem ab hostibus *captiuatum Lisitanæ* ciuitatis Episcopum) captiuatæ Lissitanæ. Est autem Lissus Dalmatiæ, vel Illyricorum vrbs prope Dyrrachium, licet alicubi Lyssum scriptum sit. Lat.

Cap. 26.) Hæc epistola multo post 33. huius libri locanda est. Ibi enim Paulinus ad Ecclesiam Liparitanam regendam transfertur. L

Cap. 29. Visitationem Velinæ, *Vixentinæ*, & Blãdanæ iniungit Ecclesiarum) Buxentinæ. L

Quoniam Velina, *Vixentina*, & Blandana Ecclesiæ) Buxentina. L

Cap. 31. Cumanam, & *Musitanam* vnitas præcipit esse Ecclesias) Misenatem. L

Vt Cumanam, atque *Musitanam* vnire debeamus Ecclesias, quoniam *hæ*) Misenatem. L. ex. L

Cap. 32. Theodosiani verò, qui hic remanserunt *togam* non accipientes) rogam. L

Quia *à Rhegiis*, vt cognouimus cum Arnulpho se fecit) Aroges. L

Iuxta, quippe, est ciuitas *Phanum*, in qua multi captiui) Fanum. L

Cap. 34. Gregorius Ianuario Episcopo *Caralitanensi*) Caralitano. L

Cap. 45. Gregorius Ioanni Episcopo [v]) Veliterno. L

Treucrensium Ecclesiam suæ Ecclesiæ vniri præcipit) Triumtabernarum. V. C

Ideoque fraternitati tuæ curam, gubernationemque *Treuerensium*) Triumtabernarum. V. C

Cap. 36. Gregorius vniuersis Episcopis per *Hyberniam*) Iberiam. F

Cap. 38.) Hanc epistolam locandum esse antè 26. res ipsa manifestò clamitat; ibi enim obitum Paulini legimus. L

Cap. 45. Quoniam occasione vicium nostrarum considerarmus *nos* iniusta) vos. L

Cap. 46. Nisi *cum* concessa Romani Pontificis decernimus iussione percipere) < L

Hac enim consona Sanctis Patribus definimus sanctione) Hac. L

Nec sacris administrare, *vel* communionem capere sit dignus) nec. G

Cap. 47. Gregorius Natali) Considerandum est qua ratione epistola hęc locum hic habere possit, cum supra Natalis hic suspensus, & ferè depositus describatur. L

Quæ res quoque nos in Florentij *Tauritanæ* ciuitatis Episcopi) Epidauritanæ. L

Cap. 48. De *Florentino* Episcopo iniustè deposito) Florentio. L

Peruenit ad nos *Florentinum* Epitauritanæ ciuitatis) Florentium. L

Cap. 51. Idest, gesta, & petitiones, quæ *data* sunt) datæ. L

Cap. 52. Qui nunc in ciuitate ordinatus est *Terracina*) Tarracina. L

Præcipit, vt in *Terracinensi* Ecclesia sit Episcopus) Tarracinensi.

Relatio cleri simul, & populi *Terracinensis gentis*) Terracinæ degentis. V. C

Cap. 53. Gregorius clero, ordini, & plebi consistenti in *Terracina*) Tarracina. L

Cap. 56. In qua Campana *quondam vxor Patricy*) quondam Patricia. G.

Cap. 57. In *suam* quandoque resolutoriam proferre largitate sententiam) sua. L

Cap. 60. De patrimonio Sabinensi, atque *Carciolano*) Carseolano. L

Cap. 66. De Bonifatio [v] Victore iniustè damnato) à. L

Nunc itaque huc veniens Bonifacius *Victor* præsentium lator) < L

Cap. 67. Gregorius vniuersis *Episcopis* per Italiam) Præfectis, vel Iudicibus. L

Cap. 69. Oportet conuocaris *clericis* in *communione* perscrutari) eis. Aliàs. commune. L

Cap. 74.) Ad hoc tempus referendum est priuilegium concessum Monasterio S Medardi, quod est infra post omnes epistolas lib. 12. vsque ad finem subscriptionum. L

Cap. 75. Et seù mulieres, cum quibus *perisse* dicitur) peregisse. ∽:

Cap. 84. Gregorius Ioanni Episcopo *Calliopolitano*) Callipolitano. L

Cap. 86. Et postquàm suscepi certum fuisse hoc, quod fama dudum *asperserat*) sparserat. L

Vt & videre te cupiam, & tamen *absente* corde semper attendam) absentem. L

Cap. 88. Gregorius Theodoro Episcopo *Lilibitano*) Lilybætano. L

Cap. 91. *Qua* si epistolæ eius fuerint, ego vigilans non fui) Quod. Aliàs.

Cap. 93. Et quid dicturi sumus futuro iudici frater carissimè, si illud *quod*) quoque. F

Grauari non *indicantes*, si tanto pondere vel parui temporis spatio careamus) iudicantes. F

Et in obiectis sibi capitulis contumacitèr respondere *nequiuerint*) renuerint. F

Cap. 96. Nihil enim *potest* gloriosissima sanitas) prodest. L

Cap. 98. Gregorius *Euticio Episcopo Tyndarino*) Eutichio Episcopo Tyndaritano. L

Cap. 100. Aut immurando *vigorem* eiusdem legis inflectat) rigorem. L

Lib. 3. cap. 1. Quia sicut præceps furor *vsitatus*-

que

que despicitur) concitatusque. F
Cap. 4. Cum ergo integritatem nostram ex conscientiæ *vestra* attestatione) nostræ. L
Cap. 5. Gregorius Bonifacio Episcopo *Regio*) Regiensi. L
Cap. 11. Nè fient antea fieri (dicebantur) Nec sicut antea fieri dicebatur. G
Quasi pro faciendi inuentarij labore *tollantur*) tollatur. L
Sic *nanque* ea, quæ ad munitionem pauperum facultatis pertinent) namque. L
Cap. 13. De vxore cuiusdam ablata, & alteri *data*) venundata. L
Cap. 20. Gregorius *Maximiano* præsumptori) Maximo. L
Cap. 21. *Qua cuncta* de colonis vel originarijs iura percipiunt) Et eunčta, quæ. F
Cap. 22. Vt in eodem examinando negotio fraternitatis tuæ ei *adderceretur*) adijceretur. L
Cap. 26. Quod Presbyteros chrismate tangere in fronte eos, qui *baptizandi* sunt) baptizati. Ita legendum omninò videtur ex epistola 9. huius libri.
Vt Presbyteri etiam in frontibus *baptizandos* chrismate) baptizatos. L
Cap. 28. Singulis annis *duas* tremisses sinè aliqua dilatione) duos. L
Cap. 29. De Episcopo intra *Dardaniam* ordinando) Sardiniam. L
Cap. 30. Gregorius *Constantia* Augustæ) Quæ hic Constantia, & infra sæpiùs appellatur, atque ita quoque à Paulo Diacono in vita Gregorij scribitur, videtur omninò Constantina scribenda, vt Græci omnes Euagrius, Nicephorus, Zonaras, & Greg. Cedrenus scripserunt, & Paulus Diaconus in hist. Miscell. confirmatur autem argumento validissimo Constantinam vocari eam oportere, quod Tiberij Constantini filia erat, vt Patris nomen referret. Gratiani quoque Codd. vetusti. Lat.
Quæ ducta vsque ad secundum vrbis milliarium in loco, qui dicitur ad *Catatumbas*) Catacumbas. F
Cap. 31. Quatenùs filijs *iuste* ex Hebręis) Iuste. L
Cap. 32. Gregorius Panthaleoni *Episcopo* Aphricæ) Non videtur Episcopus; nam excellentiam eius appellat. L
Cap. 33. De quarta Synodo, & *Constantino* Episcopo) Constantio. L
Cap. 39. Et non solum *illic* ad Episcopatus apicem nulla ratione promoueatur) ille. L
Cap. 42. *Huc* eos sine dilatione transmittat) Huic. F
Cap. 44. Hoc iam tempore nec nosmetipsos *excusaremus*) excusemus. L
Lib. 4. Cap. 46. Gregorius Felici, & Ciriaco *Abbatibus*) Abbati. L
Cap. 47. Epistolas cum allegatione principalium *inssionum*, apud vos) &. L
Cap. 48. Gregorius Victori Episcopo *Panormitanensi*) Panormitano. L

Cap. 49. De Saturnino *Episcopo* lapso) < L
Cap. 51. Gregorius Felici Episcopo *in Sardinia*) Sardensi. F. Quia Antibarensi præsuli subijcit in Illyrico, vel Dalmatia. L
Cap. 52. De ministerijs *Mirinensis* Ecclesiæ recipiendis) Aleriensis. L
Quæ secum *Squillatrum* quondam Episcopus Seuerinus) Scyllacium. L
Cap. 55. Gregorius Petro Episcopo *Trecalonitano*) Triocalino. F. Τρίοκαλα Ptol. Τρίοκαλα, ἢ Τρίοκλα Steph. Agrigento vicina vrbs. Triocalinos appellat Plin. lib. 3. c. 8. In Concilio Lateranensi sub Martino I. recensetur Maximus Trocalitanus Episcopus. L
Cap. 56. Sic tamen, vt nihil de *prouentionibus* clericorum) prouectionibus. L
Cap. 57. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de *prouentionibus* clericorum) prouectionibus. L
Cap. 61. *Saturum* verò ex Presbytero, ne ad sacri Ordinis ministerium præsumat) Saturniũ supra ep. 16 vocat.
Cap. 63. Gregorius Ioanni Episcopo *Squillatino*) Scyllacæno. F
Cap. 65. Fratri, & Coepiscopo nostro Seuero Paulino) Seuerum Ficulinum Episcopum haber Ioannes Diacon. in vita Greg. lib. 4 c. 5.
Cap. 68. De peruersitate Episcoporum, & *Valerio* monacho) Valeriano. L
Cap. 69. Vt si nulli conditioni, vel *torpori* teneris obnoxius) corpori. L
Cap. 71. Iuris Ecclesiæ *tua* famulum esse perhibet) suæ. L
Suprascriptum Ciceronem cum rebus suis, quæ apud *Fautinum*) Fantinum. L
Domino *Mirenatis* Ecclesiæ sinè aliqua dilatione restitue) Misenatis. L
A monachica conuersatione culpæ lapsus *arripuit*) abripuit. L
In conuersatione poterat, permanens recognoscat) In conuersatione permanens poterat, recognoscat. L
Cap. 73 Gregorius Seuero Scholastico ʸ exarcho ʸ de Agilulpho rege) de. L. & L
Cap. 75. Et quidem alij ab hostibus occisi, alij verò *Narnijs*, & Perusij positi) Narniæ. F
Nàm adhuc nescimus quis *sibi* qualis sit) ibi. L
Cap. 76. Inter cæteras *augustorum* ponderum curas) angustorum. L
Redemptorem suum pro vobis, *atque* vt oportebat meritis exorare) æquè. L
Si igitur illud nomen in ea Ecclesia quisquam arripuit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit, vniuersa ergo Ecclesia) Apud Ioannem Diaconum lib. 2. cap. 53. ita legitur. Si igitur illud nomen in ea Ecclesia sibi quisquam arripit, vnde tot hæresiarchæ prodisse noscuntur, vniuersa ergo Ecclesia &c. quæ lectio vel decurtata ipsa quoque est, vel omninò corrupta. L
Cap. 77. De peruersitate iudicij in Sardinia, & *superbia Ioannis Episcopi*) Corsica, & Sicilia. L
Tantum se suffragium *permisisse* respondit) pro-
mi-

miſiſſe. L

Cap. 78. Sed priuatis vocabulis *contempti* eſſe non poſſunt) contenti. L

Cap. 79. Gregorius Sebaſtiano Epiſcopo *Serinienſi*) Riſinienſi ſupra; ſed ſcribendum Rhizinienſi. Hic Sebaſtianus non videtur eſſe Epiſcopus, cum in epiſtola hac ipſa laudetur à Gregorio, quod Eccleſiam regendam vocatus à ſuo Patriarcha ſuſcipere renuit, & alioqui ſi Epiſcopus iàm erat, non poterat ſelix à Gregorio vocari eo nomine dumtaxat, quod liber ab onere regendi Eccleſiam eſſet; & poſtremo ſi ad id aliquando induceret animum rogaretur, vt in Sicilia Eccleſiæ regimen ſuſciperet, vt ipſi Gregorio gratificaretur, niſi ſi titulo tenùs, non etiam re Epiſc. Rhizinienſis erat. L

Cap. 80. Nos ergo diſcernamus quid Deus, quid *autem* homo fecerit) item. L

Cap. 83. Gregorius Aniano Diacono Conſtantinopolitano.) Hæc epiſtola quamquam tàm hìc, quàm apud Ioannem Diaconum lib. 2. cap. 55. Aniaſio Diacono Conſtantinopolitano inſcripta ſit; tamen errore factum eſſe videtur ex ipſius epiſtolę verbis demonſtrari. Primum in eo, quod alterius Eccleſiæ Diacono mandat litteras ſuas Ioanni Epiſcopo Conſtantinopolitano reddi, cum Diaconum ſuum Sabinianum reſponſalem apud Imperatorem ibi haberet, ſi ipſi Gregorio ſcribenti credimus. Deindè verò quia miratur cum permiſiſſe perſuaderi Imperatori, vt ea ſcripta, de quibus agitur, mitterentur, quod non videtur conuenire miniſtro Epiſcopi Conſtantinopolitani. Puto igitur legendum eſſe Sabiniano, & tollendum eſſe Con. ſtantinopolit. Similis error reperitur infra. Lat.

Duas epiſtolas facere *volui*: ſed vna breuitèr facta eſt) nolui. L

Idcirco enim hoc ille fecit, vt audiretur Dominus Imperator) aut. Io: Diac.

Vndè ſicut tibi iàm tranſactis epiſtolis ſcripſi) Vbi ſunt ex epiſtolæ?

Cap. 85. Indictione *decimatertia*, quinto die menſis Iulij) Aut hic, aut infra lib. 12. error eſt. Ibi enim decima quarta indictione factum ſcribitur, cum tamen decimotertio Imp. anno Tiberij, & eodem die quinto Iulij notentur acta omnia. L

Maurianus Epiſcopus ciuitatis Rauennę ſubſcripſit.) Marinianus. L

Gratianus ciuitatis *Nomentuma*) Nomentanæ. L

Ioannes Epiſcopus ciuitatis *Falartina*) Falernæ. L

Angelus Epiſcopus ciuitatis *Terracinenſis*) Agnellus. Tarracinenſis. L

Romanus Epiſcopus ciuitatis *Viliterna*) Veliternæ. L

Candidus Epiſcopus ciuitatis *Bulcinenſis*) Volſinienſis. L

Baldinius Epiſcopus ciuitatis *Roſellas*) Roſellæ. L

Marcianus Epiſcopus ciuitatis *Ferenſis*) Farenſis.

Stephanus Presbyter Sancti *Marty*) Marci. L

Baſſus Sancti *Prudentis*) Pudentis. L

Cap. 93. Sed fecit ad *conſuetudinem* mihi cor veſtrum miſericordia diuina) conſentiendum. L

Cap. 94. Seruandumque ſit, præſenti epiſtola perſpeximus) declarandum. F

Cap. 95. Gregorius Virgilio Epiſcopo Arelatenſi) Hic Virgilius, vt Beda ſcripſit lib. 1. hiſt. Angl. cap. 27. ſucceſſit Ethetio, qui Auguſtinum Anglorum Epiſcopum ordinauit, idest, conſecrauit. Adde etiam an. Dom 593. Indict. 11. Etherium ſubſcripſiſſe priuilegio Monaſterij S. Medardi, quod habetur infra poſt epiſtolas, & deinceps. Quarè Virgilius Etherio verè ſucceſſit, & Auguſtinus Anglorum Epiſcopus antè hanc 13. indictionem iam conſecratus erat. Neſcio cur Ioannes Diacon. lib. 2. cap. 35 Etherium vatem non Epiſcopum nominat. Conſtat autem ex Sigiberto in Chron. Arelatenſem Epiſcopum fuiſſe. Diſcimus etiam ex eodem Beda aliquot epiſtolas tàm ad Etherium, quàm ad hunc ipſum Virgilium intercidiſſe, quarum exempla quædam tam apud Bedam, quàm apud Ioannem Diaconum legimus. Lat.

Cap. 98. Gregorius *Martiniano* Epiſcopo Rauennæ) Mariniano. L

Lib. 5. cap. 102. De *Maximiano* Epiſcopo) Mariniano. L

Cap. 103. Gregorius *Maximiano* præſumptori) Maximo. L

Cap. 108. Gregorius Maximiano Epiſcopo *Rauenna*) Meſſanenſi. L

Cap. 109. Gregorius Bonifacio Epiſcopo *Regitano*) Regienſi. L

Poſtquam Eccleſiæ *Carinenſis* defuncto eius Antiſtite) Carinenſis Eccleſia, quæ fuerit, quærendum eſt. Cathanenſem legimus ſuffraganeam Regienſi. L

Cap. 111. Vt Gratianum Eccleſiæ *Benephrana* Diaconem tuæ concederemus *Eccleſiæ ordinandum*) Venafrinæ. L. cardinandum. L

Cap. 112. Gregorius *Montano*, & Thomæ libertatem *per teſtamentum* dat) Montanę. <.V.C

Nos Montanum, atque Thomam famulos Sanctæ Romanæ Eccleſiæ) Vos Montanam. V. C

Relaxamus ſeruitutis *peculium*, & quia tu *Montane*) periculum. V. C. Montana. V. C.

Cap. 113. De ordinando Epiſcopo Eccleſię *Libitana*) Lilybætanæ. L

Cap. 114. Gregorius Narſi Comiti) Hunc eundem puto Patricium ſupra nominari. L

De Synodo *Ephefina*, & de cauſa Ioannis) Epheſina. L

Aut abſentia viuendi, aut *à* qualitate viuendi) <P

Non abſentia viuendi, ſed *à* qualitate viuendi) <P

Cap. 116. Velut emiſſum *celeritèr* iubar fidei rectitudo reſplendent) cœlitùs. F

Et ipſi in eas, *in* quas incautè volunt euadere, culpas incurrunt) < F

Cap. 119. Gregorius Dominico Epiſcopo Aphricano) Hunc puto Carthaginenſem Epiſcopum eſſe, quem & infra B. Cypriani mentio Carthaginenſem facit. Lat.

Cap. 121. Gregorius Petro Episcopo Hydrontino visitatori Brundusij, & Gallipolensi) Gregorius Petro Episcopo Hydruntino visitatori Brundusij, Lupiæ, & Gallipolis. L

Cap. 122. Gregorius Petro Episcopo *Alexandriæ*) Aleriæ. L

Cap. 124. Gregorius *Mariano* Episcopo Rauennæ) Mariniano. L

Nàm si seruum Dei Diaconem vestrum) Seruum dei est nomen proprium. L

Cap. 126. Et tunc ei vestra dilectio *communicaretur*, ne particeps obligationis eius communicaret. L

Cap. 127. Si verò aliqua in eis culpa *celauerit*) claruerit. F

Cap. 128. Gregorius *Mariano* Episcopo Rauennæ) Mariniano. L

Cap. 129. Gregorius Secundino seruo Dei non à paribus) Videtur hic alterius nomen desiderari, cum addita sit nota, non à paribus, quæ apponi solet ijs epistolis, quæ ad plures scriptę, diuersa tamen verborum forma; sed eadem retenta sententia, missæ sunt. L

Cap. 136. Præsentium portatore *Rogitano* Diacono deferente suscepimus) Rogatiano. F

Cap. 137. *Alexandriam* relictam Vincomali commendat) Alexandram. L

Quatenùs *Alexandria* magnificæ fœminæ relictæ quondam Vincomali) Alexandræ. F

Cap. 140. Ex habitatorum *Massanichoterana*, quorum Episcopus) Massæ Nichoteranæ. L

Cap. 142. Gregorius Venantio patritio *exmonarcho*) exmonacho. L

De discordia intèr ipsum, & Ioannem Episcopum[V] Syracusanum. L

Cap. 144. Quæ est posita iuxta *Palacenis*) Palatinisios. Ita infra lib. 7. c. 43.

Cap. 146. Si missas ibidem sibi celebrari voluerint *ad* te presbyter dirigatur) à. V. C.

Cap. 147. Sicut in *schismaticis* prauo studio perdurantes) schismatis. L

Cap. 150. Gregorius Palladio Episcopo *Sanctonis*) Sanctonum. F.

Cap. 153. Gregorius Virgilio Episcopo *Arelatensis*) Arelatensi. Vide quæ notauimus supra lib. 4. c. 91.

Cap. 154. Gregorius Desiderio Viennensi, & Siagrio *Augustino*) Augustoduno. V. C. Anselmus Cantuariensis tom. 3. epist. 10. citat epistolam Gregorij ex registro lib. 14. ad Desiderium Episcopum, ne impediat quendam, qui Monachi professionem facere cupiebat sed potiùs incitet, & accendat. Epistolam eam inter has extare nemo videt, & tot libros non habemus, nàm duodecim tantùm sunt editi. Quarè notæ numerorum corruptæ fortè dici possunt, & nos multis epistolis carere. L.

Cap. 160. Sed quia in diuersa se tendit, *vbi* concussio) vbique. F

Cap. 64. Quàm ad nos eius Synodica *deferantur*, debeamus scribere) deferatur. F

Lib. 6. cap. 165. Debetis constantiùs occupari[V] circa gregis Christi) &. L

Cap. 169. Eudoxium quemdam vos damnasse comperimus, cuius nomen in Latina lingua neque in Synodis, neque in libris beatæ memoriæ Episcoporum Epiphanij, Augustini, & Philastrij, quos contra hæreticos præcipuè disputasse nouimus, positum reperimus) Eudoxius hic est, quem Athanasius in oratione prima contra Arianos in Sardicensi Synodo damnatum Antiochenam Ecclesiam inuasisse scripsit in sententia Ariminen. Synod. & Epiphanius lib. 3. hær. 73. & 75. inter Semiarianos ferè principem nominat, & alibi. Lat.

Cap. 171. Prætereà assiduis insistere fraternitas *sua* precibus debet) vestra. F

Cap. 174. Filio nostro *Secundo* seruo Dei renunciante didicimus) Secundino. F

Cap. 181. Gregorius Sabiniano Episcopo *Iadrentin.*) Iadertino. F

Cap. 187. Vt intèr causarum fluctus, *quas* assiduè patitur) quos. F

Axa filia *Caleph* sedens super asinam suspirauit) Caleb. L

Et erga subiectos in mansuetudine *compungant*) compingant. F

Et quidem de Sancti Petri Apostolorum Principis rebus octoginta annuas libras accipiunt) Monacharum numerus in vrbe ad tria millia pro victu octoginta annuas libras auri à sede Apostolica accipiebant, videlicet 9300. monetæ iuxta æstimationem an. Dom. 1568. Sed hic neque aureæ, neque argenteæ dicuntur. Quarè non facilè sumptus annui ratio constare potest. Lat.

Cap. 192. Quia si erga nos in corde *nostro* virtutum mater charitas permanet) vestro. F

Tunc enim ostensa charitas vera est si per *typum* superbiæ) typhum.

Ego enim Iesum testem inuoco in *anima mea*) animam meam. F

Cap. 193. Iuxta vocem Psalmistæ resonet in tympano, & choro *laudetur*) < F

Benedictionem verò, quam & priùs *per exilaratum* Secundicerium) per Exilaratum. F

Cap. 196. Quæritur autem *Concordeus* Abbas lator præsentium.) Concordius. F

Cap. 199. Gregorius *Domino* Episcopo Messanensi) Dono vel Domno. L

Vt de argento *Meriensis* Ecclesiæ, cuius miles esse dinoscitur) Milensis. L

Quindecim eis libras accepto ab eo *de suscepto* dare modis omnibus debeatis) De suscepto, idest, accepto chirographo de argento tradito. L

Cap. 201. Sed quia collatum, ac iuitheum non libentèr bibo, præsumens cognidium requiro) Sed quia colatum, ac erythræum non libentèr bibo, præsumens gnidium requiro. F. Sunt vinorum genera.

Cap. 203. Gregorius *Mariano* Episcopo Rauennæ) Mariniano. L

Cap.

Cap. 204. Si tamen talia loca sunt, vt sit ibi vndè *subsistere* valeant) substentari. F.
Lib. 7. cap. 2. Gregorius *Crysanto Episcopo Spolitano*) Petro Episcopo Aleriensi in Corsica hęc epistola inscribenda est, cui altera extat lib. 5. indict. 14. num. 22. cap. 122. & citatur eodem nomine à Gratiano, & Anselmo. Codd. quoq; Vaticani retinent veram hanc lectionem; Ioannes etiam Diacon. lib. 2. cap. 49.
Presbytero quoque Ecclesiæ, quæ in *Negeugno* monte sita est) Nigeuno. L
Cap. 3. Vndè *ex* quo iret, quia præ ipsa, quam dixi, caligine) &. F
In hoc autem quod soli præ alijs *haberi* appetunt) habere. F
Cap. 5. Valdè nobis excellentiæ vestræ studium placuisse *signamus*) significamus. F
Cap. 8. Gregorius Leoni Episcopo *Catenensium*) Catanensium. L
Nec subiectis *iterum* contra suos prępositos effrenata sit) item. F
Cap. 10. Vt quod ex te nescis, pœna possis *resecan e* cognoscere) referante. G.
Cap. 11. Gregorius *Constantino* Mediolaneñ. *Mariano* Rauennæ) Constantio. L. Mariniano. L
Nisi priùs *actionibus* publicis absoluti fuerint) à ratiocinijs. Aliàs. à rationibus. Infra.
Si qui verò ex militaribus *viris* in Monasterijs cōuerti festinant) numeris. G. & V. C
Cap. 12. Vt eius sola nullatenùs patereris esse *congregatione* contentus) segregatione. E
Sit cæteris charitatis vestræ reuersio *ereptionis* officium) erectionis. F
Cap. 14. Vigilantem studere curam *imponere*) impendere. F
Et excessus authorem correctionis fræno *sacerdotali* constringite) sacerdotalis. F.
Cap. 17 In ecclesiasticis vtilitatibus, *obsequijs* Pontificis) obsequijsque. L
Cap. 18. Præsumat de redditibus, de rebus, vel *chartis* prædicti monasterij) curtis. L
Neque *venienti* Abbati quæcunque persona qualibet occasione) viuenti. F
Cap. 20. Gregorius Agnello Episcopo *Terratinæ*) Tarracinæ. L
Cap. 21. Gregorius *Mariano* Episcopo Rauennę) Mariniano. L
Cap. 22. Quia *dùm* superstitiosæ sectæ mancipia dominos suos) cum. L
Cap. 24. Gregorius *Faustino* defensori) Fantino. L
Cap. 25. Nàm vera documenta *veritatis* sunt promptiorem in duris) virtutis. F
Cap. 30. Plusquàm decem millia *Angli* ab eodem nunciati sunt) Anglorum. L
Cap. 31. Gregorius *Secundo* Episcopo Taurom: Secundino. L
Cap. 33. Gregorius Ioanni *Scbillitano*) Scyllacæno. F
Cap. 34. Quem terrenis actibus implicatum *mansuetudo* spiritu agere) mansueto. F
Quæ alabastrum fudit, domum repleuit *vnguento*) odore vnguenti. L
Patenter *datur intelligi, qua* saporem se) dat intelligi, quia L
Indict. 2. cap. 2. Euenisse, quod prauidimus, *nobiscum* nunc gemimus) vobiscum. F
Cap. 5. Qui ei in hac indisciplinationis prauitate præbuere solatium *siue consensu*) siuè consensum. L
Cap. 6. Frustra *quondam* scandalizari vitio patiaris) quodam F
Aut quam de se *aestimationem* præbeat) existimationem. F
Cap. 7. Quæ magnopere *altera* pacis sunt fouenda) alterna. F
Cap. 9. Latores præsentium de Capritana insula) Videndum quænam sit insula hæc Capritana, quam infra epist. 99. Capream vocat: nàm in mari infero in Thuscia est Capraria, & in Campanis Capreæ iuxtà Surrentum. Neutri verò harum conuenire videntur, quæ hic, & infra narrantur. Ex epistola sequenti intelliges Capritanam insulam aliam esse à duabus prædictis. L
Cap. 10. Quousque ad fidem catholicam *Hystrisci* Episcopi conuertantur) Istriani, vel Istri. L
Cap. 13. Gregorius Seuero Episcopo *Anconitanensi*) Auconitano. L
Cap. 16. Et *ipsa* ad persoluenda eadem legata, vel constructionem) ipsam. F
Cap. 22. Quæritur quod *Marchilai* viri clarissimi medici) Archelai. F
Cap. 25. Visitationem *Messenatensis* Ecclesiæ iniungit) Misenatis. L
Cap. 26. Gregorius clero, ordini, & plebi consistenti *Messana*) Miseni. L
Cap. 27. Et ex rebus transitorijs mansura *super* charitatis lucra) semper. F
Ac pacificè terminata sunt, *ne* quocunque tempore) < L
Cap. 30. Consentius defensor *paterna* gloriæ vestræ) pater. L
Commisisi sibi patrimonij Campani æ curam gessit ministeria Ecclesiæ *Vulterna*, quæ erat pro peccatis Clero, & Pontifice destituta) Volturnensis. F
Cap. 31. De ministerijs Ecclesiæ *Vulterna*) Volturnensis. F
Cap. 35. Vt multis dispendijs præterita non *commodent*) condemnet. F
Cap. 36. Gregorius Chrisanto Episcopo Spoletano) Chrysanto Episcopo Spoletino. L
Cap. 37. Atque promisisse sex filiquas per solidum lucri) Solidus 24. siliquarum est: sex siliquæ quarta pars est solidi. Solidus enim pendit quatuor scrupula, obolos verò octo; ità cum solidus aureum nummum tertia parte superet, valeatque hodiè an. 1568. iulios decem, & septem, & insuper partem alterius quartam; siliqua valeret iulij tres quartas, ideft, dodrantem, licet aucto auri prætio amplius aliquid valeat. Solidorum tremisses olim ab

ba Alexandro Imperatore excogitatos, & percussos, legimus quidem: sed non in vsu positos forte. Erant enim grauiores solidi, idest, drachmarum duarum, vt scripsit Lampridius in eius vita. Solidi autem LXXII. erant in auri libra, vt singula quaterna scrupula penderent. Horum solidorum tertiam partem habebant tremisses, ità vt sex argenteos denarios nostros Romæ valerent an. 1568. Lat.

Cap. 40. Quia notitia eiusdẽ donationis non esset de *pollicitis caraxata*) polyptichis charaxata. F

Cap. 46. Tàm * clericorum quærela, quàm aduersus suum, sicut diximus,) de. F

Cap. 47. De damnatione Pelagij, & *Cælestini*) Cælestij.

Vt charitas vestra eandem Synodum apud Sanctam Alexandrinam, *atque Antiochenam* Ecclesiam requirat) Non videtur verisimile Episcopum Antiochenum moneri opportuisse, vt apud se requirat, quæ habebat; quare mendum esse in verbo Antiochenam opinor. L

Cap. 48. Gregorius *Bonæ Abbatissæ*) Bono Abbati: ità supra lib. 5. cap. 144. eandem omnino epistolam scribit. L

Cap. 49. Nosque precibus *arguentium* instantius hortaremur) vrgentium.

Et si ea in eo, quæ in textu *heptatici morte mulctati sunt*) heptateuchi continentur. G

Cap. 50. Gregorius *Leoni Episcopo in Corsica*) Clero, & plebi Ariminensi. L

Cap. 53. O quanta *aspiratione* vitæ plena sunt, quæ per gratiam spiritus) spiratione. F

Cumque insensibiliter in hoc delectatio *surripit*) surrepit. F

Cap. 54. Reducite ad animos prosperitates temporum, multitudinem *hominum*) honorum. F

Cap. 56. De Clericis *Cumanis* ad vnitatem Ecclesiæ reducendis) Comensibus. F

Cognouimus clericos Ecclesiæ *Cumensis*) Comensis. F

De hortis verò, quos in capitulare transmisso ex substantia, *& Italiæ*) Vitalis. F

Cap. 58. Quæ si manifestè *culta* sunt, & ipsa sinè ambiguitate) tulta. L

Cap. 59. Et sæpius se supplicantem *ideo* reddere contempsisse) id ei. F

Cap. 60. De portionibus tibi competentibus in *Messalenas*, & Samanteria) Massa lena. F

Cap. 62. Seueram in eis vltionem, & canonicam *exhibet*) exhibe. F

Cap. 63. *Quod* apud Græcos nullo modo dicitur) Quot. F

Cap. 64. De Episcopo *Constantinopolitano* de crimine accusato) Byzaceno. L

Cap. 65. Experientiæ ergo tuæ denunciamus, vt non deinceps tale aliquid facere *præsumant*) præsumat. L

Cap. 66. Eosque à tanti labe sacrilegij, & diuini *intentione* iudicij, & præsentis vitæ *paruulo*) interminatione. Aliàs. periculo. L

Atque per hoc, *& fatigationibus* fuerint deprehēsi) ex fugationibus. V. C.

Cap. 68. Gregorius *Constantino* Episcopo Mediolanen.) Constantio. L

Cap. 70. Vectano, qui comes fuit in *Missinati* castello) Misenati. L

Gloria vestra *curas* addiscere) curet. L

Cap. 72. Gregorius Crisanto Episcopo Spoletano) Chrysanto Episcopo Spoletino. L

Vt deuotionis suæ in *conseruatione*, quam postulat) consecratione. F

Cap. 73. Gregorius Constantio Episcopo Panormitano Ecclesiæ Tarracinensis visitationem committit) Agnello videtur commissa visitatio infra lib. 12. cap. 18.

Cap. 75. Gregorius Crisanto Episcopo Spoletano) Chrysanto Episcopo Spoletino. L

De ordinatione Clericorum *Viuanensis* Ecclesiæ) Quæ sit Viuanensis Ecclesia non constat. Supra lib. 1. ep. 78. nominatur Vianensis Ecclesia Episcopo destituta, neque in qua sit prouincia satis constat. Vtrum autem eadem illa cum hac Viuanensi sit, difficile est iudicare. L

In quo de *amore* Scrinij nostri nihil vos) more; nam ex more seruato semper, vt visitator promouere clericos non audeat, nisi licentia in forma visitationis expressè data fuerit. L

Cap. 77. Gregorius Bonello Episcopo Erogatori) Donello Erogatori. L

Cap. 81. Gregorius Maximo *Salonitanensi* Episcopo) Salonitano. L

Cap. 86. Ibidem seruientium antè dedicationem loci ipsius debeant *profligari*) prouideri. F

Cap. 87. Gregorius *Fortunato Episcopo Mediolanensi*) Gaudioso Episcopo Eugubino L

De visitatione Tadinensis Ecclesiæ) Tadinates erant vbi nunc est Vualdum, vel Gualdum; nam ibi in agro oppido proximo locus est, vbi dicitur la Pieue di Taino. Vide Plinium. Procopius lib. 3. belli Gothici Taginam vocauit. L

Cognoscentes Ecclesiam *Cadinensem* diù Sacerdotis) Tadinensem. L

Cap. 88. Gregorius clero, ordini, & plebi consistenti *Tadinas*) Tadini, Tadinæ. L

Gaudioso *Egabinæ* Ecclesiæ solemniter delegare) Eugubinæ. L

Cap. 89. Visitationem iniungit *Ausinæ* ciuitatis) Aesinæ. L

Postquam ciuitas *Ausina*, Deo iuuante, recuperata est) Aesina. L

Cap. 93. Qualiter vos contra *Hystricorum* schisma) Istrorum, vel Istrianorum. L

Cap. 95. Gregorius *Gulfari* Magistrum militum) Hic fortassè est Vlfaris dux Taruisinus, cuius meminit Paulus Diacon. lib. 4. de gestis Longobard. cap. 1.

Vt non *sit* quo hi, qui adhuc in errore sunt positi) desit. L

Cap. 102. Indicamus itaque *Arnulphum* de seruanda pace) Ariulphus dux Spoletanus. Aliàs

Aut fit nullus contra *Aregis* exercitum) Arachis

Beneuenta nus dux. Aliàs

Quia in aliquid *parum facilem sibi exercendi* occasionem) paruum facilem sibi excedendi. L

Cap. 103. *Sauinus* siquidem frater, & Coepiscopus noster) Sauinianus. F

Asserens à *viatore* ex tribuno *Hydrontinæ* ciuitatis) Viatore. L. Hydruntinæ. L

Cap. 104. Gregorius Sauiniano Episcopo *Calliopolitano*) Callipolitano. L

Cap. 106. Filius noster *vir* magnificus *Occilla* tribunus) Occilianus. Ità sup. c. 103.

Sirontina ciuitatis ad nos veniens puerum vnum) Hydruntinæ. L

Cap. 110. Gregorius Syagrio, *Betherio*, Virgilio, & Desiderio) Aeterio. Infra.

Quæsitus refugit, sacris est altaribus *admonendus*) admouendus. L

Quid v agit, nisi vt crescendo decrescat, & ascendendo) aliud. G

Vt ad *summa* Sacerdotij non suffragio venditorũ) summam. F

Nàm cogit vendere, quos *decipit*, vt emerent) decepit. F

Vt & de incidentibus causis disceptatio; *& sit* salubris) sit &. F

Cap. 111. Per definitionem synodicam à Sancta Ecclesia *remoueri*) remouere. F

Cap. 114. Dubium non est, quod præmium illic delicta *commendent*) commendet. F

Cap. 115. Et *alys* hæc operari studeat, dùm se in custodienda) alios. F.

Cap. 121. Cum in regni regimine virtus *iustitia*, & potestas egeat æquitate) iustitia. F

Cap. 123. Gregorius *Asclipiadoto.*) Asclipiodoto. L

Cap. 124. Vestræ gloriæ de *Occidentibus* partibus hucusque odor) occidentis, vel occidẽtalibus. L

Cap. 125. Minimè *nouerat*, sed eis altitudo vestri cordis patuit.) nouerant. F

Neque de eorum numero esse pertimesco) Meque. F

Cap. 126. Probatio virtutis est non *indicium* reprobationis) inditium. Aliàs

Ita *surripiente* subito flamma incensum est, vt omninò) surrepente. F

Cap. 127. Gregorius *Italiæ* patriciæ, & Venantio.) Italicæ. L

Cap. 128. Ab Excellentissimo Exarcho in quotidiana militum præfectura sunt *mutati*)mutuati. L

Primum vt *togam* illarum partium faciatis) rogam. L

Cap. 129. Quod foris accepisse ostenderis, intus *habes*) habebis. L

Lib. 8. Ind. 3. cap. 2. *Togæ* quoque militum ità per prædictum consamulum) Rogæ. L

Cap. 6. Nam *sacrilegum*, & contra leges est, si quis, quod venerabilibus) sacrilegium. L

Cap. 9. Sanctimoniali de monasterio egressa *marito sociata*) < F

Apud se nuncusque *impeditè* retineat)impudicè. F

Cap. 10. Decem libras auri à Reuerendissimo *filio* nostro Basilio) < F. fratri. F

Cap. 23. Nunquid v vobis scripsimus, vt priùs probaretis) non. F

Nè quis eorum aut non sit contentus v quod voluit) eo. F

Nàm *dùm* graue sit inexpertos hominum sociari obsequijs.) cum. L

Cap. 30. Gregorius *Constantino* Episcopo Mediolanensi) Constantio. L

Si tamen eandem confessionem subtilitas examinis ex occultis *eijceret*) eliceret. L.

Cap. 32. Gregorius Secundino *Tauromitanensi*) Taurominitano. L

Cap. 33. *Eulogium* condidisse, atque sex vncias Ecclesiæ) Elogium. L

Cap. 34. Gregorius *Eulogio Episcopo Elusino*) Ecclesio Episcopo Clusino; ità infra lib. 11. cap. 54.

Cap. 36. De Iuliano scribone, & de *Frotinianistis*) Fotinianistis. L

Ità vt in comparatione sui temporis fœlices *non* existiment) nos. F

De *Frontinianistis* autem fraternitas tua sit omninò sollicita) Fotinianistis. L

Quia à me nullam violentiam patientur, sed rationem *reddo*) reddam. F

Cap. 37. Gregorio Innocentio *Episcopo*) Præfecto Aphricæ. L

Cognoscentes quale studium in præparandis *drumonibus* gesseritis) dromonibus. L

Cap. 40. Petrus autem *idem* diaconus, quem à vobis electum esse asseritis) item. F

Cap. 42. Atque in eo sensu, *quod* dudum scripseram; ità rescribo) quo. L

Cap. 44. Quatenus & illic remedium sit, & vestra debeat esse *monitio*) munitio. F

De cæteris verò rebus, quæ apud *nos* sunt) vos. F

Cap. 45. Nàm quid aliud detrahentes faciunt, nisi in puluerem sufflant, atque in oculos suos terram excitant) Sententia videtur præposterè colligenda, & dicendum. Nisi in terram sufflant, atque in oculos puluerem excitant; nàm puluerem sibi excitat, qui in terram sufflat, non autem è contra. L

Cap. 46. Gregorius Ecclesio *Episcopo Elusino*) Clusino. L

Cap. 50. Qui egredientes cum *Marco* viro magnifico Scribone) Azimarcho. Infrà epist. 57. & 60.

Præterea de substantia Theodori Episcopi, *quem* Ecclesiæ vestræ iuri scripsistis fuisse *superpositam*) quam. F. suppositam. F

Cap. 51. Tota simul prouincia gratias referebat, *indicaui*) indicaui.

Cap. 53. Leontio glorioso filio nostro nitantur *surripere*) surrepere. F

Vt *surripiendi* cuiquam illic locus non pateat.) surrependi. F

Cap. 54. Gregorius *Bono* Episcopo Messanensi) Dono, vel Domno. L

Cap. 57. Vt verbum, quod ei per *Alimarcum* virum magnificum) Azimarchum. Infra.

Cap. 58. Gregorius Bonifacio Episcopo *Regio*) Regiensi. L

Cap. 63. Gregorius Decio Episcopo *Lillabitano*) Lilybætano. L

Iu domo siquidem iuris sui intra ciuitatem *Lilibitanam*) Lilybætanam. L

Vaccas decem. *iastulas* vinearum numero quatuor.) hastulas. F. vt sit mensuræ genus, vt decempeda, & pertica, qua vineæ aream, idest, solum metimur.

Lib. 9. Ind. 4. epist. 1. Vt & malos ab actione *propera* corrigatis) præpropera. L

Epist. 3. Diaconem *Marini* commendat) Mariniani. L

Ep. 6. Gregorins *Talitano*) Iuliano. F

Ep. 9. Eas modis omnibus, & fieri, habere permitto) &. F

Adorare, verò imagines omnibus modis *deuita*) deuera. F

Ep. 20. Defuncti *depositio* modis omnibus conseruetur) dispositio. V. C.

Ep. 22. Imperantibus Domno Mauricio, & Tiberio Augustis) Mauritio, & Theodosio omninò legendum videtur. Mauririus enim An. Domini 583. creatus Imperator post Tiberij mortem, filium suum Theodosium Augustum appellauit An. Domini 591. imperarunt, ambo post hunc annum An. 10. ita vt Mauritius consulatus continuauerit an. 11. atque idem annus finis Imperij, & consulatus fuerit, idest, An. Domini 602. quo anno contingerunt, quæ hic narrantur. Lat.

Ep. 23. Vt in huius absolutione multis possit ferre *consilium*,) consultum. F

Ep. 24. Melius tamen est si *per* quietem suam de his muniri fuerint) propter. F

Ep. 25. Gregorius Venantio *Episcopo* Syracusano) Patricio. L

Ep. 27. Quanto de fraternitatis tuæ *nutrimento* lætatus sum) incremento. F

Ep. 29. Dandi sunt solidi sexaginta *duo*) tres. F

Vel si visum fuerit amplius *dimittantur*) admittantur. F

Ecce nos quantum, vel quibus *dare* debeatur distribuimus) dari, vel dare debeatis. L

Ep. 37. De qua re sæpius de vobis quærelam *deposuisse* significauit) se posuisse. L

Ep. 38. Quia in eisdem epistolis ad me, quod semel esse poterat) satis. L

Ep. 41. Nè fortè dùm Episcopi *iura* eadem ciuitas non habet) curam. L

Ep. 45. De inuasione hostium, & *letanijs* faciendis) litanijs. L

Vt omni hebdomada quarta, & sexta feria *letaniam*) litaniam. L

Ep. 48. Gregorius Desiderio Episcopo Galliæ) Viennensi. L

Vt fraternitate vestra *sollicitante*, nulla illos) solatiante. F

Ep. 50. Gregorius Aetherio Episcopo Galliæ) Lugdunensi fortè, quia Irenæi Episcopi gesta videntur ad Ecclesiæ Lugdunensis iura meritò pertinere. L

Ep. 58. Vt videant, qui oderunt me, & *non* confundantur) &. L

Ep. 61. Gregorius Quirino, & cæteris Episcopis in *Hybernia* Catholicis) Iberia. V. C. Quæ prouincia inter angustias ponti Euxini, & Maris Caspij sita est, vt huius epistolæ verba manifestò indicant, in qua scribitur litteras cum rebus alijs deperditas fuisse in Hierosolymorum vrbe. Quid enim Hibernis opus fuit Hierosolymam in itinere ad Vrbem Romam suscepto diuertere? Quod tamen iter Iberis ferè vnum necessarium est, vt ab ora Syriæ in Italiam soluant. L

Ep. 69. Gregorius Eusebio Episcopo *Thessaliæ*) Thessalonicensi. L

Lib. 10. Ind. 5. ep. 1 Præterea ex transmissione vestræ sanctitatis Beati *Agilegi* Martyris benedictionem) Agilei, cuius fit mentio in Martyrologio die 15. Octobris. L

Ep. 3. Illic in monasterio *conuersationis* causa sese retinuit) conuersionis. L

Ep. 12. Annio comes castri Apartiensis *Firmensis* territorij) Firmani. F

Ep. 13. Gregorius Passiuo Episcopo *Firmensi*) Firmano. L

Ep. 24. Ennino Sabino Subdiacono iniunximus, vt aliquantas de partibus *Britannorum* incidere) Brutiorum, apud quos Sabinus Subdiaconus erat; nam Samnitum, & Lucanorum, & Apulorum prouincias regebat. Certè vox Britannorum corrupta est: vndè enim quis tanto interuallo trabes, tantis laboribus, tantoque sumptu aduehi expedire, poterit satis probare?

Ep. 25. Gregorius *Arogi* Duci) Paulus Diacon. lib. 4. cap. 6. de gestis Longobardorum Atichem vocat, & totam epistolam inserit: fuit autem Dux Beneuentanorum, successitque Zatoni, eiusque ex filio Varnefrito nepos extitit.

Vt de partibus *Britannorum* aliquantas incidere) Brutiorum. L

Ep. 35. De Paulo *Dyaclina* ciuitatis Episcopo) Docleatinæ. V. C. Doclea vrbs in Illyrijs prope Scodram à Ptolomeo locatur. à Plinio in Liburnia lib. 3. cap. 22. vndè Docleatæ. L

Paulum *Dyaclinæ* ciuitatis Episcopum inter alia mala) Docleatinæ. L

Ep. 36. Qui se dicit *Dyaclina* ciuitatis esse Antistitem.) Docleatinæ. L

Et quia tanti causa flagitij negligi, vel *transiri* non debet impunita) transire. L

Ep. 43 Gregorius *Deodato* Episcopo Mediolanen.) Deusdedit. L

Itaque fraternitatem vestram tempore, quo *ad* nos fuit) apud. F

Ep. 45. Filio nostro Florentino Diacono Xenodochio *Anichiorum*) Aniciorum. F

Ep. 54. Per latorem præsentium transmisimus

emphibalum, *tunicam*, *vel pectoralem*, vt à te ei debeat sinè mora transmitti) amphibalum. L. < L

Ep. 56. *Commemoratis* igitur, quod ego nouitatis ambitione) commemorat is. F

Nullus ergocontra me domino meo conetur *surripere*) surrepere. L

Lib. 11. Ind. 6. Ep. 4. Vt monasterio vestro ipsum *munire* monasterium deberemus) vnire. L

Ep. 5. Vel vineas in fundo, sicut nos docuisti *Carsiniano* pariter) Corsiniano. L

Ep. 7. Gregorius *Eleutherio* Episcopo) Aetherio. L

Ep. 10. Qui eidem Xenodochio, atque monasterio abbas in posterum *fuit* ordinatus) fuerit. L

Ep. 11. Gregorius *Thessalia* Abbatissæ) Thessalæ. L

Ep. 12. Gregorius Lupponi *Episcopo*, & Abbati) presbytero. L

Ep. 14. Gregorius Venantio *Episcopo* Patricio) < L

Ep. 18. Id est, *condoma* vna, boues per vnum armenta capita quinque) condumia. F

Ep. 19. Quam rem cum summa *celebritate*, ac districtione conuenit emendare) celeritate. L

Ep. 24. Qui quasi comes *priuatorum* dici vult) priuatarum. F

Ep. 30. De facinoribus Benenati *Messenatis* Episcopi) Misenatis. L

Ep. 33. Vt eis *d te* · nocatis ex nostro illos mandato districtè co.. noneas) ad. L

Ep. 35. Gregorius *Deodato* Episcopo Mediolanensi) Deusdedit. L

Ep. 40. Quod *Episcopi* cum mulieribus habitare non debeant) Presbyteri. ∽:

Vt ad notitiam fratris, & Coepiscopi nostri *Chrisanti*) Chrysanthi. L

Ep. 44. Sed dct vobis in vestra pietate *Pulchra* Augustæ clementiam) Pulcheriæ. L

Ep. 49. *Tabellarium* vna cum consenso seniorum, & cleri memineris ordinandum) Tabularium. L

Cum omni studio seruata ciuilitate in ius Ecclesiæ tuæ *praparare* festina) recuperare, vel reparare. F

Ep. 52. Monachos monasterij in *Capricana* insula, quæ iuxta Maioricam insulã est posita) Capraria, quæ in Tusco mari sita est; abest autem à Maiorica gradibus plus minus XIII. L

Ep. 54. Gregorius Ioanni *ineunti* Hispaniam) eunti in. L

Diaconissam, & Monastriam, aut *Assistriam* habeat aliquam actionem.) Ascetriam. L

Item eiusdem tituli Const. v. Imperator Leo Augustus *Eutorio*) Eutropio. L

Ep. 57. Constituerat v monasterio, quod in domo sua fundari statuerat, *& postea*) in. L, < L

Ep. 60. *Ideoque* fraternitatem tuam his hortamur affaribus) Ideo. F

Lib. 12. Ind. 7. ep. 2. Relectis igitur fraternitatis tuæ epistolis, quæ de Cassiopi castro, quod in tua situm est diœcesi ab Episcopo Isauriæ ciuitatis) A Cosmographis Isauria inter Ciliciã, & Pamphiliam collocatur regio, ibique Isaura ciuitas, quæ cum longissimo interuallo à Corcyra insula, & castro Cassiopi in ea sito distet, parum verisimile videtur ab Episcopo Isauriæ castrum illud occupari potuisse, aut illuc S. Donati corpus transferendi facultatem postulasse, & clero suo hospitalitatem. L

Ep. 3. Gregorius Bonifacio Diacono *Constantinopolitano*.) <, Non enim Constantinopolitanus: sed Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & responsalis erat. Similis error supra lib. 4. ep. 39.

Ep. 5. Gregorius Desiderio Episcopo Galliæ) Desiderius Episcopus Viennensis Galliæ, qui supra lib. 9. ep. 48. frater appellatur, non videtur hic pro more appellari, cum Magnitudo Vestra pro Fraternitas Vestra scriptum legamus. Res tamen ab Episcopo iudicanda omninò debet, nisi militis persona obstare putatur. L

Ep. 7. Transmittere *filateria* curauimus, idest crucem) phylacteria. L

Ep. 8. Suprascriptus Petrus *chartularum* protulit) capitularem. F

Quatenus huiusmodi *perueniente* cautela) præueniente, vel præmuniente. L

Ep. 9. Vtile indicauimus eandem massam, quę Aquas *saliuas* nuncupatur) saluias. L

Quod est ancillarum Dei positum ad S. Paulum, & *ad fines* possessionis) affines. F

Ab vno latere possessionis *Eugentis quondam scolastici*) Eugentij quondam scholastici. L

Vt suprascriptam massam Aquas *saliuas* cum prenominatis omnibus fundis suis) saluias. L

Honuphrius Panuinius in libello de septem Ecclesijs pag. 90. Ex porticu Basilicæ S. Pauli Apostoli diploma Gregorij ibi in pariete descriptũ recitat, ex hac epistola sumptũ, atque ibi Aquas saluias nuncupatas à Saluia gente nobilissima, ex quo Otho Imperator ortus est, existimat fuisse dictas. Gregorij tempore non dum in ea massa extructum fuerat monasterium, quod dicitur Tres Fontanæ in honorem S. Anastasij martyris. L

Ep. 12. Quatenus veniens ad *nos* is, qui patrimonium ipsum recturus est) vos. F

Ep. 14. Gregorius *Datiano* Episcopo Metropolitano) Domitiano. L

Ep. 16. Prætium quoque de emendis culcitris, *vel* naula dedimus) &. F

Ep. 20. Ob hoc ea, quæ in *mareis* de iure quondam Patricij viri) massis. F

Ep. 23. Hostis collectam habet, & *Narinas* dicitur residere) Narniæ. F

Ep. 24. Gregorius vniuersis *Episcopis* Neapolitanis) militibus.

Ep. 25. Gregorius *Iunino* Cathanensi *Episcopo*) Iouino. L. < L

Ep. 28. Gregorius Anthemio Subdiacono) Verba huius epistolæ non videntur Gregorij consuetudinem referre, cum ad suos Subdiaconos scribit: solet enim mandare, præcipere, & non

corum

eorum gloriam; sed studium, curam, vigilantiam appellare. L

Ep. 30. Pensiones quoque nonæ, & decimæ indictionis, quas *egisti*) exegisti. F

Cui volumus CCXX. *decimatos* vini, & quatuor solidos annuos debeas ministrare) decimatas. F

Codicem autem *Heptatici* de substantia Antonini) Heptateuchi. L

Ep. 31. De Episcopis non *detrahendis*) detrahendo. L

Non enim potest mens attrita, & *honoribus*, & importunitatibus grauata) oneribus. F

Ex priuilegio Monasterij Suetonen.

Quod est in *Suessorum* ciuitate situm, vbi Sanctus) Suessionum. L

Et si incumbit necessitas *ad eam*) adeant. F

Vel vltra redeundi licentiam habeat) Nê. F

Quod si fugerit, reputatur vt seruus *nunciusque* Sanctæ Dei Ecclesiæ) nuncius. L

Aut contradixerit. aut *negligenter dixerit*) negligenda duxerit. L

Primenius *Nuncienfium* Episcopus subscripsit) Nursiensium. F

Vitalis *Vesoncensium* Episcopus subscripsit) Vesontiensium. L

Ansericus *Suessorum* Episcopus subscripsit) Suessionum. L

Vndecim interrogationes Augustini &c.

Interrog. 1. De Episcopis qualiter cum suis clericis *conseruentur*.) conuersentur. F

Cap. 10. Praua autem in coniugatorum moribus consuetudo *surrexit*) subrepsit. F

Cur quæ menstruum sanguinis * patitur, ei non liceat) fluxum. F

Nec hæc dicentes *deputamus culpam* esse coniugiū) culpandum putamus. G

Cum ei iuxta præfinitam sententiam *etiam* licuerit intrare) Ecclesiam. G

Cap. 11. Qua in re ostenditur mens *rea non tuo, vel suo* iudicio libera) nec rea, nec vel suo F.

Cum se, & si *dormienti* corpore, nihil meminit vidisse) dormiente. L

In primum librum Regum.

Prolog. Alios se multipliciores gignunt velut in superficie videtur totius inspecti nemoris, & vallium concaua, & distenti Marini latent spatia) Locus mancus, & mendosus; fortè ità restitui posset. Alios se multipliciores gignunt velut in superficie videntur totius inspecti nemoris: sed vallium concaua, & distentæ planiciei latent spatia. L

Obseruationes, Correctiones, & Variæ Lectiones in Luciferum Caralitanum Episcopum.

Editio Parisijs apud Michaelem Sonnium 1568.

Ex lib. 1. pro S. Athanasio.

Si iustum est iudicium, audiri se proclamantem, absentem puniri) non. F

Transire *in* testamentum eius, & venientes seruierint Dijs alienis). < F

In locum quemcunque elegerit Dominus Deus tuus inuocari nomen eius ibi, & *loquere*) venies. L

Quàm tibi Deus non tradidit, & si traderet, & *inter* te esse permitteret) in. F

Et te participem censuisset Deus Sacerdotibus fieri ad *gerendum* populum) regendum. F

Cum tametsi fuisset liberatus tàm Athanasius, *&* corpore) < F

Non inueneras in primo regnorum libro scriptū. Non glorietur sapiens) Aut hic aliqua desunt, aut Luciferi memoriæ lapsus est, cum locus citatus apud Hieremiam sit cap. 9. L

Duos filios tuos Ofni, & Phinees in vno die morientur ambo *gladio virorum*) < F

Quam *Arrius* ædificauerit in corde Diabolus) Arrij. F

Facta * manus Domini in ciuitate, & est *facta* turbatio magna) est. F

Et percussit viros ciuitatis à minimo vsque ad maximum, *& ebulliuit illis mures*) < F

Et factus est in Saul spiritus malus, & ipse in domo sua *dormiebat*) ἐκάθητο sedebat. L

Si dominus Deus tuus incutit te *in meum dolorem, & victimam*) in me odoretur victimam. L

Ego superaui solus prophetarum domini *vnus & prophetæ*) < F

Quæ caperet duas metretas *femis* in gyro altaris) *seminis* seminis. L

Ibat Achab, & *Israël* & manus Domini erat in Heliam) Iezraël. L

Petit, & illicò datur *aliqua*: quamplurima signa fiunt) aqua. F

Canes manducabunt eam ante murum Israël *, & mortuos tuos) Deest versiculus. L

Cuius in omnibus imitator *reperieris*) reperiris. F

Et abierunt ad *Ieroboam*: quoniam repellit eos Ieroboam) Roboam. L

Quæ fecit Ieroboam, & proiecit eos *à filijs Israel, & à tribubus Israël*) < F

Videte quid *vobis facietis*: non enim homini iudicabitis) vos facitis. L

Et *Iabadias filius Zmabel*, qui princeps est domini Iuda) Zabadias filius Ismaël. 2. Paralip. cap. 19. L

Videte quid vos *facietis*; non enim homini indicabitis) facitis. F

Quo-

Quoniam ambulauit in vijs patris sui) Dauid. F

Et non *sic* opera Israel, & direxit Dominus regnū eius) sicut. F

Qui merearis numerari inter antichristos *æstima* Dei vnici filij negator) es tamen. F

Quod enim Athanasius fuisset *meus*, quem inauditum) reus. F

Deus nobis *subuenire* vult in pressuris, atque angustijs constitutis) subueniri. F

Et quidem admouens ea, quæ *timere* posse existimaris) timeri. L

Nàm qui arguunt *meliora sperabunt*: in ipsos autem veniet benedictio) meliores parebunt. L

Retineo quidem sacris *continens* scripturis) contineri. F

Scriptum est flagellum equo, & *stimulum* asino) stimulus. F

Virgam autem genti insipienti) Virga. F

Sed inquis *Patris* mei Constantis factum est interuentu) fratris. L

Quod enim acceperis veritatem, non esse catholicum *Adoxium* Germaniciensium) Eudoxium, qui fuit Germaniciæ Episcopus, & Ecclesiam Antiochenam fraudulenter occupauit. Vide Niceph. lib. 9. cap. 36.

Dare aduersus absentem, & quidem *iniustum* virum sententiam) iustum. L

Vt iniustè mandantes *iudicari*: cuius mandatis) iudicare. F

Fulgebunt tanquam scintillæ * in arundineto discurrent) &. L

Longæuitatem *iniusti videbunt. Etenim* finem sapientis) iniusti. Videbunt etenim. L

Et non intelligent quid *cognouerit* de illo, & quare munierit Dominus) cogitauerit. F

Videbunt, & *condemnent*, illos, autem Dominus irridebit) contemnent. L

Hi sunt, quos habuimus aliquando in *risu*) risum. L

Tunc dictitus hæc, quæ dicit dicturos *suos* persecutores militum Christi) vos. F

Et cogitationes scrutabitur *regni* quoniam cum esletis ministri eius) < F

Quod aliter fidem prædicari sanxeris per *manentem* potentiam tuam) amentem. F

Quoniam oportet iustum esse & *humana*, & bonæ spei) humanum. F

Cum *manifestaretis* vosmet vestra professione) manifesteris. F

Et iterum digni quidem illi carere *lumen*, & pati carcerem) lumine. F

Ne vos lupos Arrianos, rapaces canes *repidosos*) rabiosos. F

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, *&* spes eius) < F

Quia vt *laqueum* facti estis ad insidiam, & sicut retia) laqueus. F

Ecce ego *cogitasto super plebem* meam mala) cogito super plebem hanc. L

Qui ædificastis Sion, & Hierusalem in sanguinem iniquitatibus) Qui ædificatis Sion in sanguinem, & Hierusalem in iniquitatibus. L

Si comprehendam eum in holocaustis *aut* in vitulis anniculis) < F

Renunciandum tibi est homo, quod sit bonum?) An renunciatum tibi est homo, quid sit bonum? F

Quia tu impius iustum deuorare tentaueras *verum* non solum) virum. F

Quærite dominum, *&* omnes humiles terræ iudicium operamini) < F

Scrutinabo Hierusalem cum lucerna, *defendam* super viros) vlciscar. L

Viri contemptores, Sacerdotes eius contaminant *se*, & impiè agunt) sancta. F

Si iustum non est, *quia* cogis facere nos eam rem, per quam puniri mereamur) quare. F

Illos, qui cum tibi primum *contraxerint*, postea tamen seruire nefarijs) contradixerint. F

Illos, quos iampridem videras pro nihilo te *dicere*) ducere. F

Lauamini, mundi estote, auferte malitias ab *inimicis* vestris) animabus. L

Qui neque omnia genera tormentorum inferendo desinis) Locus mutilus. L

Et pupillus in direptionem, & quid facient in *diem* visitationis) die. L

Et ad quem refugietis non *temperauimus* tuo consilio venenato) obtemperauimus. F

Quomodo & illi tunc inuenti sunt, qui Iob *exprobrant*) exprobrabant. F

Quando videas *carceris*, metalla, exilia, vix iàm capere posse) carceres. F

Sanè vnum de his omnibus domini sacris mandatis *inueneris*) An nè. F. inueniris. F

Natos, videlicet, de *impuderato* patre vestro diabolo) inuiperato. C. P

Obsederint animum tuum, atque pertexerint errorum *caligines*) caligine. F

Quod nolint effici coapostatæ tui, possunt sanè *æstimare*) æstimari. F

Pro S. *Athanasio*. *lib.* 2.

Pro quo sacrilegio tuo alioquin eris, & nunc es) Proque. F

Nunquid in his * visitabo dicit Dominus) non. L

Nè des æternas pœnas cum *sacrilegis* tuis) consacrilegis. L

Noluimus damnare absentem, noluimus *innocentum* ferre sententiam) in innocentem. F

In qua mensura mensi fueritis, in eadem *remittetur* vobis) remetietur. L

Si sapiens es, cur ea fecisti, atque es faciens *quod* soli possunt?) quæ. L

Et *fuerit* in innocentis necem mens tua sapientia vigens) furit. G.P.

Qui suggestione tua falsa hæretici *exitus* pacem) excitus. F

Si Auxentius *quidem* Sanctam apud Nicæam descriptam tenet) fidem. F

Iam cuncti *inter hæc torquenti* mortis sententiam etiam

etiam illi) in te retorquent. F

Nam ſcis eſſe ſcriptum. Beati, qui audiunt verbum Dei) Non. F

Ergo teſtimonium perhibetis *non* conſentientes operibus) vos. F

Quia dico vobis multi *quærunt*, & non poterunt) quærent. F

Et cum vidiſſet, quod placeret hoc Iudæis, *addit*) addidit. F

Et perſuaſo *Oblaſto*, qui erat à cubiculo Regis) Blaſto. L

Sed tibi nihil videtur *homicida*, qui tantorum Dei ſeruorum) homicida. F

Sed fortaſſe *tenes* dicere. Amo amantes Deum) tentes. F

Et quæ ei placent antè conſpectum eius faciamus * in nomine filij ipſius) & hoc eſt mandatum eius, vt credamus. L

Quicunque non diligit *fratrem* non nouit Deũ) < F

Qui autem fratrem ſuum non amat, Deum, quem non vidit) quem videt. F

Hæc eſt enim charitas Dei * & mandata ipſius) vt mandata eius cuſtodiamus. L

Et mittent eos in *camino* ignis, ibi erit fletus) caminum. L

Si *autem* homicidium fuiſſemus perpetrati) aut. F

Gaudeas huc te in his degere malis) Gaude adhuc. F

Cum non *ſolum tu in te, & nos* non monueris) ſolus tu inter te, & nos. F

Vnum è nobis *conuincens* reum fuiſſe; ſed coëgeris cum inauditum) conuinceres. F

In quem nihil veti conſtituerit loco, catholicus miſeris) Iniquum nihil vetitus conſtitueris, & loco catholici miſeris. F

Et impias manus ad ipſum etiam *porrecturus* aperit, dicens) porrecturo. F

Ac ſit regnans cum Patre vnam *habere* deitatem) habens. F

Et tu *quem* in Athanaſio, nec non & in nobis Dei verum perſequaris filium) quoque. F

Duces cæci liquentes culicem, camelum autem *contraglutientes*) tranſglutientes. L

Non enim apud Alexandriam *M chetam*, & Didymum ex presbyteris execraris) Achetam; ità habent Socr. lib.1.cap.18. & Niceph. lib.9. cap.21. nàm Ἀχίταν διάκονον appellant. Is autem fuit, qui Conſtantij epiſtolam ad Athanaſium detulit. L

Si in fidei nutaſti cauſa; ſi *quot* ij, qui credere ſe dicant, in creaturam ignoraſti) quod. L

Quis homo Dei Sacerdotibus imponendam dixiſti neceſſitatem) Qui. F

Omnis, qui praua agit odit lucem, * vt non arguantur opera eius) Et non venit ad lucem. F

Niſi, *qui* fundere ſanguinem iuſtorum, derelinquere etiam Deum) quia. L

Nec non & Paulum ſe in vnum auditurum *poſſe* pollicitum) eſſe. L

Quod enim falsè fuerit petitus à te, ac tuis *Chriſtianis* à vobis Arrianis) Chriſtianus. L

Feſtus autem cum veniſſet in prouinciam præſes, aſcendit Hieroſolymam * inſidias tendentes) Hic deſunt multa. L

Itaque * qui inter vos ſunt deſcendant, & ſi quod eſt in viro crimen, accuſent) potentes. L

Qui à Hieroſolymis *deſcenderent* multa, & grauia crimina obijcientes) deſcenderant. L

Et educit illas, & cum ſuas omnes eiecerit *ad* illas vadit) antè. L

Ex blaſphemijs tuis manifeſtiſſimè *comprobares*) comprobaris. F

Et conſtituas per ciuitates *presbyterium*, ſicut ego tibi diſpoſui) presbyteros. L

Si denique vel in hypocriſi *ſatellitis* tuis pſeudo-epiſcopis Arrianis) ſatellitibus. L

Expectantes beatam ſpem *in* aduentum magni Dei) &. F

Vt liberet nos ab omni iniquitate, & *mundet* ſibi populum) mundaret. L

Sin minus fauet præſcriptionibus tuis *nulla* pars Sacrarum Scripturarum) vlla. F

Examinate dicit Apoſtolus *, bonum continete) omnia. L

Data eſt gratia ſecundum menſuram *dignationis* Chriſti) donationis. F

Cur? niſi vt te cum omni vento doctrinæ poſſent Dei circumferre) Locus mancus, aut corruptus omninò videtur. L

Quomodo *potueramus* creſcere in illo, qui ambulaturi eramus) poteramus. F

Et *quia falsò temperaſſemus* crimini, & ipſi tibi fallaci) qui falſo obtemperaſſemus. F

Si quia ſis illius homo, qui deceperit Adam per fallaciam, & Heuam) Sed. F

Quis enim Dei ſeruorum *non* te homicidam, atque blaſphemum cernens) < L

Quis te *eſſe* Deum timentibus dubitabit, *quo* es), ex. F. quod. F

Et circumdederunt ſe cilicio homines, & proclamauerunt *homines, & pecudes*) < L

Si valdè contriſtatus es tu ſuper cucurbitam, * valdè contriſtatus ſum) & dixit. L

Cum eſſem ſinè quærela, quæ mihi fuerunt lucra, hæc *exiſtimari*) exiſtimaui. L

Et communicationem paſſionum eius *cooneratus morte* ipſius) conformatus morti. F

De Regibus Apoſtaticis lib. 1.

Cum hæc *feciſſet* aggreſſus facere, quod dixiſſet ei Deus) fuiſſet. F

Nunc ex Ægypto adduxit nos Deus, & nunc ſpreuit nos) Nonnè. F

Mox vt inimicum ſuum *videt* deductum ad nihilum) vidit. F

Sed iterum *temporum*, quo ei placuit, tamen reddidit) tempore. F

Quia ſi dignum te aduerſario ſæuiente ad omnium *veniri* probationem) venire, vel inueniri. L

Vt immolentur Domino Deo tuo *regi*. Reliqua autem) < F

Quo-

Quoniam *audiui* in filijs Iesse mihi, in regem) vidi. F
Et vtique iam non Deo, sed diabolo *seruiente mundo*) seruientem; vndè. G. P
Cur *delinquens* Deum ad icola fem. et verterit) derelinquens. L
Et homo, inquit, erat exilis, & non ei Achiabeth. hic erat sexaginta annorum) Et homo, inquit erat in Silo, & nomen ei Achiab, & hic erat sexaginta annorum. L
Et surrexit mulier ex *Eatia*, & abijt, & factum est) Sarira. L
Et ecce cum intraneris portam ciuitatis *Arira*, & puellæ tuæ) Sarira. L
Item eius filium Abiud, de quo scriptum inuenio) Abia. L
Quando videas viginti quatuor annis regnasse *Basiam* filium Achiæ) Baasan. L
In iniuriam Dei suscipere offitium idololatriæ non *possetis*) possitis. F
Nec illorum, qui iam iudicati fuerint, *terreri* exemplo conuerti ad *Dominum*) territi. F. Deum. L
Scriptum est etiam de *Iambre* rege. Et fecit malignum in conspectu Domini) Zambri. L
Quando consideres etiam filium *Basa* annis triginta quinque, cum fuerit, vt tu, sacrilegus, regnasse apud Iudæos) Asa. L. Et hic annorum numerus erat, quum regnare cœpit Iosaphat filius Asa: regnauit autem XXV. annis tantùm: quare hic puto mendum ex notis numerorum natum: Hunc præterea locum non videtur rectè intelligere auctor, cum idololatram faciat Iosaphat, cum Scriptura asserat non declinasse à vijs patris, ità vt rectum faceret coram Domino. L
Vt faceret quod rectum erat in conspectu Domini; sed ab excelsis non abstinuerunt) Locus mancus, vel corruptus. L
Sed & accepit vxorem Iezabel filiam *Basan*, & *Hela* regis Sydoniorum) Eth Baal. L
Quid enim *adhoc* sis post tanta funera tua superbiens) Pro adhuc in vetustis codicibus sæpè legitur. L
Obsederat enim *filius Ader* Rex Samariam cum alijs triginta duobus) Benadad. F
Vt igitur illud eripuit à *filio Laderis Syriæ regis*) Benadad. F
Potuit & Achab dixisse idolorum *cultorem* Prophetarum Sanctorum interemptor) cultor, &. L
Ad hoc ergo te reseruatum, vt errores *corrigens* tuos) corrigeres. L
Hæc, videtur elephantia quonam modo consumat membra) quæ. F
Quæ comprehenderit hos, quos videas *elephantiam* infusos) elephantia. L
Cernas filium Ezechiæ regis regem Iudæ sedecim annorum suscepisse regnum & 57.) 50. L
Manasses cum regnaret, & quinquaginta *septem* annis regnauit) quinque. L
Vsque dùm impleret Hierusalem super os) os. L
Manassem talia agentem quinquaginta *septem* annis regnasse) quinque. L
Et *qui* blasphemiam tuam tanquàm fidem catholicam statuisti) quia. F
Non ergo erit mirandum, si tibi vindicasti ædes quas) in. F
Nunquid legis in bello illum interijsse, vt aliqua valetudine prægrauatum) aut. L
Quod enim quia quinquaginta *septem* annis regnans) quinque. L
Donec veneno hæresis tuæ possis *vermes* sauciare) inermes. F
Quod quinquaginta *septem* annis, vt sæpè dixi, regnum tenuerit) quinque. L
Propterea quod hos, qui *execrarint patribus* corripis) exerrarint partibus. L
Vt dignam percipiant *peregrinationis* filiorum Dei) peregrinationem. L
Propterea fuerit ab initio malignum, tamen pepercerit eis) quod semen. L
Nisi quia sciret quamplurimos quidem malè agere, & tamen *certis* non statim reddi) pœnis. F
Et scies vbi fueris, Deo dicatum dixisse prophetam) Audi. F
Et iterum nunquid *ex homo longè sim* faciet tibi puluis) exomologesin. L

De non conueniendo cum hæreticis liber.

Execratur dominus? Necesse est vndè) Execretur dominus necesse est? Vndè. F
Roga *à facie* Domini Dei tui, vt reuertatur manus mea ad me) faciem. F
Et dixit homo Dei ad regem, nec si mihi dimidiam domum tuam) des. F
Quoniam per illum, qui *dicturus* est propheta) dictus. F
Et communicauit *eum* secum, vt faceret naues, quibus iret) < F
Insipientes autem pedes deducunt vtentes ea cum morte ad inferos) Insipientia. L
Dulce etenim quibuscam videtur, *quo* tibi regi in amicitias iungantur) quod. L
Vndè & fugiendum *diximus* te, ac tuos) duximus. L
Et facti sunt illis firmamentum, & constituerunt virtutem) in. F
Et non dederunt *cor* peccatori) cornu. F
Atque proicisse secundum Domini præcepta *damnat* Ecclesia) clamat. F
Qui propterea quod dicas de Dei *consilio*, factus est ex nihilo) filio. F
Cum dicas totidem constare ex nihilo: *e contra* videamus) & contra. F
Quem videat æternam requiem tribuere potentem credentibus se) in. F
Quam tua astutia poteramus capi, & à via flecti veritatis) Quomodo. F
Cum videremus vos esse illius gentis *imitationis* perfidiæ) imitatores. L
Quoscunque aduocauerit dominus Deus *vester*, alijs etiam verbis) noster. L
Si quis frater nominatur fornicator, aut auatus, aut

aut idolorum cultor) ant. F
Vt inter mortuos *viuis caremus*, cum dignum eslet magis) viui staremus. L
Siue vos hæretici *idolatres* dicimini, vtraque pars idololatriam) idolatræ. F
Et tamen quia à carnali fornicatione quantum dici non potest) < F
Quod vastiora sint illa duo crimina *intelliges*. *Conspice* quibus) intelligis, conspice. L
Cur item scripsisse Apostolum Timotheo sciremus) Cum. L
Prædecessores conseruos nostros ᵛ segregatos fuisse ab illis) legerimus. L
Nisi quia vna sit æternitas Patris, & Filij, vna sit claritas, vna potentia, *vnaue*) vnaque. L
Te neque Filium habentem, neque Patrem rectissimè fugasse *cognoscimus*) cognoscimur. F
Deum cum inimicis eius *demorare* diuinæ magnitudinis) demorari F
Et earnem secutæ essent *cinis præposita* sunt exemplum) alteram, propositæ. L
Arbores autumnales sine fructu ᵛ mortuæ, à radicibus euulsæ) bis. L
Hi sunt secernentes ᵛ animales, spiritum non habentes) se. F

De non parcendo. liber.

Propterea vel maximè, quod gladio *idolatres* media in synagoga interemerit) idololatras. L
Et propheta ille aut somnium somnians *illi moriantur*) ille moriatur. L
Quæ circa te aut proximè, aut longè ᵛ nè velis ire cum illo) ab extremo terræ, vsque ad extremum terræ. L
Et neglexerunt filij Israël negligentia ᵛ, & fraudauerunt) magna. L
Et deuastent ciuitatem, nè indueas *illos* vniuersum populum) illuc. L
Et persecuti sunt illos à porta ᵛ, & contribuauerunt illos) vsque ad Sebarim. L
Et ostensa est domus *ambri*, & oblata est domus per viros) Zambri. L
Et concupiui *eam*, & sustuli, & ecce hæc abscondita in tabernaeulo) ca. F
Cum videas Samuel Sacerdotem Domini non adulatum *regi animum*. *Quid* decuerat) Regi? An nunquid. L
Quæ te facere cernimus, hæc *didicimus*, quod es) dicimus. F
An *qui* eos quàm acerrimè fuerit etiam gladio persecutus) quia. F
Ne ex filijs Israël, quos centum *millibus* talentis argenti conduxerat) < F
Credidit Dei fuisse comminationem, *quia hic facit, posteaquam*) quid hic facit? Posteaquam. L
Et facta est *super eum* ira Domini in Amasiam, & misit ad eum) < F
Et fugit ab Hierusalem in *Lacis*, & interfecerunt eum in *equis*) Lachis. L. Lachis. L
Et intrauit post eum *Ozias* Sacerdos ᵛ & cum ipso Sacerdotes Domini *triginta* filij virtutis)Zacharias. Hic, qui Azarias legitur in vulgata. LXXX. L
Et surrexerunt super *Odiam* Regem, & dixerunt ei) Oziam. L. Itâ etiam infra corrige.
Dicis contumeliosos *illi* fuisse Regi Domini Sacerdotes) illos. L
De Dei Sacerdotibus iudicare *sacrilego*, fingens te Christianum) sacrilegus. L
Quod vrgeamus te secedere, populo Dei, sicut illi Sacerdotes Domini) de. L
Quantò magis nos dignè te *conspice* ex Ecclesia pellere Christi) conspicis. F
Tenentes tuæ *menti es adeptus* sospitatem, teque totum ereptum) mentis adeptum. F
Inuenisti scriptum, *quod* Iosias Rex Iudæ de consacrilegis fecerit tuis) quid. F
Sed illum decuit Regem tanto zelo persequi Dei hostes) Si. F
Iosias seruus Domini Rex *Iudea* adeptus fuerit) Iuda. F
Tacendum nè Sacerdotibus Dei erit, & mandata celare diuina *eius*) eis. F
Et à nobis iàm non requiretur *salus* animæ tuæ) sanguis. F
Cum ᵛ in Nabuchodonosor Holosernem virtutis suæ principem misisset) enim. F
Et inuenies quæ te pro tantis *consequitur* meritis) consequentur. F
Sic etenim poteris intelligere illos Dei seruos, *quoniam* nos) quorum. F
Secundum præceptum ᵛ suspendebant infantes à ceruicibus) &. F
Et in domos eorum, & eos, qui circumciderant eos, & multi in Israël) Et domos eorum diripiebant, & eos, qui circumciderant eos occiderunt, & multi in Israël. F
Cum daretur in manu inimicorum, ᵛ sanctificatio in manu exterorum) &. F
Nullo pacto recessuros *pollicitus* inspexeris, multum *miseret*) publicitus. F. mirari. F
Quid sentire dignatur *venisse* Arrij sauciata mens tua ?) venenis. F
Quid potterit *excogitari* contra hanc nostram defensionem) excogitare. F
Si *nosti* hinc videmur iniuriosi, quia idololatriam tuam) nos tibi. L
Vobis autem non est portio, neque *mansio* in Hierusalem) mentio. L
Quæ manus tua, & consilium *præfingit*, & nunc donine) præfiniuit. L
Quid *fecerit* Herodi Beatus Baptista Iohannes) fecit. F
Nempè, si non te *mutaberis*, vnus eris ex his, qui interfici fuerunt iussi) mutaueris. F
Quia sim exoptans ᵛ illa quantitate mihi commissa) in. F
Vt hæc custodias sine discrimine, nihil faciens in aliam partem ; *sed æquitatem custodire*) < F
Sis etiam tu prosiliens ad nostram *integram*, & manifesta tibi dicentium necem) integra. F

Et *illic* nauigauerunt Cyprum, & cum venissent Salamina) illinc. L

Pseudoprophetam Iudæum, cui nomen erat *Bariesubam*) Bariesu. L

Sic tu non vis credere homines in Dei vnicum filium v tibi, atque illi) Desunt aliqua. L

Propter quem hæc *sustineam te* contra, nisi fueris correctus cum corruptibili gloria tua, ad nihil *venturus*) sustineam: te. G. P. venturum. G. P.

Quia ad *conamentum* tuum vincendum Antiochum suos illicere dignata v filios dicens) coamentem. G. P. fit. L

Quæ hæc est nostra *contumacia*? *si* officium nobis) contumacia, si. G.P

Et beatum factutum *translatorem* à patrijs, & hospitem habiturum) translaturum. F

Noli frustra extolli vanis speciebus in seruos eius' nondum enim) inflatus. L

Nàm *patres* nostri modico nunc dolore sustentato) fratres. L

Itaque *eum* non esse illum verum Dei filium dicitis) cum. G.P

Et inter Antichristos *pronunciari*, Non me debes contumeliosum iudicare) pronunciatis. G.P

Corda hæretica vestra tenebris offundi *terrorum* caligine cœca) errorum. F

Et magistratus *destitutis* tunicis eorum, iusserunt eos virgis cædi) discissis. F

Exemit gladium, vt se interficeret, & existimans fugisse vinctos) < F

Et *epulabantur* cum vniuersa domo sua credens in domino) epulabatur. F

Quod factus fuerit ex nihilo, & quod verus' sit filius) non. F

Inter quos *perambulat* in prædicando regnum Domini Iesu) perambulaui. L

Quos Spiritus Sanctus ad *gerendam* Dei Ecclesiam constituerit) regendam. F

Et accipient regnum Sancti Altissimi *Dei*) < F. Ità etiam infra.

Et conculcabit eam, & *concident decem cornua eius; Decem Reges*) concidet. Et decem cornua eius decem Reges. L

Et tres, humiles faciet, & verba aduersus Altissimum Deum loquetur) Reges F

Et regnum, & potestas, & magnitudo, Regum) eorum. F

Et venient illa, in quibus visurus, te, nisi tibi consulueris) es. L

In illo v fluuio constitutum visurus tunc eos) igneo. L

Quando & Paulus Beatus de *collestis* tuis dixerit) combestijs. F. coëlestis. F

Vt iustificati gratia ipsius hæredes efficiamur secundum spem vitæ.) æterne. L

Miror, inquit, quod sic tàm citò transferamini, qui vos vocauit) ab eo. F

Si *fugitis* ità vocitatos vos à Deo, audi per Isaiam) fugis. F

In diem Regis natalis miseratio erat) In diem Regis natalis visceratio erat. L. ad visceratio-nem. L

Moriendum esse pro Dei filio.

Ad virtutem confugiendum fragilium *Arrianorum* tuorum) armorum. F

In quo ad brauium *rursum* vocationis tendimus) sursum. F

Et quasi holocaustam hostiam accipiet eos, in tempore erit respectù) &. F

Semper *christiana*: *vobis* tyrannis in persecutione) Christiani à vobis. F

Quicquid sub persona nostra *iniuria* ipsius diuinæ maiestatis) in iniuriam. L

Te *vel omisso* audiente, quod licet totum militem) velo misso. G. P. Sic Agrippina apud Tacitum lib. 13.

Vt in *sacrilego tuo decreto* contemptores omnia sua colliderent arma) sacrilegi tui decreti. L

Nec si tamen quod possemus à proposito recedere) Nec sic. F

Sacrilegio funestatis manibus tuis *maluimus* interfici) malimus. F

Quod claritas, potestas, magnitudo, æternitas, *diuinitas, quæ* vna sit) diuinitasque. L

Martyrij cogit dignitas, vt vitam Christiani *mortem contemnamus*) morte contra emamus. F

Sed crescere aduerte, & Christi milicibus gloriam, *ne* retardamur) nec. F

Hinc est, quod *seruiens* iniustitiæ tuæ, ac ministris) seruientes. L

Sic nos si tuas minas, tormentaque tua spernentes, propter Dei *iugulare* filium) iugulari. F

Quod sub specie dilectionis, & consulere *cupientes ad* nos blandiaris) cupientis. F. < L

Stat semper, nempè, gladij tui acies *exstricta*; parata Christianorum neci) stricta. F

Cum *multis tolerabilius audere* semper desiderans fueris) multò tolerabilius audire. L

Nos omnes per tuam hæresim à Deo *conuertens primo* tuos clientes efficere) conuertentes primos. F

Rapis nos, *negas*, egenos facis, damnas, vincis, vris, miseris etiam modis necas) relegas. F

Faueas stultitiæ tuæ tibi *ignite*, atque vtinam cum solis Arrianis conblasphemis) ignotæ. L

Infers carnifex mortem; *ad* nos non solùm non ccruicem subducimus) at. F

Sed & *manus*, vt propter Dei vnicum filium iugulemur) damus. L

Nisi quia vna sit diuina sublimitas Patris, & Filij *Sancti* Spiritus) Sanctus. L

Vt *tàm* non simpliciter; sed detestabiliter cum lumine videremus) iàm. F

Qui insinuant se menti tuæ, & instigant nescium, *furore*, *his* spiritus) furere. Hi. F

Vt non illum ardor *tanti* cupidinis excitet, & non armet) tantæ. F

Mercedibus *incorruptilibus* tua constanti tormenta) incorruptibilibus. L

Quæ

Quæ cum inferatur magis *vitare paratur* dolerent) vita reparatur. L

Ac cum tunc verè victuros nos præsumamus, si à te) At. F

Qui *præter* susceptam humilitatem scripta sunt) propter. L

Ex his omnibus ad me sola per istam mortem illatam *ad* te) à. L

Nàm & illa, quæ extrinsecus sunt, & accidere posse *perpetuam* seruitiam arbitror) per tuam. F

Hæreant corpori meo feræ luminibus illis crudelibus te *expectante*) spectante. F

Hæc dicimus *non quicquam* ex nobis: de vobis enim præuaricatoribus) nequaquam. F

Et tenebras deferri æternas, *deduceris illam*, quam tenes viam) deducique per illam. F

Excidemini, *vt* præcipitati venietis dicto citius in altitudinem profundam) & F.

Quibus tu delectaris, ac frueris mala *in æterna* successura tibi) sint. F

Labores *fructuum tuorum* manducabis, beatus es) manuum tuarum. L

Epistola Athanasij ad Luciferum.

Filij Dei nominantur, tantò magis *participes* prophetarum) principem. G. P

Confessores, & maximè te appellare dignum est) Confessorum, & Martyrum. G. P

Concutiunt fratres, singulis *negotijs* concinnant) negotia. F

Donec morte *à vi* sui Pharaonis, & ipsi damnentur) aui. F

Epistola Liberij ad Constantium Aug.

Sed præceptis Euangeliorum rationabiliter *confirmata*) conformata. F

Nec eorum, qui nostram circa Deum obseruantiam mirari debent) Et. G.P

Quas illas litteras Episcoporum orientalium, & ægyptiorum) Quasi illis. G.P. Per illas. F

Qui fidem, & sententiam non commodauimus nostram) Quibus. F

Vincentius, qui cum cæteris legatus missus fuerat *Arelatum*) Arelate. F

Me fide, *& me* in Deum meum cuncta mundana) < F

Secutus morem, ordinemque maiorum, nihil *addidi* Episcopatui) addi. F

Denique tàm *perire* meam causam pietati tuæ) aperire. F

Significant orientales *pacis & nostræ* velle coniungi) paci se nostræ. L

Non est nouum, quod *non* subtiliter, & sub occasione) nunc. F

Hæc in cœtu Episcoporum diligenter *facit* omni cum consideratione) facito. F

Animaduersiones, & Correctiones in Saluianum Episcopum Massiliensem.

Editio Romæ apud Paulum *Manutium* 1564.

Ex Proemio *in libros de Prouid.*

Omnes *admodum* homines qui pertinere ad humani officij culturam) propemodum. F

Seriem *tantum* rerum nitore verborum illustrarent) tamen. F

Quæcunque dicerent, aut computo, *aut* blando carmine canerent) &. F

De vero Iudicio, & Prouidentia Dei. Lib. 1.

Sicut nauigans gubernator nunquam manum suam à *gubernando*) gubernaculo. F

Ac sicut ille & auras captans, & saxa vitans, & astra suspiciens totus *sit simul*) est. F

Sed quid facimus? *Quod* & prophetæ in captiuitatem abducti sunt) Quom. F

Lib. 2. Vt maiore odij *frustra* possit despicere præsentem) fastu, vel fastidio. F

Ieiunio *exigitur*, ariditate siccatur, fletu effunditur) exugitur. F

Operto, inquit Scriptura, capite, & nudis pedibus incedens: *super istis*) superstes. L

Lib. 3. Porrò autem si multò minus cæteris *imperatur*, quàm sibi) imperant. F

Quid enim ab vno ex ipsis ad *apostolos* ecclesiastico dicitur) populos. F

Christus pro nobis tædia, & labores grauissimos pertulit, *& ipse pro nobis*) < F

Qui si istum vnum acceperit, multos pro vno reddat) non. L

Qui in vestigijs Domini sui ambulans *potentiora* quodammodo) patentiora. F

Quid ergo horum facimus Christiani, quod Christus, *an* quod Apostolus iubet?) aut. F

Neque enim ista causatio est, cur *proferantur* aliqua) præferantur. L

Qui ex preceptis dominicis iccirco forsitan nos *volunt* maiora dicere) nolunt. F

Ac per *hoc* damnare se cæteros putant, ipsos se magis) quod. F

Quia volunt sibi id fortè quasi maiores priuilegium *dicare*) vindicare. F

Vt etiam nos, qui nos Christianos esse *diximus*) dicimus. F

Lib. 4. Quid est aliud principatus sinè meritorum sublimitate, nisi honoris titulus *sinè* nomine?) in. F

Quando *irremediabilem* iàm malorum omnium summam) inemendabilem. F

Consideremus solas negotiatorum, & *Syricorum* omnium turbas) Siticorum, vel Sitonum; nàm Sitones sunt frumentorum negotiatores. L

Tùm ego (quid enim ampliùs facerem, cui res tàm iusta *ostendebatur*) obtendebatur. F

Qui Spiritu *Dei* ſcruimus, & non in carne confidimus) Deo. F

Lib.6. Eſto *eſt* enim ille, de quo locutus eſt talis) < F

Vt ſicut boni optant cunctos honeſtate *mentium* vincere) morum. F

Eequæ nobis, quæſo, *qua* ſpes erit apud Deum) < F

Expectantes beatam ſpem, & aduentum *Domini* gloriæ magni Dei) < L

Et non poterat vltra Dominus portare propter malitiam ſtudiorum *noſtrorum*) veſtrorum. O

Cumque etiam pupillis prodigis, *vel prodigioſis* ſoleat ſubuenire paupertas) < L

Sed *in* hoc ipſo pœnaliora, quia cum videantur ſpecie eſſe proba) &. F

Denique expugnata eſt quater vrbs Gallorum, *Treuir* opulentiſſima) Treuiri. F

Completis iniquitatibus ſuis peccator, *quis* meretur vt pareat) quibus. L

Ludicra ergo publica *Treuir* petis vbi, quæſo exercenda?) Hic ciuem ſignat. L

Templis quoque ipſius *vultu* noſtræ feſtiuitatis induimus) vultum F

Lib.7. Sed quid *accidit* inſuper ad mala noſtra?) accedit. L

Quibus vſque ad hoc fortudinis factum contingeret aſcendere, *&* poſt) vt. L

Quæ *ad* eos punienda Hiſpanorum flagitia illuc traxerat) < L

Ità delicias corruptorum hominum adepti ſunt, *quo* corruptelas) vt. F

Lib.8. Miremur itaque *aut* indignemur, quod aliquando) haud. F

Obſeruationes, & Correctiones in Homilias S. Maximi Epiſcopi Taurineñ.

Editio Pariſijs, apud Michaelem Sonnium.

Homiliæ Hyemales.

Moritur Honorio, & Theodoſio Iuniore, regnantibus An. ab orbe redempto 420.) Expende diligens Lector, qui fieri poſſit, vt hoc anno moriatur, ſi is eſt Maximus, qui in epiſtola Euſebij Mediolanenſis poſt Synodum Chalcedonenſem ſubſcripſit, vt habetur poſt epiſtolam 52. Leonis Papæ, quæ Herculano Conſ: data eſt an. Dom. 452. L

Hom. 2.) Habetur inter Sermones Amb. n. 29.

Hom 3.) Habetur inter Sermones Amb. n. 14.

Hom. 6.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 11. ideſt, 7. de Natali Domini tom. 10.

Hom. 17.) Inter Sermones Aug. de temp. n. 37. ideſt, 2. in Dominica intra oct. Epiph. tom. 10.

Hom. 19. Quia quamuis opus facias bonum, *prauitatem* tamen degeneris animi) prauitate. F

Hom. 20. Vt quiſquam naſceretur homo, & humani vitij *nil* haberet) nihil. L

Hom. 25.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 49. & apud Aug. ſer. 118. de Temp. tom. 10.

Hom. 26.) Habetur inter Sermones Amb. n. 50.

Hom. 27.) Habetur inter Sermones Amb. n. 51. & apud Aug. Ser. 128. tom 10.

Hom. 28.) Habetur apud Amb. Ser. 55.

Hom. 29.) Habetur inter Serm. Amb. n. 56.

Hom. 30.) Habetur inter Serm. Amb. n. 57.

Hom. 31.) Habetur inter Serm. Amb. n. 58.

Hom. 32.) Habetur inter Serm. Amb. n. 44.

Hom. 33.) Habetur inter Serm. Amb. n. 45.

Hom 34.) Habetur inter Serm. Amb. n. 46.

Hom. 35.) Auguſtinus Serm. 2. de Cathedra Petri, qui eſt 16. de Sanctis mutato initio, eadem omnia habet. Etiam eſt inter Sermones Amb. n. 47.

Homiliæ einſdem æſtiuæ.

Hom. 36.) Homilia hæc ſecunda eſt Paſchæ inter homilias 56. Euſebio Emiſeno adſcriptas; ſed tàm primam, quàm ſecundam coniunctìm leges integras inter ea, quæ Hieronymo falsò adſcripta ſunt. Tom. 4. L

Vt vel pro hoc erubeſcendis ſubiacere vitijs *digneris*) dedigneris. Euſeb.

Hom. 37.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 52. Inſuper inter homilias Euſebio Emiſeno adſeriptas n. 56. non autem inter alias 142. eidem Euſebio adſeriptas. Conſtat autem neutras Euſebij eſſe, quod illarum auctores, qui plures omninò ſunt græcarum litterarum omninò rudes Latinos eſſe ſe palàm clamitant. L

Hom. 39.) Habetur inter Sermones Amb. n. 53.

Hom. 40.) Habetur inter Sermones Amb. n. 54.

Hom. 41.) Habetur inter Sermones Amb. n. 40.

Hom. 42.) Reperitur inter Sermones Amb. n. 60.

Hom. 43. *In eadem ſolemnitate*) Immo in Aſcenſionis ſolemnitate habita eſt: quare hæc ſuperiorem præeedere debet. Integer hic ſermo habetur apud Ambroſium n. 62.

Hom. 44.) Hic Sermo 61. prænotatur inter Ambroſij Sermones; vndè ſumptum eſt. can. ſcire debet. 76. diſt. tributum Ambroſio à Gratiano. L

Homiliæ einſdem de Sanctis.

Hom. 50. Niſi *propitius* hoc ipſe Pater per Petrum nobis reuelaſſet) prius. F.

Confidentiam tamen in eo *reparare* crudelitatis ornauit) reparatæ. L

Nàm ſicut in deſerto, dominico ſitienti populo, aqua fluxit è petra) iuſſu. L

Ità vniuerſo mundo perfidiæ ariditate *laſſatim* de ore Petri) laſſato. L

Hom. 54.) Habetur inter Sermones Ambroſij n. 66. & Auguſtini Ser. 3. in eod. feſto tom. 10. L

Hom. 60.) Habetur inter Serm. Amb. n. 72. L

Hom. 63.) Habetur inter Serm. Amb. n. 77. L

Homilia eiusdem diuersa.

Hom. 65. Et alienus à fide, atque hostis apparere Ecclesiæ, * *aut tanquam baptizatus* nescisset). qui id signaculum, aut tanquam non baptizatus. L
Hom. 66.) Habetur inter Serm. Amb. n. 41. L
Hom. 67.) Habetur inter Serm. Amb. n. 43.
Hom. 68.) Habetur inter Serm. Amb. n. 9.
Hom. 69.) Habetur inter Serm. Amb. n 59.
Hom. 70.) Habetur inter Serm. Amb. n. 30.
Hom. 71.) Habetur inter Serm Amb. n. 31.
Hom. 72.) Habetur inter Serm. Amb. n. 32.
Hom. 73.) Habetur inter Serm. Amb. n. 82.
Hom. 74.) Habetur inter Serm. Amb. n. 78.

Obseruationes, & Correctiones in S. Pacianum Barcinonensem Episcopum.

Editio Parisijs apud Michaelem Sonnium.

De Patientia, & Confessione.

Ex hoc libello hominem Tertulliani adeò studiosum fuisse apparet, vt quæ ille in libro de Patientia scripsit, hic non fir veritùs quasi iisdem verbis referre. L

Ecce ego vulneratus: sed nolo curari *stomachum. Hoc erat: sed videte quid stultiùs*) stomachandum hoc erat. Sed videte quod stultius. F

Et contraria quæque imponnntur * perniciosa potantur) &. F.

Danielus eum sodalibus suis facco tectus, & cinere, ieiunio *& iam* exanguis) etiam. L

Nemo Titij iecur eredat, & *vulturum* poëtarum) vulturem. L

Æstuat indefessis flammarum globis Æthna *& Lifaniculus*, & Vesuuius Campanus) Siculus. F

Et qui sententiam flectat aduersus malitias *irrogatam*) irrogatas. L

De Baptismo.

Scitis certè illud antiqnum, quod Adam terrenæ origini *præstitutus* sit) restitutus. L

Epist. 1. De Catholico Nomine.

Astitit regina veste aurata, & *varietate*, hoc est, vna in omnibus) variegata. Infra.

Si idem stantibus præmia qui *iacentibus* remedia largitus est) iacentibus. L

Num Babylonium Regem post tot idolatriæ facinora damnatum) Non. L

Pater blandus occurrit, & inuidum fratrem *offensa* ratione castigat) < L

Plura scriberem frater, ni & celeritate pueri reuertentis vrgerer *vel* præsenti) niue. F

Vel de *omni* proposito confitenti copiosiora seruarem) nomine. F.

Aut forsitan visitatio fuerit *relaxari magno* pondere) relaxari. Magno. L

Ep. 2. *Nùm* Helymam, fauente Sergio, Paulus excæcat.) Non. L

Et tamen ego de nullo quæstus sum, de *semine* vindicatus) nemine. L

Vtinam verum esset, quod doceri velle te dicis; iàm *ipsa* tibi manibus meis) ipse. L

En qui se *paleam auferre*, & aream Domini purgare confidat) palàm ferre. L

Epist. 3. Ait nobis Dominus. Vos estis sal terræ. Rectè ergo *psallimus* ista dicendo) salimus. L

Desperato remedio totum vulnus *aperitur*) operitur F

Ite & docete omnes gentes, baptizantes *eas* in nomine Patris) eos. L

Mox idipsum in commune præcipiens *qualiter* tamen ad Petrum incipit) æqualiter. F

Quid saluo gentibus, quod non est ligatum; nàm si non *reputatum* est) renatum. F

An in radicem cohæserit an * illa membra compegerit) in. L

Habes *aditum* secundùm Lucam: Et qui in filium hominis peccauerit) additum. F

Quod si Deus etiam peccata præterita puniuit, *de quo* transactis) deque. L

Attamen, vt *ait*, Apostolus condemnauit errantem) ais. F

Ain tandem? quia nos Domini mandata rescindimus, nos vnum apicem legis inflectimus. Nouatiani quia tota Ecclesiæ, tota concordiæ, an potiùs iura violarunt) Ain tandem? nos Domini mandata rescindimus, nos vnum apicem legis inflectimus, an potiùs Nouatiani, qui tota Ecclesiæ, tota concordiæ iura violarunt. F

Nouas *tibi* leges, noua instituta, nouos ritus peperetunt) sibi. L

Nos idolo, & Belial iungimur, *aut illi*) an. L

Sed perdita Hiericho Achan filius *Carini* propter furtum vestis occisus est) Charmi. L

Quam implacabilis rigor *rerum*, & immanitas vestra mentitur) < F

Scimus etiam *eum* aquæ viuæ, fontemque signatum) puteum. F

Et pro populo non rogauit, *nec quod fecerat pænitenti*) nisi quod fecerat pœnitente. F.

Di, can istæ adolescentulæ ex vestra plebe generentur, an tu solus *hoc* parias?) has. F

Obseruationes, & Correctiones in Sulpicij Seueri Sacram Historiam.

Editio Parisijs, apud Michaelem Sonnium.

Lib. 1. Mundus à Domino constitutus est abhinc annos penè *sex millia*) Toridem verbis eundem annorum numerum scripsit Cyprianus lapsum esse, qui antè hunc auctorem centum sexaginta an-

annos floruit, ità in libel. de exhort. Mart. ad Fortunatum. L

Si quis partum non deformatum mulieri excuſſerit ^v necj dabitur) Deeſt prioris pœna, & ſpecies poſterioris delicti. L

Si Dominus ſciens beſtiæ vitium, non *conſuluerit*, & ipſe lapidabitur) concluſerit. F

Quod ſi Dominus vitium tauri ſciens, non ſciens, non *conſuluerit*; taurum dabit) concluſerit. F

Tunc Salomon diuinæ ſapientiæ munere *perimit* puerum, corpuſque eius) perimi. F

Poſt *adulationem* principum deprauatus, adoratuſque ab eis) adulatione. L

Lib. 2. Mortuus eſt anno ſexto, & vigeſimo • rerum potitus eſt) poſtquàm. F

Interim *verò* iàm etiam ſibi pro conſcientia ſcelerum inuiſus) Nero. L

Nè *errorem* mortalium forſitan pro Cruce Domini latronis patibulum conſecrarent) errore. L

Nec mora quaſi Dei nutu *funeris extinctus* ſolemnibus exequijs) funus extincti. F

Tunc Euſebius Vercellenſium, & Lucifer *Caralenſis* Sardiniæ) Caralis. L

Ariani *edentem* de induſtria vacantem orationis loco capiunt) ædem tùm. L

Cum tamen nihil de eo ſpecialiter *damnaſſet* imperator) mandaſſet. L

Quem ſuperius ab Epiſcopis damnatum diximus in *Sylinam* inſulam) Tylinam. F.

Obſeruationes, & Correctiones in Haymonem Epiſcopum Halberſtatenſem.

Eadem Editio.

Lib. 2. cap. 3. Et Maria *fratris* Ioannis Euangeliſtæ) matris. L

Lib. 5. cap. 2. Nam nos, homines comedimus, neque aliud quid mali agimus) neque. F

Cap. 11. *Penſemus* hic aliquantulum, vt poſtmodum recreati) Pauſemus.) F

Lib. 6. cap. 3. Quod Seraphin in *Aſia* Spiritum Sanctum expoſuerit) Iſaia. L

Obſeruationes &c. in Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum.

Eadem Editio.

Commentarij in Geneſ.

Claruit ſub Theodoſio iuniore an. Dom. 440.) Interfuit Concilio Arelateñ. III. quod celebratum eſt Opilone, & Vincomalo Coſſ. an. 10. Leonis Papæ I. vt ex ſubſcriptionibus eiuſdem Concilij conſtat: licet ergo conijcere annos aliquot Eccleſiæ præfuiſſe, cum iàm ante duodecimum annum Concilio Arauſicano, cui interfuit, ſubſcripſiſſe legatur, & ipſe fatetur Petronij Bononienſis Epiſcopi tempore viuere infra fol. 388. Cum autem Eucherius hic lib. 1 Reg. extrema pagina Gregorij moralia citet, & iterum lib. 3. ab eodem Gregorio miſſos in Britanniam Auguſtinum, Paulinum, & ſocios ſcribat his verbis. Iubente Gregorio venere Britanniam; non modo apparet eum poſt Gregorium floruiſſe, verum etiam Britannum eum fuiſſe. Citat etiam Caſſiodorum Senatorem lib. 3. fol. 238. Quare neceſſe eſt aut duos aſſerere Eucherios lugdunenſem alterum Epiſcopum, alterum britannum diuerſis floruiſſe temporibus, atque ea quæ à Trithemio recenſentur eius opera lugdunenſis eſſe. In Geneſim verò, & in libros Regum alterius ſcriptoris britanni eſſe poſt Caſſiod. & Gregor. qui ex Gregorio plurima non mutuatur tantùm; ſed penè omnia ſumit, aut falsò quæ aliena ſint adſcripta vni Eucherio, aut denique deprauata ſcripta eſſe multis à poſteriore quopiam additis aſſumentis. Lat.

Lib. 1. cap. 3. Nec Salomonem credibile eſt errorem *putaſſe*) non putaſſe idololatriam F

Sed quid eſt, quod *ipſe* per mulierem decepit, & non per virum) ſerpens. F

Cap. 6. n. 40. Vt murus per tot millia circumagatur, & lignum ligno *cæmentatum*) coagmentatum. L

Secundum congruam rationem, diſcreta cœnacula, & *trigeſta*) triſtega. L

Lib. 2. cap. 21. n. 34. Quaſi maioris ætatis *loca* ſibi, & ludo primogenita vindicaret) ioco. F

Ecce ancillam hanc cum filio ſuo; non enim erit hæres filius ancillæ) Eijce. L

De contemptione rerum humanarum) Iuuenilis videtur exercitatio, vel Tyronis velitatio. L

Et quidem à *profectione* vitæ ſanctæ pio etiam non abhorres ingenio) perfectione. L

Cognitumque *ſuſcipere*, vitamque, ideſt, diuinum donum, in diuinum officium) ſuſpicere. L

Quis *eſtruendi*, niſi cum fundamenta ieceris locus eſt) enim ſtruendi, vel extruendi. L

Dirumpamus inanium curarum vincula, quorum ſuccedentibus ſibi nexibus implicatis *in quibus* ſemper occupatio) vt crinibus. F

Diadema diſtinctis intermicabat *arboribus* ſplendebat inſtructa palatinis) ardoribus F

Quis ſupra hominum verticem poſt temporaria fœlicitate *confugere*) conſurgere. F

Et vtique dùm *ad* viuunt, vitæ ſuæ cauſam agunt) adhuc. F

Vnum iccircò dominum ſuum vitare poſſint?) Nùm iccircò dominum ſuum vitare poſſunt? L

Spes enim, quæ videtur, non eſt ſpes; nàm quis *videt, quod ſperat.*) ſperat, quod videt. L

Futura tanquàm ab oculis reducta manifeſtiſſimè *præſpiciuntur*) perſpiciuntur. L

Præcepta, illis philoſophorum præceptis • debent) præferri. F

Correctiones, & Coniecturæ in Martyrologium Romanum, post Notationes Cardinalis Baronij.

Editio Romæ, ex Typis Vatic. 1630.

Ianuarius.

1. *m*) D. Hieron. in Chron. Basilium florentem scripsit an. 380. in quo error magnus arguitur, si Niceph. Hist. Eccl. lib. 10. c. 25. vera scripsit, Basilium, scilicet, Iuliano imperante Episcopum fuisse, necesse erit multò plures annos in eo munere peregisse, vsque ad tempus hic descriptum, vel multò antè id tempus obijsse. Constat enim Iulianum an. 363. fuisse occisum. Si eo igitur anno Basilius erat Episcopus, & octo tantùm annis rexit Ecclesiam, necessariò vitam eius non ad annum postremum Valentis producere poterimus; sed in annum Imperij eius septimum Concilium Antiochenum, cui Gregorius frater S. Basilij interfuit, celebratum fuit an. 371. & ad summum 372. Ergo non est illud celebratum sub Iulio Papa an. 352. L

2. *b*. Anno sequenti à prædicto edicto) Anno non sequenti; sed post Coss. Diocletiani 8. & Maximiani 7. Concilium habitum scripsit Aug. ità vt multò antè legem codicum tradendorum latam fuisse colligi possit ex eo Augustini loco. L

Sicque numerantur anni quadraginta duo à martyrio Cypriani) Anni quadraginta tres numerantur ab anno 359. in quo Cyprianus occisus est ad an. 402. qui fuit 19. Diocletiani, & Coss. Constantinus 4. & Galerius. L

d. Tunc Licinius, *quia* aduersus Constantinum), qui. F

Qui Christum adorarent. Hæc Greg. Nyssenus) Corpora Sanctorum fratrum Argæi, Narcissi, & Marcellini pueri, & Pappatis eius requiescunt in Ecclesia Cathedrali Viterbiensi. Notandum verò quod Pappas non est nomen proprium, sed nutritium significat, iuxta illud Iuuenal. sat. 6. Timitus prægustet pocula pappas. Dom. Macrius.

3. Lutetiæ Parisiorum Sanctæ *Genouefæ*) Genofeuæ: ita Ado, & Sur.

7. *b*. Quod & in Annalibus comprobauimus) Vterque enim eodem tempore imperasse legitur diuersis locis. L

10. *a*. At nec Dorothei adeo firma auctoritas in omnibus subsistit) Quod etiam parum verisimile videtur, cum S. Lucas tantùm Stephani mortè scripserit in Actib. non ommissurus reliquos, si eodem die Hierosolymis occisi fuissent.

c. Quisque facilè obseruare poterit ex epistolis Cassiodori) Vereor nè nimis præceps sententia, iudicet te Nicephori verba parum expendisse. L

12. *d*. Ad quem extat epistola 27. S. Leonis) 37. & 35. Aliàs.

Licet in aliquibus exemplaribus pro Neone Leo ponatur) Leo legitur vbique.

14. *d*. De ijsdem autem scripsit fabulosa Plinius) Scripsit bona fide, quæ reperit; sed non probauit. L

15. *b*. Licet alterius potius, quàm Isidori illud sit opus) In codice manuscripto Tract. S. Aug. in Ioan. adscriptus erat non Isidoro; sed B. Hieronymo libellus ille. L

i. Licet manuscrip. sub Theodosio eum vixisse dicant) Vterque verà fortè scripsit, cum alter Leonis initium; alter Theodosij extremos annos spectarit. L

16. *a*. Sicut, & fecisse nòscuntur de Cleto, & Anacleto *) Nouatiano, & Nouato. L

c. Est titulus de Pistoribus, & Catabulensibus Cod. Theod. lib. 14. *) Tit. 3. l. 9. & 10.

g. Rhinocolturæ) Diod. in Bibl. lib. 1. p. 2 cap. 1. pag. 38. vocat Ῥινοκόρουρα.

18. *b*.) Imperatores duo Claudij, Eutychiano sedente, imperarunt; qui tamen annum simul non vixerunt. Trebellij Pollionis oraculum recitatum; idest, Tertia dùm Latia regnantem viderit ætas. non probat tres annos imperasse, sed trium annorum Consules vidisse. Non ergo prudenter factum, vt Trebellij Pollionis testimonio quæstionem dirimere studeat, qui primi Claudij vitam scripsit. Claudij senioris vitam scripsit Trebellius Pollio, qui non peruenit ad Eutychianum. Vixit ille quidem sub tribus Consulatibus, sed non integro, nisi suo cum Paterno 2. Collega; creatus anno priore Coss. Paterno, & Mariniano moritur 3. Hon. Febr. Coss. Antichiano, & Orfito. Imperauit igitur an. 1. m. 10. d. 15.

22. *b* Id habes ex epistola Ecclesiæ Lugdunensis apud Euseb.) Et compedem, & neruum, & catastam verterunt, quod apud Eusebium est ξύλον; vbique legi quoque apud Euseb. de præpar. Euang lib. 8. cap. vlt. βοστρύχων ἢ εἴδεσιν. Tormentorum genera. quæ verba Trapezuntius vertit Eculeus, vel ferrum.

Prudentius item sic Vinctum retortis) Vide Plutarch. in Lucullo, vbi χειρονομίᾳ tormenti meminit.

Fidiculas enim idem esse, quod vngulas) Fidiculas vngulas non esse Quintilianus 19. idest, vltima Declamatione demonstrat, cum scripsit. Ideo enim equuleos mouebam artifex, senex tendebam fidiculas ratione sæuitiæ, & leuiter sedibus suis emota compago per singulos artus membra laxaret: sic legendum puto, non tenebam fidiculas. L

24. *g*. Suram dictam Greg.) Gregorius Suram pronunciam nominat, non locum, & Plin. loc. cit. Vmbros populos enumerans, Suarranos commemorat. Sorianum autem castrum in Tuscia, quinto lapide à Viterbio abest. L

25. *b*. Oecumen. in Act. Apost.) Oecumenius in Act. cap. 9. Ananiam hunc fuisse Diaconum, vt Paulus in Canonibus, attestatur. Qui nàm autem hi sint Canones, quærendum est. L

27.

27. *a.* Errat omninò, nisi sit mendum in Codice, Theodorus) Verba Theodori hæc sunt in meo Codice. Deinde sub illius imperio, & Patriarcha Proclo reliquiæ Chrysostomi allatæ sunt, & ad Sanctos Apostolos depositæ quinto *Kal.* Febr. ità vt satis cum veritate consentiat Theodorus: loquitur enim de die depositionis, & non translationis.

28. *f.* Nam nouatianæ sectæ addictus homo erga Cyrillum) Vide quæ de Cyrillo ad Cyrillum scripsit Isidorus Pelusiota ep. 310. & alibi.

Interfuisse Concilio *Eliberino*) Eliberitano; ità veteres manuscripti, & Codex Regius.

30. *f.* Seditque temporibus Hadriani Imp. & non Traiani) Hadriannus Traianus quoque dictus est, quod adoptione nomen sortitus est. L

31. *b.* Vt apparet ex eiusdem Leonis epistola centesima ad Gennadium) In meo Codice Leonis epistolæ sunt nonaginta octo, & nulla extat ad Gennadium.

Februarius.

1. *a.* Tamen cum addit sub consulatu Attici, & Marcelli, & ipse errat)Honuphrius Coss. Palma, & Tullo scripsit An. 110. idest, Traiani Imp. an. 11. verè. L

b. In libro enim *7. cap. 46.*) cap. 47. vbi vide, quæ scripsit in eum locum Franciscus Turrianus, qui fortè nodum hunc acutius vidit, commodiusque dissoluit. L

g. Non tantum Syris, atque *Mesopotamis*) Mesopotamijs, vel Mesopotamitis, vel Mesopotamienis, vel Mesopotamenis. F

2. *c.* Clemens Const. lib. 7. cap. 47. licet Metaphrastes) Extant apud Surium ex Metaphraste; sed nihil inde in latina versione habetur, præterquam Cæsareæ Palestinæ Archiepiscopus appellatur Ioannes. Clemens loc. cit. Cornelium Cæsareæ Episcopum secundum, Zachæum verò publicanum primum fuisse scripsit. L

3. *c.* Et neruus ferreum vinculum) Cum nerui, ac ferri hìc fiat mentio, non videtur neruus ferreum hìc vinculum significare. L

8. *g.* Sed quoniam in recentiori editione S. Amb. Romæ facta Cenetensis pro Citinensi) Quo loco editionis Romanæ ità restitutum legitur? L

9. *c.* Soli dicta est ciuitas in Cypro, de qua Strabo) Solos ciuitatem omnes in Cilicia locant. In Cypro neque Strabo, nec quisquam, quod sciam. Vide infra 19. Martij in Auxibio Episcopo Solicensi ex Metaphraste in eius vita, vbi Cypri vrbs Soliensis scribitur. L

10. *b.* Additum in laudem eius; *quæ* quidem alterius esse) quam. L

12. *a.* Prudentius in Peristeph. egregio carmine cecinit) hym. 3.

16. *c.* Recenset Ioseph. lib. de Mach. cap. 7.) si Græca verba Iosephi consules miraberis, quàm diuersa sint ab ijs, quæ hìc recitantur. L

17. *b.* Licet de Persis nulla apud eos mentio habeatur) An nescis longas Regibus esse manus? Non fuit necesse Decium Persis bellum mouere, vt sub eius persecutione Polychronius Martyr occumberet. L

f. S. Hier. ad Pamach. in apol. aduersus Ruf.) Vide in Iob. c. 31.

18. *d.* Idque ex sententia Marcellini Comitis.) Quę sequutus est Honuph. in Chr. L

Vbi ait eum exulasse factione Dioscori) Epipam. L

Sed hæc quidem omnia repugnare videntur Actis Sacrosancti Concilij Chalced.) Marcellinus Comes Flauiani exilium narrat, non mortem; Aliqui etiam Flauianum in carcerem coniectũ cum Eusebio Episcopo Dorilacensi scripserunt, quod forte antè coactam Synodum fieri potuit, & vtrumque verum assertum. L

Postquam Hilarius Diaconus legatus) Iulius enim Episcopus, Renatus Presbyter S. Clementis, Hilarius Diaconus, Legati. L

20. In Cypro insula Sanctorum Martyrum *Pothamij*) Potamij. F

25. *b.* Auctoritatem cuiusdam alterius manuscrip. Bibliothecæ) Martyrologij. F

Nos autem Romano plus deferimus) Socij quidem fuerunt, sed non omnes, qui in carcere detinebantur socij eodem die passi sunt; sed aliquot tantùm, qui fortè fame priùs consumpti sunt. L

c. Felix autem quartus obijsse dicitur) Felix moritur an. 440. Gregorius moritur an. 604.

Hac itaque habita ratione vtriusque Felicis) Finge vtrumque eiusdem ætatis fuisse, cum mortui sunt. Intercedunt itaque anni 164. quos si diuidas in gradus quinque, dempto Gregorij vitæ tempore annorum saltem 64. conficies generationi, vel gradui annorum viginti spatiũ. Quod probabile non solum, sed necessarium omninò statuendum est. L

26. *e.* De S. Aug. de pec. orig. *lib. 1. cap. 10.*) lib. 2. cap. 8. L

Martius.

2. *e* De supplicio decreto aduersus irrisores) Sed non est ad eam pœnam trahendum hoc, cum ibi diuturnæ vitæ in tormentis finis electus fuerit: hic verò contra in vas inclusa demersa in paludem sit.

2. *f.* Colligitur Longobardorum alios fuisse idolatras) Et Italos quoque eas in partes distribuemus, Gentiles, Arianos, Catholicos etiam Gregorio Pontifice. L

7. *b.* Meminit Tertullian. de ipsarum altera, Perpetua, scilicet, lib. de anima) cap. 32.

8. *f.*) Gennadius meus Lugdunen. & Roman. editus post Hieronymi opera Pomerium Gallum presbyterum octo libros quorum argumenta enumerauit, conscripsisse ad Iulianum Episcopum, & verum presbyterum prodidit cap. 95.

quod

quod penultimũ est eius Catalogi, in quo de se nihil scripsit. Vnde Trithemius cum Baronio in exemplaria integriora incidit. L. Scripsit autem Iulianus Pomerius Episcopus Toletanus aduersus Iudæos libros tres, qui excusi antè aliquot annos passim circumferuntur. Libros verò tres inscriptos Iulianus Episcopo Toletano habemus tom. 3. Biblioth. Sanctorum Patrum, in quibus Iulianus Pomerius sæpissimè citatur, atque Gregorius Papa 1. alicubi. L

9. *b*. Dum recenset supplicia militaria) Hìc non pœna militaris, quæ mortem afferebat; sed species tormenti fuit viuentibus. L

c. Hac ergo vi loci, & temporis immanitate perspecta) Hac ergo, vel loci, vel temporis immanite perspecta. Orig.

10. *d*. Est 12. apud Cypr. edit. Pamel.) 22.

e. Sozom. Lib. 1. cap. 3. & alij) Sozom. lib. 1. c. 2. & lib. 2. cap. 3.

14. *b*. A Christianis *statutis* diebus religionis ergo) statis. F

Cum autem constet magos è robore præcipitari solitos) Constat etiam præter Magos alios præcipitatos. Vide Lips. in 4. An. Taciti L

16. *b*. Exhibentur lebetes, *catastæ*, frixoria) Hoc non en non est apud Iosephum græcè excusum. L

22. *a*. Item Gregor. Turonen. de gest. Franc. lib. 1. c. 30. vbi tamen manifestè errat) Tàm hìc, quàm infra 9. Octob. Videtur Gregorij sententia parũ intellecta, cum non de Episcopis, qui in Decij imperium inciderunt; sed de ijs, qui primi in Gallijs Ecclesias rexerunt, manifestè agat, occasione sumpta ex Saturnino, recenset alios, qui primi missi in Galliam fuerunt, quos constat multò antè Decium missos. Locus, vt videtur diligentius omnia consideranti, non caret mendo, idest, verborum adiectione.

b. Non autem, vt neget omninò *nunquam* Paulum in Hispanias) vnquam. F

De duodecim Apostolis, quo firmiter auctor asserit) in F

l. Et non virgo, vt putauit *aliquis*) Galesinus arguitur, nec mirum; nàm obscurè explicatur veritas parum singula consideranti. L

24. *d*. Agit de his Euseb. hist. lib. 8. cap. 15.) c. 13.

Ex Cassiodoro Var. lib. 11. cap. 40.) cap. vlt.

g. Agit Suidas his verbis) ἐν Ἀγαπήτῳ.

25. *a*. Quæ adscribitur S. Athanasio) Hic idem sermo à Cyrillo ipso contra Nestorium affertur Ephes. Syn. cap. 5. Xystus lib. 3. Biblioth. Athanasium auctorem laudat. Quod asserit Baronius, ideo eam orationem Cyrillo tribuendam potius, quàm Athanasio aliquando se opinatum fuisse, quia in ea auctor tàm acriter pugnat contra dogma Nestorij; non debuit hominem in historia maximè versatum fallere, cũ multò antè Nestorium plures extiterint hæretici, contra quos Athanasij verba meritò, conuenienterque dicta quiuis intelligere possit. L

26. *c*.) Vide can. 6. Nicena Synodus, & dist. 65. can. mos antiquus. L

Aprilis.

3. *e*. Apud Senecam lib. 7. declam. 1. inuenies, & culleum ligneum) Non culleum ligneum dixit Seneca; sed culleum appellauit nauem metaphoricè. L

4. *b*. Triennij spatium ab obitu, Theodosij) qui incidit in an. 395.

Non venisse vltra annum consulatus Attici & Cæsarij) an. 397.

7. *d*. Gen. 40. Deuter. 21. Iosue 8. Esther. 5. 6. 7.) In Gen. cap. 40. nihil habent LXX. nisi verbum ἐκρέμασεν. Interpres addit in patibulo. In c. 21. Deut. Κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. Denique in c. 5. & 6. Esth. idem est. cap. 7. tantùm mutatum est verbum κρεμάζω in σταυρόω. Patibulum non magis crucem, quàm quoduis aliud ligni genus, quo reus affigi soleret, ex vi verbi significare videtur, vt etiam crucis supplicium, non ligni forma decussata; sed quidquid cruciando homini mortem afferret, appellatum esse cõstat. L

9. *d*. Videatur can. 60. Concilij Eliberini.) Vide can. 41. eiusdem Conc.

Est & de his etiam S. Augustini doctrina in ep. 50. ad Bonifacium) & ep. ad Publiculam. Verba Augustini hæc sunt. Nam illud si accepta potestate facere vellent, si quid eis accidisset, possent habere qualemcunque vmbram nominis martyrum. Carolus M. in cit. ep. Aug. non inueniuntur hæc verba.

l. Ego verò Scæuolæ magis assentior) At hæ maximè Numa regnante, & Pontificibus iàm institutis ab ipso nomen impositum à ligneo ponte reficiendo Dionysius quoque lib. 2. disertè scripsit post Varronem, cuius verba ex græco ita interpres vertit. Hi ab vno suorum operum reficiendo, scilicet ponte sublicio ipsorum lingua vocantur Pontifices. L

12. *a*. Eiusmodi portentosas voces, atque sententias numquàm antea auditas) Si Tertulliani aduersus Hermogenem verba obseruasses paulo post initium; non ità præcisè negasses nunquàm antè Arium ea verba audita, vel lecta.

Ipsum tantum inter Sanctos Episcopos recensee Ecclesia Veronensis) Veronensis Ecclesia vnum agnoscit Zenonem Episcopum, vt asserunt Veronenses in præfad Lectorem. L

g. Nomine Mansueti Episcopi Mediolanensis. l. 6. cap. 3.) cap. 2.

Sed miror quidem; nàm non Damianus, sed Magnus Episcopus Ticinensis interfuit.) In Concilio Romano sub Agathone, quod recensetur Act. 4 Synod. 6. tom. 2. extant subscriptiones Episcoporum, vbi post Mansuetum Episcopum Mediolanen. tertius subscripens legitur Anastasius Episcopus Ticinensis; inferius verò subscribit, & Magnus Episcopus Papien. Vnde necesse est aut Ticinium, & Papia idem

y non

non sint, aut librariorum culpa factum, vt lectio deprauata, aut iterata fuerit. Epistola Mansueti nomine ab ipso Damiano scripta legitur eidem Synodo, vbi Laurentij Surij præfixa quoque admonitio Pauli Diaconi sententiam citat, & probat. Quare si coniectura vtendum est; putarem eundem Damianum cognomento Magnum appellari potuisse, consueuisseque eo nomine passim vocari; certior est enim apud me historici Pauli fides, quàm librariorum, notariorumque diligentia. L

13. *b*. Irrepsit error, vt pro Antonio Hadrianus positus habeatur) Facilè soluitur nodus. Idem est Hadrianus, qui Antonius Pius; nàm per adoptionem Hadriani iurè eius nomen adeptus est. Nullus error librariorum arguendus; sed conciliandi loci sunt vera, & frequenti vsitata ratione scribendi. Lege infra die 15. *e*. & die 20. *a*. Lat.

c. Greg. Turon. lib. 8. cap. 28. de eius cæde agens) Ibi mors quidem Hermenegildi scripta est, quo verò anno occiderit nullum verbum, quare videtur his locus aliundè citari debere. L

14. *e*. Græci itidem de hoc hac die in Menolog.) Menologium excusum in Biblioth. SS. Patrum in meo Codice nihil habet. L

16. *f*. Iterum pullulantem, v qua etiam idem agit) in. L

g. Habent, & Segobienses suum Fructuosum) Tarraconenses quoque alium die 21. Ianuarij. L

18. *b*. Tertull. scribit de Fug. temp. persecut.) Nunquam reperi hæc verba, quæ hic recitantur. L

21. *a*. Ex eoque cæteri, vt Cassiod. lib. 3. cap. 2.) Cassiodorus vbi id scripserit non inueni; sed ex Sozomeno relata ad verbum in historia tripartita. Quare vide quàm prudenter auctorem citet eum, qui aliena scripsit, non sua in toto illo opere, quod ex tribus historicis collegit, eorumque nominibus appositis. Cedrenus autem scripsit anno Cõstantini vigesimo Saporem Christianorum supra decem, & octo millia interfecisse. L

Aduersus Christianos excitatam esse testatur.) Quem sequitur Marianus Scotus; non tamen alij damnandi sunt; nisi aliundè constet veritas. L

c. Errore lapsus est idem Niceph.) Vt supra demus Nicephorum errasse; hic tamen falsò erroris arguitur; nàm & Sinaitam priorem Anastasium facit, & eidem scripta, quæ recenset, adscribit. L

22. *i*. Impossibile videtur ad prædictum annorum numerum peruenisse) Mihi autem probabile videtur Episcopum sanctitate vitæ conspicuum annos octoginta vixisse; maximè, quod nominatim annus, quo mortuus est, adscriptus legitur. L

23. *a*. Quæ aduersus diaboli vires tanti *martyres* imploret auxilium) martyris. L

b. Iosephus lib. de Machab. ad Polyb. his verbis) Corrupta lectio Iosephi ex *interpretis* defectu; nàm textus græcus ita legit Δόγμα ἔθετο, ὅπως ἅπαντες αὐτῶν φανεῖεν τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, θάνοιεν. Quæ ita latinè reddi possent. Edictum posuit, vt quicunque legi patriæ obseruãdę studerent, necarentur. Vbi nulla rotæ mentio facta est. L

24. *f*. Ediditque noster Achilles Statius) Qui tamen editi multò antè fuerãt Basileæ nomine Faustini Diaconi. Consule Gennadium, & nè diuersos intelligas Commentarios, confer vtrosque, & eosdem esse comperies. L

25. *b*. Supplicationes, litanias, Rogationes, Pentecostes tempore lego. Ieiunia verò Canonibus fieri prohibita sunt. Quarè Augustini sermo non videtur huic tempori conuenire posse. L

26. *c*. Ex quibus omnibus erroris arguitur Nicephorus) Nicephorus ex Athanasio fatetur accepisse, qui Nicæno Concilio interfuit. Athanasij verba leges ser. 1. aduers. Arian. L

30. *g*. Ex actis publicis, quæ proconsularia dicebantur) In prouincijs proconsularibus, vt Africa; alibi tamen non ità vocabantur. L

i. Ad quem extat S. Ambrosij epistola.) 57.

Maius.

2. *a*. Cum sedisset annos sex supra quadraginta) Et hic putauit B. Hieronymi Chronico standũ, qui Athanasii ordinationem anno Domini 333. locauit; mortem verò an. 377.

5. *i*. Vt ipse profitetur in epist. ad Augustinum scripta) Postulabat hic locus, vt error eorum argueretur, qui Hilario Pictauiensi tribuunt eam epistolam ab Hilario Arelatensi ad Augustinum scriptam, eamque edendam curarunt. L

6. *g*. Ex his itaque corrigendus est Sozom. lib. 6. cap. 33.) Quid si inter duos eiusdem nominis consedisset Protogenes? Id quod innuere videtur explicatio addita in re necessaria, cum adiecit. Vitum autem illum dico multorum sermone celebratum &c. Quarè nisi priùs constet vnũ tantùm fuisse Vitum, Sozomenus erroris argui non debet. L

7. *b*. Brutius enim illorum temporum nobilis historicus) In Chronico an. 16. vbi Brutius Scriptor citatur, vt puto, librariorum errore. Fuit enim Eratius Clarus eo tempore scriptor insignis, ad quem extant epistolæ Plinij, cuius & Dio, & Spartianus meminere. L

8. *a*. Gelasius enim sedere cœpit ann. 492.) 494. L

e. Licet Socrates lib. 6. c. 21. dicat fuisse castaneam) Apud vtrumque idem nomen [illegible]. vel [illegible] legimus, interpres variauit vertendo, cum idem nomen vtrumque significet. L

9. *f*. Quæ recitat Metaphrastes die 28. Octob.) 20.

Longitudinem temporis iàm *emota*) [illegible]. Scilicet, quassata, concussa. L

Et So-

Et Socrates lib. 1. cap. 12. & 26. in fine) Cap. 26. in græcis, 40. vltimum apud omnes est. L

b. Scripsit Ioannes Archidiaconus ad *Vrsionem* Barensem) Vrsonem. L

10. *a.* Vt ex Ammiano Marcellino vsatis liquet) lib. 21.

Vt idem Marcellinus testatur) lib. 23.

Scribit Hermannus in Chron. anno Domini 770. 774.

b. Quæ tùm S. Gregorius in moralibus, tùm alij) lib. 11. cap. 22.

13. *a.* Excisum esse testatur lib. 2. ad Iouinian.) Si Hieronymi extrema verba ponderentur, non conficietur ex eis, quod hic asseritur. Hæc ibi leguntur. Squallet Capitolium, templa Iouis, vt cærimoniæ conciderunt. L

Cuncta eorum fana, templa, delubra, si qua etiam nunc restant) Si expiari signo crucis præcipit templa Dæmonum; non video qua ratione id fieri possit, nisi templa extent: quod addit, restant integra, interpretandum necessario videtur, vt indè aræ, signa, simulacra destruantur; ædificia verò expientur, alioquin areæ tantùm præciperentur expiari, non fana, templa, delubra.

14. *d.* Plutarchus in Alexandro exactè agit de huiusmodi supplicio) Plutarchus vsus est quidem verbo ἀνασταυροῦν; non autem nomen ab eo deriuauit, quo nemo vsus citatur. L

g. Est enim Ferentis, seu Ferentum in Thuscia) Ferentum in Etruria est Othonis patria, vndè Ferentini. Ferentinum in Hernicis, seu, mauis? in Latio Ferentinates facit. L

Iunius.

3. *c.* De quo Aelius Lampridius) Coelianus ibi legitur, atque ita Codices manuscripti habent. L

4. *b.* Præerat enim illis Augustini temporibus) Apud S. Augustinum epist. 50. & 157. alter Optatus legitur viuus. L

Apud Matth. 6. ait, intra cubiculum tuum) ταμιεῖον apud Matth. & alios locum quemlibet in ædibus diuisum, secretumque significat, neque erat opus ostio clauso orare in loco ad orandum constituto. L

11. *f.* Vt eadem etiam Sacella dicantur) Non ita Plin. in Epistolis, non ita Cicero, non Trebatius iurisconsul.

12. *b.* Scorpio *recentissimo* nomine vocatur) recitissimo. L

Sic & Græci interpretes appellant) Σκορπίοι videntur appellasse Græci interpretes fustes nodosos flagellis ramorum non omninò rectis: sed extantibus truncis, vt scorpionis quodammodo figuram exprimerent; quod Athanasius quoque loco citato declarauit, & Victor loco supracitato clariore descriptione ab oculos posuit. L

Plin. nat. hist. lib. 7. c. 56.) Plinius loco citato hæc habet. Et in tormentis scorpionem Cretas inuenisse dicunt. Isid. lib. 17. c. 18. scorpionem sagittam venenatam exponit. L

16. *b.* Ex his plerique Latinorum sunt corrigendi, qui Antiochiæ eos passos referunt) Romanum Martyrologium vetus, & qui sequuntur Vsuardus, Beda, Galesinus, & alij Antiochiæ passos asserunt. L

22. *a.* *Paratus* vir illustris acta S. Paulini) Pacatus. L

24 Apud stylum in *Calabria* S. Ioannis) Brutijs. L

Iulius.

6. *d.* Tranquillini) Cuius corpus requiescit in Ecclesia Cathedrali Viterbij. Dom. Macrus.

9. *c.* Seu Thorana mendosè legitur) Τιώγον appellat Dionys. lib. 1.

13. *a.* Agunt de eo S. Ignatius) Ep. 1. & 4. Ἀνακλήτου legitur. In Codice Mediceo est Λίνου. vt notauit Turrian. lib. 2. cap. 10. pro epist. Rom. Pont. L

17. *K.* Scribit S Ambrosius lib. 3. de Virginib., vbi) initio.

Ad Siagrium 47. lib. 6. edit. Rom. in fine, vbi) ep. 64. lib. 8.

Et epist. 13. lib. 2. edit. Rom. quam) epist. 33. lib. 5.

21. *f.* Licet Nicephor. dicat eum presbyterum Osthenum lib. 4. cap. 23.) & 25. Zoticum Otrenum, vel Osthenum fecit Apollinaris quoque apud Euseb. cap. 15. L

28. *f.* Apertis oculis, sursum, ac deorsum deductis, consulit palpebris) &c.

Augustus.

1. *b.* Hæc ex Iosepho, sed versione Erasmiana) In Codice græco tàm excuso, quàm manuscripto Vaticano nomina nulla leguntur. Vndè autem Erasmus sumpserit nondum inuenire potui. L

b. Vbi Eusebius *Fregellæ* mendosè pro Vercellis) Iam antè à me restitutus est Βερκέλλαι. Socrates lib. 2. cap. 5. & 9. & alibi Βερκέλλας vocat. L

3. *a.* Sed & de *viuo* lapide illo, ex quo multa etiam miracula) vno. L

5. *a.* Hic fecit basilicam nomine suo iuxta macellum *Libiæ*) Liuiæ. L

d. Afræ) Quid si Afra Virgo pro Africana dicta sit, quæ alio proprio nomine vocaretur? L

8. *b.* Stipem ministrabant, *viduarumque*, pupillorum) viduarum, &c. L

11. *a.* Dicebant columna illa milliarium aureum) Nec Suetonius, nec Tacitus, nec Plinius, nec Dio columnam vsquam vocarunt. L

12. *g.* De Faleria Faliscorum meminerunt) Locus

cus adhuc nomen retinet vulgò Falari dictus. L

21. c. Cornicularij) Vereor ne quod verum est in corniculi, armillatum, pateræ, hastæ, puræ & similium ornamentorũ militarium donis, nullo modo verum sit in cornicularioṛum nomine affirmatum, nisi quod attinet ad eam militiam, quæ Palatina dicitur, de qua Imp. in Const. & Cassiodorus meminerunt, vt Cuiacius, & post eum Pandulphus, & alij. L

24. b. Mendum esse putatur apud S. Augustinum) Quare Augustini lectio in numero centum quinquaginta non aduersatur historiæ. L

25. K. Cui Anthimus, & ei Mennas est subrogatus) Ea forte de causa, quod coactus abdicauit post mensem decimum. Anthimus non est in suo ordine numeratus vbique ab Euagrio. L

27. b. Reperitur idem Cæsarius interfuisse Concilio Arelatensi tertio, & quarto) Arelatense quartum extat, sed longo interuallo habitum sub Carolo Magno tom. 3. Mentio autem in Meldensi can. 73. non Arelatensis Concilij: sed Agathensis facta est. Canon enim ibi citatus est eius Concilij c. 4. & habetur. 28. q. 1. Errore autem librarij factum est, vt Agathense in Arelatense mutatum sit. Sicubi tamen ita scriptum reperitur, quod ego certè nunquàm vidi. Quare hic manifestus error omninò corrigendus est. L

29. b. Hierosolymis delatum esse in insulam Melitam) Non Hierosolymis; sed Rhodò delatus est non solum index, sed pollex, & medius manusque Quæ sacra reliquia à Turcarum Imperatore donata fuit Magno Magistro. Vide Bosium in 2. par. hist. Dom. Macer. Ex Antiochia Byzantium translata idem Baron. An. 956. n. 5. Vide etiam, quæ scripsi in Apologia pro eisdem Equitib. cuius tit. Il Valor Maltese contra Hier. Brusonem propos. 13. §. Onde perciò. Carolus Macer.

September.

1. b. In quibus omnibus corrigenda sunt, quæ in eis de S. Cypriano) Error natus videtur à Græcis, qui Cyprianum vnum ex duobus faciunt. Constat autem Nicomediensem sub Diocletiano, & Maximiano passum esse, quo tempore duodecim fratres. L

14. c. In qua S. Gregorius Nazian. præclaram habuit orationem) Neque præclarà, neque Gregorio digna videtur. L

Appellabatur enim celebritas *Cypriana*) Cypriana.

16. b. Hæc Iosephus ex versione Erasmiana.) Hæc verba Iosephi latina non consentiunt cum textu græco. Item absurdum est orbiculare saxum, & chordam hoc loco somniare orbicularem. L

19. a. Sub Coss. Leone Augusto quarto, & Probiano Ind. 9.) Error est anni vnius, vt ex eodem colligitur; nàm Marciano, & Festo Coss. Indict. 10. factum describitur, quod recitatur. L

Est hic annus Domini 471.) 472.

20. e. Penes Francos enim mulieres) Quod hic asseritur penes Francos mulieres in fornicationis crimen lapsas decaluari, non de omnibus loquitur Capitulare; sed de Nonnis velatis. L

Habes de his cap. 2. lib. 6. in capitularibus) lib. 5.

Vt scribit Plin. lib. 16. c. 44.) Quamquam res vera maximè sit, Gentiles consueuisse tondere Vestales virgines; tamen non probatur, nec colligitur ex hoc Plinij loco. L

1. Candidæ) Cuius caput seruatur in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentij Viterbij. Dom. Macrus.

23. b. Hæc S. Cyprianus in oratione pro Martyrib.) Ex nothis, & adulterinis hausta, quæ Pamelius habet 517. B. & 519. A. Nàm Cypriani nullo modo videntur grauitati, & constantiæ conuenire. Præstabat itaque apocrypha certissimis testimonijs non admiscere.

26. f. Itemque Cassiodorus dictus est cognomento Senator) Cassiodorus fuit Senator, postea monachus, & doctor Ecclesiæ, vt ex Sigiberto, Beda, & alijs. Quare videndum, quo auctore citantur, qui cognomen ei fuisse asserunt, non ordinis Senatorij nomen. L

28. a. Nec placet, quod Iosephus Scaliger) At is sede Cadurca tempora sua finisse asseritur ab Ausonio. Vinetus cum Scaligero sentit 161. Non video quo iure confutetur Ioseph Scaliger. L

29. a. Nec, vt habet Ado, proximis temporibus.) Vbinàm Ado in hac historia Gelasij meminit? L

30. c. Quæ Metaphrastes longè vberius est persecutus) Fabulis similia videntur multa à Metaphraste ibi scripta. L

October.

8. d. Cedren. in comp. hist. & Zonaras) Neque Zonaras, neque Cedrenus vnguenti meminit. L

9. b. Ipse in commentarij præfatione ad Dextrum.) De Script. Eccles. qui locus longè aliam sententiam habet, quàm hic Notator asserit.

14. b. In puteum demergi consueuisse, qui sæuissimè punirentur, ex Plautino penu notat Cœl. Rodig.) Quærendus locus ex Plauti penu; nàm ego nondum reperi. In puteum ergo demergi consueuisse videtur nulla auctoritate asseri; nàm quæ ad manus sunt, ijs vti solemus; ità casus tulit in multis, vt puteis mergerentur, quod nihil esset ad manus grauius supplicij genus. L

17.

17. a. Ad hunc extat S. Ignatij epist. 13.) Hæc epistola in meis codicibus tàm græcis, quàm latinis excusis non est. L

18. a. Tamen Origenes, quem secuti sunt plurimi, diuersum esse putant) Origenis verba in Comment. in epist. ad Rom. vlt. hæc sunt. Sed & Lucium quidam perhibent esse Lucam, qui Euangelium scripsit: pro eo quod soleant nomina iterum secundum patriam declinationem, interdum etiam secundum græcam, romanamque proferri. Ex quibus verbis non video colligi clarè, quod constanter hic asseritur.

30. a. Imperat accepisse *Amiterni* reliquias) ab Amiternis.

24. d. Celeberrima est epistola, cuius meminit Lambertus) Extat homilia Procli in Concilio Ephesino nouo tom. 6. c. 7. epistolam autem non inueni; & apud Lambertum cap. 10. tomus appellatur, non epistola. L

25. a. Quod apud Ethnicos Romanos iure pontificio Virginibus Vestalibus irrogari consueuit) Alij plures eodem mortis genere necati, qui nihil cum Vestalibus commune habuerunt. L

Nouember.

3. d. Vbi eorum capita Cathedralis Ecclesia magna veneratione conseruat) Non solum capita; sed corpora etiam sub ara ipsorum nomini dicata conseruat. Et sunt Ciuitatis Viterbiens. Protectores. Dom. Macrus.

5. a. Quæ licet minus probari Hieronymo videantur) Contra Hieronymum sentiendum semper censui; etiam si suffragatorem neminem haberem, ductus validissimo argumento verborum Christi, qui extrema initij, ac finis exempla coniunxit Abelis, & Zachariæ sanguinis; ità vt posterior recentissimus fuisse significetur. L

16. c. Ego quidem vnum, eundemque existimo, ipsumque Episcopum Lugdunensem) Cumiàm an. 1564. Eucherium Romæ excusum habeamus cum præfatoria epistola R. Petri Galesini, atque in eo codice primum in Gen. deindè in lib. Reg. Commentarij habentur, in quibus locis aliquot S. Gregorij Papæ, & Isidori verba citantur, & gesta, apparatque hominem in Britannia scripsisse. Qua ratione fieri poterit vt Eucherius Lugduuensis Episcopus, qui circa an. 415. floruit cum Petronio Episcopo Bononiensi, scripsitque ad Valerianum epistolam an. 433. vt ipse fatetur, sit idem cum priore, qui post ducentos annos scripsisse colligitur. Quarè aut plures Eucherij nomine Lugdunenses Episcopos fateri necesse est, aut posteriorem, qui in Genes. scripsit, alio nomine decorandum. L

18. b. Est de eodem homilia Eucherij inscripta) 51.

19. c. Maximum Commentariensem, qui baptizatus à S. Stephano Papa) At Maximus Commentariensis si à Stephano baptizatus est, qua ratione Decij, & non potiùs Valeriani, & Gallieni persecutione occidi potuit? cum alioquin presbyter, non commentariensis, describatur. L

20. l. Extat apud Sur. tom. 5. die 20. Nouemb.) Nihil in meo codice inueni adhuc. L

21. a. Præsentatio) Interpres Heruetus non præsentationem; sed ingressum in templum vertit. L

23. f. Ex quo Constantinopoli à Synodo Oecumenica recedens) Quid si non de Oecumenica Synodo, quæ tredecim annis præcesserat; sed de postrema Metaphrastes scripsit? Quare consulendus græcus codex, nè interpretis lapsus sequamur. L

24. a. Extant eius litteræ ad Anastasiam apud Nicephorum) Apud Nicephorum, quidem extant; sed post historiam in calce addita ex Suida in verbo Χρυσόγονος. L

December.

8. a. Sanctum Anselmum, qui & de Conceptione Virginis commentarium scripsisse fertur) De Conceptione acuta Virginis agit. L

9. f. Vide, quæ notauimus supra in *inuentio*) Iunentio.

11. d. Puto autem tarinchas illas esse, quas Iosephus lib. de Machab. ex versione Erasmiana appellat succensoria) Τὸ ζῶντα τῷ πυρὶ nihil minus videntur, in ò in margine ... præposuit, quæ etiam verti poterant ex M. Tullio Tuscul. 2. vbi de tormentis agit; nàm cuneis adactis, sicut ligna, & lapides finduntur, ità quoque corporis membra distrahebantur, & scindebantur. L

g. Vt apparet ex eius epistola 63. lib. 8. edit. Rom.) In meis codicibus repetitur epist. 40. lib. 8.

17. f. Licet erret, cum ait) Falsò arguitur Nicephorus, quia quæ hic narrantur disertè describit, nec minimum dissentire videtur. L

21. a. Idem affirmare videtur Theodoretus) Asserit quidem Theodoretus lib. 9. de curan. Græcor. affect. multas nationes Christi legem amplexas per galilæos piscatores, nulla Thomæ mentione vsquam facta. L

22. b. Cuius hic habetur mentio in Tuscia fuisse constat) S. Greg. dialog. 4. cap. 55. apud Centumcellas locus, qui dicitur Taurina, quo aquæ calidæ balnei vsum præbent. L

c. Sic apud Dionem Hist. Rom. lib. 97.) Locus indicendus certus. L

23. d. Sed Catholici hominis Melchioris Cani Episcopi Canar) Legendus omninò Cani locus. L

Cætera autem, quibus eundem Gregorium sugillat) Quid si (cum maximè vera sint, quæ in ijs libris B. Gregorius scripsit) ad locos tamen,

men, quibus Theologi ad statuenda fidei dogmata, quæstionesque arduas dissoluendas, ritè vti oportere definiunt, admittendos esse non putent? L

Occurrimus etiam eiusdem obiectioni) Si quis diligentius Cani verba expendat, reperiet eum tùm S. Gregorium religiosè excusare, tùm nihil affirmare, quod probabile non sit. Constat enim & Sozomenum, & Socratem ijs temporibus historiam texuisse, quum nondùm publicè quicquam impium de Theodoro Mopsueteno auditum erat, primusque Theodoretus, qui post vtrumque scripsit, hominem laudauit nondùm ad Nestorij impietatem palàm prolapsum, quod illud vnum verissimo argumento confirmat, quod neque in Ephesina Synodo, neque post eam in Chalcedonensi quicquam contra Theodorum Mopsuetenum statutum legitur; sed tantùm in quinta Synodo damnatum ex Theodoreto, Euagrio, Nicephoro, & alijs. L

27. d. Niceratæ) Nicateta dicitur à Sozomeno, & Nicephoro. L

De qua ipse scribit epist.4. ad Olympiadem) Tacito tamen nomine. L

Eiusdem Baronij De Martyrologio Rom. Præcapitulatio.

Cap.2. Et Sancta *Angelica* viuendi ratione, indignè compositam) Euangelica. F

Cap.4. Theodoretus de Euang. verit. cognit.) Siuè de curandis Græcorum affectibus lib. 8. qui de Martyribus inscribitur. L

Cap.5. Quem antè annos octingentos claruisse constat) Moritur an.849. & Baronius scripsit an.1586. ergo antè annos 737.

Obseruationes, & Coniecturæ in Cyprianum cum Adnotationibus Pamelij.

Editio Antuerpiæ 1568.

Admonendus est Lector, nè iudicium suspendat, quod bis Latinius S. Cypriani opus correxerat; nempè, prima vice, & fuit typis excussa à Manutio, quam hic contra Pamelium defendit; ac secunda emendatio hæc præsens est; nondum adhuc impressa, & vbi signum arithmeticum. 1. inuenitur, indicat, quod ex tribus Codicibus vetustis, quibus Marcellus Papa II. collationauerat, viuus, scilicet, varietas; vbi verò signum.2. notatur, duorum Codicum variationem significat, quod Ego Carolus Macrus in prima Latinij Correctione in Bibliotheca Brancatia extante manu eiusdem Correctoris notatum legi.

Ep. 1. Ita animis roboramur? *Aut* non ea) An. F

Ep.2. Cum v de Domino Deo vox est) verò. L

Ergo cum in tenebris, atque in nocte cœta facerem) Ego. L

Ep.3.) Et hæc vna trium epistolarum est, quæ in duobus Vaticanis Codicibus, & in Bononiensi Monasterio Sancti Saluatoris à me sunt repertæ; non placuit tamen ijs, qui præerant, vt inemendatæ ederentur; quemadmodum non probarunt Firmiliani Epistolam, quam nemo antè ediderat è tenebris esse proferendam. L

Papam Cypriannm à Clementio Subdiacono) Paparem Cyprianum à Crementio diacono. L

Propterea *quod* cum sit persona insignis) < L

Colluctandi causa *cum aduersario* simul cum seruis suis) <. aduersarium. 2.

Victus verò *portauerit* in se sententiam) reportauerit. 2.

Et vice *pastoris* custodire gregem) pastorum. 2.

Et claudum non *colligauimus*, & lac eorum edebamus) colligimus. 1.

Quæ erant scripta in lege, & Prophetis *docet dicens*) dixit. 1.

Cuius non sunt propriæ oues, cum viderit lupum venientem, relinquens effugit) Cuius non sunt oues propriæ, cum viderit lupum venientem, relinquit, & fugit. 2.

Sed & Simoni *sic* dicit: Diligis me?) < 1.

Hoc factum, ex actu ipso quo *cessit* cognoscimus) est. 1. gestum, vel gessit. 1

Fratres dilectissimi vos mercenarios inuenire, sed bonos pastores) Fratres dilectissimi Mercenarij inuenîri; sed boni pastores. 2

Fratres *nostros* stare in fide immobiles, nè præcepiens ad idololatriam) vestros. 1. euntes. 1. euntium. F

Nec enim hoc solum verbis vos hortamur) Nec enim solum hæc verbis hortamur vos. 2

Antè oculos *plus* habentes timorem Dei, & pœnas perpetuas v quam) <. 2. magis. 1

Et paratos esse *debere* ire cum Domino) <. 1

Sed & ascendentes ad hoc, *quod* compellebantur, reuocauimus. Ecclesia ista fort s in fide) Sed & attendentes ad hoc, quod compellebatur reuocauimus Ecclesia ista in fidem, seù: Sed & attendentes ad hoc, quod compellebantur, reuocauimus ad Ecclesiam istam fortiter in fide. L

Siuè adprehensi timore hominum *reuocauntur*) ruerunt. 1

Sed ipsos cohortati sumus, & v hortamur) renenter. 1

Si quomodo indulgentiam *potuerunt* recipere ab eo) poterunt. 1

Et alia, quæ incumbune vobis, v etiam ipsa sub- didimus) quæ. 1

Vtrique subueniri *eis* debet; siuè viduæ, siuè *Clydomeni*) <. 1. Clinomeni. F

Siuè exclusi à sedibus suis) Siuè expulsi de sedibus suis. 1

Sed & Catechumeni adprehensi v infirmitate) in. 1

Cuiuscunque ergo vestrum quacunque occasione) Cuius. 2

Esse-

Effectum fuerit hoc opus) factum. 1
Vt, qui in minimo fidelis *fuit*, constituatur) fuerit. 1
Sed & nos petimus mutua vice *memores scitis*) vt memores siris. 2
Et petimus *nos* qui habetis zelum Dei) vos. 2
Optamus *vos*, carissimi bene valere) fratres. 1

Adnot. 1. in epist. 3. num. 1. Vnde fit, vt mendas, quibus scatet, repurgare non licuit. Quod Pamelio non licuit, feliciter assecutus est Latinius, vt patet. Sunt fortassè verba Fratris mei Dominici. C. Macrus.

Ep. 10. Et offertur *nomen* eorum, & nondum pœnitentia acta) nomine. Veronensis Codex, de quo in Vita Latinij mentionem fecimus hic. infra epist. 34. Et sparsim inferiùs expenditur. Carolus M.

Miratus sum vehementer ità parum vidisse Pamelium, vt vera, & legitima lectione temerè reiecta, amplexus eam sit in Adnotationibus, quæ manifestò corrupta est, & sustineri non potest: quis vnquam legit offerri nomen alicuius in sacrificio consueuisse? Nàm præter panem, & vinum nihil offerebatur, atque ea in corpus & sanguinem confecta consecratione, mutata offerebantur: nomina verò recitabantur. Aliud igitur est offerre, aliud recitare. L.

Ep. 21.) Erat apud me huius quoque epistolæ in codicibus duobus exemplum, sed mirè corruptum. L.

Et illius nomen penes magistratus huiusmodi) Vel ipsius nomen penes magistratus huius mundi. 2.
Et nunc modò duplex mihi tristitia incubuit, quod *cum* Montanum) Vel. 2. < 2
Ad me esse venturum scribas v de salute tua) &.
Et hoc solet contingere seruis Dei) Sed. 2
Nàm, vt tibi quoque de infimo tuus, vel frater dicas, si fuero dignus Celerinus audire) Nàm, vt tu quoque, de infimo tuo, vel fratre dicam, si fuero dignus Celerinus audiretur. V. C. Nam vt tum. F
. . . . de infimo, vel fratre dicam . . . . audires. Cod. S. Saluatoris.
Fratres meos vetustissimos *memorabam*, & eos litteris meis) memorabar. 2
Vt si non antè cruore illo sancto laueris pro nomine Domini) Vt me cruore illo sancto laueris, si priùs passus fueris pro nomine Domini &c. cum enim duo petat, vel vt lauet, si passus iàm est, vel vt rescribat; si adhuc superstes est, nulla negatione indiget oratio. L
Sic coronet te, cuius nomen confessus es) Si. 2
In futuro tamen nos *coronati* à Christo complectemur) coram, vel cum. 1
In magna tribulatione v constitutum scias) me, tamen. 2
Quæ cecidit in hac vastatione *Christo*) à Christo. 2
Pro cuius factis ego in lætitia Paschæ flens) Pro cuius factis ego in hac lætia Paschæ flens.
In cilicio, & cinere *lachrymabundus* dies exegi) lachrymabundos. 2
(A quibus postulaturus es) vt veniam habeant nefanda naufragia, memor sum enim) (A quibus postulandum est) subuenerit tàm nefando naufragio. Memoratus sum enim. 2
Quod cum omnibus doleas *sorores nostras*) pro sororibus nostris. 2
Pro quarum *peccatis*, *quæ* nos fratres habent *debemus*) peccato, quia. 2. debeamus. 2
Credo enim Christum secundum *illorum* pœnitentiam) earum. 2
Iàm *pro* eis vobis martyribus suis petentibus indulturum) < 2
Audiui enim te floridiorum ministerium percepisse) Audiui enim te floridè harum numinum dierum ministerium percepisse. 2.
O te felicem *suscipe* vota tua) suscipere. 2
Recognouit idem minister) Recognoui enim minister. 1
Vt cæteris collegis tuis fratribus tuis meis) Vt cæteris collegis fratribus tuis, & meis. 2
Nàm v ipsam Etecusam semper appellaui) &
Quia pro *se dona* numerauit, nè sacrificaret) sedunda. 2
Sed tantùm ascendisse videtur vsque ad *Triansacta*) Tria fata. 2
Hanc ergo non sacrificasse ego scio) Has. 2
Sed quatenus per vestras Sanctas v orationes, & petitiones) operationes. 1
In quas *nos* fidimus; quoniam estis amici) nobis. 2
Sed & testes Christi *quod* omnia indulgeatis) qui. 2
Memor sis mei, & petitioni meæ *animas*) annuas. 2
Sed in *Sanctimonia* tradidit, in qua semper cucurristi) Sanctimonio. 2
Sed *statim*, & Seuerianum, & omnes Confessores) Starium. 2
Ad quos *ipse* in portum descenderunt) ipsæ. 1
Quod sexaginta quinque ministrauerunt, & vsque in hodiernum) Quos. 1
Plus *autem* grauare cor illud sanctum tuum) enim. 1
Qui lætantur confessione tua florida) Quæ lætantur. 1
Qui & *ipse* luctatus est cum diabulo, qui & Christi nomen est *fortiter*) < < 2
Qui & *hic* nimis rogat, & petit) hoc. 1
Salutant te fratres tui Calchurnius, & Maria, & omnes sancti fratres v) Calphurnius. 2. nos. 2
Quas peto illis *eas* legere digneris) sic. 1

Ep. 22.) Et hæc erat apud nos, sed ità corrupta, vt vix intelligi sententia eius posset, vt hic quoque. L.

Vt *perpetua grauatione* tanto gaudio penè exciderim) propter tuam grauationem. 2
Vt litteras v, quas ego optabam) tuas. 1
In quibus mei *dignatus memorare*) dignatus es memorari.
Qu scribens mihi *dicis*) diceres. 2

Nàm

Nàm tu, Deo volente, ipsum anguem maiorem *mercatorem*) & atrociorem. 1

In qua tenoris viuacitate versari te gaudeo, vicisti. Nunc carissime iàm inter Martyres deputande voluisti nos litteris tuis) In qua te noui viuacitate versatum in gaudio vixisti. Verùm carissime iàm inter Martyres deputandos voluisti litteris tuis. 1

Memoriam faceremus, *non* profectò tantis lacrymis incumberemus) ad quam. 1

Abs te pacem petierit, *des* in nomine meo) da. 2

Vniuersi *litteras* ex compacto vniuersis pacem dimisimus) litteris. 2

Videas ergo frater, quod tàm placuit mihi, quod Paulus præcepit, quàm vniuersis, quod censuimus: eramus in hac tribulatione, cum iussimus secundum præceptum Imperatoris fame, & siti necari) Vides ergo frater, quoniam partem eius mihi Paulus præcepit: pro vniuersis quoque censuimus iàm tùm autè hanc tribulationem, cum iussi sumus secundum præceptum Imperatoris fame, & siti necari. 1.

Ità, vt nos afficerent fame, & siti, sed & ignis ab opere pressuræ nostræ.) Ità, vt non afficiebat fame, & siti; sed & igne ab opere pressuræ nostræ. 1. Sed & ignis vapore, & pressura nostra. F

Candidam, *quæ* secundum Pauli præceptum, & cæterorum Martyrum, quorum nomina subijcio, Bassi *pierario*) quas 2. imperario. 1.

Fortuna, Victorini, Victoris, Herenei, Credulæ, Herenæ, Donati, Firmi, Venti, Fructi, Iuliæ, Martialis, & Arisonis, qui Deo) Fortunata, Victorinus, Victor, Herennius, Credula, Hereda, Donatus, Firmus, Venustus, Fructus, Iulia, Marcialis, & Arifion, qui Domino. 1.

Iàm enim * itetatò reclusi sumus, *sunt dies octo) ex quo. 2.

Non tantùm *hæ*; sed & quas scis ad *animum nostrum* pertinere) ex. 2. animam nostram. 1.

Quorum nomina significasti; inter quos & Saturninus cum comitibus suis, sed & collega meus, & Macharius, Cornelia, Emerita, Calphurnius, & Maria, Sabina, Spesina, & sorores, Ianuaria, Datiua, Donata. Quorum nomina significastis vos & Saturnium cum omnibus suis: sed & collegam eius & Macharij collegæ merita, Calphurnium, & Mariam, Sabinam, Spesinam, & sorores à Ianuaria, Datiua, Donata. 1.

Quintianum, *Colonicam*, & vniuersos,* quorum nomina) Colonicum. 2. propter. 2. Presbyteros. F

Epist. 28. Interim se à diuisione tantùm me contineant) Interim se à diuisione mensurna contineant. L. Interim à dicione mensurantium contineant. V. C. & alij.

Adnot. Pagum quempiam fuisse in Carthaginensi diœcesi) Intra vrbem veriùs videtur, cum eos continere se præcipit à mensurnantium adicione, idest, vt ego puto, à consuetudine cæterorum Presbyterorum, qui Ecclesiæ seruiebant; ità vt inter alios in choro, & Ecclesia non appareant. L

Hæc verba non malè diuinauit Manutius) Non diuinauit Manutius, qui nihil aliud quàm excudendi operis præfuit, sed dormitauit quisquis is fuit, qui Scripturæ Sacræ locos in margine notandos curauit. Locus autem Esaiæ est cap. 30. n. 15. apud LXX. his verbis Ὅταν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα. L

Verum illa *gemina* est lectio) genuina. L

Ep. 31. *Quo* non minùs, quàm si ad nefarias aras accessissent) Quum, vel Quando. F

Aduor. n. 2. Ex quo loco intelligi hic locus poterit paulo intricatior) Locus iste clarior multo est in explicatione libelli, & libellaticorum cæteris omnibus, nec verum videtur, quod infra Pamelius in Annot. Epist. 52. scripsit, vt ibi notaui; locum hunc neque intricatum, neque corruptum quiuis facilè intelliget, si attentè omnia considerabit; dilucidior tamen erit lectio, si vbi legitur *quo non minus*, legamus quādo non minus. L

Quemadmodum, & in tomis Conciliorum confirmatam) Sed contra fidem Codicum omnium tàm scriptorum, quàm excersorum. L

Adnot. in Ep. 33. Prima Sabbati vocatur, idest, (vt interpretantur veteres) prima post Sabbatum) Prima Sabbati est prima hebdomadæ, quo die & mundus creatus, & Christus resurexit. Sabbatū enim etiam hebdomadam significat. L

Ep. 34. Qui cum consentire dubiraret Ecclesiæ, ipsius admonitu, & hortatu in visione per noctem compulsus est, nè negaret. Nobis suadentibus; cui plus licuit, & coëgit.) Qui vt consentiret (Ecclesiæ ipsius admonitu, & hortatu in visione per noctem compulsus est nè negaret) nobis suadentibus: cui plus licuit, & coëgit. Veronensis vetustissimus Codex maiusculis litteris exaratus, locum hunc ita legit, quæ lectio, quanquam est implicata; sententiam tamen aptiorem, & loco magis consentaneam afferre videtur. L

Adnot. Libro tamen *de* mortalitate in alia significatione hac voce vti videtur) Erras: ibi enim cum maximè in hac significatione accipitur. L

Nusquam, præter quàm apud Manut. & Morelium, Egnatius legatur) Miror non cognouisse hoc Ignatij nomen apud ipsos Græcos rarum esse, apud Latinos autem nusquam legi; Cyprianus vero cum Africanis suis inter Latinos (Romanorum, scilicet, Colonias) numerari debuit. Egnatium leges apud Catullum, & Plinium inter romana nomina. Quare, qui meliorum Codicum fidem secuti sunt, rectè fecerunt. L

Adnot. in Ep. 38. Peculiaris penè est Cypriano phrasis, quæ abstentum pro excommunicato) Non omnino idem esse, aut valere, abstinere aliquem à communione, & simpliciter excommunicare; id vnum satis indicat, quod diuersis verbis dicitur, quæ non idem significant. Admittuntur aliqui in Ecclesiam, qui nec communicare, nec simul orare permittuntur; quidam ad tempus abstinere iussi sunt; quidam & ab Ecclesia, idest, sacris ædibus arcentur, quorum

neque

neque consuetudo, neque sermo cuiquam interdicitur. Quidam verò ità anathemate ab Ecclesiæ corpore separantur, vt nec Aue eis dicere liceat. L

Adnot. in Ep. 41. Stationem autem, vti ex Tertul. colligere est lib. de cor. mil. non quemlibet conuentum ecclesiasticum; sed eum, qui dominico die fiebat) Quamquàm, graui etiam auctore labi, turpe semper fuit; tamen turpissimum censendum est, in eo cum alijs errare velle, quod ipsum per se manifestum omnibus est, falsum omninò esse. Tertullianus quartam, & sextam feriam stationibus dicatas affirmat lib. aduers. Psychicos, & negat die dominico fieri licere de cor. mil. & de orat. in fine, & in cod. lib. aduers. Psych. Quarè miror hominem eruditum alioqui, & diligentem, errorem potiùs alterius secutum; quàm rem examinare voluisse. Cum præsertim antiquitatis studiosus, tum ex Aug. in Epist. Ioan. tract. 2. tom. 9. aliquid subodorare posset, tum clarè discere ex Herma. lib. 3. c. 5. stationem ieiunium esse; quod Tertullianus satis Indicaret. Vide Sur. in vita Fructuosi tom. 1. Isid. lib. 6. c. 19. inter ieiunium, & stationem quid intersit secundum aliquos docet. L

Ep. 42. Salubri ratione *librata* in hoc fluctu æstuantium fratrum mentes) libratæ.

Ep. 43. Constat autem ex nuncio *vnam* missam hanc epistolam) vnà.

Ep. 49. Curiosus semper, vt prodat ad hoc *adulatur*, vt fallat) adulator. Aliàs.

Ep. 52. Sed ab ea, quæ per delicta postmodum *serpit*) Aug. Ser. de Temp. 181. in vigilia Pentecostes de Symb. exposit. c. 14. Surrepsit habet, fortè serpsit scribendum. L

Adnot. n. 4. Idest, qui libellos offerebant, vt supplicia euaderent) Non legimus oblatos libellos, sed acceptos à Christianis; oblatos autem à Magistratibus, aut ministris infidelium, quibus libellis à persecutione fideles se tueri solebant. Rectiùs multò intellexit Michael Baius in epistola ad Abbatem Parcensem, quæ Romæ edita est iterum 1578. L

Ep. 54. Quando permiserit ipse, qui *legem dedit*) & legem dederit. Cod. Veron. & Benen.

Ep. 55. Cum Deus tradi permittat, quos dispónit coronari) Cum Deus tradi permiserit, & coronari. C. Veron.

Adnot. n. 5. Dilectionem iuxta quod græcè ἀγάπην). ἀγάπην Oecumenius eo loco ità exposuit; sed antè cum Chrysost. & Theodor. Ἀγάπην Christum interpretati sunt in loci eius explanatione. Symmach. ep. 78. lib. 1. videtur eodem sensu vsus verbo Dilectus, cum scripsit: Frequentèr expertus Dilectum religiosi animi incentiuo vicissitudinis promoueri. L

Ep. 57. Doctor superbiæ, veritatis corruptor, *proditor caritatis*) perditor castitatis. Veron. Cod. Quæ à Tertulliano mutuatur libenter probanda videntur; ità enim Tertullianus lib. de Cast. luxuriam castitatis perditricem dixit. Quamquàm locum Tertulliani aliter omninò legendum statui in Coniecturis meis in eum Scriptorem L

Ep. 64. Et *qui* accedunt ministrare ad Altare Sancti) eum. C. Vat. & Veron. locus est ex calce cap. 28. Exod. vbi LXX. habent [illegible]. Hac etiam sententia bis præterea vsus est Cypr. ep. 68. & 72. Amb. lib. 1. c. 18. de Offic. in fine, retulit eandem sententiam his verbis: Cum accedent sacrificare ad Aram Sancti, & non inducent super se peccatum, nè moriantur.

Ep. 67. n. 2. Ille autem, qui contumax est vir sui iactans, nihil omninò *perficiet*) proficiet. L

Ep. 68. n. 4. Quoniam, qui talia, inquit, agunt, morte sunt digni) < Codd. Veron. & Vat. vt ea lectio probari omninò, & omnibus tàm græcis, quàm latinis merito præferri debere videatur. L

Adnot. n. 4. Aliter rursus legit Origenes) Cum Origenis lectione conuenit Cyprianus, nisi fallit interpres, lib. 1. tom. 2.

Apud Latinos autem priori modo legunt Saluianus) Ex Saluiano nihil potest constitui.

Ambrosius, & qui Sedulio, siuè Hieron. ascribitur Comment.) Ambrosius habet repetitionem; sed non habet distinctionem (inquit) Sedulius, aut Hieron. cum Origene, & Cypriano consentiunt. L

Diuus etiam Augustinus in Psal. 57.) Augustinus etiam cum Origene, & Cypriano repetionem non agnouit. L

Adnot. in Ep. 69 n. 2. Manceps est (inquit Festus) quisquis à populo emit aliquid, *conducitur*) conducitur.

Ep. 70. n. 2. Porrò autem Eucharistia, *&* vndè baptizati vnguntur oleum in Altari *sanctificatur*) est O. sanctificatum.

Adnot. n. 1. Neque enim reperitur aut in græca edita hac in epistola in Nomocanone Photij) In explicatione Nomocanonis per Theodorum Balsamonem antè initium Concilij Carthag. L

Neque verò, quo loco scriptura hæc reperiatur, scire potuimus) locus est Prou. 9. in fine.

Num. 2. Non placet, eo quod paulòpost distinctè loquatur) Cum Balsamonem latinè versum legerit; miror quomodo potuerit sibi persuadere lectionem Erasmi contra omnium Codicum tàm scriptorum, quàm excussorum fidem meliorem esse; cum hìc oleum sanctificatum, & Eucharistia idem sit. Et idem videtur asseri in sententia Concilij in ipsa Synodo notata. L

Et Diuus Aug. dicto cap. hoc argumentum soluẽs, etiam vtriusque meminit) Non video Aug. in eo cap. vtriusque meminisse. L

Ep. 75. In Argum. Ità, vt putem, consultò illam omisisse Manutium) Ego Latinus omisi, non Manutius, cum Maiorum exempla secutus, tùm hominis petulantiam detestatus. L

Adnot. in Epist. 79. Tùm etiam, quod expressam de confessione Cypriani mentionem faciat) At hæc alia est confessio longè antè mortem prægressa, cum in exilium, ademptis bonis, missus est. Si quis diligentiùs obseruabit inueniet Cy-

ptianum antè Fabiani mortem confessione fidei suæ illustrem, bonis ademptis multatum, vt initio Epist. Cleri Romani ad ipsum manifestò colligi potest. n.31. & ex Pontio in vita, & Pamelio ipso. L

Ep. 81. *Sergio Rogatiano*) Vaticani Codices octo habent Seagrio, & Rogatiano.

Ep. 82. Octauo Augustarum die, & cum eodem *Quartum*) Quarto habent exempla omnia quæ vidi. L

Adnot. in Epist. 83. Suspicor autem metaphora quadam appellasse auctorem frumentarios lictores.) Non potest videri suspicandi locus relictus, si quis consideret hic frumentarios publicæ annonæ ministros, nauibus frumento conuehendo paratis, atque onustis, iussos à Proconsule, vt Cyprianum quoque vinctum perducerent. Latiùs autem patere nominis eius notionem ex Spart. in Adriano bis, & in Comment. semel disces.

Nàm Manutius, & Motel. habebant *Addito*) Manutius Abdito habuit, sed eius operæ in multis fefellerunt.

Etiam hanc coniecturam meam confirmauit Dun. Cod.) Iniquum iudicium vnicò teste damnare lectionem, quam multi Codd. retinent. L

De Disciplina & Habitu Virg.

Adnot. n. 3. Nouum est hoc) Non videri potest nouum, qui veterum Codd. fidem excusserit. Veronensis enim Codex vbique eandem lectionem retinet. Præterea Tertull. ferè semper lib. de Idol. vbi notaui, Aug. quoque epist. 64. ad Aurelium Episcopum tom. 2. Arnob. in exposit. Psal. 52. Lat.

Vocem, Domini, loco submouimus) Et Vatican. & Veron. non habent.

Num. 6. Adiecit quidem hæc recens Manutius) Sunt tamen in Veronensi antiquissimo Codice. L

De Lapsis.

Adnot. n. 1. Cum Grauio adiecimus ex m.s. & vet. exc. vocem Continentiæ) At ea vox nec loco huic conuenit, & penè omnia exemplaria eã non agnoscunt. Præterea Auctor Ser. 37. de Sanct. inter Aug. Serm. non habet.

Num. 5. Et, vet. exc. cum Grauio, & Manutio, centies,) Aliorum culpa factum est; cum interim & scriptorum Codd. fides perpetua in ea lectione sit & Amb. & Aug. item citent septies tantùm. L

Num. 6. Vngulam verò ferramentum fuisse mucronatum) Const. Imp. Cod. Theod. lib. 9. tit. 12. cap. 1. de emendat. Seru. Persecare latera ferarum vestigijs, dixit eleganter, & propriè. Ea enim erant vngula, idest, instrumentum ad lanianda, & torquenda corpora in quæstionibus leonum pedes, aut aliarum ferarum durissimis vnguibus armatos referens. L

Num. 7. Locum verò hunc non reperio apud LXX.) Leuit. c. 7. n. 19. & 20. Editio Vul gata habet: Qui fuerit mundus vescetur ex ea. Anima polluta, &c.

Num. 8. Reposuimus dignum fieri pro eo, quod erat bonum fieri) At eam lectionem Veron. Beneuent. & Vaticani Codd. retinent. L

Facienda sint obtemperatis. Manut. Si non &c.) Manutij culpa in operas transferenda est; nàm post verbum, *Facienda*, interpungenda lectio. Indè legendum cum Veron. antiquissimo, & duobus Vaticanis melioribus Codicibus: Sit obtemperatis, vel obtemperantis. Neque hæc lectio erat Cod. Manut. si operæ non fefellissent.

Et consentiunt M.S. Cod.) Mirum est apud te consentire manuscriptos Codices, cum neque scripti, neque excusi apud nos, præter vnum omniũ recentissimè scriptum, ea verba agnoscant. L

Num. 11. Nec est quod sibi adblandiantur illi de facto Nectarij) Remouit Presbyterum pœnitentiarium, ità vt quisque pro sua conscientia ad sacra mysteria accederet, nulla Sacerdoti peccatorum confessione antè facta. Quare hoc in Nectarij facto defendendum, aut condemnandum, quod adhuc neminem fecisse in re tanti momenti vsque adeò miror, vt Socratis, & Sozomeni historiam commentitiam omninò, ac fraudulenter in Nouatianorum gratiam confictam arbitrer. Lat. Vide eruditissimam Narrationem eiusdem Latinij de Presbytero Pœnitentiario excusam opera, ac studio Dominici Macri inter Epistolas eiusdem Latinij tom. 1.

De Vnitate Ecclesiæ.

Adnot. n. 3. Quo vsus est Reuerendiss. Cardinalis Hosius hæc verba. *Hic Petro primatus datur*) Si quem locum habere licet coniecturis in libris restituendis, hic certè penè suo iure postulabunt admitti. Quæcunque enim hic sunt addita (præter eam lectionem, quam plures & vetustiores Codd. retinent, & à Gratiano in c. loquitur Dominus. 24. q. 1. relatam legimus) omnia sunt ex marginalibus summulis in contextum non semel; sed diuersis temporibus ex librariorum negligentia tandem relata. Apparet autem ex eo veritas, quod quæ sunt vetustissima exemplaria, ea pauciffimas, vel nullas eiusmodi summulas insertas habent, quod facilè videtur ex Veronen. Cod. quem ego non modo antè nongentos annos; sed antè mille scriptum esse contenderim. In eo nihil tale apparet, & in septem alijs Vaticanis desunt omnia. Summulas autem marginales fuisse, & ex Cypriani verbis collectas tàm est cuiuis facilè intelligere, vt tardissimum, ac penè stipitem putem, qui statim non sentiat vel ex ea tantùm summula, quam Hosium Cardinalem amplissimum ex manuscripto Codice interseruisse confirmet, videlicet. Hic Petro Primatus datur. Quod enim ex Cypriani verbis diligens, & studiosus lector collegerat, ad

ad locum statim, faciliusque inueniendum, id in margine paucis verbis adnotarat, vt fortasse etiam indicem eorum tanquam capitum, & locorum communium texeret. Quare, vt Codicû fidem sequeremur vetustiorum, & plurium, indicari oportuerat tantùm quæ in recentioribus reperta erant; sed non statim in Cypriani contextum referri. Lat.

Quibus vsus est Manutius, inter quos vnum fuisse annorum 900.) Nec Manutius, nec Marianus Victorius hoc possunt asserere: Codicem vetustissimum Veronensem (de eo enim necesse est tantum id scribatur) hoc assumentum habuisse, nec septem præterea Vat. Codd. integros, præter fragmentum quoddam operum Cypriani recentissimè scriptum Bononiæ, qui fuit Vianesij de Albergatis libellus forma parua, continens tractatus tantùm paucos Cypriani. Vidi quoque alterum exemplar Bononiæ integrum, vndè id fragmentum descriptum erat recenti scriptura exaratum, in quo eadem insertio marginalium summularum erat. Lat.

Num. 4. Omnes cum Gratiano, nec placet Manutij lectio) 24. q. 1. loquitur, & hoc ex ijs est, quæ neque ego, neque Manutius mutauit; sed cui, quidquid libuit peruertere, addere, demere, corrumpere, me inuito, permissum fuit. L

Num. 10. Non placet, quod loco huius habet Manutius) Quid autem? propterea quod tibi non placet negligenda erat lectio Cod. Veronensis antiquissimi? L

De Oratione Dominica.

Num. 2. In sensu autem tibi debet adorari Deus) In sensu autem tibi debet esse adoratio Domine Cod. Veron.

Num. 3. Et nondùm illos Christus *in carne visus* docuerat illos orare) < O.

Et æternam domum, nisi *eos* apud quos est vnanimis oratio) < O

Num. 4. Vt Filij Dei fierent *his*, qui credunt in nomine eius) < O

Num. 8. Ne dùm quis abstentus separatur à Christi corpore, *procul* remaneat) < O

Habentes itaque exhibitionem, & tegumentum, his contenti sumus) Hinc fortè sumpserunt Paschalis secundus de Censib. exact. cap. 6. & Innocentius III. cap 6. de statu Monach. & extrauag. commun. vnica de Censib. exact. L

Adnot. n. 2. Recens adiecimus ex Cambron. Cod.) At id contra tot codicum fidem non videtur faciendum. L

Num. 3. Sed infra quoque Manut & Camb. Cod.) At vetustissimi Codd. nusquam habent, vt Veroneñ. & alter. L

Et remitte nobis debita nostra) Et hic vetustissimus Cod. Veronensis vbique retinet. Dimitte, Dimisi, & Dimittimus. L

Nû. 4. Væ genti peccatrici, populo pleno peccatis) Et manuscripti, & excusi omnes hic habent: Væ gens peccatrix. Infra vero lib. 1. c. 3. ad Quirinum manuscripti ferè omnes vetustiores habent eodem modo, vt etiam Tertullianus, quem sequitur vbique libenter Cyprianus. L

Num. 5. Quarè nimis liberè ità castigauit Apostoli locum Isidorus Clarus) Isidorus non vulgatam editionem, sed hebraicam, & græcam secutum se professus est. Titulus tamen mentiebatur, quem sublatum fuisse audiui, sed nondùm vidi. L

Num. 9. Immerserunt hic aliquot *Lucæ* in editione parisiensi apud Arnulphum *Langelli ann.* 41.) loci. L. Langeher. an. 41. L

Additio *euidam*, ex qua de cæteris indicare facilè est) cuiusdam. L

Ad Demetrianum.

Num. 3. Verberasti eos, nec doluerunt, flagellasti eos, nec voluerunt,) credere. L

De Idolorum Vanitate.

Num. 6. Carnem Spiritu Sancto cooperante induitur.) Nullum manuscriptum exemplar vocem, Cooperante, habet ex ijs quæ vidi, & omnes ferè codices manuscripti eandem retinent lectionẽ: Carnem Spiritus Sanctus induitur. Aliqui carne. Aliqui carnem Spiritus induitur: vide quæ notaui infra fol. 501. Adde Prudentium in Apotheosi.

Ex quo mortalem præstrinxit in Spiritus alũ:
Spiritus ille Dei, Deus, & se corpore matris
Induit, atque hominem de virginitate creauit.

De Mortalitate.

Num. 4. *Delicta iactatio* est cum periculum non est) Delicata iactatio. L

Num. 7. Obnitimur, & reluctamur, & *peruicarium* more seruorum) peruicacium. L

Adnot. n. 7. Commeatum sibi precaretur) Commeatus facultas est Imperatoris, qua licet militi à castris ad certum tempus abesse. Ita hìc pro facultate accipitur, vt à congressione, & prælio mortis abesse liceat ad aliquod tempus. Qua in significatione eleganti metaphora sæpissimè à Tertull. & Cypriano vsurpatur. L

De Exhortatione Martyrij.

Argument. Rursum quod Hieron. sub finem Apologiæ contra Iouinianum ità scribat: De impari) Ad Pammachium.

Cyprianus, Victorinus, Lactantius, Hilarius) Si Hieronymi testimonio nitimur, cur eius fidem in catalogo non sequemur? qui enumerans nominatim singula Hilarij scripta, opusculum hoc non recensuit. Vbi apud Hieronymum enumerantur scriptores, qui de numero septenario scripserunt: fortè in margine adiectum erat ad

Fortunatum, vt Cypriani nomini responderet, postea in contextum relatum temerè, non suo loco positum est. L

Neque verò placet doctissimi cuiusdam coniectura ex verbis sequentibus) Marianum Victorium innuit, qui in scholijs eius loci vulgatam lectionem tuens, Hilarij vult omninò opus hoc esse ad Fortunatum quendam amicum, cuius scriptum extet de vita Abræ filiæ Hilarij. Cum Fortunatus Episcopus Pictauien. teste Trithemio, Hilarij vitam scripserit, post Hilarij obitum annis plus, minùs ducentis. L

Imò etiam Trithemius, ac iam olim Antoninus) Et antè eos Gratianus 23.q.5. can. Si audieris.

Cap. 10. Quis fecit, & quis surdum) Codices Veronensis, & Beneuentanus pro *Mutum*, habent *Mogilalum*, quo verbo etiam Marcus Euangelista vsus est. Cum sint autem illi duo Codices vetustissimi, & eam lectionem retineant, argumento certo esse possunt, in recentioribus manuscriptis multa esse mutata præsertim in Scripturæ Sacræ locis citatis, in quibus audax, & impetitus quisque librarius putauit sibi impunè licere omnia ad vulgatam editionem redigere. L

Testimoniorum lib. 1. contra Iudæos.

Cap. 21. Deligans ad vitem pullum suum, & ad *helicem* pullum asinæ suæ) Codices Veronensis, & Vaticanus Cilicium habebant, & etiam habuit Paulinus ad Ruffinum, & Ruffinus de Benedict. Patriarch. c. 1. & August. lib. 12. cap. 42. contra Faustum Manich. & lib. 16. c. 41. de Ciuit. Dei.

Ibid. Formosi oculi eius à vino) Et tamen vetustiores Codices *Formidolosi* constanter retinêt Ambr. de Beuedict. Patriarch. cap. 4. interpretatus est *Hilares*. Augustin. loco citato *Fuluos*. Ruffinus *Gratificos*. Idem Augustinus lib. 12. contra Faustum cap. 42. *Fulgentes* dixit. Hier. in Isai. cap. 15. *Gratiosos*.

Testimonior. lib. 2. contra Iudæos.

Cap. 9. Et exaltabitur Gog regnum ipsius) Vaticanus Codex vetustissimus habet ϗ ὑψωθήσεται ἡ Γὼγ βασιλεία αὐτοῦ. Quod Veronensis Codex, & Beneuentanus, & alius Petri Damiani verè, & fideliter conseruarunt. Et exaltabitur quam Gog ipsum regnum; atque ità postrema duo verba retinent tàm scripti, quàm excusi, quos vidi. Euseb. lib. 9. demonstr. cap. 3. legit ἡ Γὼγ βασιλεία sine αὐτοῦ.

Adnot. ad cap. 1. D. Augustinus quoque lib. 17. de Ciuit. Dei c. 8.) August. lib. 17. cap. 20. de Ciuit. Dei nominatim à Salomone duos libros abiudicat Sapientiam, & Ecclesiasticum, quorum tamen vtrumque asserit propter eloquij nonnullam similitudinem Salomonis dici consuetudinem obtinuisse. Quare citat August. librum Ecclesiastici, vt Canonicum quidem; sed non vt à Salomone scriptum. L

Adnot. cap. 15. Vocem *aureas* interpositam neque habent manuscripti, & veteres excusi Codices) Et manuscripti, & excusi, quos vidi, omnes habent.

Testimonior. lib. 3. ad Quirin.

Cap. 28. Qui autem dixerit aduersus Spiritum Sanctum non remittetur illi neque in isto sęculo, neque in futuro) Hinc originem duxisse videri potest Nouatianorum damnatus error. Hi enim Ecclesiæ ministros clauium auctoritate vindicare sibi ius lapsos ad Ecclesiæ communionem recipiendi non posse asserebant: pœnitentiam autem lapsis vtilem omninò apud Deum futuram non negabant. Id verò solius Dei esse, non hominibus permissum. L

Ibid. Si autem in Deum peccet homo, quis orabit pro eo?) Ex hoc loco poterat satis intelligi, quid pro hoc nomine Spiritus Sancti significatum putarit Cyprianus. Et hinc lucem afferri oportuit loco supra. Quod Idola Dij non sint, nec lectionem adiectione corrumpere, eo consilio, nè Trinitarijs ansa detur calumniandi. Fides vbique antè omnia retinenda est in Codicum restituenda lectione, & sinendi cæci, qui scandalizantur quacunque de causa temerè, vt monuit, & præcepit Christus.

Cap. 87. Nisi vt proijciatur foras, & conculcetur ab hominibus) In duobus vetustissimis Codicibus manuscriptis, idest, Veronensi, & Beneuentano, & tribus præterea Vaticanis sic habet *Nisi proijci foras, & conculcari*, seruata græci sermonis forma.

Adnot. ad cap. 6. Excusi habebant in margine Ecclesiast. 3. Sed neque ibi græcè reperitur, neque in libro Sapientiæ reperire potui) Si quæsisses cap. 28. Prou. in vltimo versu apud Septuaginta, reperisses. L

Ad cap. 16. Hoc Manut. & Morel. fortassis quia testimonium, quod citat, inuenitur Prou. cap. 14.) Non Manutij culpa factum est; sed aliorum. Codices enim omnes tàm scripti, quàm excusi habebant *In Sapientia Salomonis*; & ita excudendum curaueram.

De Spectaculis, Tom. 3.

In Argum. libri seq. Quare rectè eius nomine in lucem est editus à Manutio) Non satis videre possum quo argumento ductus vir bonus afferat, Manutium librum de Spectaculis Cypriano tribuisse, cum titulus his omnibus, quæ sequuntur, manifestè contestetur Cypriani non esse; sed tamen ei adscripta. Manutius autem, qui nil aliud egit, quàm excudendi onus suscepit, cur auctor censeatur huiusmodi iudicij, vel censuræ nulla causa est, cum nihil eorum præstitit; sed aliorum labores, & vigilias typis excudendas, publicandasque curauit. L

Cap.

Cap. 1. Nabla, *aera*, tympana, tibias, citharas, choros legimus) cinyras. F

Adnot.) Nihil mutatum est in libri huius lectione, quod Codices & pauci erant, & maximè corrupti. L

In cap. 2. Quum hic numeret varia instrumentorum musicorum genera) Aera in Scripturis Sacris nunquam legi pro genere musicorum instrumentorum. L

In cap. 3. Censeo legendum *Renunciando*, aut locum esse mutilum.) Nec mutilus locus, nec lectio mutanda videtur. L

In cap. 4. Manutius asteriscum addidit voci *Dimissus*, quantum suspicor, quod putaret locum mutilum) Asteriscus loco huic necessarius; nam lacuna patebat im manusc. L

In cap. 6. Fortè *Extensis*) Malè hoc loco lectionem mutas. L

In cap. 7. Obscurus locus, & mutilus) Et hic locus clarus est, si quae sequuntur aptè ordinaris, vt Aërem constantem. Quamquam pro *Interim* libentiùs legerim *Inter haec*. L

De Disciplina, & bono Pudicitiae.

Miror ego te Pameli in hoc libro agnoscere Cyprianum. Auctor ex Cypriano mutuatus multa videtur; sed longè à Cypriani veritate, & elegantia abest. L

Cap. 1. Ne quid *mutulum* videtur) mutilum. L

Ad Cornelium Papam, de Cardinalibus operibus Christi, &c.

Voces innumerae Cypriano incognitae, quae scholam recentiorem omninò sapiunt: eae poterant cuiuis facilè persuadere neque Cypriani opus esse, neque ad Cornelium Papam, qui eodem tempore Romanam rexit Ecclesiam, haec scripta fuisse; sed ab alio Cypriano fortè Monacho ad Cornelium quempiam Episcopum. L

Cap. 1. Nec deerat impositorum nominum secundum sensum *suorum effectum certitudo*) suum certitudo. O

Ibid. Indulgentiam meretur humilitas, quae, quo, potest accessu, sublimitatis vestrae manibus se porrigit attrectandam) Conueniunt haec verba Cypriano? L

Cap. 2. Huius rei forma Seraphim faciem Dei, & pedes velat) Citasset Cyprianus Esaiae verba ità contra LXX. & vulgatam quoque, vt ex duobus Seraphim vnum faceret? L

De Ablutione Pedum.

Cap. 2. *Quia post Baptismum, quem sui reuerentia non patitur iterari*) Quia Baptismum, & Eucharistiam, quae. O

De Vnctione Chrismatis.

Cap. 1. *Conseruandum* tradidit, & erogandum) Consecrandum. F

De Aleatoribus.

Nasum non videtur mihi habere, cui stylum huius scriptionis, non valdè dissimilem esse Cypriani dictioni, placet asserere, à quo etiam in Scripturarum citationibus magnoperè diffidet. L

De Montibus Sina, & Sion.

Cap. 2. Spiritus Sanctus, qui de coelo descendit Christus) Ità clarum est hic, & alibi Spiritum Sanctum significare diuinitatem Verbi Dei; vt, nè si velit quis, patere illi erroris locus vllo modo possit; cum enim Dei Filius per carnem assumptam homo quoque sit, ad discrimen carnis notandum, appellat Spiritum Sanctum ipsam Diuinitatem Verbi Dei per se consideratam. L

Adnot. Locum hunc deprauatissimum) Quam vereor nè nimium ausus corruperis veriùs, quàm restitueris; nàm Vaticani Codices duo vulgatam lectionem agnoscunt, nisi quod in altero pro *Vegeti* est scriptum *Vegetati*. L

Obseruationes, & Coniecturae in D. Athanasium.

Editio Froben. Basileae 1556.

In Orat. contra Arianos pag. 110. Concilio *Sardiniensis*) Sardicensi.

Pag. 111. Vel magni illius Meletij) Niceph. lib. 8. cap. 14. Meletius Sebastiae, Basilius Amas i hic ab Eusebio in Chronicis an. 321. à Licinio martyrio coronatus scribitur. Quare in Nicaena Synodo interesse non potuit; sed Eutychius Amasenus eius successor, vt in subscriptionibus patet.

Pag. 296. In illud omnia tradita &c. Cui consepulti estis in baptismate *ad infernum*, in quo & resurexistis) < F

In Comp. de Spiritu Sancto pag. 300. Sebeel, aut & Eliam) Beseel autem, & Eliab. Exod. 31.

In Apolog. ad Constant. pag. 304. Pitybionem) Petouionem vocat Tacit. lib. 19.

Ibid. Et Dionysius *Leida*) Laudis Pompeiae fortè: nàm in Italia locum esse pater.

In Apolog. de Fuga. Quae magna Oasis appellatur) Oasis magna: Vide Zosimi descriptionem eius loci lib. 5. Vide Baronium in Not. Martyrol. 12. Iunij. g.

In Epist. ad Orthod. Dispensationibus *ministeriorum* Dei) mysteriorum.

Ibid. pag. 338. Nisi *Eusebiam* Ecclesiam turbassent)

sunt) Eusebiani.

In Epist. cont. Arian. pag. 341. Illis autem de fultitia sua v remittentibus) nihil.

Pag. 349. Suum sermonem *deprehendi* debere)reprehendi,

Pag. 352. *Qui* verbi deitatem declarant.) Quæ.

In Epist. de Nic.Syn.pag.357. Eiusque gloriam *occupant*) occuparit.

In Epist. ad Solit.vit. agen. pag. 443. Lucij porrò Adrianopoleos) Hunc aliqui Lucianum scribunt, vt Sozomenus in Trip. lib.4. ità etiam in epistola orientalium ad Iulium Papam appellant, nisi Codices corrupti sunt. L

Pag. 455. Singulatim *cessari* iussit) arcessi.

Pag. 467. Epistolas *committens*) componens. F

Pag. 469. Felicem quendam Episcopum) Vide an is Felix sit, quem Athanasio substitutum scripsit Greg. Cedren.à Constantio anno imperij eius 15. L

In Epist. de Synod. Arimin. & Seleuc. pag. 477. Et eodem die *vbi* festum celebraretur) vbique.

Pag. 484. Hiereas) Hieracham vocat Hilarius lib. de Trinit. 4.

In Epist. ad Episcopos Africæ pag. 525. Cum *Gregorio* socio suæ impietatis) Georgio supra. pag. 334.

In Ser. in illud Profecti. pag. 575. Quibus vnusquisque nostrum *innouatur*) innodatur. F

In Pass. & Cruc. Domini pag.640.*Morem* inijciamus) Moram.

Ibid. *Ad* proprium sibi habet) Id.

Pag. 642. Vt *indè* ipsi loquentes.) vndè

Ibid. Vt enim hominum *sermo* confirmat insinurandum) sermonem.

Pag. 644. Falsus non fuit) Non fefellit.

In Euang. Quicunque dixerit. pag. 690. Excellentium) Excedentium.

Ad Antiochum de plurim. & necess. quæstionib.

Hic liber præter quam quod nonnulla habet inepta,quę Athanasio nemo prudēs adscribet;citat Athanasium in quæst. 33.& Gregorium Nazianzi Episcopum, qui Theologus dictus est,quęst. 129. L

In Disput. contra Arium.

Et hunc librum meritò suspicatus est se, quicunque is fuit, qui præfationem hanc addidit, non facilè Athanasij nomine persecuturum, vt Athanasij esse crederetur, quamquàm studiosi alicuius fuisse constat, qui ex Athanasij scriptis argumenta collegit contra Arium; vndè hanc fabulam adornaret. L

De *Rescripto Marci Papæ ad Athanas.*

Nepotiano, & *Secundo*) Facundo.Si vera est huius epistolæ conscriptæ temporis nota. Videndum erit,quomodo constet rei veritas in Marci Papę vitæ temporis spatio: nàm scribunt 17. kalen. Februarij creatum, Papillio Nepotiano, & Facundo Coss. Prid. Non. Octob. eodem anno obijsse. Quare litteras VIII, vel X. kalen. Nouemb. vt exemplar Conciliorum habet, scribere non potuit, nisi antè id tempus,vel certè nō obijt eo tempore; sed aliquanto post litteras scriptas; horum enim alterum, vt statuatur omninò necesse est. Sigonius lib. 4. hist. Occident. Imper. VIII. kalen. Octob. datas scripsit. L

Obseruationes in D.Ioan. Chrysostomum.

Editio Venetys ad signum Spei. 1549.

Tom. 1. Hom. 9. pag. 12. Cogitationum aliæ sunt magis *pecunia*) pecuinæ. L

Ibid. Si nihil passi graue pro suis delictis, atque ità) essent. L

Hom. 13. pag.18. *Et* visionem) Ad. L

Hom. 14.pag. 19.Caput viri mulier) Caput mulieris vir. L

Pag. 20. *Dominum* concedite) Domi. L

Hom. 15.pag.20.Et capræ ex suis *capillis* aliquid nostro ministerio afferunt, *lateque*) pilis. lacteque. L

Ibid. vt etiam *circa* cruciatum.) citra. L

Hom. 40. pag. 69. Ità & vxori tuæ similiter appono litteram) Hieronymus in quæst. in Gen. ostendit errare, qui additione litteræ. R. Sarræ nomen auctum putant; cum apud Hebræos non eadem ratio elementorum sit; sed finem nominis mutatione litterę fuisse nouatum probat.Hilar. in cap. 18. Matth.Ambr. lib. 2. c. 11. de Abraham Patriarcha.Aug. de Ciuit.Dei lib.16. c. 28. L

In Serm. de Ioseph. *Confinge* falsas calumnias; nec te marito persuade) Confinge falsas calumnias necte, marito persuade. L

In Serm. de Ascen. Heliæ pag. 134. *Quoniam* ad lascinos) Quondam. L

Ibid. Transuolaret *euectus*) reuectum. L

Ibid. Qui sic cælestibus assueuerat *temperare*) imperare. L

Ibid. Radiorum tibi *discrimine*) discrimina. L

Ibid. Aut *ambulare* non potuisse) an burere. L

Ibid. Stat intrepidus super ignem, ac ratem) Stat intrepidus super igneam cratem. L

Ibid. & si quis improborū fuerit) Et si quis improbior eorum fuit. L

Ibid. An aliqua *illa* censura) alia.

Ibid. Velut peregrina sua transeunte) Velut peregrinum sua transeuntem. L

Ibid. Sed de me fateor sæpè *victor*) victorem. L

Ibid. Et *quoniam* fortiter) quàm.

Tom. 2. Hom. 6. in cap.11. Matth. pag.14.Hæc verò à Septentrione in meridiem stella veniebat; sic enim secundum locorum situm Palæstina spe-

spectabat ad Persidem) Non consuluit Cosmographos de hac re Chrysostomus , & ideo errauit ipse, & Theophylacto, & Euthymio erroris causam præbuit . Vide quæ ad Theophylactum in Matth. apponemus. L

Tom. 3. In Acta Apostolor. hom. 1.) Miror Chrysostomum scribere hæc potuisse , quæ de libro Actorum hic dicuntur. Mirum etiam certum est Irenæum , & alios Patres fuisse, qui nescirent à Luca Acta Apostolorum conscripta: Lege Irenæum lib. 3. cap. 14. & 15. L

Tom. 4. In Epist. ad Corinth. 2. cap. 1. hom. 2. Christiana vestra vectigalia. Quod est caput bonorum , quod honestum est , idem & vtile est.) Ad hunc locum satis malè redditum latinè: vide quę notauit Flaminius Nobilius in Editione Parisiensi 1581. L

Cap. 12. hom. 26. Hac ratione Alexandrum decimumtertium Romanorum Senatus , vt Deus esset, sanxit) Hic locus ità habet etiam in græcis Codicibus; sed videtur aut Chrysostomum ignorasse historias , vt quod Tiberio adscribitur , Alexandro tribuerit , aut in numero errasse , vt XIII. putarit , qui XXII. fuit . Hadrianum templa dicare Christo statuisse Lampridius in Alexandro scripsit , & de Tiberio etiam Tertul. Apolog. cap. 5. L

In Epist. ad Hebr. cap. 12. hom. 31. Quomodo ergo dicit , quod non inuenerit pœnitentiæ locum) Ea vera, solaque loci huius, sententiæque solutio , & explicatio plana est , vt non inuenerit in Patre Isaac locum pœnitentiæ , vt reuocaret benedictionem Iacob datam; hoc enim cum lacrymis quærebat Esau , & non locum pœnitentiæ suæ à Deo . L

Tom. 5. In lib. de Sacerdot.) Basilius hic Chrysostomi familiaris, æqualis, & condiscipulus, non is est , qui Magnus dicitur Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, fuit ; sed alter Antiochenus patria , & socius Chrysostomi , sodalisque , vt Simeon Metaphrastes in vita Chrysost. diligenter notauit , errorem secus opinantium redarguens . L

In Symb. Apostol. hom. 1. & 2.) Latini hominis videntur esse . L

In Epist. 3. Cyriaco Episcopo exuli Ioannes exul. Audiui enim & ego de deliro, illo Nectario). Nectarius hic Chrysostomo surrogatus frater fuit Nectarij , cui successit Chrysostomus , & proprio nomine Arsacius dictus est. L

Obseruationes , & Coniecturæ, in D. Irenæum.

Editio Froben. Basileæ 1548.

Irenæus , & græcus fuit , & græcè etiam scripsit , vt putat vir doctissimus Gulielmus Cardinalis Sirletus . Hieronymus in prolog. lib. 8. Comment. in Isaiam Prophetam ait; Græcorum , vt cæteros prætermittam , Irenæi tantùm Lugdunensis Episcopi faciam mentionem. Et in c. 36 Exechiel. idem repetit , vbi quid aduersus Irenæi erroris Dionysius Alexandriæ Episcopus scripserit , breuiter explicat . Aduertes autem non necessariò sequi Irenæum græcè scripsisse , propterea quod vir græcus fuerit ; nàm & alij Græci latinè scripserunt , & Latini etiam græcè . Illud etiam accedit , quod Lugduni Episcopus in Ecclesia sua non græcè, sed latinè populum docebat, atque ità etiam scripsisse eum verisimilius est ; græcum autem characterem , & figuras vitare facilè in scribendo non potuit homo græcus in Græcia eruditus , vt neque Ammianus Marcellinus , & alij. Latina autem eius scripta à S. Ambrosio , sunt qui putent , esse facta , quod certè mihi non fit verisimile , nisi si adhuc iuueni Ambrosio , id aggredi exercitationis gratia , venisset in mentem . Verisimilius igitur hominem græcum ità locutum, vt qui non aliter latinè sciret . Quis autem inter Latinos , si Irenæum vertere voluisset , non latinè maluisset loqui , vt par erat , quàm græcè . Videmus pœne omnia ità scripta , vt suapte sponte è græco fonte profecta sint . Hieronymus idem manifestò videtur sentire, Irenæum latinè scripsisse , cum verba adiurationis eius , quæ in fine librorum suorum adiecit Irenæus, ipse recenset . Quod certè non fecisset , si græcè scripsisset ; nàm gręca verba citare debebat , vt in alijs interdum facit . Scripsit nuper quidam sinè nomine Libellum Obseruationum Diuini , & Humani Iuris , in quo explicantur l. Dominico . de Spectac. C. Theod. & l. omnes dies. C. de Ferijs , in quo etiam Sacramento prouocare non dubitat Irenæum omninò græcè scripsisse , fretus vno illo argumento , quod à græcis Scriptoribus verba eius græcè referuntur . Quod argumenti genus infirmissimum est . Quid enim ? tot philosophi græci latinè scripserunt , quia Cicero verba latinè refert . L

Lib. 2. cap. vlt. *Nec postquam* insurgere in eam). Nè posset vnquam . L

Lib. 3. cap. 1. Præscripta nobis tradidit. V Postea) Lucas Pauli comes Euangelium ab eo prædicatum in librum congessit . Euseb. lib. 5. c. 8. Hist. Eccles.

Cap. 2. More serpentum *lubrici vndique fingere* conantes) lubricos vndique effugere. V. C.

Cap. 33. Quoniam Paulo attestante facti) Quoniam paulò antè facti .

Cap. 35. Offendere fecit hominem *inquam*) & in quem. V. C.

Lib. 4. c. 14. Et *tentatus* diabolus) tentans. V. C. tentaturus . F

Cap. 25. Quædam verò addunt , V quemadmodum) quædam verò. V. C.

Ibid. Quas traditiones volentis *indicare*) vindicare. V. C.

Ibid. Instituenti eos V aduentum Christi) in . L

Cap. 26. Apta vtrisque *præceptis*) præcepit . V. C.

Cap. 28.

Cap. 28. Non Quasi indigens Deus *hominem* plasmauit Adam) hominis V. C.
Cap. 31. Erga Deum dilectionem præsciebat) Et erga Deum dilectionem præcipiebat . V. C.
Ibid. Insinuabatur) Insinuabat .
Ibid. Nihil tamen indigentiæ Deo ab homine) indigente. V. C.
Ibid. Si *reuertatur, vt* timeat) reuereatur, &c. L
Cap. 32. Quoniam meæ sunt omnes *vestra* terræ) bestiæ .
Cap. 34. Et genus [v] oblationum) non. V. C.
Ibid. Siuè argumento) Nec sinè argumento , V. C.
Ibid. Secundum [v] suam animam) autem . V. C.
Ibid. Et *ad* templum) est .
Cap. 42. Antè circumcisionem erat [v] Abraham) in .
Cap. 72. Et *id* non expedit ostendens) quod .
Cap. 75. Et virtutem *vinci*) vicit .
Ibid. Et *absorbi*) absorberi .
Lib. 5. Eum calicem , qui est creatura , suum corpus confirmauit, ex quo nostra auget corpora) Eum calicem , qui est creatura , suum sanguinem, qui effusus est, ex quo auget nostrũ sanguinem, & eum panem, qui est à creatura, suum corpus confirmauit. V. C.
Ibid. In vsum hominibus veniunt, & sanguis Christi) In vsum hominibus veniunt, & percipientia verbum Dei Eucharistiam fiunt , quod est corpus, & sanguis Christi. V. C.

Obseruationes, Correctiones, & Coniecturæ in Theophylactum Bulgariæ Archiepiscopum græcæ fidei restitutum .

Editio an. 1554.

Theophylactus hic sub Imperatore Alexio Comneno circa annum Domini 1080. floruit .
Extat eius oratio ad eundem Alexium , qui cœpit imperare an. Domini 1081. atque ità Laurentius Sifanus ex Ioanne Sambuco scripsit in Præfatione Com. Theophylacti in Acta Apostolorũ.

In Matthæum .

Cap. 2. Quin à septentrionali parte , quæ est Persidis , ad meridiem , in qua est Hierusalem mouebatur) Vt dignior venia sis, facit Chrysostomus , qui auctor tibi , vt erres, fuit ; nàm Persis Palestinæ ità respondet , vt penè æquali ab æquinoctiali circulo latitudine distantes Persis orientis , Palestina occidentis solis rationem inter se habere omninò , verèque videantur . Quarè hæc ratio nihil obstat ; sed aliæ multæ , quas iurè enumerandas diligentiùs putauit Chrysostomus hoc ipso in loco . L
Cap. 4. Adulatur autem ei, putans, *se quid suffuratunum*) ὑποκλέψειν se decepturum . L
Ibid. Iàm rogas) ἀλλ' ἐρωτᾷς .
Cap. 5. Ostendit primum *seruandum* iustitiam) μενῖναι.
Ibid. Omni cum alacritate exercenda est) Omni auiditate appetenda est . L
Ibid. Qui heri misericors fuit , *etiam* si hodiè inops sit) ᾗ L
Ibid. *Mordentes*, & condientes doctrina) στύφοντες. Adstringentes . L
Ibid. Propterea nè abijciatis *mordacitatem*) seueritatem , vel austeritatem . L
Ibid. Vt durent in certamine , & diligentem vitæ suæ rationem habeant) Ἐναγωνίως τε , καὶ ἀκριβοῦντες τὸν βίον .
Ibid. Horresce homo , animaduertens quanta à nobis repetantur) Contremisce igitur homo , considerans quantum à nobis exigatur . L
Ibid. Quidam dicunt rhaca syriace *& indignatiuum*) contumeliam . L
Ibid. Quisquis igitur iniuria affecerit fratrem suum , contumelia inuadens) Quisquis igitur contumelia affecerit fratrem suum contemnens, vel despiciens .
Ibid. Nàm qui fratrem suum ratione, & prudentia priuat , *facitque , vt à nulla differat bestia*) quibus à bestijs differimus . L
Cap. 9. Dubitabant enim quomodo *vincerent* absque corporis castigatione) vinceret . L
Cap. 12. In hoc erant venia digni, neque pœnitentia super hoc ab eis exigebatur) Vide Athanasium lib. de communi substantia Patris , & Filij , & Spiritus Sancti , pag. 624. & 687. vbi locum hunc explicat vsque ad 695.
Ibid. Talis , etsi non pœniteat , de hoc non reddet rationem) Et ijs necessariam pœnitentiam fuisse scripsit Athanasius , quod verius omninò iudicari debet . L
Cap. 15. Has igitur traditiones *vt* vidissent non obseruari) cum . L
Ibid. Turbæ autem loquitur, & *perque* illos ad se aduocat) propterea. L
Cap. 17. Didrachmum , qui est quinque sicli, hoc est , ducenti oboli) Certum est ex Exodo cap. 30. & ex Iosepho. lib. 7. Belli Iudaicis Didrachmum Sicli dimidium esse , & Atticis XII. Obulos valere ; Iudaicis verò X. tantùm ; nàm ij grauiores erant . L
Cap. 18. Tunc ab eo te subducas) Tunc etiam bonis tuis illi credito . L
Cap. 23. Habet enim ità narratio nobis tradita) Mutuatus est ex Basilio. hom. 53. de Natiuitate Christi . L
Cap. 26. Quia tunc offerenda erant omnia Sacrificia in lege decreta) Delendum totum. L
Ibid. Nè populus propter homicidium à Sacrificijs abstineret) Ne populus propter ipsorum homicidium à Sacrificijs , quæ lege imperata erant , offerendis , abstineret . L
Ibid. Simonem autem hunc leprosum &c.) Quàm hæc parum conueniant , & non sint verisimilia, facilè ex hoc apparet , quod mittente Iesu in

Ciui-

Ciuitatem ad quandam; cum in domo Simonis in Bethania esset, ille idem Simon esse vtrobique non potuit.

Ibid. Et tu quoque, si lepra laboras, & pharisaica lepra inflatus es, quæ à Deo separat) Et tu quoque, si leprosam animam habes, & pharisaicam, inflatam, idest, à Deo separatam, & abscissam. L

Ibid. Nàm si non *solum* hominem illum esse docueris) purum. L

Ibid. Tunc caput *suum*, hoc est diuinitatem) eius. L

Ibid. Hoc est theologum ages) De ipso vt Deo senties, & loqueris. L

Ibid. Non dixit hoc est *figura*, sed hoc est corpus meum) *ἀντίτυπον*.

Ibid. Disce homo *continuò* precari in tentationibus) semper. L

Ibid. Etiam si cui Deum vltionem exquirere videatur) Etiam si cui Deum vindicare sibi videatur.

Ibid. Legio enim est magnum agmen, nempè, sex millia equitum) Ἱππέων corruptum puto verbum; nàm nusquam legimus, legionem sex millium equitum; sed peditum: quarè πεζῶν fortè restituendum erit. L

Cap. 27. Ità vt transire non potuerit orbitam) Qua transisset facilè currus, ipse transire non posset. Videtur fabulosa additio; nàm crepuisse medium, & diffusa esse viscera Iudæ proprium est eius mortis generis, quo quis suffocatur. Quarè non aliena & absurda commisci oportet, vt verbis Lucæ Actor. 1. videaris non aduersari. Ea enim maximè conueniunt ei, qui suspendio vitam sibi adimat.

In Euangelium S. Marci.

Cap. 15. Et hæc Dei Genetrix erat) Si Maria Iacobi est ipsa Dei Genetrix; erit eadem etiam capitis proximi initio; nàm Maria Iacobi dicitur. Id quod absurdum omninò esse ipse Theophylactus manifestè sensit; cum non admodum sapientes mulieres in eo consilio fuisse declarat, vt aromata necessaria corpori Christi seruando putarent. Quarè & hic Maria non erit Dei Genetrix; sed altera vera Mater Iacobi, & Salome, & non nouerca. L

In Euangelium Lucæ.

Cap. 1. Num absuada, & *procatrix*) προάγουσα.

Ibid. Quia & Dei mentio inter salutandum *facta*) εὐάς.

Cap. 2. Quæ nunc ego dico, & gesta esse facio) Ità vt quod dicitur tale sit. L

Ibid. *Reuereantur* hinc, qui dicunt) Erubescunt, Confunduntur, Confutantur. L

Ibid. Sed fortè posteaquam compleuit sermones) Verisimile est tunc concepisse, cum adsensa est, dixitque fiat mihi secundum verbum tuum. L

Ibid. Vt multiplicatio prolis huius signetur) Vt in summa fœcunditate esset vita illius pueri. L

Ibid. Sicut & Dauid dicit.) Vtrobique vitæ miserias recenset; sed nusquam habet verba loci huius. L

Cap. 7. Et ille quidem nihil dicit, hic autem obmurmurauit) Adde, quod est momenti maioris; illud in Bethania, hoc in Naim, idest, in Vrbe Galileæ factum, hoc antè mortem Ioannis, illa duo multò post, vtpotè instante Pascha postremis vitæ Christi diebus. L

Cap. 10. Duo enim sunt modi, quibus *regnat in nobis* Deus) imperat nobis. L

Cap. 16. Et figurato modo rerum *quarundam* naturam) aliquarum. L

Ibid. Nàm si *per tenues particulas* omnes exponere tentauero) minutatim. L

Ibid. Fert enim Hebræorum traditio, Lazarum quendam) Non videtur constare sibi; supra enim omninò historiam esse negauit; hic verò in eorum sententiam ex parte discedit. L

Ibid. Et ideò cum moreretur non ab Angelis assumptus est; sed in infernum deductus.) Hinc apparet ἐν τῷ ᾅδῃ superioribus iungendum existimasse Theophylactum; quamquam in omnibus codicibus, quos habemus, græcis legatur, vt in impressis, reclamantibus latinis omnibus. L

Cap. 18. Sed alios per hoc exinaniunt) Sed ea causa alios quoque contemnunt. L

Ibid. In locum infimum reijciat, & * dæmonem reddat) tanquam. L

Ibid. Qui iàm se æqualem Deo *fecerat*) nominabat. L

Ibid. Tanquàm propriæ adscribens potentiæ *ea, quæ dicta sunt*) sua facinora. L

Cap. 19. Et præcurrens, ascendit in arborem *caprificum*) συκομωραίαν.

Cap. 22. Et sic vnum factum est volitum) Καὶ οὕτως ἓν ἐγένετο τὸ θελητόν.

Cap. 24. Neque enim adhuc habebat corpus *quod multum*) tale, vt diù. L

Ibid. Cum eis conuersaretur *, vt ex hoc) simul. L

In Euangelium S. Ioannis.

In Prologo. Post *viginta duos* annos post assumptum in cælos Christum) sexaginta quinque; ità August. & alij, idest, post mortem Domitiani. L

Ibid. Eo quod * absolutè mitis erat) simplex, &. L

Ibid. Vndè & amplius notitiæ Dei donum ei concreditum est, mysterijsque plerisque incognitis ipse delicatus est) Ex quo sanè dono, & theologia ei credita est, cum mysterijs oblectatus esset multis incognitis.

Cap. 1. In principio erat * verbum) illud. L

Ibid. Alij inferiorem natiuitatem Domini *conuersationem*) educationem. L

Ibid. Nos autem ad hanc stultam *instantiam*) obiectionem. L

Ibid. Mentis *voluntates* annunciat) consilia, cogitatus. L

Ibid. Possibile est, quod cum filius non sit posterior patre?) Qui filius est posterior patre non est?

Ibid. Et vt exemplo manifestius faciamus) Videlicet, & clarius sententiam exponam. L

Ibid. Et segregans se ab eo) Et tanquam segregatus ab eo. L

Ibid. *Nihilominus* cum Deo patre est) At tamen L

Ibid. Non minus facilè fuerit & Arianis respondere) Non ab re autem fuerit & aduersus Arianos quoque dicere.

Ibid. Nunquàm separatus est à Deo * patre) &. L

Ibid. Aliud quidem *mentale*, quod habemus) internum. L

Ibid. *Intellige* autem virtutem loquendi) intelligo. L

Ibid. Et virtutem non *abiecit*) amisit. L

Ibid. Hoc est vis eloquendi, cum id, quod intus situm est in mente; in opus producimus) Sermonis interni, atque in anima positi vim in opus producentis.

Ibid. Nàm cum dicitur pater, & filius, & spiritus) Nonnè & patrem audiens, & filium, & spiritum.

Ibid. Sicut dicimus *securi* fabricari ianuam) πρίονι, serra. L

Ibid. Sicut securis Dei, & patris factoris, & vtentis filio) Serra ibi: ipso quidem Deo, ac patre factore, & vtente filio.

Ibid. Et hæc sunt maligna Arij nugamenta) Hęc peruersa Arij secta, vel collegium. L

Ibid. *Indignior* fuerit filius creaturis) Vilior. L

Ibid. Vt nè suspiceris illum *onigenitum*) ingenitum. L

Ibid. Qui habet filium *regem* & conditurus est ciuitatem, & ci) < L

Ibid. Et hæc de vnigenito, & non de patre dicit. Disces etiam hoc ab ipso quidem Apostolo.) Quod autem, & hæc de vnigenito, & non de patre dicat, discere potes ab ipso quoque Apostolo.

Cap. 3. Et meritò. Nos enim alij omnes ad mensuram accepimus) Et meritò: alij enim omnes ad mensuram acceperunt.

Ibid. Quasi illi consubstantialis eius * gratia) rei. L

Ibid. Hoc est nulli * similis est, quàm patri) alij.

Ibid. Vt ne duo principia spiritus introduceamus) Vide supra cap. 1. vbi ἀεὶ aliter exponit. Quare vereor hæc particula nè sit addita ab alio. Vide Athan. tom. 2. quæst. 64.

Ibid. Veritas est filius, & *veritas*, & sapientia) δύναμις virtus.

Cap. 4. Non opinor *igitur* illum esse, sed aliam) τοίνυν autem.

Cap. 6. Cui *datus est* pater, hoc est, à quo) dabit.

Ibid. Donum à Deo, quod illi datum est) Donum, quod illi à Deo dabitur.

Ibid. Quare autem non magis laudauit duodecim, qui non cum alijs *amissi fuerunt*) συναπηλθον.

Ibid. Existimassent se illi gratificari *propter commotationem*) quod eum sequerentur. L

Ibid. Verba vitæ æternæ habes, & nos *credimus*) credidimus. L

Ibid. Sed *attendendi negligentia*, & ignauia) ῥᾳθυμία.

Cap. 7. Exponimus enim hoc, quod multis melius) Eligimus enim, quod reliquis accomodatius est. L

Cap. 8. Annota autem, quod lapidantes illum, hi erant, de quibus dixit Euangelista, quod crediderint in eum) Nullo modo necessarium est ità interpretari; nàm præter eos, qui crediderant, erant multi quoque increduli, quorum mala mens, malus animus manus lapidibus admouit. L

Cap. 11. Eo quod memores erant) Commonefacientes ipsum.

Ibid. Domino inesse virtutem *cognouerunt*) ᾔδεσαν.

In Epistolam Pauli ad Romanos.

Cap. 9. Ostendens, quod solum Deus norit, qui sunt digni vel honore, vel pœna) Non hoc agit Apostolus, vt ostendat Deum solum id nosse: sed Dei miserentis, non hominis volentis, aut currentis esse ad salutem peruenire. L

Ibid. *Nonnè* imperium, & principatum cum eo partiris) Nunquid.

Cap. 14. Quomodo igitur ipse legi *dùm* inseruis) etiam nunc.

In 1. ad Corinthios.

Cap. 1. Magnus *hic* fuit Corinthi, nec non celeberrimus) Oecumenius in cap. 16. Actor. scripsit fuisse custodem carceris, qui baptizatus est à Paulo. L

Cap. 13. Expressiùs demonstrat rei repræsentatæ *inuitationem*) imitationem.

Ibid. *Cæterum*, vt per hoc ostendat apertionem) Sed.

In Epist. ad Ephesios.

Cap. 1. Bona voluntas igitur *est*, seu beneplacitum) Repete hic quæ à Chrysostomo scripta sunt; nàm breuitatis causa etiam multa omissa sunt, sine quibus recta, plenaque sententia omninò percipi non potest. L

In Epist. ad Philippenses.

Cap. 1. Cuius autem rei gratia nunc à clero scribit) Quo argumento constat à clero, non à popu-

populo missum Epaphroditum: ego quidem nondum queo videre. L.

Ibid. *Existimant* pressuram adferre) Existimantes.

Ibid. Quid enim omni modo, siuè per occasionem) aliud quam,

Ibid. Secundum expectationem, & spem meam. ἀποκαραδοκίαν) ἀποκαραδοκίαν.

In Epistolam ad Colossenses.

Cap.1. Non dixit autem traspofuit &c.) Vide quàm nihil significatur latinis verbis, quod græcis est clarissimum. L

Cap.2. Ostendit eos cecidisse adeo &c.) Inepta expositio.

Ibid. etiam si *dum* futura sit) adhuc.

In Epist. ad Thessalonicenses.

Cap.3. Neque simpliciter maritis *iacentes*) carentes.

Cap.5. Induti loricam fidei, & *claritatis*) charitatis.

In Epistolam ad Hebræos.

Cap. 1. Et in principio Domine fundasti &c.) Nisi verbum hoc in principio exponatur, vt in primis verbis Genesis, idest, in filio; frustra quis puto laborabit in eo, vt locum hunc ex psalmo 101. referat ad filium, cum nihil prætereà in eo sit, vndè filium quis accipi posse, ostendere possit. L

Cap.6. Quapropter *intromittentes* inchoationis Christi) omisso sermone.

Cap.9. Creaturarum enim nulla habet in sese Deum *verba*) verbum.

Cap.12. Non enim inuenit pœnitentiæ locum, quamquàm eum lachrymis inquisisset eam). Si pœnitentia in nobis ipsis sita est, ea modo, qua Deum placamus, & cuius gratia nobis remittuntur peccata, qui fieri potest, vt eam quis cum lachrymis inquirat, nec inueniat? Esau igitur non suam pœnitentiam quæsiuit; sed patris sui Isaac. Quæsiuit enim benedictionem primogeniti, quàm fraudulenter præripuerat Iacob (ita volente Deo,) sed ipsam à patre impetrare non potuit, quamquàm cum lachrymis cum obsecrasset. Isaac igitur pœnitere non voluit benedictionis datæ Iacob. Benedixi eum, inquit, & erit ille benedictus. Non est ergo aliter exponendus hic locus, quia pœnitentia semper impetrat à Deo veniam, modo vera sit; nisi vbi à Deo ipso aliter certo definitum sit, vt in Pharaone. L

Obseruationes, & Coniecturæ in Diuum Bernardum Abbatem.

Editio Basileæ an. 1552.

Ser.2. de Nat. Domini. Cui hac vnione præstatur) Quis in hac vnione præstat. L

Ser.32. in Cant. Ergo quantum distat *bonum* à malo) bonum. L

Nec est omninò in omnibus apothecis sapientiæ, à quo Deus) Nec est omnibus apothecis sapientiæ æquè Deus. L

Lib.3. de Consid. Augustinus Beato Gregorio *destinatur* est formam fidei) destinatus. L

Quid è regione tàm peruersum, tàm recti alienum, *vel* lætetur) vt. L

Tu eius minister dissimulas miserorum refugium *datum* arma iniquitati) das verò. L

Ac per hoc fortè acrius insectanda, *qua* ampliùs nocent) quia. Aliàs.

Lib.4. Clerus, & populus tuus, cui specialiter *episcoparis*) episcopalis. L

Hi sunt, qui non verentur suscitare dilectam, *&* antequàm ipsa velit) etiam. L

Is Cardinalis presbyter functus aliquando legatione) S. Stephani in Cœlio Monte. Aliàs.

Non accipio, inquit, nisi receperis pretium, & resignauit solidos quinque inuito) Solidus, vt puto, hìc accipitur pro nummo argenteo, quorum viginti libram vulgarem, idest, ducatum vnum implent. Post Scriptores de agrorum conditionibus extant excerpta quędam de mensuris, & ponderibus; vbi apud Gallos viginti denarios vnciam facere, duodecim verò solidum, traditur; quod si verum est, & argenti probi vnciam denarijs septem æstimemus (de romanis denarijs veteribus loquor) denarius gallus tertiam partem romani denarij valebit; ità vt solidus quatuor denarios romanos valeat, & quinque solidi sint duo ducati aurei, idest, viginti denarij romani. L

Et hanc velim generalem constituas regulam, vt omnem, qui palàm veretur dicere, quod in aure locutus est, suspectum habeas) Si hac vteremur hodiè regula, vndè sibi victum, & honores quærerent, qui in Curia primas tenent, & ipsis Dominis formidolosi sunt, atque omnia suo nutu agi & postulant, & gloriantur. L

Lib. 5. Dum res aliquas non *consideras* tantùm; sed agendas docent) considerandas. L

Vide verbum, & in verbo facta per Verbum) Vides. L

Non *assensorijs* gradibus; sed inopinatis excessibus auolare) ascensorijs. L

Possumus singula hæc ita *diffire*) diffinire. L

Nec fortis, quàm *ipsa* fortitudo est) ipse. L

Nihil non minus inuenio. Quis capiat locus?) Nihilominus. L

Si approbas, non oportet assentiaris aliquid, *quo* Deus sit) quod. L

Obseruationes, & Coniecturæ in Honuphrium Panuinum.

Editio Louanij apud Bogardum 1572.

Interpretatio Vocum.

In Verbo Confessio. Alia verò, quæ per Confessiones Martyrum intelligit) Alia verò, quid per Confessiones Martyrum intelligat. L

Ibid. Vel etiam oblationes, *qui* ibi celebrantur) quæ,

De Stationibus.

Quod præcipuè fiebat dominico die. Tertullianus in libro de Corona Militis) Error; nàm cum statio ieiunium esset; quarta tantùm, & sexta feria celebrabatur, vt idem Tertull. lib. de Ieiun. contra Psychicos. Statio igitur antiqua ieiunium erat, atque in Martyrijs, & oratorijs vsque ad quartam diei vigiliam feria quarta, & sexta, idest, post nonam horam solebant orationi, lectioni, & exhortationi vacare; ibique percepta Eucharistia, tandem soluebatur oratio. L

Ad quas autem Ecclesias, *& quod* vicibus) quot.

Quamobrem precationes illæ stationes vocantur) Et hic error est; non de oratione in die tantum stationis agit ibi.

Obseruationes, & Coniecturæ in Flauium Iosephum.

Editio Basileæ Froben. 1548.

De Antiquitatibus Iudaicis.

Lib. 1. cap. 3. Hi anni in vnam summam contracti, suprascriptum tempus conficiunt) Aut annorum supputatio librariorum negligentia corrupta est, aut summa collecta non est, quam singulorum anni conficiunt. Ea enim 2193. facit. Vide eundem infra, vbi nec secum ipse sentit, nec cum alijs; adeò corruptè vbique sunt numerorum notæ. L

Lib. 2. cap. 3. Iosephus intemperias mulieris vlteriùs non ferens, relicta etiam *interula*) veste.

Cap. 7. Alexandri ductu Macedonibus pamphylium mare cessit) Quàm vanum est & tibi credere, & ijs, quorum sequeris vestigia, in vanissima re. Vide Plutarch in Alexandro. Strabonem lib. 14. & alios. L

Lib. 3. cap. 19. Et præter hoc vnusquisque eorum obtulit phialam, & *trulleum*) τρυβλίον.

Et acerram; hæc decem daricos valebat, eratque adornamentis referta) Darici decem Septuaginta legunt δέκα χρυσοῦ. Vulgata decem siclos auri ita vt daricus, stater, & siclus quo ad pondus idem sint.

Cap. 13. Et in festiuitate azymorum allati essent cori septuaginta *) farinæ.

Hoc est medimni siculi triginta, & vnus; attici vero quadraginta, & vnus) Ista verba non sunt Auctoris; sed scholion imperiti alicuius opera in lectionis ordinem ex margine relatum. Corus est sexaginta modiorum, cum Iosephus lib. 15. cap. 12. decem medimnorum atticorum esse cum definiuerit. Quarè & præter huius Scriptoris morem esse constat siculatum mensurarum collationem, & rem falsissimam esse assertam: cum alij, idest, Epiphanius, Hieronymus, Eucherius corum triginta tantum modiorum esse scripserint, quos tamen ego contra Iosephum non sequor. L

Lib. 6. cap. 10. Goliathus vir prodigiosa staturæ quatuor enim cubitos vno palmo superabat) Locus manifestè corruptus, vel malè latinè redditus; quid enim prodigiosum in hominis statura dici potest, si mediocrem proceritatem non excedit? Quarè sex cubitos legendum. L

Lib. 7. cap. 8. Vt intra octauum quemque mensem ad ducentos siclos, hoc est, ad quinque pondo accresceret) Siclus supra lib. 3. cap. 9. quatuor drachmas atticas habere scripsit οὖσαν δ' ἐκ πέντε μνῶν. Si minam hebræam intelligit; libræ sunt romanæ 7. & semis; si græcam libræ 5. vnciæ 2. cum dimidio. Quarè si quinque minas retinemus, easque hebræas esse volumus; siclos trecentos legere erit necesse, quippè, sicli sexaginta minam constituunt; sed est in hac re consideranda capillorum immensa quantitas, quæ videtur nullo modo in homine gigni posse, aut ferri. L

Lib. 8. cap. 2. Capiebat autem hoc mare congiorum tria millia) Bathorum tria millia. Bathus autem 12. congios capit; vndè congiorum 24. fiant necesse est ex Iosepho, idest, quadrantalia tria millia. L

Quorum quodque capiebat congios quadraginta) Bathos habent hebræi Codices.

Lib. 13. cap. 5. Præterea do in singulos annos ex meis rationibus in sumptus sacrificiorum *quindecim millia siclorum argenti*) μυριάδας α nulla adiecta nummorum specie. Quia æquum non est grauissimos auctores inscitiæ, aut negligentiæ condemnare, & in multis comperimus manifestos errores esse, suspicari libet librariorum vitio, temporis iniuria multa passim esse vel deprauata, vel manca. Itaque cum locus hic ex 1. Machab. cap. 10. sumptus sit, atque in eo primo loco XV. millium siclorum numerus; secundo verò quinque millium item siclorum sit adscriptus, verisimileque sit Iosephum nihil mutasse: legendum opinor potiùs χιλιάδας ιέ. & non μυριάδας (nàm summa esset dupla sesquialtera maior etiamsi drachmas, & non siclos intelligas) vel si μυριάδας retinere

nere

nere volumus numeri nota ex ϛ' mutanda erit in ιξ, vel ϛ' vt sex myriadas drachmarum significentur, quæ summa cum XV. millibus siclis conuenit, & in secundo loco, pro τὰς Δ' μυρίας δραχμάς, legamus τὰς διαμυρίας δραχμάς, quę eadem est cum quinque siclorum millibus.

Lib.17. cap.15. Missus est illò a Cæsare vir consularis *Quirinius*) P. Sulpitius Quirinus.

Lib.18. cap.3. Peractoque censu, qui incidit in annum *trigesimum septimum* post victum à Cæsare in attica pugna Antonium) Si vigesimum septimum legas, conueniet cum Lucæ cap. 2. qui sub Quirini census descriptione natum Iesum Christum scribit. Eum verò Imperij Augusti anno 41. natum affirmat Tertull. Quarè si annos quatuordecim, quibus cum Antonio imperauit Augustus, cum annis XXVII. coniunxeris, cum annum confeceris, sub quo prima census descriptio facta est à Quirino Syriæ præsidi. L

Communitum nomine mutato *Iuliada* ab vxore imperatoris appellauit) Liuiada. Id enim à Liuia Augusti vxore nomen inditum constat. L

Cap.4. Inducturus aquas Hierosolyma *à ducentesimo stadio*) Ab stadijs trecentis habet infra lib.2. de bell. Iud. cap.8.

De Bello Iudaico.

Lib. 2. cap. 8. Erat autem inducenda aqua ab stadijs trecentis) à ducentesimo stadio scripsit supra lib.18. Antiq. Iudaicar. cap.4.

Lib.3. cap.3. Cum dexter mensuram palmæ non excedat) Cum dexter non excedit dodrantis longitudinem.

Lib.6.) Hic liber in græco est quintus.

Lib.7. cap.24. Nàm cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre: deindè quasi nulla mutatione facta septimo die similis exoritur.) Ego Dominicus Macrus harum obseruationum, & coniecturarum collector tanquàm testis oculatus in meo Itinerario excuso manifestæ falsitatis Iosephum conuici: nàm fluuius Sabbaticus diuersos omninò effectus præstat, vt asserit Plin. lib. 31. cap. 2. dicens: *Sabbatis omnibus siccatur*, quem secuti sunt Isidorus lib.13. Ethimolog. cap. 13. Cardanus lib. 2. de subt. cap. 102. P. Causinus Societatis Iesu disertissimus scriptor lib.1. symb.5. Baronius tamen maluit præstare fidem Iosepho, quàm Plinio, cæterisque auctoribus. Quarè R. Manasses Ben Israel existimat cum Casaubno hunc textum fuisse corruptum. Non enim probabile videtur virum hebræum, & accuratum scriptorem, illisque locis viciniffimum, hæc ignorasse. Ego igitur quod vidi hic testor, quando anno 1624. in Libanum montem iter faciebam, feria sexta ad solis occasum siccatur fluuius, die verò sequenti eadem prorsus hora iterum fluit. Vndè Sabbatici nomen ei inditum, quia Sabbatis omnibus quiescit (vt piè creditur) in obsequium Creatoris, qui eo die quieuit ab omni opere, quod patrarat. Non sunt ergo relinquendi sensus propter fallaces rationes iuxta Aristotelicum dogma.

Obseruationes, & Coniecturæ in Gregorij Turonici Historiam Francorum.

Editio Basileæ apud Pernam 1568.

In eius Vita. Quibus modis se subducere *visus est*) nisus est. L

Ibid. Quem *ob* Beati Petri confessionem introducens) ad. L

Lib.1. n.6. Quorum vanam *coitationem* simul, & linguam) cogitationem.

Num.10. Super ripam verò eius non Babylonia, de qua supra meminimus; sed Babylonia ciuitas collocatur) Præstabat ignota non attingere. L

Num. 13. Quod *ratum* Domino fuit, ità vt ab eodem audiret) gratum. F

Num.30. Huius tempore septem viri Episcopi ordinati ad prædicandum in Gallias missi sunt). Locus videtur corruptus. Quod verum est in Saturnino, non item in reliquis: nàm multò antè ab Apostolis, & eorum successoribus missi fuerant. L

Num. 38. Nono decimo Constantini Iunioris anno) Constantinus Iunior non imperauit annos quatuor. Quarè, Constantij anno imperij decimonono, restituendum. Iunior autem appellatur hic, quod Constantij aui nepos erat. L

Num. 48. Transijt autem media nocte, quæ dominica habebatur, Attico, Cæsarioque Consulibus). Diligenti temporum ratione expensa, quem Chronologi recentiores ex Fastis Consularibus Attico, & Cæsario annum salutis 397. statuunt; Gregorium Turonensem annum 398. statuisse id manifestò argumento est, quod illo anno dies dominicus fuit die 11. Nouembris, & non anno 397. L

Ibid. A passione ergo Domini vsque ad transitum Sancti Martini anni 412. computantur) Error non ferendus. Mors Martini incidit in Consulatum Cæsarij, & Attici, idest, in annum Domini 397. Quarè hic error duplex est: nàm à passione Domini calculus incohans, & vsque ad 412. tendens, addit annos 45. L

Lib.2. n.1. Pro eo quod ab eodem plerumque cur *faciles* res sequeretur) futiles. F

Ibid. Ecce cœlum *solitè* sicut amens respicit) sollicitè. F

Ibid. Pontificatus offitio, orationi *vocabat*) vacabat.

Lib.6. num.29. Congregatis virginibus magno *psallentio*) psallentium.

Lib. 10. In fine. Vt tibi stylus noster sit rusticus, *nec* sit quoque) nè. F

Ibid.

Ibid. Scilicet, in superioribus de Episcopis Turonicis scripserimus) Sicut in superioribus de Episcopis Turonicis scripsimus. F

Quorum omnes summa est annorum 5863.) 5813. Quarè in notis est error.

Obseruationes, & Coniecturæ in Diui Hieronymi epistolas cum Scholijs Mariani Victorij.

Editio Romæ 1565. apud Manutium.

In Vita D. Hieron. *Quod* nunc vsque schismatibus dilacerata sit) Quot. L

Quod dogmatum varietatibus constuprata.) Quot. L

In proœmio super Abdiam. Se dùm puer esset) In eo proœmio iuuenem, adolescentem, puerum, denique infantem se scribit fuisse, cum Commentarios primum in eum prophetam scriberet. L

Videns autem Diabolus se nullo molimine adolescentis animum dimouere *ab arrepto* proposito posse) à recto. F

Qui Valentis, & *Valentini* Imperatorum tempore) Valentiniani. L

Quod veriùs reor, *tum* in Cilicia esset) cum. L

Quod factum est anno Domini 283.) 383. L

Mittit præterea *Paulinum* sibi germanum in patriam) Paulinianum. Sic infra.

Epist. 1. Hic est ille operarij, & *quæstuariæ* filius) quæstuarij. F

Epist. 4. *Creticum* diceres esse Longinum, censoremque) Criticum. F

Epist. 49. Hortaris, vt *tumida* malo vela suspendam) humida. F

Epist. 50. Quorum Hilarius, de septenario, idest, impari numero disserens, quæ, & quanta dixerit *ad Fortunatum*, liber illius testimonio est) <. Notarat fortè quispiam in margine contra Cypriani nomen hæc duo verba, *ad Fortunatum*, vt indicaret locum, vbi Cyprianus de numero septenario scripserat; sed temerè ab imperito librario in contextum relata sunt, nec suo loco posita. Cæterùm quod in Scholijs huius loci asseritur, libellum de exhortatione Martyrum ad Fortunatum Hilarij esse, & non Cypriani, additurque Fortunatum Hilarij amicum fuisse, atque ideò vitam eius (vt Trithemius notauit,) aut filiæ eius, vt hic Scholiastes extare dixit, scripsisse, vt cætera taceam, ducentorum annorum ferè inter Hilarij, Fortunatique ætatem spatium facilè cuiuis ostendit merum somnium esse. Præterea eodem ipso Hieronymo teste probari potest, Hilarium huiusmodi libellum non scripsisse, cum diligenter eius scripta singula nominatìm recenseantur; & nulla eius libri mentio fiat. Huc accedit, quod Hilarij tempore, cum iàm Principes Christiani essent, nulla poterat fingi occasio, quamobrem ad Martyrium quemquam animari oporteret. L

In Argument. Orthod. & Lucifer. Dialog. Testis est in decimo Ecclesiasticæ Historiæ libro Eusebius) Falsum asserit: non enim Eusebius; sed Rufinus id scripsit. L

In Dialog. Voluntatis suæ arbitrium liberum; vnusquisque sit præpositus) Voluntatis suæ arbitrium liberum vnusquisque præpositus. F

Vt puta Marcionitas, Valentinianos, *Montenses*, siuè Campitas) Hi non Montanistæ, sed Donatistæ fuerunt. Non igitur à Montano Romæ sic dicti Donatistæ, vt docet Opt. lib. 2. Aug. epist. 165. tom. 2. & de hæresib. tom. 6. hær. 69. vbi etiam Cutzupitas, & Rupitanos eosdem vocat, & ijdem fortè ab Hieronymo Campitæ dicti sunt, ludente in nominum dissimilitudine. L

In Scholia Mariani Victorij.

In Catalogum Ignatius. Incorporale legendum esse, hoc est ἀσώματον, non corporale) ἐνσώματον habent Codices græci, quos vidi. L

Perperàm legebatur antea) Quamquàm coniunctionem habet Sophronius; non perperàm tamen abesse potest. L

Aduers. Heluid. Infructuosam arborem priùs dixit, quod fructu careret; nunc etiam folijs infœcundam appellat, quæ allusio nequaquàm respicit ficum, cui Dominus maledixit, vt putauit interpres, cum illa folijs esset onusta) Expeditiùs videtur lectionem corruptam suspicari, atque *fœcunditate* legendum, particula enim negatiua Scriptoris inscitia iterata est, ex postrema littera præcedentis aduerbij. Exemplum autem ex Euangelio sumptum vnum est non plura. L

Hinc constat, eo tempore, quo Christus passus est, Ioseph virum Mariæ iàm extremum diem obijsse.) Quasi probet hoc Hieronymus, & non potiùs refellat, cum nusquam appelletur vidua ab Euangelistis. L

In lib. 1. Cont. Iouinian. Ob fidem translatum fuisse Enoch, non ob coniugij meritum) Si conferes hunc Hieronymi locum cum verbis Chrysostomi hom. 21. in hunc Genesis locum, induces fortassè animum, vt credas Hieronymum tanti viri auctoritatem eleuare voluisse, atque id vnum tacitè spectasse, nè quis viri Sancti auctoritatem secutus sententiam suam minus probaret.

In lib. 2. Contr. Iouin. Olim fœdo errore pro Sectatores, Rhetores apud Batauum correctorem legebatur) Quid si ῥήτωρ apud Porphyrium, vndè hæc omnia sumpta sunt, legatur? L

In Epist. 61. Vbi sedente iàm Cornelio Papa, quorundam malorum hominum fauore cathedram inuasit) Quicquid Pacianus de Nouato scripsit ex Cypriani epistola ad Cornelium n. 8. lib. 2. mutuatus est; sed nusquam scripsit Pacianus,

cianus, nisi quod verum erat, idest, Nouatianum Romanum Presbyterum Cathedram Pontificalem inuasisse, furtim ordinatum Episcopum à Nouato, & paucis schismaticis, qui præter Nouatum ad Ecclesiam rediere. Mirum autem videtur non legisse hæc Scholiasten: L

Non enim spernenda est tot peritissimorum hominum, quales sunt LXX. totque etiam temporum, & ità vbique terrarum peruulgata expositio) At LXX. habent [illegible]

In epist. 89. Phalarica genus est teli, quæ instar hastæ, valido præfigitur ferro, lato pedes tres, Vegetio teste) Nihil tale somniauit Vegetius, qui lib. 4. cap. 18. eam descripsit. Liuius autem lib. 21. ferrum longum tres pedes habere scribit. L

In epist. 104. Alcæus Atheniensis fuit) Mitylenæus verius puto, de quo Herod. 5. & Laert. in Pittaco. L

In Epistolas D. Hieronymo falsò ascriptas. Censura Mariani Victory.

Augustini stylo similis est XXI. quæ de celebratione Paschæ est) Verè similis, quia eius ipsius est, vt ipsemet lib. 2. Retract. cap. 20. testatus est; sed quia non præferebat Augustini nomen, vt ibidem ipse annotauit, idcircò, vt incerta, ab alijs aliorum operibus inserta. L

In Susannam lapsam obiurgatio, docta quidem, & erudita epistola est) Ambrosius eandem habet integram ad Virginem lapsam. L

Tertulliani autem stylum habet epistola sexta, quæ ad amicum ægrotum inscribitur) Quanquam suus cuique palatus sapit: est tamen prudentis rationibus certis. niti. Tertullianus nusquam Ecclesiastici libri Iesu Syrach vsus. legitur testimonio. Auctor autem sextæ epistolæ & eius libri testimonio vtitur, & eius auctorem Salomonem facit. Quare nec Tertulliani hæc, nec Septima Maximi videtur: sed eiusdem ambæ auctoris sunt, qui post Ambrosium floruit. L

Quæ *celebria*, ideo solent apponi: vt vel pretiosius venunderntur) celebribus. F

Ep. 7. Sed miro modo, ad *medicum*, vt ipse ait Dominus, loquitur) mendicum. F

Ipsius siquidem vitium est, si * subiectus passus sit esse subiectus) non. F

O quàm *angusta* est hæc diuina cogitatio!) augusta. F

Ep. 17.) Augustinus Serm. 191. de Temp. habet hoc idem integrum. L

Ep. 20. Iratusque *est* Dominus, cur in ipso deitatis contemneretur operatio) < F

Ep. 21.) Hæc est epistola 119. Augustini ad Ianuarium de ritibus Ecclesiæ; tota nè verbo quidem addito, aut mutato. L

In Catalogum Illustrium Virorum Gennadij.

Sabbatius Gallicanæ prouinciæ Episcopus) Hic idem à Hieronymo in Catalogo Sœbadius vocatur. In Concil. Valent. Fegadius, & in opusculo nuper edito contra Arianos Pœbadius, vel Phœcadius. Vide supra in Conc. Valen. p. 121. L

Cælestinus antequàm ad Pelagium concurreret) Cælestius.

Cassianus &c. Scripsit aduersus *Nestorem* de Incarnatione) Nestorium. F

Philippus Presbyter &c. Legi eius, familiares epistolas, & valdè *falsas*) salsas. F

Obseruationes, Coniecturæ & Correctiones in Q. Septimium Florentem Tertullianum, & Adnotationes Pamelij.

Editio Parisiensis sub Scuto Basiliensi. 1583.

Latinus Latinius Viterbiensis Studiosis, S.

EOrum exempla secutus, qui rei litterariæ industria sua, & laboribus benè consultum esse voluerunt, cum aliquot celebrium Scriptorum monumenta, tùm maximè Tertulliani eo consilio perlegenda suscepi, vt quantum diligentia, studioque possem, nonnullas maculas, quæ post Iacobi Pamelij viri eruditissimi emendationes, explicationesque reliquæ adhuc esse mihi videbantur, plurimosque torquebant, abstergere conarer. Et quia scriptorum codicum præsidio carebam, id vnum mihi in primis cauendum esse statui, nè quid in re difficili, maximèque lubrica mihi temerè sumerem; sed coniecturas tantùm meas eruditis viris (quorum sæculum nostrum fœcundissimum meritò prædicatur) considerandas, expendendasque proponerem. Quod meum consilium (ni fallor) modo æquus iudex, nemo reprehendet; cum ea quæ mihi aliter commodiore vel sententia, vel numero legenda visa sunt, nisi prius doctorum virorum suffragio probata fuerint, recipi nullo modo postulem. Sunt tamen quædam ità, fœlici coniectura restituta, vt planè sperem doctorum assensionem inuentura; quædam verò etiam tàm necessaria ad Tertulliani sententiam absoluendam, vt ipsa, si suo iure admitti se postulent, facilè id impetratura confidam. Feci ergo bona fide, quod potui. Supersunt tamen adhuc multæ, difficilesque salebræ, quæ eruditorum industriam, opemque desiderant, atque implorant, quibus aliquando sublatis, pristinus Tertulliano nitor instaurretur. Ad quam rem peragendam, si hisce meis propositis coniecturis eruditis viris aliquod calcar additum sensero, consilij mei me, votique compotem, vel cumulatè factum esse gaudebo, eoque nomine me Deo maximas gratias agere debere, palàm profitebor. Inter meas autem coniecturas, si quæ hac nota P. C. signatæ erunt, scitote eas Petro Ciaconio Toletano, viro non vulgari eruditione, ac peracri iudicio prædito, acceptas esse referendas, ne quem merita sua laude fraudem, hominisque mihi, dum vixit, coniunctissimi, post mortem etiam memoriam, vt gratus, celebrare non desinam. Valete. Romæ Kal. Nouemb. 1584.

Quam-

Quamuis (Lector) hæ correctiones in Tertull. post Pamelium, viuente Latinio, editæ sint Romæ per Franciscum Zannetum an. 1584. attamen, cum Auctor tunc lumine careret, aliorum ope indigebat; ideoque multis mendis scatere illæ videntur, præsertim in localibus citationibus. Insuper Correctiones nudæ ibi ponuntur; at hic cũ periodis mendosis scribuntur, quibus appositis Correctionibus elucidatur verborum sensus. C. Macrus.

Paradoxa cum Antidoto Pamelij.

Num. 1. S. Cyprianus lib. de Discipl. & Habit. Virg. n. 54.) Cyprianus non videtur posse in huius sententiæ communionem trahi: nihil enim de coniugio, aut amore fœminarum desertoribus Angelis tribuit, nec cap. 6. Gen. de filijs, aut Angelis Dei vsquam interpretatus est, vt Tertullianus, & Lactantius. L

Num. 3. De anima primi hominis ex materia Dei) An non limus terræ materia Dei erat, ab ipso, non ab alio ex nihilo creata? Homo autem ex terra fictus; anima vero ex flatu Dei. Quarè nihil hic materia aliud, quàm corporis fabricam significare videtur.

Num. 6. Animam peccatricem potius, quàm carnem) Et hæc tàm catholica, & vera sententia videtur esse, vt si quis contrarium asserat, manifestò hæreticus censeri possit; nisi enim voluntas, quæ animi, non corporis potentia est, accesserit, non posset peccatum perfici. Caro autem Tertulliano nudum ministerium peccato præstans non omninò à peccato immunis censetur. L

Num. 18. De amentia) Vereor, nè quid sit Tertulliano amentia satis noueris, quod. lib. 4. c. 22. aduers. Marcion. auctor ipse explicauit. L

Num. 31. De Trinitate) Ad hunc locum non videntur satisfacere quæ hic scribuntur. Quare cum nec à Philastrio, nec ab Epiphanio, & Augustino Tertullianus eius hæresis notatus fuerit; probabile est ab Arianis multa furtim addita eo in loco fuisse: cum præsertim manifestè fateatur Tertullianus alibi Filium coæternum Patri. L

Ex Libro de Pallio.

Cap. 1. n. 3. Hæc, & *amona*, *&* *otia* ab imperio) annonæ otia. P. C.

Num. 16. Quæ muros frangere *militat.*) minitat. P. C.

Cap. 2. n. 21. Dùm & flabris æquè mutantibus de tranquillo *probum*) pronum. L

Num. 24. Fluminum vix *obumbrando.*) obambulando. L

Num. 27. Et *solus audiebat*) solum exaudiebat. Id enim fertilitatis encomium Oseæ c. 2. in fine. L

Num. 32. Denique si quid mare diluit, cœlum *texit*) adussit. P. C.

Num. 33. Nàm *primitùs* maiore ambitu terra cassa) & primitijs. L. Sic & maiorem partem dixit Cic.

Cap. 3. n. 49. Ridebis illicò audaciam, *& Gratiam* nominis) egregiam. L

Ibid. Molitur incessum stupens, *&* promouet) nec. P. C.

Num. 53. *Digublasse* ouiculam.) Delibrasse. L

Num. 55. Sed *quoniam* & arbusta vestiunt) quod iam. L

Num. 57. Proindè *si necaueris*, *animata* iàm stamine aluo) se necat exinanita. Locus obscurus, & corruptus amplius expendendus. L

Cap. 4. n. 62. Nec vestis; tamen admodum Græci estis. Annè ità est) Nec vestis tantum? Admodum Græci estis: an non ità est? L

Num. 63. Græcatim *depallari* magis) depalari, L. vnica. l. non gemina.

Ibid. Fidem tempori, natura Deo') debet. L. ità postulante sententia.

Num. 65. Monstrum *equidem* geminum) & quidem. L

Num. 70. Cum vnguentis *offenderetur*) offunderetur. P. C.

Num. 81. Et vt mollius, ventilante serico, extinxit) Velut mollius, ventilante serico, restinxit. L

Num. 90. Et sellas quis in publico quoque domesticè, ac secretè habebantur) Et sellas, queis in publico quoque domesticè, ac secretè vehebantur. L

Num. 93. Quantò *tuas* magis arguas illud, *&* vrges oculis) tu. L. quod. L

Cap. 5. num. 96. At enim pallio nihil expeditius, etiam si duplex, quod Cratetis more nunquam vestiendo componitur) At si pallio nihil expeditius (etiam si duplex quoque Cratetis more) nusquam &c. L

Num. 97. Vno circumiectu, licet equidem nusquam inhumano) Vno circumiectu, licente quidem, nusquam inurbano. L

Num. 104. Vedius Pollio seruos murenis *innadendos* obiectabat) mandendos. P. C.

Ibid. Sæuitia *delectatio* teneræ bestiæ exedentulæ) delectatus. L. Tertulliani fortè error.

Ex Apologetico.

Cap. 1. num. 17. *Dinumerant in semetipsos* mentis malæ impetus) Deonerant semetipsos. L

Cap. 2. num. 22. Sed illud solum *expectatur*) spectatur. L.

Num. 23. De nobis nihil tale, cum æquè *extorquere* oporteret) extorqueri. Frob.

Num. 27. Sic enim soletis dicere, *homicidas negatis laniari iubere*) homicida nega, laniari iube. L

Num. 33. Quæ malunt *credidisse*) credi esse. L

Cap. 3. num. 38. Quæ mulier? quam lasciua, quàm festiua.) Qui iuuenis, quàm lasciuus, quàm amasius. V. C. Ful. Vrsin.

Cap. 7. num. 91. De Sacramento infanticidij, *& pabulo inde*) de pabulo crudæ. L

Num. 99. Prouocabant, dùm diuina seruantur) Prouocabunt; dùm diuina seruatur (*idest*, *animaduersio*) L

Cap. 8. num. 108. Obseruandum *vtique sibi.*) itaque tibi. L

Cap.

Cap. 9 num. 146. Cuius vbique *faltus* facilè) fatus. L. Seritur enim libido,quia femen eft. L

Cap. 11. num. 172. Quem *neminem* integrum à crimine) Nè enim &c. negaueritis? L

Cap. 12. num. 181. Certè quas Libero, & Cybele, & *Cæteri* applicatis) Cælefti. F. C.

Cap. 13. num. 190. Vt quifque *dominus* expertus eft v domefticam) Dominum. L.&.L

Cap. 15. num. 233. *Spoliarent* forfitan ea,&ipfi.) Pollucrent. L

Cap. 17. num. 257. Et fanitatem fuam *patitur*) potitur. Aliàs

Cap. 18. num. 271. Ità in græcum ftylum *ex aperto monimenta*) exerta. Monumenta. L

Cap. 21. num. 302. Profitentibus vobis quoque fortafsè: an hoc nomine) Profitentibus nobis quoque: fortafsè an hoc nomine. L

Num. 305. *Deriuantes* à difciplina in prophanum modum) deuiantes. Ità reperi in M. S. Ful. Vrf.

Cap. 22. num. 353. Poft quæ definunt lædere, *&* curaffe credantur.) vt L

Cap. 23. num. 356. Vt à templis Deos *exiftimetis*) æftimetis. L

Cap. 27. num. 426. Præterquàm *&* defperata conditio) quod. L

Cap. 30. num 445. *Sic* itaque nos ad Deum expanfos) Si. L

Cap. 31. num. 449. Itaque nolumus experiri, & dùm pecamur) Ità, quæ nolumus experiri, ea dùm precamur. L

Cap. 35. num. 467. Scholæ *beftiarum*) beftiariorum, vel beftiarium. L

Cap. 38. num. 495. Cum & ipfis rebus, de quibus tranfiguntur prætерfumus) Cum de ipfis rebus, de quibus exiguntur, præfumimus. L

Cap. 40. num. 534. Et fi qua illic arborum poma *conantur*) oriantur. V.ct. O.

Num. 541. Balneis, & cauponis, & lupanaribus *operati*) operantibus. ita M. S. Fulu. & Putean.

Cap. 41. num. 543. An *ne* illi iniquiffimi.)non. L

Cap. 45. num. 567. De diuina lege, vt antiquioris formæ mutuatas) De diuina lege, vt antiquiore, formam mutuatus. L

Num. 568. Et aliquando contemnere *ex voluntate*, vel neceffitate) inuoluntate. L

Cap. 47. num. 597. Quæ *diffimilitudine* fidem infirmarent) de fimilitudine. Fulu. Cod.

Cap. 48 num. 607. Quis, inquam, beftiam reformari vidit) Quis in quam beftiam reformari videatur. Ful. & Puteani Codd.

Num. 608 *Eo quod omninò de iudicio Dei pati debent*) < O.

Num. 610. Qui tantum corpus hoc *mundi de eo*) mundo. L. fequitur enim impofuit.

Ibid. Fructus *confummantur*,& redeunt)confummntur. L

Cap. 50. n. 617. Ergo inquitis eur *queramini*: fi vos infequamur) querimini. L

Ibid. Si pati vultis!cum diligere debeatis)Quod.L

Num. 619. Sarmenticios, & *femaries* appelletis) Semaxios, vel Semaxarios. L

Num. 622. Aliqua Carthaginis conditrix rogo *fe* fecundum matrimonium dedit.) < L

De Teftimonio Animæ.

Cap. 1. num. 1. Si quis velit ex litteris *receptiffimis quibufque*) Receptiffimi cuiufque. P. C.

Num. 2. *Et originem, & traditionem*, & fententiarum) & originum, & traditionum. L

Num. 3. Eo magis non *mentiens*) mentieris. L

Cap. 2. num. 6. At cum *id* maledictum conuertis *in* benedictionem Dei.) in. < L. Nullum enim maledictum præceffit. L

Cap. 3. num. 10. *Sanè* quafi non & probemus, qui ea foli de corporibus *exigimus*.) An nè. L. exigimus? L

Num. 12. Vel quæcunque *apud* dominum fecta) capit. L. fapit. P. C.

Cap. 4. num. 18 Tamen fuum nomen foli vanitati) Tamen propter nomen folum vanitati. L

Ibid. Non *v ique quod* de bono vitæ ereptum) vti. L

Num. 20. Nàm in conuiuio *eorum* quafi præfentibus) quum. L

Ibid. Propter *quod latius* viuis.) quos. P. C. lautius. F

Ibid. Quid *quod* vt fentienti maledicis.) quum. L

Ibid. Morfu facis. Terram grauem) Morfu facis; terram &c. L

Tormentum: æquè ex bona parte) Tormentum. Æquè &c. L

Num. 22. Quis non hodiè memoriæ poft mortem fræquentandæ ifta ftudet) Quis non hodie memoriç frequentandæ ità ftudet. P. C.

Cap. 5. num. 25. In quorum oleaftro infiti fumus) In quorum olea ex oleaftro infiti fumus. L

Ex libro ad Scapulam.

Cap. 3. num. 21. Quod cum *Adrumeticum* Mauilum ad beftias damnafles) Adrumetium, vel Adrumetinum. In nouo Martyrologio Romano Pridie Non. Ianuar. legitur Seuero Imperatore, & Scapula Præfide. Adrumeti S. Mauili martyris. L

Cap. 4. num. 24. Qui *Thiftri* ipfe dedit remedium) Thyfdri: ex Salustio, Oppio, & alijs.

Num. 39. Quis denique de nobis alio nomine *queritur*) quæritur. L

Num. 42. Hoftes publici *veri*, nec tot maieftatis rei); verum. L

Ex libro aduerfus Iudæos.

Cap. 1. num. 1. Spectantibus *fingulorum* nubilo) fibilorum, vel iurgiorum. L. Infra aduerf. Marc. lib. 1. cap. 13. n. 81.

Num. 2. Nofter verò minor ætate temporum *de*

Rebecca, de duobus populis intelligitur) ∠. Hæc verba ex margine irrepserunt. L

Cap. 3. num. 9. Quæ temporalis erat, *imbuta* est) tributa. L

Cap. 5. num. 21. Denique quum per Moysen *in Leuitico* lex Sacerdotalis). ∠ L. Ex margine irrepsit.

Cap. 7. num. 47. Vel *quisque* ei in hæreditate regni successit) quisquis. L

Cap. 8. num. 53. Quæ *inuestigauimus* in Daniele) inuestigabimus. L

Cap. 9. num. 98. Non solum sonum nominis *expectes*) species. L

Num. 106. Titulauit *&* despoliatos) ∠ L. Sic infra aduers. Marc. 3

Num. 111. Peruolantia *vbique* Dei præcepta) vtique. L. Vt infra eod. num.

Ibid. In tantum Christus, qui venit,) erat. L. in quantum. L

Cap. 10. num. 133. Qui exinde à passione *Christi* superata) ∠. Vel à passione ligni. L

Cap. 11. num. 140. Quasi *vigintiquinque* viri) viginti viri. Ita restitundus locus ex M.S. & excusis, & LXX.

Num. 143. Sicut Moyses antè nunciabat *in Exodo* dicens) ∠ L. Ex margine.

Cap. 13. num. 149. Possit nasci Christus? secundum Iudæos) Possit nasci? Christus secundum Iudæos. L

Num. 161. Ab illis enim *incepit* infamia) cœpit. V. C. Et aduers. Marc. 3.

Ibid. In vinea *velut* in cucumerario) vel. Ità aduers. Marc. c. 3.

Cap. 14. num. 161. Discite nunc ex *abundantia* erroris) abundanti. L

Ex libro de Pœnitentia.

Cap. 1. num. 4. Contra *pœnitentiam* malorum) pœnitentiæ. P. C.

Cap. 2. num. 10. *Priuatum* eur malitiæ offitium) ∠ L

Cap. 3. num. 12. Neque enim si mediocritas humana *factis*) facti. L

Num. 13. Quemadmodum se adiectionem *legis* superstruere) legi. L

Ibid. Quaque te constitueris.) Quaqua te conuerteris. L

Cap. 4. num. 21. Inuitat præmio *salutem*) salutis. P. C.

Cap. 6. n. 33. Tantam nobis *mercedem*) merce. L

Cap. 9. num. 52. Vt non sola conscientia *præferatur*.) perferatur. P. C.

Cap. 10. num. 59. *Cum* ipse hominem quodammodo) Quin. L

Cap. 12. num. 73. Ignis intrinsecus *feta*) fœtu. L

Num. 78. Officium conscientiæ meę *curans*) curem? L

Ex libro de Oratione.

Cap. 1. num. 3. Ratio, quo venit) Ratio, qua promouit. Locus mancus, & corruptus vsque ad. Docuerat. L

Cap. 5. num. 20. Vltrò eam *vocem* postulassemus) voto. L

Cap. 9. num. 3. *Accidentium ius est* desideriorum) Accedentium iuxta. L

Cap. 14. num. 55. Nisi *cum* oratione commendabilior ascendit) quum. L. ne videatur præpositio.

Ex libro ad Martyras.

Cap. 2. num. 19. Iudex expectatur *de iudicibus*, sed vos estis) ∠. P. C.

Cap. 3. num. 38. Testudinem *desiccando*) designando. Sic Liuius lib. 44. Dion. lib. 49. Xiphilin. in Augusto. Polięn. Strat. 4. c. 11. in Alexand. Maced.

Ibid. de vmbra ad solem, *& sole ad cælum*.) de sole ad gelu. L

Num. 41. Ad exercitationem *virtutem* animi) virtutum. L

Cap. 4. num. 55. Itaque, v essit carnifici.) nec. L

Num. 58. Tanti *vitreum*, quanti verum margaritum) vitrum. L

Ex libro de Patientia.

Cap. 1. num. 1. Et constantiam *commouendi* propriæ conscientiæ) commendandi. L

Cap. 3. num. 14. *Cum* de Domino fit Magister) Tum. L

Ibid. Ob salutem, scilicet, venire offensa patientia) Absolutè veniam offensæ patientiæ. L. Vt erat antea.

Cap. 4. num. 26. Quis de bono eius *latere* retractet?) latè. L

Cap. 5. num. 34. Quod à malo hauserat *facit*) facit?) L

Num. 35. *Aut* quod crimen antè istud) ∠ P. C.

Num. 38. Erudijt. Quod enim) Erudijt. Quid enim. L. Ita numero singulari exigente.

Cap. 6. num. 45. Prohibita ira, *restricti* animi) restincti. L

Cap. 7. num. 50. Nàm *&* faciunt *cum* lucri cupiditatibus) quid. L. quum. L

Num. 53. Patienter in amittendo. Ipsam animam); & qui. L. Ità videtur postulare sententia.

Cap. 8. num. 55. Minorum *deliberatione* lædemur?) delibatione. L

Num. 57. Grauius à Domino *vapulat*) vapulabit. V. C.

Cap. 10. num. 64. Sed & gloria vbique *vna*) vana. L

Ibid. Hoc quidem loco maximè quum ab alterius malitia) Hoc quidem loco quum maximè, quũ alterius malitia. V. C.

Num. 64. Tamen indicatis *impatientiam* cauit) patientiam. L

Cap. 11. num. 68. Lata, atque diffusa est operatio *mali*.) Mali, idest, Diaboli: sic infra ibid.n. 70. 71. & alibi.

Ibid. Ibi nulla necessitas *impatientiæ*) patientiæ. L

Num. 69. Ibi necessarior iniuriæ medela *patientiæ*) patientia. L

Num. 70. Et gaudere nos *docet*) decet. L

Cap. 12. num. 76. Quod v pacis gratissimæ Deo) ad. L

Ibid. Non dicam septies, *sed* septuagies) vel. L

Num. 77. Nisi prius iam *doleret*) deleret, vel dolorem. P. C.

Num. 79. Saluus est igitur, qui perierat, quia pœnitentiam *inijt*) iniuit. L

Num. 80. Nec sua requirit, *suffert* sua) sed offert. L

Ibid. *Cæterum* quid impatientiæ reliquisset?) Cæteroquin. L. Quid pro aliquid assertinè.

Cap. 13. num. 84. Rex Babylonius offenso Domino, *cum* squalore) quum. L

Ibid. Procurat *continentiam* carnis) continentia. P. C.

Ex libro de Spectaculis.

Cap. 3. num. 17. Quo *&* cætera congruunt) ad. L

Cap. 7. num. 66. Vel modicè locuples v splendida est) &. L

Cap. 8. num. 67. *Vt &* de locis secundum propositum exequar) Et vt. P. C.

Num. 69. In habitu loci ipsius idololatrias recognosceis, singula) ? Singula. L

Num. 78. Murtias quoque idolum fecit.) Murtia quoque id olim fecit. L. Plin. lib. 15. c. 29.

Cap. 9. num. 88. *Primo* Iunoni id opus suum dedicauit) Patriæ. L

Num. 93. Prasinum verò terræ matri, vel *verno*.) veri. L

Cap. 10. num. 97. Ad scenicos ludos dirigimus à loci *vitio*) initio. L

Cap. 12. num. 117. Quia ferrum voluptati satis non faciebat) Quia ferarum voluptati non satis fiebat. Vt erat prius.

Cap. 15. num. 136. Reliquas rerum ipsarum qualitates contrarijs *omnes feramus*.) conferamus. L

Cap. 16. num. 145. Circus furit, *aliubi* competit Sanctis) alicubi. L

Cap. 18. num. 156. Vt plastiecam Dei *supergressa* propter ocium) supergressæ sed. L

Cap. 20. num. 164. *Suauiludij* cuiusdam audiui) Suadiludij. Cogitandum an hic, & de Corona Milit. ità legendum.

Num. 166. Apulias) Videtur punicum vocabulum, quasi apluuias, à pluuijs tuta locas vndè Apulia fortè Italię prouinciæ, quod pluuijs ferè careat. L

Cap. 21. num. 169. Illum verò confectum etiam *amoris* spectaculo) oris. L

Cap. 23. num. 182. Et callos pugnorum, *& aurium* fungos) rudium. L. Vt instrumentis tribuatur læsio.

Cap. 27. num. 196. Sed cogita quid *de* te fiat in cœlo) ≺ L

Cap. 29. num. 208. Præsto sunt non *parua*; sed multa) pauca. L

Ex libro de Idololatria.

Cap. 1. num. 1. Omitto titulos, *operas* recognoscere) opera. L. Sic cap. 2.

Cap. 4. num. 15. Omnia elementa, omnem mundi *sensum*) censum. P. C.

Cap. 5. num. 23. Qui lege vetuit similitudinem fieri, extraordinario præcepto serpentis similitudinem *interdixit*) iussit. L

Cap. 6. num. 24. v Nulla vox Spiritus Sancti) Si. L

Cap. 8. num. 43. Et non remedijs *tam* vsitatis) iam. L

Cap. 10. num. 61. Quærendum autem est etiam de ludimagistris: *sed &* v cæteris) ≺. de. L

Num. 62. Quinquatria tamen v frequentabit?) non. L

Cap. 11. num. 74. *Degenerabimus*, si cætera delictorum.) De grauioribus. L. Sic infra in eod. numero.

Num. 80. Erga Dæmonia thurarius: nam) ? Nam. L

Ibid. Thurarius *si* per templa transibit) ≺ L

Cap. 13. num. 96. Conscientiam contamines, *si non*) ? Si non. L

Ibid. Enim verò etsi simulaueris) Sin verò & dissimulaueris. L

Cap. 14. num. 104. Cæterum de mundo *exissetis*) exiretis. P. C.

Ibid. Non vtique eas habenas conuersationis *immutat*) immittit. P. C.

Num. 110. Habes non dicam *tuos* dies tantum) duos. L. suos. P. C.

Cap. 15. num. 111. At nunc *luceant* tabernæ) lucent. L

Num. 112. Non propter personas, quæ *opponuntur*) apponuntur.

Num. 122. Et regressus *reprehenderat*: factum) deprehenderat. L

Cap. 16. num. 128. Si v in vocatu, nec in sacrificijs.) nec. L

Cap. 18. num. 140. Cum præterea ipsis etiam Idolis *in quantum*) induantur. L

Ibidem. *Et* forma Dominica agere debetis) Ex. L

Ibid. Ille Dominus in humilitate, & ignobilitate incessit *domicilio* incertus) domicilij. P. C.

Num. 145. *Et* pœnæ ad impios paratæ *ignorantur*.) irrogantur. L

Cap. 20. num. 157. Porrò, quid *erat* deieratio per eos) erit. L

Cap. 21. num. 158. Aut inimica congressione v adstringit) te. L

Ibid. Quid *aliter* fecisset Ethnicus) aliud. L

Ibid. Et erit *Idololatriæ* professio timoris tui) idololatria. L

Cap. 23. num. 166.) Videntur recitari Montani verba, ità vt alijs litteris scribenda essent. L

Ibid. Contendere *potest* neque noluisse) potes. L

Ibid. Vtique voluisti, & *es* tàm in facto) hæres. L

Ibid. Nec potes leuiore crimine *manus* excludere.) maius. L

Ibid. Et mutus in litteris sonus. At)? At. L

Cap. 24. num. 174. Si secundum *archetypum*, & coruus) arcæ typum. L

Ibid. Idololatres in *archetypo* non habetur) arcæ typo. L

Ex Libro de Habitu Muliebri.

Cap. 5. num. 36. Materiæ cultus sæcularis *assint* necesse est) id sint. L

Num. 42. *Quod* si de qnalitate vsus, gloria est auro, & argento: *atquin*) Quid. L? At quin. L

Num. 44. Sine ferri, & æris operario *vigore* non possint) vigere. L

Cap. 8. n. 63. Cæterum materiæ ex Deo sunt, non statim & huiusmodi fructus latere omnibus quæritur, & vndè) Cæterum si materiæ ex Deo sunt, non statim & huiusmodi fructus; latet in omnibus, quæritur; & vndè. L

Cap. 9. n. 70. *Et* alia vitia ambitionis, & gloriæ) Vt. L

Num. 71. *Non* tantò maior fit concupiscentia, quanto magno fecit, quod *concupyt*) Nam. L. concupiuit. L. Asserit, non quærit, aut dubitat.

Ex Libro de Cultu fœminarum.

Cap. 1. n. 6. In pristinis studijs formæ, & nitoris sui eandem sui circumferentes) In pristinis studijs, formam nitoris sui eandem circumferentes. L

Num. 7. Propter *veritatem* Gentilium) vanitatem. L

Ibid. Cuius rei deuitat *effectum*) affectum. L

Num. 8. Vt neget appetitum. Quamquam)? Quamquam. L

Cap. 2. n. 11. Quid *illis* alteri concupiscentiam importamus?) < L

Ibid. Vt *à* culpa vaces, *ab inuidia* non liberaberis) <. ab iniuria, vt infra, num. 15. Vel propter iniuriam. L

Cap. 4. num. 20. Formam verò fidelis non *expectat*) spectat. L

Cap. 5. n. 24. *Effigiem* mentiri, quibus lingua non licet) Effigie. P. C

Cap. 6. n. 28. Et *salubribus* vsibus adhibeatur) salutaribus. P. C

Num. 32. In *fine* appropinquare deforme est. Quid enim tanta) finem. L? Tanta. L

Cap. 8. num. 40. Respectu *obediendæ* grauitatis) obeundæ. L

Cap. 9. n. 52. Satis dotum vestrarum fructum, excidistis. Vndè notitia salutarium disciplinarum, nos sumus) Satis dotum vestrarum fructu, An excidistis de notitia salutarium disciplinarum, Nos sumus. F

Cap. 10. n. 55. Vt ex illis *ad ferrum nati* corporis cicatricibus) iàm ferruminati. Sic Plin. lib. 31. cap. 6. Aquæ marinæ ferruminant fracturas, ossaque contusa. L

Num. 57. Ex ea *libidine* possidendæ prætiositatis) libido. L

Cap. 13. n. 82. Stemus *expeditè* ad omnem vim) expeditæ. L

Ex Libro 1. Ad Vxorem.

Cap. 5. n. 32. Vt non satis *habeam* semel) habeamus. L

Cap. 6. num. 35. *Quam* pleræque Gentilium) Quum. L

Num. 36. *Cum quid* difficile videtur) Quod quia. L

Num. 43. Nàm manentibus *in æternum* viris) interim. L. Vel annuentibus interim.

Cap. 7. num. 45. Quare facultatem continentiæ quantum possumus *non* diligamus) < L

Ibid. *Quam* primum obuenerit inbibamus) Quum. L

Cap. 8. n. 51. Suscepit tueri. Pater omnium vide.) Suscepit tueri pater omniũ. Vide. L. Ex psal. 145.

Ex Libro 2. Ad Vxorem.

Cap. 1. num. 5. *Quod* verò difficile est) Quoniam. L

Cap. 2. n. 16. Alter in ijs perseuerare *videatur*:) jubeatur? L

Ibid. Sanctificare eam non sine deprehensi) possint, cum non. L

Cap. 5. n. 37. Sine suspicione panis, an veneni? Sustinent quidem) veneni sustinent. P. C

Cap. 7. num. 47. Hoc signi erit *vt solis*; quod solis petitoribus) < L

Cap. 8. n. 53. A Domino per Apostolum *eiusdem* denunciatum) eius. L

Ibid. Quam huius amentiæ causam *detineam*) definiam. L

Num. 58. Nonnullæ se libertis, & seruis suis *conferunt*) confèrunt. L

Cap. 9. n. 62. Alterutro *ducentes*, alterutro hortantes) docentes. L

Ex Libro de Corona Militis.

Cap. 1. n. 4. Seruire *non* posse præsumpserant) < L

Num. 6. Negauit ille, *cum* cæteris sibi licere) quod. L

Num. 11. *Reuelari* auspicatus) Releuari. V. C. & P. C

Num. 12. Et nunc russatus sanguine suo, spe calceatus, de Euangelij paratura succinctus

acutio-

acutiore) Et nunc russatus sanguinis sui spe..., calceatus de Euangelij paratura, succinctus de acutiore. L

Num.14. De martyrij candida *laurea* meliùs coronatus) < L

Cap.3. n.22. Suo iàm nomine vindicandam) Suo nomini vindicandam. L

Cap.7. num.6. Deum naturæ *proximo* colentes) proximè. L

Num.65. Certè enim *cæteros* fuisse constat) cæcos. L

Cap.11. n.144. Quibus familiarissima *ista ducatio* necessitatis) est aduocatio L

Cap.13. n.181. Vt & *coronam* consignes) corona. L

Num.186. Semel iàm in Sacramenti *testatione* eieratæ) tinctione. L

Cap.14. n.193. Vt capiti suo manus infetat *idololatria*) idololatria. L

Ex Libro de Virginibus velandis.

Cap.5. n.39. Ità mulier non natura nomen est vxoris; sed vxor conditione) Ità mulier natura nomen est vxoris, & vxor condicione. L

Cap.6. n.48. Non qua fœmina; sed qua *maritata*) marita. P.C

Num.48. Vocabatur *post* vocabuli huius) per. L

Cap.7. n.50. Siità virgini cæsum capillum decori *mentitur*) metitur. L

Ibid. Quemadmodum & puero *permissum*) promissum. L

Cap.8. num. 62. Cum • nominasset virginem) ea. L

Cap.11. n.94. Et animam *expectatione*, & carnem) ex spectatione. L. vt supra.

Num.97. Et menses tributa *defendunt*) dependunt. P.C

Cap.12. n.106. *Solemnem* manifestæ paraturæ) Solæ enim. L. Sola enim manifesta paratura. P.C

Cap.14. n.115. Dùm non latet vbi, quid admissum est.) Dummodo lateat, quod admissum est. L

Ibid. Conscia *muliebritatis* iàm indubitatè) mulierieatis. L

Cap.15. n.121. Tentationibus gradum *obstraxerit*) obstruxerit. L

Cap. 17. n.139. *Vtilitatem* consuetudini præponentibus) Veritatem. L

Ex Libro de Præscriptionibus aduersus Hæreticos.

Cap.1. n.4. Quod hæreses valeant • quantum) sint) non. L

Cap.3. n.10. Prudentissimi, & *vsitatissimi* in Ecclesia) versatissimi. L

Num.11. Neque fideles, neque *vsitatos* æstimandos) versatos. L

Cap. 8. num. 62. Is potiùs pulsabit, & ostium nouit?) qui. L

Cap. 9. n. 67. Interim ex fiducia probationis *prauenio*) præuerto. L

Cap.10. n.68. Et ad hoc *inuenies*, vt credas) inuenis. L

Num.71. Et velint me sic esse nusquam) Et velim sic nusquam. L. Phil.3. c.12.

Cap.13. n.83. Filium eius appellatum V in nomine Dei variè visum) eum. L

Cap.15. n.98. Nisi ex litteris fidei. Venimus) ? Venimus L

Num.99. Et hoc præstruebamus ad locutionis) Et huc præstruebamus allocutionis.

Ibid. *Si hæ sunt vires* eorum) Sint ne illæ iuris. L

Ibid. Anne eas habere possint dispici debet, cui) An ne eas habere possint; dispici debet cui. L

Cap. 30. num. 171. *Cum* conditioni datæ sibi) Dùm. L

Cap 32. n.186. Apostolici seminis traduces *habeant*) habent. L

Cap.40. n. 238. Sed quæritur à quo intellectus *interpretetur*) interuertatur. L

Cap.46. n.305. Sed & cætera obscœna. *Omnes* enim referi) Communes. L

Cap.47. n. 307. Extendisse totum, effecisse sic cælum) Extendisse se totum, & fecisse sic cœlum. Ex Epiph. L

Cap.48. n.311. Ex quo colligeret, *tentata* animarum sola salute) retenta. L

Cap.49. n.314. Has *ego circumducens* breuiter expediam) ergo circumducere. L

Num.315. Ex his processisse *semen*, mentem, & veritatem) < P.C

Ibid. Nisi *quis* missus ad constabiliendum) qui. L

Ibid. Resurrectionem huius carnis negat, sed v alterius) non L. scilicet, cœlestis.

Cap.52. n 316. Post hunc *aliusa* sentire cœpit) diuersa. L

Cap. 53. n. 330. Posteaquàm *Christi pro nomine*) pro Christi nomine. L

Ex Libro de Baptismo.

Cap. 9. num. 64. De amaritudinis vitio in *suum* commodum) vsum. L

Cap 14. n.100. Scripta sunt *quoniam* schismata) quum. L

Cap.16. n.112. Sanguine electos, hos duos baptismos de vulnere perfossi lateris emisit. Quia qui.) Sanguine electos. Hos duos baptismos omisit, quia qui. L

Cap.17. n.116. Aut Diaconi *vocantur dicentes*) vocarentur discentes. L. idest, Discipuli, Apostoli.

Cap 18. n. 125. Citò cognouerat *Iudas hospes* vas eum esse) Ananias? F. Hæc nominis mutatio frustra fit, & præter vnum Ananiam, nemo Paulum vas electionis esse didicerat: etenim namque vni Christus reuelarat. quare ab eodem Paulus baptizatus est. Errauit ergo Tertullia-

tullianus memoriæ culpa. L

Num.126. Quid enim necesse est, *si non tam necesse*) Additum à Gagnæo. Ad quid enim adduntur hìc verba frustra? Clara est Tertulliani sententia, quam exprimit apud Augustinum lib. Confess. 1. cap. 11 cum scripsit. Vndè ergo etiam nunc sonat de alijs, atque alijs in auribus nostris. Sinè illum faciat quod vult, nondùm enim baptizatus est &c. L

Num.127. Diuina credatur, norint petere) Diuina credatur? Norint petere.

Cap.20. n.141. Quàm Dei. *Deindè* Dominus) Proindè. L

Ex Libro aduersus Hermogenem.

Cap. 1. n. 9. Non alium videtur ᵛ alter cognoscere) sed. L

Cap. 3. n. 14. Accedentis, scilicet, rei *mentio*) meritò. L

Num. 15. vsque ad 16.) Hinc ad verbum Argumentum, verba arianismum exprimentia sunt, quæ fortè ab hæreticis addita suspicari possumus, quum nusquam à quoquam ex priscis Patribus tale quid notatum apud Tertullianum legatur. L

Ibid. Et qui Patrem *Dominum* faceret) Deum. L

Num. 20. Quandiù fuit *hoc*) hæc. L

Cap. 6. n. 26. *Ego* quidem Deus, contestabitur Deus) ille. L. vt erat prius.

Cap. 8. n. 31. Sed equitiè ᵛ Deo præstitit) se. L

Cap. 11. n. 40. *Cum* & Deus hoc frustra mandat) Quin. L

Num. 44. Pecora *condixerint* bestijs) conuixerint. L

Num.45. *Erit* materia habens initium) Eritque. L

Cap. 15. n. 52. Vt cum bonus fecisset *quasi* bonus) qua. L

Ibid. Mala protulisset *quasi* non bonus) qua. L

Cap.16. n.55. Quam ᵛ non potuerit, non condidisse) quia. L

Cap. 19. n. 66. Deus fecit *suorum* esse propriè principium) vniuersum. L. In impressa Correct. habet: vniuersorum. C. Macrus.

Cap.22. n.78. Quamquam possimus vndè, ᵛ illas) vndè. L

Cap.25. n.83. Alienum, & *statu suo* extraneum) status sui. L

Cap.29. n.102. Faciendo visibilem, *& ita habilem*) & habitabilem. L

Cap.31. n.106. *Qua* inerant eis) Quia. L

Ibid. Intelligi poterant. Sed)? Sed.

Cap 32. n.109. *Scijt* esse qui vltrò) Sciuit. L

Cap.34. n.122. Nihil potest *ad* similitudinem de suo) alij. L

Cap.37. n.131. Vt fiat de bono meliùs. Æquè)? Æquè.

Ibid. Comparas *Dominum* materiæ) Deum. L

Cap.40. n.139. Non totam eam *fabricatam*) fabricatum. L. Vt erat prius.

Cap.44. n.151. Vbique esse, & vbique adparere?) Vbique, & vndique apparere? L

Cap.45. n.155. Per quas operatus est, *atque* molitus est) ea, quæ. L

Num.157. Extendit *cælos*) cœlum. L

Num.158. Operatione Deus vniuersa constituit) Operatione Dei vniuersa consistunt. L

Ibid. Quæ illi non erant necessaria, *vt adparendo*) si apparendo. L

Ibid. Adpropinquando *profectus* fuisset) perfectus. L

Num.159. Ab institutione mundi ᵛ factis eius conspiciuntur) de. L

Ex Libro aduersus Valentinianos.

Cap.1. n.6. Cum & portas antè quinquennium *instituunt*) instruunt. L

Num.8. Tot *siparia* portarum) suspiria. Retinendum censeo multò gratiore, etsi obscuriore sententia; physica tamen, & vera. L

Num.10. Configurantes, facili *claritati*) charitati. L. 1. Corinth. 13.

Cap.2. n.15. Porrò facies Dei *expectat*) spectat. L

Cap.4. n.28. Cuiusdam veteris opinionis semini actu colubroso viam deliniauit. Eam postmodum Ptolomæus intrauit) Cuiusdam veteris opinionis semitam nactus, Colobarso viam deliniauit. Eam postmodum Ptolomæus instrauit. L

Cap.7. n.50. Pronunciauit, *elati* situs nomine) e lati, vel de lati L

Num.65. Quiete *mouere* eum) monere. L

Cap.8. num.90. *Audisti* Fortunatam, & Hedonem) Audis tu. L

Cap.9. num.97. Incontinentia sui sinè coniugis Phileti societate) Incontinentia sui, siuè coniugis Phileti satietate. L

Cap.51. n.123. Turpissimum *putem* duorum masculorum) par. L

Num. 124. Concinnationem Aeonum) Idest, aptationem, resarcitionem, instaurationem, compositionem. Vide Bud. Com. pag. 737. 738. vbi ex Euangelij, & Pauli locis καταρτίζειν resarcire, componere, instaurare, in concordiam redigere, concinnare, significare ostendit. Quare in Tertulliano nihil immutandum, & Pamelio danda venia, si non omnia diligentiùs expendit mutando Consumationem. L

Cap.12. n.135. Pulcherrimum *vnusquisque* florebat) vniuscuiusque. L

Num.142. Nestoris cocetum) Nestor hic homericus Iliade λ. non scriptor, neque gulæ magister, vt adnotauit Pamelius; sed prudens senex cyceona miscuit, parauitque rem esculentam, & potabilem. Hanc cocetum latino nomine appellauit Tertullianus. L

Cap.14. n.168. Relinquitur. *Iteratur* odor) interim.

Cap.15. n.195. Eodem gaudio, risu lumen effulsit) Eo de gaudio, risus lumen effulsit. L

Cap.16.

Cap. 16. n. 196. discussit, sed quoties ridere) discussisset quoties ridere. L

Num. 203. Atque *consirmat* agnitionem) conformat. L

Num. 212. *defixit* seorsum in materiæ corporalem) definxit. L

Num. 213. Ex incorporali passione *indita habilitatem*) indidit hilaritatem.

Cap. 17. n. 216. Subauit intra & ipsa in illos) se. L

Cap. 18. nu. 219. Sed spiritale quidem non ità potuit *attingere*) effingere. L

Cap. 24. n. 266. Adhuc *tamen tunc* aquis antè segregatis) tantum quod. L

Cap. 26. n. 285. Volunt illum *prospicientias* earum) prosicias. P. C. apud Festum Prosicium, quod proseeatum proijcitur.

Cap. 32. n. 351. Pleroma recipientur furtim. Si ità est) Pleroma recipientur. Furtim, si ità est. L

Num. 358. Aliquem Onesimum Æonem) Idest, seruum, ministrum: allusum est ad Philemonis seruum. L

Cap. 37. nu. 385. Accipe alia ingenia *cieuriannniana*) Accipe alia ingenia cercuriana. Cercurus asiana nauis pergrandis. L

Cap. 39. n. 398. Atque ità *insolescentes* doctrinæ Valentianorum) inolescentes. Ità de carne Christi cap. 4. Insolesco nusquam legi. L

Ex Libro de Anima.

Cap. 3. nu. 20. Omnia præscribit *propria utatibus.*) proprietatibus. L

Cap. 5. n. 62. Aristotelem fortasse. An extruentur.) Aristotelem. Fortasse an extruentur. P. C.

Num. 76. Amore *coharescit* per detrimentum) coægrescit. L

Cap. 6. n. 81. Vndè hæc *visio* incorporali animæ) vis. L

Vacuæ rei solida propellere. Sed)? Sed.

Cap. 8. n. 103. Cæterum *etsi* inuisibilis anima) est. L

Cap. 9. n. 108. Vt illud trifariam *distantium*) distantiuum, vel distinctiuum. L

Cap. 11. n. 144. Traditorem *tandem* nondum) tamen. L

Cap. 12. n. 155. Non vt *substantia* alium) substantia. L

Cap. 19. n. 253. Alicubi adhærere *cum innixa*, & innexa) cui innisa. L

Num. 254. Sine corno, si quid attigerit, vltrò amabit.) Sine ceruo, si quod attigerit vltro ambibit. L

Cap. 23. n. 299. Per quod historias *atque milesias*) æque milesias, vel easque milesias.

Cap. 24. n. 320. Nec vlla demutatione temporis subest, nec eadem multitudine) Nec vlla demutatione tempori subest, nec eadem in multitudine. L

Idid. Non erit ad *uertendam* memoriam) euertendam. L

Num. 323. Nec *hi* quidem omnes) ij. L

Cap. 25. n. 320. Sed *&* effuso iàm partu) < L

Num. 328. Sicut expiratione nouissime *duci*) educi. L

Num. 330. At quanto *roboratior* exitus) ruboratior. L

Ibid. Ille quidem *vsque* contusionibus vestris) de.

Num. 331. Cœco Sacrocinio *ἐμβρυοσφάκτην* appellant) ἐμβρυοσφάκτην. L

Cap. 26. nu. 348. Et mortuum adhuc corpus: vtique nequaquam) Et mortuum adhue corpus vtique? Nequaquam.

Cap. 31. n. 379. Qua infans reuertatur. Quale)? Quale

Ibid. Carentes *his, per quæ eadem* probarentur) ijs per quæ eædem. L

Cap. 32. n. 388. Viderint thamni, licebit & Lapathi) Viderint Thamni, licet bis clati. L

Num. 402. Confiteris animam non eandem *similem*, similem dicendo) < L

Cap. 33. nu. 406. Nihilominus iugulo *vtraque* confossis) ventreque. L

Num. 407. Vt malit famæ suæ ornamenta, quam *gaudeat*) caudæ P. C.

Num. 408. Viro iusto *Deioca*) Deioci. L.

Cap. 34. n. 412. Et se quidem *fingit* summum patrem) finxit. L

Num. 413. Ab his perinde animo retentam) Ab ijs per inuidiam recentam: sic Irenæus.

Cap. 38. n. 444. Nec vt ipse *gloriaudus*) loricandus. L

Cap. 43. n. 473. Nunquam *succedere* quieti) succidere. L

Num. 474. *Probatorem* valetudinum, pacatorem operum) Prolatorem, vel Prorogatorem. L

Cap. 44. n. 185. Diuortium *crederetur* omnia magis) crederet, vt. L

Ibid. & quidem ex forma *continuam*) continuæ. L

Ibid. Seu terreri, adeo velut fulgure) Seu terreri à Deo velut fulgore. L

Cap. 47. n. 543. Porrò *quam* non est ex arbitrio somniare) quoniam. L

Cap. 56. n. 18. Complcatur ætatis, *qua cum* per uixissent) quacum. L. idest, cum qua.

Num. 622. Et censeat à *iuuenta senecta* ponderata) iuuenta senecta. L

Cap. 58. n. 652. Iustæ dumtaxat, ac necessariæ curiositatis *satisfaciemus*) satisfecimus. L

Ex libro de Carne Christi.

Cap. 3. n. 27. Toto corporis pondere dimitti *desiderauit*) desiderauerit. L

Cap. 4. n. 31. Describe vterum de die in diem *insolescentem*) inolescentem. L

Cap. 5. n. 48. Aut aliud est Maria, quam homo. *Deus, Marcion, haud aliter*) Deus Marcionis audi, aliter. L

Cap. 6. n. 54. Vt Angelus *quidem illius* Philumenes) quidam illi. L

Num. 57. Non natam dicentes *scilicet*) licet. L

Ibid.

Ibid. Quod, quia id quod.) Quoniam (qui id quod. L

Cap. 8. n. 81. Pœnitentiam *admisfrit*) admiscuerit. L

Cap. 9. n. 86. Quod de limo *figulatum etiam*) figulatim est, & iam

Cap. 11. n. 100. Si in carnem *conuersa*) conuersam. L

Cap. 13. n. 107. Solidata: sed singularitas tuta est) Solidata, & singularitas tota est. L

Num. 108. *Quid* anxia est, inquit) Et. L

Cap. 14. n. 118. Planc Prophetis aliquo ᵛ gloriosiorem) modo. L

Ibid. *Angelum* fuisse dicatur) Angelus. L

Cap. 17. n. 138. Et tamen næ mihi vacet incursus in Christum Adam ab Apostolis) Et tamen mihi vacet incursus Adæ, vndè Christus Adam ab Apostolis. L

Cap. 20. n. 53. Prophetæ Dauid ille) Prophetæ Dauid. Ille. L

Num. 154. Auulsisti ᵛ, inquit, ex vtero) me. P.C

Num. 156. *Pendentibus* exinde venis) Pandentibus. L

Cap. 21. nu. 158. Vt caro non ex semine *nata* carne processerit) < L

Num. 159. Caro ipsius est sola. Hæc autem Prophetæ vox) Caro ipsius est. Sola hæc autem Prophetæ vox. L

Num. 160. Hoc nomen non debet caro *extranea*) extraneæ. L

Ex Libro de Resurrectione Carnis.

Cap. 1. n 8. Pulsata *salute*, licet non adita veritate) saltem. L

Cap. 2. n. 21. Etiam quoquomodo *volunt*, tamen non negant) velint. L

Num. 25. Pro causarum incursione *perstricta*) præstricta. L

Cap. 3. n. 31. Quæstiones suas *sistant*) instruant. L vt supra.

Cap. 8. n. 83. Apud Christum Dominum *parere* debito tanto) par esse. L. pariare P.C.

Cap. 14. n. 112. Ex vtriusque substantiæ concretione *parere*) parari. L

Cap. 16. nu. 121. Sed fictricis, vel Archigalli) Sed Thracis, vel Galli. P.C.

Cap. 21. n. 162. Tam *aperta* Prophetia iaculata est) apertè. L

Cap. 31. n. 236. Sæpissimè cecidisset, ᵛ manifestus est) vt. L

Cap. 32. nu. 243. De aluo piscis *euoluitur*) euomitur. L

Cap. 37. n. 170. Magis *collocauit* vtriusque propositionem) collucauit, idest, patefecit. L

Cap. 40. n. 224. Non vtique *de die, ac die renouari*) renouari de die, ac die: vt supra. n. 281.

Num. 285. Per supergressum ᵛ æternum gloriæ pondus) in supergressum. Ità aduers. Gnost. L

Cap. 46. n. 326, Nisi *illud* penetret vbi est) illuc. L

Cap. 48. nu. 347. Non alias *fit* baptismate corporali) hic. L.

Cap. 60. n. 420. Non posse? Licet) Non posse. Licet

Ex Libro 1. Aduers. Martionem.

Cap. 2. nu. 25. Quem negare non potuit, *idest*, Creatorem) < L

Cap. 5. nu. 40. Bythum, & Sigen *cum* vsque ad triginta) tum. L

Cap. 7. n. 48. In medio autem Deos *dijudicauit*) dijudicabit.

Cap. 11. n. 64. *An* alio proposito, & descendit) Annè. L

Num. 67. Quando etiam insigniora, & *superbiora* opera) superiora. P.C.

Cap. 15. n. 104. Nc qua adhuc illic vacent *subcisiua*) subsiciua. L

Cap. 16. n. 110. à Deo creatore deputandam) Deo creatori deputandam. L

Ibid. ex aridis, & *siccis*; ex calidis, & frigidis) succidis. P.C.

Cap. 18. n. 120. *Qui non* eum non vltrò volentem) Qui modo. L

Cap. 19 n. 131. Statim, qui sapis plana res est. Præiudicant) Statimque satis plana res est. Præiudicat. L

Cap. 22. n. 153. Quid ni? qui per bonitatem reuelari haberet, si qui fuisset.) Quid ni qui per bonitatem reuelari haberet, si qui fuisset? L

Num. 154. Non posse *quia* Deo, non licet) quidnis. L

Ibid. Hinc censetur, si agatur. Sic nec noluisse videbitur) Hinc censetur, si agat: sic nec voluisse videbitur. P. C.

Cap. 23. n. 159. Rationem referri, scilicet, iuuando alium, cui deficit prima non habentis proprium) Rationem referri, cui deficit prima non habenti proprium. L

Ibid. exhibe *re* principalem rationem) ei. L

Cap. 24. n. 171 Quid erat perfectæ bonitatis) Quid enim tàm perfectæ charitatis. L

Num. 174. At nunc & *febricitas* ò Marcionita) febricitates. L

Cap. 27. n. 190. Quid fiet peccatori cuique Dei illorum, respondent) Quid fiet peccatori, cuique die illo? Respondebunt. L

Cap. 28. n. 194. Proinde *cum* tantam, siuè sarcinam) cur. L

Cap. 29. nu. 204. Iàm verò sementem generis humani compescere ᵛ totum) in. L

Ex Libro 2. Aduers. Marcionem.

Cap. 2. nu. 6. De arbitrio sensus sui *pensitantes* Deum aliqui) pensitant. L

Ibid. Idest, magnitudinis, quæ Deus dicitur) Idest, magnitudinem, qua Deus dicitur. L

Num. 7. *Ipse tunc* Apostolus prospiciens hæretica corda) Esaias iàm tùm. V.C.

Cap.

Cap. 5. n. 30. Ad formam Dei *spondentis*, & arbitrij sui) respondentis. L

Cap. 6. n. 36. Non fauente *institutionis*, non seruiente) institutioni. L

Num. 37. Quia si *caperet* hoc iure) careret. L

Num. 38. *Qui* aliter quàm Deum deceret) Quia. L

Num. 39. Hic eam *ostendit*, quod ipsa commisit) ostendet. L

Cap. 7. n. 42. *Et* desinas quærere) Vt. L

Num. 44. Quod benè acceperat ᵛ ipse legi reus) vt. L

Cap. 9. nu. 53. Non potest ità imaginem Dei *comparare*) compariare. P.C.

Cap. 10. nu. 62. Et dices: Hæc dicit Dominus: Tu es resignaculum) Et dices ei: Hæc dicit Dominus. Tu resignaculum. L

Num. 67. Læsit hominem *electum à Dei obsequio*) electum ad Dei obsequium. L. eiectum à Dei obsequio. P. C.

Cap. 12. nu. 73. Ità si societas, & conspiratio bonitatis, atque iustitiæ separatione earum non potest carere) Ita si societas, & conspiratio bonitatis, atque iustitiæ separationem earum non potest capere. L

Cap. 13. nu. 78. Qualem oportet Deum *velles* qualem malles expediret, sub) vel L. expediret: Sub.

Cap. 19. nu. 120. Ne *illi* momento vacarent) vllo. L

Num. 126. Ad *deliberandas* animas eorum de morte) liberandas. L

Cap. 20. n. 129. Et tamen has iustitia renunciauerunt) Et tandem vasis istis renunciauerunt. L

Cap. 22. nu. 146. Et alibi ait Deus Æternus) Esai. 40. 28. LXX. ità Fulgen. lib. 3. ad Trasimundum.

Num. 148. vel *etiam dicto* ordine suo offerat) ex edicto. L

Cap. 24. n. 158. Patientem, & *plurimum*, misericordiæ) plurimæ. est enim πολυέλεος

Cap 25. n. 166. Pro rerum variantium sese *occursura*) occursu rei. Frob. occursu fieri. P.C.

Cap. 27. nu. 188 *Vt* exindè omni dispositioni suæ) Et. L

Ibid. Sicut apud *eum* scriptum est.) Dauid. L

Num. 191. Quid si *non* eadem, & in vestro) enim. L

Num. 192. Et de seuero *sicut* sæuum) scilicet. L

Cap. 28. n. 196. Et *omne malum, quæ* Deus meus passus est esse) omnem malum, quem. L

Num. 198. Pœnitentiam dissimulationis *pristinam* fecit) pristinæ, L

Cap. 29. nu. 207. A Christo reformatus. Quo repercussus, & redditus potius, quàm exclusus præsertim Deum tuum) A Christo reformatus, & repercussus, & redditus potius, quàm exclusus, cum præsertim Deum tuum. L

Ibid. Nàm si ità est, *quoniam* eum) quomodo. P. C.

Num. 208. Qui res suas *arbustiores* in primordijs.) austeriores. L

Ex Libro 3. Aduersus Marcionem.

Cap. 3. n. 9. Antè operato, & *non aliter* præfato) nominatim. L

Num. 10. Hoc fidem *cludet*) eliciet. Sic infra de Monog. corrigendum. L

Cap. 4. nu. 12. *Vt* quum maximè retinendi) Et. L

Cap. 5. n. 24. Quum etiam *hæreticorum* Apostolus.) Ethnicorum. L

Cap. 6. nu. 27. Nec statim *in* præiudicium sumendum) < L

Num. 33. Et *concludente* spiritum, & annunciante) condente. L

Num. 34. Secundum *Amos* prophetam.) < L

Cap. 7. nu. 52. Propter eundem *Dominum* conspectum.) Domini. L. Sic aduers. Iud. cap. vlt.

Cap. 8. n. 58. Per mortem *deuertentis* in terram) reuertentis. L

Cap. 13. n. 89. Nisi nouitas aliqua monstruosa *tàm dignum* non fuisset) iam signum L. supra aduers. Iud.

Cap. 14. n. 102. Quis enim ᵛ ense operabitur) ea. L

Cap. 15. n. 107. Si quando *nunc* græca catachesis) tunc. P. C.

Cap. 18. n. 127. De qua *nunc* maximè quæritur) quum. L

Cap. 22. n. 170. Separamini qui *Domini causam* portatis) dominica vasa. L

Ibid. *Et qui* creator si aduersarius erat Christi) Ecquid. L

Cap. 23. n. 182. Vsque ad Vespasianum non *pœnitentiam* intellexissent) pœnitentiæ. Tempus, scilicet, quod præmiserat. L

Cap. 24. nu. 196. Strata *idm* à Christo, de quo Amos) via. L

Ex Libro 4. Aduersus Marcionem.

Cap. 1. n. 4. Vel (quod magis *vsui* est dicere) in vsu. V.C.

Num. 5. *Equidem* vt accepto eas faciam) Et quidem V. C.

Cap. 3. nu. 27. Etiam circa titulum: *cæterorum* Apostolorum est) cæterum. P.C.

Cap. 4. n. 31. Quam hæresim suam à nostra veritate *desciit*) desciuit. L

Num. 32. Sed & *præferant* ex his mihi) proferunt. L

Num. 33. Si enim id Euangelium, quod Lucæ refertur (penes nos viderimus, an & penes Marcionem) Si enim Euangelium, quod Lucæ refertur penes nos (videramus an & penes Marcionem). L

Num. 36. Et nostrum *alterius* id emendans) anterius.

Cap. 5. nu. 38. Quod & ab initio, ᵛ ab initio, quod ab Apostolis) id. L

Num. 43. Nullis autem notum, vt non eo damnatum.

natum.) etiam, vel eum eo. L

Num. 48. Iàm & Lucæ integrum *integrum decucurriſſe*) integra decurrerunt. L

Cap. 7. nu. 59. *Et quid* ergo ordinis fuerat) Ecquid. L

Num. 65. Hoc age. Marcion auſer.) Hoc age Marcion. Auſer. L

Num. 66. Non eſt ᵛ auferre panem filijs) bonum. L

Cap. 9. nu. 101. Chriſtum verò verbo ſolo, & hoc ſemel *functo*) functum. L

Cap. 10. nu. 116. Quod *nec* Valentinus quidem fecit) nè. L

Num. 118. Non admittant *in* inſaniam hæreticam) < L

Cap. 11. n. 126. Sed magis conceſſit tempori Ioannis, eam præſtans, vt temporis, vt tempori ſuo eam deſtinans, reiecturus alioquin eam, & defenſurus æmulos eius, ſi non ipſius fuiſſet. Iamque teneo meum) Sed magis conceſſit tempori Ioannis eam præſtans; vt tempori ſuo eam deſtinans, ſi non eius fuiſſet, iàmque erat. Teneo meum. V. C.

Cap. 12. nu. 150. Quæ fierent animæ *omnia*) omni: eſt enim πᾶν. L

Cap. 13. n. 160. Habes *ſanctum* euangelizantis) actum) L. factum P. C.

Ibid. Et ſonum vocis, & auditum *patris*) pacis. L

Num. 166. Hoc expectabat Pſalmus) Hos ſpectabat Pſalmus. P. C.

Num. 168. *vider* ignotos, & extraneos:) Videns. L

Cap. 14. n. 179. Vt & ipſis egenis *ſolatij*) ſolatia. P. C.

Num. 190. *Sancite* eum, qui circumſcribit animam ſuam) Sanctificate. V. C.

Num. 191. Nàm & *ſancitur* penes nos.) ſanctificatur. V. C.

Cap. 16. n. 222. Et quidem tàm *plenè*, *atque perfectè*) plenæ, atque perfectæ. L

Ibid. Aut ſi mihi non permittebat, ipſe *præſtaret*) præſtare. L

Num. 223. vtrumque oculum effoſſura, & omnem dentem *excitatura*) excuſſura. L

Num. 224. In datorem partam habes) Datori imperatam habes. L

Num. 225. Ideſt, cura *vltrò* nè ſit) vltra. L

Num. 230. Proindè & alij facere) nec. L

Num. 232. Diſciplinæ à qua cognita) Diſciplina, qua cognita. L

Ibid. Itaque Deus Marcionis, ᵛ quum maximè) & ſi. L

Cap. 17. n. 238. Qui *ſolutori* vtique pignus reſtituendum eſſe) ſoluturo. P. C.

Num. 244. A quo nulla beneficia *præceſſerant* ?) præceſſerunt ? L

Num. 248. Nè tanti ſit de magiſtri regula excidere, *quam* Chriſtum) quanti. L

Cap. 18. n. 257. Qui neque *vnde* ſperaret) eundem. L

Cap. 19. n. 276. Hunc in *Iudæam* per Sentium Saturninum.) Iudæa. L

Cap. 21. n. 294. Nunquid vel hic ædidit, cuius prohibet eos) Nunquid vel hic edidit cuius? Prohibet eos. L

Num. 301. In conſpectum centum *millibus* hominum ?) < L.

Num. 302. Non poteſt non eum ſenſiſſe Chriſtum, niſi quem nouerat) Non poteſt nouum ſenſiſſe Chriſtum, niſi quem nouerat. Vel non poteſt non eum ſenſiſſe Chriſtum, quem nouerat. L

Num. 312. Non nouem menſium cruciatu *deliberatus*) delibratus: quaſi in vteri trutina ſuſpenſus. L

Cap. 22. n. 317. Sic *in* alienos demonſtrat illos) < L. Ironicè. In edito *enim* pro *in*.

Num. 339. Conſideraui opera tua, *excidi mente. Quo magis*) & excidi mente. Quando magis. P. C.

Cap. 23. n. 354. Agnoſco iudicis ſeueritatem, è contrario Chriſti lenitatem increpantis, eandem animaduerſionem deſtinantes diſcipulos) Agnoſco iudicis ſeueritatem. E contrario Chriſti eandem animaduerſionem deteſtantis diſcipulis. Locus corruptus, vel mancus. L

Cap. 24. n. 367. Per ciuitates abundaturam *circuiens*) circumeidens. L

Num. 384. Et *eminentiſſima* cuiuſque beſtiæ nomine) immaniſſimæ. P. C.

Num. 387. Ideſt, fidei hanc *euacuationem*, & ſubiectionem beſtiarum) Ideſt, fidei: hanc erogationem. L. Marc. vlt.

Cap. 25. n. 397. Oſtende vnum *aliquem* ex omnibus) aliquod. P. C.

Num. 407. exigeret ſublimior *ſpei*) ſpes. L

Cap. 26. n. 429. Hoc, *quod* ſignificarent etiam modicum) quo. L

Cap. 27. n. 437. Sæpè iàm *finximus* nullo modo potuiſſe) fiximus. L

Cap. 28. n. 456. *Itaque* dico vobis, hunc timete) Ita. L

Num. 464. Quæ autem paraſti *cuiur* erunt ?) cui. L

Cap. 29. n. 468. Tantum, quod *velato* quum maxime) reuelata. L

Ibid. *Nec* de eis cogitarent ?) Nè. L

Num. 475. Deum ſuum *intuens*) metuens.

Cap. 30. n. 494. Vbique recognoſco ᵛ exigere) te. L

Num. 495. Subſequitur. De ſequenti) Subſequitur ? De &c.

Cap. 31. nu. 510. Quorum *ſpem* Iudæi gerunt) ſpeciem. L

Num. 513. Cœnæ iſtius vocationem *in* cœleſte conuiuium) < P.C.

Cap. 33. n. 519. Dominicos debitores *diminuit* cautionibus) diminutis. L

Num. 532. Vt vndè ᵛ magis probetur) vndè. L

Cap. 34. n. 537. Et patrem tamen *geſtans* eum) teſtans. L

Num. 543. Sicut & *Prophetiæ* auctoritate) Prophetæ. L

Num.

Num. 547. Et *adulterij figura* iaculatus est) adulteri fulgura. P.C.
Num. 551. Quam Marcion v suo vindicat) Christo. P.C.
Num. 555. *Ac* candida quædam vtriusque iudicij prospiciatur.) Et. L. prospiciatur? L
Num. 556. Nec enim *acceptisset Petrus* dicere) cœpisset Petrum. P.C.
Cap. 35. n. 559. Æstima quale supplicium comminetur *illi*) ille. L
Num. 568. Cum aliter vtique Dominus per semetipsum operetur) Cum alter, vti Dominus, siue per semetipsum operetur. L
Num. 573. Qui *confident* in monte Samariæ) confiderent. L
Cap. 36. n. 589. Qui *quomodo* ignoti habebantur) quoquomodo.
Num. 591. At quin nè patientiam eius infamaretis, nec vllam) At qui nè patientiam eius infamaretis, nè vllam. P.C.
Cap. 39. nu. 640. Relicta pecunia seruis, quæ *fœneraretur*) fœnerarentur. L
Num. 643. Omne autem signum eius est *res*) rei. L
Ibid. *Cuius* conflictationes deputantur.) cui. L
Cap. 40. n. 657. Qui mecum panem edit, *leuabit* in me plantam) leuauit. L
Num. 660. Pretium appretiati, *vel honorati*, & dederunt) < L
Cap. 42. n. 690. A militibus diuisum v, partim sorte concessum) partim. L
Num. 692. *Habe* falsi tui prædam) Habes. L
Num. 698. Denique si caro non *fuisset*, phantasma) fuit; sed. L
Cap. 43. n. 708. Si non is esset, qui *existimatur*) existimabatur. L

Ex Libro 5. Aduersus Marcionem.

Cap. 2. nu. 18. Hinc, *& ideo* dicès, subtexuit) video. L
Cap. 3. n. 23. Et constabiliri desiderat. Quod si quando vultis iudaismi magis affines subintelligi, quum nec Titum) Et constabiliri desiderabat, quos si quando vult iudaismi magis affines intelligi. Cum verò Titum. L
Num. 25. prædicandi munus *subiret*) obiret. L
Num. 39. Et *deputatum* est iustitiæ) deputatus. L vt infra
Cap. 4. n. 44. Quod efficeret tempus impleri *etiam* implendum.) aut iam. L
Num. 51. Et si ex parte *conuertit*) conuertit. L
Num. 53. *Alium* super omnem principatum) Alterum. L
Cap. 5. n. 66. Et *quia* ignotus non potuit offendi) qua. L
Ibid. Et *quia* nescit irasci.) qua. L
Num. 67. Et quæ ad causam crucis pertinent *stultitiam deputat*) stultitiæ deputatæ. L
Num. 73. Quod creatorem autem etiam *vetera*) vera. L

Num. 74. Quam vasculorum, & *grabatorum* purgatio) gabatarum. P.C. vt ad vasa pertineat. Matth. 23.
Cap. 6. n. 86. Et Deus instrumento, & Apostolus *nititur?*) vtitur? L
Cap. 7. n. 106. In quæ eadem committenda fornicatio) In quæ admittenda fornicatio. P.C.
Num. 115. Vnus esset Deus Pater. Ex quo omnia nobis, nisi cuius omnia?) Vnus esset Deus Pater, ex quo omnia: ex quo omnia nobis, nisi cuius omnia? L
Num. 120. Quæ retractata sunt quædam, & breuiter &c.) Quæ retractata sunt, quædam & breuiter. L
Cap. 9. n. 137. Qui timet iàm pronunciare, cuius magis Christus.) Qui timet etiam, cuius nam Christus.
Num. 138. Hoc *resurgit*, quod cadit) cadit. P.C.
Ibid. *Quando* in Adam corpore mortificamur) Quomodo. L
Num. 143. Sed nec generaui te edixisset Deus, nisi filio *puero*) vero P. C.
Num. 145. Ex vtero spiritus. Quod & in ipso hic accedit) Ex vtero spiritus, quod ex ipso. Hic accedit. L
Num. 147. Sed v & hic Psalmus Salomoni canere dicetur) si. L
Cap. 10. n. 156. *Id* de corporis qualitate tractauit) Ideo. P.C.
Cap. 11. n. 183. Ne vltro possum) Nec vltra possum. L
Ibid. Piæ mann erit v huius æui dominium) scilicet. L
Cap. 12. n. 193. Compendium mortis *sed mutati consequentur*) demutati consequantur. L
Num. 194. *Ideo qui* ostendit hoc melius esse) Ideoque. P.C.
Num. 197. Non enim poterit quod corpore admissum est, non corpore *iudicari*,) vindicari. L
Cap. 13. n. 206. Piget de lege adhuc congredi, qui toties probauerim cessionem eius) Piget de lege adhuc congredi: Quotiens probaueram concessionem eius. L
Ibid. Et repromissam in Christum apud creatorem, quatenus & ipse) Et repromissam in Christum apud creatorem? quamuis & ipsa epistola. L
Num. 212. Quia & hi legem *ignorat & natura*) ignorantes, natura. P.C.
Num. 213. Et Christum vindicabuntur *adeo* iudicio illo) à Deo. L
Ibid. Per *quem* hæc habent transigi Euangelium) quæ. L
Num. 2 1. Apud ipsum, regnaucrat peccatum in *mortem*) morte. L
Num. 23 Iuquit legi *ergo* corpus Christi) per. P.C.
Num. 215. Per quem liquit delictum *latere*) latens. P.C.
Cap. 14. nu. 228. Quum verò *tunc sic struxerit*) vtrumque substruxerit. L

Ibid. Sed non ex semine de statu simili, sed vera de censu; non verò dissimilis) Sed non ex semine de statu similis, & vera de censu, non vera de simili. L

Ibid. Phantasma, qua hoc tantum est) Phantasma, quia ostentum est. L

Num. 235. Vnde *tra* eruptio?) enim. L

Ibid. Patebant. Id Esaiæ, & sequentia.) Patebant de Esaiæ, vt sequentia. L

Num. 237. Non retributionem iniuriæ *permittebat*, sed inceptionem) < L.

Num. 238. Christi autem non *est* creatoris) &. L

Cap. 15. nu. 243. *Luxuria* est turpidini quoque, & immunditiæ contraria) Lex vxoria. L

Num. 246. Quas Prophetias vetat *nihil* haberi?) nihili. L

Cap. 16. n. 252. Euangelio, quos ait pœnam luituros exitialem) Euangelio, pœnam, quos ait luituros exitialem. L

Num. 254. *Cuius quis* autem ex duobus quæro) Quisquis est. L

Ibid. Propter hoc *eris* eis instinctum fallaciæ) dabit. L

Num. 255. Claristum *creatori* submittat?) creatoris. L

Cap. 17. nu. 260. Secundum boni existimationem) ἀξίωσιν. L

Num. 266. Magis hoc Apostolus *scijt*. Quis iste?) sciuit? L

Num. 267. Sed & in Iudaismo conuersatus *Apostolus, non quia*) fuerat Apostolus. Non quia. L

Num. 272. Non Marruccine; sed Pontice) Vide Catullum epigram 13

Num. 275. De manibus hæretici præcidentis non miror, si syllabas subtrahit, quum paginas totas plerumque subducit) De manibus hæretici præcidentis non miror syllabas subtrahi, cum paginas totas plerumque subducat. L

Cap. 18. n. 276. Qui omnia *condit*, pronunciasset) condidit. L

Cap. 19. nu. 295. In omnem terram *exiit* sonus & c.) exiuit. L

Num. 298. Quem esse *nescijt*?) nesciuit? L

Num. 299. Nisi quem ostenderant *vna ipsa*, *aduersus*.) vniuersa? Aduersus. L

Num. 302. *Vt* inani seductione) Et. P.C.

Cap. 20. n. 310. Quidam verò & per *sermonis existimationem*) boni æstimationem ἀξίωσιν.

Num. 312. *Quo ne* hic Apostolus) Quia nec. L. Quin nec. In editis.

Num. 314. Nonenim *exaggerat* atrocitatem.) exaggeraret. L

Num. 319. Et *in* ipsa lege mortis in terram deiectum) < P.C.

Ibid. Deprehensi in carne *deputati* habebunt) demutati. L. demutari. In editis.

Ex Libro Aduersus Gnosticos.

Cap. 1. n. 1. Tot venena, quot *ingenia*) & genera. P. C. ex Isidoro.

Num. 8. Et *vaguendi* bestiæ calcem) vrgendi, vt infra num. 10. L

Num. 13. Nec amarum potio) Nec amara enim potio. L

Cap. 2. n. 14. De bono Martyrij nisi* debito primum) de. P C

Ibid. Quàm de necessitate *discendum*) dicendum. L

Num. 18. Non facietis vobis Deos aureos, & argenteos. Non facietis vobis secundum hæc) Non facietis vobis Deos argenteos, & Deos aureos non facietis vobis. Secundum hæc. L

Cap. 4. n. 33. Aut *quomodo* venerer præter vnicum) quoquomodo. L

Num. 34. Par sum illis, *si* illis manus dedero) nisi. L

Cap. 5. num. 35. Huic plagæ *in* alium ictum considerem's) nec. L

Ibid. Malum enim Deum *quis* præsumpserit) qui. L

Num. 36. De communi aliqua *militia* certat) malitia. L

Ibid. Deputabitur* quantum morti idolatria) in. L

Num. 38. Et ardores siti potiùs macerando restringit) restinguit. L

Ibid. Amaris quibusque potionibus *colligit*) corrigit. L

Cap. 6 n. 39. Amauit *qua* vocauerat in salutem) quos. L

Num. 41. Qua nulla sunt prælia, *nonnulla* sunt vulnera) nulla. L. Idest, non æstimantur, licet sint.

Ibid. Stipendia *ciuica*, imagines, statuas) ciuitatem. L. vt infra.

Ibid. Plus victoriatum est, quàm iniuriatum) Plus victoriarum est, quàm iniuriarum. L

Num. 45. Dei atrocitatem iudicabis. Sanguinem hominis Deus concupiscit. Et) Dei atrocitatem iudicabis? Sanguinem hominis Deus concupiscit? Et. L

Ibid. Si* homo certam salutem) &. L

Cap. 7. num. 51. Et *latio* in hodiernum Ioui) latiari. P.C

Cap. 8. n 54. Alienum sanguinem insectaretur, à suo auspicata*) est. L

Cap. 10. n. 66. De *recepto* dispici cœperint) receptu. L. sic infra.

Num. 68. Eadem iurgijs constanter probabat) Sed Demiurgius constanter probabit. L

Num. 72. Et *profusionem* suam fundat in terras) promissionem.

Num. 74. Vel negandum est, *ne* vbi alterum) nam. L

Cap. 11. n. 84. At nunc, *quia* ipsa sunt in rebus) quum. P.C

Cap. 13. num. 105. Per supergressum insuper per æternum) Per supergressum in supergressum æternum. L

Ex

Ex Libro Aduersus Praxean.

Cap.1. n.20. Die suo colligentur omnes *adulteræ* fruges) adultæ. P.C

Cap.3. n.34. Millies *centies* centena millia) millia. L

Ibid. Consortibus substantiæ patris, *quas*) quod. L

Cap.5. num.43. Aiunt *quidem* & Genesim) quidam. P.C

Cap.8. num 54. *Hoc* si qui putauerit me) Hic. L

Ibid. Non ideo non *vtatur*, & veritas) vtetur. L

Num.58. Et * quæ mandatus est à patre) ad. L

Cap.10. n.65. Habeat necesse est pater filium, vt pater sit, & filius patrem vt filius sit.) Vt pater sim, filium habeam necesse est & vt filius sim patrem habeam. L

Ibid. Si habuero: *tunc*) ? Tunc. L

Cap.12. n.74. Dum iuberet fieri per eum) Dum iuberet eum, fieret per eum. L

Ibid. Tamen iubebat *haud* sibi iussurus) aut. L

Cap.13. num.75. A Deo affirmat, sed hic duos Deos) A Deo affirmat: affirmat & hic duos Deos. L

Num.76. Qui erant in Christum, & spiritum. Ipsum plus est) Qui erant in Christum, & Spiritum Sanctum. Plus est. L

Cap.15. n.93. Et Iacobus sine *irratione*, & amentia) rationis. L. Idest, sine periculo rationis, & sine amentia.

Cap.16. n.102.) Notandus in margine locus Esaiæ. 40. num. 28. sic Phœbadius, Chrysostomus, Fulgentius.

Cap.17. num.105. Quia illi *propriè excidis* foes) propria exiuit. L

Ibid. Quoniam multi *filij* dicuntur, & non sunt) Dij. P.C

Cap.19. n.114. Vtique præter sophiam * fuit) non. V.C

Cap.21. n.126. Cum interrogaretur, quid *de* Iesu contigeret) < P.C

Num 128. Quod qui audit sermones meos) Quod & qui audierit sermones meos. L

Num.129. *Qua* filius hominis est) Quia. L

Cap. 23. num. 136. Quod me semper exaudias. Propter) Quod me semper exaudias, sed propter. L

Num.137. Ecce ex *abundantia* respondet) abundanti. L

Num.138. Et se ex Deo *esse* ad Deum vadere) exisse. L

Ibid. Et Deus, inquit, *glorificauit* eum) glorificabit. L

Cap.15. n.147. Quæ in finem Euangelij *perseuerant*) perseuerat. L

Cap.16. n.155. Sed hactenus Deus, *quia* ex ipsius) qua. L

Cap.17. n.163. Igitur sermo in carnè *dum* & de hoc) Denique. L

Num 169. Quia quod *in* carne natum est) de. L

Cap.19. n.179. Et licet aqua fontis *sitiue* patiatur in fluuio) vtique, vel æquè. L

Ex Libro de Exhortatione Castitatis.

Cap. 1. n. 2. Quamquam & huiusmodi cum fide) de. L

Cap.2. n.14. Sed materiam *voluntatis* subministrauit) voluntati. L

Cap.3. n.15. Quæ enim *manifestò*, scimus omnes) in manifesto. L

Num. 16. Ex parte * delinquis non tamen promereris) non. L

Ibid. Didicerimus non potiorem à potiori *scindi*) rescindi. L

Num.19. Vnum oculum non habere, *quam &* bonum) quia nec. L

Cap. 5. n. 27. *Et primam Dei voluntatem* sanxerunt) Et prima Dei voluntate. L

Num.28. Nec duo in vnam carnem. Tunc erunt si coniunctio) Nam duo in vna carne tunc erunt; si coniunctio. L

Num.29. Vnius matrimonij * tàm secundum generis fundamentum) legem. L

Cap.6. num. 34. Vt tempore suo cædat *syluam*) illam. L

Num.35. Atque decretum *postea* pristinis prævalere) postera. L

Cap.7. n.37. Plenius, atque *structius* præscribitur: vnius matrimonij esse oportere, quos adlegi liceat in ordinem) Plenius, atque strictius præscribitur, vnius matrimonij oportere adlegi in ordinem. L

Num.40. Vbi necesse est, habeas oportet etiam disciplinam Sacerdotis *necesse sit* habere ius) Vbi necesse est, habeas oportet etiam disciplinam Sacerdotis, vbi necesse est habere ius. L

Ibid. Qui eo facto *communicatur* actione Sacerdotis) excommunicatur. L

Cap. 10. n. 51. Quam alius alium se homo sentiar.) Quam alium se homo sentiet. P.C

Ibid. Si orationem facit ad Dominum *impropè* est cœlo) in propè. L

Cap.11. num.56. Quot *illas* oratione commemoras) illa. L

Cap.12. num.58. Vt ergo *quis* repetit matrimonium) quid. L. Pro vt quid ergo.

Ibid. Ipso Apostolo festinante ad Dominum * in persecutionibus) Hic, vt constat, desunt multa. L

Ibid. Postremo vsuris *morte* relinquendis filijs) si forte. L

Num.61. *Si nolis si oxorem* de tua conscientia impleueris) Si nolens vxorem P.C

Num.62. Puto nobis *non* licere nascentem necare, quàm & natum) tàm. L

Cap.13. num.64. Et si *auspici* initium est) auspicis. L

Num. 65. Nam *duo* ipsi Pontifici iterare matrimonia non licet) quod. L

Ibid. *Quod* monogamiæ gloria est) < L

Num.71. Inuenit Diabolus post luxuriam *castitatis perditricem*) casutatem. L

Ibid. Id bonum misceri, quàm viuendo separari) Id bonum inseri, quàm viuenti separari. L

Num.72. Quantæ igitur, & quæ in Ecclesijs ordinari *in Ecclesia* solent) < L

Ex libro de Monogamia.

Cap.2. n.10. Fidem *dicente* pro eis integritate). eliciente. L. Sic supra aduers. Marc. lib. 3. num. 10.

Cap. 3. n. 15. Si tamen discedas à comparatione *mali vtriusque*) < L

Cap 5. n.29. Non possis sine monogamiæ professione *d ferre*) referre. L

Cap. 8. num. 61. *Tunc* de cæteris argumentis) Tum. L

Cap.10. n.77. Quanto iam indignius *si* quia non meruit) < L

Ex Libro de Fuga in persecutione.

Cap.1. n.8. Sed non statim hac sententia v cæteris retractauerimus) de. L

Num.16. Nisi in tempore persecutionis? Ecclesia in attonito est) Nisi cum in tempore persecutionis Ecclesia in attonito est? L

Cap.2. n.20. Si *quod* iniquitas à Deo non est) quoniam.

Cap.3. n.31. Nostræ autem paci *quod* est bellum) quid. L

Ibid. Aut vitam *auferunt*, aut mortem) afferunt. L

Cap. 4. num. 36. Sicut duplex ratio *dependit*) defendit. P.C

Cap. 5. n.39. Sicut fugientes *educere* in medium) reducere. V.C

Cap.6. num. 44. *Quo* per totum orbem prædicamus) Qua. L. intra lin. 1.

Ibid. Vt ergo *percipperetur* prædicatio) perficeretur. L

Ibid. Non propter eludendum periculum *proprio* nomine) pro. L

Num.46. Neque enim quasi *tacitè* in aliquam ciuitatem) tacitis. L

Ibid. Donec replerent *doctrinam suam*) doctrina sua. L

Num.48. *Et* fugerent de ciuitate in ciuitatem) Nec. P. C

Cap.10. n.74. Pulchrior est miles in *pugna* prælio amissus) < L

Cap. 11. n. 82. Detinebuntur illi missionis suæ mercedes suæ in compensatione) Detinebuntur illi missionis suæ mercedes, vel in compensationem. L. Io: cap.4. & 6.

Num.83. Verum & dispersum gregem faciant) quod. L

Cap.12. n.86. Quam indignum, & *dispositionis* eius) dispositione. L

Num.90. Quis tamen *abnegatorem* spernat?) ab negatore rem. L

Num.91. Cum das, vtique nè tradaris voluisti. Non traditus autem, traduci habebas?) Cum das. vtique nè tradaris, voluisti: non traditus autem, ne traduci habebas. L. Asserit, non quærit.

Num.92. Dum nolo traduci, quod sum,, confessus id esse, quod) sum. L

Num.94. Ab apice regnorum, & imperiorum, vtique à Deo disposito statu) Aspice regnorum, & imperiorum vtique à Deo dispositum statum. P.C. & V. C

Num. 96. Sanguine empti, sanguine *numerati*) munerati. L. Io. cap.6.

Cap.13. n.100. Porrò qui *incutit* non petit) concutit. P.C. &. L

Ibid. De reatu *irascar*, & inimicum) De reatu. Vlciscar &c. L

Ibid. Omnium iam nunc dominicarum suæ sunt & causæ, & regulæ termini, non infinitum, nec ad omnia spectant) Omnium iam nunc dominicarum sententiarum sunt & causæ, & regulæ termini: non infiniti enim, nec ad omnia spectant. L

Ibid. *Atque* adeo omni petenti dari iubet) Atqui. L

Ibid. Deberet de Mamn onæ *hominibus*) nominibus. L

Ibid. Si nobis *id* dominica ratione conterrent) de. L

Ibid. Quasi & fugere *scriptum* permittat) Scriptura. L

Ex Libro de Ieiunys aduersus Psychicos.

Cap.7. n. 40. Et Allophyli *prælio* admonebant) prælium. L

Cap.8. num. 46. Reddimus & cætera ad noua enim nunc documenta properamus. Reddidimus vetera; ad noua nunc documenta properamus. L

Cap.9. num.54. Sicut *Daniel in lacum* leonum esurienti) Danieli in lacu. L

Num.57. Dignam Deo suasit, *quam* ex necessitate dissuasit) quum. L

Cap.10. n.64. In nonam obseruandi *require*) requiro. L

Num.65. *Et* tamen puto, fidelioribus repercutiens) Sed. L

Cap.11, num 70. Legem in posterum *facit*) sancit. L

Num.71. Illa poterunt retractare, aut & illa recusare, debebunt exertè illa suscipere necessariè) Illa potuerunt retractare, aut & illa recusare debuerunt, aut exerta illa suscipere necessariè. L

Num. 72. Cum & Antichristi *erga Deum* aduersum nostrum) < L.

Cap. 12. nu. 75. E custodia *abusus* nihil habens carnis) obesus L. vide Nonium.

Ibid.

Ibid. Et ipsa, quæ *iam* sæpè iciunans) tàm. P.C.

Num. 76. Atque ita *de* hoc iam extortus) < L

Cap. 13. n. 78. Officium facere Domino, *sic* indicere illius est) sicut. L

Cap. 15. n. 89. Sed de prouidentia Spiritus *Sanctus* prædamnans) Sancti. P.C.

Cap. 16. n. 97. Ob hæc signa *& sanctificatione* inuitatus) ad sanctificationem. L

Num. 101. Balnea, & tabernacula in nonam vsque clauduntur) tabernæ. P.C.

Cap. 17. nu. 106. Non vtique v substantia carnis) in. L

Num. 107. Sed aduersus *mundi potestates*) mundipotentes. L

Ex libro de Pudicitia.

Cap. 1. nu. 2. Vt non *eius ratio*, sed moderatio libidinum.) eiuratio. P. C.

Num. 4. Ex vtroque testamento *&* coacta) < L.

Num. 9. At enim me non magis dedecorabit *inutilis* leuitas) vtilis. P. C.

Num. 13. Dum *nec* secundas quidem posse fidem) nè. L

Cap. 2. nu. 21. Dimittis autem, vt dimittatur tibi à Deo delicta mundantur) Dimitti autem, vt dimittantur tibi à Deo delicta mandantur. P. C.

Num. 23. Et dabitur vita ei, *quia* non ad mortem) qui. L

Ibid. Irremissibili *&* superest.) < L.

Cap. 3. n. 24. Ergo omnis veniam *consequatur*, ne frustra agatur) consequetur.

Ibid. A quibus pacem humanam consequitur, v quantum autem ad nos) frustra agitur. P.C.

Num. 26. Et redit plusquam negotiata, compassionem, scilicet) Precibusque negotiata compassionem elicit. L. Locus amplius considerandus.

Cap. 4. n. 27. An ea sint, quæ veniam ab *omnibus* consequi possint) hominibus. L

Num. 28. Nec enim interest nuptam *alienam*, an viduam quis incurset; dum non suam *fœminam*. Sicut) < < P.C. suam; sicut &c. P.C.

Ibid. 6. An in *turribus* pudicitia trucidetur) curribus. L

Num. 29. Iudicari periclitantur. Nec indè confertæ) Iudicari periclitabitur, ne indè confertæ. L

Cap. 5. n. 32. Nullum aliud in talibus titulis firmandis, *monendisque*) muniendisque. L

Num. 34. *Onerauit* itaque mœchiam) Honorauit. L

Ibid. Si qua *vox* fuerit reclamabunt.) vis. P.C.

Ibid. Illi de medio emicanti *adulamur*;) adunamur. L

Num. 35. Sciunt luci mei, & *mei* montes) < L.

Ibid. *Procuremus*. Ego quoque homicidium nonnunquàm *mœchia elaboro*) Procurem. P.C. mœchiæ laboro. P.C.

Num. 37. *Quod* pellicatus vlciscar, *quod* riualitates defendam, *quod* custodes, *quod* delatores, *quod* conscios auferam. Sciunt etiam obstetrices, *quod* adulteri conceptus trucidentur) Quot L. Sic in omnibus.

Cap. 6. n. 39. Planè v si ostendas); L

Ibid. Ianuam pœnitentiæ *expandas*) pandas. L

Num. 43. Et populum ipsum *totiens* reum istorum, totiens inuenimus) quotiens. L

Num. 48. Sed amarum *aliquid* indè gustaret.) < L.

Cap. 7. n. 55. In verbum ancipitis *negotiationis* impegit) negationis. L

Num. 58. Quibus exquirendis non lucernæ spiculo *lumine*) < L.

Cap. 8. n. 66. Sic & hæretici easdem parabolas, quò volunt, *tribuunt*.) trahunt L.

Cap. 9. n. 73. Quorum *mensa* Iudaica diciplina depellit) mensam. L

Num. 76. Vbi nec illi compos esset vitalis *esca*) escæ. P.C.

Cap. 10. n. 82. Nimirum Dominus *ingratis* benignus magis, quàm ignaris) gnaris. L. vt in oppositis ludat.

Num. 83. Sed hoc volunt Psychici, vt Deus *instus* iudex) iusti. L

Num. 85. At ego eius pastoris scripturam haurio, *qui* non potest frangi) quæ. L

Cap. 13. n. 101. Et benedictus Papa concionaris, & in parabola ouis capras tuas quæris *tua ouis*; nè rursus) < L.

Cap. 14. n. 114. *De quali* contra supercilio pronunciare) Vide quasi. L

Num. 118. Vtique ad Dominum, quomodo auferatur de medio eorum) Vtique ad Dominum, vt quoquo modo auferatur de medio eorum. L

Num. 120. Quod captiuum esset immunditia) Quod corruptiuum esset, & immunditia. L

Cap. 15. n. 125. Sed & sceleris manifestum *dedamnauerit*.) prædamnauerit. L

Num. 126. Immuditiarū gurgiti *manum* tradis.) malum. L. Idest, fornicatorem Satanæ.

Cap. 16. n. 133. Deus & hunc, & illos *confitit*) conficiet. L

Ibid. corpus autem non fornicationi, sed *Deo*) Domino. L

Ibid. Dominus corpori; & sermo) Et Dominus corpori; & sermo L

Num. 135. Aufert v tibi, & Christo, sicut disposuerat *adycit*) te. P.C. addicit. P.C.

Ibid. Glorificate, & tollite *Dominum* in corpore vestro) Deum. L

Ibidem. Quia *praest* nubere, quam vri) præstat. L

Ibid. Non *erit* concupiscentia eius) vret. L

Ibid. Sic vult nos *pater* præter sollicitudinem degere) < L.

Ibid. Quomodo placeant *coniugio*) coniugi. L

Cap. 17. nu. 141. Nemo potest post Christum mortuus) qui post. L. per. In editione.

Cap.

Cap. 18. n. 148. Et addictionem omnis impudicitiæ.)Et ad indictionem. Omnis pudicitiæ.L
Num. 150. Iam audisti per *cassum*) Esaiam. L
Ibid. Et immundum nè *tetigeritis*) attingeritis. L
Num. 151. Hoc de Ecclesia male agentium) Odini Ecclesiam malignantium. L
Num. 156. Exindè, scilicet, sinè ruga *veritatis*, vt virgo) vanitatis. L
Ibid. *Quid* si & hic respondere concipias) Quod.L
Ibid. Si ità esse competisset demonstrationem sui etiam post fidem lapsis) Si ità competisset darirestitutionem suis etiam post fidem lapsis.Locus mirè corruptus. L
Ibid. Quonam vsque, *&* sub conditione damnasset) ant. L
Cap. 19. n. 162. Vtroque *homine* purgatus) nomine. L
Num. 166. Vt quos *iam* delicto mundarit) à. L
Num. 168. In *qua* nos sensus ad admonitionem castimoniæ) quo. L
Cap. 20. n. 174. Omne sacrilegium *pudicitiæ* sine vlla restitutionis) impudicitiæ. L
Ibid. Volo tantum ex *redundantia* alicuius) redundanti. L
Num. 177. Rursus *reuocari* in pœnitentiam) renouari. L
Num. 181. De pristinis *causis* aliquid, & maculis) cauis. L
Cap. 21. nu. 183. Potestas adsignat seorsum, quod potestas, spiritus autem Deus. Quid autem docebat) Potestas assignat: sed rursum quid potestas? Spiritus. Spiritus autem Deus est. Quid autem docebat? L
Ibid. Hoc solius *ipsius* est) Spiritus. L
Num. 191. *Ecclesia* ab auctore, & consecratore censetur) Ecclesia.
Cap. 22. nu. 192. Vt quisque ex *consensione* vincula induit) confessione. L
Ibid. Quam qui *Ecclesiam* perdiderunt) Ecclesiæ. P. C.
Ibid. Quis martyr sęculi incola *denarijs*) donarijs. L
Ibid. Puta sub gladio iàm *capite* librato) capiti.L
Ibid. Puta in stipite iam *leone* concesso) leoni. L
Num. 194. Ingeramusque in finum) Ingetam vsque in finum. L
Num. 195. *At quin* nulla tàm fortis caro.) Atqui. L
Ad Iacobi Pamelij Anotationes n. 175. Quæ collegisti in Cypriani Indice non sunt à Cypriano citata; sed ab ijs, quorum scripta post Cypriani opera reiecta, communis doctorum sententia notha iudicauit. L

Ex libro de Trinitate.

Cap. 1. n. 7. In esse malum in fructu arboris *diceretur*) doceretur. L
Cap. 3. n. 17. Templum non capit, *quum* mundus non capit.) quem. L

Cap. 4. n. 20. Nisi à bono Deo *recessisset*) recessisse L. Græca forma.
Cap. 8. n. 39. Non sunt tenebrosa*, sed vigent*) si lucent. L
Cap. 10. nu. 50. Dum ex Maria nihil accepit, *nec non* nobis) neque. L
Cap. 12. n. 63. Dum ab istis districtè homo nudus *aderitur*) asseritur.
Cap. 13. n. 66. Et *quia* caro factus est) qua. L
Ibid. Et *quia* verbum Dei) qua. L
Num. 68. omnia per ipsum, & meritò *&* Deus) < L.
Cap. 16. nu. 82. Nisi quoniam *&* *resurrectionem* rursum induimum) ex resurrectione. L
Cap. 17. num. 85. Hec se suis viribus *exercens*) exerens. L
Ibid. In gloriam Dei patris *succurrere*) sui currere. L
Cap. 20. nu. 93. Sermonem in *loco* non esse deductum) illo. L
Ibid. Aduersus diuinitatem non potuit se *exercere*. Frangitur &c.) exerere. L
Cap. 22. num. 98. Quantum ad personarum distinctionem pertinet, vnum ambo sunt) Quantum ad personarum distinctionem pertinet; quantum verò ad concordiam in vna fide, & sententia pertinet, vnum ambo sunt. L.Sic videtur locus implendus, alioqui mancus. L
Cap. 24. n. 105. Et omnis, qui *videt*, & credit in me) viuit. L
Cap. 26. n. 116. Ex quo etiam Deus confirmatur *Deus* esse) < L
Cap. 29. n. 129. Sed *per* resurrectionem Christi contributus) post. L
Cap. 30. n. 137. Et hoc ergo credamus *siquidem* fidelissimum) scilicet. L
Cap. 31. n. 142. Si enim natus non fuisset innatus) Si enim innatus fuisset. L
Ibid. Duos *faceret* innatos, & ideo duos *faceret* Deos) facerent L. facerent. L
Num. 144. Filius autem cæterorum omnium *Deus* sit) Dominus. L. ad Philip. c. 2. n. 10.

De Cibis Iudaicis.

Cap. 1. nu. 2. Quid enim me aliud faciat *liberiorem*) hilariorem? Aliàs
Cap. 2. n. 5. Et spiritalis illatio *remittatur*) retineatur. L
Cap. 3. nu. 9. In ore semper habeant quasi cibum præcepta diuina vngulam findunt) In ore habeant, quasi cibum quendam, præcepta diuina: vngulam findant. P.C.
Num. 10. Accusat *reformatos* in fœminam viros) deformatos. L
Cap. 6. nu. 20. Cæterum nihil *ità temperantiam* coërcuit) tàm intemperantiam.L
Num. 21. Vt & *ieiunij* matutino tempore bibant) ieiuni L. Ità iàm pridem emendaram.
Ibid. Quorum *quisque* salutat non osculum dat) quisquis. O & Frob.

Obser-

Obseruationes, Coniecturæ, & Correctiones in Optatum Mileuitanum, cum Annotationibus Francisci Balduini.

Editio Parisijs apud Michaëlem Sonnium. 1569.

Ad Lectorem Epistola.

Incidi in S. Augustini epist. 168. qui *Mileuim* oppidum vocat) Mileuum, vel Mileuitum. fortè legendum, Ptolomeus post Cirtam collocat Miræum, lib. 4. cap. 3. quod fortè Mileuum fit. L

Ex lib. 1. Nec Minus astutas; *sed* simplices euerterent mentes) &c. L

Nec malè imponendo omnibus *captiuis* manum) capitibus. L

Et aditus intercludunt, & *concessum* vitant) confessum. L

Vt inter aliqua, quæ ad nos non pertinent) Tu. L

Sexto de inconsideratis præsumptionibus) Sex libros tantum agnoscit suos. L

Vnum in traditione, alterum in *chismate*) schismate. L

Victor Garbiensis, Fœlix à *Rotario*) Rotaria. L

De diuisione agitur *&* in Africa) < L

Mittentes vbique litteras *liliore* dictante conscriptas) liuore. L

Merocles à Mediolano, Florianus à *Cæsena*) Senæ: ita infra.

Euandrus ab *Vrsino*) Volsino. L

De vita Fœlicis *Autungitani*) Aptungitani. L

Ex lib. 2. *Nisi* fortè, qui vobis specialem sanctitatem) Sic ità Tertullianus passim, nec aliter vtitur. L

Et per tot *innumerabiles* insulas) memorabiles. Aliàs.

Quid mendacem videre vultis Spiritum Sanctum?) Quin; absque puncto interrogatiuo. L

Petro primò catedram episcopalem esse *collatam*) collocatam; ità infra. L

Præsumptionibus, & audacijs *sacrilegio* militatis) sacrilegi, vel sacrilegijs. L

Qui ducit *ad* se Angelum) apud. F

Ad fontem verum *aperire* non possunt) adire. F

Quos, si *meminis*, in primo libro demonstrauimus) meministi. L

Hoc eodem tempore duces, & principes vestros merita relegauerant sua) Quod si verum est; multo antè Constantini imperium Donatum apparuisse, librorumque traditionem factam fuisse credendum est; cum sub Constantino Magno duces, & principes Donatistarum relegati essent. L

Diabolus mœrebat in templis, vos in regionibus) Videtur hic filiorum Constantini imperij tempus deesse; nàm quæ de Constantino narrata hactenus sunt, ad primum necessariò videntur referri. L

Et in *Deo*, quod bene voluerit currere) eo. L

Denique *vel cum* Deo iubente) cum vel. L.

In *corde* liuoris acuistis nouaculas vestras) cote. L

Ex lib. 3. Et *ab* hominibus sibi superior videbatur) < L

Quod *defectum* huius vocis impleret.) effectum. L

Et qui pro præstitis suis rogari meruerant.) Vt.

Qui cum de Sina Monte descenderet *propè*) proprepere. L

Quadraginta, & quadringentos occidit) Quadringentos quinquaginta, vt infra.

Quorum nominibus Macarium *criminatis*.) criminatis. F

Et *quia* ad sacra sacrilega venire non poterat) qui. L

Sed ero æramentum tinniens *in deserto*) Additum ab Optato verbis Apostoli, vt causæ suæ seruiat. L

At nunquid est alter Redemptor) Aut. L

Eum, qui à nobis, vel à vobis, in nomine nostro) non. L

Ex lib 4. Nam & vos ipsi *aliqui* in perfunctoria salutatione) alicui. L

Aut de inuolato *gremio*, aut de aliquibus rebus) cremio. F

Quoniam nunc tempus *est* inuenisti discendi) < L

deo perennis maiestas exundat) In Deo. L

Præstigijs quibusdam ad inuidiam *colligeras*) colligeres. L

Ex lib. 5) Ex hac diuisione quartò libro non videtur locus datus; quarè eum tertio iungendum puto, & hic non quintus; sed quartus prænotandus, vt omnes libri sex, non septem sint, vt Hieronymus adnotauit, & exemplaria multa non plures habent, quàm sex, vt necessitate demum coactus est fateri Franciscus Balduinus infra in Scholijs lib. 7. Vide etiam supra lib. 1. vbi libro quinto pollicetur quæstionem de baptismo tractare. L

Replere videretis. Extra hæreticorum baptismata) Aut locus mancus omninò est, aut lectio corrupta; quæ tamen restitui fortè sic posset. Replere vedereris, ità vt hæreticorum baptisma.

Semel enim factum *seruat* salutem) Iste locus abundat, quarè legendum. Semel enim factum seruat: vel, vt respondeat alteri membro: Semel enim factum affert salutem. L

Cui facinori & præsenti sæculo, & futuro) In. L

Et *vocabat* Dominus) vacabat. L

Vos nobiscum *comministri* sitis) cum ministri.

Dum *connectione* vellus candidum) confectione. F

Ad quem cum mulier illa veniret, cui filia erat mortua) Hanc mulieris historiam in Euangelio non inueni. L

Ex lib. 6. Si liuoris iudicio *non* vobis sordidi videbamur) nos. L
Quid , quod *si* sic coniurastis) < L
Communicando *toto* orbi terrarum) toti. L
Quia furtiuas vobiscum non legimus lectiones v aut negare vos alienas lectiones) Hic aliquid videtur deesse. L
A quo eum quæreretur , quid de Virginibus præciperet) De quo. L
Nec impedimento est *voluntati*) volentibus. L
Salsa aqua *& spargi* præcepistis) aspergi. L
Post *quod* ad vos depulsi sunt) quam. L
Alias aues clausas portat in cauea *visceratas*) viscata. L
Vt decipi *auium* volantium simplicitas possit) viuarum. V. C.
Ex lib. 7. Vltrò *inuenerunt* de reatu consilium) inuenerunt. L
Denique v hoc delictum , quod quasi capitale) contra. L
Sic lex à Deo *perf. Ua est*) profecta. L
Aut poma , *quæ* de arbore salua radice carpuntur) < L
Denique Moyses post tabulas sparsam legem , & comminutam non damnari meruisset) Denique Moyses post tabulas sparsas , legemque comminutam non damnari meruit. L
Et loqui cum Deo iterum meruit , & *secundum* legem) secundam. L
Non vt ostenderetur leue funile illud) Nisi. L
Lex in Deo sana fuit , & postquàm ab homine cum tabulis lapideis facta est) Lex in Deo salua fuit etiam postquàm ab homine cum tabulis lapideis fracta est. L
Qui ad ferendam dixerant) Qui adferendam duxerat. Aliàs.
Pro qualitate temporis frigidi *aridam* habuisset ardentem) arulam. L
Ecce nec Deus iratus est , nec qui *arcerat* , *perit*) arserat , perijt. L
Et promisit se legem iàm non *immutabilis* scribere) immutabilem. L
Dicit Dominus dans , v leges meas) dabo. L
Quamquàm & si *illorum* vnitas fieret) illi vt. L
Nihil minus est de lege docere , & *docere* cupientibus) doceri. L
Quasi non damnantur aliqui negligentes ?) Quare. L
Qui *ab* alijs temporibus estis) de. L
Cuius dicti rationem in quarto libro manifestiùs explicauimus.) In quarto nihil tale legere memini ; sed in secundo aliqua. L
Quia in vna pluuia , hoc est , in baptismate nutritos) Quasi. L
Si eorum temporibus contingeret , *&* vnitas fieret) vt. L
Remansit oleum tale *esse* , quale & natum est) deesse. L

Annotationes Francisci Balduini.

In lib. 1. Sanè Hieronymus in Catalogo scribit Cyprianum passum , & mortuum esse sub Valeriano , & Gallienò Imp. persecutione octaua) Si verisimile est , Anulinum , qui Conf. fuit an. Domini 295. in Africam Proconf. missum. Certè ante an. 296. non est exercita in ea persecutio, & traditio librorum. Is enim Proconf. scribitur in vita S Saturnini 11. Februarij. L
Quod antè sacram communionem os cuiusdam mortui osculata esset) Quæ antè spiritalem cibum , & potum os nescio cuius Martyris , si tamen Martyris. Hæc sunt verba Optati , in quibus notandum est libare , non osculari dixisse. L
Cum Constantinus cum Maxentij cæsi obtrunicato capite in Africam ad Annullinum Proconsulem misisset suum edictum) Anulinus , vel Annullinus , vel Annulinus , vel Anolinus , vel Anylinus , vel Anilinus , si is idem est , qui Proconsul Africæ , & Senator à Constantino honoratissimus appellatur. Videndum est an is item idem sit , qui an. Domini 295 Conf. fuit Anulius Anilinus appellatus. Considerandum quoque est an ex eo genere sit , ex cuius liberto Black flamen natus dicitur. Is enim Anylinus , & Anilinus scribitur nobilis Senator ab Eutropio. Huic eundem Anulinum Proconsulem Africam rexisse verisimile admodum est , aut alioquin generis eiusdem. L
Asina , existimo legendum esse à Cesena) Sena , potiùs , vt Senogalliam significet ; ità tunc dictam. L
Ergo si Episcopis lapsis in hæresim , posteaque pœnitentibus pax daretur impositione manuum , non erant , si in suo gradu manerent , iterum ordinandi , propterea que non erat iterum ijs ea manus imponenda ; nàm prior ordinatio sufficiebat) Vide , Vir doctus , & diligens , quàm turpiter labatur in luce : lege Leonem I. in epistola ad Rusticum Narbon. & habetur dist. 50. can. Alienum est. L
Atqui nondùm erat natum nomen Arianorum , quo tempore primùm coijt Synodus Arelatensis , de qua quærimus) Vide diligentius de tota re Augustinum de hæresib. cap. 47. & Arelatense Concilium 2. cap 17. L
In lib. 2. Sed admonendi iterum sumus hæc verba (Damaso Siricius hodiè) videri non esse Optati ; sed alteriùs paulò post eum Scriptoris ; nàm constat Optatum scripsisse hos libros circa annum 370.) Vt demus tibi ità esse ideò nè colligi necessariò potuerit post paulò ab alijs additum ? Cum Optatus ipse addere potuerit posteaquàm scripsit , nisi antè annum 383. diem obijsse monstretur. L
Sed mirum est Optatum id interpretari de templis Martyrum) Communicare memorijs Sanctorum , non simpliciter est , communicare templis ,

plis, aut monumentis; sed communicare cum ijs, qui in ea loca conueniunt ad participanda Sacramenta, quod clarè ex verbis Optati statim ostenditur; cum scribit: Ità vt obtulerit illic, vbi Sanctorum memorias esse constat; & infra eodem folio. Qui inter quadraginta, & quod excurrit basilicas, locum vbi colligerant, non habebant. Vide Turrianum lib. 4. cap. 14. de Can. Apost. & Epist. Pontif. vbi hanc Paulini loci lectionem frequentem apud latinos Patres inueniri, indicatis locis, ostendit. L

In lib. 3. Neque tamen apud Isaiam scriptum est, quod Optatus ait, Naues Carthaginis, sed Naues Tharsis) Miror te hæc scribere, cum omnes Codices græci habeant πλοῖα Καρχηδόνος. hebræi verò Naues maris, atque ita chaldaica paraphrasis. L

In lib. 6. Vbi pro *viuarum volantium* ex meliori exemplari restitui *Auium volantium*) Viuarum volantium melior videtur lectio; nàm cum de auibus loqueretur, superuacuum erat verbum, Auium, Viuarum verò è contra magnam habet vim, vt opponatur mortuis, quarum fraude viuæ decipiuntur. L

Alioqui fictarum, atque *mutarum*) mortuarum: verius. L

In lib. 7. Quæ post initium huius libri, vsque ad eius partem dimidiam, & vltra leguntur adeò corrupta, & consusa sunt, vt Optati non videantur esse; quod ex quatuor extremis chartis facilè quiuis cognoscere potest. Lectionem tamen coniectura ductus alicubi religiosè mutaui; sed nondùm assecutus sum, vt in ea omnia mihi satisfaciam. L

Obseruationes, Coniecturæ, & Correctiones in Victorem Vticensem cum Prolegomenis Francisci Balduini.

Editio Parisijs apud Michaëlem Sonnium 1569.

In Prolegomenis libri 1.

Vandali ex Hispania in Africam irrupisse prouocati ab ipso, vt aiunt, Bonifatio) Lege Procopium de bello Vandal. lib. 3. qui Aëtij, & Bonifatij simultatem scribit Vandalis Africam prodidisse. L

Illud dissimulare non possum, quod Victor accusat Gensericum, qui antiquam viam Cælestis deleuerit) Non videntur eadem lance pendenda, quæ scripsit Victor, quæ æstimanda iure sunt, quæ hic ex alijs referentur, cum iàm ex Prospero constat, templum Cælestis Idoli Christianis traditum purgatum, expiatumque fuisse, atque ideò viam quoque eodem modo expiatam censeri potuisse. L

Africani illius idoli Cælestis meminit & Ambrosius) Videtur etiam Augustinus in expositione Psalmi 98. circa finem huius Cœlestis mentionem facere, cum scripsit. Regna Idolorum, regna Dæmonum fracta sunt. Et infra: Regnum Veneris, quale erat Carthagini? vbi nunc est regnum Cœleste? lapis ille fregit omnia regna terrarum: vbi Cœlestis, non Cœleste legendum puto, licet apud Tertullianum Cœlestus scriptum sit. Apud Vlpianum quoque Cœlestus scriptum legimus. L

In Prolegom. libri 3.

Sed quod dicit de tali eorum impudicitia; nescio quomodo refelli videtur à Saluiano) Quem hic locum indicet non video: Certè qui libro 2. videri potest indicatus nihilo plus ad prostitutionem facit, quàm quod nihil omninò ad eam rem facit. Quarè non pugnabit cum Saluiano Victoris narratio, præsertim cum quo consilio id agerent Vandali, Victor disertè, clarèque ostendit. L

Si id fecerunt, ea in turpitudine imitati Iulianum Apostatam) Vide Sozomenum lib. 6. cap. 3. & 4. vbi non Iuliano imperante prostitutas virgines sacras; sed vi, & persuasione priuatorum matrimonio iunctas fuisse deplorat. Lege te ipsum in Scholijs Optati lib. 6. initio, vbi rectiùs rem expendis. L

In lib. 1. Angusto se *milite* coarctauit) limite. L

De suis Ecclesijs, & sedibus nudos penitus *aufugerent*) fugarent. F

Qui CXX. Episcopis habet Deum) Qui cum CXX. Episcopis Haberdeum. L

Tibias torquendo *tumentibus confringerent* chordis) humentibus constringerent. F

Ipse cum Rex postea blandiendo, affatibus sæcularibus *mutabat*) inuitabat. F

In lib. 2. Quid *plurimum*? suggerunt de illo) plura? L

In quibus erant *podagr* quamplurimi) podagrici. L

A Deo nobis concessis scandalum esse *volumus*) nolumus.

Per vniuersam Africam *constituti* direximus) constitutis. F

Sed cum iterum *vergeretur* in somnos) vrgeretur. L

Patriarcha Cyrila dixit v legatur nobis) Desunt hæc: Aliquis vestrum superbè, & illicitè sibi nomen Catholicorum vsurpasse, nostri testati sunt, dixerunt. L

De Fide Catholica.

Quantum discrimen est inter horum, & Victoris scriptionem. L

Imò quia, vt est, dici *omnia* non potest) omninò. L

Quis enim splendor lucis est) Qui. L

Nàm qui obijcit Deo, *qui* de ipso genuit) quia. F

Tale aliquid, imò fortiùs quiddam Dominus in Euangelio &c) Non consuluit Cyprianum, aut Athanasium, aut Hilarium? L

Paraclitus enim aduocatus est, vel *positus* consolator) potiùs. L

In lib. 3. Pontificibus de toto orbe in Ariminensi *consilio*) Concilio. L

Sed præsumpta fisei *viribus* iungerentur) iuribus. L

Non fidei *commissa* nomine) commissi. L

Tali pœna *videbantur* affligere) iubebantur. L

Ipsam primò, nisi sunt fustibus expoliatam *aptare*) mactare. F

Serui quoque Tuburbitanæ ciuitatis maioris generosus, & nobilis vir) Seruus, vel Seruius, vel Sergius. L

Alios truncos naribus, auribusque *intendas*) inuenias. F

Plurimi *arcem* cerebri cum oculis amiserunt) aciem. F

Quam in tela virgineorum membrorum decem mensibus *texi*) texui. L

Quas extendens *aquam* mundani) aqua. L

Dixit & alia multa, *cuius* maritus respondit) cui. L

Quia pulueres tempestate arido *subere*) sub aëre. F

Nec boues suberant, nec *castra* omninò remanserant) rastra. F

Nè timeatis ò *populi* Dei, neque formidetis) popule. L

Continuò Basilicæ, quæ dicitur *Celebrinæ*) Celerinæ, ità supra.

Correctiones, Coniecturæ, & Obseruationes in Iuonem Episcopum Carnotensem.

Editio Parisijs. 1585.

Aliqua huius Auctoris notata habes supra de Diuinis Offic. in tit Ordo Romanus. pag. 130.

Epist. 8. Cur non magis sufficiet *eandem* fouere, & defendere.) eadem. F.

Epist. 17. Nisi vt quæ à me audistis, & accepistis, & tenuistis, ea *in defessa* teneatis) indefessè. F.

Epist. 18. Ægrotanti corpori, & pene viribus *definito*) defuncto F.

Epist. 19. Inuitis *auferre* non possunt) auferri. F.

Epist. 20. Hinc dicit Papa *Pascasius*)

Inde Beatus Ambrosius in libro Pastorali) De dignitate Episcopali aliter

Si igitur rationes *nostri* constant) nostræ. P.

Epist. 23. Et amico *nostro* non minimam fecistis iniuriam) vestro F.

Epist. 24. Naufragantem de portu tranquillitatis *tua* orationibus iuues) tuis. F.

Epist. 25. Monachus non *est* officium docentis, sed plangentis) habet. O.

Epist. 37. Se *male* in loco humili saluari) malle F.

Vel huius benedictionis abstinentia non impediat) Et. F

Epist. 50. Per quendam *seruitutem* suum) seruitorem F

Quantò tolerabilius fuisset tale periurium *sacramento? si tantum.*) homicidio? Si tamen. O

Epist. 65. Quia per ambitiones illicitas &c.) Multò plenior est lectio apud Anselmum, & Gratianum. L

Epist. 68. Alijs se corrigendi exemplum *præberetur*) præberet. F

Vt hoc principium *verè* octauæ aggrediar) veræ. F

Epist. 71. Nisi enim rebellium filiorum *paruitatem*) prauitatem. L

Nisi tribulatos materna *consolationi* foueatis) consolatione. L

Vbi *actorem* quam petit, suam esse probare non poterit) actor rem. F

Epist. 75. Vt de negligentibus facerem diligentes, de somnolentis vigiles, de tardis *affuctos*) assiduos. F

Epist. 77. Vndè *Idem* in quadam epistola) Non est idem, qui supra; sed Gregorius Tertius. L

Epist. 79. Pro quibus apud ipsos *idem* laici existunt) ijdem. F

Epist. 81. Vndè dicit Augustinus *in secundo libro de vnico baptismo*) De verb. Apost. serm. 24. tom. 10. L

De excommunicato, hospitio recepto &c.) Non satis congruit sententia Calixti cum Iuone. L

Epist. 82. Quod ego audiens non possum non *ingemiscere*) congemiscere. F

Epist. 83. Nisi diuortij causa intercurrat adulterium. *Quamuis* enim) Cum. F

Ex quo intelligimus non Prophetam pudicitiam perdidisse *si* copulatum fornicariæ) < L

Tutius mihi esse videtur, vt *vix* mulierem) vir. L

Augustinus de verbis Domini, *tractatu* 47.) sermone 46. L

Pudicitiæ causam nisi vir pudicus *accusare* non debet) audire. O

Augustinus de verbis Domini *tractatu* 47.) sermone. L

Rem miram vobis loquor; sed *tamen* veram) < O.

Quæ deuaricauit pedes suos cum omni transeunte.) Quæ diuaricauit pedes suos omni transeunti. O

Eos, qui de *turpidine* transtulerunt ad honestatem) turpitudine.

Epist. 90. Quatenus *nec* immoderatus rigor) vel. F

Epist. 93. Vndè ait Beatus Hieronymus: Remotio viri &c.) Nec in Hieronymi libris reperi, nec tanti viri eam sententiam ijs verbis vnquam dictatam fuisse credo. L

Si *qua* ergo sunt in collegio vestro) qui. F

Epist. 94. Et *increpabit* me caustica verba vestra) increpabunt. F

Non *tantùm* inualitudini meæ hoc imputandum est) tamen. F

Vbi inter homines vij.) Vbi tamen inter homines viij. L

Epist. 96. A quo *si* hæc de vetustate) fit. F

Epist 97. Si propter *innocentes* etiam cognita sustinentur) innocentium consortium. O

Epist.

Epist. 113. *Non* sustinere habemus) Nos. F

Epist. 115. Vel *certum datur* exemplum in Ecclesia) certè detur. O

Auditum autem sub isto cœlo ab aliquibus nec legitur omninò, nec dicitur. Date nobis veniam, vt tamen nos in errore duremus: ostendant ergo quibus occasionibus, quibus regulis) Auditum autem sub isto cœlo nec legitur omninò, nec dicitur, quod eorum voce depromitur. Date nobis veniam, dùm tamen nos in errore duremus. Id quoque pariter ostendant, qui nobis canones nituntur opponere; ostendant quibus hoc canonibus, quibus regulis. O

Vel *si* factum est vnquàm) sinè. O

Cum Dominus non *nostram*; sed nos ad salutem) nostra. F

Epist. 118. Vndè rogo mansuetudinem vestram, vt *apicueris* vsque ad nos) à Picuetis. Id fortè loci nomen est. I.

Epist. 121. Nonnè satius erat rapinam bonorum *nostrorum*) vestrorum. F

Epist. 122. *Sanior* consilio pro temporis opportunitate) Saniore. F

Epist. 124. Qui nullam potestatem tractandorum diuinorum *ministeriorum* acceperunt) mysteriorum. F

Epist. 128. Vel aliquo competenti *subtratorio*) substratorio. F

A quo si *euulsa* fuerint.) reuulsa. F

Epist. 139. Tales sibi *subordinauit*) subornauit. F

Epist. 178 De die in diem in mentibus vestris *&* vehementius) est. F

Quæ & [v] sacramento, & in veritate) in. L

Epist. 179. *Quod* ideo suademus nobilitati tuæ) Et. F

Sed *doctores* legum gladio) fractores. F

Epist. 181. Quoniam *tignis* viciniora comburit) & ignis. F

Epist. 196. Indè iudicio Carnotensis Ecclesiæ *eliminato*) eliminatos. F

Epist. 197. Postquam acceperat *ædificasse* cœpisse) ædificare. F

Istas depulsiones veridicis *assensionibus*) assertionibus. F

Epist. 201. Si autem prædictus frater *præterquàm*) postquàm. F

Non *recuset*, *non* resistat) nec. F

Epist. 205. Decens enim est, vt etiam in tranquillitate mater *filia* consoletur) filiam. F

Epist. 208. Aliqua temporalis emolumenti occasione [v] permittatis) non. F

Epist. 216. In hac valle plorationis inuenerint, exemplis *infirmant*.) informant. F

Vt decorem interiorum ornamentorum ab imbrium *meditatione*.) maditatione. F

Epist. 225. Quatinus *sanat* hoc vera humilitas) sanet. F

Epist. 233. Qui se propter epilepsiam curandam *enutbizauit*) eunuchizauit. F

Epist. 249. Vt eum vnumquodque membrum Ecclesiæ officium [v] vsurpauerit alienum) non. F

Epist. 257. Qui autem Sacramenta Christi, & Ecclesiæ repetit, iniuriam ipsis Sacramentis ingerit. Vnctio enim infirmorum publicæ pœnitentiæ est Sacramentum, quam non esse repetendam, sicut nec Baptismum testatur &c) Falsissimam collectionem sequitur absurdior sententia: nàm & pœnitentia, non tamen illa publica, & Eucharistia, & Matrimonium, & extrema vnctio non est pœnitentiæ Sacramentum. Videtur malè ex epistola prima Innocentij Papæ I. cap. vlt. quod refertur dist. 95. c. 3. illud superfluum hanc sententiam collegisse. I.

Epist. 158. Quod si feceris à voto tuo, *à* professione tua ex parte cecidisti) ac. L

Ab his, qui experti sunt vera esse *dicimus*) didicimus. F

Quia satius est *infirma* tolerare, quàm summa) infima. F

Epist. 262. Tum pro multorum te diligentium *meditatione*) mediatione. F

Epist. 274. Vt potius ouem errantem per deuia sequamur, & cum *sanctificatione*, & cruentatione laterum) scarificatione. F

Epist. 281. Quatenus *emerso* procelloso huius vitæ salo) emenso. F

Epist. 285. Sic etiam *Arrianos* postquam conuersi fuerunt) Nouatianos. F

Canones, & *Paparum glossa* dicit) Papa Gelasius. O

In Adnotationes.

Ad Epist. 30. Non ex *instructione* humana) institutione. F

Atque hic locus Sidonij corruptus fefellit Rænardum) Tricennij habet Codex vetustissimus. L

Ad Epist. 76. Succinctorium, *oratorium*, & manipulum) orarium, quamuis oratorium habeat antiquus Codex: sed malè vterque. L

Ad Epist. 85. Contra fidem librorum) Imo ex fide vetusti Codicis. L

Ex Epist. Ioannis Episcopi Tusculani. Cum igitur Henricus Theutonicorum Rex *Guturum* peruenisset.) Gutrium. F

FINIS PRIMI TOMI.

Admonendus est Lector, quod duæ Operum S. Cypriani cum Adnotationibus Pamelij impressiones basilienses prodierant: vna, scilicet, de anno 1568. quam Latinius correxerat; altera verò de anno 1589. quam post præfatam Correctionem Pamelius, siuè quis alius emendauerat, demendo, mutando, atque numerorum notulas variando; ideò Latinia Correctio nonnisi cum priori editione collationanda erit.

ROMÆ, Typis Angeli Bernabò: M.DC.LXXVII.

Superiorum permissu.